3159
A16
NLg2G3005 01
12
GESCH
7
RIJE

DE

GOUVERNEURS-GENERAAL

EN

COMMISSARISSEN-GENERAAL

VAN

NEDERLANDSCH-INDIË

~~1054 C 32~~

1891/1
A/175

DE

GOUVERNEURS-GENERAAL

EN

Commissarissen-Generaal

VAN

NEDERLANDSCH-INDIË

1610–1888

HISTORISCH-GENEALOGISCH BESCHREVEN

DOOR

M. A. VAN RHEDE VAN DER KLOOT

Met Wapen-afbeeldingen door M. J. LION

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 'S GRAVENHAGE.

Uitgegeven met ondersteuning van het Ministerie van Koloniën.

'S-GRAVENHAGE
W. P. VAN STOCKUM & ZOON
1891

AAN DEN HEER

MR. L. W. C. KEUCHENIUS

OUD MINISTER VAN KOLONIËN, ENZ.

OPGEDRAGEN

door

DEN SCHRIJVER

VOORREDE

Reeds verscheidene jaren geleden stelde ik een handschrift samen, waarin eenige genealogische en historische bijzonderheden waren verzameld betreffende de Gouverneurs-Generaal van Nederlandsch-Indië, met hunne wapens.

Dat handschrift werd in 1880 ter bezichtiging nedergelegd op de heraldieke tentoonstelling in de Gothische zaal te 's-Gravenhage; en de belangstelling, toen door verschillende bevoegde personen — waaronder de toenmalige minister van koloniën Mr. W. Baron van Goltstein — in mijn arbeid betoond, moedigde mij aan dien nog zooveel mogelijk te vervolledigen.

Aldus is het boekwerk ontstaan dat ik thans aan de beoordeeling prijs geef met den wensch, dat het eenigszins zal bijdragen tot de betere kennis der in menig opzicht nog verwaarloosde geschiedenis van Nederlandsch-Indië.

De heraldiek is, in het algemeen, een nog te weinig gewaardeerde hulpbron voor de historie; toch is zij wel eens «een van de eerste en beste sleutels» van deze genoemd [1]). De genealogie, volgens den beroemden Kluit het moeilijkste vak der vakken [2]), dient, gepaard aan de archeologie, de moeder der historie te zijn; een ander schrijver, de bekwame d'Ablaing van Giessenburg, verklaart dat de geschiedenis, om goed te worden begrepen, met de geslachtkunde hand aan hand behoort te gaan [3]).

En volgens Dr. Beynen kan men zich zelfs geen geschiedverhaal voorstellen zonder een nauwkeurige beschrijving van de daarin voorkomende personen, van hunne afkomst, hunne familiebetrekking, jeugd, opvoeding, enz., kortom van alles, wat dienen kan voor 't juiste begrip en de rechte waardeering van personen en

---

[1]) Le livre d'or des familles ou La Terre-Sainte Illustrée. Bruxelles, 1849, blz. 5.

[2]) van Wijn. Huiszittend leven II, blz. 27.

[3]) d'Ablaing van Giessenburg. De Ridderschap van Veluwe. Voorrede, blz. X; — Navorscher 1881, blz. 97.

zaken. Van die persoonsbeschrijving nu is, volgens dien geleerde, de geslachtkunde onafscheidelijk en hoe langer zoo meer een afzonderlijk vak van studie geworden, dat met de daaraan verwante wetenschappen: de wapenkunde, de zegelkunde en de penningkunde vereenigd, aan de beschrijving der historie een vastheid, een hechtheid geeft, zooals, gelijk men zegt, de rotsgevaarten 't aan onzen aardbol doen [1]). De heraldiek, een deel der teekenspraak, was vroeger diep in de zeden en gebruiken der Europeesche volken ingedrongen en is er tegenwoordig nog op verre na niet uit verbannen; zij lost een aantal raadsels op, die de geschiedenis ons voorlegt, en openbaart belangrijke bijzonderheden, welke de historie niet heeft bewaard. De schoone kunsten kunnen haar niet ontberen, over de numismatiek en de iconographie verspreidt zij een helder licht [2]).

Nu tot den inhoud van mijn werk terugkeerende, meen ik dat eene kleine uitweiding daarover en over de wapenafbeeldingen niet overbodig is te achten.

Wilde ik niet, zooals een spreekwoord zegt: «met de deur in 't huis vallen», dan moest ik wel vooraf met een enkel woord melding maken van den oorsprong der Oost-Indische Compagnie, van de instelling van een college van Bewindhebbers, genaamd de Vergadering van Zeventienen, van de regeeringen die na de vernietiging van het bewind der Compagnie sedert 1796 de macht tot benoeming van Gouverneurs-Generaal en Commissarissen-Generaal hebben bezeten, en van de voordeelen vroeger en thans verbonden aan de «eminente waardigheid en importante charge» van Gouverneur-Generaal, welke door zoovele uitstekende mannen is bekleed. Ook vond ik het noodig aan de residentie van de Landvoogden en aan hunne portretten en die van Commissarissen-Generaal een paar hoofdstukken te wijden.

Wat de wapens betreft, meen ik, met verwijzing naar de bijlagen, waaronder men hunne beschrijving zal aantreffen, mij tot de volgende mededeeling te kunnen bepalen.

De afbeelding van het wapen van Batavia met schildhouders, zooals die door mij wordt gegeven, treft men aan op het titelblad van den almanak gevoegd bij het naamboekje van Nederlandsch-Indië voor het jaar 1779 en bij Lodewijk Dominicus, stadsdrukker te Batavia, gedrukt. De kleuren zijn die welke voor dat wapen zijn vastgesteld door den Gouverneur-Generaal Coen en zijn raad bij resolutie van den 15^{den} Augustus 1626; terwijl het zwaard en de lauwerkrans aldus

1) A. A. Vorsterman van Oijen. Het Vorstenhuis Oranje-Nassau. 1882 (Inleiding van Dr. L. R. Beynen, blz. II).

2) Heraldieke Bibliotheek. 1879, blz. 54.

voorkomen op de in het jaar 1645 te Batavia geslagen muntstukken, die zoo nauwkeurig zijn afgebeeld in het beroemde penningwerk van van Loon [1]). Om allen twijfel aan de juistheid van de oranjekleur van het veld, welke aan sommigen, omdat ze zoo hoogst zelden voorkomt, vreemd toeschijnt, opteheffen, wordt ten overvloede hierbij aangeteekend, dat bij de zooeven vermelde resolutie aan «de stad (olim) Jacatra» tot wapen en zegel werd gegeven: «een zwaert van azur in een orangie schilt, steeckende met de punte door een laurieren crans, van coleur bruyn groen» [2]).

De wapens van de eerste twintig Gouverneurs-Generaal, namelijk van Both tot en met Zwaardecroon, vindt men ook afgebeeld onder hunne portretten, waarmede het 1ste stuk van het IVde deel van het werk van Valentijn, «Oud en Nieuw Oost-Indiën», is opgeluisterd. De daaronder voorkomende wapens van de Carpentier, van Goens en van Outhoorn zijn minder juist bevonden; terwijl de wapens van de beide laatstgenoemden mede niet overeenkomen met die welke zijn afgebeeld onder hunne bij het departement van koloniën aanwezige portretten in olieverf.

In het werk van J. P. I. du Bois: «Vies des Gouverneurs Généraux, avec l'abrégé de l'histoire des établissemens Hollandois aux Indes Orientales». La Haye, 1763, welke schrijver vermoedelijk de twintig wapenschilden bij Valentijn voorkomende tot voorbeeld heeft genomen, zijn met hunne portretten [3]) ook nog te zien de wapenschilden van acht latere Landvoogden, namelijk van de Haan tot Mossel. De daaronder voorkomende wapens van Durven en van Imhoff zijn echter eveneens onjuist.

Daar eene wapenafbeelding onder de portretten in de genoemde werken een zeer ondergeschikt punt mag genoemd worden, kan het den schrijvers niet tot een grief worden aangerekend, dat zij zich niet beter hebben doen inlichten.

Waar het personen betrof wier geslacht tot den Nederlandschen adel behoort, of die tot den adelstand werden verheven, kon de juistheid van het familiewapen worden nagegaan; in het tegenovergesteld geval waren aan het onderzoek tot het verkrijgen van de noodige zekerheid daaromtrent velerlei bezwaren en moeilijkheden

---

[1]) van Loon. Nederl. Historie penningen. II, blz. 289.

[2]) van Dijk. Mededeelingen uit het Oost-Indisch Archief. Amst. 1859, N°. 1, blz. 60, noot 2; Tijdschrift voor N. I., 6e jaarg. I, blz. 168; Ind. Archief 2e jaarg. IV, 1859, blz. 88. Tijdschrift voor Ind. T.- L.- en Volkenkunde IV, Nieuwe Serie I, 1855, blz. 284; Feestrede bij gelegenheid van het eeuwfeest op 1 Juni 1878 gevierd door het Bat. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen (N. Rotterdamsche Courant van 13 Jan. 1880).

[3]) Bij de portretten vermeld onder de *litteratuur* zijn niet genoemd die, welke in Valentijn en du Bois te vinden zijn.

verbonden, ook omdat onder negentien der bij het departement van koloniën aanwezige portretten geen wapens zijn afgebeeld.

Van het tot dusver nergens beschreven en dus zoo goed als onbekende wapen der familie Frijkenius, waartoe de Commissaris-Generaal van dien naam behoorde, had de heer J. F. Croockewit, te Wijk-bij-Duurstede, de welwillendheid voor mij een afteekening te vervaardigen, volgens een wapenbord met het jaartal 1752 op het raadhuis aldaar aanwezig.

Tot mijn leedwezen zijn de schilden bestemd voor de wapens van van Grasveld en Bent in blanco moeten worden gelaten, aangezien alle nasporingen daaromtrent vruchteloos zijn gebleven.

De door mij gegeven wapenafbeeldingen zijn derhalve die, welke nà een nauwgezet onderzoek, en, voor zooveel zulks noodig voorkwam en mogelijk was, nà verkregen inlichtingen van familieleden, als juist zijn moeten worden aangemerkt.

Hoewel ook aan de Britsche Luitenant-Gouverneurs Stamford Raffles en Fendall een artikel is gewijd, heb ik echter gemeend eene afbeelding van het wapen van den eerstgenoemde, dat mij alleen bekend is, achterwege te kunnen laten, aangezien zij beiden eigenlijk niet geacht kunnen worden te behooren tot de categorie van de personen waaraan dit werk hoofdzakelijk is gewijd, en dan allicht de vraag zou zijn gerezen, of niet eerder de wapens van de toenmalige opperbestuurders over Britsch-Indië, waarvan het eiland Java met zijne Onderhoorigen destijds een onderdeel uitmaakte, hadden moeten worden afgebeeld.

Met betrekking tot den tekst meen ik met de volgende toelichting te kunnen volstaan.

Het oud koloniaal archief, de werken van Valentijn, du Bois, de Jonge [1]), Meinsma [2]), Hooykaas [3]) en de zoogenaamde Heerenboekjes [4]) hebben mij de

---

1) Jhr. Mr. J. K. J. de Jonge. De opkomst van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië. Verzameling van onuitgegeven stukken uit het oud-koloniaal archief. XIII deelen. 1862—1888. Het XIe, XIIe en XIIIe deel bewerkt door M. L. van Deventer.

2) J. J. Meinsma. Geschiedenis van de Nederlandsche Oost-Indische bezittingen. Delft, 1872—75.

3) J. C. Hooykaas. Repertorium op de koloniale litteratuur of systematische inhoudsopgave van hetgeen voorkomt over de koloniën (beoosten de Kaap) in mengelwerken en tijdschriften van 1595 tot 1865 uitgegeven in Nederland en zijne Overzeesche Bezittingen. Ter perse bezorgd door Dr. W. N. du Rieu. Amsterdam, 1877 en 1880. Twee deelen.

4) «Naamboekje van de WelEdele Heeren der Hooge Indiasche Regeering, zoo tot als buiten Batavia, enz.» Deze te Batavia gedrukte boekjes, waarvan de eerste vermoedelijk in 1719 is verschenen (zie Valentijn, IV, blz 387 en 389), zijn bij het departement van koloniën aanwezig van 1767 tot 1810. Aan die collectie ontbreken echter die van 1769, 1782, 1783, 1785, en 1791. Op het Rijksarchief zijn aanwezig te Amsterdam gedrukte Naamboekjes der Hooge Indische Regeering van 1738, 1743, 1745, 1746, 1756 tot 1762 en van 1768.

bouwstoffen geleverd voor de staten van dienst van de oudste 35 Gouverneurs-Generaal en de oudste 9 Commissarissen-Generaal. Voor de overige personen zijn de opgaven voor hunnen dienststaat grootendeels ontleend aan gegevens aanwezig bij de departementen van koloniën en oorlog. Hetgeen langs dien weg niet was te verkrijgen werd welwillend verstrekt door of namens gewezen landvoogden en hunne familieleden. Voor het genealogisch gedeelte werd de hulp van een aantal gemeentebesturen vereischt.

Wanneer men de genealogische gegevens aandachtig nagaat, zal men tusschen de meeste Gouverneurs-Generaal een draad van bloed- of huwelijksverwantschap ontdekken, tot dusver weinig of niet bekend (enkele zeer in het oog springende zooals tusschen van Outhoorn, van Hoorn en van Riebeeck, uitgezonderd), welke misschien ook licht zal kunnen geven over vele van hunne handelingen die tot dusver onverklaarbaar schenen. Het ligt echter niet op mijn weg mij op dat gebied van velerlei beschouwingen te begeven.

Vermits de ervaring van de bezwaren mijner taak mij telkens van het onvolledige en gebrekkige der uitvoering heeft overtuigd, beveel ik mij voor terechtwijzing bij deskundigen aan, en reken ik ook om den aard en omvang mijner onderneming op welwillende toegeeflijkheid.

Ik mag niet eindigen alvorens mijn oprechten dank te hebben betuigd aan de velen die mij steeds welwillend ter zijde stonden in de dikwijls met groote moeilijkheden gepaard gaande bijeenbrenging der voor mijnen arbeid benoodigde bouwstoffen.

In het bijzonder zij het mij vergund de namen te vermelden van de heeren Jonkheer M. P. Smissaert, te Utrecht, en Dr. Th. Ch. L. Wijnmalen, bibliothecaris van de Koninklijke bibliotheek te 's-Gravenhage, zonder wier krachtige hulp het mij wellicht niet mogelijk zou zijn geweest mijn arbeid ten einde te brengen.

's-Gravenhage,
den 25sten November 1890.

M. A. v. R. v. d. K.

HOOFDSTUK I

DE OOST-INDISCHE COMPAGNIE

In een werk hoewel uitsluitend handelend over Gouverneurs-Generaal en Commissarissen-Generaal van Nederlandsch-Indië, kan toch de instelling zelve niet geheel onbesproken worden gelaten, waaraan sedert het jaar 1609 tot aan het laatst der voorgaande eeuw de keuze en de benoeming van die hooge staatsambtenaren waren toevertrouwd. Eene kleine uitweiding over de oprichting, enz., van de voormalige Oost-Indische Compagnie, thans nog bij tal van inlanders op Java en op de bezittingen buiten Java en Madura bij overlevering voortlevende onder den naam van «Compenie» [1], kan derhalve hier niet als misplaatst worden geoordeeld.

De scheepstochten door onze dappere voorouders, die wakkere zeebrekers [2], in de laatste jaren van de 16e eeuw ondernomen, hadden ten doel, om de vlag der jeugdige Republiek ook in andere deelen der wereld te planten tegenover die van Portugal en Spanje (vereenigd van 1580—1640), op vele plaatsen in Indië gevestigd. [3]

De eerste reis der Hollanders naar Oost-Indië (met het schip Hollandia) legde den eersten grondslag voor de Oost-Indische Compagnie. Van die reis, die van den 2den April 1595 tot den 13den Juni 1597 heeft geduurd, is door den adelborst Frank van der Does een journaal gehouden dat nog aanwezig is. [4]

Die Compagnie is ontsproten uit tal van Compagniën voor de vaart op Indië, die tot samenwerking werden gedwongen door de buitensporige onderlinge concurrentie, en door behoefte aan eenheid tegenover vreemde mededingers. Die Compagnie verkreeg bij een op den 20sten Maart 1602 door de Staten-Generaal aan haar verleend octrooi, dat telkens werd verlengd, het uitsluitend monopolie van den Indischen handel. Hoofdzakelijk uit handelsbelangen geboren, was zij haren oorsprong getrouw.

---

[1] Door de Nederlanders ook wel genaamd: «Jan Compagnie». Zie Tijds. v. N. I., 2de jaarg., II, Batavia 1839, blz. 212.

[2] Zie het Aanhangsel.

[3] Groen van Prinsterer, Handboek der geschiedenis van het Vaderland, blz. 270 en 271.

[4] de Jonge, De opkomst van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië, II, blz. 286 en 287.

Handelsvoordeel bleef bij voortduring haar streven. Daartoe sloot zij overeenkomsten met inlandsche vorsten en volken, waarbij zij in het bezit van de meest gewilde handelsartikelen geraakte, zooveel mogelijk met uitsluiting van ieder ander. Maar zonder, en somtijds zelfs tegen haren wil, geraakte zij daardoor in het bezit van steeds toenemend grondgebied, en zag zich naast de taak van handelaar die van Souverein opgedragen. [1])

De Compagnie heeft voor de Vereenigde Nederlanden de rijkste bronnen van welvaart, overvloed en macht geopend, en gedurende een groot tijdvak hare aandeelhouders (participanten) groote rijkdommen aangebracht. Het was bijgevolg zeer gegrond dat Boxhorn haar reeds noemde «een van de sterkste senuwen van desen Staet» en dat van Loon haar bij een hoofdzuil van den Staat vergeleek. [2])

Het bestuur over de Compagnie bestond uit een college van zeventien bewindhebbers daartoe gecommitteerd door de almede in het jaar 1602 opgerichte vergaderplaatsen, kamers genaamd, als: de kamer van Amsterdam, die van Zeeland, van Delft, van Rotterdam [3]), van Hoorn en van Enkhuizen. [4]) Die gecommitteerden kwamen de eerste zes jaren te Amsterdam en dan twee jaren in Zeeland (te Middelburg), en zoo vervolgens bij beurte, bijeen. [5]) Zij representeerden de Oost-Indische Compagnie en werden de Heeren Zeventienen en ook wel de Vergadering van Zeventienen genoemd [6]); terwijl zij den titel eerst van Hoog Edele Heeren later dien van Wel Edel Hoog Achtbare Heeren hadden. [7]) Zij benoemden in naam van de Staten-Generaal den Gouverneur-Generaal en de Raden van Indië en bevestigden de in Indië provisioneel aangestelde dienaren der Compagnie in hunne functiën. Al de dienaren der Compagnie moesten aan de Staten-Generaal en aan de Compagnie trouw zweren. [8])

Ingevolge een besluit van de Heeren XVII van 1 December 1748 werd den 16den

---

[1]) Mr. P. A. van der Lith, Koloniale stelsels, voorkomende in den Catalogus der afdeeling Nederlandsche Koloniën van de in het jaar 1883 te Amsterdam gehouden Internationale Koloniale en Uitvoerhandel Tentoonstelling. 15de klasse van groep III.

[2]) Smallegange, Cronijk van Zeeland, blz. 442; van Loon, Ned. Historie Penningen, II, blz. 289.

[3]) Van 36 bewindhebbers der Kamer Rotterdam bestaan zeer fraai geschilderde portretten, in gebeeldhouwde ovale lijsten met het familiewapen aan den bovenrand voorzien. Met uitzondering van het portret van Willem Janszoon van Loon, bewindhebber in 1602, dat tusschen de jaren 1847 en 1856 was verdwenen, zijn die portretten, welke bij het Departement van Koloniën aanwezig waren, op den 26sten April 1877 ten behoeve van het Rijksmuseum afgestaan. Zie Nederl. Staatscourant van 25 Juni 1878, No. 147, bijlage C van het rapport over den toestand van het N. Museum 1877. — Uit de nummers waarmede die portretten waren voorzien zou mogen worden afgeleid, dat de collectie minstens uit 54 stuks heeft bestaan. In de Rotterdamsche Historiebladen van Scheffer en Obreen, Rotterdam 1880, I, afd. III, blz. 217 en 236, worden 21 van die portretten opgenoemd en besproken.

[4]) van Leeuwen, Batavia Illustrata, blz. 1502.

[5]) Valentijn, I, blz. 186—191; Meinsma, I, blz. 26.

[6]) Beschrijving van Delft, in folio, blz. 558.

[7]) O.-I. Naamboekjes voor de jaren 1773 en 1798.

[8]) de Jonge, Opkomst, III, blz. 131; Meinsma, I, blz. 27.

April 1749 aan den Prins Erfstadhouder Willem de IVde opgedragen het Opperbewindhebber- en Gouverneur-Generaalschap van de geheele Oost-Indische Compagnie, ook genaamd het ambt van Opper-Directeur-Generaal, nadat daartoe bij resolutie van de Staten-Generaal van 24 Maart 1749 de vereischte machtiging op de Bewindhebbers was verleend. In die hoedanigheid presideerde hij in de Vergadering van XVII. [1])

Die waardigheid gaf recht op den titel van Opper-Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, is den 2den April 1766 ook opgedragen aan Z. D. Hoogheid Prins Willem de Vde, en werd bij publicatie van de Staten-Generaal van 4 Maart 1795 afgeschaft. [2]) Den 20sten Maart 1702 vierde de Compagnie haar eerste eeuwfeest, op welke gebeurtenis een gedenkpenning werd geslagen. [3])

Die Compagnie heeft tot in het jaar 1780 alleen en uit eigen middelen in de verdediging van hare bezittingen voorzien. Gedurende het tijdperk van 1713 tot 1795, waarin de Republiek welvarend en rijk was, werden evenwel, bij uiterlijken bloei en opeenstapeling van schatten, voorteekenen en blijken van haren naderenden val bespeurd. De Republiek daalde steeds lager tot dat zij eindelijk nauwelijks eene Mogendheid meer was.

Dat de toestand van de Republiek op de overzeesche bezittingen der Compagnie van invloed was bij den achteruitgang en het toenemend innerlijk bederf, die ook in die bezittingen werden bespeurd, zal wel geen betoog behoeven. Het eenige doel voor de meeste dienaren der Compagnie was zich zelf, ook ten koste van die Compagnie en met verdrukking der inboorlingen, te verrijken; terwijl zedeloosheid heerschte en wreedheden, als de gruwelijke moord op 9 October 1740 te Batavia van meer dan 10.000 weerlooze Chinezen, werden gepleegd.

Eene zeer loffelijke uitzondering maakte de persoon van den Gouverneur-Generaal Baron van Imhoff. Wij hebben van zijne hand een door hem onderteekend stuk, gedagteekend Amsterdam 24 November 1741, door du Bois aan het slot van zijn werk medegedeeld, en getiteld: «Considérations sur l'état présent de la Compagnie Hollandoise des Indes Orientales, rélativement à sa Navigation, à son Commerce et à son Gouvernement; et sur les moyens de remédier aux causes de sa décadence. par Mr. Gustave Guillaume Baron d'Imhoff, ci-devant Gouverneur-Général, pour la Compagnie aux Indes Orientales". Dat lezenswaardig stuk is in 21 hoofdstukken verdeeld en vangt aan met de volgende woorden:

«Sans contredit la Compagnie Hollandoise des Indes-Orientales n'est pas aujourd'hui dans cet état florissant où elle étoit autrefois. On en allegue différentes causes directes

[1]) du Bois, blz. 341; Nederl. Jaarboeken, II, 1748, 2, blz. 1233; III, 1749, 1, blz. 348 en 349; Europeesche Mercurius, LIX, 1748, 2, blz. 311; LX, 1749, 1, blz. 229; Groot Placaatboek, VII, 's-Gravenhage 1770, fol. 1568; De Groninger Nouvellist, VII, Jan.—Juni 1749, blz. 465; Secrete Resolutiën van de E. G. Mog. Heeren Staten van Holland en West-Vriesland, XI, 22 Maart 1749, blz. 416.

[2]) Nieuwe Nederl. Jaarboeken, I, 1766, 1, blz. 323; en XXX, 1795, 3, blz. 1804.

[3]) van Loon, Nederl. Historie penningen, IV, blz. 303, 304. a. b.

et indirectes, que l'on peut réduire à trois principales; 1°. la trop grande étenduë de ses possessions dans les Indes; ce qui en rend l'administration moins aisée et plus sujette à des inconvéniens. 2°. L'abondance excessive des productions de l'Orient, et par conséquent la diminution de leur prix en Europe: enfin 3°. le relâchement de zèle et d'attention de la part des Employés au Service de la Compagnie, faute d'estime pour le rang des uns, de recompense pour le mérite des autres, et de punition proportionnée aux délits.»

Niettegenstaande de goede raadgevingen van van Imhoff was steeds het gewoon refrein van het grootste aantal dienaren der Cie in Indië «het zal mijn tijd wel duren» en neigde de «Edele Compagnie», die sedert 1761 langzaam maar onvermijdelijk haren ondergang te gemoet ging, hoe langer zoo meer tot haren val. Haar bewind werd dan ook, toen het in 1795 bleek dat de schuldenlast der Compagnie tot 112 millioen was gestegen, en haar toestand, bij gemis aan crediet, ongunstig en hopeloos werd beschouwd, bij publicatie der Staten-Generaal, gearresteerd den 24 December 1795, vernietigd, en Bewindhebbers en Hoofdparticipanten dier Compagnie met 30 Januari 1796 gelicentieerd. In de plaats van dat bewind werd ingesteld een «Committé tot de zaken van den Oost-Indischen Handel en Bezittingen» samengesteld uit 28 leden [1]), welk nieuw bestuur, dat den titel mocht blijven voeren van «Bewindhebberen der Generale O.-I. Compagnie» echter eerst met 1° Maart 1796 te Amsterdam optrad. Dit Committé werd 15 Mei 1800 ontbonden en krachtens art. 232 der Staatsregeling 19 d. a. v. vervangen door een «Raad der Asiatische Bezittingen en Etablissementen.» [2])

Het aan de Compagnie verleend octrooi overleefde haar bewind niet lang. Dat octrooi, laatstelijk bij publicatie der Nationale Vergadering van den 20 Januari 1798 voorwaardelijk tot den laatsten December 1799 verlengd, werd toch reeds bij artikel 247 der Staatsregeling van 17 Maart 1798 vernietigd, en de bezittingen en eigendommen benevens de schulden der Compagnie door de Bataafsche Republiek tot zich genomen. [3])

Te vergeefs waren geweest de ingediende klachten over de vernieling der grondslagen van de Compagnie waardoor aan de gezamenlijke deelgenooten en eigenaars, buiten hunne kennis en bewilliging, het beheer hunner eigendommen was ontnomen en aan ongequalificeerde personen was opgedragen. De Compagnie werd, na misschien 2000

---

[1]) Volledige verzameling der Publicatiën van de Provinciale Representanten van het Volk van Holland en de Staten-Generaal sedert het begin der revolutie in 1795, III, N°. 119; Jaarboeken der Bataafsche Republiek, VII, blz. 105; Resolutiën der Staten-Generaal 24 December 1795; Nieuwe Nederlandsche Jaarboeken, Amsterdam, XXX, 1795, 9, blz. 7176 en 7304; Lauts, Geschiedenis van de vestiging, enz., der Nederlanders in Indië, Groningen 1852—1866, V, blz. 417; Meinsma, I, blz. 249—254.

[2]) De Instructie voor dien Raad werd gearresteerd bij een decreet van het Vertegenwoordigend Lichaam van 11 April 1800 en de leden werden benoemd bij besluit van het Uitvoerend Bewind van 6 Mei 1800, N°. 41.

[3]) Jaarboeken der Bat. Republiek, XII, blz. 100; Lauts, V, blz. 421; Meinsma, I, blz. 249 en 250.

millioenen aan het Moederland opgebracht te hebben, insolvent verklaard voor eene schuld van 82 millioen, die hoogstens 5 millioen aan interessen vereischte; tot goedmaking waarvan zij een verbazend grooten inventaris had. [1])

Gelukkig had de Compagnie een Rijk gesticht van landbezit en zedelijke kracht dat destijds voor de revolutionaire betweterij onbereikbaar was.

Met den val van de Edele en weleer zoo machtige Generale Geoctroijeerde Oost-Indische Compagnie der Vereenigde Nederlanden, nam het eerste tijdperk der geschiedenis van onze Oost-Indische bezittingen een einde, en zag men weldra voor geruimen tijd op zee geen Nederlandsche vlag meer wapperen.

HOOFDSTUK II

DE REGEERINGEN SEDERT 1796

De aanteekeningen nopens de voormalige Oost-Indische Compagnie en haar bewind zijn, niettegenstaande mijn streven naar beknoptheid, onwillekeurig uitvoeriger geworden dan oorspronkelijk in mijn plan lag opgesloten. Ten aanzien van de regeeringen die vervolgens de macht tot benoeming van Gouverneurs-Generaal en Commissarissen-Generaal over Java en Onderhoorigheden hebben bezeten zal zulks echter niet het geval behoeven te zijn, omdat de aanteekeningen gevoegd bij de artikelen ieder afzonderlijk aan de Landvoogden gewijd, daaromtrent voldoende inlichtingen bevatten.

De eerste van de bedoelde regeeringen, die der Bataafsche Republiek, welke sedert 1795 bestond [2]), duurde tot 5 Juni 1806. Tijdens haar bestaan werd in Mei 1804 de zetel van den Raad der Aziatische Bezittingen en Etablissementen (een gewijzigde titel van het op 1 Maart 1796 opgetreden Committé tot de Zaken van den O.-I. Handel en Bezittingen) van Amsterdam naar 's-Gravenhage overgebracht.

Nadat die Republiek, krachtens den wil van Keizer Napoleon, op den 5 Juni 1806 in een Koninkrijk Holland was herschapen, werd de voormelde Raad op last van Koning Lodewijk den 29 Juli 1806 vervangen door een Ministerie van Koophandel en Koloniën. [3]) Zulks was een uitvloeisel van het voorschrift vervat in art. XII der

---

[1]) Groen van Prinsterer, Handboek der geschiedenis van het Vaderland, blz. 1124 en 1125; Dirk van Hogendorp, als ontwerper van economisch-politische hervormingen voor N.-I., geschetst door J. Frank in den Ind. Gids van Nov. en Dec. 1888; Bijdrage tot de geschiedenis van het Europeesch opperbestuur over N.-I., 1780—1806, Acad. proefschrift van G. J. A. van Berckel, Leiden 1880.

[2]) In Juli 1795 bracht een Hollandsch fregat de tijding te Batavia dat de Franschen onder Generaal Pichegru in Holland waren gekomen en dat de Prins Erfstadhouder 18 Januari 1795 naar Engeland was gevlucht.

[3]) Dien naam heeft dit Ministerie tot 19 Maart 1818 behouden. ?

nieuwe constitutie, inhoudende dat de Regeering der Koloniën door bijzondere Wetten zou worden bepaald, en dat de ontvangst en uitgave der Koloniën zouden worden beschouwd als uitmakende een gedeelte der ontvangst en uitgave van den Staat. Bij art. XXXVI werd het bestuur uitsluitend aan den Koning opgedragen.

Den 9 Juli 1810 werd het Koninkrijk Holland met het Fransche Keizerrijk vereenigd en kwam het Opperbestuur over de bedoelde koloniën in handen van Keizer Napoleon. Deze gewichtige gebeurtenis, waarvan de tijding werd aangebracht met het op 17 Februari 1811 ter reede van Batavia aangekomen oorlogschip Claudius Civilis, werd door den Gouverneur-Generaal Daendels op 18 Februari 1811 met een festijn gevierd en bij proclamatie van 20 dier maand plechtig ter hoofdplaats Batavia aangekondigd.

Dat Fransch Opperbestuur heeft geduurd tot 17 September 1811 toen het Britsch Gouvernement op Java werd gevestigd.

Het zoogenaamd Engelsch tusschenbestuur, dat onder de gedenkdagen echter 11 September deed opnemen als den dag der vestiging van het Britsch Gouvernement op Java, heeft geduurd tot 19 Augustus 1816.

Tijdens dat bestuur waren de voormalige Nederlandsche bezittingen in den Archipel verdeeld in vier Gouvernementen, als: Malaka, Sumatra's Westkust, de Molukken en Java en Onderhoorigheden, en berustte het Opperbestuur ook over het laatstgenoemd gouvernement bij den Gouverneur-Generaal en Opperbevelhebber van Britsch-Indië.

Als zoodanig vermelden wij The Right Honourable Gilbert Elliot, Earl of Minto, benoemd in 1807 [1]), die in 1811 slechts zes weken op Java vertoefde en 4 October 1813 aftrad.

De opvolger van Lord Minto was The Right Honourable Francis Earl of Moira and Baron Rawdon, in Ireland, Baron Hastings, Hungerford, Botreaux, Moleyns, etc. etc. etc. and Baronet, a General of His Majesty's Forces, Constable of the Tower of London, Lord Lieutenant and Custos Rotulorum of the Tower District, one of His Majesty's Most Honourable Privy Council, and Knight of the Most Noble Order of the Garter.

Hij was den 19 Maart 1813 door het Hof van Directeuren aangesteld tot Gouverneur-Generaal van het Presidentschap van Fort William in Bengalen en tot Opperbevelhebber over de krijgsmacht van de Edele Oost-Indische Compagnie in Oost-Indië, kwam met het schip «Stirling Castle» den 28 September 1813 te Reef Buoy aan, en trad 4 October d. a. v. op.

Het bestuur over Java en Onderhoorigheden was toevertrouwd aan een Luitenant-Gouverneur.

Die betrekking is bekleed door Thomas Stamford Raffles en zijn opvolger

---

[1]) Zijn portret wordt beschreven in de Java Gov. Gazette van 31 Juli 1813, N°. 75, blz. 3, 1ste kolom. Hij was later bekend onder den naam van Lord Hastings.

John Fendall, aan welke beide personen door mij nader in dit werk ook eenige regelen zijn gewijd.

Raffles bracht in 1811 op Java eene geheele omkeering teweeg in het tot nog toe gevolgde stelsel van beheer. Hij schafte bij proclamatie van 15 October 1813 over geheel Java het stelsel van dienstplichtigheid en gedwongen leverantiën af, waartegen aan de inlandsche Hoofden, ter vergoeding voor de inkomsten die zij daardoor zouden derven, eene belooning in land en geld werd toegekend. Gelijktijdig voerde hij een nieuw belastingstelsel, de zoogenaamde landrente, in. Dit stelsel en de inrichting van het rechtswezen, zijne voornaamste regelingen, zijn in Nederlandsch-Indië, hoewel zeer gewijzigd wat laatstbedoelde betreft, blijven bestaan.

Na de teruggave door Groot-Britannië, krachtens overeenkomst van den 13den Augustus 1814, van het grootste gedeelte onzer voormalige overzeesche bezittingen, werd onder de regeering van Koning Willem I [1]) den 19 Augustus 1816 het Nederlandsch gezag in Oost-Indië hersteld en onze vlag te Batavia geheschen. [2])

HOOFDSTUK III

DE WAARDIGHEID VAN GOUVERNEUR-GENERAAL EN DE DAARAAN VERBONDEN INKOMSTEN, ENZ.

De Vergadering van XVII had op den 1sten September 1609 bepaald, dat «aangezien de staat der Compagnie in Indië, noodzakelijk de uitrusting eener nieuwe vloot vereischte», negen schepen naar de verschillende gewesten van Indië zouden worden uitgezonden; en dat er «ditmaal over deze scheepsmagt niet een admiraal of vice-admiraal [3]) gesteld zou worden; maer in plaetse van dien eenen gouverneur-generaal soowel over dese vloote, als over alle comptoiren en partijen de generale Comp. aengaende en in Oost-Indië sijnde.» [4])

Als een gevolg van dat besluit werd bij resolutie van de Staten-Generaal van 29 November 1609 «op de nominatie van de gecommitteerden van de Oost-Indische Comp., Pieter Both aengenomen ende gecommitteerd als gouverneur-generael over alle forten, plaetsen, cantoren, persoonen ende negotie van de Vereenichde O.-I. Comp.

---

[1]) Deze Vorst heeft, toen de handel op Oost-Indië door de opheffing van de Compagnie geheel kwijnde, bij besluit van 29 Maart 1824, N°. 163, de Handel-Maatschappij ingesteld.

[2]) De traktementen der Nederlandsche ambtenaren namen met den 1n Augustus 1816 een aanvang (Besluit Gouv.-Generaal in Rade van 3 Juni 1823, N°. 3).

[3]) Deze titel van admiraal of vice-admiraal, geheel verschillend van de waardigheid later aan onze Hollandsche en Zeeuwsche vlootvoogden verleend, was algemeen bij de verschillende Compagniën aangenomen. (Gerlach, Nederl. Oost-Indië, 's-Gravenhage 1871, blz. 37).

[4]) de Jonge, Opkomst, III, blz. 130.

der Vereenichde Nederlanden». Op dien dag werd tevens de instructie van dien hoogen staatsambtenaar in de Vergadering der Generaliteit vastgesteld. [1])

Het werkelijk bedrag der inkomsten van den Gouverneur-Generaal tijdens de Compagnie kan niet met cijfers worden begroot. Uit hare kas genoot hij een aan zijn hoogen stand zeer onevenredig vast traktement, dat echter, zoo door inkomsten uit andere bronnen voortvloeiende, als door allerlei vrijdommen, aanzienlijk werd vermeerderd.

Ten aanzien van dat vaste maandelijksche traktement blijkt, dat is toegekend aan Reynst *f* 700, aan Reael *f* 600, aan Coen (voor de eerste maal Gouverneur-Generaal) en aan de Carpentier *f* 800. Toen Coen hier te lande op nieuw werd benoemd bedong hij *f* 1200 's maands, welk traktement [2]) ook in 1755 door Mossel werd genoten en voor de opvolgers van den laatstgenoemde onder het Bestuur der Compagnie geene verandering heeft ondergaan. [3])

Na de herstelling van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië werd het traktement van den Gouverneur-Generaal op *f* 200.000 's jaars vastgesteld en dat van een waarnemend-Gouverneur-Generaal op de helft van die som. Deze traktementen werden dan ook door de titularissen tot en met den Graaf van Hogendorp genoten. Aan de opvolgers van den laatstgenoemde tot en met den Baron Sloet van de Beele werd daarentegen *f* 150.000 's jaars toegekend, welk cijfer, toen onder het bestuur van dien Landvoogd hem bij Koninklijk besluit van 29 Juli 1863, N°. 45, het genot der inkomsten van het domein Bloeboer (Buitenzorg) werd ontnomen, tot *f* 160.000 's jaars werd verhoogd, en tot 1888 geene wijziging heeft ondergaan. Den tegenwoordigen Landvoogd is *f* 11.000 's maands toegekend.

Ten aanzien van de hiervoren bedoelde tijdens het bestaan der Compagnie nog aan het ambt van Gouverneur-Generaal verbonden voordeelen, enz., zullen de volgende bijzonderheden aan het werk van Valentijn ontleend den weetgierigen lezer eenigszins kunnen bevredigen.

»De Generaal of Opperlandvoogd van Indiën trekt twaalf honderd gulden 's maands, waar benevens hij nog honderd en zestig rijxdaalders aan kostgeld ieder maand krijgt [4]),

---

[1]) Dit belangrijk stuk, hetwelk als het Eerste Algemeen Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië moet worden aangemerkt, is afgedrukt in het werk van Mr. P. Mijer, Verzameling van instructiën, ordonnantiën en reglementen voor de regeering van Nederlandsch-Indië vastgesteld in de jaren 1609—1836, Batavia 1848, blz. 3. Zie ook deswege de Jonge, Opkomst, III, blz. 130—134, en Meinsma, blz. 41.

[2]) Met een kost- of tafelgeld van 200 realen (= *f* 480 's maands).

[3]) Eene volledige opgave van het inkomen 's maands van al de dienaren der Comp. in 1755 treft men aan op blz. 545 en 546 van het XIIde deel der Historische Beschrijving der reizen, Amsterdam 1755. Men zie ook deswege de opgave in het werk van de Jonge, De opkomst van het Nederl. gezag in Oost-Indië, VIII, blz. CXXV, en X, blz. XLV, en in de Beknopte Beschrijving der O.-I. Etablissementen door A. Huysers, Amsterdam 1792.

[4]) In 1722 heeft dat kost- of tafelgeld 180 rijksdaalders 's maands bedragen. Die rijksdaalder had destijds eene waarde van *f* 2.40 (zie Valentijn, IV, 2de stuk, blz. 142). Coen had echter in 1627 *f* 500 tafelgeld (zie du Bois, blz. 83).

behalve dat hij van wijn, Hollands bier, spek, en vleesch, boter, olie, specerijen, rijst, kaarzen, en 't geen verder 't pakhuis der E. Maatschappij geven kan, tot zijn gebruik voor niet, en een schoon paleis tot zijne wooning heeft. Ook kan hij ieder reis, dat hij op de Reede gaat, vijfhonderd gulden trekken, hoewel dit weinig geschied. Ook heeft hij eenige koetzen voor hem, zijne Gemalin, en dogter tot hun gebruik.» [1])

Dat die Heeren somtijds zeer gul konden zijn werd getoond door den Gouverneur-Generaal Joan van Hoorn. Bij gelegenheid van zijn huwelijk op den 16den November 1706 te Batavia met Johanna Maria van Riebeeck, weduwe van Gerrit de Heere, begiftigde hij den predikant Godefridus van Holten, die het huwelijk inzegende, voor de preek, die volgens last slechts een half uur duurde, met eene som van omtrent 1000 rijksdaalders. Van de groote plechtigheid bij gelegenheid van dit met vorstelijke pracht voltrokken aanzienlijk huwelijk, waarbij kanongebulder en vuurwerk te pas kwamen, vindt men in het journaal van het Kasteel Batavia op dinsdag den 16 November 1706 een omstandig verslag, dat door Valentijn woordelijk is wedergegeven. [2])

Al de Landvoogden van Both tot en met Wiese werden betiteld «Zijn Edelheid de HoogEdele Heer» met uitzondering van Mossel, die, nadat hij in 1754 tot Generaal der Infanterie was benoemd, den titel van Excellentie verkreeg. [3]) Toen Wiese tot Luitenant-Generaal was benoemd, zien wij hem ook als «Zijne Excellentie de HoogEdele Heer» Wiese in 1807 vermeld. De oud Gouverneur-Generaal Siberg noemde men «HoogEdel Gestrenge Heer.»

Te rekenen van en met Daendels, de eerste Landvoogd die het Koninklijk gezag heeft vertegenwoordigd, schijnt men voor goed aan den Gouverneur-Generaal den titel van Excellentie te hebben gegeven.

De Gouverneurs-Generaal voerden en voeren nog over het algemeen een vorstelijken staat. Valentijn, in wiens lijvige folianten vele zeldzame verhalen op de meest aangename en onderhoudende wijze zijn geboekstaafd, is alweer de schrijver die ons het navolgende daarvan heeft medegedeeld: [4])

»Hij heeft een Stalmeester, die Kapitein, en een Hofmeester, die Onderkoopman is.

---

[1]) Valentijn, IV, 1ste stuk, blz. 246.

[2]) Valentijn, IV, 1ste stuk, blz. 336 en 337. — Ds. G. van Holten overleed te Batavia 15 November 1717.

[3]) De Heeren XVII werden ook «HoogEdele Heeren» genoemd.

[4]) De meest pikante en grappige scènes zijn door Valentijn op geestige wijze beschreven. Wij behoeven slechts te vermelden het geval van den verliefden fiskaal te Batavia, die als matroos verkleed het hof maakte aan eene schoenmakersvrouw, en door haar man met een goeden spanriem ongenadig werd afgerost (IV, blz. 363), van middelen om dieven te ontdekken (IV, blz. 365), van de droom van Maetsuyker en van zijne wonderlijke grillen (IV, blz. 302—'4), van de geheimzinnige reis naar Indië van Coen (IV, blz. 278—281), van het smakelijke Japansche diner in 1686 bij den oud Gouverneur-Generaal Camphuys (IV, blz. 322), en andere zaken te veel om op te noemen.

»Hij heeft een lijf-wagt van twaalf helbaardiers, die de fraeiste en snedigste jongmans zijn, die men onder de Soldaten vinden kan.

»Deze dragen een geel damast wambuys met zilvere knoopen; dog 't zelve staat altijd half open. Daar beneven hebben zij een zeer wijde roodscharlaken broek met een bos met lange zijde linten aan wederzijden, en met drie passementen van 2¼ vinger breed. Ook hebben zij een draagband van graauw leder, en een degen met een zilver gevest, haak, en gesp, op de zijde, en dragen neteldoeke dassen.

»Zij hebben (als zij uitgaan) een fraejen hoed op 't hoofd, paarl-verwige of andere zijde koussen, en nieuwe nette schoenen aan. Ik heb 'er onder gezien, die goude knoopen aan hun kamisooltjens, groote goude gespen in de schoenen, en kousse-banden met diamante-gespen, aan hadden.

»Als zijn Edelheid in de rouw is, dragen zij zwarte sjerpen over de schouders, en een dunne rouw-band op den graauwen hoed.»

»Behalve deze 12, zijn 'er ook twee Trompetters, en een Koetzier, die even eens, als de andere Helbaardiers, gekleed zijn. Dit is haar oude dragt, waar bij de Heer van Riebeek hen nu lange roode scharlakenze rokken, en, als zij uitrijden, ook zulke mantels gegeven heeft, dat zeer deftig staat, en die zij, als hij mede ter begraafenis, of elders, gaat, of als zij de parade bijwoonen, dragen. Zij zijn met geel gevoerd, en met goude lissen en boordzels op de knoopgaten uitgemonsterd.

»Als zijn Edelheid uitreid, of na zijn thuin gaat (dat gemeenelijk 's Woensdags of Zaturdags geschied) rijden 'er twee Trompetters, en ook wel een, voor zijn koets, en dan volgen 'er nog zes andere Helbaardiers, vier voor, en twee agter de koets, en dan nog een troep van 50 of 60 gewapende mannen te paard, agter dezelve, met een Vaandrig, en Sergeant;»

«Zijne gemalin, uitreidende, werd van twee Helbaardiers te paart, en van een corporaal, en twaalf man gevolgd. Zij houd gemeenelijk 's maandags bezoek-dag voor alle Vrouwen, en jonge Juffers van fatzoen, die haar of haar dogter, (zoo zij 'er een heeft) willen komen bezoeken.» [1])

De staatsie en de levenswijze van den Gouverneur-Generaal in 1776 zal men uit de bijlagen H en I van dit boek kunnen ontwaren. Omtrent de installatie en de begrafenis van de toenmalige Landvoogden wordt het noodige medegedeeld in de bijlagen J en K van dit werk.

Bij overlijden van een Gouverneur-Generaal moesten de Raden van Indië, volgens het 1ste artikel der Ordonnantie en Instructie voor Gouverneur-Generaal en Raden van den 22sten Augustus 1617, dadelijk en ander opperlandvoogd verkiezen [2]), zoodat tijdens het Bestuur der Compagnie het: le Roi est mort, vive le Roi! werd toegepast.

Hoe de overdracht van het hoogste gezag in Indië tegenwoordig plaats heeft moge blijken uit de bijlagen M en N van dit geschrift.

---

1) Valentijn, IV, 1ste stuk, blz. 261—263.
2 de Jonge, Opkomst, V, blz. LXXXVIII.

De Gouverneur-Generaal heeft thans, behalve een inkomen van *f* 132.000 's jaars, het gebruik van het paleis te Buitenzorg, alwaar hij resideert, en van het hotel te Rijswijk (Batavia), alsmede van het landhuis te Tjipanas bij Tjiandjoer.

Het onderhoud van het park en den hertenkamp te Buitenzorg en van de tuinen van Tjipanas, benevens de aankoop en het onderhoud van het meubilair in voormeld paleis en bovenbedoeld hotel, worden door den lande bekostigd.

De huidige bezittingen van het Rijk der Nederlanden in Azië, Nederlandsch-Indië genaamd, omvatten de geheele Indische eilanden groep, met uitzondering van een gedeelte van het eiland Timor, waar de Portugeezen zich gevestigd hebben, van de Philippijnsche eilanden en den Solok-archipel, welke in de macht der Spanjaarden zijn, en van het noordelijk gedeelte van Borneo (Serawak, Broenei en het gebied der Britsche North Borneo Company) en de eilanden Laboean en Singapore, waar de Engelschen heerschappij voeren.

Over dat uitgestrekt gebied wordt door den Gouverneur-Generaal in naam des Konings de Regeering uitgeoefend volgens een bij eene Wet van het jaar 1854 vastgesteld Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië. [1])

Dergelijke reglementen waren ook reeds vroeger in de jaren 1609, 1617, 1632, 1650, 1806, 1807, 1815, 1818, 1827, 1830 en 1836 vastgesteld.

De hoofdbeginselen van het tegenwoordig bestuur over Nederlandsch-Indië vindt men in enkele artikelen van de Nederlandsche Grondwet, die het aandeel bepalen, dat aan de Wetgevende Macht in het moederland toekomt, en in het voormeld Regeeringsreglement.

De Gouverneur-Generaal, tevens Opperbevelhebber van de in Nederlandsch-Indië aanwezige zee- en landmacht, wordt door den Koning benoemd en ontslagen. Hij is bekleed met wetgevende en uitvoerende macht. Aan hem is een adviseerend college toegevoegd, genaamd de Raad van Nederlandsch-Indië, waarin hij het voorzitterschap bekleedt, en welk lichaam overigens bestaat uit een vice-president en vier leden, die allen door den Koning benoemd en ontslagen worden.

Volgens artikel 4 van het Regeeringsreglement kan de Koning aan den Gouverneur-Generaal eenen Luitenant-Gouverneur-Generaal toevoegen, bestemd om hem voorloopig op te volgen.

Wanneer ziekte of afwezigheid van den Landvoogd eene voorziening noodzakelijk maakt, kan hij het dagelijksch beleid der zaken tijdelijk opdragen aan den Luitenant-Gouverneur-Generaal; bij ontstentenis van dezen, aan den vice-president, en deze niet aanwezig zijnde, aan het oudste lid in benoeming van den Raad van Nederlandsch-Indië.

Wanneer de waardigheid van Gouverneur-Generaal openvalt en de benoeming van den voorloopigen of definitieven opvolger niet geschied, of in Nederlandsch-Indië niet

[1]) Nederl. Staatsblad 1854, No. 129, en Indisch Staatsblad 1855, No. 2.

bekend is, gelijk mede wanneer de benoemde in de dadelijke aanvaarding wordt verhinderd, treedt de door den Koning benoemde vice-president van den Raad van Nederlandsch-Indië op als waarnemend Gouverneur-Generaal. Is die vice-president niet aanwezig, dan wordt de tijdelijke waarneming der waardigheid van Gouverneur-Generaal aan een der leden van den Raad van Nederlandsch-Indië opgedragen.

Wil men ten aanzien van de macht van den Gouverneur-Generaal en de samenstelling, de bevoegdheid en de plichten van de geheele Indische Regeering zich volkomen op de hoogte stellen, dan raadplege men, behalve het Regeeringsreglement, de «Handleiding tot de kennis van het staats- en administratief recht in N.-I.» van Mr. J. de Louter, het Academisch proefschrift van E. A. Intveld Francis: «Specimen juris publici inaugurale de potestate Gubernatoris Generalis Indiae Orientalis.» Utrecht 1859, de Regeeringsalmanak van Nederlandsch-Indië, welk werk jaarlijks in belangrijkheid en omvang toeneemt, benevens de jaarlijksche koloniale verslagen welke bij het Departement van Koloniën worden opgemaakt en veelal ook daaromtrent eenige bijzonderheden bevatten.

Een afzonderlijk kostuum was tijdens het bestaan der Compagnie voor den Gouverneur-Generaal niet voorgeschreven. De meeste hunner droegen de destijds in gebruik zijnde deftige en smaakvolle Oud-Hollandsche kleeding der hoogere standen, welke, als zijnde algemeen bekend, niet behoeft beschreven te worden. De praalzucht welke langzamerhand onder alle rangen der Compagnie in Indië was doorgedrongen, maakte het evenwel noodig te bepalen, van welke onderscheidingsteekenen geen ander dan de Gouverneur-Generaal zich in het openbaar zoude mogen bedienen; ze staan beschreven in het Plakkaat wegens de pracht en praal, dd. Batavia 30 December 1754. [1]) van Imhoff, Mossel en van Overstraten waren tevens generaal der Infanterie van den Staat, en hadden dus persoonlijk het recht om het aan dien rang verbonden kostuum te dragen.

Bij besluit van het Staatsbewind van 26 Juli 1802 werd bepaald, dat de uniform van den Gouverneur-Generaal der O.-I. Bezittingen zou bestaan «in een donker blaauwe rok met een goud borduursel afgezet, zonder épauletten, doch voor het overige, zoo als dezelve voorheen door de Luitenant-Generaals werd gedragen; voorts een rood kamisool en broek, en een driekanten hoed met een liggende witte pluim.» [2])

Het is mij niet gebleken dat omtrent het kostuum van den Gouverneur-Generaal nader iets is vastgesteld.

---

[1]) Voorkomende o. a. als bijlage 1 in het werk van A. Huysers: «Beknopte beschrijving der Oost-Indische etablissementen», 2e druk, Amsterdam 1792.

[2]) Tijdschrift voor Ned.-Indië, 5e jaarg., II., Batavia 1843, blz. 58 en 66.

HOOFDSTUK IV

DE RESIDENTIE VAN DE GOUVERNEURS-GENERAAL

Den 13den Maart 1599 wapperde de Hollandsche vlag voor het eerst op de ree van Hitoe en ankerde het smaldeel onder den admiraal Wijbrandt van Warwijck, of van Waerwijck, voor Hitoemala, aan de noordkust van Amboina. Door dien admiraal werd in Mei van dat jaar het eerste Nederlandsche handelskantoor op Ternate gesticht, en Frank van der Does tot koopman en hoofd van dat kantoor aangesteld. [1])

De omstandigheid dat op Amboina, het eerste land in Oost-Indië door Nederlanders veroverd, de eerste Nederlandsche volkplanting was gesticht, zal aanleiding hebben gegeven tot het besluit van de Heeren XVII van 17 Februari 1613, inhoudende den last, dat de Gouverneur-Generaal zijn «stoel» (zetel) aldaar moest houden.

Uit de levensschetsen van de drie eerste Landvoogden blijkt echter, dat zij behalve op Amboina, ook hebben geresideerd op Ternate en met den raad van Indië verblijf hielden in de vesting in 1607 door den Admiraal Cornelis Matelief, de Jonge, gebouwd, en door hem Maleijo genoemd, welke vesting in 1609 den naam van Oranje had bekomen.

Vóór dat Batavia was gegrondvest was bijgevolg Ternate de plaats waar de hoofdzetel der Indische regeering het laatst was gevestigd. [2])

Coen is de eerste Gouverneur-Generaal geweest die te Batavia heeft geregeerd.

Die verandering van residentie was voorafgegaan door de navolgende gebeurtenissen.

Ten gevolge van een in November 1610 met den Vorst van Jakatra gesloten contract hadden de Nederlanders zich te Jakatra gevestigd. [3])

Op den 12den Maart 1619 had de opperkoopman Pieter van Raey, tijdelijk bevelhebber van het fort Jakatra, de bevolking met groote plechtigheid bijeengeroepen, de bezetting in de wapenen doen komen, en dat fort, onder het hijschen der vlaggen, het luiden der klokken en, last not least, het drinken van den eerewijn, met den naam Batavia gedoopt. [4])

Toen dat fort door den Sultan van Bantam werd belegerd, was Coen omstreeks medio Mei 1619 met eene vloot van 16 schepen op de reede van Jakatra aangekomen om zijne landgenooten te ontzetten. Hij stelde zich op den 30sten Mei d. a. v.

---

[1]) Gerlach, Nederl. Oost-Indië, 's-Gravenhage 1874, blz. 38; de Jonge, II, blz. 207, 208, 377 en 419.

[2]) Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië, 6de Jaarg., I, blz. 134 en 135; Valentijn, I, blz. 248, I, (Molukken) blz. 12.

[3]) de Jonge, III, blz. 352.

[4]) de Jonge, IV, blz. CXII.

met het rapier in de vuist aan het hoofd van duizend welberaden mannen, die onder het geschal der trompetten en met vliegende vaandels over bolwerken, door staketsels en palissaden heen de stad Jakatra binnenstormden en de Javaansche bezetting, meer dan 3000 man sterk, als bladeren voor den stormwind voor zich uit deden stuiven. De stad werd in de asch gelegd, dalem noch mesdjid werden gespaard, en toen de avond viel, had Jakatra opgehouden te bestaan. [1])

De op de plaats van het verwoeste Jakatra gebouwde stad (met het kasteel) verkreeg vervolgens op last van de Staten-Generaal, luidens de aanschrijving bij missive van de Heeren XVII van den 4den Maart 1621, den naam Batavia [2]), waarvan door Coen bij publicatie van den 28sten Augustus 1621 den volke werd kennis gegeven. Sedert dien tijd is Batavia, alwaar Coen «het Generaal rendez-vous van de Compagnie» vestigde, de zetel der Hooge Indische Regeering gebleven.

In een van de wijken dier stad Rijswijk genaamd, ligt het hotel van den Gouverneur-Generaal. Dit hotel dient slechts tot zijn tijdelijk verblijf, wanneer hij zich tot afdoening van zaken, tot het verleenen van audientiën of het bijwonen van festiviteiten, bij plechtige gelegenheden, naar Batavia begeeft. De Landvoogd houdt zich doorgaans op in zijn paleis te Buitenzorg, gelegen bij de hoofdplaats van de adsistent-residentie van dien naam op Java, district Buitenzorg. [3])

Die hoofdplaats is 39 palen van Batavia en 833 voeten boven de zee gelegen. Door hare bekoorlijke ligging en de gezonde luchtsgesteldheid aldaar, zoowel als door de nabijheid van Batavia, is zij eene der aangenaamste plaatsen van geheel Java.

Het genoemde paleis aldaar is een aanzienlijk gebouw, hetwelk door de bijgebouwen, den plantentuin en de prachtige gezichten als een der schoonste en aangenaamste kasteelen bekend is. Ter plaatse waar dit paleis staat, stond eerst een kasteel in 1744 door van Imhoff gesticht [4]), in 1809 door Daendels vergroot, in 1819 door van der Capellen herbouwd en den 10den October 1834 door eene aardbeving ingestort.

De plantentuin aldaar werd in 1817 ~~door~~ onder van der Capellen aangelegd en is Gouvernements eigendom.

Sedert het bestuur van van Imhoff bestond de regel, dat de landen Buitenzorg en Weltevreden door den aftredenden Gouverneur-Generaal aan den nieuw aankomenden voor een som van 39.500 rijksdaalders werden afgestaan of overge-

[1]) de Jonge, Opkomst, IV, blz. CXII en CXIII.

[2]) Indisch Plakaat-Boek (M. S.), Vol I, folio 28b; Tijdschrift voor Ned.-Indië, 6de jaargang, I, Batavia 1844, blz. 168 (alwaar de onjuiste datum van 12 April 1621 voorkomt); de Jonge, IV, blz. CXXXVII.

[3]) De Engelsche Luitenant-Gouverneur Stamford Raffles gaf den naam Buitenzorg aan de residentie, het district en de hoofdplaats. Thans is Buitenzorg als adsistent-residentie een onderdeel van de residentie Batavia.

[4]) De resolutiën der Indische Regeering van 10 Augustus 1745 tot 29 September 1780, waarbij Buitenzorg als buitengoed werd afgestaan aan van Imhoff en zijne opvolgers, zijn opgegeven door J. Hageman JCzn. in het Tijdschrift Ind. T.-, L.- en Volkenkunde, IV, N. S. 1855, blz 366.

dragen. [1]) Toen Daendels in Indië aankwam bestond die regel nog niet slechts, maar hij werd te zijnen aanzien bevestigd door de bepaling van artikel 3 zijner instructie, inhoudende dat de bestaande schikkingen omtrent Buitenzorg en Weltevreden op denzelfden voet zouden voortduren.

Op grond van de ontoereikendheid zijner inkomsten stelde Daendels, die volgens zijne schatting van die landen 'sjaars 5000 R. D. genoot, aan de Hooge Regeering voor, het landgoed Buitenzorg aan hem en zijne erven in vollen eigendom af te staan, en om daarentegen Weltevreden voor rekening van den lande over te nemen. Dienovereenkomstig werd den 29 Maart 1808 besloten, en reeds den 15 Juni d. a. v. droeg Daendels een gering gedeelte daarvan over aan P. Feney voor eene som van 70.000 rijksdaalders; terwijl successievelijk het geheel door hem later zoo aan particulieren als aan het Gouvernement weder werd verkocht tot den gezamenlijken prijs van ongeveer 1.000.000 rijksdaalders, nadat hij in zijne hoedanigheid van Gouverneur-Generaal de waarde van het land had verhoogd, door verschillende ten nadeele van 'slands kas verleende vrijstellingen, en het daarstellen van monopoliën, als daar zijn:

vrijstelling van Buitenzorg van de lasten, waaraan alle andere landen onderworpen waren, en dus ook van de levering van eene aanzienlijke hoeveelheid padie

---

[1]) In Augustus 1745 werd aan van Imhoff tot aanleg van eene landbouw-onderneming afgestaan een gedeelte van kampong Baroe, onder voorwaarde dat deze donatie geschiedde aan hem Gouverneur-Generaal en zijne opvolgers in officie, onder de clausule de non alienando. Dit landgoed gaf hij den naam Buitenzorg. Door het Opperbestuur werd de clasule de non alienando ingetrokken en verlof gegeven, dat dit landgoed door van Imhoff, of na hem door zijne erfgenamen, in eigendom zou mogen worden overgenomen. Toen het bleek dat de erfgenamen van van Imhoff niet in staat waren het landgoed te beheeren of te doen beheeren, verviel de voormelde bepaling in 1751, en werd het voor 5500 rijksdaalders afgestaan aan den opvolger in officie Jacob Mossel. Door de weduwe van der Parra werd het landgoed in 1755 verkocht voor 59.000 rijksdaalders aan Jeremias van Riemsdijk, terwijl het voor eene som van 41.500 rijksdaalders op 29 September 1780 door Mr. Willem Arnold Alting werd overgenomen van de weduwe de Klerk.

In eene geschreven aanteekening komt het navolgende voor:

»In 1750 werd door de bewindhebbers der O. I. Compagnie het landgoed Buitenzorg tegen billijke taxatie aan den Gouv.-Gener. van Imhoff in eigendom afgestaan. In 1780 bepaalde men, dat elke nieuwe Gouv.-Generaal het tegen uitkeering eener zekere som van zijn voorganger moest overnemen. Die uitkeering bedroeg voor den Gouv.-Generaal Daendels 39.900 rijksdaalders. In 1810 splitste hij zijne bezitting in negen deelen, en verkocht aan de Heeren N. Engelhardt, Cransen en van Riemsdijk voor 581.500 rijksdaalders, voor 200.000 dito aan het Gouvernement en voor 70.000 dito als waardij van vroeger verkocht eigendom. Het landgoed Tjampea is een fidei-commis (onvervreemdbaar goed) tot aan het twaalfde geslacht der afstammelingen van den Heer van Riemsdijk, waarvan thans nog leden van het derde geslacht in leven zijn. Door een der familieleden is het land sinds vele jaren verpacht gewoonlijk bewoont die heer het ruime huis op den Goenong Boender, een voorgebergte van den Salak, waar de koffieplantages van dit landgoed zijn. Binnentredende viel ons de eenigzins vreemde inrichting op, en daarover in gesprek komende, vernamen wij, dat dit verblijf eertijds eene kerk was, door den Heer van Riemsdijk gebouwd, waaraan later een pendoppo, (aan alle zijden open kamer) werd toegevoegd, en dat dit nu en dan door de familieleden als landhuis bewoond werd.» (Noot op blz. 319 van Navorscher 1880).

aan het Gouvernement tot een geringen prijs; bevoegdheid den eigenaars gegeven om het contingent der padie, vroeger $\frac{1}{10}$, naar willekeur te verhoogen;

intrekking van den post van Commandant van Buitenzorg, die uit de inkomsten van dat land werd betaald, en weder herstelling dier betrekking ten laste van 's lands kas;

verplaatsing van den Regent die mede uit de inkomsten van Buitenzorg werd onderhouden;

vrijstelling van de in Buitenzorg gedebiteerde opium van 's lands pacht en daarstelling van eene nieuwe opiumkit ten voordeele van den eigenaar; en

toekenning van den uitsluitenden en beduidenden handel in zout en suiker aan den pachter van den bazaar in Buitenzorg.

De voormelde overdracht van Buitenzorg op den Gouverneur-Generaal Daendels is desniettemin goedgekeurd bij Koninklijke Kabinetsorder van 19 Juli 1809.

Te Tjipanas, een poststation gelegen in de afdeeling Tjiandjoer (residentie Preanger Regentschappen) aan den voet van den vulkaan Gedé, 11 palen van Tjiandjoer en ter hoogte van 3.349 rijnlandsche voeten boven de zee, heeft de Gouverneur-Generaal nog een landhuis met bijgebouwen en tuin tot zijn gebruik. [1])

HOOFDSTUK V

COMMISSARISSEN-GENERAAL OVER NEDERLANDSCH-INDIË

De eerste benoeming, in 1678, van een Commissaris-Generaal, R. van Goens Jr., vond hare aanleiding in de omstandigheid, dat de administratie om de West van Indië, waaronder werd overstaan Ceylon, Bengalen, Coromandel en Suratte, niettegenstaande de kantoren der Compagnie aldaar meermalen door een Commissaris-Visiteur waren bezocht, niet behoorlijk geschiedde. De Heeren XVII besloten nader in 1684 aan dien toestand een einde te maken door de uitzending van een Commissaris-Generaal, die hen zou representeeren. Hij moest de bedoelde kantoren inspecteeren, en werd gemachtigd de dienaren der Compagnie, die zich aan ongeoorloofde handelingen hadden schuldig gemaakt, te straffen. [2])

Na het overlijden van den Commissaris-Generaal van Reede tot Drakestein werd de Commissie, die weinig nut schijnt te hebben aangebracht, ingetrokken, en bleef alles op den ouden voet. [3])

---

[1]) Aardrijkskundig en statistiek woordenboek van Nederl.-Indië. Amsterdam P. N. van Kampen 1869.

[2]) Valentijn V, blz. 5 en 6.

[3]) Meinsma I, blz. 107 en 108.

Honderd jaar later verkeerden de zaken der Compagnie in een zoodanigen hopeloozen toestand, dat die aan haar bewind groote bezorgdheid gaf. Ook toen besloot men, met goedkeuring van de Staten-Generaal, eene Commissie naar Indië te zenden met eene groote en uitgebreide macht en belast met den staat van zaken te onderzoeken, de noodige hervormingen en wijzigingen aan te brengen, en een onderzoek in te stellen naar de vele in den laatsten tijd ontdekte tekorten in de administratie der rekenplichtige ambtenaren. [1]) De leden dier Commissie, die »Hoog Edel Gestrenge Heeren» werden betiteld [2]), zouden representeeren Z. D. Hoogheid den Heere Prince van Oranje en Nassau, Erfstadhouder, Capitein-Generaal en Admiraal der Vereenigde Nederlanden, Opperbewindhebber en Gouverneur-Generaal van de Generale Geoctroyeerde Vereenigde Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, en tevens de Heeren Bewindhebberen gecommitteerd ter Vergadering van Zeventienen. Tot Commissarissen-Generaal werden toen door dien Opperbewindhebber benoemd de eerste advocaat der Compagnie Mr. S. C. Nederburgh [3]) en de kapitein ter zee S. H. Frijkenius, een kundig man van erkende eerlijkheid, die reeds vroeger in Indië was geweest en de zaken aldaar als juist en scherpzinnig opmerker had nagegaan. Ongelukkig echter dat aan die Heeren werden toegevoegd en gelijktijdig tot Commissarissen-Generaal benoemd, de toenmalige Gouverneur-Generaal en de Eerste raad en Directeur-Generaal van Nederlandsch-Indië, hetgeen al het goede dat de beide eerstgenoemden zouden hebben kunnen verrichten neutraliseerde. [4])

Ook die zending had derhalve niet het gewenschte gevolg.

Toen de Raadpensionaris Rutger Jan Schimmelpenninck als hoofd van den Staat optrad, benoemde hij den 11 November 1805 zijn neef van Grasveld en Mr. Elout tot Commissarissen-Generaal over Bataafsch-Indië, om aldaar intevoeren een reglement op het beleid der regeering, het politiewezen en den handel. Dit reglement en de instructiën voor die Commissarissen-Generaal werden op 27 Jan. 1806 vastgesteld. Bij zijne benoeming werd van Grasveld tevens tot Gouverneur-Generaal aangesteld.

De verandering welke na het vertrek van die Heeren in de Regeeringsvorm hier te lande plaats greep, door het optreden op 5 Juni 1806 van Koning Lodewijk, veroorzaakte hunne terugroeping op den 20 dier maand, vóór dat zij ter plaatse hunner bestemming waren aangekomen.

Later werden zoowel na de herkrijging van onze onafhankelijkheid, als bij de

---

[1]) Meinsma, I, blz. 229.

[2]) O.-I. Naamboekje voor 1794.

[3]) De schrijver van: « Consideratiën », inhoudende een antwoord op de vraag door welke middelen, bij den hopeloozen toestand van de zaken der Cie, verwarring zou kunnen worden vermeden. (Meinsma, I, blz. 226).

[4]) Mémoires du gén. Dirk van Hogendorp. La Haye 1887.

invoering van een nieuw regeeringsbeleid, nog eenige malen Commissarissen-Generaal met het opperste gezag bekleed, of benoemd of uitgezonden.

Te hunnen aanzien wordt verwezen naar de artikelen aan hen gewijd.

HOOFDSTUK VI

PORTRETTEN VAN GOUVERNEURS-GENERAAL EN COMMISSARISSEN-GENERAAL VAN NEDERLANDSCH-INDIË.

Het portret van Both is het eerste van de verzameling portretten van Gouverneurs-Generaal en Commissarissen-Generaal van Nederlandsch-Indië, eertijds aanwezig in de groote vergaderzaal van den Raad van Indië, in het kasteel te Batavia, later in de raadkamer van het hotel te Rijswijk, thans in de vergaderzaal van de Hooge Regeering van Nederlandsch-Indië in het paleis te Weltevreden. Ze zijn door den kunstschilder des Konings Raden Saleh gerestaureerd. [1])

Kopieën op kleine schaal van die portretten hangen in het paleis te Buitenzorg en in de commissiekamer van het Departement van Koloniën te 's-Gravenhage. [2]) Eene collectie kopieën van portretten van de laatstgenoemde verzameling (bevattende, op een paar na, de portretten van de Landvoogden onder het bestuur der voormalige Oost-Indische Compagnie, namelijk die van Both tot en met van Overstraten), werd in September 1875 door het Departement van Koloniën ten behoeve van het Rijks-Museum afgestaan.

Uit een rapport, dd. Batavia 20 September 1783, ingediend aan A. Moens, 1sten raad en directeur-generaal van Nederlandsch-Indië, blijkt, dat destijds ten huize van den Gouverneur-Generaal aanwezig waren: «30 generaalsportretten en 30 generaalsschilderijen, kleine.» [3])

---

[1]) Navorscher 1858, blz. 3. — Raden Saleh is 23 April 1880 te Buitenzorg overleden.

[2]) De portretten bij dat Departement aanwezig werden geëxposeerd in de afdeeling Nederlandsche Koloniën van de Internationale Koloniale en Uitvoerhandel Tentoonstelling gehouden te Amsterdam van 1 Mei tot ultimo October 1883, en zijn vermeld in den Catalogus dier afdeeling op blz. 26 en 27 der 14de klasse van groep III.

Die verzameling is sedert vermeerderd met de portretten van Siberg, Wiese, Elout en van Lansberge, waardoor daaraan thans nog ontbreken die van de Commissarissen-Generaal van Goens Jr., van Reede tot Drakestein, Frijkenius en van Stockum, van den benoemden Commissaris-Generaal en Gouverneur-Generaal van Grasveld, van de Britsche Luitenant-Gouverneurs Stamford Raffles en Fendall, van den benoemden Gouverneur-Generaal Bruce en van de waarnemende Gouverneurs-Generaal van Hogendorp, Reynst en Prins. — 31 van die portretten zijn op koper geschilderd.

[3]) Navorscher 1862, blz. 304.

Een portret van Jan Pieterz. Coen werd door Valentijn gezien in de groote zaal van het huis van den Gouverneur in het kasteel Nassau op Banda Nera. Hij was voorgesteld ten halve lijve met een geel zijden wambuis en eene groote wijde broek, bijna geheel gelijk aan de kleeding van de hellebaardiers van den Gouverneur-Generaal uit den tijd van dien schrijver. [1])

Van het familiewapen zijn niet voorzien de portretten van Both, Reynst, Reael, de Carpentier, Specx, Brouwer, van der Lijn, Thedens, Siberg, Wiese, Daendels en de Eerens, en van Duymaer van Twist en zijne opvolgers; terwijl zulks ook het geval is met de portretten van Nederburgh en Lord Minto. Het portret van den laatstgenoemde werd door hem overgezonden. en op den 24 Juli 1813 plechtig te Batavia in ontvangst genomen ten behoeve van de verzameling in de raadkamer ten Gouvernementshuize te Rijswijk (Batavia). [2])

[1]) Valentijn. III, 2de stuk, blz. 2.
[2]) Zie «Java Goverment Gazette» van 31 Juli 1813, No. 75.

De Gouverneurs-Generaal

VAN

1610 tot 1811.

PIETER BOTH,

geboren te Amersfoort, zoon van Willem Both.

Gewezen admiraal over eenige schepen van de in Aug. 1599 opgerichte derde Amsterdamsche of Nieuwe Brabantsche Compagnie, handelende op China, in welke qualiteit hij van 21 Dec. 1599 tot Oct. 1601 eene reis van Nederland naar Bantam en terug had gemaakt. [1])

Op de nominatie van de gecommitteerden van de Oost-Indische Compagnie aangenomen en gecommitteerd als Gouverneur-Generaal over alle forten, plaatsen, kantoren, personen en negotie van die Compagnie, bij besluit van de Staten-Generaal . . . . 29 Nov. 1609

Hij werd voorzien van eene instructie, gearresteerd in de Vergadering van XVII op 14 Nov. 1609, en door de Staten-Generaal den 26 d. a. v. geapprobeerd. [2])

Van Texel naar Indië vertrokken met het schip „Het Wapen van Amsterdam", schipper Dirck Pietersz. Kalf . . 30 Jan. 1610

Te Bantam op Java aangekomen [3]) . . . . 19 Dec. 1610

Naar de Molukken vertrokken . . . . 19 Jan. 1611

Te Amboina aangekomen . . . . 18 Febr. 1611

Verovert het fort Marieko (Tidore) op de Spanjaarden. . 8 Febr. 1613

Vertrekt met Coen naar Java . . . . 3 Aug. 1613

Komt ter reede van Grissee aan . . . . 14 Sept. 1613

Vertrekt naar Bantam . . . . 3 Oct. 1613

Geeft het bewind aan Reynst over . . . . 6 Nov. 1614

Vertrekt uit Indië met het schip „Delft" . . . . . . 2 Jan. 1615

Verongelukt met dat schip op de kust van het eiland Mauritius en werd aldaar begraven . . . . Febr. 1615

De Pieter-Bothsberg en de Pieter-Bothsbaai zijn op dat eiland

---

[1]) Begin ende Voortgangh van de Ver. Ned. Geoctr. O.-I. Comp. 1646: Reis naar Indië onder Pieter Both en P. v. Caerden in 1599—1601. — de Jonge, De opkomst van het Nederl. Gezag in Oost-Indië. II, blz. 230—235.

[2]) Die instructie is afgedrukt in het werk van Mr. P. Mijer, »Verzameling van instructiën, enz. voor de regeering van Nederl. Indië, vastgesteld in de jaren 1609—1836.» Batavia 1848, blz. 5 en volg. Het plakkaat houdende ratificatie van die instructie is vermeld op blz. 22. Zie ook: de Jonge, Opkomst, III, blz. 130—134. De geheime instructie voor den Gouv.-Gen. werd 5 Sept. 1609 door de Heeren XVII goedgekeurd. Zie deswege «Zes jaren uit het leven van Wemmer van Berchem», door Mr. L. C. D. van Dijk, Amsterdam 1858, 8°, blz. 4 en 74.

[3]) Bijdragen tot de T., L. en Volkenkunde v. N. I., XXXV, blz. 257.

aldus genoemd ter gedachtenis dat die Landvoogd aldaar zijn leven liet. [1])

Both was gehuwd en heeft een of meer kinderen nagelaten. [2])

Zie omtrent dezen eersten Landvoogd: Valentijn, *Oud en Nieuw Oost-Indië*, VI, st. I, blz. 264—266; du Bois, *Vies des Gouvern. Gener. aux Indes Orient.*, blz. 11—24; *Historische Beschrijving der reizen*, XX, Amsterdam 1765, blz. 10—24 (Dit deel, eene letterlijke vertaling van het voormeld werk van du Bois, zal in den vervolge niet meer worden aangehaald); J. A. de Chalmot, *Biogr. Woordenboek der Nederlanden*, IV, Amsterdam 1798, blz. 58; *Nieuwe Vaderl. Bibliotheek voor wetenschap, kunst en smaak*, III, Amsterdam 1799, stuk I, blz. 708; *Algemeene konst- en letterbode* 1818, I, blz. 307, 308; *Tijdschrift voor Ned.-Indië*, 5e jaargang II, Batavia 1843, blz. 73—83; 14e jaargang II, blz. 254; *Biogr. Woordenboek* van Kobus en de Rivecourt. Zutphen 1854; Wap, *Het gezantschap in 1602*, Rotterdam 1862, blz. 60; Melvill, *Moniteur* I, blz. 191; *Geïllustreerde Encyclopedie* van Winkler Prins, Amsterdam 1873; *Rotterdamsche Historiebladen* van Scheffer en Obreen, I, blz. 329, 330 en 334; de Jonge, *Opkomst van het Nederl. Gezag in Oost-Indië*, III, blz. 134; IV, blz. XIII; P. A. Tiele, *De opkomst van het Nederl. Gezag in Oost-Indië*, I, blz. VII—XIV, LVII—LVIII, enz.; C. A. L. van Troostenburg de Bruyn, *De Herv. Kerk in N. O.-I. 1602—1795*, Arnhem H. A. Tjeenk Willink 1884; *Levensbeschr. van Nederl. mannen en vrouwen*, III, blz. 163; *De Recensent ook der Recensenten* 1854, II, blz. 295; *Utrechtsche Volks-almanak* 1845, 1850 en 1855.

KORTE KRONIEK.

1611 De Raad van Indië plechtig ingesteld, nadat door Both tot raden waren benoemd: Jaques l'Hermite Jr., Steven Doenssen van Groenendijck, Mateo Coteels of Couteels en Abraham Theunemans (1 Jan.) [3])

Both wijzigt het op $^{10}/_{12}$ Nov. 1610 op last van l'Hermite met Widjaja Krama, Regent van Jakatra, gesloten contract, koopt voor 1200 realen van dien Vorst een stuk grond, waarop eene woning of factorij werd gebouwd, en stelt aldaar een posthouder aan (28 Jan.)

De eerste kolonisatie op Amboina (11 Febr.)

Nieuwe overeenkomst met de Bandaneezen gesloten (20 Aug.)

1612 Contract met Ceylon (11 Mei.)

Bandjermasin door de Nederlanders verbrand en verwoest (Mei.)

De onderkoopman Marcellus de Boshouwer als ambassadeur naar Ceylon gezonden, wordt aldaar teruggehouden. Hij komt eerst in 1615 vrij.

Plechtig gezantschap naar den Keizer van Japan en een handelstractaat met hem gesloten.

Verdrag met Batsjan (2 Dec.)

Contract met den Koning van Carnatica te Collour (Paliacatte) (12 Dec.)

1613 Verdrag met Boeton (5 Jan.)

---

[1]) Valentijn, V, stuk II, blz. 153.

[2]) C. A. Abbing, Beknopte geschiedenis der stad Hoorn. Hoorn 1839, blz. 19, Noot 1.

[3]) Schrijver dezes hoopt later een werk te leveren over de Raden van Indië sedert 1611, waar voor de bouwstoffen grootendeels aanwezig zijn.

1613 Verdrag met Makian (Ternate) (16 Jan.)
Het fort Marieko (Tidore) ingenomen en aldaar eene Nederlandsche sterkte gesticht (8 Febr.)
Verdrag met Modafar, Sultan van Ternate (4 Maart).
De vesting op Solor door kapitein A. Scott op de Portugeezen veroverd (20 April).
Verdrag met Timor (14 Juni).
Verovering van het oude fort op Tidore op de Spanjaarden (9 Juli).
Een kantoor te Japara gesticht (Sept.)
De Nederlanders te Masulipatam door de Portugeezen vermoord.
Inrichting van de boekhouding in Indië, zooals die gedurende het geheele bestaan der O.-I. Comp. in stand is gebleven (Oct.)

1614 Uitbreiding van den Engelschen handel in den Archipel en Engelsche logie te Jakatra.
Onlusten en gevechten op de Banda-eilanden.
Gaspar van Surck als gezant der Staten-Generaal en der O.-I. Comp. aan den Panembahan van Mataram (9 April).
Belangrijke ontdekkingsreis van Joris van Spilbergen met zes schepen door straat Magellaan naar Oost-Indië en van daar terug naar Nederland (8 Aug. 1614—1 Juli 1617.) [1])
Both treedt af (6 Nov.)

---

[1]) Was na eene reis van 19 maanden in de Molukken aangekomen.

GERARD REYNST,

geboren te Amsterdam, zoon van Pieter Reynst en van Trijn Zijvert.

Oud bewindhebber van de gewezen Brabantsche Compagnie, benevens koopman te Amsterdam, en sedert het eerste octrooi van 20 Maart 1602 een van de bewindhebbers der Oost-Indische Compagnie aldaar.

Door de Vergadering van XVII verkozen tot Gouverneur-Generaal op voorwaarde van een vast verblijf in Nederlandsch-Indië voor den tijd van vijf jaren, daaronder de heen- en terugreis niet begrepen, en om na terugkomst weder als bewindhebber ter kamer Amsterdam te zullen optreden; terwijl hem werden toegekend een traktement van *f* 700 's maands en *f* 1000 's jaars tafelgeld . . . . 20 Febr. 1613

Door de Staten-Generaal werd hij begiftigd met eene gouden halsketen ter waarde van *f* 1000 en met een gouden penning.

Hij werd voorzien van eene akte van aanstelling, bekrachtigd met de handteekening van Prins Maurits, en van eene instructie [1]) van Heeren XVII, die den 11 Mei 1613 werd goedgekeurd door de Staten-Generaal, in wier handen hij zijn eed had afgelegd.

Van Texel naar Indië vertrokken met het schip „Amsterdam", schipper Jan Cornelisz. Maey [2]) . . . . 2 Juni 1613

Te Bantam aangekomen. . . . . 4 Nov. 1614

Aanvaardt het bewind . . . . 6 Nov. 1614

Vertrekt naar Banda [3]) . . . . 10 Dec. 1614

Komt aldaar aan . . . . 18 Maart 1615

Komt te Ternate . . . . Juni 1615

Vertrekt naar Java en komt te Bantam aan . . . . . 4 Oct. 1615

Overleden in het fort Jakatra . . . . 7 Dec. 1615

---

[1]) In die instructie staat dat hij predikanten en schoolmeesters moet aanstellen. Ze verschilt weinig met die van Both, berust in handschrift op het Rijksarchief, en is medegedeeld door Mr. P. Mijer, in het Tijdschrift voor Ind. T., L. en Volkenkunde, I, 1853, blz. 117 en 153. Zie ook Tijdschrift voor Ned.-Indië, 5e jaarg., II. Batavia 1843, blz. 188; de Jonge, Opkomst, IV, blz. XIII, noot; en Mr. S. J. Wiselius, Wederlegging enz., Amsterdam 1803, 8°., blz. 257.

[2]) Het van die reis door den stuurman Pieter Harmansse gehouden journaal is beschreven door J. C. Pilaar. Zie Tromp en Verveer, Tijdschrift toegewijd aan het zeewezen, III, Amsterdam 1832, blz. 9.

[3]) Zou, volgens du Bois, op 20 December 1614 door Both zijn geinstalleerd. (Zie blz. 24 van du Bois).

Reynst was gehuwd met Margaretha Niquet, overleden in het fort Jakatra vóór 1619, dochter van Jan Niquet, koopman te Antwerpen, die om de geloofsvervolging van daar was gevlucht en zich te Haarlem had gevestigd, en van Margaretha Bosman.

Uit dit huwelijk:

1. Jan Reynst, Ridder, Heer van Niel (Antwerpen), ongehuwd overleden te Venetië 26 Juli 1646, commissaris van HH. Mog. aan het Fransche hof tot het maken van het marine-traktaat in 1646;
2. Catharina Reynst, overleden 10 Juni 1654, gehuwd 5 Juni 1612 met Samuel Blommaert, bewindhebber der W.-I. Comp., zoon van Louis Blommaert en Margaretha Hoefnagel;
3. Margaretha Reynst, geboren 1596, gehuwd te Amsterdam 24 Mei 1619 met Adam Bessels, geboren te Amsterdam 8 Sept. 1585, koopman op Muscoviën, zoon van Joris Adamsz. Bessels en Anna Arents Verbeeck;
4. Mr. Gerrit Reynst, Heer in Niel, bij opvolging van zijn broeder Jan, geboren te Amsterdam 1599, overleden 21 Juni 1658, raad, schepen, commissaris van de huwelijkszaken en van de wisselbank te Amsterdam, gehuwd te Amsterdam 13 Mei 1631 met Anna Schuyt, geboren te Amsterdam 1606, dochter van Albert Schuyt en Anna Duynen gezegd Helmer;
5. Wijntje Reynst, geboren 1600, overleden 25 Nov. 1627, gehuwd 28 April 1620 met Dr. Isaäk Coymans, geboren te Hamburg 1588, zoon van Jacob Coymans en Anna van Pelleke;
6. Pieter Reynst, overleden 25 Nov. 1615 op de reis naar Java, nabij straat Sunda, aan boord van het jacht „De Witte Beer";
7. Constantia Reynst, Vrouw in Niel, bij opvolging van haar broeder Jan, gedoopt te Amsterdam 21 Oct. 1603, overleden aldaar 25 Dec. 1671, gehuwd 1°. te Amsterdam 26 Sept. 1621 met Joan Carlo Smissaert, volgens zijn grafschrift, Heer van Niel, gedoopt te 's-Gravenhage 8 Dec. 1590, overleden 20 Jan. 1644, begraven te Niel, zoon van Jean Smissaert, ontvanger en contrarolleur der artillerie, en van Susanna de Klerks; 2°. te Amersfoort 19 Nov. 1650 met Guillelmus de Raet.

Zie over dezen Landvoogd: Valentijn, IV, st. 1, blz. 266—268; du Bois, blz. 25—27; *Levensbeschr. van Nederl. mannen en vrouwen*, VII, Amsterdam 1780; *Vaderl. Letteroefeningen* 1780, II, 1, blz. 400; Melvill, *Moniteur*, I, blz. 227; *Tijdschrift voor Neerl.-Indië*, 5e jaarg., II, Batavia 1843, blz. 186—195; van Dijk, *zes jaren*, Amsterdam 1858, blz. 62, noot; Wap, *Het Gezantschap in 1602*, Rotterdam 1862, blz. 62; Meinsma, I, blz. 43; *Nederl. Familieblad* 1884, No. 81, blz. 2; de Jonge, *Opkomst*, IV, blz. XXXIII; P. A. Tiele, *Opkomst*, I, 's-Gravenhage 1886, blz. 112, 114.

KORTE KRONIEK.

1614 Gerard Reynst volgt Both in het bewind op (6 Nov.)

1615 Both verongelukt op de reis naar het vaderland nabij het eiland Mauritius (Febr.)

1615 Uitbarsting van den Goenoeng Api op Nera waardoor al de notenboomen worden bedorven (16 Maart).

De kantoren van Boeton, Makassar en Grissee opgeheven.

Eerste reis van Nederlanders naar de Roode Zee met het schip Nassau, onder den opperkoopman Pieter van den Broeck [1]) (Mei 1615—8 November 1616).

Jacob le Maire, koopman uit Amsterdam, en Willem Cornelisz. Schouten, schipper uit Hoorn, zeilen met twee schepen uit Texel (14 Juni 1615), vinden in Jan. 1616 een nieuwen weg naar de Zuidzee en komen 20 Oct. 1616 te Jakatra aan, alwaar het schip der ontdekkers, wegens schending van het octrooi der O.-I. Comp., in beslag wordt genomen. Zij komen 1 Juli 1617 in het vaderland terug.

Contract met den Radja te Indragiri.

Dood van den Gouverneur-Generaal Reynst (7 Dec.)

---

[1]) Afkomstig uit Antwerpen, gestorven voor Malaka 1 December 1640.

«Dit is die van den Broeck die Parssen deed verwondren,
Doen eerst den Batavier op 't Roode meyr quam dondren;
Die bij den Arabier en Indus vaste land,
De eerst, voor 't Hollants volck, den handel heeft geplant.»

(Gedicht onder zijn door A. Matham naar Frans Hals gegraveerd portret).

Dr. LAURENS REAEL,

geboren te Amsterdam den 22 October 1583[1]), zoon van Laurens Jacobsz., koopman „in den Gouden Reael", te Amsterdam, schepen en raad dier stad en regent van het weeshuis aldaar, raad ter admiraliteit in Zeeland[2]), en van Giertgen Pietersdr. Nieuwes.

Studeerde te Leiden in de rechten van af	29 Juli 1607
Als bevelhebber over vier schepen van Texel naar Oost-Indië vertrokken	Mei 1611
Als rechtskundig raadsman aan Both toegevoegd	Mei 1612
Door Both benoemd tot vice-gouverneur belast met het bestuur over de Molukken, Amboina en Banda	3 Aug. 1613
Doet een tocht naar de Philippijnen . . 11 Sept. 1614—	26 Jan. 1615
Gouverneur der Molukken (op Ternate)	1615
Door den Raad van Indië vergaderd op Ternate, „geëligeerd, geauthoriseerd en aangenomen" tot Gouverneur-Generaal en plechtig in dat ambt bevestigd	19 Juni 1616
Vraagt ontslag aan de Heeren XVII	22 Sept. 1616
Vertrekt naar Java	Sept. 1617
Op zijn verzoek eervol ontslagen	31 Oct. 1617
Vertrekt van Jakatra naar Banda	31 Dec. 1617
Ontvangt de tijding van zijn ontslag en draagt toen het bestuur over de Molukken aan Jan Dirksz. Lam over	2 Juni 1618
Geeft nabij Batsjan, een der Moluksche eilanden, het bewind over aan Coen	21 Maart 1619
Als admiraal der retourvloot met het schip „de Eenhoorn" uit Indië vertrokken	6 Aug. 1619
In Nederland aangekomen	20 Jan. 1620
Door de Heeren XVII beloond en o. a. met eene gouden medaille begiftigd	1620
Door Karel I, Koning van Groot-Britannië, verheven tot den Ridderstand of de waardigheid van Guld-Ridder	7 Febr. 1625

---

[1]) Gedoopt 3 Nov. 1583 in de Oude Kerk te Amsterdam als «Lourens het kynt van Lourens Jacobs, copman, dye moeder Giertgen Pieters, dye getuigen Dyeuwet Jacobs.»

[2]) Laurens Jacobsz. Reael, die in 1601 is overleden, was in 1572 bekend door zijne memoriën en geschriften (Beschrijving van Delft door Mr. Dirck van Bleyswijck Evertsz., Delft 1667, blz. 442). Zie ook Smallegange, Cronijk van Zeeland, blz. 427; Heraldieke Bibliotheek 1873, blz. 216. Zijne dochter Lijsbeth, geboren in 1570, huwde 25 Aug. 1590 te Amsterdam met den predikant Jacobus Arminius (Navorscher 1856, blz. 165; en 1860, blz. 185).

Bewindhebber der O.-I. Comp. ter kamer Amsterdam. .	9 Juni 1625
Als vice-admiraal met eene vloot van tien schepen ten dienste van Engeland derwaarts vertrokken	1625
Ambassadeur van de Republiek bij de krooning van Karel I, Koning van Groot-Britannië	2 Febr. 1626
Hem wordt door den eersten Wapenkoning van Engeland een nieuw helmteeken en eene wapenspreuk toegekend [1]. .	10 Febr. 1626
Als onderhandelaar naar Denemarken	1628
Raad der stad Amsterdam	1630
Voor de eerste maal commissaris van de wisselbank aldaar	29 April 1631
Voor de eerste maal schepen aldaar.	1632
Weesmeester aldaar.	1633
Overleden te Amsterdam	21 Oct. 1637

Reael was dichter [2]. Te zijner eer werd in 1616 een gouden penning geslagen. Hooft heeft een gedicht op hem vervaardigd en Vondel droeg zijn werk „Lof der Zeevaart" aan hem op. Het Reaelen-eiland, een wijk van Amsterdam, werd aldus naar hem genoemd. Zijn portret werd geschilderd door den beroemden Thomas de Keyser.

1629 Reael was in 1630 te Amsterdam gehuwd met Susanna Moor, weduwe van Hendrik de Rikker, koopman te Amsterdam.

Uit dit huwelijk:

Geertruyd Reael gehuwd met Jacques, of Jacobus, Bessels, geboren te Amsterdam 21 Febr. 1620, zoon van Adam Jorisz. Bessels en Margaretha Gerardsdr. Reynst.

Zie over dezen Landvoogd: Valentijn IV, st. I, blz. 268—271; du Bois, blz. 28—32; Scheltema, *Mengelwerk*, I. st. 2, 1817, blz. 57; *Tijdschrift voor Ned. Indië*, 1e jaarg., I, Batavia 1838, blz. 103 en 203; 5e jaarg., II, Batavia 1843, blz. 439—452; Van Dijk, *Borneo*, Amsterdam 1862, blz. 162; Wap, *Het Gezantschap in 1602*, Rotterdam 1862, blz. 63; *Tijdschrift voor Ind. T., L. en Volkenkunde*, uitgegeven door het Bat. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, XIV, 4e serie, V. Batavia 1864; De Jonge, *Opkomst*, IV, blz. 49; *Algem. Ned. Familieblad*, 1884, N°. 91, blz. 2; *Heraldieke Bibliotheek*, 1873, blz. 216; P. A. Tiele, *Opkomst* I, 's Gravenhage 1886; *Navorscher* 1866, blz. 50, 116, 117, 138, 168 en 208; 1876, blz. 508

---

[1]) Zie de beschrijving der wapens en bijlage B.

[2]) Een fraai liedje van Reael komt voor op blz. 258 van het «Groot Hoornsche, Enkhuizer, Alkmaarder en Purmerender Liedeboek» meest genaamd «de Mopjes», welk liedje eene vrije vertaling is van Junius Secundus Basium I, zie Mr. J. Scheltema, Mengelwerken, II, blz. 115—118, en W. R. van Hoëvell, Laurens Reael, Gouverneur-Generaal van N. I., in zijne verdiensten als dichter beschouwd (Ind Tijdschrift, I, blz. 103, seqq. II, blz. 4).

KORTE KRONIEK.

1615 Zeegevecht voor Malaka tusschen de Nederlanders, onder den admiraal Steven van der Haghen, en de Portugeezen (10 Dec.)

1616 De kantoren van Solor en Atjeh en twee kantoren op de kust van Coromandel opgeheven.

Poeloe Ay door Jan Dirksz. Lam veroverd (10 April).

Vrede met de Bandaneezen. Contract met Banda-Nera, Poeloe Ay, Poeloe Run en Rossingeyn (3 Mei).

Nicolaes de Casembroot als eerste agent der Comp. te Indragiri (Juli).

Pieter van den Broeck maakt te Mokka kennis met de koffie (Juli).

Dr. Laurens Reael wordt Gouverneur-Generaal (19 Juli).

De Nederlanders vestigen een kantoor te Suratte (2 Aug.)

Gerard Frederiksz. Druyff als gezant der Nederlanders naar Mataram (Nov.)

1617 Tocht van Pieter van den Broeck naar Mauritius, de Roode Zee, Suratte, Hindostan, enz. (8 Maart 1617—7 Nov. 1618).

Zeeslag tusschen de Nederlanders, onder Jan Dirksz. Lam, en de Spanjaarden voor de baai van Manilla, waarbij ongeveer 250 Nederlanders sneuvelen (16 April).

Eene instructie voor (Gouverneur-) Generaal en raden van Indië wordt door de Heeren XVII vastgesteld (22 Aug.) en door de Staten-Generaal geratificeerd (3 Nov.)

Oneenigheden met de Engelschen te Bantam (22 Nov.)

1618 Admiraal van der Haghen verovert twee Engelsche schepen bij de Banda-eilanden (April).

Verdrag met Solor (7 Sept.)

Arent Martsz verbrant de stad Japara (8 Nov.)

Eerste prediking in het fort Jakatra (25 Dec.)

Belegering van dat fort door de Jakatranen en Bantammers opgestookt en ondersteund door de Engelschen (30 Dec.)

1619 Onbeslist gevecht tusschen zeven Hollandsche schepen, onder bevel van Jan Pietersz. Coen, en elf Engelsche schepen omtrent Bantam en Jakatra (2 Jan.)

Coen zeilt, bij gebrek aan kruit, na rijp beraad naar de Molukken om niet bij mislukking van verder pogen tot behoud van Jakatra, tot welks ontzet hij zich voorneemt terugtekeeren, het bestaan der O.-I. Comp. te wagen (4 Jan.)

Het fort of kasteel Jakatra verkrijgt den naam Batavia (12 Maart).

Reael treedt af (21 Maart).

JAN PIETERSZ. COEN,

geboren te Hoorn den 8 Januari 1587, zoon van Pieter Coen.

Werkzaam op het kantoor van Justus Pescatore, van Oudenaerde, koopman te Rome, alwaar hij zich met uitstekend gevolg op den handel en het Italiaansch boekhouden heeft toegelegd	1601—1607
Als onderkoopman met het schip „Nieuw-Hoorn" naar Oost-Indië vertrokken	1607
Als zoodanig met dat schip in het vaderland teruggekeerd	19 Maart 1611
Als opperkoopman en bevelhebber over twee schepen van de kamer Amsterdam voor de tweede maal naar Oost-Indië vertrokken.	12 Mei 1612
Te Bantam aangekomen	9 Febr. 1613
Houdt verblijf in de Molukken van . . . . . 19 Maart—	3 Aug. 1613
Alsvoren te Grissee op Java van . . . . 14—	29 Sept. 1613
Door Both aangesteld tot boekhouder-generaal van alle de kantoren en tot directeur over de kantoren te Bantam en Jakatra, op eene soldij van *f* 150 's maands [1])	Oct. 1613
Door Reynst benoemd tot directeur-generaal van alle kantoren in Indië en tot president van de kantoren te Bantam en Jakatra, op *f* 400 's maands, en hem in die hoedanigheid zitting gegeven in den raad van Indië.	13 Nov. 1614
Door de Heeren XVII benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië [1])	25 Oct. 1617
Zijne instructie door die Heeren den 22 Aug. 1617 gearresteerd, wordt door Prins Maurits en de Staten-Generaal geapprobeerd [2])	3 Nov. 1617
Mislukte aanslag op zijn leven.	20 Aug. 1618
Komt op Amboina aan	4 Febr. 1619
Opgetreden als landvoogd	21 Maart 1619

---

[1]) Both getuigde bij herhaling van Coen: «dat hij was een eerlijk en godvreezend jongman, zeer modest van leven, zedig en van goedig aert, geen dronkaert, niet hoovaerdig, zeer bekwaam in den Raad in het stuk van de koopmanschap en het boekhouden zich wel verstaende.» — Ook het oordeel van Reael over Coen was bijzonder gunstig, die hem voor de betrekking van Gouverneur-Generaal aanbeval (Tiele, Opkomst, I, blz. 165).

[2]) Mijer, Verzameling, 1848, blz. 23 en 46.

Verovert de stad Jakatra . . . . 30 Mei 1619
Lid in den raad van defensie aldaar . . . . 24 April 1620
Verzoekt aan de Heeren XVII om naar Nederland te mogen terugkeeren . . . . Mei 1620
Vertrekt naar de Molukken . . . . 13 Jan. 1621
Komt op Amboina aan . . . . 14 Febr. 1621
Door de Heeren XVII eervol ontslagen . . . . 8 Sept. 1622
Afgetreden . . . . 1 Febr. 1623
Als admiraal der retourvloot uit Indië vertrokken . . . 2 Febr. 1623
In Zeeland aangekomen . . . . 19 Sept. 1623
Doet een „sommier" verhaal over den toestand van zaken in Oost-Indië [1] . . . . 22 Sept. 1623
Wordt daarop door de Vergadering van XVII vereerd met eene gouden keten benevens eene medaille, met het opschrift zijner verrichtingen [2], ter waarde van ƒ2000, en een degen ter waarde van ƒ400, terwijl hem wordt toegekend soldij over het tijdvak van Nov. 1614 tot Sept. 1623, te zamen beloopende ongeveer ƒ64.000, voor de diensten door hem bewezen in de betrekkingen van directeur-generaal en gouverneur-generaal ƒ3000 en ƒ10.000, voor de verovering van de Banda-eilanden ƒ3000, voor het stichten van Batavia ƒ7000, en voor eenige vorderingen ƒ20.000 [3] . . . . . Sept. 1623
Een door hem ontworpen reglement op den handel naar Indië, enz., wordt door de Heeren XVII goedgekeurd . . . Sept. 1624
Bewindhebber der O.-I. Comp. ter kamer Hoorn . . . 1624
Door de Heeren XVII op nieuw benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië . . . . 3 Oct. 1624
Zijn vertrek naar Indië wordt door de Engelsche regeering tegengewerkt . . . . Dec. 1624
Woonachtig in de Warmoesstraat te Amsterdam . . . Febr. 1625
De Staten-Generaal bevelen dat hij niet zal vertrekken . 17 April 1625
Vertrekt incognito naar Indië met het schip „de Gallias", of „de Galjas", schipper Reijer Jansz. Palsrok . . 9 Maart 1627
In Indië aangekomen . . . . 27 Sept. 1627
Opgetreden . . . . 30 Sept. 1627
Aanslag van Bantammers op zijn leven 1628
Overleden in het kasteel Batavia in den nacht tusschen 20 en 21 Sept. 1629
Met groote plechtigheid begraven in het stadhuis te Batavia [4], dat destijds ook voor kerk diende . . . . . . 22 Sept. 1629

---

[1]) Resolutiën van Holland van 22 Sept. 1623.
[2]) de Vries c. s., II, blz. 170; Navorscher 1880, blz. 511.
[3]) du Bois.
[4]) De kosten van de begrafenis bedroegen ƒ 6300 en werden door de Compagnie betaald.

Na de voltooiing van de Hollandsche of Nederduitsche kerk te Batavia werd zijn lijk in die kerk overgebracht [1]) en zijn wapen benevens zijn zwaard, de schede, sporen, handschoenen, enz., ter zijde opgehangen boven de zitbanken der vrouwen van de raden van Indië, aan de zuidzijde van die kerk.

Voor Coen, de grootste man in de geschiedenis van de vestiging van Neerlands gezag in Oost-Indië, de grondlegger van onze koloniale macht en van den Nederlandschen handel op Arabië, Perzië, enz., de stichter van Batavia, de veroveraar van de Banda-eilanden is aan het Waterlooplein, vóór het paleis te Weltevreden (Batavia), een standbeeld opgericht, dat op den 4den Sept. 1876 plechtig werd onthuld, nadat de eerste steen voor het voetstuk door den Gouverneur-Generaal op den 29sten Mei 1869 was gelegd. Ook in zijn geboorteplaats zal weldra een standbeeld voor Coen verrijzen.

Coen was 15 Febr. 1625 te Amsterdam aangeteekend en vervolgens gehuwd met Eva Ment, of Menten, geboren te Amsterdam in 1606, overleden in 1658, dochter van N. Ment, of Menten, en Sophia Bennincq.

Uit dit huwelijk:

Johanna Coen, geboren te Batavia 17 Sept. 1629, en aldaar gedoopt 23 Sept. 1629, overleden in het jaar 1630 op de reis naar Nederland of kort na aankomst hiertelande.

De weduwe Coen, vergezeld van haar kind, vertrok 15 Dec. 1629 uit Indië met het schip „Hollandia" en kwam 6 Juli 1630 hiertelande aan. Zij hertrouwde 1°. te Amsterdam in Febr. 1632 met Marinus Louwissen, geboren te Middelburg in 1598; 2°. in Juli 1646 met Isaäc Buys, geboren te Arnemuiden in 1617, licentiaat in de rechten.

Uit haar tweede huwelijk is geboren Michiel Louisse, van Grijp, koopman te Amsterdam.

Ten slotte nog een woord over de erfenis van Jan Pietersz. Coen.

Volgens den geschiedschrijver der stad Hoorn, Dr. Abbing, moest de nalatenschap van den Landvoogd thans nog voor een groot deel onverdeeld aanwezig zijn. Wij zeggen voor een groot deel, want waar hij in zijne „Beknopte geschiedenis der stad Hoorn, en verhaal van de stichting, voltooijing en verfraaijing van de Groote Kerk" van 1839 mededeelt, dat zijne nagelaten bezittingen aan de weeskamer te Hoorn kwamen, van waar zij onder bewaring van de Commissie van het Amortisatie Syndicaat zouden zijn gekomen, teekent hij in zijne nadere „Geschiedenis der stad Hoorn" van 1841 aan, dat reeds in 1660 een deel der erfenis aan de rechthebbenden zou zijn uitgekeerd, daarbij voegende: „welk gedeelte dit echter geweest is of hoe dit over een te brengen zij met de bekende bewaring door de Weeskamer, is mij onbekend".

[1]) Met het bouwen van die kerk, ook Kruiskerk genaamd, werd in 1640 begonnen.

De schrijver legt bij zijne mededeelingen over een staat, aantoonende hetgeen nog in 1823 bij de Permanente Commissie van het Amortisatie Syndicaat zou hebben berust.

Naar aanleiding van een en ander werd de Rijksarchivaris in 1869 uitgenoodigd een onderzoek in te stellen naar de juistheid van de beweringen van Dr. Abbing. Die ambtenaar bracht daarover onder dagteekening van 23 Oct. 1869 een rapport uit, en komt daarin tot de conclusie, dat de mededeelingen van den Heer Abbing moeten worden aangemerkt als een gevolg van minder juiste gegevens.

Zonder in eene beoordeeling van deze duistere quaestie te willen treden, doen wij ter wille van de curiositeit onder de bijlagen volgen zoowel den woordelijken tekst van de mededeelingen van den Heer Abbing, als eene copie van het rapport van den Rijksarchivaris.

Tot het geslacht van Coen zullen hebben behoord Jan Cornelisz. Coen, opperkoopman, opperhoofd te Martapoera in 1636, overleden aldaar Oct. 1637, en de volgende te Hoorn geboren personen, als: Jan Jansz. Koen, als hoogbootsman in 1705 naar Oost-Indië vertrokken, en Cornelis Dircksz. Koen, die in 1706 als onderchirurgijn met het schip Jerusalem derwaarts vertrok. (Navorscher 1864, blz. 314 en 315.)

Zie over Coen: Valentijn, IV, blz. 271—275, 277—286; du Bois, blz. 33—71, 83—99; Dr. Claes Wassenaer, *Historisch verhaal alder ghedenckwaerdichste geschiedenissen*, XIII, 1627, blz. 8; XV, 1629, blz. 68; Velius, *Chronijk van Hoorn*, 3e uitgave door Isaäk van der Beek, 1648; Centen, *Aanteekeningen op Velius*, blz. 617, 664—667; *Reisbeschrijving* van David Pieterszen en de Vries, blz. 108; *Beknopte geschiedenis van de stad Hoorn en der Groote Kerk* door C. A. Abbing, Hoorn 1839, blz 13; *Geschiedenis der stad Hoorn* door C. A. Abbing, Hoorn 1841, I, blz. 143; *Navorscher* 1852, blz. 188 en 189; 1855, blz. 244; 1856, blz. 194 en 334; *Het leven van Jan Pietersz. Koen*, door G. de Serière, in de *Verhandelingen van het Bataviasche Genootschap van Kunsten en Wetenschappen*, VIII; *Tijdschrift van Ind. T., L. en Volkenkunde*, XIII, 4e stuk, IV, 1864, blz. 21, 23; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 6e jaarg., Batavia 1844, blz. 130; *Jan Pietersz. Koen, Romance*, door S. Rondeau Jr., Dec. 1817; *Vaderlandsche Letteroefeningen*, 1818, 2, blz. 523; de Jonge, III, blz. 389; IV, blz. X, LVIII en LXIV; Tiele, *Opkomst van het Ned. gezag in O. I.*, I, 's-Gravenhage 1886; Meinsma, I, blz. 43; *Verhandelingen Batav. genootschap van Kunsten en Wetenschappen*, XI, 1826, blz. 247; *De Weegschaal*, 1828, blz. 525; *De Oefenschool*, Tijdschrift voor onderwijzers, 1e jaarg., 1839, blz. 112; *Algem. Letterlievend Maandschrift*, 1841, *Mengelingen*, blz. 815; Melvill, *Moniteur*, II, I, blz. 157, 239; *Bijdragen Ind. T., L. en Volkenkunde*, Nieuwe Volgreeks, II, blz. 282; Gerlach, *Fastes milit.*, Zalt-Bommel 1859, blz. 1 (zijn portret); C. A. L. van Troostenburg de Bruyn, *De Herv. Kerk in N. O. I.* Arnhem, H. A. Tjeenk Willink, 1884; Mr. J. A. van der Chijs, *De vestiging van het Ned. gezag over de Banda-eilanden (1599—1621).* Uitgegeven door het Bat. Genootschap van K. en W., Batavia en 's Gravenhage 1886; *Biogr. Woordenboek* van Kobus en de Rivecourt, Zutphen 1854; *Geïllustr. Encyclopedie* van Winkler Prins; *Kronijk van het Historisch Genootschap te Utrecht*, 9e jaargang 1853, 2e serie. — Portretten: a. door (J. W. Kaiser), borstbeeld, rechts, in ovaal, met wapen, (Staalgravure). 4°. — b. Ter halver lijve, rechts, in gebloemde kleeding; lithographie met wapen en facsim. van C. W. Mieling. fol.

KORTE KRONIEK.

1619 Laurens Reael wordt opgevolgd door Jan Pietersz. Coen (21 Maart).
De vesting Batavia door Coen ontzet (10 Mei).

1619 Japara getuchtigd en voor de tweede maal in den asch gelegd (23 Mei).
De stad Jakatra ingenomen en vernietigd (30 Mei).
Verdrag tusschen de Engelsche en de Nederlandsche O. I. Compagnie te Londen gesloten (17 Juli).
Bima onderworpen.
1620 Raad van defensie, samengesteld uit Nederlanders en Engelschen, te Jakatra gevestigd (24 April).
Oprichting van een college van schepenen voor de stad (olim) Jakatra (24 Juni).
Wapen en zegel voor die stad vastgesteld (15 Aug.)
Eerste plakkaat in het belang der openbare zeden (18 Aug.)
1621 De stad gebouwd in het Koninkrijk Jakatra verkrijgt den naam Batavia (4 Maart). [1])
Coen brengt de Banda-eilanden tot onderwerping (11 Maart—2 Mei).
Contract met Poeloe Run (9 Mei).
1622 Vruchteloos beleg van Macao door eene sterke vloot onder bevel van Cornelis Reijersz. van Gouda (23 April).
Henricus de Haen, med. doctor, als gezant aan den Panembahan van Mataram (24 Juni—7 Sept.)
Gerard. Frederiksz. Druyff, voorzitter van de bank van schepenen te Batavia, voor de tweede maal als gezant naar Mataram (9 Sept.)
De factorijen in Patani, Sangora, Cambodja en Siam opgeheven.
Het octrooi der O. I. Comp. voor 21 jaren vernieuwd (22 Dec.)
1623 Ontdekkingsreis van Jan Carstensz, van Embden, commandeur over de jachten Pera en Arnhem, van Amboina naar Nieuw-Guinea en terug 21 Jan.—8 Juni).
Coen treedt af (1 Febr.)

---

[1]) Coen had de door hem gestichte stad naar zijne geboorteplaats den naam Nieuw-Hoorn willen geven, doch het Opperbestuur in Nederland besliste anders. (Zie van Kampen, Geschiedenis der Nederlanders buiten Europa, I, blz. 257).

PIETER DE CARPENTIER,

geboren te Antwerpen omstreeks 1588.

Studeerde aan de Academie te Leiden	1603
Met het schip „de Trouw" als opperkoopman naar Oost-Indië vertrokken	1616
Vertrekt met Coen van Jakatra	31 Dec. 1618
Op Amboina door Coen benoemd tot raad ordinair en directeur-generaal van Ned.-Indië, op *f* 400 's maands . .	Maart 1619
Lid in den raad van defensie te Jakatra	24 April 1620
Door de Heeren XVII benoemd tot Gouverneur-Generaal.	8 Sept. 1622
Met algemeene stemmen door den Raad van Indië verkozen tot opvolger van Coen	23 Jan. 1623
Aanvaardt het gezag.	1 Febr. 1623
Afgetreden	30 Sept. 1627
Als admiraal der retourvloot met het schip „Frederik Hendrik" [1]) uit Indië vertrokken	12 Nov. 1627
In Nederland aangekomen	3 Juni 1628
Door de bewindhebbers beloond met eene som van *f* 10.000, eene gouden keten met medaille, ter waarde van *f* 2000, en een degen ter waarde van *f* 400	Juni 1628
Bewindhebber der O.-I. Comp. ter kamer Amsterdam. .	Oct. 1628
Als gevolmachtigde der Comp. naar Engeland gezonden om geschillen te vereffenen	1629 en 1632
Een aanbod om nogmaals de waardigheid van Gouverneur-Generaal te aanvaarden wordt door hem niet aangenomen .	1632
Overleden te Amsterdam	5 Sept. 1659

---

de Carpentier was den 2 Maart 1630 te Amsterdam gehuwd met Maria Ravevelt, geboren te Middelburg.

Uit dit huwelijk:

Philip de Carpentier, opperhoofd van Poeloe Ay van 1661 tot 1662.

Zie Valentijn, IV, stuk I, bl. 275—277; du Bois, bl. 72—82; *Biogr. Woordenboek* van de Chalmot, VI, Amsterdam 1799, bl. 170; *Nieuwe Vaderl. Bibliotheek voor wetenschap, enz.*, IV, 1800,

---

[1]) Volgens anderen het schip «Hollandia», Valentijn, IV, bl. 273.

I, bl. 342; *Tijdschrift voor N. I.*, 7e jaarg., Batavia 1845, I, bl. 237; *Le Moniteur des Indes Or. et Occ.*, La Haye, II, bl. 233; *Biogr. handwoordenboek van Nederland* van Kobus en de Rivecourt, Zutphen 1854; *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins, Amsterdam 1873; de Jonge, *De Opkomst van het Nederl. Gezag in Oost-Indië*, IV en V; *Navorscher*, 1857, bl. 197; en 1866, bl. 138; Tiele, *De opkomst van het Nederl. Gezag in Oost-Indië*, I en II.

KORTE KRONIEK.

1623 Pieter de Carpentier volgt Coen als Gouverneur-Generaal op (1 Febr.)
Terechtstelling van eenige personen te Ambon, wegens eene samenzwering, ten doel hebbende de verdrijving der Nederlanders uit Amboina (9 Maart).
Het vernieuwde octrooi der O. I. Comp. geamplieerd en geïnterpreteerd (13 Maart).
Het kantoor te Djambi wordt opgeheven (Maart).
De Nassausche vloot van elf schepen en 1637 koppen, onder den admiraal Jaques l'Hermite en den vice-admiraal Gheen Huygen Schapenham, vertrekt voor eene reis rondom de wereld van Goedere ede (29 April).
Dr. de Haen, voor de 2e maal als gezant naar Mataram (24 Mei—25 Juli).
Jan Carstensz sluit een verdrag met de Aroeërs (26 Mei).
De eerste kerkenorde in Indië vastgesteld.
De golf van Carpentarië ontdekt.
Chineesch gezantschap te Batavia.
Contract met Perzië (17 Nov.)

1624 De Nassausche vloot passeert de straat le Maire (2 Febr.)
Jaques l'Hermite sterft te Lima (2 Juni).
De opperkoopman Jan Vos als ambassadeur naar Mataram (8 Aug.)
De Chineezen staan aan de Nederlanders het eiland Taijouwan (Formosa) af, alwaar het fort Zeelandia wordt gesticht (Aug.)
Door de Heeren XVII wordt te Leiden een kweekschool van eenige studenten opgericht, om die mettertijd als predikanten naar N.-I. uit te zenden.
Handelsbetrekkingen aangeknoopt met Ceylon en Malabar.
Handelscontract met Perzië gesloten (24 Dec.)

1625 Gezantschap van den Sultan van Ternate te Batavia.
De Nassausche vloot komt in de Molukken aan (4 Maart).
De Nederlanders vernielen aldaar ongeveer 65.000 nagelboomen.
De Panembahan van Mataram neemt den titel aan van Soesoehoenan (apostel van den Islam).
Banda wordt door hevige stormen en aardbevingen geteisterd.

1626 Contract met den Samorijn of Keizer van Malabar (3 Jan.)
De Nassausche vloot in Nederland teruggekeerd (9 Juli).

1627 Ontdekkingen op Nieuw-Holland, Nuytsland, Arnhemsland, enz.
Gezantschap van Djambi te Batavia (Juli).
De „beri-beri" heerscht in de Molukken en op de Amboina- en Banda-eilanden en richt groote verwoestingen aan onder de garnizoenen.
de Carpentier treedt af (30 Sept.)

JAN PIETERSZ. COEN.

Voor de tweede maal Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, van 30 September 1627 tot 20 September 1629, zie blz. 33.

KORTE KRONIEK.

1627 Coen treedt op als Gouverneur-Generaal (30 Sept.)
Gregorius Cornelisz en Maerten Jansz. Vogel als gecommitteerden naar Amboina tot het vereffenen van geschillen tusschen de Ternatanen op Klein-Ceram en de O.-I. Comp. (Dec.)
1628 De president der Engelschen vertrekt met zijn raad van Batavia en vestigt zijne residentie te Bantam (28 Jan.)
De opperkoopman Joost Schouten overhandigt een geschenk van den Prins van Oranje aan den Koning van Siam.
De Japansche handel in Siam voorloopig door de Indische Regeering gestaakt.
Lieuwe Jacobszen doet een tocht naar de Kei- en Aroe-eilanden en naar Tenimber.
Batavia belegerd door een leger van 90.000 man van den Soesoehoenan van Mataram (25 Aug.)
Dat beleg wordt opgebroken (3 Dec.)
1629 Het fort Henricus op Solor wordt krachtens besluit der Ind. Regeering van 11 Dec. 1628 verlaten en geslecht (Febr.)
Streng vonnis over Sara Specx en Pieter van Kortenhoef ten uitvoer gelegd (6 Juni).
De stad Tagal getuchtigd (Juni).
Batavia voor de tweede maal belegerd door het leger van den Soesoehoenan van Mataram, bestaande uit 100.000 man met eenige stukken geschut (22 Aug.)
Dood van den Gouverneur-Generaal Coen (20/21 Sept.)

JACQUES SPECX,

geboren te Dordrecht omstreeks 1585, zoon van Cornelis Specx [1]).

Factor der O.-I. Comp. te Firando (Japan)	1606
Opnieuw aldaar als onderkoopman aangekomen met het jacht „de Griffioen", schipper Cornelis Cornelisz	2 Juli 1609
Opperkoopman, hoofd der factorij te Firando, [2]) . . .	1609
Als zoodanig afgetreden.	1613
Opnieuw als hoofd der voormelde factorij opgetreden. .	Sept. 1614
Door de Heeren XVII naar Nederland opontboden. . .	14 April 1622
President van schepenen van Batavia	3 Mei 1622
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	9 Sept. 1622
Commissaris politiek bij den Bataviaschen kerkenraad .	1624
Nader door de Heeren XVII naar Nederland opontboden	1626
Naar Nederland teruggekeerd	1627
Door de Heeren XVII benoemd tot eersten raad ordinair van Ned.-Indië	25 Oct. 1628
Van Texel naar Oost-Indië vertrokken [3]) met het schip „Hollandia", schipper Smal	25 Jan. 1629
Aan de Kaap de Goede Hoop	24 Juni—4 Juli 1629
Ter reede van Batavia aangekomen.	23 Sept. 1629
Door den Raad van Indië provisioneel tot Gouverneur-Generaal verkozen	24 Sept. 1629
Als zoodanig opgetreden	25 Sept. 1629
Die keuze wordt door de Heeren XVII niet bekrachtigd en hij wordt teruggeroepen	17 Maart 1632
Geeft het bestuur aan zijn opvolger over	7 Sept. 1632
Hem wordt door de Chineesche burgers van Batavia een gouden gedenkpenning [4]) aangeboden, uit dankbaarheid voor de door hen tijdens zijn bestuur genoten bescherming . . .	25 Nov. 1632
Als admiraal der retourvloot met het schip „Prins Willem" uit Oost-Indië vertrokken	3 Dec. 1632

[1]) Om de geloofsvervolging uit Brabant naar Dordrecht gevlucht; zoon van een raadsheer.

[2]) Hij was het eerste hoofd van die factorij en als zoodanig een van de eerste en voornaamste grondleggers van den Japanschen handel.

[3]) Vergezeld van echtgenoote en zusters.

[4]) Afgebeeld in het werk van van Loon, II, blz. 207.

Bezoekt de Kaap de Goede Hoop . . . . Jan. 1633
In Nederland aangekomen . . . . Juli 1633

Specx was gehuwd 1°. met Maria Odilia Buys [1]; 2°. in Mei 1638 (ondertrouwd te 's-Gravenhage 2 Mei) met Magdalena Doublet (weduwe van Nicolaas Hanneman, klerk ordinaris der staten van Holland), geboren te 's-Gravenhage 13 Juni 1595, dochter van Philip Jansz. Doublet, Heer van St.-Anneland, ontvanger-generaal der Unie, en van Maria Pietersdr. van der Goes.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jacobus Specx, geboren te Batavia omstreeks 1632;
2. Johannes Specx, gehuwd te Utrecht met Anna Maria van Lennep;
3. Maria Specx, gehuwd te Utrecht omstreeks 1652 met Bartholomeus de Gruyter, Heer van Groenewoude, overleden 1685, opperhoofd te Masulipatam in 1643 later raad en burgemeester te Utrecht.

De door Jacques Specx buiten huwelijk verwekte dochter genaamd Sara Specx, overleden op Formosa omstreeks 1636, is in Mei 1632 te Batavia gehuwd met Georgius Candidius, geboren te Küchardt in de Pfaltz omstreeks 1597 [2]), overleden te Batavia April 1647, predikant op Ternate, op Formosa en te Batavia, en in 1647 tevens rector der latijnsche school aldaar.

Zie Valentijn IV, st. 1, blz. 287—292; du Bois, blz. 100—102; *Begin en voortgangh van de Vereenighde Ned. Geoctr. O.-I. Comp.*, 1646, II, *reis van P. W. Verhoeff*, blz. 72; A. Montanus, *Gedenkwaardige gesantschappen der O.-I. M. aan de Keizers van Japan*, Amsterdam 1669; Melvill *Moniteur* 1848/49, blz. 287; Meinsma I, blz. 41; *Navorscher* 1856, blz. 226; *Heraldieke Bibliotheek*, Nieuwe Serie, II, blz. 259; de Jonge, *Opkomst*, III en V; Tiele, *Opkomst*, I en II; C. A. L. van Troostenburg de Bruyn, *De Herv. Kerk in Ned. O.-I. 1602—1795*.

KORTE KRONIEK.

1629 Specx treedt op als Gouverneur-Generaal (24 Sept.)
Het beleg van Batavia, waarbij meer dan 16.000 Javanen van het leger van Mataram sneuvelden, wordt afgebroken (1 Nov.)

1630 Eene Portugeesche vloot onder den admiraal Don Nunez Alvarez Botelho dringt de rivier van Djambi binnen, steekt het jacht Oost-Zanen in brand, bemachtigt het schip Klein-Heusden (5 April) en overompelt, tusschen Poeloe Varelle en de kust van Sumatra, het van Batavia gekomen schip Walcheren, dat met volk en lading in de lucht springt (7 Mei).

---

[1]) Vermoedelijk eene dochter van Cornelis Paulusz. Buys, geboren 1559, overleden 1632, meesterknaap van Holland, baljuw en drossaard van Purmerend en de Beemster, en van Geertruyd Pietersdr. van der Goes, en bijgevolg kleindochter doch vrij zeker geen dochter van den raadpensionaris Mr. Paulus Buys, geboren 1531, zoodat Valentijn zich te dien aanzien zal hebben vergist. Zie ook Navorscher 1864, blz. 311 en 347.

[2]) Navorscher 1864, blz. 379.

1630 Voordeelig verbond met Ternate.
1631 Welvaart en verfraaiing van Batavia.
1632 Een „Nieuw reglement rakende de generale directie en beleyt over de regering in Indië", door het Opperbestuur in Nederland vastgesteld (Maart).
1632 Iha, op Saparoea, door Aert Gijsels, gouverneur van Ambon, getuchtigd en verwoest (April).
Commandeur Antonie Caen vertrekt met vier schepen van Batavia als gezant naar Siam en Patani (31 Juli).
Dirk Stadlander en Adriaan de Groot als gezanten naar Atjeh (Aug.)
De plaats van het gewezen fort Henricus op Solor wordt door de Portugeezen bezet.
Specx geeft het bestuur over aan Brouwer (7 Sept.)

HENDRIK BROUWER,

geboren omstreeks 1580, zoon van Jan Jansz. Brouwer, raad, schepen en burgemeester der stad Leiden, en raad ter admiraliteit te Amsterdam, en van Jonkvr. Cornelia Dirksdr. Coppier.

Als commandeur over drie schepen naar Oost-Indië vertrokken met het schip „de Roode Leeuw met pijlen" . . .	20 Dec. 1610
Te Bantam aangekomen	Aug. 1611
In de Molukken aangekomen	Dec. 1611
Verkrijgt van den Regent van Jakatra vergunning een Ned. kantoor aldaar te vestigen	1612
Bezoekt de haven te Grissee op Java en brengt 70 Japansche soldaten voor den dienst der Comp. uit Japan mede	5 Juni 1612
Opperhoofd te Firando op Japan.	1613—Sept. 1614
Bezoekt Grissee en Japara	Mei en Juli 1615
Door Reynst in gezantschap naar Mataram gezonden .	1615
Naar Nederland vertrokken met het schip „de Groene Leeuw"	Oct. 1615
Bewindhebber der O.-I. Comp. ter kamer Amsterdam . .	11 April 1617
In gezantschap naar Engeland om geschillen uit den weg te ruimen ontstaan tusschen de O.-I. Comp. en de Engelsche Maatschappij [1])	1621, 1622 en 1623
Benoemd tot Gouverneur-Generaal met eene verbindtenis voor den tijd van drie jaren, met behoud van zijn titel van bewindhebber en op dezelfde voorwaarden als Coen laatstelijk had bedongen	17 Maart 1632
Ontvangt zijne commissie en eene instructie [2]) en legt zijn eed af in handen van de Staten-Generaal en van Prins Maurits	Maart 1632
Vertrekt naar Indië met het schip „Zutphen", schipper Nicolaas Braun	April 1632

---

[1]) Bij besluit van de Heeren XVII van 9 April 1626 werd bepaald: «dat aan Sr Henricq Brouwer, Bewinthebber sal werden goetgedaen de somma van dertig L. sterling, die hij heeft verschoten voor de Comp. aldaer (te Londen) aan den Hofmeester La Rivière, met de Heeren Ambassadeurs, Anno 1621, 22 en 23 in Engeland geweest, om daer voor te copen een servies van Tin, voor den Heer Grave van Cuylenburg» (Navorscher 1860, blz. 181).

[2]) Zijne instructiën van de Heeren XVII van 17 Maart en 14 Oct. 1632 zijn opgenomen in het werk van Mr. P. Mijer, Verzameling Instructiën, enz., blz. 47.

Te Batavia aangekomen	5 Sept. 1632
Opgetreden	7 Sept. 1632
Geeft het bewind aan van Diemen over	1 Jan. 1636
Vertrekt als admiraal der retourvloot van Batavia naar Nederland met het schip „Nieuw Amsterdam".	5 Jan. 1636
Door de West-Indische Comp. uitgezonden als Gouverneur van West-Indië	1641
Overleden nabij Karel Mappa (Chili), bij gelegenheid van eene expeditie tegen de Spanjaarden	7 Aug. 1643

Zijn lijk werd begraven te Baldivia en zijne ingewanden in de nabij gelegen haven, naar hem Brouwershaven genoemd.

De straat of het kanaal van Bengkalis, op de kust van Sumatra tegen over Malaka, in 1634 door den commandeur Jacobus Couper ontdekt, werd naar dezen landvoogd straat Brouwer genoemd.

Een journaal zijner reis naar Chili werd in 1646 uitgegeven.

Brouwer was in Jan. 1623 gehuwd met Cecilia van Dorp, geboren in 1595, overleden in 1655, dochter van Hendrik van Dorp, thesaurier der stad Leiden, en van Clara Mannaert.

Uit dit huwelijk:

1. Mr. Hendrik Brouwer, geboren te Amsterdam 21 Oct. 1624, overleden te Leiden 13 Nov. 1683, vermaard rechtsgeleerde, veertig-raad, schepen, burgemeester en hoofdschout der stad Leiden, bewindhebber der O.-I. Comp. ter kamer Amsterdam, raad ter admiraliteit aldaar en gecommitteerd in den raad van state, gehuwd 1º. 14 Juni 1652 met Sara Heydanus, geboren te Leiden 28 Dec. 1630, overleden 19 Nov. 1678, dochter van Abraham Heydanus, professor in de theologie te Leiden, en van Sara Looten; 2º. 26 Febr. 1681 met Margaretha van der Merct, weduwe de Haze;
2. Mr. Jan Brouwer, geboren te Amsterdam omstreeks 1628, advocaat te Leiden, gehuwd met Maria van Zwedenrijk;
3. Eene dochter, geboren omstreeks 1630, die in 1632 met hare ouders naar Oost-Indië is vertrokken.

Zie Valentijn IV, st. 1, blz. 292—293; du Bois, blz. 103—105; Commelin, *Beschrijving van Amsterdam*, II, blz. 866; *Levensbeschrijving van Ned. mannen en vrouwen* VII, Amsterdam, 1780, *Alg. Vaderl. Letteroefeningen*, 1780, II, 1, blz. 400; Melvill, *Moniteur*, 1848/49, blz. 292; Ferwerda, *Geslacht- en Wapenboek*, *Genealogie Boll*; de Jonge, *Opkomst*, IV, blz. VI; V, blz. XCVII; P. A. Tiele, *Opkomst*, I en II; *Beknopt biogr. handwoordenboek* van Kobus en de Rivecourt, Zutphen, 1854: *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins, Amsterdam, 1873; *Gaspar van der Heyden, 1530—1586*, Academisch proefschrift van M. F. van Lennep, Amsterdam, 1884, blz. 271; *De Ned. Heraut*, 1885, blz. 205.

KORTE KRONIEK.

1632 Specx wordt opgevolgd door Brouwer (7 Sept.)
Onlusten in de Molukken.
1632 Eerste tochten naar de oostkust van Borneo.
1633 Plakkaat tegen het duel [1]) (23 Febr.)
J. Carstensz verovert het Portugeesch fregat St.-Anthonio, bij welke gelegenheid de bevelhebber, de vermaarde Don André de Vasconcellos de Meneses, doodelijk wordt gewond (26 April).
Twee gezantschappen naar Bali.
1633 Tocht onder Adriaan Antheunissen ter beteugeling van den smokkelhandel en uitroeiing van de nagelboomen op Klein Ceram, Manipa en Kelang (Mei).
De opperkoopman Jan Joosten de Roy wordt als expresse commissaris met geschenken van den Prins van Oranje naar den Sultan van Siam gezonden.
Bima door de Makassaren veroverd en verwoest, omdat de inwoners tegen hun Vorst waren opgestaan.
Nieuwe oorlog met Bantam (Nov.)
Eene vloot onder Jacobus Couper maakt een aanvang met de blokkade van Malaka.
Aert Gijsels sticht een nieuwe sterkte bij Larike (op Amboina) en bij Loehoe.
Dood van den Gouverneur van Banda Crijn Jacobsz. van Raemburgh (Dec.) Hij wordt opgevolgd door Cornelio Acoley.
1634 Een logie van steen opgericht te Judea (Ajudhja), de hoofdstad van Siam.
Een vloot onder Herman Gerritz vertrekt naar Makassar (Sept.)
1635 Brouwer besluit tot de oprichting van een weeshuis te Batavia (20 Juni)
De fiskaal Daniël Ottens, die op de Spaansche zilverschepen van Acapulco had gekruist, verdrinkt bij de Pescadores (21 Juli).
Eerste contract met Bandjermasin (4 Sept.)
1636 Brouwer geeft het bewind over aan van Diemen (1 Jan.)

---

[1]) Een dergelijk plakkaat werd in 1637 in Nederland uitgevaardigd door den Stadhouder Frederik Hendrik. Zie: Het leven van Frederik Henrik, 's-Gravenhage 1737, II, blz. 111—114.

ANTONIO VAN DIEMEN,

geboren te Culenborg 1593, zoon van Bartholomeus van Diemen, burgemeester van Culenborg, en van Elisabeth Hoevenaar.

Koopman te Amsterdam.	1616
Onder den naam van Teunis Meeuwsen, van Utrecht, als adelborst op *f* 10 's maands naar Oost-Indië vertrokken met het schip „Mauritius"	4 Jan. 1618
Te Bantam aangekomen.	22 Aug. 1618
Klerk ter algemeene secretarie te Batavia op *f* 20 's maands	2 Oct. 1619
Boekhouder	
Opperkoopman	
Raad ordinair van Ned.-Indië	1625
Boekhouder-generaal van Ned.-Indië.	1626
Directeur-generaal van Ned.-Indië.	1631
Als admiraal der retourvloot met het schip „Deventer" naar het vaderland vertrokken	Maart 1631
In Nederland aangekomen	9 Oct. 1631
Naar Oost-Indië teruggekeerd	April 1632
Te Batavia aangekomen.	5 Sept. 1632
Aangewezen tot vervanger van Brouwer, bij akte van surrogatie en substitutie van de Heeren XVII	12 Febr. 1633
Opgetreden als Gouverneur-Generaal	1 Jan. 1636
Voorgesteld	4 Jan. 1636
Vraagt ontslag	
Mislukte aanslag op zijn leven	1644
Eervol ontslagen	
Overleden te Batavia, vóór dat hij het bericht van zijn ontslag had ontvangen.	19 April 1645
Aldaar begraven in de Hollandsche of Kruiskerk, door hem in 1640 gesticht	22 April 1645

van Diemen heeft een begin gemaakt met optestellen de plakkaatboeken van Batavia en de Bataviasche statuten, en in 1643 vastgesteld een algemeen reglement voor de kerken. Bij zijn testament legateerde hij 40.000 rijksdaalders voor eene nieuwe kerk te Batavia.

van Diemen was 17 Jan. 1630 te Batavia gehuwd met Maria van Aelst [1]) (weduwe van Bartholomeus Kunst, opperhoofd te Djambi), geboren te Steenbergen, dochter van N. van Aelst en Aeltje Aerts, doch liet geen kinderen na.

De weduwe van Diemen werd te Batavia door de Hooge Regeering in haren staat gehandhaafd tot dat zij naar Europa zou gelieven te vertrekken. Zij schonk bij haar vertrek aan de Hervormde gemeente te Batavia een fraai tafelkleed en twee servetten, benevens 200 rijksdaalders, en repatrieerde 18 Dec. 1645.

Uit aanmerking van de uitstekende diensten door van Diemen aan de O.-I. Comp. bewezen, werd door bewindhebbers aan zijne weduwe eene som van *f* 20.000 vereerd, en aan haar vergund te behouden al de goederen, het huisraad en de kostbaarheden, door haar in ongemeen groote menigte uit Indië medegebracht.

Die weduwe is den 6en Sept. 1646 te Amsterdam hertrouwd met Carel Constant, geboren te Middelburg 1613, gewezen directeur in Perzië.

Zie Valentijn I, st. II, blz. 268, 269; II, st. II, blz. 106—116; IV, st. I, blz. 293—295; du Bois, blz. 116—134; van Dijk, *Neêrland's vroegste betrekkingen met Borneo* enz., Amsterdam 1862, blz. 87, noot 358; Melvill, *Moniteur*, 1848/49, blz. 378; van Kampen, *Geschiedenis der Nederlanders buiten Europa*, I, blz. 345—349, 357—391; Kok, *Vaderl. woordenb.*, XI, blz. 271—292; van Kampen, *Vaderl. Karakterk.*, II, st. 1, blz. 309—312; Feenstra, *Bekn. Beschrijving der Ned. Overz. bezittingen*, blz. 327, 606, 615, 942; *Kron. van het Hist. Genootsch. te Utrecht*, VIII, blz. 271, 339, 371; IX, blz. 247, 250, 310; X, blz. 76, 77; *Algem. Konst- en Letterbode*, 1854, blz. 158, 159; van der Aa, *Biogr. Woordenboek; Beknopt biogr. handwoordenboek* van Kobus en de Rivecourt, Zutphen 1854; *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins, Amsterdam 1873; de Jonge, *Opkomst*, V; Tiele, *Opkomst*, II; *Utrechtsche consultat. en advys*, I, blz. 452—462; III, blz. 110—112; C A. L. van Troostenburg de Bruyn, *De Herv. kerk in N. O. I.*, Arnhem 1884, blz. 60, 61, 162, 399, 524, 556, 601; *Levensbeschr. van Ned. Mannen en Vrouwen*, IX, blz. 104; *Navorscher* 1854, bijbl., blz. XLVI; 1856, blz. 165; 1857, blz. 85; 1858, blz. 9; 1864, blz. 183, 184, 221, 222, 246; 1865, blz. 216, 247.

KORTE KRONIEK.

1636 Antonio van Diemen komt aan het bestuur (1 Jan.)

Verschrikkelijke vervolging tegen de Christenen in Japan, uitroeiing van den Christelijken godsdienst daar te lande.

Kakiali, kapitein Hitoe op Amboina, wordt op last der Hooge Regeering in ketenen geklonken en naar Batavia opgezonden, waardoor hevige onlusten in de Molukken ontstaan.

De gewezen Nederl. landvoogd op Formosa Pieter Nuyts uit zijne vijfjarige gevangenschap in Japan ontslagen (5 Juli).

Stilstand van wapenen met Bantam gesloten (Juli).

van Diemen doet een tocht naar de Molukken met een vloot van 17 zeilen en ongeveer 2000 koppen (Dec. 1636—Juni 1637).

---

[1]) Kaap Maria van Diemen, thans Nieuw-Zeelands Noordwestkaap, werd door Abel Tasman naar haar genoemd.

1637 Het rijk geladen retourschip „Prins Willem" verongelukt bij den aanvang der reis in straat Sunda (Jan.)
Contract met Atjeh.
Kakiali, die naar de Molukken was medegevoerd, wordt in vrijheid gesteld en opnieuw met zijne waardigheid bekleed. De opstand in de Molukken gedempt (Juni).
van Diemen sluit vrede met den Sultan van Makassar (Juni).
De commandeur Paulus Croocq als buitengew. gezant naar den Sultan van Djambi met een geschenk „een Persiaens peert" (28 Sept.)
Begin van de oorlogen met de Portugeezen op Ceylon.

1638 Zeeslag voor Goa tusschen de Nederlanders onder den admiraal Adam van Westerwold en de Portugeezen (4 Jan.)
van Diemen doet nogmaals tot demping van een nieuwen opstand een tocht naar de Molukken met 12 schepen en 1650 koppen (21 Jan.-4 Juli). Door ziekte sterven 200 koppen op dien tocht.
Punto de Gale (Ceylon) door Willem Jacobsz. Coster ingenomen (13 Maart).
Baticaloa (Ceylon) ingenomen door van Westerwold (18 Mei).
Contract met den Keizer van Ceylon (23 Mei).
van Diemen sluit voordeelige verdragen met Ternate, Tidore en Djilolo (Juni).

1639 De wapenstilstand met Bantam bekrachtigd (Maart).
Trinconomale (Ceylon) ingenomen door Antonie Caen (2 Mei).
François Caron, Nederl. opperhoofd in Japan, ontvangt van den Keizer van Japan een geschenk van 200 schuitjes zilver [1]) (10 Juli).
De handel op Japan voor alle andere natiën gesloten.
De eerste steen voor het ziekenhuis en het weeshuis te Batavia gelegd. (1 Aug.)
Ontdekkingsreis van Matthijs Hendriksz. Quast en Abel Jansz. Tasman in de wateren beoosten Japan.

1640 Negombo ingenomen door den directeur-generaal Philips Lucasz (9 Febr.)
De gouverneur der Molukken en raad ordinair van N. I. Jan van Gorcum, Heer van Broeckum, sterft (25 Febr.).
van Diemen sticht de Hollandsche of Kruiskerk te Batavia.
St.-Cruys de Gale door Philips Lucasz ingenomen (13 Maart). Hij sterft op de terugreis.
Eene vloot van 17 schepen onder Adriaan Antheunissen vertrekt naar Malaka.

1641 Malaka, sedert 1633 voortdurend geblokkeerd, en laatstelijk sedert 1639 weder onder het beleid van Jacobus Couper, op de Portugeezen veroverd, na een beleg van vijf maanden onder het beleid van den bevelhebber Minne Willemsz. Keerdekoe (ook Kaertekoe) en den sergeant-majoor Joannes Lamotius of de la Motte (14 Jan.) Bij dat beleg bezweken op 18 Nov. 1640 Adriaan Antheunissen, op 1 Dec. 1640 Pieter van den Broeck en op 3 Jan. 1641 Jacobus Couper.

---

[1]) Een schuitje zilver had 4 teyl, of tayl, en 3 maes. Een teyl werd destijds gerekend op 53 Hollandsche stuivers.

1641 Verplaatsing van den Nederl. handel in Japan van Firando naar het eiland Decima (11 Mei).
De handel met Tonkin en Cochinchina bevestigd door Carel Hartsinck.
Gezantschappen naar Cambodja onder G. van Galen en Hendrik Hagenaar.
Gezantschap naar Laos onder G. van Wusthof.
1642 van Diemen richt eene Latijnsche school te Batavia op. Het seminarium wordt met 12 leerlingen begonnen.
Portugeesch gezantschap van Goa te Batavia (Febr.—April).
De statuten van Batavia afgekondigd (1 Juli).
De ratificatie van het tienjarig bestand met Portugal van 12 Juni 1641 wordt in Ned.-Indië afgekondigd (8 Oct.)
Pieter Boreel gaat als commissaris naar Ceylon (21 Oct.)
Abel Tasman ontdekt van Diemensland (24 Nov.)
Nieuw-Zeeland en andere eilanden in die streken door hem ontdekt (1642—1643).
1643 Ontdekkingsreis van Maarten Gerritsz. Vries en Hendrik Schaep langs de kusten van Japan, Jesso, de Kurilen en Tarrakai of Saghaliën.
De opperkoopman en gezant der O.-I. Comp. Pieter van Regemortes met zijn gevolg en nagenoeg al de Nederlanders in Cambodja vermoord (27 Nov.)
1644 Negombo heroverd door François Caron (9 Jan.)
Belangrijke zeeslag tusschen de Nederlanders en eene vloot van Cambodja, bij Ponumping (Cambodja) (12 Juni).
Van Diemen sticht nog eene kerk te Batavia.
Mislukte aanslag op het leven van van Diemen door Jan Cleyn alias Pekel.
Wapenstilstand met de Portugeezen volgens contract te Goa gesloten (10 Nov.)
1645 Scheiding der landen tusschen de Nederlanders en de Portugeezen op Ceylon (10 Jan.)
De Gouverneur-Generaal van Diemen sterft (19 April).

CORNELIS VAN DER LIJN,

geboren te Alkmaar.

Als assistent met het schip „Nieuw-Hoorn" te Batavia aangekomen		1627
Onderkoopman		
Opperkoopman		
Boekhouder-generaal van Ned.-Indië		1632
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië		1637
Commissaris politiek bij den Bataviaschen kerkenraad	18 Jan.	1638
Raad ordinair van Ned.-Indië		1638
President van het college van schepenen van Batavia.	26 Mei	1640
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië		1640
Treedt af als commissaris politiek	6 Oct.	1642
Door van Diemen aangesteld tot president van de raden van Indië	12 April	1645
Hij aanvaardt onder dien titel het generaal gouvernement over Indië	19 April	1645
Wordt door den Portugeeschen ambassadeur Gonsalvo Villoso de St. Joseph, van Goa, met een juweel vereerd [1].		1645
Opgetreden als provisioneel Gouverneur-Generaal	10 Maart	1646
Door de Heeren XVII tot die waardigheid benoemd	10 Oct.	1646
Vraagt ontslag	26 Jan.	1649
Op zijn verzoek teruggeroepen	26 April	1650
Legt zijn ambt neder	7 Oct.	1650
Als admiraal der retourvloot met het schip „de Princes Roijal" uit Indië vertrokken	20 Jan.	1651
In Nederland teruggekeerd wordt het door hem gevraagd afscheid door de Heeren XVII verleend, hem vergund te behouden een door de Chineesche burgers aan hem vereerd juweel, waarvoor de Comp. *f* 1989 was te goed gedaan, en hem toegelegd voor eens eene som van *f* 2000 [2]	28 Sept.	1652
Burgemeester van Alkmaar	24 Dec.	1668

[1]) Dat juweel, ter Vergadering van XVII gebracht, zou bij de Kamer van Amsterdam bewaard worden tot nadere dispositie dier Vergadering (Besluit van de Heeren XVII van 6 Maart 1646). Zie Navorscher, 1860, blz. 182).

[2]) Navorscher 1860, blz. 182.

Overleden te Alkmaar . . . . 27 Juli 1679
Begraven aldaar . . . . 1 Aug. 1679

---

van der Lijn was gehuwd 1°. te Batavia in April 1630 met Levijntje Polet, geboren te Breda; 2°. in Sept. 1656 (ondertrouwd te 's-Gravenhage 3 Sept. 1656) met Geertruid van Nierop, weduwe van den raad van Ned.-Indië Maximiliaen le Maire.

Uit het eerste huwelijk:

1. Joost van der Lijn, geboren te Batavia omstreeks 1640;

Uit het tweede huwelijk:

2. Johanna van der Lijn, gehuwd in Oct. 1684 (ondertrouwd te 's-Gravenhage 24 Sept. 1684) met Mr. Jacob Martini;
3. Anthony Cornelisz. van der Lijn, geboren omstreeks 1663, overleden te Alkmaar 6 Nov. 1698, begraven aldaar 11 Nov. 1698, raad in de vroedschap der stad Alkmaar.

Zie Valentijn IV, st. I, blz. 296; du Bois, blz. 135—143, *Staatkundige Historie van Holland*, LII, 1782, blz. 52, 53, 67; de Jonge, *Opkomst*, V en VI; Tiele, *Opkomst*, II; *Navorscher* 1865, blz. 247; C. A. L. van Troostenburg de Bruyn, *De Hervormde Kerk in N. O. I.*; *Levensbeschr. van Ned. Mannen en Vrouwen*, VIII, blz. 333.

KORTE KRONIEK.

1645 Cornelis van der Lijn, president van de raden van Indië, aanvaardt onder dien titel het generaal gouvernement (19 April).
Invoering van strenge maatregelen tot handhaving van het monopoliestelsel in den Molukschen archipel.
Onlusten in de Molukken onder den gouverneur Gerard Demmer.
Nieuwe zilveren en koperen munt te Batavia geslagen. [1])
Mohammed, Sultan van Mataram, sterft en wordt opgevolgd door Pangeran Masaria, onder den titel van Soesoehoenan Ingalogo I.
Vrede met Bantam (2 Sept.)
Vrede met Mataram (25 Oct.)

1646 van der Lijn treedt op als Gouverneur-Generaal (10 Maart).
Verdrag met Solor.
Onlusten op Ceylon; Adriaan van der Stel, commandant der Nederl. troepen, met de zijnen op vier na verraderlijk door Cingaleezen te Hegeri vermoord.
van der Lijn sluit een contract met den Soesoehoenan Ingalogo I, Keizer van Java; zijnde het eerste van de Javaansche contracten (24 Sept.)

1647 Arnold de Vlamingh van Outshoorn wordt 13e gouverneur van de Molukken (4 Sept.)

---

[1]) van Loon, Ned. Historie-penningen, II, blz. 289.

1647 De Heeren XVII bepalen het aantal predikanten in Ned.-Indië op 28 (5 Oct.)
1648 Vrede van Munster (30 Jan.)
1649 De vrede op Ceylon hersteld door den Gouverneur Mr. J. Maetsuyker (Dec.)
1650 Evert Jansz. Buys als gezant naar den Sultan van Makassar (28 Febr.)
Een nieuw reglement op het beleid der regeering in Indië „bij forme van instructie", komt in Nederland tot stand (26 April). [1]
De Gouverneur-Generaal van der Lijn treedt af (7 Oct.)

[1]) Dit reglement bleef grootendeels tot 1741 van kracht, en schijnt niet vóór 1806 door een ander te zijn vervangen.

CAREL REYNIERSZ,

geboren te Amsterdam in 1602.

Opperkoopman	
Gouverneur en directeur van Coromandel, resideerende op het kasteel „Geldria" te Paliacatta	1636
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	1636
Raad ordinair van Ned.-Indië	Dec. 1638
Vertrekt naar Nederland	
Keert naar Oost-Indië terug met het schip „de Salamander" en komt te Batavia aan	1645
President van het college van schepenen van Batavia. .	29 Mei 1646
President van het college van weesmeesteren aldaar . .	11 Juni 1646
Bij surrogatie benoemd tot Gouverneur-Generaal en van eene instructie voorzien [1])	26 April 1650
Opgetreden en voorgesteld	7 Oct. 1650
Door de Heeren XVII teruggeroepen.	1653
Overleden te Batavia vóór de ontvangst der tijding van zijn ontslag	18 Mei 1653
Begraven in de Hollandsche of Kruiskerk te Batavia . .	19 Mei 1653

Reyniersz was gehuwd 1°. met Judith Bara; 2°. te Batavia in Mei 1648 met Françoise de Witt, geboren te Masulipatam, kust van Coromandel, 8 Jan. 1634, dochter van Jacob de Witt, gouverneur van Coromandel, en van Susanna Wateringe. De weduwe Reyniersz is 30 Oct. 1653 te Batavia hertrouwd met Adriaen Willeborts, lid in den raad van justitie en secretaris van den raad van Indië.

Uit het tweede huwelijk:

Reynier Carelsz.

Zie Valentijn IV, I, blz. 297; du Bois, blz. 144—152; Balen, *Beschrijving van Dordrecht*, blz. 1334; *Navorscher* 1859, blz. 333; 1865, blz. 249; 1875, blz. 577; *Beknopt biogr. handwoordenboek* van Kobus en de Rivecourt; van der Aa, *Biogr. woordenboek*, XVI, blz. 202—203; *Ind. Mil. Tijdschrift*, onder redactie van G. J. van Kooten, 1888, blz. 494; Tiele, *Opkomst*, II.

---

[1]) Zie omtrent die instructie: Mr. P. Mijer, Verzameling van instructiën, enz., 1848, blz. 71.

KORTE KRONIEK.

1650 van der Lijn wordt opgevolgd door Carel Reyniersz (7 Oct.)
Tocht van de Vlamingh van Outshoorn met eene aanzienlijke vloot naar Ternate en Amboina (23 Dec.)
1651 Uitroeiing van de nagelboomen in de Molukken, behalve op Ambon.
Gezantschap naar Bali en naar Bantam.
Verdrag met Quinam en Tsiompa, Cochinchina (9 Dec).
1652 Reyniersz sluit een tractaat met den Sultan van Ternate (31 Jan.)
Een stadhuis wordt te Batavia gebouwd.
Gezantschap naar China.
De Kaap de Goede Hoop in bezit genomen door Jan van Riebeeck. Stichting van eene volkplanting aldaar (6 April).
De oorlogen tegen de Portugeezen op Ceylon nemen in het laatst van dit jaar een aanvang.
1653 Contract met den Vorst van Arakan (22 Maart).
Ambassadeurs van Mataram te Batavia (April en Mei).
Dood van Reyniersz (18 Mei).

Mr. JOAN MAETSUYKER,

geboren te Amsterdam den 14 October 1606, zoon van ..... Maetsuyker en ..... Faes.

Te Leuven bevorderd tot doctor in de rechten		
Benoemd tot pensionaris van den raad van justitie te Batavia		1635
Vertrekt naar Oost-Indië met het schip „Prins Willem"		1635
President van de weeskamer te Batavia	16 Juni	1636
President van het college van schepenen van Batavia. .	28 Dec.	1637
Baljuw of hoofdschout van Batavia	24 Oct.	1638
President van den raad van justitie	11 Jan.	1640
President van Chineesche boedelmeesteren	3 Juni	1640
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië		1641
Raad ordinair van Ned.-Indië		1644
Als gezant naar Goa	10 Aug.	1644
Brengt eene capitulatie en voorloopige wapenschorsing voor geheel Indië tusschen de O.-I. Comp. en den Portugeeschen Onderkoning aldaar tot stand	10 Nov.	1644
Vertrekt van Goa naar Batavia	15 Nov.	1644
President van het college van schepenen van Batavia. .	29 Mei	1645
Vertrekt van Batavia naar Ceylon	5 Febr.	1646
Gouverneur van Ceylon, te Gale	30 April	1646
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië . . .	26 April	1650
Voorloopig verkozen tot Gouverneur-Generaal . .	18 Mei	1653
Als zoodanig geautoriseerd en plechtig beëedigd . . .	16 Juni	1653
Door de Heeren XVII bevestigd	8 Oct.	1654
Verzoekt bij herhaling ontslag	7 Febr.	1676
Overleden te Batavia	4 Jan.	1678
Zeer plechtig in de Kruiskerk aldaar begraven, bij welke gelegenheid groote gouden penningen, waarop zijn wapen was afgebeeld, werden uitgedeeld	7 Jan.	1678

Maetsuyker heeft in 1642 een kort begrip der bestaande plakkaten, keuren en ordonnantiën bijeen verzameld en in orde gevoegd, en daaruit de statuten van Batavia opgesteld. Hij gaf op 18 Jan. 1651 aan de Heeren XVII een belangrijk advies over eene Europeesche kolonisatie. In 1653 bevorderde hij het onderwijs in Oost-Indië. Hij zag op 11 Febr. 1662 in een droom dat Arnold de Vlamingh van Outshoorn, raad ordinair van Ned.-Indië en admiraal

der retourvloot, die 23 Dec. 1661 van Batavia was vertrokken, met zijn schip verging, hetgeen zich later bevestigde.

Maetsuyker was gehuwd 1º. te Amsterdam 16 Dec. 1634 met Haasje Berkmans, geboren te Amsterdam omstreeks 1610, overleden te Batavia 3 Juni 1663; 2º. te Batavia in 1664 met Elizabeth Abbema (weduwe van Simon Jacobsz. Cos, raad extra-ordinair van Ned.-Indië en gouverneur van Amboina), overleden te Batavia 27 Nov. 1674, dochter van Fredericus Fredericusz. Abbema, gewezen predikant te Vianen later op Amboina en Ternate, en van Cecilia Elisabeth du Vaijer.

Hij liet geene kinderen na.

Valentijn, IV, st. I, blz. 297—306; du Bois, blz. 153—219; Dapper, *2de gezantschap naar Sina*, blz 90; van Loon, *Ned. Historie-penningen*, II, blz. 501; *Levensbeschrijving van eenige voorname Nederl. Mannen en Vrouwen*, VIII, blz. 58 enz.; *Verslag der Staatscommissie betreffende Europ. kolonisatie in Ned. Indië*, 's-Gravenhage 1858, blz. 157; *Tijdschrift voor Ind. T., L. en Volkenkunde*, uitgegeven door het Bataviaasch Genootschap van K. en W., XIV, 4e Serie, 5, Batavia 1864, blz. 377; de Jonge, *Opkomst*, V, VI en VII; *Navorscher* 1857, blz. 198; 1858, blz. 78; 1883, blz. 151; 1884, blz. 397; 1890, blz. 277. — Portret: door H. Bary, naar J. Coeman, ter halve lijve, rechts, met 12 reg. lat. gedicht van J. Tollius, en 10 reg. holl. van Wiltvang. fol.

KORTE KRONIEK.

1653 De Gouverneur-Generaal Reyniersz wordt opgevolgd door Mr. Joan Maetsuyker (18 Mei).

1655 Gezantschap naar China (14 Juli 1655—31 Maart 1657).
De vrede met Bantam hernieuwd (Aug.)
De dir.-gen. Gerard Hulft neemt Caleture op Ceylon in (15 Oct.)
Overeenkomst met Makassar (28 Dec.)

1656 Hulft sneuvelt bij de belegering van Colombo (9 April).
Colombo wordt ingenomen door den Gouverneur Adriaan van der Meyde (12 Mei).
Contract met Cambodja (8 Juli).
De Latijnsche school te Batavia afgeschaft.

1658 Tutecorijn ingenomen door Rijcklof van Goens (1 Febr.)
van Goens verovert het eiland Manaar (22 Febr.)
De stad Jafnapatnam nà eene belegering van 3 maanden en 14 dagen ingenomen door van Goens (21 Juni).
De majoor Joan van der Laan neemt de stad Negapatnam in (Juli).

1659 Contracten met Atjeh (20 Juni en 5 Oct.)
Vrede met Bantam (10 Juli).
Het eerste boek ter stadsdrukkerij te Batavia gedrukt.

1660 Onlusten in de Molukken en op Makassar.
Eene vloot onder Johan van Dam en Johan Truytman vertrekt naar Makassar (28 Mei).

1661 Onlusten op Taijouwan (Formosa). Landing aldaar van den Mandarijn Coxinga met 25.000 Chineezen (30 April).
Vergeefsche tocht van eene vloot onder Mr. Jacob Cau tegen de Chineezen en Coxinga (Juli—Sept.)
Heldendood van den predikant Antonius Hambroek, den Nederlandschen Regulus, die op Formosa met zijn zoon wordt onthoofd (5 Juli).
Dapper gedrag van den Gouverneur van Formosa Frederik Coijett.
Vrede met Portugal. Afstand van Brazilië voor f 8.000.000 (6 Aug.)
De stad Coulang door van Goens heroverd (10 Dec.)

1662 De stad Cranganoor door van Goens veroverd (15 Jan.)
Overgave door de Nederlanders van het fort Zeelandia op Formosa (1 Febr.) en verlies van dat eiland.
De raad ordinair van N. I. en admiraal van de retourvloot A. de Vlaming van Outshoorn verongelukt op de reis naar Nederland (11 Febr.)
Contract met den Samorijn of Keizer van Malabar (7 Maart).
Johan van Kampen en Constantijn Nobel als gezanten naar China (24 Juni 1662—28 Maart 1663).
Frederik Coijet veroordeeld tot gevangenisstraf en verbanning.
Gezantschap naar den Grooten Mogol te Hougly (Bengalen) (Dec.)

1663 De stad Cochin (Malabar) door van Goens veroverd (8 Jan.)
Het fort Cananoor door Jacob Hustaart ingenomen (15 Febr.)
Contract met Cochin (Maart).
Contract met Cananoor (26 Maart).
De Spanjaarden verlaten Gamma Lamma (Molukken).

1664 Gezantschap naar China.
Tractaat met Siam (22 Aug.)

1665 Contract met Cambodja (1 Febr.)

1666 Nieuwe onlusten te Makassar. Uitrusting derwaarts onder Cornelis Speelman.

1667 Speelman behaalt aldaar eene groote overwinning (1 Jan.)
Contract met Tidore (29 Maart).
Speelman sluit het zoogenaamd Bongaaisch contract (18 Nov.)

1668 Contract met den Radja van Banka.

1669 Speelman brengt het Makassaarsche rijk geheel tot onderwerping (24 Juni).
Contract met Bima en Dompo op Soembawa (Oct.)
Einde van de oorlogen op Ceylon tegen de Portugeezen.
Belangrijke reizen van W. Schouten op de kusten van Coromandel, enz.

1664—1670 Uitbreiding van de macht der Nederlanders op Sumatra. De westkust genoegzaam geheel onderworpen, onder het beleid van de Bitter, Poolman Verspreet, enz. Padang tot hoofdkantoor verklaard.
Vruchtelooze aanslagen van de Franschen tegen onze bezittingen op Ceylon.

1670 Mattheus van den Brouk, raad ordinair van N. I., brengt als admiraal eene retourvloot van 19 schepen met eene waarde van *f* 15.000.000 naar Nederland (1 Juli), waardoor de O. I. Comp. in staat wordt gesteld eene uitdeeling van 60 % te doen.
De Portugeesche kerk te Batavia gebouwd.
Dood van den Sultan van Mataram Ingalogo I. Hij wordt opgevolgd door Sultan Tegal-wangi.

1671 Aardbeving op Amboina (17/18 Oct.)
1673 Aardbeving op Amboina (12 Juni).
1674 Inval van de Makassaarsche vrijbuiters Montemerano en Glisong in oostelijk Java.
Opstand van Troeno-djojo tegen Sultan Tegal-wangi.
Aardbeving op Amboina (17 Febr.)
Afval van oostelijk Java.
1675 De stad Bantam brandt voor ruim twee derden af (4 Jan.)
1676 Contract met Dompo op Soembawa (12 Febr.)
Gevechten bij Soerabaija. Aanvang van den eersten grooten oorlog op Java.
Octrooi door de Staten-Generaal verleend aan Arend Roggeveen c.s. tot het bevaren van de Zuidzee, tusschen de straat Magellaan en Nieuw-Guinea (22 Sept.)
Mataram (Plèrèd) ingenomen en het Javaansche leger verslagen (16 Oct.)
1677 Herstel van den Sultan door de Nederlanders, aan wie bij contract het land van Djakarta definitief wordt afgestaan met eenig land bij Samarang (25 Febr.)
Dood van Sultan Tegal-wangi te Tegal (Sept.) Hij wordt opgevolgd door Sultan Amankoe Rat I, geboren 1642.
Die Sultan verleent een 2e octrooi aan de O. I. Comp. (19/20 Oct.)
Octrooi verleend aan Dr. Gueynier tot het drukken van een maleisch woordenboek.
1678 Dood van den Gouverneur-Generaal Maetsuyker (4 Jan.)

RIJCKLOF VAN GOENS,

geboren te Rees, (Hertogdom Kleef) den 24 Juni 1619, zoon van Volckert Boyckes van Goens [1]), eerst cornet van eene compagnie kurassiers in dienst van H. H. Mog. de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden, laatstelijk commandant over de soldaten der O.-I. Comp. te Batavia, en van Hillegond Jacobsdr. [2])

Vertrekt met zijne ouders van Amsterdam naar Batavia met het schip „Bueren"	3 Oct. 1628
Te Batavia aangekomen.	10 Juli 1629
Vertrekt met het schip „Prins Willem" naar de kust van Coromandel, tot dienst van den gouverneur aldaar	9 Mei 1631
Vertrekt van die kust naar Batavia met de fluit „Schagen"	27 Febr. 1634
Assistent in de pakhuizen te Batavia, op *f* 300 's jaars .	1 Sept. 1634
Onderkoopman, negotie-boekhouder van 't kantoor Batavia, op *f* 40 's maands	1 Sept. 1639
Koopman van het kasteel Batavia, 2de persoon over de administratie van alle compagnie's middelen, op *f* 60 's maands en rantsoen van een opperkoopman	1 Sept. 1642
Opperhoofd van Palembang en derwaarts vertrokken met „de Luypaert", om gelijktijdig de Sultans van Djambi en Djohor te begroeten	17 Juli 1644
Te Batavia teruggekomen met het schip „Malacca" . .	2 Dec. 1644
Opperkoopman, opperhoofd over het soldijkantoor te Batavia	1 Maart 1645
Commissaris van huwelijks- en kleine zaken te Batavia .	11 Juni 1646
In commissie naar Djambi . . . . 25 Aug. 1647—	8 Maart 1648
Als de eerste ambassadeur aan den Soesoehoenan van Mataram, om den vrede met hem te sluiten	26 Mei 1648
Als commandeur over vier schepen naar straat Soenda, om twee Genueesche schepen optebrengen	1 April 1649
Lid in den raad van justitie	April 1649
Als gezant en commissaris naar den Koning van Siam, tevens als opperhoofd van den handel aldaar 22 Sept. 1649—	19 Jan. 1650
Opperkoopman van het kasteel Batavia	1650
Voor de 2e maal als ambassadeur aan den Soesoehoenan . . . . 3 Nov. 1650—	10 Jan. 1651

---

[1]) Geboren in Friesland in 1572, overleden te Batavia 27 Aug. 1629.

[2]) Geboren te Franeker, overleden te Batavia 25 Juli 1630.

Voor de 3e maal als ambassadeur aan den Soesoehoenan, om den gemaakten vrede te bevestigen . . . . 1 Maart—23 April 1651

Eerste opperkoopman van het kasteel, op ƒ 2200 's jaars April 1651

Voor de 4e maal als ambassadeur aan den Soesoehoenan van Mataram, om den wankelenden vrede wederom te herstellen . . . . 17 Sept.— 3 Dec. 1652

Geassumeerd lid van den raad van Indië . . . . . . 31 Jan. 1653

President van de weeskamer te Batavia . . . . . . 7 Juni 1653

Als expres-commissaris en commandeur over de navale macht en de militie te lande naar Ceylon, Wingurla en het rijk van Guseratte . . . . 20 Sept. 1653

Door de Heeren XVII aangesteld tot raad extra-ordinair van Ned.-Indië, op ƒ 3400 's jaars . . . . 20 Jan. 1654

Vernielt, verbrandt en verovert 40 Portugeesche fregatten of galeien op de kust van Indië, terwijl 24 schepen met roeien onder den wal ontkomen . . . . 26 April 1654

Behaalt eene groote overwinning dicht bij Goa op 5 zware Portugeesche galjoenen . . . . 1—7 Mei 1654

Te Batavia teruggekomen . . . . 15 Juni 1654

Voor de 5e maal als expres-ambassadeur aan den Soesoehoenan van Mataram . . . . 10 Aug.—8 Oct. 1654

Erkend als raad extra-ordinair van Ned.-Indië . . . . 23 Aug. 1654

Op zijn verzoek ontslagen, en met ƒ 4000 beschonken . 28 Oct. 1654

Als admiraal der retourvloot met het schip „de Paerl" uit Indië vertrokken . . . . 28 Jan. 1655

In 't Vlie aangekomen . . . . 4 Sept. 1655

Levert aan de Heeren XVII over een „Vertooch wegens den presenten staet van de Generale Nederl. Geoctr. O.-I. Comp." [1]), wordt door hen bedankt en met eene gouden keten ter waarde van ƒ 600 vereerd . . . . 8 Sept. 1655

Op nieuw aangesteld tot raad extra-ordinair van Ned.-Indië April 1656

Als admiraal van de vloot met het schip „Orangie" naar Indië vertrokken . . . . 22 Nov. 1656

Commissaris aan de Kaap de Goede Hoop . . . 17 Maart—April 1657

Aangekomen te Batavia . . . . 1 Juli 1657

Commissaris, superintendent, admiraal en veldoverste te water en te lande over de kusten van Indië, Coromandel, Suratte, Ceylon, Bengalen en Malaka 1657

Met „de Avondster" van Batavia vertrokken . . . . 6 Sept. 1657

Verovert op de Portugeezen Tutecorijn (1 Febr. 1658), Manaar bij Ceylon (22 Febr. 1658) en Jafnapatnam op Ceylon 21 Juni 1658

---

[1]) Opgenomen in de Bijdragen van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned. Indië, IV, blz. 141—180.

Door Gouverneur-Generaal en raden van Indië uit naam der Edele Compagnie vereerd met eene gouden ketting en eene medaille, waarop het kasteel Jafnapatnam gedreven stond, ter waarde van 1000 rijksdaalders.	24 Sept. 1658
Een en ander wordt hem te Cananoor door zijn zoon overhandigd	Dec. 1658
Als commissaris naar Ceylon	Jan. 1659
Raad ordinair van Ned.-Indië	- 1659
Kondigt te Colombo een plakkaat af in het belang van het aanleeren van de Nederduitsche taal	14 Nov. 1659
Gouverneur van Ceylon	1660
Afgetreden	21 Juni 1661
Ontvangt op de reis naar Batavia, te Paliacatta, het bevel om naar Ceylon terugtekeeren als opperbevelhebber der krijgsmacht tegen de Portugeezen uitgezonden	Oct. 1661
Verovert Coulang (kust van Malabar)	10 Dec. 1661
en Crangenoor	15 Jan. 1662
Belegert Cochin (kust van Malabar).	Febr. 1662
Moet het beleg opbreken	Maart 1662
Sluit een verbond met den Samorijn of Keizer van Malabar [1])	7 Maart 1662
Geeft het gouvernement van Ceylon aan Adriaan van der Meyde over	29 April 1662
Komt te Batavia	15 Juni 1662
Verovert de stad Cochin	8 Jan. 1663
en vervolgens het koninkrijk Porca	Jan. 1663
Kroont den Koning te Cochin uit naam van de Edele Compagnie	Jan. 1663
Gouverneur van Ceylon (te Colombo)	12 April 1663
Als zoodanig opgetreden	12 Mei 1663
Afgetreden	26 Nov. 1663
Gouverneur van Ceylon	19 Nov. 1664
Superintendent, admiraal en veldoverste van Ceylon, Malabar en Coromandel	1672
Verslaat de Fransche vloot onder de la Haye	1672
Verovert de stad St.-Thomé (kust van Coromandel) op de Franschen	6 Sept. 1674
Afgetreden als Gouverneur van Ceylon en door zijn zoon vervangen	12 April 1675
Met het schip „'t Wapen van Middelburg" te Batavia aangekomen, en door Gouverneur-Generaal en raden van Indië aan de trappen van het paleis verwelkomt	2 Juni 1675

[1]) 11 Juli 1662 door de Hooge Regeering van Indië goedgekeurd.

Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië . . .	20 Juli	1675
Door Heeren XVII aangewezen tot opvolger van Maetsuyker	21 Oct.	1676
Aangesteld tot Gouverneur-Generaal	4 Jan.	1678
Voorgesteld	10 Jan.	1678
Verzoekt ontslag	Dec.	1679
Herhaalt dat verzoek	22 Juni	1680
Ontslagen	29 Oct.	1680
Afgetreden	25 Nov.	1681
Als admiraal der retourvloot, vergezeld van echtgenoote, met het schip „'t Land van Schouwen" uit Indië vertrokken	26 Nov.	1681
Bezoekt als commissaris de Kaap de Goede Hoop . .	Maart	1682
Te Texel aangekomen . . . . . , ...	29 Aug.	1682
Overleden te Amsterdam	14 Nov.	1682
Begraven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage	20 Nov.	1682

Van den Gouverneur-Generaal van Goens bestaan twee portretten in olieverf beide van 1656; het eene geschilderd door Govert Flinck en bezongen door Vondel, het andere van de hand van B. van der Helst. Op het laatste komen tevens voor zijne eerste vrouw en zijne zonen Rijcklof en Volckert. Dit laatste schilderij door Mevrouw Cornelia Jacqueline van Goens, geboren Barones van Dopff, ten behoeve van het museum Boymans te Rotterdam verkocht, werd bij den brand van dat museum in 1864 een prooi der vlammen. Een copie van dat stuk berust echter nog bij den Heer J. C. van Goens te 's-Gravenhage.

van Goens heeft ons het volgende van zijne hand nagelaten:

„Javaense Reyse gedaen van Batavia over Samarangh na de konincklijcke hoofdplaets Mataram, door de Heer N. N. in den jare 1656, waerinne den wegh uyt Samarangh na Mataram, mitsgaders de zeden, gewoonten en regeringe van den Sousouhounan, groot-machtichste Koninck van 't Eyland Java, nauwkeurigh worden beschreven." Tot Dordrecht. Voor Vincent Caimax, Boeck-verkooper bij de Beurs, in den Grooten Bijbel. Anno 1666 (4to. II en 33 bl.)" [1]);

„Corte beschrijvinge van 't eyland Java, derzelver provintiën, landdeelingen, rijckdom en inwoonders, soodanich 't zelve nu bevonden en geregeert werd, geteekend op den 25 Maart 1656" [2]);

„Over het noodzakelijke eener te doene expeditie 'naar Atchin en Dieu" [3]);

„Rapport aan de Bewindhebberen over de noodzakelijkheid om de Munt in Indië te veranderen, dd. 27 Sept. 1655" [4]); en

---

[1]) Opgenomen in de Bijdragen van het Koninklijk Instituut voor de T. L. en Volkenkunde van Ned. Indië IV, blz. 302—350.

[2]) Alsvoren, IV, blz. 351—367.

[3]) Zie die Bijdragen IV, blz. 305.

[4]) In handschrift berustende bij den Heer J. C. van Goens te 's-Gravenhage.

„Meditatiën en consideratiën raeckende diverse saecken van de Oost-Indische Comp. aen P. van Dam, Advocaet der Comp., overgelevert." [1])

---

van Goens was gehuwd 1°. te Batavia 13 Sept. 1640 met Jacomina Bartholomeusdr. Rosegaard (weduwe van Jan Lievens, provisioneel luitenant in dienst der O.-I. Comp.), geboren te Leiden 1616, overleden te Colombo (Ceylon) 3 Jan. 1667, begraven in de Wolvendaalkerk aldaar; 2°. te Colombo 17 Aug. 1667 met Esther de Solemne (weduwe van Dirk van Adrichem, directeur van Suratte), geboren 1640, overleden te Colombo 22 Juni 1668, begraven in de voormelde kerk, dochter van David de Solemne [2]), kapitein in dienst der O.-I. Comp. te Batavia, en van Catharina Malbergh; 3°. in 1668 met Johanna van Ommeren, geboren in 1655, dochter van Rudolf van Ommeren, onderkoopman, en van Johanna Magnus.

Uit het eerste huwelijk:

1. Volckert van Goens, geboren te Batavia 22 Juni 1641, overleden aldaar 23 Juli 1643;
2. Rijcklof van Goens, de jonge, geboren te Batavia 11 Juni 1642; zie verder Commissarissen-Generaal;
3. Jacob van Goens, geboren te Batavia 4 Sept. 1643, overleden aldaar 30 Sept. 1645;
4. Mr. Volckert van Goens, geboren te Batavia 20 Oct. 1644, met zijn vader naar Nederland vertrokken 28 Jan. 1655 en daartelande voor zijne opvoeding achtergelaten, lid in den raad van justitie te Batavia 2 Jan. 1677, vertrekt naar Nederland 15 Maart 1680 en wordt raad in de vroedschap te Schiedam en commissaris van de monstering. Hij huwde met Johanna Christina Elisabeth Sas van den Bossche, gedoopt te Utrecht 28 Dec. 1651, dochter van Mr. Gerbrand Sas van den Bossche, rekenmeester wegens de provincie Utrecht, en van Wendelina van den Broeck;
5. Françoyse van Goens, geboren te Batavia 27 Sept. 1646, overleden aldaar 15 Sept. 1648;

Uit het tweede huwelijk:

6. Esther Ceylonia van Goens, geboren te Colombo (Ceylon) Juni 1668.

Zie Baldaeus, *Beschrijving van Malabar, Choromandel en Ceylon*, Amsterdam 1672; Valentijn, IV, I, blz. 307—309; du Bois, blz. 220—234; *Levensbeschrijving van Nederl. Mannen en Vrouwen*, VII, Amst. 1780; *Vaderl. Letteroefeningen*, 1780, II, I, blz. 400; *Berichten van het Historisch Genootschap te Utrecht*, V, st. 2, 1857, blz. 28; *Algemeene Konst- en Letterbode* 1857, blz. 31 (zijn portret); *Navorscher* 1861, blz. 151 (over de Solemne); 1865, blz. 248; 1873, blz. 31, 630; 1874, blz. 411; 1878, blz. 473; 1881, blz. 311, 498 en 538; 1882, blz. 416; 1883, blz. 62; 1890, blz. 86; van der Aa, *Biogr. Woordenboek; Beknopt biogr. handwoordenboek van Nederland* van Kobus en de Rivecourt, Zutphen 1854; *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins; *Bijdragen van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land en Volkenkunde van Ned. Indië*, IV, blz. 141; de Jonge, *Gesch. Ned. Zeewezen*,

---

1) In handschrift berustende bij den Heer J. C. van Goens te 's-Gravenhage.

2) Van een geslacht dat ook te Breda bekend was.

III, blz. 370; van Haren, *de Geuzen*, 16e zang; D. F. v. Alphen, *Redevoering over het Ontwerp van wet der geldleening ten behoeve der overz. bezittingen* 1826.

KORTE KRONIEK.

1678 Rijcklof van Goens Gouverneur-Generaal (4 Jan).
Troeno-djojo, gezeteld te Kedirie, beheerscht Oostelijk-Java.
Melchior Hurdt verovert stormenderhand Kedirie.
Kroning des Keizers.
Contract met Golconda (12 Sept.)

1679 Christiaan Poolman, sergeant-majoor in dienst der Comp. en lid in den raad van justitie des kasteels Batavia, sterft te Soerabaija (31 Juli). Na zijn dood kwam in Indië de tijding dat hij in Oct. 1679 door de Heeren XVII tot raad van Indië was benoemd.
Verovering van Kakapar, in het Solosche, door Jacob Couper.
Instelling van eenen provisioneelen bergraad voor de mijnen op de westkust van Sumatra.

1680 Onderwerping van Troeno-djojo. Hij wordt door den Keizer wreedaardig vermoord.
De Panembahan van Giri (Grisee) mede overwonnen en geheel Java aan den Keizer onderworpen.
Ternate veroverd.
De raad extra-ordinair van N.-Indië Frederik Lambertsz. Bent wordt door de Heeren XVII aangesteld tot Commissaris-Generaal over al de kantoren in Indië (23 Oct.)

1681 Een verbond met Cheribon gesloten (7 Jan.)
Oorlog in Bantam tusschen den ouden Sultan Tirtajasa met de Engelschen, en den jongen Sultan Hadji met de Nederlanders, eindigende met de verbanning van Tirtajasa en de verdrijving van de Engelschen.
Salidasche goudmijnen op Sumatra ontgonnen.
De Gouverneur-Generaal van Goens treedt af (25 Nov.)

CORNELIS SPEELMAN,

geboren te Rotterdam den 3 Maart 1628, zoon van Jan Cornelisz. Speelman, koopman te Rotterdam, en van Hadewij Harmansdr. Wittert.

Als assistent met het schip „Hillegaartsberg", van de kamer Rotterdam, naar Oost-Indië vertrokken	
Te Batavia aangekomen	1645
Boekhouder	1648
Onderkoopman	1649
Koopman.	1652
Boekhouder-generaal van Ned.-Indië.	1657
Kapitein over de compagnie pennisten te Batavia . . .	1659
President van Chineesche boedelmeesteren.	7 Juni 1659
Schepen van Batavia.	29 Mei 1661
Gouverneur en directeur van Coromandel.	12 Juni 1663
Teruggeroepen naar Batavia	Sept. 1665
Als admiraal en superintendent naar Makassar	1666
Commissaris over Amboina, Banda en Ternate. . .	Maart 1667
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	1667
Nogmaals als admiraal en superintendent naar Makassar, welk rijk door hem tot onderwerping wordt gebracht . . .	Juni 1669
Hem wordt eene gouden keten met eene medaille geschonken.	3 Sept. 1670
Raad ordinair van Ned.-Indië	23 Maart 1671
Admiraal eener vloot tegen de Franschen.	1672
Door de Heeren XVII aangewezen voor de vervulling der betrekking van directeur-generaal	21 Oct. 1676
Als opperbevelhebber (commandeur te water en krijgsoverste te lande) naar het oorlogstooneel op Java's Oostkust	Dec. 1676
Teruggeroepen naar Batavia	15 Dec. 1677
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië . . .	18 Jan. 1678
Bij aankomst te Batavia uit den veldtocht begroet met 7 kanonschoten en 3 charges	23 April 1678
President van het college van schepenen van Batavia. .	1678
Opgetreden als eerste raad en directeur-generaal . . .	13 Mei 1678
Benoemd tot Gouverneur-Generaal	29 Oct. 1680
Opgetreden en geïnstalleerd.	25 Nov. 1681
Overleden in het kasteel Batavia	11 Jan. 1684

Met groote plechtigheid in de Kruiskerk te Batavia begraven, onder het lossen van 229 kanonschoten [1] . . . 15 Jan. 1684

Na de begrafenis werden groote zilveren en gouden penningen, waarop zijn wapen was afgebeeld, uitgedeeld.

Speelman was in 1658 te Batavia gehuwd met Petronella Maria Wonderaer, geboren te Batavia, dochter van Sebald Wonderaer [2], ontvanger-generaal van Ned.-Indië, en van Petronella Maesdijck.

Uit dit huwelijk:

Mr. Johan Speelman, geboren te Batavia 1 Febr. 1659, overleden 4 Juni 1686, studeerde te Leiden in de rechten 1677, poorter van Rotterdam 8 Nov. 1677, advocaat bij den hove van Holland. Voor de door zijn vader aan Jacobus II, Koning van Engeland, bewezen diensten kwam hij in aanmerking voor eene verheffing tot Baronet, doch hij stierf toen het diploma wel opgemaakt en onderteekend doch nog niet van het groot zegel voorzien was. Op dien grond werd zijn zoon Cornelis Speelman, die den 19 Jan. 1684 was geboren, blijkens diploma van 9 Sept. 1686 door Jacobus II verheven tot en in de waardigheid, stand en rang van een Baronet voor zich en zijne wettige mannelijke nakomelingen; terwijl zijne weduwe werd gesteld en verheven in den staat en de waardigheid van weduwe van een Baronet. Hij was den 19 Nov. 1684 te Rotterdam gehuwd met Debora Kievit, geboren te Rotterdam in 1660, overleden aldaar 25 Sept. 1695, dochter van Mr. Johan Nicolaesz. Kievit, raad in de vroedschap en pensionaris van Rotterdam, advocaat-fiskaal bij de admiraliteit op de Maas, en van Alida Maertensdr. Tromp.

Zie Valentijn, IV, st. I, blz. 310—315; du Bois, blz. 235—242; de Haan Hettema en van Halmael, *Stamboek van den Frieschen vroegeren en lateren Adel*, Leeuwarden 1846; *Navorscher* 1852, blz. 132; 1860, blz. 245; 1883, blz. 156; 1885, blz. 18; *Rotterdamsche Historiebladen* door Scheffer en Obreen, I, Rotterdam 1880, blz. 113—204; *Algem. Ned. Familieblad* 1883, N°. 11; de Jonge, *Opkomst*, VIII, blz. II. — Portretten: a. door (N. Verkolje), borstbeeld, links, in harnas; zwarte kunst, gr. fol. — b. door A. Blooteling, borstbeeld, rechts, in harnas, met zes reg. gedicht van J. Steendam te Batavia, fol. — c. ditzelfde portret in lateren staat met zes reg. gedicht van J. van Vondel; Batavia den 10den van Wintermaand 1670. — d. naar en door Joan. de Jongh, Batavia 1684, met adres van denzelfden, gr. fol.

---

[1]) De kosten dezer begrafenis bedroegen de enorme som van 131.400 rijksdaalders, daaronder begrepen die van de gouden en zilveren medailles bij die gelegenheid uitgedeeld. Zie C. A. L. van Troostenburg de Bruyn, De Herv. kerk in N. O. I., Arnhem 1884, blz. 62.

[2]) Sebald Wonderaer, geb. te Amsterdam, overleden te Batavia 21 Mei 1653, vermeld in 1630 als reeder en vrijburger, was gehuwd 1°. met Dona Luysia; 2°. te Batavia in Febr. 1637 met Petronella Maesdijck, geb. te Maaslandsluis. (van Dijk, Borneo, blz. 12.)

Nog is vermeld gevonden Jeronimus Wonderaer, die in 1600 naar Oost-Indië vertrok en in 1602 koopman daar te lande was. (Navorscher 1865, blz. 248; de Jonge, Opkomst, II, blz. 240, 246).

KORTE KRONIEK.

1681 van Goens wordt opgevolgd door Cornelis Speelman (25 Nov.)

1682 De Commissaris-Generaal Frederik Lambertsz. Bent sterft te Batavia (Oct.)

1683 Onlusten op Ternate, Ambon en Boeroe, door den Sultan van Ternate verwekt, worden gedempt.

Contract met den Sultan van Ternate, waarbij de landen tot dat rijk behoorende in vollen eigendom aan de O. I. Comp. worden afgestaan.

1684 Dood van den Gouverneur-Generaal Speelman (11 Jan.)

JOANNES CAMPHUYS,

geboren te Haarlem den 18 Juli 1634.

Leerling bij een zilversmid te Amsterdam		
Als assistent in dienst der O.-I. Comp. met het schip „de Draak", van de kamer Amsterdam, naar Oost-Indië vertrokken, nadat hij vooraf met het schip „Lastdrager" de reis had aanvaard, doch tengevolge van schipbreuk had moeten terugkeeren . .		1654
Klerk ter algemeene secretarie te Batavia		1655
Koopman en eerste klerk bij die secretarie		1666
Diaken te Batavia		1669
Opperkoopman		1670
Opperhoofd in Japan	31 Mei	1671
Lid in den raad van justitie te Batavia		1672
Opperhoofd in Japan		1673
Lid in den raad van justitie te Batavia		1674
Opperhoofd in Japan		1675
Secretaris van de hooge regeering	1 Maart	1677
President van het college van weesmeesteren te Batavia		1677
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	4 April	1678
Gecommitteerd om met de Bantamsche gezanten te onderhandelen		1680
Raad ordinair van Ned.-Indië	25 Nov.	1681
Door den raad van Indië bij geheime stemming verkozen tot provisioneel Gouverneur-Generaal	11 Jan.	1684
Voorgesteld	2 Maart	1684
Door de Heeren XVII bevestigd	11 Dec.	1684
Geautoriseerd	7 Aug.	1685
Op zijn herhaald verzoek op „seer honorable en reputatieuse wijze" ontslagen door de Heeren XVII	17 Dec.	1690
Afgetreden	24 Sept.	1691
Ongehuwd overleden op zijne buitenplaats nabij Batavia	18 Juli	1695
Met buitengewone staatsie volgens zijn hoogen rang in de Hollandsche kerk te Batavia begraven	22 Juli	1695

Zij die zijn lijk hadden gedragen werden met een gouden gedenkpenning ter waarde van *f* 66 beschonken [1]).

---

[1]) Afgebeeld bij van Loon, Ned. Historiepenningen, IV, blz. 155, en vermeld in het Tijdschrift

Camphuys was eigenaar van het eiland Edam, nabij Java en eenige uren van Batavia gelegen, dat hij legateerde aan Joan van Hoorn, destijds directeur-generaal van Ned.-Indië.

Men heeft van zijne hand: „Het Koningrijk Jakatra, door den Heer Gouverneur Generaal Jan Pieterszoon Koen veroverd, en aan het gebied van den Staat der vereenigde Nederlanden gehegt, den 30 May 1619. Beschreven, en uit verscheide oude papieren bij malkanderen getrokken door Joannes Camphuis, toen koopman, en eerste klerk ter generale Secretarye tot Batavia, in den jare 1667. En naderhand Gouverneur Generaal van Nederlands Indiën. 14 hoofdstukken". [1])

Hij liet eene zuster na, die 10 Sept. 1714 te Batavia is overleden en gehuwd was met den koopman Jeronimo van Dilsen.

Tot zijne familie heeft behoord Barent Arentsz. Camphuys, j/m van Haarlem, die te Batavia in Jan. 1630 is gehuwd met Helena Jans van Beeckhoff, weduwe van Jan Allaerts, gewezen koopman op het schip Enckhuysen. [2])

Zie Valentijn IV, st. I, blz. 316—323; du Bois, blz. 243—252; van Loon, *Ned. Historiepenningen*, IV, blz. 155, 156; *De Opvoeder der Jeugd*, 's-Gravenhage 1830, I, blz. 288, 375; *Beknopt biogr. handwoordenb ek* van Kobus en de Rivecourt. Zutphen 1854; *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins, Amsterdam 1873; de Jonge, *Opkomst*, VIII, blz. LX—LX.

KORTE KRONIEK.

1684 Speelman wordt opgevolgd door Joannes Camphuys (11 Jan.)
Aardbeving in west- en midden- Java (13 Febr.)

---

voor Ind. T., L. en Volkenkunde, uitgegeven door het Batav. Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen, XIV, 4e serie, V, Batavia 1864, en Navorscher 1866, blz. 219.

Die gedenkpenning heeft aan de eene zijde de volgende vier dichtregels:

De tijt valt d'eene cort, en d'ander weder langh,
En onderwijlen gaet de tijt altijt haer gangh,
Wel hem die desen tijt op Aerden soo beleeft,
Dat hij niet voor het Eijnd' van sijnen tijt en beeft.

Aan de keerzijde heeft ze onder het door hem aangenomen wapen het volgende achtvoudig kluppeldicht:

Mijn Aertsche Camphuys was
verGaen
Mijn Tabernakel con nau staen.
dogh ik sagh op een vast gebou
dat ēuwigh sijn en duuren souw
een plaets door Jesus toegeseyt
en in sijns Vaders huys bereyt
welzaligh is die mensch syn lodt
die heeft een Tim̃eringh by Godt.

[1]) Medegedeeld door Valentijn, IV, blz. 421—491.

[2]) Navorscher 1865, blz. 247.

1684 Tractaat met Bantam (17 April).
De Engelschen vestigen zich te Benkoelen (Sept.)
Gezantschappen naar Perzië onder van den Heuvel en van Leenen (1684—1692).
De gewezen raad extra-ord. van N. I. Jonker Hendrik Adriaan van Reede tot Drakestein, Heer van Mijdrecht, wordt door de Heeren XVII aangesteld en afgevaardigd tot Commissaris-Generaal (Dec.) Hij vertrekt uit Nederland (24 Dec.)

1685 François Valentijn, geboren te Dordrecht in April 1666, komt als predikant voor de eerste maal in Indië aan (30 Dec.)

1686 Opstand van Soerapati. De Nederl. gezant François Tack en de tweede van het gezantschap Jeremias van Vliet met vele anderen te Cartasoera di Ningrat vermoord (8 Febr.) Soerapati beheerscht oostelijk Java tot 1704.

1687 De hoofdzetel der O. I. Comp. op de kust van Coromandel te Negapatnam gevestigd door den commissaris-generaal van Reede tot Drakestein.

1689 Engelbert Kampfer doet eene reis over Java en later over Japan, waartoe hij in Mei 1690 van Java vertrekt.

1690 De beroemde kruidkundige Georgius (Jurriaan) Everhardus Rumph (Rumphius), geboren te Hanau in 1637, koopman in dienst der O. I. Comp. te Amboina, biedt zijn „Herbarium Amboinense" of „Amboinsch Kruidboek" aan Heeren Bewindhebbers der O. I. Comp. aan. [1])
De Commissaris-Generaal van Reede sticht het Malabaarsch Seminarium te Naloer, een dorp bij Jafnapatnam, dat op 14 Dec. 1690 met 26 kweekelingen een aanvang neemt.

1691 De Gouverneur-Generaal Camphuys legt zijne waardigheid neder (24 Sept.)

---

[1]) Dat werk werd eerst in 1740 uitgegeven door den beroemden hoogleeraar Joannes Burman. Rumphius werd vaandrig op Amboina, 1656; onderkoopman en hoofd op Larieke 1657; hoofd op Hitoe 1660; koopman en hoofd aldaar 1662; koopman op Amboina 1670 tot zijn overlijden 13 Juni 1702; en was commissaris politiek op Amboina 1666—67 en 1696—1697.

Mr. WILLEM VAN OUTHOORN,

geboren op Larieke (Amboina) den 4 Mei 1635, zoon van Cornelis Willemsz. van Outhoorn, opperkoopman, opperhoofd van Larieke, later gouverneur van Banda [1]).

Studeerde te Leiden in de rechten van	23 Sept.	1653
Als onderkoopman met het schip „Malacca", van de kamer Amsterdam, naar Oost-Indië teruggekeerd		1659
Diaken te Batavia		1661
Lid in den raad van justitie aldaar		1662
Ouderling aldaar		1664 en 1669
Ontvanger-generaal van Ned.-Indië		1672
Vice-president van den raad van justitie		1673
Aangewezen als gezant naar Bantam	3 Jan.	1678
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië		1678
Commissaris politiek bij den Bataviaschen kerkenraad		1678
Kolonel over de Nederl. en Inlandsche burgerij van Batavia	Febr.	1679
Raad ordinair van Ned.-Indië		1679
Als zoodanig in Indië erkend	25 Nov.	1681
President van den raad van justitie		1682
President van het college van heemraden		1689
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië		1689
Benoemd tot Gouverneur-Generaal	17 Dec.	1690
Opgetreden	24 Sept.	1691
Op de meest eervolle wijze op zijn verzoek ontslagen	20 Sept.	1701
Afgetreden	15 Aug.	1704
Overleden te Batavia	27 Nov.	1720
In de Kruiskerk aldaar begraven	2 Dec.	1720

van Outhoorn schonk 100 riem papier voor het drukken van in het Portugeesch vertaalde psalmen.

---

van Outhoorn was gehuwd en had eene dochter Susanna Agneta van Outhoorn, in 1691 gehuwd met Joan van Hoorn, destijds eerste raad en directeur-generaal, later gouverneur-generaal van Ned.-Indië.

Zie Valentijn IV, st. I, blz. 324—334; du Bois, blz. 253—267; de Jonge, *Opkomst*, VIII, blz.

---

[1]) Overleden op Banda 28 April 1653, zie Valentijn II, C. blz. 39.

LX, LVII en LVIII; C. A. L. van Troostenburg de Bruyn, *De Herv. Kerk in N. O. I.*, Arnhem 1884, blz. 460.

KORTE KRONIEK.

1691 De Gouverneur-Generaal Camphuys wordt opgevolgd door Mr. Willem van Outhoorn (24 Sept.)
De Commissaris-Generaal Jonker van Reede tot Drakestein sterft op eene reis naar Suratte nabij Bombay (15 Dec.)

1693 Pondichery op de Franschen veroverd.
Een Abyssinisch gezantschap te Batavia.

1694 De predikant en geschiedschrijver François Valentijn vertrekt naar Nederland (3 Dec.)

1695 De Buiten Portugeesche kerk te Batavia voltooid (Aug.)
De gewezen Sultan van Bantam sterft te Batavia.

1699 Aardbeving in westelijk Java (4 Jan.)
Hevige uitbarsting van den Goenoeng Salak (4—5 Jan.)

1701 Contract met Dompo, Tambora, Sangar en Papekat (18 April).

1702 De O. I. Comp. viert haar eerste eeuwfeest (20 Maart).
De beroemde kruidkundige Georgius Everhardus Rumphius, koopman in dienst der Comp., sterft te Amboina (13 Juni).

1703 Sultan Amankoe Rat I sterft (April).

1704 Verheffing van Pangeran Poeger, geboren in 1669, tot Soesoehoenan Pakoe Boewono I van Mataram
Oorlog met den Soesoehoenan Mankoe Rat Mas, die door de Compagnie niet wordt erkend.
De Gouverneur-Generaal van Outhoorn legt zijne waardigheid neder (15 Aug.)

JOAN VAN HOORN,

geboren te Amsterdam den 16 November 1653, zoon van Pieter van Hoorn, raad ordinair van Nederlandsch-Indië, en van Sara Bessels [1]).

Met zijn vader in Oost-Indië aangekomen met het schip „Alphen", van de kamer Amsterdam, ...	1663
Onderassistent	1665
Assistent	1671
Onderkoopman	1673
Koopman en eerste klerk ter algemeene secretarie te Batavia	1676
Secretaris van de hooge regeering	25 Febr. 1678
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	11 Aug. 1682
Als gezant naar Bantam	1682
President van de weeskamer	23 Sept. 1682
President van het college van heemraden.	26 Sept. 1684
Als gezant naar Bantam	1685
Raad ordinair van Ned.-Indië.	1685
Als zoodanig in Indië erkend.	1687
Commissaris politiek bij den Bataviaschen kerkenraad .	1690
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië . . .	24 Sept. 1691
Door de Heeren XVII benoemd tot Gouverneur-Generaal	20 Sept. 1701
Opgetreden en voorgesteld.	15 Aug. 1704
Op zijn verzoek eervol ontslagen	2 Maart 1708
Afgetreden	30 Oct. 1709
Als admiraal der retourvloot met het schip „Sandenburg" uit Indië vertrokken.	31 Oct. 1709
Bezoekt als commissaris de Kaap de Goede Hoop. . .	1710
In Nederland aangekomen	16 Juli 1710
Door hem werd aan wissels in privé medegebracht de zeer aanzienlijke som van *f* 472,217.12	
Doet als admiraal der retourvloot rapport in de Vergadering van XVII, bij welke gelegenheid hem een gouden ketting met medaille ter waarde van *f* 1500 wordt toegekend.	2—18 Oct. 1710
Overleden te Amsterdam	21 Febr. 1711

Zonder eenige staatsie des avonds met lantaarns in de Nieuwe Kerk aldaar begraven.

---

[1]) Dochter van Adam Bessels en Margaretha Reynst.

van Hoorn was gehuwd 1°. in 1691 met Susanna Agneta van Outhoorn, dochter van zijn ambtsvoorganger Mr. Willem van Outhoorn; 2°. te Batavia 16 Nov. 1706 met Joanna Maria van Riebeeck (weduwe van Gerrit de Heere, raad extra-ordinair van Ned.-Indië en gouverneur van Ceylon), geboren te Batavia 15 Februari 1679, en in Nederland overleden, dochter van Mr. Abraham van Riebeeck, destijds eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië, en van Elisabeth van Oosten.

Uit het eerste huwelijk:

1. Elisabeth Sara van Hoorn, overleden te Batavia 14 Aug. 1705, en aldaar in de Hollandsche kerk begraven;
2. Petronella Wilhelmina van Hoorn, geboren te Batavia 28 Juli 1693, gehuwd 1°. te Amsterdam in 1711 met Mr. Jan Trip Jansz, Heer van Berkenrode, geboren te Amsterdam, secretaris der stad Amsterdam, bewindhebber der W. I. Comp.; 2°. in 1723 met Jonker Lubbert Adolf Torck, Vrijheer van Rosendael, geboren 5 Aug. 1687, overleden 11 Oct. 1758, begraven te Wageningen, amptsjonker van Ede en van Rhede, geadmitteerd in de ridderschap van Veluwe, burgemeester van Wageningen, extra-ordinair raad in het hof, richter van Arnhem en in Veluwenzoon, landdrost van Veluwe, gecommitteerd van Neder-Rhijn en IJssel, gedeputeerde, gecommitteerd ter admiraliteit te Amsterdam, in den raad van state en in de W.-I. Comp., zoon van Jonker Assueer Torck, drost en richter van Wageningen, raad en rekenmeester in Gelderland, gecommitteerd ter admiraliteit op de Maze en geadmitteerd in de ridderschap van Veluwe, en van Anna Maria Ripperda, Vrouwe van Petkum, Beurse en Heerjansdam.

Uit het tweede huwelijk:

3. Een zoon, geboren te Batavia 2 Febr. 1708, kort na de geboorte overleden.

Zie Valentijn IV, st. I, blz. 335—338; du Bois, blz. 268—278; *Tijdschrift voor Ind. T., L. en Volkenkunde*, uitgegeven door het Batav. Genootschap van K. en W., XIV, 4e serie, V, Batavia 1864; *Navorscher*, Bijblad 1855, blz. CXXII, Noot C; 1857, blz. 202; 1860, blz. 183; 1864, blz. 327; 1866, blz. 138; *Alg. Nederl. Familieblad* 1884, N°. 81, blz. 2; *Beknopt biogr. handwoordenboek* van Kobus en de Rivecourt, Zutphen 1854; *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins; d'Ablaing van Giessenburg, *De Ridderschap van Veluwe*, blz. 370; de Jonge, *Opkomst*, 8, blz. LXVIII—CXVI; C. A. L. van Troostenburg de Bruyn, *De Herv. Kerk in N. O. I.*, Arnhem 1884, blz. 239—240.

KORTE KRONIEK.

1704 De Gouverneur-Generaal van Outhoorn wordt opgevolgd door Joan van Hoorn (28 Juli).

1705 Veldtocht onder H. de Wilde tegen den afgezetten Keizer Mankoe Rat Mas. Laatstgenoemde wordt verdreven en Kartasoera wordt binnengetrokken. De oorlog voortgezet onder Knol, de Bevere en de Wilde. Bangil wordt ingenomen. De overweldiger Soerapati sneuvelt.

Groot tractaat tusschen Mataram en de O.-I. Comp. (5 Oct.) Nieuwe monopoliebepalingen. Afstand van West-Java aan de Comp.

1706 De predikant en geschiedschrijver François Valentijn komt voor de tweede maal in Indië (18 Jan.)
Aardbeving in westelijk Java (21 Jan.)
De eerste Java-koffie in Nederland aangebracht.
Mauritius door de Nederlanders ontruimd.
1707 Met den bouw van een nieuw stadhuis wordt te Batavia begonnen.
Inneming van den pas bij Kakapar (25 Jan.)
1708 Slag bij Sigeri, enz. Manhoe Rat Mas geeft zich over, waardoor de oorlog eindigt.
1709 De Gouverneur-Generaal van Hoorn treedt af (30 Oct.)

Mr. ABRAHAM VAN RIEBEECK,

geboren aan de Kaap de Goede Hoop den 18 October 1653, zoon van Johan van Riebeeck [1]), stichter van de kolonie aan de Kaap de Goede Hoop en de eerste commandeur aldaar, commandeur en president te Malaka, secretaris van de hooge regeering van Ned.-Indië, en van Maria Quevellerius.

Studeerde te Leiden in de rechten van	21 Maart 1673
Als onderkoopman met het schip „de Vrijheid", van de kamer Enkhuizen, van Texel naar Oost-Indië vertrokken . .	18 Juli 1676
Te Batavia aangekomen.	Mei 1677
Aangewezen als gezant naar Bantam	3 Jan. 1678
Lid in den raad van justitie te Batavia.	2 Aug. 1678
Diaken te Batavia	15 Jan. 1680
Ouderling aldaar	11 Jan. 1683
Secretaris van de hooge regeering	1684
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	1690
President van het college van schepenen van Batavia. .	30 Mei 1691
Raad ordinair van Ned.-Indië	24 Sept. 1691
Door de Heeren XVII benoemd tot eersten raad en directeur-generaal van Ned.-Indië	18 Sept. 1702
Dit ambt voorloopig aan hem opgedragen	7 Juni 1703
Dit ambt definitief aan hem opgedragen	31 Jan. 1704
Benoemd tot Gouverneur-Generaal	2 Maart 1708
Opgetreden en voorgesteld	30 Oct. 1709
Overleden in het kasteel Batavia.	17 Nov. 1713
Begraven op het Hollandsche kerkhof [2])	20 Nov. 1713

Als Gouverneur-Generaal was van Riebeeck belast met het beschrijven van Java's Oostkust en Bantam.

---

van Riebeeck was in 1678 te Batavia gehuwd met Elisabeth van Oosten, geboren te Delft 1660, overleden te Batavia 18 Mei 1714, en in de Hollandsche kerk aldaar begraven, dochter van Dirk van Oosten en Maria van Bodegom.

Uit dit huwelijk:

1. Johanna Maria van Riebeeck, geboren te Batavia 15 Febr. 1679, gehuwd

---

[1]) Geboren te Culemborg 1618, overleden te Batavia 18 Jan. 1677.

[2]) Zie bijlage G.

1°. te Batavia met Gerrit de Heere, geboren te Amsterdam 1 Maart 1657, overleden te Colombo (Ceylon) 26 Nov. 1702, raad extra-ordinair van Ned.-Indië, gouverneur en directeur van Ceylon, enz.; 2°. te Batavia 16 Nov. 1706 met Joan van Hoorn, Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië; en 3°. 27 Nov. 1712 met Mr. Cornelis Bors van Waveren, Heer van Leusden, Hamersveld en Donckelaar, overleden te Amsterdam 31 Juli 1722, oud 61 jaren, pensionaris, raad en schepen der stad Amsterdam, bewindhebber der O.-I. Comp.;

2. Johan van Riebeeck, Heer van Bunschoten, geboren te Batavia 1 Maart 1691, overleden te Delft 17 Mei 1735, assistent in dienst der O.-I. Comp. 1707, koopman 1712, en diaken te Batavia 1713, met de retourvloot in 1715 naar Nederland vertrokken, veertig-raad en schepen der stad Delft, gehuwd te 's-Gravenhage 19 Sept. 1719 met Charlotta Maria Leydecker, geboren in Oct. 1696, dochter van Mr. François Leydecker, drossaard van Maartensdijk, enz., en van Anna Maria van Hogendorp;
3. Elisabeth van Riebeeck, geboren te Batavia 18 Oct. 1693, overleden te Amsterdam 28 Juli 1723, gehuwd te Batavia 31 Juli 1714 met Gerrit van Oosten, geboren 1 Juli 1685, overleden te Amsterdam 14 Sept. 1725, zoon van Gerrit van Oosten en Anna Catharina Luyken.

Zie Valentijn IV, st. 1, blz. 339—347; du Bois, blz. 279—287; *Kroniek van het Hist. Genootschap te Utrecht*, XV, 1859, blz. 63; de Jonge, *Opkomst*, VII, blz. CXXIV; VIII, blz. CXVI; *Navorscher* 1867, blz. 25; d'Ablaing van Giessenburg, *De Ridderschap van Veluwe*, blz. 399, 425 en 437; *Annuaire Généalogique des Pays-Bas*, Maastricht 1874, blz. 186, 187, 189, 190; van Troostenburg de Bruyn, *De Herv. Kerk in N. O. I.*, Arnhem 1884, blz. 404—405; *Levensbeschr. van Ned. Mannen en Vrouwen*, X, blz. 23; W. L. Ritter, *Neef en Oom, Een verhaal uit het leven van den Gouv.-Gen. A. van Riebeek; Tijdschrift voor N. I.*, III, blz. 2, 637.

KORTE KRONIEK.

1709 De Gouverneur-Generaal van Hoorn wordt door Mr. Abraham van Riebeeck opgevolgd (30 Oct.)
Verscheidene nuttige instellingen komen tot stand, o. a. een weg naar de zuidkust van Java, welke in 1698 was opgenomen.

1710 Eerste koffieaanplanting in de omstreken van Batavia.
Het nieuwe stadhuis te Batavia is voltooid (1 Juli).

1711 Handelsbetrekking vernieuwd met Bandjermasin, nadat het personeel van de Engelsche factory aldaar door den Vorst was vermoord.
van den Bosch als gezant naar Bandjermasin.
De tinmijnen op Banka worden ontdekt.

1713 Contract met Djohor (19 Aug.)
van Riebeeck sterft (17 Nov.)

CHRISTOFFEL VAN SWOLL,

geboren te Amsterdam in 1663, zoon van Herman Stoffelse van Swoll.

Als assistent met het schip „de Juffrouw Anna", van de kamer Amsterdam, van Texel naar Oost-Indië vertrokken. .	19 Dec. 1683
Te Batavia aangekomen.	19 Juni 1684
Werkzaam ter algemeene secretarie te Batavia	1684
Boekhouder	1686
Eerste klerk ter algemeene secretarie	1690
Koopman.	Sept. 1691
Provisioneel secretaris van de hooge regeering	1695
Secretaris van de hooge regeering	Aug. 1696
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	1700
President van het college van weesmeesteren	1700
Raad ordinair van Ned.-Indië	26 Sept. 1701
President van het college van schepenen van Batavia. .	30 Mei 1703
Als raad ordinair in Indië erkend	Aug. 1704
Gouverneur-Generaal.	17 Nov. 1713
Voorgesteld	18 Mei 1714
Door de Heeren XVII bevestigd	1715
Overleden te Batavia.	12 Nov. 1718
In de Kruiskerk aldaar begraven.	16 Nov. 1718

Als raad van Indië was van Swoll belast met het beschrijven van Suratte en Bengalen.

---

van Swoll was gehuwd met Geliana van Swoll, overleden te Batavia 8 Nov. 1726, en aldaar in de Kruiskerk begraven.

Als zijne erfgenamen komen in 1719 in de papieren der O.-I. Comp. voor: Willem van Rijnevelt, koopman te Amsterdam, gehuwd met Johanna van Swoll; Nicolaas van Amerongen weduwnaar van Engelina van Swoll; Caspar Auckema, predikant te Muiden, gehuwd met Gelia van Swoll; en Jacob van Rijnevelt gehuwd met Geertruyd van Swoll.

Zie Valentijn IV, st. I, blz. 264, 347—349; du Bois, blz. 288—291; *Navorscher* 1853, blz. 292; 1864, blz. 294, 295; 1867, blz. 26.

KORTE KRONIEK.

1713 De Gouverneur-Generaal van Riebeeck wordt opgevolgd door Christoffel van Swoll (17 Nov.)

Eenige onlusten op de kust van Malabar spoedig gedempt.

De predikant en geschiedschrijver François Valentijn [1]) vertrekt uit Indië naar Nederland (26 Nov.)

1717 Gezantschap van den Soesoehoenan Pakoe Boewono te Batavia (8 Juli).

Aanval van Balineezen en Ooster-Javanen op Grisee.

1718 Opstand van eenige Mataramsche prinsen in Oostelijk-Java, vereenigd met de Balineezen en Madoereezen.

Dood van den Gouverneur-Generaal van Swoll (12 Nov.)

---

[1]) Hij heeft de vertaling van het Oude en Nieuwe Testament in het Hoog- en in het Laag-Maleisch omstreeks 1 Juli 1721 ten einde gebracht.

HENRICUS ZWAARDECROON,

geboren te Rotterdam den 26 Januari 1667, zoon van Theophilus Henricusz. Zwaardecroon, rentmeester van Jonker Gijsbrecht van Mathenesse, en van Margaretha van Heulen.

Adelborst in dienst der O.-I. Comp. en secretaris van den Commissaris-Generaal over Ned.-Indië Jonker van Reede tot Drakestein	Dec.	1684
Als zoodanig naar Oost-Indië vertrokken met het schip „de Purmer", van de kamer Amsterdam	24 Dec.	1684
Te Batavia aangekomen	23 Oct.	1685
Boekhouder		1686
Onderkoopman		1686
Koopman		1689
Opperkoopman te Batavia		1694
Commandeur van Jafnapatnam (Ceylon)		1694
Commissaris ter kust van Malabar en waarnemend gouverneur van Ceylon		1697
Directeur van Suratte	17 Dec.	1699
Secretaris van de hooge regeering		1703
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	4 Aug.	1704
President van het college van heemraden	30 Oct.	1709
Raad ordinair van Ned.-Indië		1715
Accepteert de waardigheid van Gouverneur-Generaal, nadat hij daartoe driemaal zeer ernstig was uitgenoodigd	13 Nov.	1718
Door de Heeren XVII bevestigd	10 Sept.	1720
Op zijn verzoek door de Heeren XVII met reputatie ontslagen	16 Oct.	1724
Afgetreden	8 Juli	1725
Overleden op zijn landgoed „Kadoeang" bij Batavia	12 Aug.	1728
Plechtig begraven op het kerkhof der Buiten Portugeesche kerk te Batavia	16 Aug.	1728

Bij gelegenheid van die begrafenis werden gouden en zilveren gedenkpenningen uitgereikt.

Zwaardecroon was als raad van Indië belast met het beschrijven van Malabar en Coromandel. Hij ondernam in 1723 de eerste koffieplanting op zijn landgoed. Voor de uitstekende diensten door hem bewezen door de koffie en den zijdeworm naar Java's stranden te hebben gebracht, werd hij

door de Bewindhebbers van de O.-I. Compagnie vereerd met een verguld gedreven zilveren beker, met eene inscriptie op het deksel.

Brandt droeg zijne „Historie van 't leven van Hugo de Groot" aan dezen landvoogd op.

Zwaardecroon, ook vermeld als Zwaerdecroon en Swaerdecroon, was te Batavia gehuwd en vader van:

1. Hillegonda Zwaardecroon, gehuwd met Mr. Cornelis van Berendrecht, geboren te Leiden, als oud waterfiskaal van Ned.-Indië 16 Jan. 1731 te Batavia overleden; en
2. Hendrik Zwaardecroon, vermeld in 1703.

Zie Valentijn IV, st. 1, blz. 264, 349—351; du Bois, blz. 262—298; van Kampen, *Vaderl. Karakterkunde*, II, blz. 557; *Utrecht voorheen en thans*, 1845, II, st. II, blz. 167 en volg.; *Navorscher* 1853, blz. 234, 235; 1854, blz. 263; bijblad, blz. VII, LXXVIII; 1855, blz. 91—92 (*de beker*), bijblad, blz. CIX, CX; 1857, blz. 202; 1864, blz. 2, 294, 315; 1865, blz. 257, 350; *Handleiding tot de bezigtiging van het Koninklijk Kabinet van zeldzaamheden op het Mauritshuis te 's-Gravenhage* door R. P. van de Kasteele, 1824, blz. 123 *(beschrijving van den beker)*; de Jonge *Opkomst*, IX, blz. VI—XVIII.

KORTE KRONIEK.

1718 De Gouverneur-Generaal van Swoll wordt opgevolgd door Henricus Zwaardecroon (13 Nov.)

Vreeselijke orkanen aan de Kaap de Goede Hoop en elders, waardoor de Compagnie 14 schepen verloor.

Paarlvisscherij in den zeeboezem Segara Anakkan (Zuidkust van Java).

1719 De Soesoehoenan Pakoe Boewono I sterft. Hij wordt opgevolgd door Mankoenegara, geboren in 1679, die den titel aanneemt van Amankoe Rat II (22 Febr.)

1721 Ontdekkingsreis van Mr. Jacob Arendsz. Roggeveen met 3 schepen naar de Zuidzee, aangevangen uit Texel 1 Aug. 1721, en geëindigd te Batavia 4 Oct. 1722, waar schepen en lading, wegens overtreding van het octrooi der O.-I. Comp., worden verbeurd verklaard.

Ontdekking van eene samenzwering te Batavia.

1722 Terechtstelling aldaar van Pieter Erberveld met zijne eedgenooten (22 April).

Oprichting van eene Oost-Indische maatschappij te Ostende, welke aanvankelijk groote voordeelen behaalt.

Eene goud- en zilvermijn op den Goenoeng Parang in het Krawangsche geopend.

1723 Einde van den oorlog op Java, voornamelijk tengevolge van het gevangen nemen van vele der oproerige opperhoofden, die meest allen buiten Java worden verbannen.

1725 De Gouverneur-Generaal Zwaardecroon legt zijne waardigheid neder (8 Juli).

MATTHEUS DE HAAN,

geboren te Dordrecht in 1663, zoon van Adriaan de Haan, notaris te Dordrecht, laatstelijk benoemd onderkoopman in dienst der O.-I. Comp., en van Johanna van Wijngaarden.

Als assistent met het schip „Dordrecht," van de kamer Rotterdam, naar Oost-Indië vertrokken	26 Oct.	1671
In Indië aangekomen		1672
Provisioneel assistent te Suratte		1676
Assistent aldaar		1681
Boekhouder aldaar.		1683
Onderkoopman aldaar		1685
Koopman aldaar		1695
Tweede opperkoopman van het kasteel Batavia. . . .		1696
Eerste opperkoopman van dat kasteel		1698
Secretaris van de hooge regeering	8 Juni	1700
Vice-president van den raad van justitie	19 Dec.	1702
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	Aug.	1704
President van het college van schepenen van Batavia. .	30 Mei	1705
Raad ordinair van Ned.-Indië		1710
Kolonel van de burgerij van Batavia		1712
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië . . .	16 April	1722
Door de Heeren XVII benoemd tot Gouverneur-Generaal.	16 Oct.	1724
Opgetreden	8 Juli	1725
Voorgesteld	7 Aug.	1725
Overleden te Batavia	1 Juni	1729
Aldaar begraven	4 Juni	1729

Als raad van Indië was de Haan belast met het beschrijven van Makassar.

---

de Haan was gehuwd, en zijne eenig overgebleven dochter, Adriana de Haan, is overleden te Batavia 22 Juli 1727 als echtgenoote van Stephanus Versluys, geboren te Middelburg in 1691, raad extra-ordinair van Ned.-Indië en gewezen gouverneur van Amboina.

Zie Valentijn IV, st. 1, blz. 264, 351—352; du Bois, blz. 299—301; *Boekzaal* XXV, 1727, blz. 728 (over zijn portret); en XXX, 1730, blz. 232; *Levensbeschrijving van beroemde en geleerde mannen*, 1, 1730, blz. 253, 261; Balen, *Beschrijving van Dordrecht*, blz 1032; *Beknopt biogr.*

handwoordenboek van Kobus en de Rivecourt, Zutphen 1854; *Geïll. Encyclopedie* van A Winkler Prins, Amsterdam 1873; de Jonge, *Opkomst*, IX, blz. XIX—XXIX; van Troostenburg de Bruyn, *De Herv. Kerk in N. O.-I.*, blz. 77.

KORTE KRONIEK.

1725 De Gouverneur-Generaal H. Zwaardecroon wordt opgevolgd door Mattheus de Haan (8 Juli).

De Soesoehoenan Hamangkoerat II sterft te Kartasoera en wordt opgevolgd door Pakoeboewana II.

1729 Dood van den Gouverneur-Generaal de Haan (1 Juni).

Mr. DIEDERIK DURVEN,

gedoopt te Delft den 13 September 1676 [1]), zoon van Mr. Paulus Durven en van Yda van den Mierop.

Studeerde te Leiden in de rechten		1701
Advocaat te Delft bij de kamer aldaar		1704
Benoemd tot lid in den raad van justitie te Batavia		1705
Met het schip „Grimmesteyn", van de kamer Delft, van Goedereede naar Batavia vertrokken	4 Jan.	1706
Te Batavia aangekomen	3 Aug.	1706
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië		1720
President van het college van heemraden		1723
President van den raad van justitie		1724
Als zoodanig door de Heeren XVII ontslagen	Sept.	1724
Raad ordinair van Ned.-Indië	Sept.	1724
Door den raad van Indië verkozen tot provisioneel Gouverneur-Generaal en als zoodanig opgetreden	1 Juni	1729
Voorgesteld	9 Dec.	1730
Door de Heeren XVII van zijn eed ontslagen, en gesteld buiten dienst en gage der Compagnie	9 Oct.	1731
Afgetreden	28 Mei	1732
Gerepatrieerd	25 Oct.	1732
Overleden te Delft en aldaar in de Nieuwe Kerk begraven	26 Febr.	1740

Durven was gehuwd met Anna Catharina de Roo en liet een minderjarig kind na. Zijne weduwe werd 1 Maart 1741 in die kerk begraven.

Zie du Bois, blz. 302 en 303; Kok, *Vaderl. Woordenboek*; van Kampen, *Geschiedenis der Nederlanders buiten Europa*, III, blz. 17 en 18; van der Aa, *Biogr. Woordenboek*; Kobus en de Rivecourt, *Biogr. Woordenboek*.

KORTE KRONIEK.

1729 Mr. Diederik Durven volgt den Gouverneur-Generaal de Haan in het bestuur op (1 Juni).

---

[1]) Getuigen bij dien doop: Marcelis de Gogh, Nicolaas van Assendelft, schepen, en Angelina Meerman.

1729 Hij verdrukt de Chineesche bevolking.
1731 De Oost-Indische Maatschappij te Ostende, welke door de O.-I. Comp. en de Engelschen zeer was tegengewerkt, wordt bij de Weener-vrede geschorst en gaat te niet.
1732 De Gouverneur-Generaal Durven treedt af, na bekomen ontslag (28 Mei).

Mr. DIRCK VAN CLOON,

geboren te ~~Batavia~~ omstreeks 1688, zoon van Mr. Philip Jacob van Cloon [1], raad en burgemeester der stad Schiedam.

Studeerde te Leiden in de rechten van.	25 Maart 1707
Als opperkoopman met het schip „'t Huys te Assenburgh", van de kamer Amsterdam, van Texel naar Oost-Indië vertrokken	4 Nov. 1719
Te Batavia aangekomen.	18 Juni 1720
Opperhoofd te Negapatnam (kust van Coromandel) . .	1720
Gouverneur en directeur van Coromandel.	1723
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	1724
Commissaris politiek bij den Bataviaschen kerkenraad. .	1725
Raad ordinair van Ned.-Indië	1730
Door de Heeren XVII benoemd tot Gouverneur-Generaal.	9 Oct. 1731
Opgetreden	28 Mei 1732
Voorgesteld	24 Juli 1732
Vraagt ontslag	20 Dec. 1733
Overleden op zijn landhuis te Molenvliet, bij Batavia. .	10 Maart 1735
Begraven	14 Maart 1735

van Cloon was gehuwd met Anthonia Adriana Lengele, overleden te Batavia 9 April 1746, nadat zij aldaar 21 Maart 1741 was hertrouwd met Pieter Rochus Pasques de Chavonnes (weduwnaar van Hendrina Cornelia Hasselaer), geboren te Bergen op Zoom 16 Aug. 1697, overleden te Batavia 20 Jan. 1747, eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië, zoon van Maurits Pasques de Chavonnes, gouverneur en directeur aan de Kaap de Goede Hoop, en van Balthasarina Kien.

Zie *Resolutiën der Staten van Holland en West-Friesland* van 15 Jan. 1734, I, dr. 27; du Bois, blz. 304—306; *Biogr. woordenboek* van de Chalmot VIII, Amsterdam 1800, blz. 46, *Nieuwe Vaderl.*

[1] Vermoedelijk geboren te Amsterdam omstreeks 1665 en schepen te Batavia in 1695 en 1698. Van dit geslacht zijn nog vermeld gevonden: Dirk van Cloon in 1709 onderkoopman en factuurhouder te Negapatnam; Arnoldus van Cloon, geboren te Tiel, met het schip «Unie» in 1700 als adelborst naar Oost-Indië vertrokken (Navorscher 1864, blz. 314), in 1717 kapitein-luit. te Batavia en in Jan. 1721 op de terugreis nabij de Kaap de Goede Hoop verongelukt; Jan van Cloon, vice-president van schepenen van Batavia, aldaar overleden 14 Oct. 1734; en Philippus Theodorus van Cloon, geboren te Batavia omstreeks 1716, student in de rechten te Leiden in 1751.

Bibliotheek V, 1801, st. 1, blz. 139; *Beknopt Biogr. handwoordenboek* van Kobus en de Rivecourt, Zutphen 1854; *Navorscher* 1867, blz. 27; 1871, blz. 156; 1886, blz. 614.

KORTE KRONIEK.

1732 De Gouverneur-Generaal Durven wordt opgevolgd door Mr. Dirck van Cloon (28 Mei).

De Gouverneur van Ceylon, Mr. Petrus Vuyst wordt wegens zijne wreedheid tegen de Portugeesche ingezetenen gepleegd naar Batavia opgezonden, en aldaar met den dood gestraft (3 Juni).

1733 Instelling van een raad der mijnen, bestaande uit 7 leden.

De Nieuwe Kerk te Batavia, welke 211.077 rijksdaalders heeft gekost, wordt ingewijd (8 Mei).

Contract met den Soesoehoenan (8 Nov.)

Contract met Bantam (9 Dec.)

1735 Dood van van Cloon (10 Maart).

ABRAHAM PATRAS,

geboren te Grenoble den 22 Mei 1671, zoon van Antoine Patras, koninklijk notaris, erfelijk akten-bewaarder te Grenoble, en van Olympe Blusset. [1])

Nam na de herroeping van het edict van Nantes (1685) de wijk naar Nederland		1686
Bediende bij Nathanael Gautier, koopman te Amsterdam, tot	21 Mei	1689
Als soldaat met het schip „Hobré", van de kamer Enkhuizen, van Texel naar Batavia vertrokken	4 Jan.	1690
Te Batavia aangekomen.	30 Aug.	1690
Provisioneel assistent		1691
Secretaris van de Chineesche boedelmeesteren te Amboina		1695
Assistent aldaar		1695
Boekhouder, secretaris van de kleine- en huwelijkszaken aldaar		1698
Diaken aldaar		1698
Secretaris van den raad van justitie aldaar		1700
Onderkoopman, secretaris van den Gouverneur en den raad der Molukken		1703
Opperhoofd te Djambi		1707
Koopman.		1709
Opperhoofd te Palembang		1711
Opperkoopman, gezaghebber van de Westkust van Sumatra		1717
Visitateur-generaal van Ned.-Indie		1720
Commissaris en gezant naar Djambi		1721
Tweede opperkoopman van het kasteel Batavia. . . .		1722
Directeur van Bengalen		1724
Alsvoren		1730
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	9 Oct.	1731
Door het lot aangewezen en vervolgens aangesteld tot provisioneel Gouverneur-Generaal	11 Maart	1735
Voorgesteld	30 Aug.	1736
Overleden te Batavia in den nacht tusschen. . . .	2 en 3 Mei	1737
Aldaar begraven	6 Mei	1737

Deze landvoogd testeerde te Batavia 21 Febr. 1737 en institueerde daarbij

[1]) In Jan. 1690 was de familie van Abraham Patras te Leiden woonachtig; zijne moeder woonde later te Haarlem.

zijn neef Anthony Patras, zoon van den eenig gehuwde zijner broeders, tot eenigen en algemeenen erfgenaam van zijne groote middelen.

Abraham Patras was in 1699 te Amboina gehuwd met N. van Brakel, overleden aldaar 16/17 Dec. 1700, dochter van Joannes van Brakel, boekhouder en secretaris van den raad van justitie te Amboina.

Uit dit huwelijk:

Eene dochter, geboren te Amboina 5 Juli 1700, jong overleden.

De voornoemde Anthony Patras, geboren te Grenoble, was 17 Jan. 1734, met het schip „Kerkwijck", als adelborst naar Oost-Indië vertrokken, in 1735 aangesteld tot ordinaris klerk te Batavia, in 1736 benoemd tot onderkoopman, en in 1741 met het schip „het Hof van Delft" naar Nederland vertrokken. Na aankomst aldaar is hij te 's-Gravenhage gehuwd met Magdalena Adriana van Schinne, dochter van Mr. Isaäc van Schinne, raad van Indië. Hij werd in 1745 raad in de vroedschap der stad Slooten, nam 2 Mei 1757 zitting wegens Friesland in den raad van state, en werd in 1760 gedeputeerde staat van Friesland en wegens die provincie gedeputeerd ter vergadering van H. H. Mog. de heeren Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden. Zijne weduwe, die in 1771 nog in leven was, had hofsteden te Blesdijk en Oudelemmer in Weststellingwerf, en woonde te 's-Gravenhage in het Voorhout, in het huis door P. Swart voor haren echtgenoot gebouwd, waar Keizer Napoleon in 1811 logeerde, en dat laatstelijk werd bewoond door Prinses Hendrik der Nederlanden.

Tot dit geslacht behoorde ook J. N. Patras, die in 1791 kolonel der cavalerie was ten dienste der Vereenigde Provinciën, daartoe 13 Maart 1775 benoemd.

Zie Valentijn I, (Molukken), blz. 376; II, blz. 26—27; IV, st. I, blz. 376; du Bois, blz. 307; *Maandel. Europ. Mercurius*, 1e halfjaar 1757, blz. 173; de Jonge, *Opkomst*, IX, blz. XL en 252; G. Vallier, *Medaille d'Abraham Patras*, Bruxelles 1875; da Fonseca, *La Haye par un habitan*, II; *Navorscher* 1866, blz. 233, 260, 290, 327, 353; 1867, blz. 34; 1875, blz. 322; 1880, blz. 497—503.

KORTE KRONIEK.

1735 De Gouverneur-Generaal D. van Cloon wordt opgevolgd door Abraham Patras (11 Maart).

1737 Dood van den Gouverneur-Generaal Patras (3 Mei).

ADRIAAN VALCKENIER,

geboren te Amsterdam den 6 Juni 1695, zoon van Mr. Pieter Ranst Valckenier [1], secretaris en schepen der stad Amsterdam, bewindhebber der O. I. Comp. ter kamer aldaar, en van Eva Susanna Pellicorne.

Als onderkoopman met het schip „Linschoten", van de kamer Amsterdam, van Texel naar Batavia vertrokken. . .	22 Oct.	1714
Te Batavia aangekomen.	21 Juni	1715
Koopman en eerste op het comptoir generaal		1726
Opperkoopman		1726
Wijkmeester van wijk Q 3 (aan de oostzijde binnen de stad) te Batavia		1726
Schepen te Batavia	30 Mei	1727
Boekhouder-generaal van Ned.-Indië.		1727
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië		1730
Raad ordinair van Ned.-Indië		1733
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië . . .		1736
Door den raad van Indië verkozen tot Gouverneur-Generaal en als zoodanig opgetreden	3 Mei	1737
Voorgesteld	28 Sept.	1737
Vraagt ontslag	Oct.	1738
Door de Heeren XVII eervol ontslagen.	2 Dec.	1740
Afgetreden	6 Nov.	1741
Uit Indië vertrokken als admiraal der retourvloot . . .	6 Nov.	1741
Aan de Kaap de Goede Hoop aangekomen	25 Jan.	1742
Op bevel van de Heeren XVII aldaar gearresteerd en met het schip „de Sara Jacoba" naar Batavia teruggevoerd. . .	12 Aug.	1742
Te Batavia aangekomen en aldaar op de punt Robijn van het kasteel gevangen gezet	2 Nov.	1742
In de gevangenis overleden vóór den afloop van het tegen hem aanhangig strafgeding	20 Juni	1751
Zonder „honneurs" begraven	Juni	1751

Op last van de Heeren XVII wordt verklaard, dat „de

---

[1]) Van een aanzienlijk geslacht der stad Amsterdam en aldaar overleden den 29 Dec. 1704. De kwartieren van zijn zoon den Gouverneur-Generaal Valckenier zijn: Valckenier, Pellicorne, Ranst, Valckenier, van Drongen, van Collen, Carels, Appelman, Pauw, Thibaut, Colve, Pauw, van Schrick, du Bois, ten Grotenhuis, Coppit.

crimineele actie tegen Valckenier door den dood was geaboleerd" 1755
Zijn wapenbord wordt in de kerk te Batavia opgehangen. 1755

Valckenier was gehuwd 1°. den 1 Maart 1725 met Johanna Alida Tolling, overleden 15 Maart 1729, dochter van Mr. Laurens Tolling, raad ordinair van Ned.-Indië en president van den raad van justitie te Batavia, en van Anna Catharina van Haspel; 2°. den 4 April 1730 met Susanna Christina Massis (weduwe van Adriaan van Biesum, ontvanger-generaal van Ned.-Indië), geboren te Batavia 27 Jan. 1704, overleden aldaar 11 Febr. 1737.

Uit het eerste huwelijk:

Susanna Catharina Valckenier, geboren te Batavia 10 April 1728, ongehuwd overleden te Amsterdam 22 Jan. 1743;

Uit het tweede huwelijk:

Mr. Adriaan Isaäk Valckenier, geboren te Batavia 10 Juni 1731, schepen der stad Amsterdam, gehuwd te Haarlem 6 Dec. 1756 met Sara Johanna Vultejus, geboren 12 Mei 1735, dochter van Johan Vultejus, minister des Konings van Zweden, als Landgraaf van Hessen Kassel, te 's-Gravenhage, domeinraad van Prins Willem de IV^de^, drost van IJsselstein en Liesveld, en van diens 2de vrouw Sara Johanna de Kempenaer. — Ter zake van den boedel zijns vaders ontving Mr. Valckenier in 1760 de belangrijke som van *f* 725.000.

Zie du Bois, blz. 308—332; *Tijdschrift voor Ned.-Indië* 3e jaarg. I, Batavia 1840, blz. 454; 8e jaarg. Batavia 1846, III, blz. 118 noot; de Jonge, *Opkomst*, IX; Kok, *Vaderl. Woordenboek*, 29, blz. 96; van der Aa, *Biogr. Woordenboek*; *Navorscher* 1867, blz. 26.

KORTE KRONIEK.

1737 De Gouverneur-Generaal Patras wordt opgevolgd door Adriaan Valckenier (3 Mei).
Geschillen over grensregeling tusschen de vorsten van Palembang en Bantam worden bijgelegd en beëindigd door tusschenkomst van den onderkoopman Reynier de Klerk, resident van Lampong Toulang Bawang.
Hevige orcaan aan de Kaap de Goede Hoop, waardoor acht retourschepen in de Tafelbaai vergaan.

1740 Opstand der Chineezen waarbij 10.000 hunner te Batavia worden vermoord (9 en 10 Oct.)
Oneenigheden tusschen den Gouverneur-Generaal en eenige raden van Indië, tengevolge waarvan de raden van Imhoff, de Haze en van Schinne worden gevangen genomen (6 Dec.)

1741 Die drie raadsleden vertrekken in militair arrest naar Nederland (13 Jan.)
Opstand van Troena Djaja. Begin van den Chineesch-Javaanschen oorlog.
Valckenier legt het bestuur neder (6 Nov.)

JOHANNES THEDENS,

geboren te Friederichstadt, zoon van Anna Margrita Pietersdr. Tedens. [1]

Als soldaat met het schip „de Unie", van de kamer Amsterdam, van Texel naar Batavia vertrokken	17 Dec.	1697
Te Batavia aangekomen	31 Juli	1698
Assistent		1702
Onderkoopman		
Koopman		1719
Opperkoopman en opperhoofd op Decima (Japan)		1723
Hem om zijne hooge jaren op zijn verzoek vrijdom vergund	26 Aug.	1729
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	9 Oct.	1731
Commissaris politiek bij den Bataviaschen kerkenraad	Mei	1732
Raad ordinair van Ned.-Indië		1736
President van het college van heemraden te Batavia		1736
Regent van 's Compagnie's hospitaal		1736
Door de Heeren XVII toegevoegd aan den eersten raad en directeur-generaal van Ned.-Indië, en bij substitutie tot Gouverneur-Generaal aangewezen	2 Dec.	1740
Gouverneur-Generaal ad interim	6 Nov.	1741
Afgetreden	28 Mei	1743
Overleden te Batavia	19 Maart	1748
Begraven	23 Maart	1748

Thedens, ook vermeld als Tedens en Theedens, was gehuwd met Geertruyda Margaretha Goossens, die in 1752 nog in leven was.

Tot zijne familie zal hebben behoord Claas Thedens, geboren te Stein in Ditm., die in 1710 met het schip „Abbekerk" als soldaat naar Oost-Indië is vertrokken.

Zie du Bois, blz. 333—335; *Navorscher* 1864, blz. 315.

---

[1]) Overleden te Haarlem in Juni 1723.

KORTE KRONIEK.

1741 De Gouverneur-Generaal Valckenier wordt opgevolgd door Johannes Thedens (6 Nov.)

Voortdurende onlusten van de Chineezen in de omstreken van Batavia; zij worden door de Javanen en den Soesoehoenan ondersteund, die de Nederlandsche sterkte bij Kartasoera innemen, en Samarang belegeren. Een leger van 12.000 man verslaat de opstandelingen; de verloren posten worden hernomen en de vrede hersteld. Mas Said, zoon van den naar Ceylon verbannen Pangeran Ario Mankoe Negoro, verwijdert zich van het hof van Mataram, en vereenigt zich met eenige misnoegde prinsen tegen den Soesoehoenan en de O.-I. Comp.

1742 De gewezen Gouverneur-Generaal Valckenier wordt op de terugreis naar het vaderland op hoog bevel aan de Kaap de Goede Hoop aangehouden, naar Batavia teruggevoerd, en aldaar gevangen gezet.

1743 De benoemde Gouverneur-Generaal G. W. Baron van Imhoff bezoekt op zijne uitreize de Kaap-kolonie (Jan.)

De Gouverneur-Generaal ad interim Thedens treedt af (28 Mei).

GUSTAAF WILLEM Baron VAN IMHOFF,

geboren te Leer aan de Eems den 8 Augustus 1705, zoon van Willem Hendrik Baron van Imhoff, geheimraad van den Vorst van Oost-Friesland en drossaard van Leer en Leeroort, en van Isabella Sophia Boreel.

Als onderkoopman met het schip „Cokkenge", van de kamer Amsterdam, van Texel naar Batavia vertrokken. . .	19 Jan.	1725
Te Batavia aangekomen.	22 Nov.	1725
Koopman.		1726
Opperhoofd van het generale soldijkantoor		1726
Opperkoopman		1729
Tweede secretaris van de hooge regeering	3 Febr.	1730
Waterfiskaal.		1730
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië		1732
Gouverneur en directeur van Ceylon	23 Juli	1736
Raad ordinair van Ned.-Indië		1736
Naar Nederland vertrokken.		1738
Naar Oost-Indië teruggekeerd		1740
Door de Heeren XVII benoemd tot Gouverneur-Generaal [1])	2 Dec.	1740
Op bevel van den Gouverneur-Generaal Valckenier in militair arrest	6 Dec.	1740
Naar Nederland opgezonden met het schip „Adrichem" .	13 Jan.	1741
In Nederland aangekomen	19 Sept.	1741
Biedt zijne „Consideratiën over den tegenwoordigen staat van de Ned. O. I. Comp." aan de Heeren XVII aan [2]). . .	24 Nov.	1741
De waardigheid van Gouverneur-Generaal wordt door hem geaccepteerd	13 Dec.	1741
Door H. H. Mog. de Staten-Generaal geautoriseerd en van eene commissie voorzien	26 April	1742
Met het schip „de Herstelder", van de kamer Amsterdam, van Texel naar Oost-Indië vertrokken.	27 Oct.	1742
Aan de Kaap de Goede Hoop aangekomen	21 Jan.	1743
Ter reede van Batavia aangekomen.	26 Mei	1743

---

[1]) De tijding van deze benoeming werd 16 Aug. 1741 met het. schip «'t Huys ten Duyne» te Batavia aangebracht.

[2]) Zie de Inleiding blz. 3, en de Jonge, Opkomst, X, blz. 1, alwaar de onjuiste datum van 21 Nov. 1741 voorkomt.

Ingehaald, opgetreden en voorgesteld . . . . 28 Mei 1743
Bezoekt Java's Oostkust. . . . . 24 Maart 1746—1747
Door H. H. Mog. aangesteld tot luitenant-generaal van het voetvolk van den Staat . . . . 22 Maart 1748
Overleden te Batavia. . . . . 1 Nov. 1750
Aldaar begraven . . . . 5 Nov. 1750

Op de aanstelling in 1742 van van Imhoff werd eene zilveren medaille geslagen. Hij heeft op 10 Aug. 1745 het landgoed Buitenzorg in Kampong Baroe gesticht, welk landgoed na zijn dood voor 5.500 rijksdaalders aan zijn opvolger werd afgestaan.

Door zijn toedoen kwam op 1 Nov. 1745 een kweekschool voor godsdienstleeraren te Batavia tot stand; terwijl onder zijn bestuur in 1747 te Batavia eene fraaie kerk voor de Luthersche gemeente werd gebouwd, welke gemeente hij ook toegedaan was.

van Imhoff heeft bij zijn testament, gedagteekend Batavia 25 Maart 1749, aangevuld met nadere beschikkingen van 21 Oct. 1749, 16 en 17 Juli en 24 Oct. 1750, begeerd „dat uit zijne fondsen in Engeland zal worden gesteld ter dispositie van H. K. H. Mevrouw de Princesse van Oranje & Nassau, en bij H. K. H. overlijden ter dispositie van den Heere Prince of Princesse van Oranje die gouverneur of gouvernante in de Vereenigde Nederlanden zal zijn, een inkomen van 300 ponden sterling 's jaars, om met believen van H. K. H. en H. H. Ed. te worden verdeeld in zes pensioenen van 50 ponden sterling ieder aan zoodanige behoeftige weduwen of juffrouwen van geboorte de Gereformeerde godsdienst toegedaan, en lidmaten van die gemeente, als H. K. H. en H. H. daarmede zullen gelieven te beneficeeren, verzoekende zeer eerbiedig aan H. K. H. en H. Hooghedens deze dispositie te willen agreëeren en dat onder voorsz. zes pensioenen altoos een mag zijn uit zijne familie in Duitschland mits van de Protestantsche godsdienst."

Bij dat testament, waarin hij melding maakt van zijne drie zusters: Mevrouw Christina Sophia van Manneel, geboren van Imhoff, Henriëtte Louise Marguerite van Imhoff, gehuwd met den overste Hendrik de Vaillant, en Louise Isabelle van Imhoff, gehuwd met Rolof Herman Wolf van der Feltz, werden door van Imhoff erkend, en, „voor zooveel in hem was", gewettigd drie kinderen buiten huwelijk door hem verwekt bij de vrije vrouw Helena Pieters, die hem in het jaar 1743 door de Koningin van Boeny als een geschenk was toegezonden, en waarvoor hij, „na de orders van d'Ed. Comp. op 't stuk van de geschenken der Inlandsche Grooten een aequivailant in gelde aan de Comp. had voldaan." Gelijktijdig verzocht hij „Zijne Hoog Furtelijke Doorlugtigheid den Heer Stadhouder Prins van Oranje & Nassau de voorsz. kinderen door een gunstige opene brief van legitimatie verder te willen habeliteeren als zijne wettige lijfserven, en dat aan de solemnitijten haar geboorte heeft ontbrooken door de volheyd der oppermagt te willen suppleren, opdat zij aan alle plaatsen en in alle gevallen zijn naam, titul en wapen moogen voeren even als of zij uyt een gesoolemniteerd huwelijk gesprooten waren".

Tot zijne nalatenschap behoorde o. a. een gouden lampet en kan en een zilveren servies met zijn wapen.

---

van Imhoff was omstreeks 1734 gehuwd met Catharina Magdalena Huysman, overleden te Batavia 22 Juli 1744, dochter van Anthony Huysman, eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië, en van Johanna Catharina Pelgrom.

Uit dit huwelijk:

Jacob Willem Balthasar Baron van Imhoff, geboren te Batavia 20 Maart 1735, overleden te Colombo (Ceylon) 13 Dec. 1736, en aldaar in de Wolvendaalkerk begraven onder eene prachtige grafzerk met de volgende zestien kwartieren: van Imhoff, Huysman, Boreel, Pelgrom, von Levetzow, Hasteley, Coymans, Pigeou, van Imhoff, Waegberge, Carels, Everson, von Levetzow, Emougher, Trip en Hebert.

De door dezen landvoogd bij de vrije vrouw Helena Pieters buiten huwelijk verwekte en door hem erkende kinderen zijn:

1. Jan Willem Baron van Imhoff, geboren 3 April 1747, kolonel bij de cavalerie, gehuwd 19 Oct. 1766 met Jonkvr. Christine Emerence Lewe, dochter van den generaal Jonker Berend Lewe van Aduard;
2. Isabella Anthonia Barones van Imhoff, geboren 8 Mei 1748;
3. Wilhelmina Sophia Barones van Imhoff, geboren 23 Sept. 1749, overleden vóór 24 Oct. 1750.

Zie du Bois, blz. 336—345; *Resol. Staten van Holland van 19 Dec. 1741*, 1e dr. f° 946; *Europ. Mercurius*, LXII, 1751, I, blz. 292; *Nederl. Jaarboeken* V, 1751, I, blz. 385; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 2e jaarg. II, Batavia, 1839, blz. 36; *Kronijk van het Historisch Genootschap te Utrecht* XIII, 1857, blz. 273; *Tijdschr. voor Ind. T., L. en Volkenkunde* uitgegeven door het Batav. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen XIV, 4e Serie V, Batavia 1864; van Kampen, *Geschiedenis der Nederlanders buiten Europa* III, st. I, blz. 79; A. Pompe, *Geschiedenis der Ned. Overz. bezittingen*, blz. 215; de Jonge, *Opkomst*, X, blz. 1—18, XI; *Navorscher* 1857, blz. 331 (de gedenkpenning); 1864, blz. 262; 1867, blz. 25, 26; 1882, blz. 416; 1886, blz. 340; *Geill. Encyclop.* van Winkler Prins; *Alg. Nederl. Familieblad* 1883, N°. II, blz. 3; van Troostenburg de Bruyn, *De Herv. Kerk in N. O. I.*, blz. 520; *Levensbeschr. van Ned. Mannen en Vrouwen*, III, blz. 274; v. Bülau, *Geheime Gesch.*, III, blz. 310; F. A. Leupe, *De Raden van Indië van Imhoff, de Haze en van Schinne in Holland. Bijdrage T. L. en Volkenkunde*, N. Volgreeks, II, 1859, blz. 361; *Lapidarium Zeylanicum* bij Leopold Ludovici, J. Maitland & Co., Colombo 1877, (plaat 22); *Indische Gids* 1889, II, blz. 1384—1404. — Portretten: Zie Fr. Muller, Cat. van Ned. portretten, n°. 2691—2703.

KORTE KRONIEK.

1743 G. W. Baron van Imhoff treedt op als Gouverneur-Generaal (28 Mei).
Hij tracht met kracht de onlusten der Chineezen te bedwingen.
Een verbod tot het doen van geschenken uitgevaardigd.
Door een vredesverdrag met den Soesoehoenan verkrijgt de O. I. Comp. belangrijke aanwinst van grondgebied, genoegzaam de geheele N. O. kust van Java, van Cheribon tot Banjoewangi (11 Nov.)

1745 van Imhoff geeft vergunning tot het drukken van eene courant (9 Febr.), welke onderneming echter weder wordt verboden (20 Nov.)

De Prins van Madura, die de oproerige Chineezen ondersteunde, wordt door Elzo Sterrenberg overwonnen en verdreven.

Hugo Verijssel herovert Grissee (12 Juni).

Een nieuwe regent, onder Nederlandsch gezag, op Madura aangesteld.

Buitenzorg (het westelijk gedeelte van Kampong Baroe) wordt door van Imhoff gesticht (10 Aug.)

Eene kweekschool voor godsdienstleeraren komt te Batavia tot stand (2 Nov.)

De Amfioen-societeit komt tot stand (30 Nov.)

1746 van Imhoff doet eene reis over Java (24 Maart 1746—10 Juni 1747).

Begin van de onlusten in het Javaansche rijk verwekt door Mankoe Boemi, broeder van den Keizer Pakoe Boewono II (Lawéjan); ook in het Bantamsche breken over de troonsopvolging onlusten uit.

De Bataviasche Bank van leening en Bank-courant opgericht (27 Aug.)

Een college van commissarissen voor zee- en commerciezaken ingesteld (21 Oct.)

Eerste postkantoor te Batavia en een Luthersche kerk aldaar gebouwd.

1747 Een landraad te Samarang ingesteld.

1748 Java's Noord-Oostkust tot een gouvernement verheven (1 Febr.)

De Sultan van Bantam naar Amboina verbannen (16 Nov.)

1749 Het Opperbewindhebber- en Gouverneur-Generaalschap van de O. I. Comp. wordt opgedragen aan den Prins Erfstadhouder Willem de IV^de^ (16 April).

De Soesoehoenan doet afstand van het Mataramsche rijk ten behoeve van de O. I. Comp. (11 Dec.)

Dat rijk wordt in leen gegeven aan den oudsten zoon van den Keizer, onder den naam van Pakoe Boewono III (Praboe).

De Soesoehoenan Pakoe Boewono sterft (16 Dec.)

1750 Het landgoed Buitenzorg wordt aan van Imhoff afgestaan bij besluit van de Heeren XVII (18 Sept.)

Dood van den Gouverneur-Generaal van Imhoff (1 Nov.)

JACOB MOSSEL,

geboren te Enkhuizen den 28 November 1704, zoon van Pieter Jacobsz. Mossel, makelaar te Enkhuizen [1], en van Geertruyda Leydecker [2].

Als jong matroos van Texel naar Batavia vertrokken met het schip „de Haringtuyn", van de kamer Enkhuizen . . .	8 Maart 1720
Te Batavia aangekomen	24 Sept. 1720
Vertrekt naar Negapatnam (kust van Coromandel). . .	7 Mei 1721
Assistent aldaar	1724
Boekhouder aldaar	1725
Factor aldaar	28 Juli 1730
Onderkoopman aldaar	1730
Koopman aldaar	1732
Opperkoopman aldaar	1736
Eerste opperkoopman aldaar	1738
Gouverneur en directeur van Coromandel.	1738
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	1740
Raad ordinair van Ned.-Indië	1743
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië . . .	Nov. 1747
Met algemeene stemmen door den Raad van Indië tot Gouverneur-Generaal verkozen en als zoodanig opgetreden	1 Nov. 1750
Door het Opperbestuur bevestigd en tevens benoemd tot luitenant-generaal van de Infanterie	8 Oct. 1751
Te Batavia voorgesteld	24 Juli 1752
Bezoekt Samarang.	Maart 1754
Door H. H. Mog. benoemd tot generaal van de Infanterie ten dienste van den Staat der Vereenigde Nederlanden. . .	25 April 1754
Overleden te Batavia in den nacht van	14—15 Mei 1761
Met groote staatsie aldaar begraven	19 Mei 1761

Op zijne aanstelling werd in 1760 eene zilveren medaille geslagen. Hij stond voor een groot koopman bekend. Hij bekostigde het drukken van den bijbel in het Maleisch.

Mossel was in 1730 gehuwd met Adriana Appels, geboren in 1714,

[1]) Geboren in 1670, overleden 16 Juni 1721.
[2]) Geboren in 1670, overleden in Mei 1747.

overleden in 1743, dochter van Pieter Appels [1]) en Catharina van Loo [2]).

Uit dit huwelijk:

1. Philippina Theodora Mossel, geboren 16 Febr. 1731, overleden te Batavia 1 April 1765, gehuwd 1°. met Johan Andries Baron von Hohendorff, geboren te Gerlitz 10 Mei 1717, raad ordinair van Ned.-Indië en president van 't eerw. college van heeren heemraden der Bataviasche Ommelanden [3]), overleden op Dregterland bij Batavia 30 Nov. 1760 en met groote staatsie den 2 Dec. 1760 des avonds om half 6 uur op het Hollandsche kerkhof te Batavia begraven; 2°. met Nicolaas Hartingh (weduwnaar van Guiliana Willemina Hilgers), geboren te Amsterdam, overleden te Batavia 25 Dec. 1766, raad ordinair van Ned-Indië;
2. Catharina Johanna Mossel, geboren in 1732, overleden in 1733 of 1738;
3. Pieter Mossel, geboren in 1734, omgekomen bij het vergaan van een schip in 1741;
4. Elias Mossel, geboren in 1735, omgekomen bij het vergaan van een schip in 1741;
5. Mr. Jacob Mossel, geboren te Negapatnam (kust van Coromandel) 24 Juli 1739, overleden te Rotterdam 28 Sept. 1797, raad in de vroedschap te Rotterdam, gecommitteerde raad van Holland, houtvester en meesterknaap van Holland en West-Friesland, gehuwd te Rotterdam 7 Nov. 1764 met Martha van Herzeele, geboren te Rotterdam 15 Jan. 1739, overleden aldaar 26 Jan. 1799, dochter van Pierre van Herzeele en Johanna le Boullenger;
6. Catharina Johanna Mossel, geboren in 1741, overleden 6 Aug. 1795, gehuwd in Oct. 1765 met Jonker Gerard Maximiliaan Taets van Amerongen, Heer van Deyll, Vrijheer van Renswoude en Emminkhuizen;
7. Geertruida Margaretha Mossel, geboren in 1742, gehuwd te Batavia 24 April 1757 met Mr. Pieter Cornelis Hasselaer, geboren te Batavia, Heer van de beide Eemnessen, waterfiskaal te Batavia, resident van Cheribon, raad extra-ordinair van Ned.-Indië, in 1771 gerepatrieerd als admiraal der retourvloot, schepen en raad der stad Amsterdam.

Zie *Register der resolutiën betreffende Naturalisatie door de Staten van Holland en W.-Friesland*, folio 54, dd. 23 Aug 1749 (aanwezig op het Rijks Archief); du Bois, blz. 346—351; *Nederl. Jaarboeken*, 1753, blz. 553; XI, 1757, 2, blz. 1114; XVI, 1762, 1, blz. 461; *Tijdschrift voor Ind. T. L. en Volkenkunde*, uitgegeven door het Batav. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, XIV, 4e Serie, V, Batavia 1864; *Navorscher* 1864, blz. 262; 1867, blz. 26; en 1884, blz. 480; A. Huysers, *Beknopte beschrijving der O.-I. etablissementen*, 2e druk, Amsterdam 1792, blz. 23; *Levensbeschr. van Nederl. Mannen en Vrouwen*, VIII, blz. 235; *Heraldieke Bibliotheek*, Nieuwe Reeks, III, blz. 154; *Algemeen Nederl. Familieblad* 1883, N°. 10 en 19; C. A. L. van Troostenburg de Bruyn, *De Herv. Kerk in N. O.-I.*, Arnhem 1884, blz. 417.

---

[1]) Geboren te Dordrecht.

[2]) Hertrouwd met Adriaan Pla, gouverneur en directeur van Coromandel, en dochter van Jacob van Loo, in 1674 van Amsterdam naar O.-I. vertrokken, en van Adriana Brakel.

[3]) Zijn wapenbord hing aan de oostzijde in de Hollandsche kerk te Batavia.

KORTE KRONIEK.

1750 De Gouverneur-Generaal Baron van Imhoff wordt opgevolgd door Jacob Mossel (1 Nov.)

1751 Voortduring van den oorlog in het Bantamsche.

Nieuwe belasting van den 50sten penning, genoemd „de Liberale gift", ten behoeve van Nederland ingevoerd.

Majoor de Clercq sneuvelt in een gevecht tegen Mankoe Boemi (Oct.)

Tegenspoed in Bengalen en op de kust van Coromandel.

Gevechten tegen zeeroovers op de Malabarsche kusten.

1753 Het octrooi voor de Amfioen-societeit wordt geprolongeerd (20 Aug.)

Pangeran Goesti ontvangt bij eene akte de kroon van Bantam uit handen der O. I. Comp., en aanvaardt de regeering onder den titel van Sri Sultan Aboe'l Nazar Mohammed Arîf Zeïnoe'l Assakhin, waarmede de rust in Bantam wordt hersteld (22 Sept.)

1754 Aardbeving op Amboina en naburige eilanden (18 Aug.)

Heldendood van Jan Louis Philippi.

Stoute daad van den Baron von Kniphausen tegen Bassora.

Plakkaat tot beteugeling van pracht en weelde in N. I. (30 Dec.)

1755 Einde van den oorlog op Java; het rijk van Mataram wordt in twee rijken dat van Soerakarta en Djokdjokarta verdeeld (13 Febr.)

Reglement tegen ongeoorloofden en bedriegelijken handel (29 Maart.)

Uitbreiding van de macht der Engelschen in Hindostan.

Verheffing van Pangeran Ario Mankoe Boemi (Swargo) tot Sultan van Djokdjokarta.

Groote sterfte te Batavia (2109 dooden in de hospitalen).

1756 Het seminarium voor godsdienstleeraren te Batavia opgeheven (Jan.)

Contract met Timor, Rotti, Savoe, Solor en Soemba (9 Juni).

Verbond tusschen de Comp. en Bandjermasin, om de Boegineezen van de Oostkust van Borneo te verdrijven.

1757 De Engelschen veroveren Bengalen. Mislukte tocht naar Bengalen en nederlagen der Nederlanders aldaar onder Roussel.

Mas Said, sedert zestien jaren in oorlog met den Soesoehoenan en de Comp., komt in onderwerping. Hij wordt onafhankelijk Prins met den titel van Pangeran Adipati Ario Mankoe Negoro (17 Maart).

1760 De civiele wetten der Mahomedanen worden door de Indische regeering geapprobeerd (25 Maart).

De Franschen onder d'Estaing vermeesteren de Engelsche bezittingen op de Westkust van Sumatra en staan die aan de O. I. Comp. af.

1761 Dood van den Gouverneur-Generaal Mossel (15 Mei).

PETRUS ALBERTUS VAN DER PARRA,

geboren te Colombo (Ceylon) den 29 September 1714, zoon van Cornelis van der Parra [1]), koopman, secretaris van het gouvernement van Ceylon, en van Geertruida Susanna Spannijt.

Als soldaat „van de penne" in dienst der O. I. Comp. getreden		1728
Assistent		1731
Boekhouder		1732
Onderkoopman, tevens collationnist en boekhouder ter generale secretarie te Batavia		1736
Koopman en geheimschrijver		1739
Tweede secretaris van de hooge regeering		1741
Eerste secretaris		1747
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	Nov.	1747
Raad ordinair van Ned.-Indië	17 Oct.	1751
Buitenregent van de hospitalen te Batavia		1752
President van het college van heemraden		1752
Gedesigneerd tot commissaris van Bantam	Juni	1753
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië	Jan.	1755
Die benoeming door de Heeren XVII geconfirmeerd	Oct.	1755
Aangesteld tot Gouverneur-Generaal	15 Mei	1761
Door de Heeren XVII bevestigd		1762
Voorgesteld	29 Sept.	1763
Overleden te Weltevreden (Batavia)	28 Dec.	1775
Begraven	30 Dec.	1775

Op zijne installatie werd eene zilveren medaille geslagen.

van der Parra was gehuwd 1°. den 30 Sept. 1733 met Elisabeth van Aerden; 2°. den 11 Juni 1743 met Adriana Johanna Bake (weduwe van Anthony Guldenarm, commandeur en eerste equipagemeester), overleden op het haar landhuis te Weltevreden 18 Febr. 1787, dochter van David Johan Bake, raad extra-ordinair van Ned.-Indië, en van Ida Dudde. van der Parra vierde 11 Juni 1768 zijn zilveren bruiloft, waarop eene zilveren medaille werd geslagen. Zijne weduwe had in Nov. 1781 aanzienlijke landgoederen gelegen in de Ommelanden van Batavia.

[1]) Geboren te Colombo 31 Jan. 1687, overleden aldaar 26 April 1719 (Navorscher 1882, blz. 416.)

Uit het eerste huwelijk:

Drie kinderen, die voor hun vader zijn overleden.

Uit het tweede huwelijk:

Petrus Albertus van der Parra, geboren te Batavia 1760, overleden 1783, ordinaris-klerk ter secretarie te Batavia 18 Mei 1773; onderkoopman 1774; boekhouder in het ambachtskwartier te Batavia; luitenant van de compagnie pennisten van het kasteel Batavia 1777; kapitein-luitenant van die compagnie 1779; eerste kapitein van het 1e bataljon landmilitie in Ned.-Indië; schepen te Batavia 1782; verkrijgt den rang naast dien van visitateur of boekhouder-generaal van Ned.-Indië Oct. 1782, gehuwd te Batavia 18 Mei 1778 met Catharina Breton, dochter van Hendrik Breton, eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië, en van Sara Maria van Oordt.

Zie *Nieuwe Nederl. Jaarboeken*, XI, 1776, I, blz. 690; XVII, 1782, blz 1300; *Nederl. Bibliotheek*, 5e jaarg. 1777, st. 1, blz. 439; *Vaderl. Letteroef.* III, 1778, blz. 9, 17; *Kroniek van het Histor. Genootschap te Utrecht*, XIIe jaarg. 1856, blz. 223; *Tijdschrift voor Ind. T. L. en Volkenkunde*, uitgegeven door het Bat. Genootschap van K. en W., XIV, 4e Serie, V, Batavia 1864; Bijvoegsel van *Navorscher* 1858; *Navorscher* 1882, blz. 416; Lauts, *Geschiedenis van de vestiging, enz., der Nederlanders in Indië*, III, 1740—1780, Groningen 1851; *Vaderl. Letteroef.*, 1858, I, blz. 418—421; Vervolg op van Loon, *Nederl. Historie-penningen*, st. VI, Amsterdam 1861, blz. 18—20, 47—48; van Troostenburg de Bruyn, *De Herv. Kerk in N. O-I.*, Arnhem 1884, blz 240, 252, 459, 528, 554; J. Hartog, *Een voorbeeldig Gouverneur-Generaal, P A. van der Parra*; *Geloof en Vrijheid*, IV, 1870, 1; *Lapidarium-Zeylanicum* bij Leopold Ludovici, J. Maitland & Co., Colombo 1877. — Portret: door J. Houbraken, ter halve lijve, staande, met afbeelding van zijn wapen, fol.

KORTE KRONIEK.

1761 De Gouverneur-Generaal Mossel wordt opgevolgd door van der Parra (15 Mei).
Oorlog op Ceylon uitgebroken tegen den Koning van Candia, die door de Engelschen wordt ondersteund.

1762—1764 Afwisselende voor- en nadeelen op Ceylon onder den gouverneur en directeur Lubbert Jan Baron van Eck, Heer van Overbeek, Lathmer, enz., raad extra-ordinair in Ned.-Indië.

1764 Verovering van Siak door de Nederlanders.

1765 Contract met Bima, Soembawa, Dompo, Tambora, Sangar en Papekat (9 Febr.)
van Eck van Overbeek neemt Candia in en sterft kort daarna op 1 April te Colombo. Hij wordt als gouverneur en directeur van Ceylon opgevolgd door Mr. Iman Willem Falck, raad ordinair van Ned.-Indië (9 Aug.)

1766 Falck knoopt onderhandelingen aan en bewerkt den vrede met den Koning van Candia. In den voormelden oorlog hebben zich onderscheiden Feber, Tedder, Drosdowsky en Bischof.
Het Opperbewindhebber- en Gouverneur-Generaalschap van de O. I. Comp. wordt opgedragen aan Z. D. Hoogheid Prins Willem de V[de] (2 April).

1767 De Koning van Goa (Makassar) neemt de vlucht naar Bima. Hij wordt naar Batavia opgezonden en vervolgens op zijn verzoek naar Ceylon gebannen.

1769 Aardbeving in Westelijk-Java (25 Jan.)
1771 De Nabab van Carnatica verovert het Regentschap Marrua bij Tutecorijn, waardoor de O. I. Comp. het voordeel van de paarlbanken op Aripo verliest.
1772 Aardbeving in Westelijk-Java (10 Mei).
1775 Aardbeving in Westelijk-Java (4 Jan.)
Dood van den Gouverneur-Generaal van der Parra (28 Dec.)

JEREMIAS VAN RIEMSDIJK,

geboren te Utrecht den 18 October 1712, zoon van Scipio van Riemsdijk [1], predikant te Bunnik en Vechten (provincie Utrecht), en van Johanna Bogaert [2].

Als sergeant in dienst van de O. I. Comp. met het schip „Proostwijk", van de kamer Amsterdam, naar Batavia vertrokken	25 Febr.	1735
Te Batavia aangekomen.	24 Sept.	1735
Onderkoopman		1736
Koopman en factuurhouder te Batavia		1738
Tweede opperkoopman van het kasteel Batavia. . . .		1740
Eerste opperkoopman van dat kasteel		1742
Kapitein van de compagnie pennisten van idem . . .		1743
Door de Heeren XVII benoemd tot raad extra-ordinair van Ned.-Indië.	Oct.	1753
Buitenregent van de hospitalen te Batavia	10 Aug.	1759
President van het college van weesmeesteren	7 Dec.	1759
Door de Heeren XVII benoemd tot raad ordinair van Ned.-Indië	15 Oct.	1760
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië . . .	17 Aug.	1764
Die benoeming wordt door de Heeren XVII geapprobeerd	19 Oct.	1765
In den Raad van Indië met unanime stemmen verkozen tot Gouverneur-Generaal	28 Dec.	1775
Definitief als zoodanig aangesteld.	14 Nov.	1776
Door het Opperbestuur bevestigd	7 Juni	1777
Overleden te Batavia des avonds om half elf uur, vóór zijne installatie of voorstelling, welke op 18 Oct. was bepaald [3])	3 Oct.	1777
Met groote pracht aldaar begraven	7 Oct.	1777

---

van Riemsdijk was vijf malen gehuwd 1°. te Batavia 21 Sept. 1738 met Martina van den Briel, geboren Juni 1720, overleden te Batavia 5 Nov. 1741; 2°. 14 Juni 1744 met Cornelia Catharina van Vianen, overleden oud 17 jaren te Batavia 19 April 1747, dochter van Cornelius van Vianen; 3°. te Batavia 5 Mei 1748 met Maria Lucretia Wentink, overleden te Batavia

[1]) Geboren 27 Dec. 1671, plotseling overleden te Utrecht 8 Sept. 1737 terwijl hij op de Synode was.
[2]) Geboren te Utrecht in Febr. 1680, overleden 15 Nov. 1761.
[3]) Zie Bijlage J.

24 Mei 1750, dochter van Johannes Wentink, predikant; 4°. 2 Mei 1751 met Adriana Louisa Helvetius, geboren te Batavia 1735, overleden aldaar 23 Nov. 1772, dochter van Mr. Willem Vincent Helvetius, president van den raad van justitie te Batavia, en van Egidia Cornelia Tolling; 5°. te Batavia 16 Maart 1774 met Theodora Rotgers, overleden te Batavia 22 Maart 1777 (weduwe eerst van Mr. Johannes Verklocke, lid in den raad van justitie te Batavia, daarna van Mr. Maurits Theodorus Hilgers, raad extra-ordinair van Ned.-Indië en president van 't eerw. college van heeren weesmeesteren te Batavia), dochter van Edzardus Rotgers en Catharina Susanna van Heuven.

Uit het eerste huwelijk:

1. Helena Johanna van Riemsdijk, geboren 19 Jan. 1741, overleden 9 Juni 1748;

Uit het tweede huwelijk:

2. Scipio Cornelius van Riemsdijk, geboren 11 Maart 1745, overleden 9 Mei 1746;
3. Mr. Isebrandus Johannes Faber van Riemsdijk, geboren te Batavia 1 Mei 1746, raad, schepen, burgemeester en hoofdofficier van Haarlem, gecommitteerde raad van Holland en West-Friesland, gehuwd 24 Juli 1768 met Ignatia van Beek, geboren te Maarssen 11 Jan. 1748, overleden te 's-Grahage 11 Februari 1816, dochter van Jacob van Beeck en N. Viruly;
4. Cornelia Catharina van Riemsdijk, geboren 19 April 1747, overleden 11 Aug. 1747;

Uit het derde huwelijk:

5. Johanna Maria van Riemsdijk, geboren 16 Mei 1750, overleden 8 Oct. 1770, gehuwd 24 Febr. 1765 met Paulus Godefridus van der Voort, overleden op Makassar 1780, eerste secretaris van de hooge regeering van Ned.-Indië (1765), gouverneur en directeur van Makassar (1770—1780);

Uit het vierde huwelijk:

6. Willem Vincent Helvetius van Riemsdijk, geboren te Batavia 23 Nov. 1752, overleden aldaar 15 Febr. 1818, koopman 1771; 1e adminr. in de pakhuizen op Onrust 1771; luitt. bij de compie pennisten van het kasteel Batavia 1771; opperkoopman 1773; sabandhaar 1773; ouderling 1774; gecommitteerde tot en over de zaken van den Inlander 1776; buitenregent van de hospitalen 1776; lid van het college van heemraden 1776; president van commissarissen van huwelijks- en kleine gerechtszaken 1779; raad extra-ordinair van Ned.-Indië 1793; ontvanger-generaal en postmeester-generaal 1794; en raad ordinair van Ned.-Indië 1799; gehuwd 4 Juli 1773 met Catharina Johanna Margaretha Craan, dochter van Jacobus Johannes Craan, raad extra-ordinair van Ned. Indië;
7. Egidia Cornelia van Riemsdijk, geboren 28 Mei 1754, overleden 2 Nov. 1756;
8. Adriaan Cornelis van Riemsdijk, geboren 3 Dec. 1755, overleden 5 Sept. 1758;
9. Catharina Louisa van Riemsdijk, geboren 24 Jan. 1758, overleden op Molenvliet bij Batavia 18 April 1823, gehuwd in Juli 1773 met Mr.

Arnoldus Constantijn Mom, Heer van Maurik, geboren te Wijk bij Duurstede, overleden te Batavia 1800, koopman, 1ste adminr. in de pakhuizen op Onrust 1773; resident van Cheribon 1776; ouderling bij de Ned. Herv. gemeente te Batavia 1779, opperhoofd van het generale soldij-comptoir en curator ad lites 1779; 2e opperkoopman van het kasteel Batavia 1784; 1e opperkoopman van dat kasteel 1790; raad extra-ordinair van Ned.-Indie 1793; directeur van de amfioen-directie 1798; raad ordinair van Ned.-Indie 1799; commissaris politiek bij den Bataviaschen kerkenraad 1799; oefende het collatie-recht te Maurik uit 11 Dec. 1779, zoon van Gerrit Mom, Heer van Groenestein en Maurik, en van Ida Constantia Comans;

10. Daniël Frederik van Riemsdijk, geboren 7 Jan. 1760, ordinaris-klerk ter algem. secretarie te Batavia 18 Mei 1773; onderkoopman 1776; dagregisterhouder en archivaris bij die secretarie 1776; vaandrig der compagnie pennisten van het kasteel Batavia 1776;
11. Scipio Cornelius van Riemsdijk, geboren 31 Mei 1761, ordinaris-klerk ter algem. secretarie te Batavia 18 Mei 1773; onderkoopman 1776; principaal-journaal extendeerder bij die secretarie 1776; vaandrig der compagnie pennisten van het kasteel Batavia 1776; onderkoopman buiten emplooi 1778, gehuwd in 1779 met N. Schutter;
12. Jeremias Egidius van Riemsdijk, geboren 23 Aug. 1763, overleden 4 Juni 1768;
13. Adriaan Jacob van Riemsdijk, geboren 3 Febr. 1766; overleden 23 Aug. 1766; en
14. Johanna Adriana van Riemsdljk, geboren 16 Jan. 1770.

Zie *N. Nederl. Jaarboeken* XIII, 1778, I, blz. 296, 620; *Project tot de plegtige Uitvaart van Jer. van Riemsdijk, Gouv.-Gener. van O.-I., obiit. d. 3 Oct. 1777*, zes blz., folio; *Navorscher* 1862, blz. 126; 1880, blz. 318—320; 1881, blz. 295—296; Mr. P. Mijer, *Kronijk van N-I.*, blz. 95; *Heraldicke Bibliotheek*, Nieuwe Reeks, V, blz. 207.

KORTE KRONIEK.

1775 De Gouverneur-Generaal van der Parra wordt opgevolgd door Jeremias van Riemsdijk (28 Dec.)

1777 Eenige onlusten op Celebes verwekt door een gelukzoeker genaamd Sankilang. Dood van den Gouverneur-Generaal van Riemsdijk (3 Oct.)

REYNIER DE KLERK,

gedoopt te Middelburg den 9 November 1710 [1], zoon van Reynier de Clerck en Elisabeth Jansse.

Adelborst op een oorlogschip voor de kamer Zeeland uitgerust, om te kruisen op de verwacht wordende O. I. schepen		1725
Doet twee reizen naar O. I. als matroos	5 April	1726—1729
Als derdewaak derwaarts vertrokken met het schip „'t Vliegent Hart", van de kamer Zeeland	11 Dec.	1730
Te Batavia aangekomen	10 Juli	1731
Eerste stuurman en gezaghebber van eene bark in Indië. [2]		1732
Boekhouder		1737
Onderkoopman, resident van Lampong Toulang Bawang, kust van Sumatra (Commandement Bantam)		1738
Gecommitteerd tot het beëindigen van geschillen over grensregeling tusschen de Vorsten van Palembang en Bantam.		1738
Secretaris bij het leger op Java		1741
Opperhoofd te Soerabaija (Oostkust van Java)		1742
Opontboden naar Batavia	1 Aug.	1743
Koopman, eerste administrateur te Samarang		1744
Opperkoopman en tweede bestuurder van Java's Noord-Oostkust	24 Maart	1747
Gouverneur en directeur van Banda	30 Dec.	1748
President van het college van boedelmeesteren der Chineesche en andere Onchristen sterfhuizen te Batavia		1754
Door de Heeren XVII benoemd tot raad extra-ordinair van Ned.-Indië	Oct.	1754
Als zoodanig ingehuldigd	30 Mei	1755
Directeur van de bank courant en bank van leening		1756
Directeur van de amfioen societeit		1761
Raad ordinair van Ned.-Indië		1762
Eerste buitenregent van de hospitalen		1764

---

[1]) Getuigen bij dien doop: Abraham Macharis en Elisabeth Kraymes.

[2]) Tijdens zijne zeven reizen als zoodanig van Batavia naar Padang, werd hij meermalen door den Raad te Padang gebruikt als chef over de land- en zeemacht, die afgezonden werd tot hulp van de Vorsten van Baros en Sorkam tegen den Sultan van Atjeh.

Commissaris politiek bij den Bataviaschen kerkenraad .	1770
Waarnemend eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië	Dec. 1775
Definitief tot die betrekking benoemd	Nov. 1776
In den Raad van Indië met unanime stemmen verkozen tot Gouverneur-Generaal	4 Oct. 1777
Door het Opperbestuur bevestigd.	9 Oct. 1778
Voorgesteld	10 Juli 1779
Verzoekt wegens ziekte ontslag	16 Maart 1780
De Heer Alting tijdelijk met de waarneming van zijn ambt belast	21 Maart 1780
Overleden des avonds om zeven uur op zijn gewoon verblijf zijn tuin op Molenvliet, eene landstreek buiten de Nieuwpoort van Batavia	1 Sept. 1780
Begraven in de Hollandsche Kerk te Batavia [1] . . .	4 Sept. 1780

Volgens het oud gebruik om de beschrijving der wingewesten van de Compagnie onder de leden der regeering te verdeelen, was de Klerk, als raad extra-ordinair, belast geworden met de beschrijving van Ceylon, welke taak ruim 20 jaren door hem werd waargenomen. Op 9 Nov. 1756 leverde hij in den Raad van Indië over eene door hem vervaardigde „Radicale beschrijving van Banda".

de Klerk was directeur der Hollandsche Maatschappij van wetenschappen te Haarlem en eigenaar van het landgoed Grogol, twee uren z. o. waarts van Batavia gelegen. Hij vereerde in 1779 aan den predikant Dr. Josua van Yperen bij diens aankomst in Indië 1000 rijksdaalders.

Aan het slot van zijne levensbeschrijving door A. Huysers komt het volgende gedicht voor:

»Zie hier de Klerk, geschetst naar 't leeven;
Hij deed, als Zeeman, 't trotse Atchin beeven.
Als Staatsman was hij kloek en schrander van beleyd;
Javaan en Bandanees, die eerden hem, om strijd.
Gansch India sal ook 's Mans juist bestier steeds eeren,
Zo lang de Maatschappij in 't Oosten blijft regeeren.»

---

de Klerk was 1 Mei 1754 te Batavia gehuwd met Sophia Francina Westpalm (weduwe van Hugo Verijssel, raad ordinair van Ned. Indië), dochter van Michiel Westpalm, van Ameland, eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië. Hij liet geen kinderen na, maar de op 16 Jan. 1764 te Batavia geboren zoon van Mr. Dirk Jan Dibbetz, lid in den raad van justitie aldaar, werd naar hem genoemd Reynier de Klerk Dibbetz.

Het landgoed Buitenzorg werd door den Gouverneur-Generaal Alting op

[1]) Zie het Project van de plechtige begrafenis, bijlage K.

29 Sept. 1780 van de weduwe de Klerk, geboren Westpalm, overgenomen voor eene som van 41.500 rijksdaalders.

Die weduwe stierf te Batavia 31 Dec. 1785 en werd 1 Jan. 1786 aldaar begraven. Tot erfgenaam liet zij na haar kleinzoon Mr. Frans Reinier Radermacher, raad in de vroedschap te Vlissingen, een zoon van hare dochter uit haar eerste huwelijk genaamd Margaretha Sophia Verijssel, geboren te Batavia en aldaar in 1761 gehuwd met Mr. Jacob Cornelis Mattheus Radermacher (zoon van Jan Cornelis Radermacher en Susanna Ignatia van Schinne), geboren te 's-Gravenhage 30 Maart 1741, als onderkoopman naar O. I. vertrokken 1757; koopman 1761; opperkoopman 1762; sabandhaar en licentmeester 1762; gerepatrieerd met het schip Baarzande 1763; in Nederland aangekomen April 1764; pensionaris honorair van Vlissingen 1764; gepromoveerd in de beide rechten te Harderwijk 1766; advocaat te Arnhem Juni 1766; naar Indië teruggekeerd met het schip „Tulpenburg" Jan. 1767; aangekomen te Batavia Aug. 1767; oud schepen te Batavia 1767; schepen en baljuw te Batavia en kerkmeester bij de Luthersche gemeente aldaar 1768; raad extraordinair van Ned.-Indië Mei 1776; president van schepenen, kolonel van de gewapende burgerij van Batavia, president van curatoren over de Bataviasche scholen en commissaris over de Bovenlanden 1777; raad ordinair van Ned.-Indië, directeur der Hollandsche Maatschappij van Wetenschappen te Haarlem en stichter van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

Radermacher hertrouwde met Anna Jacoba Bosch, dochter van Cornelis Bosch en Catharina Louisa Gallas, repatrieerde 17 Nov. 1783, als admiraal van de retourvloot, met het schip „Java", en werd 24 Dec. 1783 aan boord van dat schip door eenige Chineezen der bemanning vermoord. Zijne weduwe stierf 11 Febr. 1789, nadat zij aan de Kaap de Goede Hoop in 1786 was hertrouwd met Christiaan Anthonie Ver Heull, geboren te Doetinchem 7 April 1760, overleden te Parijs 14 Maart 1832, zoon van Quirijn Maurits Ver Heull en Jonkvr. Judith Elsabé van Rouwenoort.

Zie *Nieuwe Nederl. Jaarboeken*, XIII, 1778, 2, blz. 761; *Maandel. Nederl. Mercurius*, LII, 1782, blz. 10; A. Huysers, *Het leven van Reynier de Klerk*, in 1787 in 't licht gegeven en te vinden in N°. 4 van het achtste deel der *Nieuwe Nederl. Bibliotheek* en in het 3e deel, 1ste stuk, van de *Nieuwe Algemeene Vaderl. Letteroeffeningen*, beide van 1788, en ook nader gepubliceerd als bijvoegsel van de *Beknopte Beschrijving der O.-I. Etablissementen* door A. Huysers, Amsterdam 1792; H. M. C. van Oosterzee, in *Cadzandria* 1859, blz. 22—48; *Navorscher* 1855, blz. 336; en 1858, blz. 332; *Handelingen en geschriften van het Ind. Genootschap te 's-Gravenhage*, 2e jaarg. 1855, blz. 337—340; *Geill. Encyclopedie* van Winkler Prins; *Levensberichten van Zeeuwen* door F. Nagtglas, Middelburg 1889, blz 460 en 544—546; Lauts, III, blz. 288; *Jaarboekje van den Nederl. Adel*, 1889, blz. 100.

KORTE KRONIEK.

1777 Reynier de Klerk treedt op als Gouverneur-Generaal (4 Oct.)
Instelling van een college van curatoren en scholarchen te Batavia (25 Nov.)

1778 Aardbeving in Midden-Java (12 Jan.)

Geweldige orkaan in Banda die meest alle specerijboomen heeft omgerukt, en waardoor de kerk te Banda Nera en andere publieke gebouwen zwaar werden beschadigd (4 April).

Oprichting van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen onder de zinspreuk „Ten nutte van 't gemeen", met Reynier de Klerk als eerste opperdirecteur (24 April).

Eene scheepstimmerwerf te Joana opgericht.

De onlusten op Celebes worden beëindigd door de inneming van Goa, de hoofdstad der Makassaren, door den majoor Seidler.

Uitbreiding van de macht der O. I. Comp. op Borneo, doordien de Sultan van Bantam de landen Landak en Succadana in vollen eigendom aan de Comp. schenkt. Het fort Puntiana wordt toen aldaar gesticht.

De Koningen van Tidore en Batsjan (Moluksche eilanden) worden onttroond en in ballingschap naar Batavia gezonden. Zij worden door cijnsbare en van de O. I. Comp. afhankelijke vorsten vervangen.

De president van den Raad des Gerechts, Mr. Thomas Schippers, en de leden van dien Raad de Mrs. G. Maas, J. de Meijer, J. G. van Gehren, J. G. van Rossum en E. G. Bogaard worden door den Gouverneur-Generaal de Klerk ontslagen, omdat zij hadden geweigerd eenige origineele processtukken af te geven (9 Oct.) De handelwijze ten aanzien van deze rechters wordt door het Opperbestuur niet goedgekeurd, en zij worden in hun ambt hersteld.

1780 Aardbeving in Westelijk-Java (22 Jan.)

Dood van den Gouverneur-Generaal de Klerk (1 Sept.)

Mr. WILLEM ARNOLD ALTING,

geboren te Groningen den 11 November 1724, zoon van Mr. Gerhard Alting, fiskaal van het Ed. Gerichte van 't Goorecht en Sappemeer, en van Fokkelyne Blencke.

Als onderkoopman met het schip „Middelburg", van de kamer Zeeland, naar Batavia vertrokken.	18 Oct.	1750
Te Batavia aangekomen.	30 Juli	1751
Koopman en geheimschrijver		1754
Geassumeerd lid in den raad van justitie des kasteels Batavia		1754
Tweede secretaris van de hooge regeering		1756
Kapitein der infanterie van de compagniën der pennisten van het kasteel Batavia		1757
Eerste secretaris van de hooge regeering	Juli	1759
Door de Heeren XVII benoemd tot raad extra-ordinair van Ned.-Indië.		1762
Als zoodanig in Indië erkend		1763
President van het college van schepenen van Batavia. .	30 Mei	1769
Kolonel van de burgerij aldaar		1770
Raad ordinair van Ned.-Indië		1772
Als zoodanig in Indië erkend		1773
Ontvanger-generaal van Ned.-Indië		1776
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië . . .	4 Oct.	1777
Die benoeming door de Heeren XVII geapprobeerd . .	Oct.	1778
Tijdelijk waarnemend Gouverneur-Generaal ad interim gedurende de ziekte van den Gouverneur-Generaal de Klerk. .	21 Maart	1780
Door den Raad van Indië verkozen tot provisioneel Gouverneur-Generaal	2 Sept.	1780
Voorgesteld te Batavia [1])	20 Sept.	1780
Door het Opperbestuur bevestigd.	Dec.	1781
Benoemd tot Commissaris-Generaal over geheel Ned.-Indië en de Kaap de Goede Hoop [2])	29 Juni	1791
Als zoodanig opgetreden	15 Nov.	1793

---

[1]) Nam op 29 Sept. 1780 het landgoed Buitenzorg voor 41.500 rijksdaalders over van de douairière de Klerk, geboren Westpalm.

[2]) Zie over zijne instructie van 19 Aug. 1791 Nederburgh «Echte stukken», 's-Gravenhage 1808, blz. 135; Jhr. J. P. Cornets de Groot. Over het beheer onzer koloniën, 's-Hage 1862, 8⁰., blz. 3.

Op zijn verzoek uit zijne beide betrekkingen eervol ontslagen.	16 Aug. 1796
Afgetreden	17 Febr. 1797
Overleden op Kampong Malajoe (Batavia).	7 Juni 1800
Begraven	8 Juni 1800

Alting was gehuwd 1°. te Batavia 24 Nov. 1754 met Hendrina Maria Knabe, overleden te Batavia 20 Febr. 1774, oud 33 jaren; 2°. te Batavia 19 Juni 1776 met Maria Susanna Grebel (weduwe van Huybert van Basel, raad ordinair van Ned.-Indië), overleden te Batavia 5 Febr. 1779. — Bij testament, verleden voor den notaris Mr. Egbert Blomhert te Batavia, van 4 Febr. 1779, N°. 29770, en bij latere codicillen, benoemde Alting tot erfgenamen zijne laatstgenoemde echtgenoote en zijne in eerste huwelijk verwekte vijf dochters. Bij die codicillen werd aan de weduwen van de Heeren V. P. Velingius en Engelhard ieder *f* 20.000 gelegateerd.

Uit het eerste huwelijk:

1. Elisabeth Fockelyna Alting, geboren te Batavia 6 Maart 1756, overleden 29 Aug. 1780, gehuwd: 1°. 7 Mei 1775 met Mr. Joachim Wiggerts, geboren te Wageningen, lid in den raad van justitie, waterfiscaal, laatstelijk resident te Cheribon, overleden aldaar 28 Nov. 1778; 2°. 11 Nov. 1779 met Steven Poelman, overleden 1794; koopman, 1e administrateur in de pakhuizen aan de westzijde van Batavia; opperkoopman 1784; boekhouder-generaal van Ned. Indië 1786; en raad extra-ordinair van Ned. Indië en president van 't college van curatoren en scholarchen te Batavia 1793;
2. Pieternella Gerhardina Alting, geboren te Batavia 2 Mei 1757, overleden aldaar 20 Jan. 1818, gehuwd 1°. 11 Sept. 1774 met Samuel Jan Abeleven, onderkoopman, overleden 2 Maart 1776; 2°. 10 Juli 1776 met Joannes Siberg, gouverneur van Sumatra's Westkust, later Gouverneur-Generaal van Ned. Indië, geboren te Rotterdam 14 Oct. 1740, overleden te Batavia 18 Juni 1817, zoon van Hendrik Siberg en Anna Theodora Jalink;
3. Maria Willemina Alting, geboren 28 Juni 1758, overleden Jan. 1761;
4. Een zoon dood geboren 12 Sept. 1762;
5. Willemina Hendrina Alting, geboren 11 Oct. 1763, gehuwd 1°. 31 Mei 1780 met Lamoraal von Geusau, geboren te Leeuwarden 4 April 1755, overleden te Batavia 15 Juli 1785, opperkoopman, sabandhaar en licentmeester, opperbrandspuitmeester buiten de vierkaptspoort te Batavia, zoon van Justus von Geusau en Antonia Anna Rengers; 2°. 13 Jan. 1786 met Samuel van Hoesen, overleden te Batavia 1792, koopman en eerste administrateur in het provisiemagazijn aldaar;
6. Willem Alting, geboren 7 Sept. 1764, overleden 14 Sept. 1764;
7. Willem Alting, geboren 12 Nov. 1765, overleden 2 Jan. 1767;
8. Johanna Maria Alting, geboren 1 Febr. 1767, overleden te Cheribon 10 Jan. 1789, gehuwd 8 Dec. 1782 met Godfried Carel Gockinga, onderkoopman, resident te Cheribon, zoon van Scato Gockinga, taalman en

lid van de gezworen gemeente te Groningen, secretaris en ontvanger der drie Delfzijlen, en van Alida Jacoba Meurs;

9. Constantia Cornelia Alting, geboren te Batavia 23 Sept. 1770, gehuwd aldaar 24 Juli 1785 met Johan Lubbert Umbgrove, geboren te Arnhem 19 Sept. 1759, overleden te Wijhe 28 Sept. 1826, onderkoopman, resident van Tagal, zoon van Jan Umbgrove en Sybilla Snabelius;

10. Pieter Gerhard Alting, geboren te Batavia 12 Mei 1772, overleden 2 Jan. 1773.

Zie: *Maandel. Nederl. Mercurius*, LII, Amsterdam 1782, blz. 10 en 11; *Algem. Nederl. Familieblad*, 2e jaargang 1885, blz. 240—241; *Herald. Bibliotheek*, Nieuwe reeks, III, blz. 218—220; *Navorscher* 1890, blz. 223—225.

KORTE KRONIEK.

1780 Mr. W. A. Alting volgt de Klerk als Gouverneur-Generaal op (2 Sept.)
Verval van den Nederlandschen handel met Ceylon, de kusten van Coromandel en Malabar, Bengalen en Japan.
Nadeelige toestand der O. I. Comp.
Oorlog met Engeland (20 Dec.)

1781 Mislukte aanslag der Engelschen op de Kaap de Goede Hoop, alwaar de Nederlanders door een Fransch eskader onder den vice-admiraal de Suffren werden bijgestaan. Te dier zake werd hij in 1784 door de O. I. Comp. met eene medaille beschonken.
De Engelschen maken zich meester van de Nederlandsche bezittingen op de kusten van Coromandel en Malabar en in Bengalen (Nov.)

1782 De Engelschen veroveren de Nederlandsche bezittingen op de Westkust van Sumatra en (21 Jan.) Trinconomale op Ceylon.
Onderwerping van den Pangerang Pourbo Negoro, regent van het eiland Lubok (Bawean) (27 April).
Trinconomale door Mr. I. W. Falck, gouverneur en directeur van Ceylon, met hulp van de Franschen onder de Suffren, hernomen (Aug.)

1784 Oorlog met Radja Hadji en den Sultan van Salangore. Mislukte belegering van Riouw, onder kapitein d'Abo; de commissaris Lemker vliegt met een fregat in de lucht; de vloot trekt af naar Malaka, welke plaats door de Vorsten van Salangore, Djohor en Riouw werd belegerd.
Vrede met Engeland waarbij de vaart in de Oostersche zeeën aan de Engelschen wordt toegestaan (20 Mei). De bezittingen op de Westkust van Sumatra en op de kust van Coromandel, behalve Negapatnam, worden teruggegeven.
Een oorlogs-eskader onder Pieter Jacob van Braam, kapitein-commandeur, ontzet Malaka (5 Juni), neemt daarna Salangore, voornamelijk onder het beleid van den kapitein-luitenant Dirk van Hogendorp in (Aug.), en bemachtigt Riouw stormenderhand op de Boegineezen (24 Oct.)
Vredesverdrag tusschen de O. I. Comp. en den Sultan Mahmoed, Koning van Djohor, Pahang, Riouw en onderhoorige eilanden, waarbij het over-

wonnen rijk tot een wingewest der Comp. wordt verklaard, en hetzelve als een wettig en onsterfelijk leen aan den Maleischen Koning en zijne wettige afstammelingen wordt opgedragen (10 Nov.)

1785 Mr. I. W. Falck, gouverneur en directeur van Ceylon, sterft (6 Febr.)

1786 Aardbeving in Midden-Java.

1787 Achteruitgang en treurige toestand der O. I. Comp.

Riouw door Solosche zeeroovers ingenomen.

1788 De Soesoehoenan van Soerakarta overlijdt (26 Sept.), en wordt opgevolgd door zijn zoon Pakoe Boewono IV (Bagoes) (29 Sept.)

De Sultan van Bandjermasin erkent zich leenplichtig van de O. I. Comp. en staat de Oostkust van Borneo af.

1790 Plakkaat omtrent de levering der koffie uitsluitend aan de O. I. Comp. (21 Mei).

Geschillen met Palembang en onlusten in de Vorstenlanden op Java.

1791 De Sultan van Djokdjokarta sterft (24 Maart) en wordt opgevolgd door zijn zoon Hamang-koe Boeana Senopatty Ingalaga Abdul Rachman Sahiden Panata Gama Kalefattottah II (2 April).

Mr. S. C. Nederburgh, S. H. Frijkenius, Mr. W. A. Alting en H. van Stockum worden door den Opperbewindhebber benoemd tot Commissarissen-Generaal over alle Compagnie's bezittingen in Indië en van de Kaap de Goede Hoop (29 Juni).

Ordonnantie tot de heffing van een 50sten penning van elks bezitting, als liberale gift (19 Sept.)

1792 Vrede met Malabar (26 Maart).

De Commissarissen-Generaal Nederburgh en Frijkenius bezoeken de Kaapkolonie en voeren daar vele verbeteringen in (12 Juni 1792—2 Sept. 1793).

1793 De benoemde Commissaris-Generaal van Stockum sterft (24 Juni). Nederburgh en Frijkenius komen te Batavia aan (13 Nov.) en J. Siberg wordt in de plaats van wijlen van Stockum tot Commissaris-Generaal benoemd (14 Dec.)

Uitbreiding van den landbouw op Java.

1794 Gezantschap van J. Titsingh en A. E. van Braam Houckgeest naar Peking in China.

Intrekking van de Bank-courant (22 Mei).

1795 Omwenteling in Nederland. Vertrek van den Prins Erfstadhouder Willem de V^{de} van Scheveningen naar Engeland (18 Jan.)

De Engelschen maken zich meester van de Nederlandsche bezittingen op Ceylon, op de kust van Malabar en Coromandel, in Bengalen, Malaka, de Molukken en (16 Sept.) van de Kaap de Goede Hoop.

Het bewind der Ned. O. I. Compagnie vernietigd bij publicatie van de Staten-Generaal (24 Dec.) en tevens bewindhebbers en hoofdparticipanten met 30 Jan. 1796 gelicentieerd; terwijl wordt ingesteld een Comité tot de zaken van den Oost-Indischen handel en bezittingen.

1796 Dat Comité, samengesteld uit 28 leden, treedt op (1 Maart.)

Nieuwe Nationale vlag (1 Maart).

1797 De Gouverneur-Generaal en Commissaris-Generaal Alting treedt af (17 Febr.)

Mr. PIETER GERHARDUS VAN OVERSTRATEN,

gedoopt te Bergen op Zoom den 19 Februari 1755, zoon van Johannes Hendricus van Overstraten [1], burgemeester van Bergen op Zoom, en van Catharina Wilhelmina Aelmans.

Benoemd tot extra-ordinair lid in den raad van justitie des kasteels Batavia.	1780
Van Rammekens naar Indië vertrokken met het schip „'t Slot ter Hooge", van de kamer Zeeland.	27 Aug. 1780
Te Batavia aangekomen.	19 April 1781
Ordinair lid in den raad van justitie	1783
Advocaat-fiskaal ad interim.	1783
Tweede secretaris van de hooge regeering	1784
Parapheerder van het klein zegel.	1784
Kapitein van de compagnie pennisten van het kasteel Batavia	1785
Eerste secretaris van de hooge regeering	1786
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	Nov. 1789
Gouverneur en directeur van Java's Noordoostkust. . .	31 Aug. 1791
Door Commissarissen-Generaal over Ned.-Indië aangesteld tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, tevens Commissaris-Generaal over Ned.-Indië en Kaap de Goede Hoop.	16 Aug. 1796
Als zoodanig opgetreden	17 Febr. 1797
Voorgesteld	18 Febr. 1797
In Nederland bevestigd [2])	22 Jan. 1798
Generaal en chef over de geheele Indiasche militie en Indiasche hulptroepen	1799
Afgetreden als Commissaris-Generaal bij de ontbinding der Commissie van Commissarissen-Generaal op plechtige wijze te Batavia	28 Sept. 1799
Door het Uitvoerend Bewind in Nederland aangesteld tot luitenant-generaal in dienst der Bataafsche Republiek . .	11 Nov. 1800
Overleden te Batavia.	22 Aug. 1801
Met groote staatsie op het nieuwe kerkhof begraven . .	24 Aug. 1801

---

[1]) Van een aanzienlijk geslacht der stad Bergen op Zoom, dat aldaar in 1583 uit België was gekomen.

[2]) Acte van Commissie verleend bij resolutie van den Raad der Aziatische Bezittingen en Etablissementen, dd. 22 Jan. 1798.

van Overstraten was gehuwd met Jacoba Maria Lodisio, dochter van den opperkoopman titulair Jacob Lodisio Jacobsz, en had bij haar een zoon die jong is overleden. Zijne weduwe is hertrouwd met den Gouverneur-Generaal Wiese, en is in 1838 te Utrecht overleden.

Zie *Nieuwe Nederl. Jaarboeken*, XXX, 1795, 4. blz. 3142; *Algem. Konst- en Letterbode*, III, 1795, blz. 91 en 178; *Tijdschrift voor Nederl. Indië*, 3e jaarg., 1, Batavia 1840, blz. 204; *Navorscher* 1870, blz. 609—610; Cornets de Groot, *Beheer*, blz. 18—20; *Vervolg op de Nederl. Historie-penningen van van Loon*, blz. 304, 305.

KORTE KRONIEK.

1797 De Gouverneur-Generaal, tevens Commissaris-Generaal, Alting wordt opgevolgd door Mr. Pieter Gerhardus van Overstraten (17 Febr.)

Dood van den Commissaris-Generaal Frijkenius (6 Juni).

Verbod tegen het doen van geschenken (12 Dec.)

1798 Het octrooi der O. I. Comp. wordt vernietigd bij art. 247 der Staatsregeling van de Bataafsche Republiek (17 Maart).

1799 Ternate door J. G. Budach, gouverneur en directeur, kloekmoedig tegen de Britten en Mooren verdedigd.

Ontbinding der commissie van Commissarissen-Generaal op plechtige wijze te Batavia (28 Sept.)

1800 Een Engelsch eskader blokkeert Batavia en vernielt Onrust.

1801 Ternate bij capitulatie aan de Engelschen overgegeven (21 Juni).

Dood van den Gouverneur-Generaal van Overstraten (22 Aug.)

JOANNES SIBERG,

geboren te Rotterdam den 14 October 1740 [1], zoon van Hendrik Siberg en Anna Theodora Jalink.

Als constabelsmaat met het schip „'t Hof Duno", van de kamer Zeeland, naar Oost-Indië vertrokken	24 April 1758
Te Batavia aangekomen.	26 Dec. 1758
Assistent	1758
Boekhouder	1761
Extract-factuur-boekhouder te Batavia	1769
Onderkoopman, principiaal journaal-extendeerder . . .	1770
Koopman, boekhouder op het negotiekantoor	1771
Adjudant van de compagnie pennisten der stad Batavia .	1774
Opperkoopman, commandeur van Sumatra's Westkust .	1776
Gouverneur en directeur van Java's Noordoostkust. . .	1 Sept. 1780
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	Dec. 1782
President van het college van schepenen van Batavia. .	Sept. 1787
Kolonel van de burgerij van Batavia	1787
Commissaris van het klein zegel.	1787
Raad ordinair van Ned.-Indië	1791
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië ad interim.	1793
Commissaris-Generaal over geheel Ned.-Indië en de Kaap de Goede Hoop	14 Dec. 1793
Zal vooreerst continueeren in de waarneming van het directoraat-generaal [2])	Nov. 1794
Afgetreden als Commissaris-Generaal bij de ontbinding der Commissie van Commissarissen-Generaal op plechtige wijze te Batavia	28 Sept. 1799
Opgetreden als waarnemend Gouverneur-Generaal [3])	22 Aug. 1801
Voorgesteld	23 Sept. 1801
Verzoekt ontslag	Jan. 1802
Voorloopig als Gouverneur-Generaal bevestigd bij besluit van het Staatsbewind der Bataafsche Republiek	16 April 1802

---

[1]) Getuige bij zijn doop op 16 Oct. 1740: Pieternella Tiggelaar.

[2]) Besluiten van Commissarissen-Generaal van 7 en 15 Nov. 1794.

[3]) Zie omtrent zijne instructie, de instructiën sedert 1802 aan den Gouv. Gen. gegeven (Tijdschrift voor Neerl. Indië, 5e jaargang, II, Batavia 1843, blz. 41; Le Moniteur des Ind. Or. et Occ. par de Siebold et Melvill de Carnbee, La Haije 1846, I, blz. 147).

Verzoekt nogmaals ontslag.		1803
Hem wordt door dat Staatsbewind vergund zijne waardigheid over te dragen aan den directeur-generaal Wiese . .	19 Oct.	1804
Afgetreden	15 Juni	1805
Overleden op Molenvliet bij Batavia.	18 Juni	1817

Decoratie.

Commandeur der Koninklijke Orde van Holland. . . .	6 Nov.	1807

Siberg was 10 Juli 1776 gehuwd met Pieternella Gerhardina Alting (weduwe van Samuel Jan Abeleven), geboren te Batavia 2 Mei 1757, overleden aldaar 20 Jan. 1818, dochter van Mr. Willem Arnold Alting, Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, en van Hendrina Maria Knabe.

Uit dit huwelijk:

1. Willem Arnold Alting Siberg, geboren te Padang 23 April 1778, overleden te Montpellier 26 Juni 1808, gehuwd te Rotterdam 26 Mei 1799 met Margaretha Jacoba van der Hoeven, geboren te Rotterdam 12 Maart 1780, overleden te 's-Gravenhage 26 April 1816, dochter van Mr. Johan Adriaan van der Hoeven, raad in de vroedschap en burgemeester van Rotterdam, dijkgraaf van Schieland, en van Martha Maria van Zuylen van Nijevelt;
2. Johannes Hendrik Siberg, geboren te Batavia 3 April 1779, overleden op Ter Wegen bij Warmond, gehuwd te Leiden met Catherine Marie du Pui, dochter van Meinard Simon du Pui, hoogleeraar te Leiden;
3. Jonkheer Pieter Gerhard Siberg, geboren te Samarang 20 Nov. 1785, overleden te Kleef 18 Nov. 1851, koopman te Batavia, verheven tot den Adelstand bij Koninklijk besluit van 15 Aug. 1821, gehuwd 1°. met Maria Anna Reynst, geboren te Arnhem 12 Mei 1793, overleden te Zeist 30 Sept. 1828, dochter van Pieter Hendrik Reynst en Susanna Ignatia Radermacher; 2°. te 's-Gravenhage 21 Juni 1832 met Johanna Sara Gravin van Limburg Stirum, geboren te Amsterdam 2 Nov. 1786, overleden te Kleef 22 Maart 1849, dochter van Samuel John Graaf van Limburg Stirum en Johanna Sara Reynst.

Zie *N. Nederl. Jaarboeken*, XXX, 1795, 4, blz. 3141; *Konst- en Letterbode*, III, 1795, blz. 91, 178; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 3e jaarg., Batavia 1840, II, blz. 394; de Jonge, *Opkomst*, XII, blz. LIV; *Algem. Nederl. Familieblad* 1884, N°. 12; *Genealogische Kwartierstaten van Nederl. Geslachten*, uitgave van W. P. van Stockum & Zoon, 's-Gravenhage 1887.

KORTE KRONIEK.

1801 De Gouverneur-Generaal van Overstraten wordt opgevolgd door Joannes Siberg (22 Aug.)

1802 Vrede van Amiëns waarbij de Bataafsche Republiek door Engeland wordt erkend (25 Maart).

De Republiek bekomt de koloniën, behalve Ceylon, terug.

Mr. J. A. de Mist als Commissaris-Generaal en J. W. Janssens als Gouverneur naar de Kaap de Goede Hoop vertrokken.

1803 de Mist en Janssens nemen de bezitting aldaar van de Engelschen over (Febr.), en doen belangrijke reizen door die kolonie.

Hernieuwde oorlog met Engeland (18 Mei).

Het eskader van den Franschen Schout bij Nacht Linois ankert ter reede van Batavia (11 Dec.)

1804 De Sultan van Bantam Mochji'd-din wordt door de onwettige zonen zijns voorgangers vermoord (18 Maart).

Door den Commissaris-Generaal de Mist wordt als stedelijk wapen aan de Kaapstad geschonken het geslachtwapen van Jan van Riebeeck, grondlegger der volksplanting aan de Kaap de Goede Hoop (2 Juli).

Opstand in de residentie Cheribon tengevolge van de uitsluiting van den Radja Kanoman van den troon.

1805 De Gouverneur-Generaal Siberg treedt af (15 Juni).

ALBERTUS HENRICUS WIESE,

geboren te Bremen in 1761, zoon van Diedrich Wiese, vorstadts capitain te Bremen, en van Ida Henriëtte Dreijer.

Als hooplooper met het schip „de Wakkerheid", van de kamer Amsterdam, naar Oost-Indië vertrokken.	20 Mei	1774
Te Batavia aangekomen.	26 Dec.	1774
Extra-ordinaris-klerk ter generale secretarie te Batavia .		1775
Ordinaris-klerk bij die secretarie		1776
Provisioneel onderkoopman op het generale visite-comptoir.		1783
Onderkoopman, gezworen klerk en boekhouder bij het college van weesmeesteren te Batavia.		1785
Diaken bij de Herv. gemeente te Batavia		1785
Buitenregent van het armenhuis		1786
Vaandrig bij de compagnie pennisten van het kasteel Batavia.		1786
Sous-luitenant bij die compagnie		1789
Luitenant bij die compagnie		1791
Koopman, secretaris van het college van weesmeesteren te Batavia		1791
Ouderling bij de Herv. gemeente te Batavia		1791
Drossaard der Bataviasche Ommelanden	10 Jan.	1794
Vice-president van het college van heemraden	10 Jan.	1794
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië		1795
Commissaris ter zee en te velde [1].		1795
President van het college van weesmeesteren te Batavia.		1795
President van het collegie van curatoren en scholarchen aldaar		1795
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië . . .		1801
Door het Staatsbewind de waarneming van het Generalaat opgedragen.	19 Oct.	1804
Opgetreden als Gouverneur-Generaal	15 Juni	1805
Voorgesteld	24 Juli	1805
Door Koning Lodewijk bevestigd, en tevens benoemd tot luitenant-generaal van het Koninkrijk Holland en chef der land- en zeemacht van de Hollandsche bezittingen beoosten de Kaap de Goede Hoop	20 Juni	1806

[1] Deze titel is in 1798 veranderd in dien van Commissaris ten oorlog, en in 1799 in dien van Commissaris over het Departement der Marine.

Eervol ontslagen . . . . 28 Jan. 1807
Afgetreden . . . . 14 Jan. 1808
Naar Holland vertrokken . . . . 25 Maart 1808
Overleden te Haarlem . . . . 7 Jan. 1810

Decoratie.

Commandeur der orde van de Unie . . . . 11 Juni 1807

Wiese was gehuwd 1°. te Batavia in 1792 met Christina Elisabeth Marçi (weduwe van Hendrik Isaäc Guitard, opperkoopman, gecommitteerde tot en over de zaken van den Inlander), dochter van Otto Frans Nicolaas Marçi, majoor der artillerie te Batavia, fabriek- en keurmeester van kalk en steen aldaar, en van Catharina Elisabeth Romswinckel; 2°. te Batavia in 1805 met Jacoba Maria Lodisio (weduwe van den Gouverneur-Generaal van Overstraten), overleden te Utrecht in 1838, dochter van den opperkoopman titulair Jacob Lodisio Jacobsz.

Uit het eerste huwelijk:

Christina Elisabeth Wiese, gehuwd te Samarang ~~in Juni~~ 31 Mei 1810 met Rijck van Prehn, kapitein, aide de camp van den Gouverneur-Generaal Daendels, laatstelijk fungeerend resident van Soerakarta.

Zie over Wiese: *Konst- en Letterbode* 1802, I, blz. 332.

KORTE KRONIEK.

1805 De Gouverneur-Generaal Siberg wordt opgevolgd door Albertus Henricus Wiese (15 Juni).

C. H. van Grasveld en Mr. C. Th. Elout worden benoemd tot Commissarissen-Generaal en de eerstgenoemde tevens tot Gouverneur-Generaal van Bataafsch-Indië (11 Nov.)

1806 Eene Engelsche vloot verschijnt aan de Kaap de Goede Hoop, welke kolonie bij capitulatie wordt overgegeven (23 Jan.)

Een reglement op het beleid der regeering, het politiewezen en den handel in Indiën wordt door den Raadpensionaris Schimmelpenninck gearresteerd (27 Jan.)

Aardbeving in Westelijk-Java (19 Maart).

Onlusten in Cheribon.

Acht Nederlandsche oorlogschepen en een aantal koopvaarders worden in het gezicht van Batavia door de Engelsche vloot onder Pellew vernield.

De Bataafsche Republiek wordt in een Koninkrijk Holland herschapen (5 Juni).

van Grasveld en Elout worden op de reis naar Indië teruggeroepen (20 Juni).

1807 De Engelsche vloot ten tweede male voor de kust van Java (Dec.)

1808 Wiese geeft de regeering over aan den Maarschalk Mr. Herman Willem Daendels (14 Jan.)

CHARLES HENRI VAN GRASVELD,

geboren te 's-Gravenhage den 19 September 1766, zoon van Nicolaas van Grasveld [1]) en Adriana Theresia van Brekelencam [2]).

Studeerde te Leiden in de medicijnen van . . . . . 14 Febr. 1784

Medicinae doctor te Nijmegen. 1792

Wegens Gelderland afgevaardigde ter Staatsvergadering . 1795

Minister op het congres te Rastatt . . . . 1 Juni 1798

Voorloopig secretaris van het Intermédiair Bestuur der Bataafsche Republiek . . . . Juni 1798

Door het Staatsbewind der Bataafsche Republiek benoemd tot minister plénipotentiaris aan het hof van Portugal, op *f* 15.000 's jaars . . . . 14 Dec. 1801

Benoemd tot Commissaris-Generaal voor de invoering van eene nieuwe wijze van bestier der Indische regeering, justitie en handel in Indiën, tevens tot Gouverneur-Generaal van Bataafsch Indiën en tot luitenant-generaal in dienst der Republiek [3]). . . . . 11 Nov. 1805

Zijne instructie [4]) en een reglement op het beleid der regeering, het politiewezen en den handel in Indiën worden vastgesteld . . . . 27 Jan. 1806

Vertrekt over New-York naar Indië 1806

Te New-York aangekomen wordt hij van daar naar Holland teruggeroepen . . . . 20 Juni 1806

In Holland teruggekeerd. . . . . 4 Jan. 1807

Hem als oud benoemd Gouverneur-Generaal, met ingang van 1 Jan. 1814, een pensioen van *f* 6000 's jaars verleend . 1814

Lid van het Amortisatie Syndicaat, ingesteld bij de wet van 27 Dec. 1822 (Ned. Staatsblad N°. 59), en lid van de permanente commissie belast met het dagelijksch beheer van het Amortisatie Syndicaat. . . . . 10 Jan. 1823

Voorzitter van de voormelde permanente commissie tot

---

1) Geboren te Amsterdam. Aangeteekend te 's-Gravenhage 23 Juni 1754.

2) Geboren te 's-Gravenhage.

3) Zie bijlage L.

4) Zie omtrent die instructie en zijne nadere secrete instructie van 10 Febr. 1806, de Bijdragen T.-, L.- en Volkenkunde van Ned. Indië, XII, Nieuwe Volgreeks VIII, 1865, blz. 418, 440 en 479; en Jhr. J. P. Cornets de Groot, Over het beheer onzer Koloniën, 's-Hage 1862, 8°, blz. 30.

aan de opheffing van het Amortisatie Syndicaat, welks ontbinding ingevolge de wet van 27 Dec. 1840 (Ned. Staatsblad N°. 77) plaats had den . . . . 31 Dec. 1840

Overleden te 's-Hertogenbosch . . . . 26 Mei 1841

Decoratie.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw . . . . 7 Aug. 1837

---

van Grasveld was gehuwd te Leiden 29 Mei 1791 [1]) met Abigaël Martha Vitringa (weduwe van den med. doctor Steven Schull), geboren 10 Nov. 1761, overleden 1830, dochter van Martinus Vitringa, predikant te Arnhem, en van Theodora Maria Otters.

Uit dit huwelijk [2]):

1. Nicolaas Dirk van Grasveld, geboren te Nijmegen 14 Maart 1794;
2. Henry Guillaume van Grasveld, geboren Dec. 1795, begraven te 's-Gravenhage 16 Febr. 1797;
3. een zoon, geboren te 's-Gravenhage Dec. 1796, begraven aldaar 3 Jan. 1797.

Zie *Vervolg op de Vaderl. Historie* van Wagenaar, XXX, blz. 310; XXXI, blz. 60—64; XXXIV, blz. 171—177; van der Aa, *Biogr. Woordenboek*, V, blz. 112; *Navorscher* 1879, blz. 631, 632; *Heraldieke Bibliotheek*, Nieuwe reeks, III, 's-Gravenhage 1880, blz. 269 (alwaar het sterfjaar van van Grasveld abusievelijk als 1842 wordt vermeld); Dr. J. Mendels, *H. W. Daendels vóór zijne benoeming tot Gouverneur-Generaal van Oost-Indië* (1762—1807), 's-Gravenhage 1890, blz. 185 en 187.

---

[1]) Aangeteekend te 's-Gravenhage 15 Mei 1791: «Carolus Henricus van Grasveld, onlangs gewoond hebbende te Leyden, met Abigaël Martha Vitringa, beide woonende alhier». — Door dit huwelijk werd van Grasveld een neef van Herman Willem Daendels. ?

[2]) Van de vijf kinderen uit dit huwelijk kunnen slechts drie worden opgegeven.

Mr. HERMAN WILLEM DAENDELS,

geboren te Hattem den 21 October 1762 en gedoopt aldaar den 24 October 1762, zoon van Mr. Burchard Johan Daendels [1], burgemeester, verwalter-hoofdschout, schepen en secretaris van Hattem, en van Josina Christina Tulleken.

Luitenant bij de schutterij te Hattem.	Mei 1781
Studeerde in de rechten aan het Athenaeum te Harderwijk van	19 Sept. 1781
Bevorderd tot doctor in de beide rechten, na verdediging van zijn proefschrift „de Compensatione".	10 April 1783
Neemt deel aan de patriotsche woelingen te Hattem . .	1786
Uitgesloten bij het plakkaat van amnestie van de Staten van Gelderland	17 Sept. 1786
Majoor van de Geldersche brigade	Juli 1787
Helpt Amsterdam tegen de Pruisen verdedigen	1 Oct. 1787
Neemt de wijk naar Frankrijk en zijn intrek in het kasteel van Watten bij St.-Omer.	Maart 1788
Ter zake van gekwetste majesteit, seditie en oproer door het Hof van Gelderland, met vervallen verklaring van zijn burgerrecht, bij verstek veroordeeld tot de straf van het zwaard over het hoofd en voor zijn leven gebannen „uit den Vorstendom en Graafschap"	25 April 1788
Woonachtig te Bergen St.-Winox en vervolgens te Duinkerken [2])	1788—1791
Luitenant-kolonel in Franschen dienst bij het vreemden legioen	12 Oct. 1792
Maakt de veldtochten in België mede	1792—1793
Chef de bataillon, commandant te Commines.	Febr. 1794
Brigade-generaal bij de Fransche armee.	April 1794
Bij den slag bij Kastelberg en Moucron.	29 April 1794
Bevelhebber van den linkervleugel van het Fransche leger bij den slag bij Tourcoing	11 Mei 1794

[1]) Overleden te Hattem 24 Juli 1785.

[2]) Dreef omstreeks dien tijd met Mr. Gerrit Buyskes (broeder van A. A. Buyskes) een handelszaak te Rijssel, onder de firma «Daendels en Buyskes», blijkens onderhandsche akte van H. W. Daendels en G. Buyskes, dd. Bergen 11 Oct. 1791, gevoerd hebbende negotie als firma, o. a. een tabaksfabriek te Graveline.

Verovert het fort Crêvecoeur	27 Sept. 1794
en de stad 's-Hertogenbosch.	10 Oct. 1794
Vaardigt aldaar een manifest uit	21 Oct. 1794
Verovert de Bommelerwaard.	27 Dec. 1794
Divisie-generaal	1 Jan. 1795
Met toestemming van het Fransche Gouvernement aangesteld tot luitenant-generaal in dienst van de Bataafsche Republiek	11 Juni 1795
Aangewezen tot opperbevelhebber der troepen bestemd voor eene expeditie naar Ierland.	Sept. 1797
Bewerkt te 's-Gravenhage eene omwenteling en het optreden van het Uitvoerend Bewind	22 Jan. 1798
Met verlof naar Parijs	Mei 1798
In zijn ambt van luitenant-generaal geschorst.	6 Juni 1798
Komt van Parijs terug en rijdt 's-Gravenhage binnen in eene koets bespannen met vier paarden, en wordt aldaar door generaal Joubert [1]), bevelhebber van het Bataafsche leger, verwelkomd	10 Juni 1798
Bewerkt nogmaals te 's-Gravenhage eene omwenteling door de leden van het Vertegenwoordigend Lichaam met zijne grenádiers gewapenderhand te overvallen.	12 Juni 1798
Benoemd om als chef eene voorgenomen expeditie naar Ierland te commandeeren	Dec. 1798
Neemt deel aan de gevechten tegen het Engelsch-Russische leger in Noord-Holland	27 Aug.—18 Oct. 1799
Met binnenlandsch verlof.	Oct. 1800—31 Dec. 1802
Door het Staatsbewind eervol uit den militairen eed ontslagen, met toekenning voor zijne aan het vaderland bewezen diensten van 500 morgen onbebouwde heidegrond in het Heerderdal gelegen, in eeuwige erfpacht, onder verplichting die gronden „op de meest geschikte wijze ter cultuur te brengen"; daarenboven kreeg hij een geschenk van ƒ 50.000, in vijf termijnen	23 Dec. 1802
Vestigt zich in het Heerderdal	Jan. 1803
Staatsraad in buitengewonen dienst	16 Juli 1806
Militair opperbevelhebber van de 3_e militaire afdeeling en van de 3_e afdeeling van het Hollandsche leger gestationneerd op de grenzen van de Eems	27 Sept. 1806
Verovert Oost-Friesland en bezet Emden	Oct. 1806
Gouverneur-Generaal van Oost-Friesland	4 Nov. 1806
Bevelhebber van de 4_e militaire afdeeling, te Deventer .	Dec. 1806

[1]) Gesneuveld bij Novi in Aug. 1799.

Belast met het samenstellen van eene legerafdeeling te Utrecht	Dec. 1806
Kolonel-generaal der Hollandsche cavalerie.	21 Dec. 1806
Door Koning Lodewijk benoemd tot Gouverneur-Generaal van Indiën en opperbevelhebber van 's Konings land- en zeemacht op *f* 118.000 's jaars, boven zijn traktement als generaal ad *f* 12.000 's jaars; terwijl een pensioen van *f* 5000 aan zijne weduwe zou worden toegekend als hij binnen vier jaren kwam te overlijden	28 Jan. 1807
Wordt voorzien van eene instructie [1]	9 Febr. 1807
Benoemd tot Maarschalk van Holland	16 Febr. 1807
Vertrekt onder den naam van Vlierden over Parijs, Lissabon en de Kanarische eilanden naar Java.	18 Febr. 1807
Te Batavia aangekomen	5 Jan. 1808
Opgetreden	14 Jan. 1808
Het landgoed Buitenzorg wordt aan hem en zijne erven in vollen eigendom afgestaan, terwijl Weltevreden van hem wordt overgenomen [2]	29 Maart 1808
Verkoopt een gedeelte van Buitenzorg voor 70.000 rijksdaalders.	15 Juni 1808
Trekt den post van gouverneur van Java's Noord-Oostkust in en belast zich met de uitoefening van die functiën, onder genot der aan dien post verbonden emolumenten; zijnde de helft van de opbrengst der vogelnesten in de Vorstenlanden vallende, hetgeen hem tijdens zijn bewind eene som van 553.275 rijksdaalders heeft opgeleverd	1808
De voormelde overdracht van Buitenzorg [3] wordt goedgekeurd bij Koninklijke Kabinetsorder van	19 Juli 1809
Verzoekt ontslag.	16 Oct. 1809
Herhaalt dat verzoek	30 Nov. 1809
Door Keizer Napoleon ontslagen	24 Nov. 1810
Als een gevolg van de intrekking, bij besluit van Koning Lodewijk van 4 Febr. 1810, der aanstelling van maarschalken, wordt die waardigheid door Daendels afgelegd en die van generaal der armee door hem aangenomen	20 Febr. 1811
Legt op den huize Buitenzorg, in eene vergadering der	

[1]) Zie Mijer, Verzameling van instructiën, Batavia 1848, blz. 345 en 359; Cornets de Groot, Beheer, 's-Gravenhage 1862, blz. 45; Meinsma II, st. 1, blz. 24 en 25.

[2]) Zie Inleiding, blz. 15 en 16.

[3]) Te weten de tot Buitenzorg behoorende landerijen Tjiomas, Tjitjoeroek, Dermaga, Sindang, Barang, Tjiawi, Pondok Gedeh en Kampong Baroe, te zamen eene gansche provincie uitmakende, die hij kort daarop voor 1.000.000 rijksdaalders te gelde maakte. Eveneens werd nog aan hem afgestaan het district Djassinga; zijnde een gedeelte der onder zijn bestuur verworven aanwinst van Bantam. Zie Tijdschrift voor Neerl. Indië, II, 1852; Handelingen en geschriften van het Ind. genootschap te 's-Gravenhage, 2e jaarg. 1855, blz. 252 en 405.

hooge Indische regeering, het bestuur neder en draagt het aan Janssens over . . . . 16 Mei 1811
Vertrekt van Java met de korvet „Sapho" . . . . . 29 Juni 1811
Divisie-generaal van het groote Fransche leger . . . . Febr. 1812
Maakt den veldtocht naar Rusland mede als bevelhebber over de 26e divisie, behoorende bij het korps van den maarschalk Victor. . . . . Juni 1812
Bevelhebber der Poolsche vesting Modlin . . . Oct. 1812—1 Dec. 1813
Naar Nederland teruggekeerd . . . . Mei 1814
Benoemd tot Gouverneur-Generaal der Nederlandsche bezittingen ter Kuste van Guinea. . . . . 27 Juli 1815
Derwaarts vertrokken met Zr. Ms. korvet „de Venus". . 9 Oct. 1815
Aangekomen te St.-George del Mina. . . . . 20 Febr. 1816
Overleden te St.-George del Mina . . . . 2 Mei 1818

Decoratiën

Grootkruis der orde van de Unie . . . . 16 Febr. 1807
Commandeur van het Legioen van Eer 1807
Grootofficier van idem. . . . . 5 Jan. 1811
Grootkruis der orde van de Réunie . . . . Jan. 1812

Van zijne hand zagen het licht:

„Daendels, Generaal-Majoor bij de Fransche Armee, aan zijne Geldersche en Overijsselsche landgenooten, 's-Hertogenbosch. 1794, 4°";

„Rapport des opérations de la division du Lieutenant-Général Daendels, depuis le 22 Aout, jusqu'à la capitulation de l'Armée Anglaise et Russe, le 18 Octobre 1799, La Haye 1808"; en

„Memorie over den Staat der Nederlandsche Oost-Indische Bezittingen 1808—1811. Met bijlagen, 's-Gravenhage 1814, 4 deelen, folio".

Daendels was 22 Maart 1788 te Lage, in het Bentheimsche, gehuwd met Aleyda Elisabeth Reyniera van Vlierden, geboren te Hattem 28 April 1768 en gedoopt aldaar 1 Mei 1768, overleden aldaar 28 Maart 1848, dochter van Constantinus van Vlierden, kolonel en kapitein ter zee voor de admiraliteit te Amsterdam, en van Petronella Greve.

Aan de weduwe van Daendels werd in Aug. 1844, gerekend van en met 1 Mei 1818, een pensioen van *f* 3500 's jaars toegekend.

Uit dit huwelijk: [1])

1. Petronella Daendels, geboren te Duinkerken 22 Juli 1790, overleden te

[1]) Van de vijftien kinderen kunnen slechts elf worden opgegeven.

Hattem 7 Jan. 1814, gehuwd te Parijs 29 Juni 1812 met Willem Charles van Braam, geboren te Hougly (Bengalen) 26 Sept. 1773, overleden te Hattem 23 Jan. 1846, eerst kapitein ter zee, daarna burgemeester van Hattem, ridder der orden van de Unie en den Ned. Leeuw, zoon van Jacob Pieter van Braam en Ursula Martha Feith;

2. Burchard Johan Daendels, in 1815 met zijn vader naar de Kust van Guinea vertrokken;
3. Hermina Daendels;
4. Josina Maria Christina Daendels, geboren te Hattem 21 April 1795 en gedoopt aldaar 25 April 1795, overleden aldaar 28 Sept. 1859, gehuwd aldaar 25 Jan. 1822 met William Grenfell, geboren te Londen 12 Febr. 1796, overleden te Hattem 23 Jan. 1857, majoor der cavalerie in Engelschen dienst, zoon van William Grenfell en Frances Woodis;
5. Rutger Herman Hendrik Daendels, geboren in 1796, overleden te 's-Gravenhage 6 Dec. 1799;
6. Constant Jacques Daendels, geboren te Amsterdam 6 Oct. 1798, ongehuwd overleden te Samarang 19 Nov. 1847, koopman te Samarang, ridder der orde van den Ned. Leeuw;
7. Aleida Elisabeth Reiniera Daendels, geboren te 's-Gravenhage 17 Sept. 1799, ongehuwd overleden te Hattem 24 April 1869;
8. Egbert Andreas Daendels, gedoopt te Hattem 7 Febr. 1802, luitenant ter zee bij de Koninklijke Nederl. Marine, ongehuwd overleden te Samarang 1 Mei 1830;
9. August Dirk Daendels, geboren te Hattem 7 Maart 1803 en gedoopt aldaar 3 April 1803, overleden te Soerabaija, 29 Mei 1853, assistent-resident van Modjokerto (residentie Soerabaija), gehuwd 1°. te Zwolle 24 Juli 1835 met Maria Catharina Henriëtte Gallé, geboren te Zwolle 18 Dec. 1816, overleden te Modjokerto 29 Dec. 1849, dochter van Servaas Antoni Gallé en Rose Elisabeth Couvers; 2°. te Modjokerto 18 Juni 1851 met Petronella Egberta Bisschop, geboren te Elburg, overleden te Apeldoorn 29 Mei 1860;
10. Henriëtta Geertruida Theodora Daendels, geboren te Hattem 29 Oct. 1804 en gedoopt aldaar 18 Nov. 1804, ongehuwd overleden te Apeldoorn 27 Febr. 1887;
11. Louise Françoise Daendels, geboren te Hattem 21 Juli 1806 en gedoopt aldaar 21 Aug. 1806.

Zie *Vaderl. Hist.* ten vervolge op Wagenaar, X, blz. 275, XXI, blz. 216, XXV, blz. 355, 394, 449, XXVII, blz. 79, 194, 196, 197, 200, 242—247, 281—284, 326, 376—383, XXVIII, blz. 125 -127, 138, 186, XXIX, blz. 10—12, XXX, blz. 207, 251, 257, XXXII, blz 260, 285, XXXIV, blz. 405, XXXVI, blz. 119, 122, XXXIX, blz. 116, XL, blz. 4—7, 11, 15—24, 40, 41, 45, 80, 112, 133, 137, XLI, blz. 142, 175—180, 190, 196—198, 203, 209—214, 241, 245, 246, 255, 260, 261, 340, 343, 345, XLIII, blz. 20, 82, XLIV, blz. 150, 245, 264, XLV, blz. 330; Vonk, *Inval der Engelschen en Russen in N. Holl.*, I, blz. 15, 41—43, 65—67, 102, 155—157, 161, 183, 184, 217, II, blz. 94, 99—102, 115; C. van der Aa, *Geschied. van den Oorlog* 1793—1802, I, blz. 243, II,

blz. 190—194, 287—292, 293—297, 347—349, 354—356, 393—395, 401, 402, 417, 418, III, blz. 25, 26, VI, blz. 237—239, 295, 296, 299—304, 386—394, 415—417, 480, VII, blz. 366—368, noot, 426—436, 444—452, 457—461, VIII, blz. 12—22, 35, 42, 49—51, 92—100, 103, 105, 106, 130—132, 143, 144, 191—198, 258, 259, 264, 274—278, 281, 282, 300, 301, 312, 313, 322—329, 390—413; van Breugel, *Mémoire sur les Négotiations entre la France et la Hollande*, blz. 9, 27—33; Pijman, *Bijdrage tot de gebeurt. in de Republiek*, blz. 32—35; Lodewijk Bonaparte, *Geschiedk. Gedenkst.*, I, blz. 215, 221; van Kampen, *Vaderl. Karakterk.*, II, blz. 739—750; Kraijenhoff, *Geschiedk. beschouw. van den Oorlog in 1799*, blz. 40, 54, 55, 59—89, 101—127, 133—155, 171, 185, 190, 207—226, 301. Bijl. 15—19, 52, 56, 72—79, 110—113, 120—123, 125 met een facsimilé van zijne handteekening; *Nieuwe Militaire Spectator*, Jaargang 7 en 8, onderscheidene afleveringen; *de Militaire Spectator*, Nov. 1854 en Febr. 1855; Bosscha, *Neerl. Heldend. te Land*, III, blz. 13, 162, 166, 167, 171—182, 190—193, 207, 227, 357, 415, 419; Bijv. en Verb. 37, 38; Teenstra, *Nederl. Overz. Bezitt.*, blz. 98, 204, 281, 328, 743, 754, 908; *de Navorscher*, IV, blz. 159, V. blz. 24, 25, *Bijbl.*, blz. LXII, Nieuwe Serie, VII, blz. 589, *Biograph. Univ.*, VI, blz. 4; *Tijdschrift voor Ind. Taal-, Land- en Volkenk.*, door het Batav. Genootschap van Kunsten en Wetensch., IV en V; de Jonge, *Geschied. van het Nederl. Zeewezen*, VI, St. II, blz 128, 340, 391 · *Nieuwe algem. konst- en letterbode*, IV, 1795, blz. 199 (zijn portret); *Maandel Nederl. Mercurius*, LXXVIII, blz. 798, (zijn portret); *Vaderl. Letteroefeningen*, 1815, 1e jaarg., blz. 154; *Recencent*, XXIX, 1836, blz. 470; *Batav. Koloniale Courant* van 22 Febr. 1811, N⁰. 8; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 2e jaarg., II, Batavia 1839, blz. 240 en 288 noot; 1863, Nieuwe Serie, 1e jaarg., II, blz. 393, 405; 1864 Nieuwe Serie 2e jaarg., I, blz. 36; *Handelingen Ind. genootschap* I, 1854, blz. 332, II, 1855, blz. 252 en 405; L. Bonaparte, *Documents historiques*, II, blz. 53; Gerlach, *Fastes milit.*, Zalt-Bommel 1859, blz. 175 (zijn portret); *De handhaving van het Europeesch gezag en de hervorming van het regtswezen onder het bestuur van den G.-G. Daendels over Java en onderhoorigheden* (1808—1811), Academisch proefschrift van Mr. D. J. Baron Mackay. 's-Gravenhage 1861, 8⁰; S. van Deventer Jsz., *Bijdrage tot de kennis van het landelijk stelsel op Java*, I, Zalt-Bommel 1865, blz. 13, 25; Groen van Prinsterer, *Geschiedenis van het vaderland*, II, blz. 1055; *Heraldieke Bibliotheek*, Nieuwe reeks, III, blz. 266—267; Vervolg op van Loon, *Nederl. Historie-penningen*, 9e stuk, Amsterdam 1865, blz. 295—298; Meinsma, II, stuk I, blz. 24, 61; van der Aa, *Biogr. Woordenboek*; *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins; *Beknopt biogr. handwoordenboek* van Kobus en de Rivecourt; *Jean Chrétien Baud geschetst* door Mr. P. Mijer; Dr. J. Mendels, *Herman Willem Daendels, vóór zijne benoeming tot Gouverneur-Generaal van Oost-Indië* (1762—1807), 's-Gravenhage 1890; *Ned. Spectator* 1890, blz. 135. — Portretten: a. zie Muller, Ned. portretten n⁰. 1226—1227*. — b. door R. Vinkeles naar C. H. Hodges, borstbeeld, in vierk. randwerk. 8⁰. — c. door J. H. Hoffmeister, lith. v. E. Spanier, in gevorderden leeftijd, borstbeeld links, in offic. costuum. fol.

KORTE KRONIEK.

1808 De Maarschalk Mr. Herman Willem Daendels komt als Gouverneur-Generaal in Indië en neemt de regeering van Wiese over (14 Jan.)

Publicatie tegen het aannemen van geschenken (9 Febr.)

Gewichtige veranderingen in het beheer der bezittingen. Java's Noord-Oostkust in residentiën of landdrostambten verdeeld.

Het bijhouden van het Bataviasche dagregister afgeschaft (29 Maart) [1].

Groote weg door geheel Java aangelegd.

Eene geforceerde leening uitgeschreven (2 Oct.)

De Commandeur te Bantam P. P. du Puy met nog andere ambtenaren en

[1] Tot het aanhouden van dat dagregister werd door de Heeren XVII in 1621 last gegeven. Het oudste register dagteekent van 1624 en is in het Rijksarchief aanwezig.

militairen op last van den Rijksbestuurder vermoord (15 Nov.), waarop deze wordt gefusilleerd, de Sultan naar Amboina verbannen, Bantam tot een domein van den Koning van Holland verklaard en een Sultan onder bepaalde voorwaarden benoemd.

1808 Batavia, als woonplaats, grootendeels verlaten voor de gezondere omstreken.

1809 Het etablissement Bandjermasin wordt opgeheven en het fort aldaar afgebroken (19 Mei).

Generaal reglement van inrichting voor het postwezen, inspectiën der wegen en herbergen op het eiland Java (12 Dec.)

1810 Een weekblad «De Bataviasche Courant» ziet het licht (5 Jan.)

De Molukken vallen weder in handen der Engelschen, t. w. Amboina (19 Febr.); Poeloe Ay 23 Maart; Banda (9 Aug.); en Ternate (29 Aug.)

De kolonel J. F. F. Filz, gewezen commandant van Amboina, te Batavia gefusilleerd (12 Juni).

Kleine onlusten in het rijk van Djokdjokarta onderdrukt.

Lodewijk Napoleon, Koning van Holland, Connetable van Frankrijk, doet afstand van den troon (1 Juli).

Inlijving van Holland bij het Fransche Keizerrijk (9 Juli).

Bantam nader georganiseerd (22 Aug.)

Daendels brengt een bezoek aan den Sultan van Djokdjokarta (Dec.)

1811 Het eiland Java gaat over in de macht van het Fransche Keizerrijk (20 Febr.)

Daendels treedt af (16 Mei).

JAN WILLEM JANSSENS,

geboren te Nijmegen den 12 October 1762, zoon van Johannes Jacobus Janssens, kapitein bij het regiment „van Aylva", en van Adriana Rees.

Cadet bij het regiment „Burmania"	Maart 1774
Vaandrig bij het regiment „Prins Frederik"	5 Febr. 1777
Eerste luitenant bij het regiment „de Schepper". . . .	31 Aug. 1787
Kapitein-commandant bij het regiment „van Pabst" later „van Wartensleben"	12 Dec. 1788
Kapitein bij dat regiment, later het 5de bataillon van de 1e halve brigade	31 Maart 1790
Gepensionneerd en in eene administratieve betrekking geplaatst.	1 Jan. 1796
Commissaris voor de Fransche troepen in soldij van de Bataafsche republiek	11 Maart 1797
Secretaris-generaal bij het ministerie van oorlog. . . .	26 Maart 1800
Eerste commissaris voor de administratie der Fransche troepen in soldij van de Bataafsche republiek	11 Oct. 1800
Gouverneur-generaal, met rang van luitenant-generaal, van de Kaap de Goede Hoop	18 Febr. 1802
Vertrekt derwaarts.	Aug. 1802
Neemt die kolonie van de Engelschen over en aanvaardt het bestuur aldaar	Febr. 1803
Geeft die kolonie na eene moedige verdediging aan de Engelschen over	23 Jan. 1806
Vertrekt naar Holland	5 Maart 1806
Staatsraad in buitengewonen dienst en secretaris-generaal bij het ministerie van oorlog.	11 Juli 1806
Staatsraad in gewonen dienst	18 Juli 1806
Intendant-generaal van de Rhijn-armee	24 Sept. 1806
Directeur-generaal van de administratie van oorlog. . .	15 Dec. 1806
Luitenant-generaal buiten activiteit, doch in den staatsraad belast met de sectie van oorlog.	28 Mei 1807
Minister van oorlog	7 Dec. 1807
Eervol op zijn verzoek ontslagen onder genot van *f* 8000 pensioen, en met behoud van den titel en rang van staatsraad en luitenant-generaal.	22 Mei 1809
Door Keizer Napoleon I benoemd tot Gouverneur-	

Generaal van H.D. bezittingen ten oosten van Isle de France en opperbevelhebber van H.D. land- en zeemacht aldaar	16 Nov. 1810
Als zoodanig gecommissionneerd bij opene brieven en voorzien van instructiën [1]	22 Nov. 1810
Vertrekt van Maindain naar Java met het fregat „la Méduse"	29 Dec. 1810
Te Banjoewangi aangekomen	25 April 1811
Neemt op den huize Buitenzorg, in eene vergadering van de hooge Indische regeering, het bestuur van Daendels over	16 Mei 1811
Geeft de kolonie na dappere verdediging bij capitulatie aan de Engelschen over	17 Sept. 1811
Als krijgsgevangene van Batavia naar Engeland vertrokken met het schip „The Countess of Harcourt"	18 Oct. 1811
Baron van het Keizerrijk	1811
Hem wordt vergund naar het vasteland te vertrekken. .	Nov. 1812
Commandant der 31e afdeeling (Groningen)	1813
Commandant der 2e afdeeling (Mézières)	1813
Verkrijgt demissie als divisie-generaal in Franschen dienst	April 1814
Luitenant-generaal en belast met het personeel der armee bij het departement van oorlog	Mei 1814
Belast met de administratie van oorlog in de zuidelijke provinciën	1814
Commissaris-generaal voor het gezamenlijk departement van oorlog met rang van secretaris van staat	1 Jan. 1815
Op zijn verzoek als commissaris-generaal van oorlog demissie bekomen	24 Mei 1815
President der commissie benoemd om reglementen van administratie en discipline voor de Militaire Willemsorde te ontwerpen	24 Mei 1815
Kanselier der Militaire Willemsorde	8 Juli 1815
Verheven in den Nederl. Adelstand	24 Nov. 1816
Generaal der infanterie	10 Nov. 1828
Overleden te 's-Gravenhage.	23 Mei 1838

Decoratiën.

Ridder der orde van de Unie	7 Jan. 1807
Commandeur van idem	25 Nov. 1807
Grootkruis van idem	3 Febr. 1808
Lid van het Legioen van Eer.	24 Nov. 1810
Officier van idem	25 Nov. 1810
Commandeur van idem	28 Dec. 1810

[1] Zie omtrent die instructiën de «Handelingen der jaarlijksche algemeene vergadering van de Maatschappij van Nederl. Letterkunde te Leiden, 1860, blz. 109.

Groot-officier van idem	16 Mei	1811
Grootkruis der orde van de Réunie	22 Febr.	1812
Grootkruis der Militaire Willemsorde.	8 Juli	1815

Janssens was gehuwd 1°. den 7 Sept. 1786 met Anna Barbara Balneavis, geboren te Maastricht 13 April 1760, overleden te Amsterdam 27 April 1810, dochter van Henry Balneavis, kolonel in dienst dezer landen, brigadier (bevelhebber) der landmacht in Oost-Indië, en van Carolina Stuart; 2°. te Amsterdam 26 Jan. 1822 met Sara Louisa Hartsen, geboren te Amsterdam 5 Sept. 1791, overleden te 's-Gravenhage 31 Dec. 1849, dochter van Cornelis Hartsen en Sara de Haan.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jonkvr. Wilhelmina Anna Janssens, geboren te Harlingen 8 Juli 1787, overleden te Brussel 29 Maart 1821, gehuwd te Kaapstad (Kaap de Goede Hoop) 28 Oct. 1804 met Mr. Coenraad Jacob Gerbrand Copes van Hasselt, geboren te Tiel 17 Mei 1777, overleden te Haarlem 1 Mei 1860, lid van den raad van state, commandeur der orde van den Ned. Leeuw, zoon Jacob Copes van Hasselt, raadsheer in het hof van Gelderland, en van Margaretha Jacoba Homoet; .
2. Henri Janssens, geboren te Harlingen 15 Dec. 1788, ongehuwd overleden aan de Kaap de Goede Hoop 6 Juni 1805, luitenant der dragonders;
3. Jonkvr. Adriana Carolina Janssens, geboren te Zutphen 3 Dec. 1792, ongehuwd overleden te Brussel 22 Mei 1821;
4. Jonkhr. Jan Willem Janssens, geboren te 's-Gravenhage 24 April 1799, overleden te Utrecht 12 Maart 1871, ritmeester bij de 2e afd. kurassiers, ridder der Milit. Willemsorde, rijksontvanger te Hilversum, gehuwd te Deventer 11 Febr. 1828 met Hortence Marie Pick, geboren te Antwerpen 7 Juli 1809, overleden te Brussel 2 Nov. 1841, dochter van François Pick en Isabelle Marie Antoinette van der Nest.

Uit het tweede huwelijk:

5. Jonkhr. Mr. Henri Guillaume Charles Louis Janssens, geboren te 's-Gravenhage 12 Juli 1824, advocaat, wethouder te 's-Gravenhage, gehuwd te 's-Gravenhage 21 Aug. 1850 met Wilhelmina Martha Arriëns, geboren te Arnhem 25 Jan. 1829, dochter van Pieter Arriëns en Geertruid Albertina Barones van Eck.

Zie *Vaderl. Letteroefeningen*, 1819, I, blz. 603; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 2e jaarg., II, Batavia 1839, blz. 272 en 273 noot; 1864, Nieuwe Serie, 2e jaarg., I, blz. 36; *Handelingen en geschriften van het Ind. Genootschap te 's-Gravenhage*, 2e jaarg., 1855, blz. 364—369; S. van Deventer Jszn., *Bijdragen tot de kennis van het landelijk stelsel op Java*, 1, Zalt-Bommel 1865, blz. 25; Levyssohn Norman, *Britsche Heerschappij*, 's-Hage 1857; Mr. P. Mijer, *Jean Chrétien Baud geschetst*, Utrecht 1878; *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins. — Portretten: zie Fr. Muller, Nederl. portretten n°. 2749—2750.

KORTE KRONIEK.

1811 De Gouverneur-Generaal Janssens komt op Java en volgt Daendels op (16 Mei).

Eene Engelsche vloot onder Lord Minto verschijnt voor Batavia (Juli).

De Britsche expeditie landt op Java (4 Aug.)

Het Fransche kamp te Meester-Cornelis wordt door de Engelsche krijgsmacht bestormd en genomen (26 Aug.)

Het Britsch Gouvernement op Java gevestigd (11 Sept.)

Janssens capituleert te Toentang, bij Samarang, aan de krijgsmacht onder den luitenant-generaal Sir Samuel Auchmuty na eene dappere verdediging (17 Sept.)

De Luitenant-Gouverneurs

van het eiland Java en Onderhoorigheden tijdens het

Engelsch tusschenbestuur

VAN

1811 tot 1816.

THOMAS STAMFORD RAFFLES,

geboren aan boord van het schip Ann, in de haven Port Morant, eiland Jamaïca, den 5 Juli 1781, zoon van Benjamin Raffles, scheepskapitein bij den handel op West-Indië buiten de haven van Londen, en van .... Lindeman.

Buitengewoon klerk bij het Oost-Indische huis te Londen	1795
Door het Hof van Directeuren benoemd tot ondersecretaris bij het etablissement op Penang.	1805
Naar Penang vertrokken met het schip „Ganges", kapitein Harrington	1805
Te Penang aangekomen.	Sept. 1805
Secretaris van het bestuur aldaar.	1806
Agent van den Gouverneur-Generaal van Britsch-Indië bij de Maleische Staten (te Malaka).	1809
Door Lord Minto benoemd tot Luitenant-Gouverneur van het eiland Java en Onderhoorigheden, enz., enz., enz. .	18 Sept. 1811
Geinstalleerd te Weltevreden (Batavia)	5 Oct. 1811
Resideert te Buitenzorg	1811—1816
Ontheven van zijne betrekking en afgetreden.	11 Maart 1816
Van Batavia naar Bantam vertrokken	25 Maart 1816
Van Bantam naar Engeland vertrokken met het schip „Ganges", kapitein Falconer.	26 Maart 1816
Te Londen aangekomen.	16 Juli 1816
Zijn werk „The History of Java" ziet het licht	Mei 1817
Door den Koning van Groot-Britannië in den Adelstand verheven met den titel van Knight	Mei 1817
Benoemd tot Luitenant-Gouverneur van Benkoelen . . .	Oct. 1817
Vertrekt derwaarts van Plymouth met het schip „The Lady Raffles"	18 Nov. 1817
Te Benkoelen aangekomen.	22 Maart 1818
Onderneemt eene reis in het land der Bataks, in het binnenland van Sumatra	1824
Keert naar Engeland terug met het schip „The Mariner"	8 April 1824
Te Plymouth aangekomen	22 Aug. 1824
Overleden te Highwood, Middlesex	5 Juli 1826

Raffles schreef:

„Substance of a minute on the introduction of an improved system of

internal management and the establishment of a landrental for the island of Java, to wich are added several of the most interesting documents therein referred, London 1814";

„The History of Java, With engravings and map, London 1817";

Eene inleiding voor het werk van J. Leyden, „Malay annals transl. from the Malay language. London 1821", 8°;

„The mission to Siam and Hué, the capital of Cochin-China in 1821—22. With a memoir of the author. London 1824, 8°., with engr."

Raffles was gehuwd 1°. met Olivia Mariamne, overleden te Buitenzorg 26 Nov. 1814, begraven te Batavia in het graf van Dr. J. Leyden [1]; 2°. in Engeland in 1817 met Sophia Hull, dochter van T. W. Hull, esq. of the county of Down, Ireland.

Uit het tweede huwelijk:

1. Charlotte Sophia Tunjong Segàra Stamford Raffles, geboren op de reis naar Indië, aan boord van het schip „The Lady Raffles", 1818, overleden te Benkoelen en aldaar begraven 15 Jan. 1822;
2. Leopold Stamford Raffles, overleden te Benkoelen Juli 1821;
3. Een zoon, overleden te Benkoelen Jan. 1822;
4. Ella Stamford Raffles, geboren te Benkoelen 1821;
5. Een kind geboren te Benkoelen 1823, overleden aldaar Dec. 1823.

Zie *Algemeene Konst- en Letterbode*, 1828, I. blz. 49; 1843, I, blz. 134; *Memoir of the life and public services of Sir Thomas Stamford Raffles, F. R. S. etc. particularly on het Government of Java, 1811—1816, and of Bencoelen and its dependencies, 1817—1824;* Bij his widow. London, John Murray, Albemarlestreet, 1830 (Met zijn portret en platen); *Oosterling*, I, 1835, blz. 1; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 2e jaarg. 1839, II, blz. 66—71; 16e jaarg. 1854, I, blz. 78, 81, 136, 297; *Indische Bij*, I, 1843, blz. 104, noot; H. C. Millies, *De Munten*, Amsterdam 1852, blz. 14; Levyssohn Norman, *Britsche Heerschappij*, 's-Hage 1857, blz. 45; Meinsma II, stuk I, blz. 82 en 83; *Bijdragen Indische T.- L.- en Volkenkunde voor N. I.* 1864, Nieuwe Serie, 2e jaarg., I, blz. 101; S. van Deventer Jszn., *Bijdragen tot de kennis van het landelijk stelsel op Java*, I, Zalt-Bommel 1865, blz. 55.

KORTE KRONIEK.

1811 **Thomas Stamford Raffles** wordt aangesteld tot Luitenant-Gouverneur van het eiland **Java** en Onderhoorigheden (18 Sept.)

De Sultan van **Djokdjokarta** doet afstand van den troon ten behoeve van den Kroonprins **Pangèran Adipati Anom Amankoe Negoro** (Rodjo).

1812 Het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen wordt door **Raffles** weder opgericht (24 April).

De Oostkust van **Borneo** aan de Engelschen afgestaan.

---

[1] Overleden te Batavia 27 Aug. 1811.

1812 Tractaten tusschen het Engelsch Gouvernement en de Vorsten van Djokdjokarta en Soerakarta, waarbij afstand van grondgebied wordt bedongen.
De oude Sultan van Djokdjokarta, die zich weder van het bestuur des rijks had meester gemaakt, wordt, nadat zijn kraton op 20 Juni door de Engelsche troepen onder den kolonel Gillespie was ingenomen, naar Poeloe Pinang verbannen. Hij wordt opgevolgd door zijn zoon Amankoe Boewono III (Rodjo).

1813 Invoering van het landrente-stelsel op Java.
Omwenteling in Nederland (17 Nov.)
De Prins van Oranje landt te Scheveningen (30 Nov.) en wordt Souvereine Vorst der Vereenigde Nederlanden (1 Dec.)
Raffles sluit eene overeenkomst met den Sultan van Bantam en met de Sultans van Cheribon.

1814 Nederland van de Franschen bevrijd. De teruggave van de Nederlandsche O. I. bezittingen, behalve de Kaap de Goede Hoop, wordt bij het te Londen met Engeland gesloten tractaat bepaald (13 Aug.)

1815 Een reglement op het beleid der regeering, het justitiewezen, de cultures en den handel in 's lands Aziatische bezittingen wordt gearresteerd door Z. K. H. den Souvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden (3 Jan.)
Willem I neemt den titel van Koning der Nederlanden aan (16 Maart).
Aardbeving over geheel Java (April).
De Militaire Willemsorde ingesteld (30 April).
Hevige uitbarsting van den Goenoeng Tambora op het eiland Soembawa
Slag bij Waterloo (18 Juni).

1816 De Luitenant-Gouverneur Stamford Raffles treedt af (11 Maart).

JOHN FENDALL,

geboren te Londen den 9 October 1762, zoon van John Fendall, van Bernersstreet.

Als schrijver in Britsch-Indië aangekomen.	12 Nov.	1779
Assistent te Moorshedabad		1782
Secretaris bij de inlandsche rechtbank (adawlat) te Nattore		1783
Onderkoopman (junior merchant) en eerste assistent te Moorshedabad		1788
Secretaris bij de inlandsche rechtbank aldaar.		1790
Opperkoopman (senior merchant) en rechter te Midnapore		1794
Rechter en magistraat te Moorshedabad.		1799
Rechter en magistraat en fungeerend 3de rechter bij het hof van appel te Dacca		1801
Zout-agent te Irimlook		1806
Vertrekt naar Europa.		1809
Naar Indië teruggekeerd en buiten betrekking		1815
Benoemd tot Luitenant-Gouverneur van het eiland Java en Onderhoorigheden, enz., enz., enz.		1816
Te Batavia aangekomen en opgetreden.	11 Maart	1816
Afgetreden bij de teruggave van de Nederlandsche O. I. bezittingen	19 Aug.	1816
Naar Britsch-Indië teruggekeerd		1817
Jongste rechter in het opperste gerechtshof (Sudder dewance and nizamat adawlat)		1818
Derde lid in den hoogen raad van Indië		1820
Neemt als zoodanig zitting	20 Mei	1820
President van den board of trade		1824
Overleden te Calcutta.	10 Nov.	1825

Tendall was 3 Juni 1790 te Calcutta gehuwd met Mary Farquharson.

Zie: *Memoir of the life and public services of Sir Thomas Stamford Raffles*, bij his widow, blz. 622.

KORTE KRONIEK.

1816 Thomas Stamford Raffles wordt als Luitenant-Gouverneur van Java en Onderhoorigheden opgevolgd door John Fendall (11 Maart).

Aankomst te Batavia van de drie Nederlandsche Commissarissen-Generaal Elout, van der Capellen en Buyskes (11 Mei).

John Fendall treedt af. (19 Aug.)

De Gouverneurs-Generaal

VAN

1816-1888.

Mr. GODERT ALEXANDER GERARD PHILIP Baron VAN DER CAPELLEN [1],

Heer van Berkenwoude en Agterbroek, geboren te Utrecht den 15 December 1778, zoon van Jonker Alexander Philip van der Capellen, Heer van Berkenwoude en Agterbroek, kolonel der cavalerie, 1ste luitenant van het escadron gardes du corps van den Prins Erfstadhouder, kamerheer van Prins Willem de Vde, en van Jonkvrouwe Maria Taets van Amerongen.

Kamerjonker van Z. H. den Hertog van Saksen-Weimar .	27 Aug. 1800
Aan de hoogeschool te Utrecht bevorderd tot doctor in de beide rechten	1803
Secretaris der departementale rekenkamer van het departement Utrecht	13 April 1803
Lid van den raad van financiën in dat departement . .	Aug. 1805
Assessor van den landdrost van dat departement . . .	8 Mei 1807
Secretaris-generaal bij dat departement	10 Dec. 1807
Landdrost van Oost-Friesland, tevens commissaris voor het overnemen van Oost-Friesland, Jever, Kniphuizen en Varel	5 en 7 Febr. 1808
Staatsraad in gewonen dienst (1ste sectie).	22 Dec. 1808
Minister van eeredienst en binnenlandsche zaken . . .	27 Mei 1809
Als zoodanig afgetreden.	31 Dec. 1810
Commissaris-generaal in het departement der Zuiderzee .	17 Dec. 1813
Secretaris van staat voor de zaken van koophandel en koloniën.	6 April 1814
Commissaris van Z. K. H. den Souvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden bij het provisioneel gouvernement-generaal van België	7 Mei 1814
Lid der Ridderschap van de provincie Utrecht	28 Aug. 1814

Benoemd tot Gouverneur-Generaal over Ned.-Indië, mitsgaders opperbevelhebber van Zr. Ms. land- en zeemacht beoosten de Kaap de Goede Hoop tevens Commissaris-

---

[1]) Zijne 32 kwartieren zijn: van der Capellen, Taets van Amerongen, van Lynden, Hasselaer, van Heeckeren, Pijnssen van der Aa, van Coeverden tot Rijsselt, Clignett, van der Schueren, de Casembroot, Bellasis, van Collen, van Keppel, van Lynden, van der Capellen, van Beek, van Zuylen van Nyevelt, van Rijsenborch, van Bronckhorst, Noirot, Torck, van Reede, Ripperda, van Harff, van Baar, van Ledenberch, van Thienen, Carels, van Keppel, van Reede, van Zuylen van Nyevelt en van der Weije.

Generaal voor Ned.-Indië en als zoodanig met zijne beide mede-commissarissen-generaal Elout en Buyskes gemachtigd om krachtens het verbond met Zijne Groot-Britannische Majesteit op den 13 Aug. 1814 gesloten, weder van Ned.-Indië bezit te nemen [1]	22 Sept. 1814
Secretaris van staat voor de Belgische provinciën	2 Oct. 1814
Buitengewoon gevolmachtigde op het congres te Weenen	17 Jan. 1815
Secretaris van staat	21 Sept. 1815
Van Texel naar Indië vertrokken met Zr. Ms. oorlogschip „Amsterdam"	18 Oct. 1815
In Indië aangekomen	11 Mei 1816
Met zijne mede-commissarissen-generaal opgetreden en van den Britschen Luitenant-Gouverneur in rade het bezit van het eiland Java overgenomen	19 Aug. 1816
Legt bij de plechtige inwijding van de hooge regeering van Ned.-Indië het oppergezag over die gewesten als Commissaris-Generaal af	16 Jan. 1819
Teruggeroepen	14 Juli 1823
Bezoekt de Molukken. . . . . 8 Maart—	21 Sept. 1824
Afgetreden als Gouverneur-Generaal	1 Jan. 1826
Keert naar Nederland terug met het schip „Bombay"	2 Febr. 1826
In Nederland aangekomen [2]	11 Juni 1826
President-curator van de hoogeschool te Utrecht	1829
Vertegenwoordigt Z. M. den Koning bij de kroning van Koningin Victoria	28 Juni 1838
Naar Londen ter aankondiging van de troonsbestijging van Koning Willem de IIde	9 Oct. 1840
Voorzitter der commissie tot het lager onderwijs	12 Nov. 1840
Minister van staat	28 Nov. 1840
Opperkamerheer des Konings	10 Aug. 1841
Overleden op den huize Vollenhoven aan de Bilt	10 April 1848

Hij was honorair lid van de Société d'Emulation te Luik (6 Sept. 1815), van de Koninklijke Academie te Brussel (1816), van het Historisch Genootschap te Utrecht (17 Febr. 1817), van het Naturforschende Gesellschaft te Emden (2 Sept. 1822) en van de African Society te Londen (1823), lid van de Keizerl. Leopol. Carolin. Academie te Bonn (28 Nov. 1826), directeur van het Zeeuwsche Genootschap (23 Maart 1816) en van de Maatschappij van Kunsten en Wetenschappen te Haarlem (1826), honorair beschermheer van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen (1826).

[1]) Zie omtrent zijne instructie van 3 Jan. 1815, Cornets de Groot, Beheer, 's-Gravenhage 1862, blz. 55.

[2]) Zie deswege de Ned. Staatscourant van 13 en 14 Juni 1826, beide op blz. 4.

Decoratiën.

Ridder der orde van de Unie	6 Febr. 1808
Commandeur van die orde	24 April 1808
Commandeur der orde van den Ned. Leeuw	17 Nov. 1815
Ridder der 1ste klasse van de Russisch Keizerlijke orde van St.-Anna	2 Dec. 1819
Grootkruis der orde van den Ned. Leeuw	14 Febr. 1821
Groot-officier van het Legioen van Eer	
Commandeur der orde van de Poolster	

---

van der Capellen was 20 April 1803 te Utrecht gehuwd met Jacoba Elisabeth Barones van Tuyll van Serooskerken, geboren te Utrecht 19 Maart 1781, overleden te 's-Gravenhage 28 Nov. 1866, dame du palais, dochter van Willem René Baron van Tuyll van Serooskerken, Heer van Zuylen en Westbroek, lid der Ridderschap van de provincie Utrecht, gedeputeerde ter vergadering van H. H. Mog., lid van de eerste kamer der staten-generaal, commandeur der orde van den Ned. Leeuw, en van Johanna Catharina Fagel. Hij liet geen kinderen na.

Zie *Algemeene Konst- en Letterbode* 1814, I, blz. 397; 1817, I, blz. 55, en II, blz. 22; 1829, I, blz. 353; 1839, II, blz. 5; 1849, II, blz. 113; *De Waakzame, Le Vigilant*, La Haye 22 Febr. 1816, N°. 45 en 48 (over zijn portret); *De Ned. Hermes, Tijdschrift voor Koophandel, enz.*, Amsterdam, 2e jaarg. 1827, N°. 10, blz. 3; *Javasche Courant* van 19 April 1828, N°. 48; *Adres aan Z. M. den Koning, wegens het voorgevallene ten aanzien van Soekaboemie, onder het bewind van den G. G. van der Capellen.* Met officieele bewijsstukken, door A. de Wilde, Amsterdam 1838, 8°.; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 2e jaarg., II, Batavia 1839, blz. 623 (zijne reis in 1824 naar het oostelijk gedeelte van den Indischen archipel); 17e jaarg. 1855, II, blz. 281, 357; 22e jaarg., 1860, II, 303; *Kroniek van het Hist. Genootschap te Utrecht*, 4e jaarg. 1848, blz. 54; *Handelingen der jaarl. algem. vergadering van de maats. der Nederl. letterkunde te Leiden* 1848, blz. 59; *Le Moniteur des Indes Or. et Occ.* La Haye 1848/49, II, blz. 21; *Levenschets van G. A. G. P. Bn. van der Capellen van Berkenwoude* door L. E. Bosch, Utrecht 1849; Utrechtsche Studenten-Almanak 1849, blz. 309; Utrechtsche Volks-Almanak 1849, blz. 107; de Stuers, *Vestiging*, II, Amsterdam 1850, blz. 215; *Indisch Magazijn* van E. de Waal, 2e twaalftal, Batavia 1845, N°. 7 en 8, blz. 47; en N°. 5 en 6 blz. 1; *Handelingen Ind. genootschap* I, 1854, blz. 129; *Biogr. Woordenboek* van Kobus en de Rivecourt, Zutphen 1854; *Onze Tijd*, Amsterdam I, 1848, blz. 305; *De Nederl. O.-I. Bezittingen onder het bestuur van den Gouverneur-Generaal G. A. G. P. Baron van der Capellen* (1819—1825) Eerste gedeelte. Academisch proefschrift van J. A. Spengler. Utrecht 1863. *De terugkomst der Nederlanders en de uitbreiding van hun gezag op het eiland Borneo, ter nagedachtenis van den Baron v. d. Capellen, in leven G. G. v. N. I.*, bewerkt door J. B. J. van Doren. Volgens officieele bronnen, Amsterdam 1865, 8°.; Mr. P. Mijer, *Jean Chrétien Baud geschetst*, Utrecht 1878; *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins. — Portretten: a. zie Fr. Muller, Catal. Nederl. portretten n°. 939—941; b. physionotrace van Quenedy, borstbeeld links, 12°; c. borstbeeld links, in offic. kostuum, met bandelier en sautoir, met 4 reg. onderschr. en wapen, lithogr. znd nm. v. d. teeken. fol.; d. borstbeeld links, in offic. kostuum, m. 2 ordesterren, lithogr. m. facsim. door J. H. Hoffmeister bij E. Spanier. in fol.

KORTE KRONIEK.

1816 Mr. Cornelis Theodorus Elout, Mr. Godert Alexander Gerard Philip Baron van der Capellen en Arnold Adriaan Buyskes, als Commissarissen-Generaal, en de tweede tevens als Gouverneur-Generaal, nemen de kolonie over; de Nederlandsche vlag wordt weder te Batavia geheschen (19 Aug.)

Aardbeving in Westelijk-Java (12 Sept.)

Eenige onlusten in het Krawangsche worden spoedig gedempt. Overname der Nederl. bezittingen op Borneo door den commissaris J. van Boekholtz, en op Celebes door den commissaris P. T. Chassé.

1817 Aardbeving in Westelijk-Java (23 en 24 Jan.)

Overgave der Molukken door den Britschen Gouverneur W. B. Marten aan de Nederlandsche commissarissen J. A. van Middelkoop en N. Engelhard (25 Maart).

Onlusten in de Molukken. De resident J. R. van den Berg met zijne vrouw en twee kinderen te Saparoea vermoord. Expeditie onder den Commissaris-Generaal, Schout-bij-Nacht, A. A. Buyskes. Expeditiën en overwinningen op Amboina, Saparoea en Haroekoe, voornamelijk onder beleid van den majoor A. J. Meijer. Onderwerping van gemelde bezittingen.

Inspectie-reis over Java door de Commissarissen-Generaal Elout en van der Capellen.

Hevige uitbarsting van den berg Idjeng op Java's oostkust.

1817—18 Overname der Ned. bezittingen in Bengalen en op de kust van Coromandel door den commissaris J. A. van Braam.

1818 Idem der bezittingen te Malaka en Riouw door de commissarissen C. J. Wolterbeek en J. S. Timmerman Thijssen (21 Sept.)

Onlusten in Cheribon. Expeditie daarheen onder den kapitein C. P. J. Elout.

Aardbeving over geheel Java (8 Nov.)

Uitbarsting van den vuurberg Goentoer in de Preanger-Regentschappen.

Wegens geschillen op Borneo wordt derwaarts gezonden als commissaris J. van Boekholtz, later de majoor Nahuys en in 1819 E. J. Roesler.

Mr. H. W. Muntinghe als commissaris naar Palembang. Knevelarijen der Engelschen aldaar, en daarop gevolgde opstand onder den Ex-Sultan Mahmoed Badroe'd'din (1819). De Sultan Ahmed Nadjoe'd-din neemt de wijk naar Java; ook de commissaris is verplicht met de Ned. krijgsmacht Palembang te verlaten.

Een regeeringsreglement afgekondigd (22 Dec.)

1819 Plechtige inwijding der Ned.-Indische regeering door de Commissarissen-Generaal. De Commissaris-Generaal van der Capellen treedt als zoodanig met zijne beide mede-commissarissen-generaal af (16 Jan.)

De Commissarissen-Generaal Elout en Buyskes vertrekken naar Nederland (16 Febr.)

Overname der bezittingen ter Westkust van Sumatra door den commissaris J. du Puy (22 Mei). Geschillen met de Portugeesche regeering op Timor. G. G. Baron Taets van Amerongen en M. H. Halewijn als commissarissen daarheen gezonden.

1819 Oprichting van een plantentuin te Buitenzorg, onder de leiding van den hoogleeraar C. G. C. Reinwardt.

Onlusten op Celebes onder zekeren Aboe Bakar. Overwinningen aldaar onder den kolonel A. D. de la Fontaine.

1820 Een opstand onder de Boegineezen te Riouw spoedig gedempt door het beleid van den majoor P. F. Krieger, als ook eenige onlusten op Banka door de luit.-kolonels W. J. Keer en C. J. Riesz, kapitein C. van der Wijck, enz.

Mr. H. J. van de Graaff en G. F. Meylan als commissarissen naar de Molukken.

Hevige uitbarsting van den Goenoeng Api op Banda.

Dood des Keizers van Soerakarta Pakoe Boewono IV (Bagoes). Plechtige inwijding van zijn opvolger en oudsten zoon Pakoe Boewono V (Soegih), in tegenwoordigheid der commissarissen P. Merkus, Mr. H. G. Nahuys en P. H. van Lawick van Pabst.

1821 Cholera op Java. Tweede expeditie tegen Palembang onder het opperbevel van den generaal-majoor de Kock. De zeemacht gecommandeerd door den kapitein ter zee Jhr. Lewe van Aduard, en de landtroepen door de kolonels A. D. de la Fontaine en B. Bischoff. Palembang overwonnen (24 Juni).

Aardbeving in Westelijk-Java (25 Sept.)

1822 Onlusten der Padri's in de Padangsche Bovenlanden. Expeditiën onder den luit.-kolonel A. T. Raaff.

Onlusten ter Westkust van Borneo, voornamelijk door de Chineezen. J. H. Tobias als commissaris derwaarts gezonden. Overwinningen onder den luit. kolonel de Stuers.

Aardbeving in Westelijk-Java (Oct.)

Contract met den Sultan van Matam (Nov.)

De Sultan van Djokdjokarta overlijdt en wordt opgevolgd door zijn zoon Amankoe Boewono V (Mênol).

1823 Belasting op de verponding vastgesteld. (Jan.)

De regent van Blora uit zijn ambt ontzet.

1824 Tractaat met Engeland gesloten (17 Maart). Ruiling van grondgebied, enz.

Oprichting der Ned. Handelmaatschappij (29 Maart).

Reis van den Gouverneur-Generaal door de Moluksche eilanden en naar Celebes. (8 Maart—21 Sept.)

Afschaffing van de Hongie-tochten en van de uitroeiing der specerij-tuinen in de Molukken.

Uitbarsting van den Goenoeng Api op Banda.

Opstand van Boni. Gevechten bij Tanette en Soepa onder den luit-kolonel de Stuers. De generaal-majoor J. van Geen met versterkingen van Java gezonden.

Overwinningen bij Boele-Comba, Panassa, Badjoa, enz. Inneming van Boni en Soepa.

Het in 1667 door Speelman tot stand gebrachte vredes- en bondsverdrag, bekend onder den naam van Bongaaisch Contract, wordt door eenige rijken van Celebes hernieuwd.

1825 Het landelijk stelsel in de residentie Krawang ingevoerd (25 Jan.)

Overname van Benkoelen uit de handen der Engelschen (Mei).

1825 Opstand te Djokdjokarta onder Pangéran Ario Dipo Negoro, oom en voogd des Sultans (Juli). Begin van den Javaanschen oorlog. De generaal de Kock met het opperbevel der krijgsverrichtingen belast. Versterking der krijgsmacht door de aankomst van troepen van Celebes, onder den generaal-majoor van Geen.

Onderwerping van den Radja van Gilolo en zijne volgelingen op Ceram's noordkust.

Stichting op het Ceramsche rijk.

Verheffing van Prins Asgar tot Sultan over de Noord-oostkust van Ceram, onder toezicht van een gecommitteerd ambtenaar (12 Aug.)

1825—1826 Reis van den luitenant ter zee D. H. Kolff naar den Z. O. Molukschen Archipel en de Z. W.kust van Nieuw-Guinea.

1826 De Gouverneur-Generaal Baron van der Capellen treedt af (1 Jan.)

HENDRIK MERKUS DE KOCK,

geboren te Heusden den 25 Mei 1779, zoon van Johannes Conradus de Kock, lid der firma Sartorius, Schukort & Co., bankiers te Parijs, en van Maria Petronella Merkus.

Klerk bij het comité van algemeen welzijn	15 Oct. 1795
Klerk bij het ministerie van oorlog	1 April 1797
Tweede legatie-secretaris bij den minister op het congres te Rastatt (Charles Henri van Grasveld)	1 Juni 1798
Verbonden aan de zending naar Parijs van Rutger Jan Schimmelpenninck (18 Brumaire A° 6)	8 Nov. 1798
Secretaris bij den naar Milaan gedispecieerden gevolmachtigden minister	1 April 1799
Opperschrijver van de vloot onder admiraal de Winter, met rang van kapitein ter zee	13 Maart 1801
Fiskaal en secretaris van de vloot onder admiraal Ver Huell	23 Aug. 1803
Kolonel en kapitein ter zee titulair, functie doende van den chef van den generalen staf	24 Mei 1804
Opperequipagemeester van de marine beoosten de Kaap de Goede Hoop	26 Jan. 1806
Te Batavia aangekomen met het Amerikaansche schip „Mont-Vernen", kapitein Dikes	Febr. 1807
Commandant-militair over Java's Oosthoek, Madura en Grissee en kapitein van de havens en baaien aldaar	1 Maart 1807
Kolonel en adjudant-generaal van den Gouverneur-Generaal	13 Jan. 1808
Brigadier der legers en commandant der militaire divisie te Samarang	11 April 1809
Chef van den generalen staf der Koninklijke en Koloniale marine en van de partie militaire van de mobile divisie te Batavia.	20 Jan. 1810
Bij de vereeniging van Holland met Frankrijk overgegaan in Franschen dienst	1 Sept. 1810
Aangewezen tot eventueelen opvolger van den Gouverneur-Generaal Janssens	Aug. 1811
Chef van den generalen staf van het leger, op het slagveld benoemd	10 Aug. 1811
Krijsgevangen door de Engelschen en naar Engeland overgebracht	17 Sept. 1811

Met vrouw en drie kinderen te Reading in Berkshire (Engeland) aangekomen	Febr. 1812
Uit zijne krijgsgevangenschap ontslagen	3 Dec. 1813
Luitenant-kolonel met rang van kolonel, 3de bataljon infanterie van linie	25 Jan. 1814
Commandant van de vesting 's-Hertogenbosch	29 Jan. 1814
Chef van den generalen staf van het „corps d'armée" bestemd naar Java	18 Oct. 1814
Generaal-majoor	21 April 1815
Chef van den staf van het commando in de zuidelijke departementen onder Prins Frederik te Brussel	19 Juli 1815
Vertrekt naar Java met Zr. Ms. schip „Prins Frederik"	31 Aug. 1816
In Indië aangekomen	1 Mei 1817
Gouverneur der Moluksche eilanden	Dec. 1817
Als zoodanig opgetreden	24 Febr. 1818
Als zoodanig eervol ontslagen	28 Aug. 1818
Commandant der troepen in Oost-Indië	5 Mei 1819
Curator van de militaire school	1821
Opperbevelhebber over de land- en zeemacht bestemd voor de expeditie naar Palembang	April 1821
Hem als zoodanig toegekend een traktement van *f* 20.000 's jaars en *f* 15.000 tafelgeld	7 Sept. 1821
Luitenant-Generaal	26 Nov. 1821
Luitenant-Gouverneur van 's Rijks Aziatische Bezittingen, met zitting in den raad van Indië, op *f* 50.000 's jaars, met bepaling dat hij in geval van overlijden of vertrek van den tegenwoordigen Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië zich provisioneel, en in afwachting van 's Konings nadere beschikking over dat ambt, zal belasten zoowel met het opperbestuur der gemelde bezittingen, als met het bevel over 's Rijks Land- en Zeemacht beoosten de Kaap de Goede Hoop	8 Mei 1822
President-curator van de militaire school	1824
Opgetreden als waarnemend Gouverneur-Generaal	1 Jan. 1826
Luitenant-Gouverneur-Generaal sedert de aankomst van den commissaris-generaal du Bus de Gisignies	4 Febr. 1826
Afgetreden als Luitenant-Gouverneur-Generaal	16 Jan. 1830
Naar Nederland vertrokken met Zr. Ms. korvet „Nehalennia", kapitein-luitenant ter zee J. C. Rijk	8 Juni 1830
In Nederland aangekomen	21 Oct. 1830
Opperbevelhebber der troepen in de provincie Zeeland	22 Maart 1831
Verheven in den Nederlandschen Adelstand en hem verleend den titel van Baron, overgaande op zijne wettige mannelijke afstammelingen bij recht van eerstgeboorte	10 Jan. 1835
Geadmitteerd in de Ridderschap van Noord-Brabant	1 Juni 1836

Minister van binnenlandsche zaken	1 Dec. 1836
Eervol op zijn verzoek als minister van binnenlandsche zaken ontslagen, met ingang van 1 Juni 1841, en benoemd tot minister van staat en tot kanselier der beide orden. . .	12 Mei 1841
Lid van de 1e kamer der staten-generaal	8 Jan. 1842
Voorzitter van de Ridderschap van Noord-Brabant. . .	1844
Overleden te 's-Gravenhage.	12 April 1845

Decoratiën.

Ridder der orde van de Unie	16 Febr. 1807
Commandeur van die orde.	25 Aug. 1808
Commandeur der orde van de Réunie	Febr. 1812
Ridder der 3de klasse van de Militaire Willemsorde . .	14 Oct. 1815
Commandeur van die orde.	14 Nov. 1821
Grootkruis van die orde.	25 Oct. 1830
Versierd met het Metalen Kruis	5 April 1832
Grootkruis der orde van den Ned. Leeuw.	11 Mei 1841
Begiftigd met het onderscheidingsteeken voor langdurigen dienst als officier.	6 Dec. 1844

de Kock was 3 Mei 1807 te Batavia gehuwd met Louise Wilhelmine Gertrude Barones von Bélfinger (weduwe van den majoor der Pruisische cavalerie von Schweckow), geboren te Berlijn in 1788, overleden te Magelang (residentie Kadoe) 28 Dec. 1828, dochter van Wendelin Baron von Bélfinger, te Prestantin (Pruisisch Pommeren), en van Adriana Geertruida Lodisio.

Uit dit huwelijk:

1. Albert Hendrik Wendelin Baron de Kock, geboren te Soerabaija 20 Maart 1808, oud vice-president van den raad van Ned.-Indië, commandeur der orde van den Ned. Leeuw, ridder met de ster der orde van de Eikenkroon, gehuwd te Batavia 24 Febr. 1828 met Elisabeth Antoinette Verster, geboren te Batavia 4 Sept. 1809, overleden aldaar 8 Juli 1855, dochter van Frans Verster, fiskaal te Batavia, en van N. van Teylingen;
2. Jonkvr. Jacoba Adriana de Kock, geboren te Soerabaija 28 Febr. 1809, overleden te 's-Gravenhage 14 Jan. 1882, gehuwd te Batavia 20 Jan. 1828 met François Vincent Antoine Ridder de Stuers, geboren te Roermond 29 Dec. 1793, overleden te 's-Gravenhage 29 Dec. 1881, luit.-generaal, comm. van het leger in Ned.-Indië, adjudant des Konings i. b. d., enz., enz., zoon van Joseph Bernard Ridder de Stuers, raad-fiskaal, momboir en wapenheraut bij den Hoogen Raad van Oostenrijksch-Gelderland te Roermond, en van Aloïse Petronella de la Court;
3. Karel Joan de Kock, geboren te Samarang 3 Febr. 1810, overleden te Batavia 3 Mei 1811;

4. Clara Sophia de Kock, geboren te Batavia 15 Febr. 1811, overleden te 's-Gravenhage 15 Dec. 1814;
5. Henriëtte Ariadne de Kock, geboren te Berlijn 4 Mei 1813, overleden te Deventer 2 Mei 1814;
6. Maria Anna de Kock, geboren te Berlijn 4 Mei 1813, overleden te Deventer 13 Mei 1814;
7. Mathilde Louise de Kock, geboren te 's-Gravenhage 1 Febr. 1815, kort daarna aldaar overleden;
8. Frederik Lodewijk Willem Baron de Kock, geboren te Amboina 29 Aug. 1818, overleden te 's-Gravenhage 20 Juni 1881, directeur van het kabinet des Konings, minister van staat, grootkruis der orde van de Eikenkroon, commandeur der orde van den Ned. Leeuw, grootkruis der Adolfsorde van Nassau, commandeur der orden van Leopold van Oostenrijk en van Christus van Portugal, enz., gehuwd te Arnhem 23 Maart 1848 met Jonkvr. Antoinette Catherine Cornelie des Tombe, geboren te Antwerpen 17 Juli 1826, dochter van Andries Jan Jacob Baron des Tombe, luit.-generaal, gouverneur van Maastricht, en van Cecile Perrette de Lange van Wijngaerden.
9. Jonkhr. Hendrik Pieter de Kock, geboren te Weltevreden (Batavia) 6 Febr. 1820, overleden te 's-Gravenhage 25 Juli 1889, vice-admiraal titulair, chef der afd. loodswezen, enz., bij het departement van Marine, inspecteur-generaal van het loodswezen, enz. ridder orde van den Ned. Leeuw, officier der Leopoldsorde van België, ridder 4e klasse der orde van Medjidié van Turkije, ridder der orde van het Zwaard van Zweden, gehuwd te Nieuwediep 16 Febr. 1848 met Anna Maria Frederika Coertzen, dochter van Johan Frans Adolph Coertzen, schout-bij-nacht, hoofd-inspecteur van het loodswezen, ridder der orde van den Ned. Leeuw, commandeur der orde van de Eikenkroon, en van Marie Jacqueline Diemer;
10. Ferdinand Eduard de Kock, geboren te Weltevreden (Batavia) 5 Febr. 1821, overleden aldaar 7 Mei 1823;
11. Jonkhr. Karel Wendelin de Kock, geboren te Weltevreden (Batavia) 28 Mei 1822, overleden te 's-Gravenhage 11 April 1886, generaal-majoor, adjudant van Z. K. H. den Prins van Oranje, enz., gehuwd te Maastricht 1 Nov. 1844, met Jonkvr. Louise Elisabeth des Tombe, geboren op den huize Voorn bij Utrecht 1 Nov. 1822, overleden op den huize Hoenlo bij Olst 17 Juli 1890, dochter van Andries Jan Jacob Baron des Tombe, luit.-generaal, enz., en van Cecile Perrette de Lange van Wijngaerden.

Zie *Bataviasche Kol. Courant* van 26 Jan. 1810, N°. 4; F. V. A. de Stuers, *Mémoires sur la guerre de l'île de Java de 1825 à 1830*, Leiden 1833 (met atlas); A. W. P. Weitzel. *De oorlog op Java van 1825—30*, Breda 1852; *Milit. Spectator*, III, 1835, blz. 208; *Handel. Ind. Genootschap*, II, 1855, blz. 381; Nahuys, *Herinneringen*, 's-Bosch 1858, blz. 179; *Vaderl. Letteroefeningen*, 1849, I, blz. 526; Gerlach, *Fastes Milit.*, Zalt-Bommel 1859, blz. 235; *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins; *Zelandia illustrata*, II, blz. 434 (zijn portret in 1832 te Middelburg op steen geteekend door C. Kimmel, Lith. van Daiwaille & Veldhuizen, Uitg. van C. E. Schutters); *Levensberichten van Zeeuwen*, door F. Nagtglas, Middelburg 1889, blz. 556 en 557. — Portretten: a. zie Fr. Muller, Nederl. por-

tretten, nº. 2962—64; b. physionotrace door Quenedey, borstb. links, in offic. kostuum, m. ridderkr., in medaillon, znd. nm v. pers. 12º; — c. borstb. rechts, in offic. kostuum, lith. m. 3 reg. holl. onderschr. door C. C. B. Last, kl. fol.; — d. borstb. rechts, in offic. kostuum, m. 2 ridderkr., 2 ordesterren en eereteeken v. 30 jar. dienst, lith. m. facsim. d. I. H. Hoffmeister bij E. Spanier, fol.; — e. borstb. rechts, lith. m. facsim. bij S. Lankhout, 1838, kl. 4°.

KORTE KRONIEK.

1826 De luitenant-generaal, luitenant-gouverneur H. M. de Kock treedt op als waarnemend Gouverneur-Generaal (1 Jan.) en daarna als Luitenant-Gouverneur-Generaal (4 Febr.)

De uit Nederland aangekomen Commissaris-Generaal L. P. J. Burggraaf du Bus de Gisignies treedt op (4 Febr.)

Het voor particuliere rekening te Soerabaija gebouwde stoomschip „van der Capellen" wordt in de vaart gebracht.

Voortduring van den oorlog op Java. Gevechten bij Plérèd en Gòrok, enz.

Herstelling van Z. H. den Sultan Hamangkoe Boeana den 2den op den troon van Djokdjokarta, onder den titel van Sultan Sepoeh Hamangkoe Boeana den 2den, Senopatie Ingalogo Abdoel Rahman Saidin Panotogomo Kaliefatolah, in tegenwoordigheid van de commissarissen H. W. Merkus de Kock, Mr. H. W. Muntinghe en N. Engelhard (12 Sept.)

1827 Komst van de expeditionaire troepen uit Nederland.

Gedurige gevechten tegen Dipo Negoro, Sentot, enz.

Een nieuw provisioneel regeeringsreglement ingevoerd (30 Aug.)

1828 Gedurige gevechten tegen Dipo Negoro, enz.

Belangrijke uitbreiding van den landbouw op Java, vooral door aanplantingen van indigo, katoen, thee, tabak, enz. De cochenille-teelt ingevoerd.

De civiele wetten der Mahomedanen, 25 Maart 1760 door de Indische regeering geapprobeerd, gerenoveerd voor zooveel betreft het 1ste hoofdstuk aangaande de successie ab-instestato (3 Aug.)

Reis van den kapitein-luitenant Steenboom met Zr. Ms. korvet „Triton" en schoener „Isis" naar Nieuw-Guinea. Belangrijke ontdekkingen aldaar.

Inbezitneming van een gedeelte van Nieuw-Guinea (24 Aug.) Het fort du Bus aldaar gesticht en het etablissement Merkus-oord genoemd.

Vijandelijkheden van den Sultan van Matam op Borneo. Expeditie daarheen onder den kapitein ter zee H. M. Dibbetz. Hardnekkige gevechten in de rivieren Karbouw en Katapan (2 en 3 Sept.) Matam wordt ingenomen en dat rijk onderworpen.

1828 Het reglement op het houden van registers van den burgerlijken stand voor Christenen en Joden in Ned.-Indië, vastgesteld bij besluit van den Commissaris-Generaal du Bus de Gisignies dd. 18 Juni 1828, treedt in werking (1 Oct.)

1829 Gedurige gevechten tegen Dipo Negoro, enz.

1830 De Commissaris-Generaal du Bus de Gisignies legt zijne waardigheid neder en de Luitenant-Gouverneur-Generaal de Kock treedt gelijktijdig af (16 Jan.)

JOHANNES VAN DEN BOSCH,

geboren te Herwijnen den 2 Februari 1780, zoon van Johannes van den Bosch, geneesheer te Herwijnen, en van Adriana Poningh.

Als luitenant der genie naar Batavia vertrokken . . .		1797
Kapitein, aide de camp van den Gouverneur-Generaal van Overstraten	6 Febr.	1801
Kapitein bij het korps ingenieurs te Batavia		1802
Majoor, aide de camp van den Gouverneur-Generaal Siberg	15 Mei	1804
Luitenant-kolonel en adjudant-generaal van den Gouverneur-Generaal Wiese	25 Febr.	1807
Met rang van kolonel op zijn verzoek eervol uit den dienst ontslagen	18 Mei	1808
Naar Nederland vertrokken.	Nov.	1810
Kolonel, aide de camp van den luitenant-generaal Kraijenhoff	24 Nov.	1813
Gechargeerd met de directie der Oost-Indische militaire zaken	6 Nov.	1814
Chef van den generalen staf van den luitenant-generaal de Constant Villars	1 April	1815
Generaal-majoor titulair	24 Nov.	1816
Op nonactiviteit.		1818
Administrateur voor de zaken der nationale militie en schutterijen bij het departement van binnenlandsche zaken .	28 Sept.	1823
Gezonden naar West-Indië als Commissaris-Generaal voor de Nederl. bezittingen aldaar, ten einde het stelsel van bestuur in die bezittingen op vasten voet te brengen, waarvoor hem eene belooning van *f* 60.000 wordt toegekend	12 Oct.	1827
Luitenant-Generaal, Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië	16 Oct.	1828
Voorzien van eene instructie [1])	16 Mei	1829
Naar Indië vertrokken met Zr. Ms. fregat „de Ruppel" .	24 Juli	1829
Aangekomen te Batavia.	2 Jan.	1830
Opgetreden	16 Jan.	1830
Doet eene reis over Java . . . . Aug.	en Sept.	1830

---

[1]) Die instructie is in haar geheel met toelichting medegedeeld in het werk van Cornets de Groot, Over het beheer onzer Koloniën, 's-Hage 1862, 8°., bl. 98.

Koopt de landgoederen Pondok-Gedeh en Tjibinoeng (Buitenzorg)		1831
Benoemd tot Commissaris-Generaal over Ned.-Indië en bekleed met eene uitgebreide macht	17 Jan.	1832
Hem wordt vergund naar Nederland terug te keeren . .	22 Juli	1832
Aanvaardt de waardigheid van Commissaris-Generaal. .	27 Juni	1833
Afgetreden als Gouverneur-Generaal.	2 Juli	1833
Afgetreden als Commissaris-Generaal	31 Jan.	1834
Uit Indië vertrokken met Zr. Ms. fregat „Algiers", kapitein ter zee van Lutsenburg	2 Febr.	1834
In Nederland aangekomen	18 Mei	1834
Minister van koloniën	30 Mei	1834
Verheven in den Nederlandschen Adelstand en hem verleend den titel van Baron, overgaande op zijne wettige mannelijke afstammelingen bij recht van eerstgeboorte . . .	17 Juni	1835
Eervol als minister van koloniën ontslagen met ultimo Dec. 1839, benoemd tot minister van staat en hem verleend den titel van Graaf, overgaande op zijne wettige mannelijke afstammelingen bij recht van eerstgeboorte	25 Dec.	1839
Overleden op den huize Boschlust bij 's-Gravenhage . .	28 Jan.	1844

Decoratiën.

Ridder der 3de klasse van de Militaire Willemsorde . .	8 Juli	1815
Commandeur der orde van den Ned. Leeuw.	15 Oct.	1828
Grootkruis van die orde.	26 Maart	1831

van den Bosch was de stichter van het Cultuurstelsel in Ned.-Indië en van de Nederlandsche koloniën van weldadigheid. Op zijn overlijden werd eene gedenkpenning geslagen. Zijn buitengoed Boschlust, door hem gesticht, werd in 1845 bij publieke veiling voor *f* 80.000 aangekocht door Z. K. H. Prins Alexander der Nederlanden.

van den Bosch heeft geschreven:

„Nederlandsche Bezittingen in Azië, Amerika en Afrika, in derzelver toestand en aangelegenheid voor dit Rijk wijsgeerig, staathuishoudkundig en geographisch beschouwd, met bijvoeging van de noodige tabellen", 's-Gravenhage 1818. Twee deelen in 8°. en atlas m. 12 kaarten fol.;

„Iets over de finantiële aangelegenheden van het Rijk." 's-Gravenhage 1840;

„Onderzoek naar de beginselen waaraan de bezuinigingen en hoogere belastingen behooren getoetst te worden en naar doelmatige middelen, die deze zouden kunnen vervangen." Met twee vervolgen. 's-Gravenhage 1843—44;

„Mijne verrichtingen in Indië. Verslag van Z. E. den Comm.-Gen. over de jaren 1830—33 door Z. E. zelv' opgesteld en overhandigd aan zijnen

opvolger den Gouv.-Gen. a. i. J. C. Baud, waarin de grondslagen en eerste uitkomsten van het cultuurstelsel vergeleken worden met de vroeger gevolgde regeringsbeginselen en de daaruit verkregen resultaten, en beschouwd in verband met de politieke en finantiële belangen van Indië en Nederland". Amsterdam 1864, 8°.

---

van den Bosch was gehuwd 1°. te Batavia 5 Aug. 1804 met Catharina Lucretia de Sandol Roy, geboren te Kaapstad (Kaap de Goede Hoop) omstreeks 1780, overleden te Amsterdam 10 Febr. 1814, dochter van Simon de Sandol Roy, brigadier en hoofd over de geheele Indiasche militie, en van Catharina Geertruida Cornelia van Schoor; 2°. met Rudolphine Adolphine Elisabeth de Sturler, geboren te St.-Omer 12 Maart 1790, overleden te 's-Gravenhage 26 Febr. 1873, dochter van Rudolph Willem de Sturler en Daniëlla Elisabeth van Oosterhoudt.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jonkvr. Geertruida Cornelie Adrienne van den Bosch, geboren te Batavia 15 Aug. 1805, overleden te Neuchatel 28 Maart 1890, gehuwd te Neuchatel 12 Juli 1832 met Henri de Sandol Roy, geboren te Neuchatel, overleden aldaar 15 Juli 1865, officier in Pruisischen dienst, zoon van François de Sandol Roy, luitenant-kolonel in Nederl. dienst, en van Sophia Bridjett Barwell;
2. Mr. Johannes Hendrik Graaf van den Bosch, geboren te Batavia 28 Jan. 1807, overleden aldaar 23 Oct. 1854, resident van Buitenzorg, ridder der orde van den Ned. Leeuw, gehuwd te Buitenzorg 30 Mei 1832 met Jenny Adelaïde Bartholde Henriëtte Adolphine von Schmidt auf Altenstadt, geboren te St.-Oedenrode 17 Oct. 1813, overleden te 's-Gravenhage 2 Juni 1867, dochter van Johan Heinrich Adolph von Schmidt auf Altenstadt, generaal-majoor, directeur der O. I. artillerie, en van Jenny Balneavis;
3. Adriana van den Bosch, geboren te Batavia in 1808, overleden aldaar 18 Sept. 1831, gehuwd te Buitenzorg 20 Febr. 1831 met Justin van Schoor, geboren te Middelburg 19 Sept. 1795, overleden op Kramat bij Batavia 16 Dec. 1841, lid in den raad van Ned.-Indië, voorzitter van de hoofdcommissie van onderwijs, ridder der orde van den Ned. Leeuw, zoon van Jan Meinard van Schoor en Anna Josina Lantsheer;
4. Jonkhr. Hendrik van den Bosch, geboren te Tiel 2 Jan. 1812, st. op Jagtlust aan de Bilt 19 Maart 1882, burgemeester van de Bilt, gehuwd te 's-Gravenhage 9 Juli 1840 met Jonkvr. Elisabeth Jacoba Lucia Junius van Hemert, geboren te 's-Gravenhage 12 Febr. 1820, dochter van Jonkhr. Mr. Willem Joannes Junius van Hemert, procureur-generaal bij het gerechtshof van Zuid-Holland, lid van de 1ste kamer der Staten-Generaal, ridder der orde van den Ned. Leeuw, commandeur der orde van de Eikenkroon, en van Elisabeth Jacoba Lucia Reitz;
5. Jonkhr. François van den Bosch, geboren te Zalt-Bommel 15 Maart 1813, overleden te Godesberg 7 Juni 1882, officier bij het 10e regiment lanciers,

gehuwd te 's-Gravenhage 8 Juli 1840 met Jonkvr. Aletta Elisabeth Antonia Jacoba Junius van Hemert, geboren te 's-Gravenhage 28 Juni 1815, overleden te Arnhem 4 Juni 1888, dochter van de voornoemden;

Uit het tweede huwelijk:

6. Jonkhr. Mr. Richard Leeuwenhart van den Bosch, geboren te Londen 11 Aug. 1815;
7. Jonkhr. Mr. Eduard van den Bosch, geboren te 's-Gravenhage 7 Febr. 1829, overleden aldaar 14 Maart 1875, secretaris van legatie, ridder der Leopoldsorde van België.

Zie *Letterkundig Magazijn van Wetenschap, Kunst en Smaak*, 1819, stuk 1, blz. 33; *Algem. Konst- en Letterbode*, 1833, II, blz. 92; 1834, II, blz. 137; 1835, II, blz. 3; 1838, II, blz. 370; *Iets over den voorgaanden en tegenwoordigen staat van Ned.-Indië*, vergezeld van eene beoordeeling van twee vlugschriften, getiteld: *Kort overzigt der financiële resultaten van het stelsel van kultures onder den G. G. J. van den Bosch* en *Blik op het bestuur van Ned. Indië onder den G. G. J. van den Bosch, voor zoover het door denzelven ingevoerde stelsel van cultures op Java betreft.* Door N. Van Elten DJzn., 's-Gravenhage en Amsterdam, 1835, 8°.; *Boekzaal der Geleerde Wereld*, Maart 1844, blz. 398; *Handelingen der jaarlijksche Algem. Vergadering van de Maatschappij der Nederl. Letterkunde te Leiden*, 1844, blz. 13; *Verslagen en mededeelingen van het Kon. Nederl. Instituut von Wetenschappen, enz.*, V, 1845, blz. 179; *Handelingen en Geschriften van het Ind. Genootschap te 's-Gravenhage*, I, 1854, blz. 343; II 1855, blz. 169; *De Nederl. Kunstspiegel*, 1e jaarg. 1845, blz. 287; *Navorscher* 1857, blz. 331; 1862, blz. 211; 1866, blz. 128; *Een standbeeld voor den Graaf van den Bosch*, door A. Halberstadt. Leiden 1862, 8°; *Ind. Staatsblad* 1833, No. 37; *Tijdschrift voor Ind. Taal- Land- en Volkenkunde* uitgegeven door het Batav. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. XIV, 4 serie; V. Batavia 1864; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 1865. Nieuwe Serie. 3e jaarg. I. blz. 387; II. blz. 126, 201, 206—208, 212, 366, 337, 482; *Geïll. Encyclopædie* van Winkler Prins; Jhr. J. P. Cornets de Groot van Kraaijenburg, *Over het beheer onzer koloniën*, 's-Gravenhage 1862, blz. 90, 116 en 339. — Portretten: a. zie Fr. Muller, Ned. portretten no. 609; b. borstbeeld van voren, in offic. kostuum m. ridderkruis en ordester, lithogr. m. facsim; d. J. H. Hoffmeister bij E. Spanier, fol.; c. borstbeeld v. voren in offic. kostuum in ovaal, lithogr. m. facsim, v. E. Spanier. 12°.

KORTE KRONIEK.

1830 Aanvaarding van het bestuur door den Gouverneur-Generaal J. van den Bosch (16 Jan.)

Nieuw regeeringsreglement ingevoerd (19 Jan.) Nieuwe beginselen van bestuur; stelsel van cultures op Java.

Onderwerping van Mankoe Boemi en Sentot, opgevolgd door de gevangenneming van Dipo Negoro (28 Maart). Einde van den oorlog op Java.

Mr. P. Merkus sluit eene overeenkomst met den nieuw benoemden Keizer van Soerakarta (14 Juli).

Uitbreiding van het gouvernements-grondgebied op Java met de residentiën Kediri, Madioen, Bagelen en Banjoemas.

1831 Het landelijk stelsel in die residentiën en de huistax in Kediri en Madioen ingevoerd.

De katoen- en kaneelcultuur wordt gouvernementsteelt.

1831 en 1832 Onlusten in de residentie Bagelen.

1832 Oproer der Chineezen in Krawang. A. C. Macklot, lid der natuurkundige commissie, sneuvelt bij die gelegenheid (12 Mei).

De Sultan van Bantam wordt, als medeplichtige aan zeeroof, naar Soerabaija verwijderd.

De indigocultuur in Bagelen ingevoerd.

Het regentschap Patjitan wordt eene afzonderlijke assistent-residentie (6 Juni).

Het Padrische rijk van Lintou (Westkust van Sumatra) vermeesterd door de Nederlanders onder Elout, luit.-kolonel, commandant, en Vermeulen Krieger, luit.-kolonel (Aug.)

Onderwerping der Padri's en verovering der IV en XII Kota's (Westkust van Sumatra) (Sept. en Oct.)

Ontbinding van het Ceramsche rijk, gevangenneming van den Sultan die met zijne familie naar Java wordt verwijderd (Nov.)

Aan J. M. van Beusechem opgedragen het maken van eene statistieke beschrijving van Ned.-Indië.

1833 Aardbeving in Westelijk-Java (28 Jan.)

Intrekking van de hoofdcommissie van landbouw, ingesteld bij Ind. besluit van 29 Maart 1826 (26 Juni).

De Gouverneur-Generaal van den Bosch aanvaardt de waardigheid van Commissaris-Generaal (27 Juni).

Hij treedt af als Gouverneur-Generaal (2 Juli).

JEAN CHRÉTIEN BAUD,

geboren te 's-Gravenhage den 23 October 1789 en gedoopt aldaar den 25 October 1789, zoon van Abram Baud, kolonel-inspecteur van de administratie der armee, belast met de directie der 1e afdeeling van de generale intendance, ridder der orde van den Ned. Leeuw, en van Louise Brun.

Op de artillerieschool te Breda	Nov. 1803
Cadet-surnumerair bij de marine	2 Mei 1804
Cadet bij die marine	Nov. 1806
Adelborst der 1ste klasse	Juni 1807
Enseigne de vaisseau	8 Dec. 1810
Adjoint de l'état major aan boord van het fregat „la Méduse"	Dec. 1810
Waarnemend secretaris van den benoemden Gouverneur-Generaal Janssens, aan boord van dat fregat	Dec. 1810
Van Maindain naar Java vertrokken	29 Dec. 1810
Op Java aangekomen	25 April 1811
Op zijn verzoek als officier van de Keizerlijke marine ontslagen en benoemd tot 2en commies	1 Juni 1811
Tweede commies bij de Britsche gouvernements-secretarie	Oct. 1811
Tweede translateur van het gouvernement	1812
Hoofdcommies bij die secretarie	8 Febr. 1814
Secretaris van het gouvernement	20 Aug. 1816
Algemeene secretaris van de hooge regeering	12 Jan. 1819
Op zijn verzoek eervol ontslagen	23 Aug. 1821
Uit Indië vertrokken met het schip „Jan en Cornelis", kapitein J. Duiff	14 Oct. 1821
In Nederland aangekomen	1822
Lid en secretaris der commissie voor de oprichting van de Ned. Handelmaatschappij	7 Mei 1824
Directeur voor de zaken der O. I. bezittingen bij het departement voor de nationale nijverheid en de koloniën	30 Juli 1824
Belast met eene zending naar Ned.-Indië als tijdelijke plaatsvervanger van van den Bosch	28 Juli 1832
Naar Oost-Indië vertrokken met het schip „Prinses Marianne", gezagvoerder J. Admiraal	22 Sept. 1832
Te Batavia aangekomen	10 Jan. 1833

Als vice-president der Ind. regeering beëedigd en geinstalleerd	23 Jan. 1833
Opgetreden als Gouverneur-Generaal ad interim. .	2 Juli 1833
Afgetreden	29 Febr. 1836
Uit Indië vertrokken met het schip „India", gezagvoerder P. Vis	8 April 1836
In Nederland aangekomen	14 Aug. 1836
Staatsraad in buitengewonen dienst	3 Oct. 1836
Hem zitting verleend in den raad van state	13 Juni 1838
Minister van koloniën ad interim, met ingang van 1 Jan. 1840	25 Dec. 1839
Minister van marine en koloniën, met ingang van 10 Aug. 1840	21 Juli 1840
Minister van koloniën, met ingang van 1 Jan. 1842 . .	23 Oct. 1841
Op zijn verzoek eervol ontslagen.	25 Maart 1848
Gepensionneerd.	9 Juni 1848
Lid van de 2de kamer der staten-generaal.	Oct. 1850
Minister van staat.	8 Sept. 1854
Afgetreden als lid van de 2de kamer der staten-generaal	Sept. 1858
In den Nederlandschen Adelstand verheven en hem verleend den titel van Baron, overgaande op zijne wettige mannelijke afstammelingen bij recht van eerstgeboort	25 Sept. 1858
Overleden te 's-Gravenhage.	27 Juni 1859

Decoratiën.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw	20 Mei 1822
Commandeur van die orde	12 Sept. 1835
Grootkruis van die orde.	10 Oct. 1841
Grootkruis der Leopoldsorde van België	Aug. 1846

Baud heeft geschreven: „Het ontslag van J. D. Kruseman als Directeur-Generaal van Financiën in Nederl.-Indië nader toegelicht." 's-Hage 1848; en „Proeve eener geschiedenis van den handel en het verbruik van opium in Ned.-Indië" [1]).

Baud was gehuwd 1°. te Batavia 17 Aug. 1815 met Wilhelmina Henriëtte Senn van Basel, geboren te Batavia 24 April 1798, overleden te 's-Gravenhage 4 Dec. 1831, dochter van Mr. Willem Adriaan Senn van Basel, oud raad van Ned.-Indië, en van Jacoba Dorothea van Riemsdijk; 2°. te

[1]) Zie Bijdragen van het K. Instituut voor de T.-, L.- en Volkenkunde van N. I., I, 1853, blz. 79.

Batavia 24 Juli 1833 met Ursula Susanna van Braam (weduwe van Casparus Petrus Jutting, koopman te Batavia), geboren te Batavia 6 April 1801, overleden te 's-Gravenhage 31 Aug. 1884, dochter van Jacob Andries van Braam, lid in den raad van Ned.-Indië, en van Ambrosina Wilhelmina van Rijck.

Uit het eerste huwelijk:

1. Mr. Willem Abraham Baron Baud, geboren te Batavia 21 Juni 1816, landeigenaar op Java, overleden te Djattie Naangor nabij Bandong (residentie Preanger-Regentschappen) 9 Mei 1879;
2. Louise Dorothea Adriana Baud, geboren te Batavia 25 Sept. 1818, overleden te 's-Gravenhage 18 April 1856, gehuwd te 's-Gravenhage 17 Aug. 1840 met Ægidius Clemens August Schönstedt, geboren te Munster (Westphalen) 18 April 1812, overleden te 's-Gravenhage 16 Febr. 1881, generaal-majoor, chef van den generalen staf, zoon van Clemens Schönstedt en Wilhelmina Weiking;
3. Jonkvr. Catharina Theodora Baud, geboren te Batavia 15 April 1820, gehuwd te 's-Gravenhage 7 Sept. 1842 met Jan Jacob van Braam (weduwnaar van Caroline Eugénie Bousquet), geboren te Batavia 29 Maart 1805, overleden te Arnhem 17 Jan. 1884, ridder der orde van den Ned. Leeuw, landeigenaar op Java, zoon van Jacob Andries van Braam en Ambrosina Wilhelmina van Rijck;
4. Willem Hendrik Baud, geboren te Buitenzorg 5 Juni 1821, overleden te Batavia 27 Juni 1857;
5. Jonkvr. Petronella Louisa Carolina Baud, geboren te 's-Gravenhage 10 Oct. 1822, overleden te Haarlem 16 Nov. 1883, gehuwd 1°. te 's-Gravenhage 6 Sept. 1848 met Mr. Matthijs Samuel Pieter Pabst, geboren te Utrecht 6 Jan. 1819, overleden te Heemstede 11 Juni 1863, burgemeester van Haarlemmermeer, zoon van Johannes Pabst, notaris te Utrecht, en van Sara Anna Catharina Muller; 2°. te Utrecht 16 Juli 1874 met Hendrik Jan Abram van Son, geboren te Malaka 7 Oct. 1823, overleden te Utrecht 4 Mei 1880, suikerfabrikant, zoon van Hendrik Stephanus van Son, resident van Japara, en van Gertrude Hélène van Braam;
6. Jonkvr. Jacoba Clasina Johanna Baud, geboren te 's-Gravenhage 20 Jan. 1825, overleden te Putten 8 Nov. 1880, gehuwd te 's-Gravenhage 26 Juni 1863 met Wouter Kraijenbelt, geboren te Amsterdam 19 Febr. 1812, predikant bij de Nederduitsch Hervormde gemeente te Amsterdam, zoon van Jan Kraijenbelt en Aletta Ehrensperger;
7. Jan Michiel Baron Baud, geboren te 's-Gravenhage 20 Dec. 1827, gehuwd te Arnhem 8 Sept. 1852 met Johanna Christina Charlotte Gravin van Ranzow, geboren te Arnhem 6 April 1823, dochter van Georg Ludwig Carl Heinrich Graaf van Ranzow, lid van de provinciale staten van Gelderland, rijksbetaalmeester te Arnhem, rentmeester van het kroondomein, enz., en van Anna Maria Johanna van der Burgh;

8. Jonkhr. Jean Chrétien Baud, geboren te 's-Gravenhage 20 Jan. 1829, overleden te Leiden 27 Dec. 1862, 1e luitenant der veldartillerie, gehuwd te Arnhem 24 Nov. 1853 met Eveline Alexandrine Gravin van Ranzow, geboren te Arnhem 21 Jan. 1826, dochter van de voornoemden;
9. Jonkvr. Godfrida Jacoba Johanna Baud, geboren te 's-Gravenhage 19 April 1830, gehuwd te 's-Gravenhage 7 Juli 1854 met William Grenfell, geboren op de Beeze bij Zwolle 19 Dec. 1822, overleden te Wiesbaden 9 Febr. 1867, zoon van William Grenfell en Josina Maria Christina Daendels;

Uit het tweede huwelijk:

10. Een zoon, geboren en overleden te Buitenzorg 23 Sept. 1834;
11. Jonkhr. Mr. Jacob Andries Ambrosius Baud, geboren te Buitenzorg 16 Febr. 1836, gehuwd te 's-Gravenhage 25 April 1889 met Beatrice Geraldine Los, geboren te Bishop Wearmouth (graafschap Durham) 31 Jan. 1864, dochter van Pieter Roelandus Los, Heer van Aarlanderveen, en van Harriot Gray;
12. Jonkhr. Mr. Willem Vincent Reinier Karel Baud, geboren te 's-Gravenhage 16 Aug. 1840, luitenant-kolonel commandant der schutterij te 's-Gravenhage, officier der orde van de Eikenkroon;
13. Jonkvr. Jeanne Eugénie Baud, geboren te 's-Gravenhage 8 Mei 1842, gehuwd aldaar 29 Juni 1871 met François Knoote, geboren te Wijchen 1 Sept. 1834, gepensionneerd luitenant-kolonel der artillerie, zoon van François Eduard Knoote, luitenant-kolonel der artillerie, en van Jonkvr. Johanna Bloys van Treslong.

Zie *Algem. Konst- en Letterbode* 1830, II, blz. 187; *Indisch Magazijn*, Eerste Twaalftal, Batavia 1844, N°. 4, 5 en 6, blz. 108; *Wie is berispelijk?* Met een brief van den Heer J. C. Baud, 's-Gravenhage 1852, Gr. 8°. door D. Verbeek; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 21e jaarg. 1859, II, blz. 62; 22e jaarg. 1860, I, blz. 34; 1864 Nieuwe Serie, 2e jaarg. I, blz. 335 en 340; *W. R. Van Hoëvell, Parlem. Redevoeringen* III, Z. B. 1864 VI en XII; *Gids*, XXIVe jaarg., Nieuwe Serie, 12 jaarg. 1860, I, blz. 297; *Levensbericht van J. C. Baron Baud*, door Mr. P. Mijer, Jan. 1860 in: *Handelingen der Jaarlijksche Algemeene Vergadering van de Maatschappij der Nederl. Letterkunde* te Leiden 1860, blz. 28; Mr. P. Mijer. *Jean Chrétien Baud geschetst*, Utrecht 1878; *Gids*, 43e jrg., Derde serie, 17 jrg., 1879, II, blz. 237. — Portretten: a. borstbeeld v. voren, in eenvoud. kleeding, m. 2 ordesterren, lithogr. door A. I. Enhle bij C. W. Mieling, znd. nm. v. persoon. gr. fol.; — b. borstbeeld links, in gewone kleeding, m. 2 ordesterren, lithogr. m. facsim. d. I. H. Hoffmeister bij E. Spanier. fol.

KORTE KRONIEK.

1833 Jean Chrétien Baud treedt op als Gouverneur-Generaal ad interim (2 Juli).
Het district van Wanijassa (residentie Krawang) vereenigd met het regentschap Bandong (Preanger-Regentschappen) (15 Juli).
De assistent-resident van Benkoelen, J. H. Knoerle, vermoord (28 Juli).
Reis van den Commissaris-Generaal van den Bosch naar Sumatra (Aug.)
De raad van Indië J. I. van Sevenhoven benoemd tot commissaris ter regeling van de zaken van het bestuur aldaar overeenkomstig de door den Commissaris-Generaal aangegeven beginselen.

1833 Eerste particuliere drukkerij in Ned.-Indië door eenige Engelsche ingezetenen te Batavia opgericht, de „Parapattan press", in het „Parapattan asylum."

1834 De Commissaris-Generaal van den Bosch verstrekt naar Nederland (Febr.)

Expeditie naar de Lampongs tegen den muiteling Raden Imba Kasoema.

Het paleis te Buitenzorg stort door eene aardbeving in (10 Oct.)

Eene scheepsmacht onder den kapitein ter zee Anemaet, bezoekt Berou en Boeloengan.

Intrekking van de suikercultuur in de residentie Bantam.

1835 Tractaat met den Sultan van Djambi.

Aardbeving in Westelijk-Java (26 Aug.)

De indigocultuur in de afdeeling Pandeglang ingevoerd en de suikercultuur in Panaroekan ingetrokken.

1836 De eerste gouvernements-stoomboot „Willem de Eerste", werpt haar anker te Onrust (3 Febr.)

De Gouverneur-Generaal ad interim Baud treedt af (29 Febr.)

DOMINIQUE JACQUES DE EERENS,

geboren te Alkmaar den 17 Maart 1781, zoon van Pieter Paulus Eerens, eerst medicinae doctor te Alkmaar, later pastoor te Flodorp bij Roermond, en van Johanna Cramer.

Soldaat bij het 3e bat. 6e halve brigade	15 April 1798
Fourier	7 Juni 1799
Sergeant	31 Aug. 1799
Cadet	21 April 1800
Tweede luitenant	6 Febr. 1801
Adjudant-majoor	20 Juni 1803
Overgegaan bij de garde van den Raadpensionaris, naderhand die van Koning Lodewijk.	28 Juni 1805
Eerste luitenant.	23 Sept. 1806
Kapitein	20 Mei 1807
Luitenant-kolonel	25 Aug. 1809
Overgegaan bij de lijfwacht te paard	3 Oct. 1809
Bij supprimatie der lijfwacht te paard, overgegaan bij die te voet.	11 Mei 1810
Lid der commissie belast om na het decreet der inlijving van 10 Juli 1810 te Parijs Hollands belangen te behartigen .	Juli 1810
Chef de bataillon bij het 1e regiment tirailleurs van de Fransche garde	3 Oct. 1810
Ridder van het Fransche keizerrijk	5 Mei 1812
Adjudant commandant bij den generalen staf	12 Nov. 1812
Chef van den generalen staf der cavalerie van het 10e korps	16 Jan. 1813
Met honorable demissie den dienst verlaten	2 Jan. 1814
Luitenant-kolonel bij het 5e bataillon jagers in Nederlandschen dienst	29 Jan. 1814
Hersteld in den rang van kolonel	30 April 1814
Generaal-majoor	21 April 1815
Luitenant-generaal.	20 Dec. 1826
Commandant der 3e divisie infanterie	7 Juli 1829
Directeur-generaal van oorlog	25 Dec. 1829
Benoemd tot Luitenant-Gouverneur-Generaal over Ned.-Indië, op ƒ 150.000 's jaars	5 Sept. 1834
Eervol ontheven uit de betrekking van directeur-generaal van oorlog.	23 Sept. 1834

Van Texel naar Ned.-Indië vertrokken met Zr. Ms. fregat „Diana", kapitein ter zee J. C. Koopman	10 Nov. 1834
Te Batavia aangekomen.	22 Febr. 1835
Neemt als Luitenant-Gouverneur-Generaal zitting in den Raad van Ned.-Indië	5 Maart 1835
Opgetreden als Gouverneur-Generaal [1]	29 Febr. 1836
Betrekt het herbouwde paleis te Buitenzorg	1837
Overleden te Buitenzorg.	30 Mei 1840
Volgens zijn verlangen zonder veel eerbetoon in den gouvernementstuin te Buitenzorg begraven	2 Juni 1840

Decoratiën.

Ridder der orde van de Unie	20 Mei 1807
Ridder der orde van de Réunie	5 Maart 1812
Ridder van het Legioen van Eer.	5 Mei 1812
Ridder der 3de klasse van de Milit. Willemsorde . . .	20 Juni 1819
Ridder der orde van den Ned. Leeuw	4 Juli 1829
Commandeur van die orde.	29 Mei 1831

de Eerens was gehuwd te Nijmegen 12 Juni 1814 met Jonkvr. Theodora Johanna Hermina de Salve de Bruneton, geboren te Nijmegen 8 Mei 1796, overleden te Maastricht 20 Dec. 1847, dochter van Jonkhr. Mr. Willem Benjamin de Salve de Bruneton, wethouder te Nijmegen, en van Maria Vermehr. de Eerens vierde 12 Oct. 1839 te Buitenzorg zijn zilveren bruiloft. (Zijne weduwe is 8 Febr. 1847 te Maastricht hertrouwd met Friedrich August Ludwig Eberhard, ridder der orde van de Eikenkroon, rentenier te Maastricht).

Uit dit huwelijk:

1. Pauline Marie Jeanne Wilhelmine de Eerens, geboren te Bergen in Henegouwen 28 Jan. 1818, overleden te Vevey 6 Jan. 1875;
2. Emilie Maria Theresia de Eerens, geboren te 's-Hertogenbosch 1 Febr. 1821, overleden te Parijs in 1874, gehuwd te Brussel met Charles Emile Graaf d'Epinois, overleden te Parijs in 1877, adjunct-directeur van de assurantie-maatschappij „les Belges Réunis" te St.-Josse-ten-Noode bij Brussel, zoon van Charles Emile Graaf d'Epinois en Maria Henriëtte Louise Jeanne Burggravin de Cotlandie de Beauregard;
3. Martin François Jacques de Eerens, geboren te 's-Hertogenbosch 12 Febr. 1822, overleden te Calcutta, gehuwd te Maastricht in 1846 met Emilie Bonhomme, geboren te Maastricht in 1825, overleden aldaar;
4. Charlotte Jacqueline de Eerens, geboren te 's-Hertogenbosch 10 Febr. 1824, overleden te Parijs in 1865;

[1]) Zie nopens zijne instructie van 26 Maart 1836, Cornets de Groot. Beheer, blz. 162.

5. Louise Marie Wilhelmine Benjamine de Eerens, geboren te Bergen in Henegouwen 10 Maart 1827, overleden te Parijs in 1855;
6. Mr. Willem Frederik Carel de Eerens, geboren te 's-Gravenhage 2 Sept. 1833, overleden te Buitenzorg 29 Sept. 1883, raadsheer in het hooggerechtshof van Ned.-Indië, gehuwd te Breda 24 Juli 1857 met Jonkvr. Elisabeth Cornelia Amalia Barnaart, geboren te Moergestel 12 Oct. 1835, dochter van Jonkhr. Willem Philip Jan Barnaart en Helena Christina Georgetta Bekkers;
7. Wilhelmina Frederica Henrica de Eerens, geboren te Buitenzorg 26 Juli 1837, overleden aldaar 31 Juli 1837.

Zie *Militaire Spectator* III, 1835, blz. 69; XI, 1843, blz. 111—122; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 3e jaarg., I, Batavia 1840, blz. 73; S. A. Buddingh, *De Redactie van het Tijdschrift van Neerl. Indië aan de nagedachtenis van D. J. de Eerens*, Batavia 1840, 8°.; Bosscha, *Neerl. Heldendaden te land*, III, blz. 241, 555, Bijl. blz. 16; *Biang Lala*, 1e jaarg. 1852, I, blz. 205; *Beknopt biogr. handwoordenboek* van Kobus en de Rivecourt, Zutphen 1854; *Handel. Ind. Genootschap* I, 1854, blz. 133; *Journaal der inspectiereis over Java in 1838 van den GG. de Eerens* (Tijdschrift voor Neerl. Indië, 21e jaarg. 1859, I, blz. 443); van der Aa, *Biogr. woordenboek; Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins; *Javasche Courant* van 3 Juni 1840 N°. 45 (Levensbericht); — Portret: borstbeeld v. voren, in offic. kostuum, m. 3 ridderkruisen, lithogr. m. facsim. d. I. H. Hoffmeister bij E. Spanier. fol.

KORTE KRONIEK.

1836 Overgang van het bestuur op den Gouverneur-Generaal de Eerens (29 Febr).
Nieuw regeeringsreglement ingevoerd (26 Sept.)
Hamangkoe Boeono de V^e wordt bij het bereiken zijner meerderjarigheid als Sultan over Djokdjokarta plechtig bevestigd (28 Nov.)
Aardbeving te Bima (28 Nov.)
Kolonie van gewezen zeeroovers aan de Vosmaers-baai (baai van Kendari) op de oostkust van Celebes.
Intrekking van het etablissement Merkus-oord op Nieuw-Guinea.

1837 Hevige aardbeving op de eilanden Saparoea, Haroeko en Noessalaut (21 Jan.)
Prins Willem Frederik Hendrik der Nederlanden bezoekt Ned.-Indië (10 Febr.—Oct.)
De Gouverneur-Generaal de Eerens betrekt het herbouwd paleis te Buitenzorg.
De kolonel A. V. Michiels benoemd tot civiel en militair gouverneur van Sumatra's Westkust; uitbreiding van de koffiecultuur aldaar.
Een statistiek bureau te Buitenzorg opgericht.
Schipbreuk van de stoomboot „Willem I" op de Lucipara's (5/6 Mei).
Het octrooi voor de Javasche bank op nieuw voor den tijd van tien jaren verlengd, ingaande 1 April 1838 (17 Juli).
Inneming van Bondjol op Sumatra (19 Aug.)
Overeenkomst met den Sultan van Lingga tot wering van zeeroof.

1838 Uitgave van het Tijdschrift van Ned.-Indië.

1838 Het rijk van Boni, op Celebes, treedt toe tot het vernieuwd Bongaaisch contract van 1824.

1839 De Fransche korvetten Astrolabe en Zélée, gecommandeerd respectievelijk door den kapitein Dumont d'Urville en den kapitein-luitenant Jacquinot, bezoeken den Indischen archipel (Maart—Mei).

Commissie van den raad van Indië Mr. P. Merkus naar Sumatra (25 Juni).

1840 De luit.-kol. J. J. Roeps sneuvelt bij Baros (23 Maart).

Uitbreiding van het Nederl. gezag op Sumatra-Westkust tot Singkel.

Dood van den Gouverneur-Generaal de Eerens (30 Mei).

CAREL SIRARDUS WILLEM Graaf VAN HOGENDORP, [1]

geboren te Casimbazar (Bengalen) den 15 Augustus 1788, zoon van Dirk Graaf van Hogendorp, resident op Java, gezant aan het Russische hof 1803, door Keizer Napoleon I verheven tot Comte de l'Empire, minister van oorlog 1806, bevelhebber van het leger, buitengewoon gezant aan het Oostenrijksche hof, gezant te Berlijn 1809, en te Madrid, divisie-generaal en aide de camp van Keizer Napoleon I 1811, gouverneur van Breslau 1812, commandant van Königsberg, van Wilna en van Hamburg, grootkruis der orde van de Unie 28 Nov. 1807, en van zijne eerste echtgenoote Elisabeth Margaretha Bartlo.

Op eene militaire school te Sorèze (Frankrijk)		
Aan de Leidsche academie.		
Cadet-militair in zeedienst		1806
Ordonnans-officier bij den staf van Koning Lodewijk van Holland		1806
Luitenant bij het 2de regiment kurassiers	20 Dec.	1806
Bij het beleg van Dantzig	7 Maart	1807
Bij de veldslagen van Heilsberg en Friedland	14 Juni	1807
Anditeur bij de legatie te Weenen		1808
Kapitein-adjoint van den staf van generaal du Monceau		1809
Ritmeester bij de kurassiers		1811
Maakt den veldtocht naar Rusland mede		1812
Luitenant-kolonel		1813
Chef d'escadron bij het 7e regiment kurassiers in Franschen dienst	Mei	1814
Onder het leger van Napoleon bij Waterloo	18 Juni	1815
Neemt zijn ontslag		1816
Ambtenaar der 2de klasse voor den dienst in Oost-Indië.	3 April	1817
Vertrekt derwaarts met het schip „Aurora", kapitein H. Nanning.	6 Aug.	1817
Te Batavia aangekomen.	28 Dec.	1817
Lid der algemeene rekenkamer van Ned.-Indië	24 Jan.	1818
Resident van Buitenzorg.	28 Aug.	1818
Resident van Batavia.	28 Jan.	1823

[1]) Een afstammeling van het oud-adellijk en beroemd Nederlandsch geslacht van dien naam.

Eervol ontslag en wachtgeld verleend	3 Sept. 1827
Verlof naar Nederland verleend	3 Oct. 1827
Vertrekt derwaarts.	Dec. 1827
Verheven in den Nederlandschen Adelstand en hem verleend den titel van Graaf, overgaande op zijne wettige mannelijke afstammelingen bij recht van eerstgeboorte . . .	4 Jan. 1830
Op zijn verzoek eervol uit 's lands dienst ontslagen . .	8 Oct. 1830
Commissionair in effecten te Utrecht	1831
Benoemd tot lid in den raad van Ned.-Indië.	4 April 1837
Waarnemend vice-president van dien raad van 1 Oct. 1839—	6 Jan. 1841
Waarnemend Gouverneur-Generaal van 1 Juni 1840—	6 Jan. 1841
President der hoofdcommissie van onderwijs in Ned.-Indië. .	23 Nov. 1843
President van het bestuur over de protestantsche kerk in Ned.-Indië	2 Sept. 1849
Waarnemend vice-president van den raad van Ned.-Indië . . . . van 12 Jan. 1850—	1 Jan. 1851
Op zijn verzoek eervol uit 's lands dienst ontslagen . .	15 Dec. 1852
Overleden te Utrecht	29 Oct. 1856

Decoratiën.

Ridder van het Legioen van Eer.	1807
Ridder der orde van de Unie	7 Dec. 1807
Ridder der orde van militaire verdiensten	1814
Ridder der orde van den Ned. Leeuw	7 Oct. 1831
Commandeur van die orde.	8 Juli 1841
Officier van het Legioen van Eer	27 Jan. 1847
Ridder met de ster der orde van de Eikenkroon . . .	31 Dec. 1853

---

van Hogendorp schreef:

„Coup d'oeil sur l'île de Java et les autres possessions Nêerlandaises dans l'archipel des Indes", Brussel 1830, 8°., waarvan eene vertaling is verschenen door J. Olivier, getiteld: „Beschouwing der Nederl. bezittingen in Oost-Indië", met eene inleiding en aanteekeningen van den auteur, zoomede met eene kaart en plaat, Amsterdam 1833; en

„Tafereelen van Javaansche zeden", vier oorspronkelijke verhalen. Amsterdam bij C. G. Sulpke 1837 [1]) (reeds eerder ten deele verschenen in het mengelwerk van den Recensent ook der Recensenten van 1833).

---

[1]) Tijdschrift v. N. I., 1e jaarg. 1838, I, blz. 91 (Beoordeeling).

van Hogendorp was 11 Nov. 1811 te Rijssel gehuwd met Cécile Catherine Barones Olivier, geboren te Longwy 28 Jan. 1790, overleden te Utrecht 19 Jan. 1867, dochter van Jean Baptiste Baron Olivier, divisie-generaal, en van Marie Lembert.

Uit dit huwelijk:

1. Mr. Dirk Carel August Graaf van Hogendorp, geboren te Rijssel 20 Sept. 1812, resident van Samarang, ridder der orde van den Ned. Leeuw, commandeur der orde van de Eikenkroon, ridder van de 3de klasse der Koninklijke Kroonorde van Pruisen, met het roode kruis, gehuwd te Batavia 15 Aug. 1838 met Geertruyda Elisabeth Hardy, geboren te Samarang 1 Sept. 1819, overleden te 's-Gravenhage 29 Nov. 1848, dochter van François Emanuel Hardy, resident van Rembang, en van Marie Margarite Gerold;
2. Jonkvr. Caroline Wilhelmine Marianne van Hogendorp, geboren te Abbeville (Picardië) 24 Mei 1815, overleden te Utrecht 8 Oct. 1872, gehuwd te Utrecht 15 Aug. 1837 met Jonkhr. Mr. Jan Gerard Bosch van Drakestein, geboren te Utrecht 5 Juli 1811, zoon van Jonkhr. Mr. Paulus Willem Bosch van Drakestein en Henriëtta Hofmann;
3. Jonkhr. Charles Louis Joseph van Hogendorp, geboren te St.-André (Frankrijk) 7 Aug. 1816, overleden te Soerakarta 14 April 1890, landhuurder en lid in de residentieraad te Soerakarta, gehuwd te Soerakarta 15 Aug. 1846 met Wilhelmina Maria Margaretha Rijnbende, geboren te Samarang 14 Jan. 1829, dochter van Johannes Cornelis Rijnbende, majoor, onder-directeur der artillerie van het leger in Ned.-Indië, en van Jacoba Wilhelmina Senstius;
4. een zoon, overleden te Batavia 15 Febr. 1818;
5. Jonkhr. Karel Cécil Alexander van Hogendorp, geboren te Buitenzorg 10 Jan. 1819, 1e luitenant der genie en sappeurs, gehuwd te Kediri 28 Febr. 1847 met Wilhelmine Margaretha Elisabeth van Leeuwen, dochter van Hendrik Frederik van Leeuwen, ontvanger der ink. en uitg. rechten te Soerabaija, en van Gesina Ernestina van der Dussen;
6. Jonkhr. Karel Prosper van Hogendorp, geboren te Batavia 31 Jan. 1821, overleden aldaar 8 Maart 1821;
7. Jonkhr. Jacques Elise Charles August van Hogendorp, geboren te Buitenzorg 8 Jan. 1823, overleden te Batavia 19 Juli 1823;
8. Jonkvr. Cécile Jacqueline Caroline van Hogendorp, geboren te Batavia 15 Aug. 1824, gehuwd te Batavia 24 Jan. 1844 met John Campbell, esq.;
9. Jonkhr. Carel Willem Olivier van Hogendorp, geboren te Batavia 19 Febr. 1826, sous-prefect in Frankrijk, gehuwd met N. Méchin;
10. Jonkhr. Willem Karel Lodewijk van Hogendorp, geboren te Batavia 14 Febr. 1827, overleden te Utrecht 26 Juli 1884, assistent-resident van Benkoelen, gehuwd 1°. te Batavia 29 Dec. 1849 met Maria Elizabeth le Roux, dochter van Hendrik Martinus le Roux, resident van Kediri, en

van Maria Wijnstok; 2°. te 's-Hertogenbosch 3 Jan. 1884 met Pauline Brunet de Rochebrune, geboren te Nijmegen 19 Sept. 1849, dochter van Willem Paulus Jan Karel Brunet de Rochebrune en Juliana Anna Elisabeth Helbach;

11. Jonkvr. Claudine Henriëtta Louisa van Hogendorp, geboren 3 Juni 1829, gehuwd te Batava 9 Aug. 1851 met Thomas Hinton Campbell, esq.;
12. Jonkvr. Léonie Susanne Charlotte van Hogendorp, geboren te St.-Omer 1 Jan. 1831, overleden te Soerabaija 13 Juni 1852, gehuwd te Batavia 3 Mei 1848 met Frederik s'Jacob, geboren te 's-Gravenhage 25 Febr. 1822, ridder der 4e klasse van de Militaire Willemsorde, gewezen luitenant ter zee der 2e klasse, later Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, zoon van Mr. Frederik Bernhard s'Jacob en Maria Petronella Rochussen.

Zie *Algem. Konst- en Letterbode* 1833, II, blz. 120; *Het Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 13e jaargang, 1851, I, blz. 268, 269; en 14e jaarg., 1852, II, blz. 82, 158, 317, 454 en 455; *Handelingen van het Ind. Genootschap*, IV, 1857, blz. 194; *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins.

KORTE KRONIEK.

1840 Aanvaarding der tijdelijke waarneming van de functiën van Gouverneur-Generaal door den waarnemenden vice-president van den raad van Indië C. S. W. Graaf van Hogendorp, onder den titel van waarnemend Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië (1 Juni).

Z. M. Koning Willem I doet op het Loo vrijwillig afstand van den troon, en Z. K. H. de Prins van Oranje aanvaardt de regeering onder den naam van Willem II (7 Oct.)

1841 De Graaf van Hogendorp treedt als waarnemend Gouverneur-Generaal af (6 Jan.)

Mr. PIETER MERKUS,

geboren te Naarden den 18 Maart 1787, zoon van Jean Gaspard Merkus, predikant bij de Waalsche gemeente te Naarden en te Voorburg, en van Jeanne Mouchon.

Studeerde te Leiden in de rechten van.	19 Sept. 1803
Benoemd tot ambtenaar der 3de klasse voor den dienst in Oost-Indië	9 Febr. 1815
Vertrekt naar Batavia met Zr. Ms. schip „Admiraal Evertsen"	29 Oct. 1815
Hoofdcommies ter generale secretarie te Batavia . . .	7 Febr. 1816
Adjunct-secretaris-generaal	21 Juli 1817
Procureur-generaal bij het hoog gerechtshof	15 Jan. 1819
Tevens advocaat-fiskaal bij het hoog militair gerechtshof.	13 April 1819
Algemeen secretaris	23 Aug. 1821
Gouverneur der Moluksche eilanden.	9 Juli 1822
President van het hoog gerechtshof.	2 Dec. 1828
Lid in den raad van Ned.-Indië	6 Juni 1829
Commissaris tot regeling der zaken in de vorstenlanden van.	11 Maart—30 Oct. 1830
Aan hem tot herstel van gezondheid verleend een verlof naar Nederland voor den tijd van twee jaren	7 Dec. 1835
Vertrekt van Batavia met het schip „Prinses Marianne", gezagvoerder A. Plug	11 Febr. 1836
Bij gelegenheid van de ontbinding van den Raad van Ned.-Indië, een gevolg van het nieuwe reglement op het beleid der regeering van Ned.-Indië, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 20 Febr. 1836, No. 91 (Ind. Staatsblad 1836, No. 48), ontheven van den eed door hem als lid van dien raad afgelegd, en bepaald dat hem, op zijn verzoek, pensioen zal worden toegestaan	5 April 1836
Hem in stede van zijn verlofstraktement een wachtgeld toegelegd	22 Febr. 1837
Hersteld in zijne vorige betrekking en rang bij den raad van Ned.-Indië	6 Dec. 1838
Keert naar Indië terug met het schip „Sara Lydia", gezagvoerder B. van der Tak	4 Maart 1839
Te Batavia aangekomen.	10 Juni 1839
Neemt weder zitting in den raad van Ned.-Indië . . .	Juni 1839

Gouvernements-commissaris voor Sumatra. . . . . . 25 Juni 1839

Benoemd tot vice-president van den raad van Ned.-Indië, met bepaling, dat hij in afwachting van 's Konings nadere beschikking omtrent de opengevallen waardigheid van Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, die functiën zal uitoefenen, op den voet van art. 3 van het nieuwe regeeringsreglement . . 3 Oct. 1840

Aanvaardt het bestuur als waarnemend Gouverneur-Generaal. 6 Jan. 1841

Benoemd tot Gouverneur-Generaal [1]) . . . . . . 11 Oct. 1842

Aanvaardt die waardigheid. . . . . 14 Febr. 1843

Overleden op den huize Simpang nabij Soerabaija. . . 2 Aug. 1844

Met groote plechtigheid op de begraafplaats binnen den citadel te Soerabaija begraven . . . . 15 Aug. 1844

Decoratiën.

Ridder van het Legioen van Eer. . . . . — 1839

Commandeur der orde van den Ned. Leeuw. . . . . 8 Oct. 1842

Merkus was 22 Sept. 1830 te Batavia gehuwd met Wilhelmina Niclasina Cranssen (geseparêerde huisvrouw van Carel Lodewijk Blume [2]), geboren op Amboina 5 Mei 1805, overleden te 's-Gravenhage 19 April 1848, dochter van Willem Jacob Cranssen, lid in den raad van Ned.-Indië, en van Wilhelmina Nessnarc.

Uit dit huwelijk:

1. Wilhelmina Jacobina Eliza Merkus, geboren te Batavia 27 Aug. 1831, gehuwd te Arnhem 11 Nov. 1852 met Jan Schuurman, geboren te Gent 28 Jan. 1822, luitenant-kolonel van den gen. staf en der infanterie, commandeur der orde van de Eikenkroon, zoon van Abraham Schuurman, luitenant-generaal, en van Henriëtte Clara Versfelt;
2. Mr. Jan Caspar Willem Merkus, geboren te Batavia 24 Juni 1833, gehuwd 1°. te Utrecht 6 Maart 1856 met Maria Geertruida Schuurman, geboren te 's-Gravenhage 10 Mei 1829 en gescheiden te Munster 3 Febr. 1873, dochter van Abraham Schuurman en Henriëtte Clara Versfelt voornoemd; 2°. te Oldenburg 10 Aug. 1873 met Maria Carolina Kruthoffer, geboren te Batavia 28 Nov. 1850, dochter van Henri Kruthoffer en Theodora Schenkberg;

---

[1]) Zie nopens de suppletoire punten van instructie voor den Gouv. Gen. dd. 13 Oct. 1842, Cornets de Groot. Beheer, enz., blz. 163; H. J. Lion. Een drukpersproces in N. I., Zalt-Bommel, 1854, 8°., blz. 55; en Tijdschrift voor N. I., 13e jaarg. 1852, I, blz. 266.

[2]) Geboren te Brunswijk 9 Juni 1796, overleden te Leiden 3 Febr. 1862, hoogleeraar, directeur van 'srijks herbarium te Leiden.

3. Carel Rikus Merkus, geboren te Batavia 16 Oct. 1834, ridder 4e klasse der orde van den Gouden Leeuw van Nassau, gehuwd 1°. te Utrecht 28 Febr. 1861 met Jonkvr. Agnes Maria Gerardina Calkoen, geboren te Utrecht 21 Febr. 1830, overleden aldaar 7 Jan. 1867; 2°. te Utrecht 11 Nov. 1869 met Jonkvr. Caroline Constance Calkoen, geboren te Maartensdijk 6 Oct. 1843, beiden dochters van Abraham Baron Calkoen, houtvester, ontvanger en arrond. inspecteur van de dir. belastingen, raad en generaal-meester van 's rijks munt, voorzitter van het muntcollege, lid van de Ridderschap van Utrecht, ridder der orde van den Ned. Leeuw, commandeur der orde van de Eikenkroon, en van Margaretha Cornelia Wilhelmina Barones Snouckaert van Schauburg;
4. Henri Louis Guillaume Merkus, geboren te Amsterdam 1835, jong overleden;
5. Pieter Willem Nicolaas Merkus, geboren te Amsterdam 21 Oct. 1836, overleden te Arnhem 22 Dec. 1863, gehuwd te Arnhem met Mathilda Cornelia Willer, geboren te Batavia 10 Mei 1844, dochter van Mr. Henri Merkus Willer, notaris te Batavia, en van Mathilda Annetta Theodora Cornelia Muller;
6. Pierre Merkus, geboren te Amsterdam 20 April 1838, gehuwd 1°. te Delft 18 April 1864 met Anna Maria Borgerhoff van den Bergh, geboren te 's-Gravenhage 15 April 1839, overleden te Wiesbaden 15 Augustus 1873, dochter van Hendrik Johan Borgerhoff van den Bergh, ontvanger der accijnzen te Delft, en van Catharina Baerts; 2°. te Delft 11 Oct. 1883 met Dorothea Rosina Elisabeth Fraenkel, geboren te Soerabaija 22 Juni 1852, dochter van Siegfried George Friedrich Fraenkel, resident van Timor, ridder der orde van den Ned. Leeuw, officier van het Legioen van Eer, en van Theodora Sophia Frederica Ruloffs;
7. Jeanne Merkus, geboren te Batavia 11 Oct. 1839;
8. Henriëtte Louise Merkus, geboren te Batavia 28 Aug. 1841, overleden te Brussel 30 Jan. 1870, gehuwd 1°. te Arnhem 19 Maart 1863 met A. A. Parvillez, overleden te Brussel 23 Jan. 1866 oud 29 jaren; 2°. met Alfred Bouijet, luitenant-kolonel;
9. Wilhelmina Niclasina Petronella Merkus, geboren te Buitenzorg 11 Oct. 1843, overleden te 's-Gravenhage 28 Febr. 1847.

Mr. Pieter Merkus had behalve deze negen kinderen nog eene dochter Henriëtte Elisabeth Carolina Merkus, geboren te Amboina 16 Sept. 1826, overleden te Berlijn 2 Juni 1888, door hem verwekt bij vrouwe Antje Liedrecht en gelegitimeerd 13 Sept. 1830. Deze dochter is gehuwd 1°. te Amsterdam 24 Aug. 1848 met Charles Henri Frédéric Riesz, geboren te Rijswijk bij 's-Gravenhage 31 Mei 1824, eerste luitenant der artillerie van het leger in Ned.-Indië, ridder der 4e klasse van de Milit. Willemsorde, zoon van Carel Jan Riesz, generaal-majoor van dat leger, en van Catharina Rica Cranssen;

2°., nà echtscheiding, te 's-Gravenhage 16 Sept. 1870 met Mr. René Frederik Willem Baron Sloet tot Toutenborgh, geboren te 's-Gravenhage 24 Aug. 1832, zoon van Willem Jan Philip Baron Sloet van Toutenborgh en Jonkvr. Caroline Maria Groeninx van Zoelen.

Zie Melvill, *Moniteur* 1848—49, blz. 190, en II, blz. 69; *Handelingen van het Ind. Genootschap*, I, 1854, blz. 135; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 1865, Nieuwe Serie, 3e jaarg., I, blz. 387, en *Algem. Nederl. Familieblad* 1883. — Portretten: a. kniestuk rechts, in galakleeding, staande naast eene tafel, den steekhoed ond. d. rechterarm, lithogr. m. facsim. en 2 reg. onderschrift naar J. W. Pieneman d. A. J. Ehnle bij P. Blommers, gr. fol.; b. borstbeeld links, in galakleeding, met 1 reg. onderschr., lithogr. bij Steuerwald, gr. 4°.

KORTE KRONIEK.

1841 Aanvaarding van het bestuur door den vice-president van den raad van Indië Mr. Pieter Merkus, als waarnemend Gouverneur-Generaal (6 Jan.)
Overeenkomst met den Radja van Boelèlèng (26 Nov.)

1842 H. N. Sieburgh, schilder van de belangrijkste Hindoe-monumenten op Java, sterft te Cheribon (2 Maart).
Aardbeving in Westelijk-Java (25 Mei).

1843 Mr. P. Merkus treedt op als Gouverneur-Generaal (14 Febr.)
Eene divisie van Zr. Ms. oorlogschepen levert verscheidene gevechten tegen zeeroovers.
Nadere overeenkomst met den Radja van Boelèlèng (8 Mei).

1844 Aardbeving in Westelijk-Java (15 Febr.)
Dood van den Gouverneur-Generaal Mr. P. Merkus (2 Aug.)

Jonkheer JOAN CORNELIS REYNST, [1])

geboren op den huize Larestein bij Arnhem den 23 Januari 1798, zoon van Pieter Hendrik Reynst, lid van de algemeene rekenkamer van Nederlandsch-Indië, met den titel van vice-president, en van Susanna Ignatia Radermacher.

Fourier bij de vrijwillige jagers van Gelderland. . . .	1813
Benoemd tot ambtenaar der 5de klasse B voor den dienst in Oost-Indië	9 Febr. 1815
Ontslagen als fourier.	9 Oct. 1815
Naar Indië vertrokken met het transportschip „de Vrouw Aletta"	26 Nov. 1815
Aangekomen te Batavia.	8 Juni 1816
Klerk bij de algemeene rekenkamer.	9 Juni 1816
Tweede commies bij dat college	20 Oct. 1816
Eerste commies bij dat college	2 Dec. 1817
Secretaris van den fungd. resident van Cheribon . . .	12 Maart 1818
Secretaris van den hoofdinspecteur van financiën . . .	15 Jan. 1819
Provisioneel resident te Sambas	26 Juni 1819
Toegevoegd aan den directeur der ink. en uitg. rechten te Batavia	18 April 1822
Toegevoegd aan den commissaris voor Palembang . .	19 Juli 1822
Adjunct van dien commissaris en resident van Palembang	1 Juli 1823
Met verlof naar Batavia.	15 Nov. 1825
Lid der commissie tot het ontwerpen van een reglement voor de algemeene rekenkamer.	16 Juni 1826
Eervol ontslagen als resident van Palembang	7 Aug. 1826
Lid der commissie tot vereenvoudiging en bezuiniging .	7 Aug. 1826
Provisioneel directeur van 's lands producten en civiele magazijnen.	24 Nov. 1826
Waarnemend algemeen secretaris.	18 Mei 1827
Voorloopig belast met de waarneming der betrekking van directeur van 's lands producten en civiele magazijnen . . .	1 Sept. 1827
Lid der hoofdcommissie van landbouw.	13 Sept. 1827

[1]) Zijne kwartieren zijn: Reynst, Radermacher, Bicker, du Peyrou, Clifford, van Schinne, Pels, van Loon, van Haseveld, Beeckman, Schaep, de Laquo, Lijnslager, van Qualberghe, Bouwens, Loten.

Directeur van 's lands producten en civiele magazijnen .	15 Maart 1828
Lid der commissie voor de nieuwe wet der ink. en uitg. rechten	27 April 1829
Lid der commissie tot herziening van het stelsel der landelijke inkomsten.	18 Dec. 1829
Gedurende de afwezigheid van den directeur-generaal van financiën met de waarneming dier functiën belast.	5 Mei 1830
Waarnemend directeur-generaal van financiën	7 Dec. 1830
Mede-directeur van het weduwen- en weezenfonds voor civiele ambtenaren	15 Jan. 1831
Provisioneel belast met het voorzitterschap der hoofdcommissie van landbouw	29 Jan. 1831
Hem als waarnemend directeur-generaal van financiën *f* 2000 's maands toegelegd	26 Febr. 1831
Lid der commissie tot het ontwerpen van bepalingen op het beheer van 's lands geldmiddelen	9 April 1831
Directeur-generaal van financiën, tevens waarnemend directeur der middelen en domeinen	18 Febr. 1833
Eervol ontslagen als waarnemend directeur van 's lands producten en civiele magazijnen.	3 Mei 1833
Lid in den raad van Ned.-Indië	5 April 1836
Bepaald, dat hij na zijne installatie als zoodanig, nog gedurende den tijd van 18 maanden belast zal blijven met de waarneming der functiën van directeur-generaal van financiën	5 April 1836
Eervol van de verdere waarneming dier betrekking ontslagen	20 Maart 1838
Hem verleend een tweejarig verlof naar Nederland. . .	22 Dec. 1838
Vertrekt uit Indië met het schip „Hendrika", gezagvoerder J. Admiraal	24 Jan. 1839
Verheven in den Nederlandschen Adelstand met zijne wettige zoo mannelijke als vrouwelijke afstammelingen. . .	31 Aug. 1840
Keert naar Indië terug met het schip „Gertrude" . . .	5 Oct. 1840
Te Batavia aangekomen.	4 Jan. 1841
Weder opgetreden als raad van Indië	Jan. 1841
Vice-president van den raad van Indië.	11 Oct. 1842
Neemt als zoodanig zitting.	14 Febr. 1843
Tijdelijk waarnemend Gouverneur-Generaal . . .	5 Aug. 1844
Afgetreden als waarnemend Gouverneur-Generaal . . .	30 Sept. 1845
Op zijn herhaald verzoek op de meest eervolle wijze uit 's lands dienst ontslagen en gepensionneerd.	11 Jan. 1850
Naar Nederland vertrokken.	24 Febr. 1860
Overleden te 's-Gravenhage.	11 Oct. 1871

Decoratiën.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw	10 Nov. 1830
Commandeur van die orde.	15 Mei 1845
Commandeur van het Legioen van Eer	27 Nov. 1851

Door Reynst kwam in 1858 de oprichting van eene jongens-weezeninrichting te Soerabaija tot stand.

Hij schreef: „Iets over het inlandsch bestuur in de Binnenlanden van Palembang aldus bevonden in 1822" (zie Tijdschrift voor Nederl.-Indië, 1e jaarg. I, Batavia 1838, blz. 258).

Reynst was 6 Juli 1828 te Batavia gehuwd met Catharina Geertruida Scherpingh (weduwe van Jean Baptiste Theunissen, majoor der artillerie, ridder der Milit. Willemsorde), geboren te Deventer 14 Juli 1805, overleden te Batavia 13 Jan. 1831, dochter van Lidius Hubert Louis Scherpingh en Catharina Geertruida IJske.

Uit dit huwelijk:

1. Jonkvr. Catharina Geertruida Reynst, geboren te Batavia 18 April 1829, gehuwd te Batavia 31 Maart 1847 met Mr. John Ricus Couperus, geboren te Batavia 24 Febr. 1816, raadsheer in het hoog-gerechtshof van Ned.-Indië, ridder der orde van den Ned. Leeuw, zoon van Petrus Theodorus Couperus, landdrost der Buitenzorgsche Preanger-Regentschappen, later adjunct-algemeen ontvanger van de ink. en uitg. rechten te Batavia, en van Catharina Rica Cranssen;
2. Jonkhr. Pieter Hendrik Reynst, geboren te Batavia 17 Oct. 1830, overleden op de reis naar Nederland, aan boord van het schip „Nieuw Holland", nabij St.-Helena, 16 Sept. 1856, commies op het residentie-kantoor te Tjiandjoer, residentie Preanger-Regentschappen, gehuwd te Buitenzorg 15 Aug. 1854 met Jonkvr. Johanna Catharina Wilhelmina Jenny van den Bosch, geboren te Buitenzorg 25 Juli 1833, dochter van Mr. Johannes Hendrik Graaf van den Bosch, resident van Buitenzorg, ridder der orde van den Ned. Leeuw, en van Jenny Adelaïde Bartholde Henriëtte Adolphine von Schmidt auf Altenstadt.

Mevrouw Reynst, geboren Scherpingh, had uit haar eerste huwelijk eene dochter genaamd: Louise Johanna Batiste Charlotte Theunissen, geboren te Weltevreden (Batavia) 4 Jan. 1827, overleden te 's-Gravenhage 12 Maart 1867, die in Oct. 1842 den naam Theunissen Reynst en het preadicaat van Jonkvrouw verkreeg, en die gehuwd is te Batavia 1 Sept. 1847 met Jonkhr. Mr. Dirk Anton Junius van Hemert, geboren te 's-Gravenhage 19 Aug. 1816, overleden te Utrecht 8 Nov. 1881, raadsheer in het hoog-gerechtshof van Ned.-Indië, resident van Batavia, directeur der middelen en domeinen,

ridder der orde van den Ned. Leeuw en van Frans Joseph van Oostenrijk, commandeur van het Legioen van Eer, zoon van Jonkhr. Mr. Willem Joannes Junius van Hemert en Elisabeth Jacoba Lucia Reitz.

Zie *De Volksbode*, Arnhem 1847, blz. 24; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 1849, 2, blz. 303; Genealogische Kwartierstaten van Nederl. Geslachten, uitgave van W. P. van Stockum & Zoon, 1888. — Portret: ter halver lijve, links, in galakleeding m. ridderorde, zittende, twee palmboomen en eenig geboomte in het verschiet, lithogr. zond. eenigen naam, fol. (Zie Fr. Muller, Ned. portretten, nº. 3581a, waar dit portret ten onrechte als dat van P. Merkus beschreven is.)

KORTE KRONIEK.

1844 Aanvaarding van het bestuur door den vice-president van den raad van Indië Jonkhr. J. C. Reynst, als waarnemend Gouverneur-Generaal (5 Aug.)

Hernieuwde gemeenschap met Borneo's Oostkust.

1845 Verandering in het stelsel der nagelcultuur te Amboina. Invoering van boschtuinen (31 Maart).

Jonkhr. Reynst treedt af als waarnemend Gouverneur-Generaal (30 Sept.)

JAN JACOB ROCHUSSEN,

geboren te Etten, bij Breda, den 23 October 1797, zoon van Jan Rochussen, chef der eerste divisie (middelen te lande) bij het departement van financiën, daarna directeur der accijnzen in Noord-Holland, en van Aletta Jacoba Erbervelt.

Controleur der directe belastingen in het buiten-arrondissement van Amsterdam	1814
Neemt vrijwillig dienst als jager te paard en maakt den veldtocht mede	Juni 1815
Weder als controleur der directe belastingen in dienst getreden	Oct. 1815
Secretaris van de kamer van koophandel en fabrieken te Amsterdam	22 Jan. 1826
Entreposeur aldaar	10 Aug. 1826
Directeur van het entrepotdok aldaar	18 Juli 1828
Medelid van het college van gecommitteerden tot de zaken van de Rijnvaart	21 Dec. 1831
Commissaris voor de onderhandelingen te Berlijn . . .	8 Maart 1837
Raad van legatie	14 Nov. 1839
Benoemd tot minister van financiën	30 Juni 1840
Als zoodanig opgetreden	31 Juli 1840
Op zijn verzoek eervol ontslagen met den 25 Juni 1843 en met dat tijdstip benoemd tot minister van staat	14 Juni 1843
Buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister bij het hof van België	14 Juni 1843
Benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië .	5 Febr. 1845
Naar Oost-Indië vertrokken met Zr. Ms. fregat „Jason", kapitein-luitenant ter zee J. F. D. Bouricius	2 Juni 1845
Te Batavia aangekomen . , ...	29 Sept. 1845
Aanvaardt het bestuur	30 Sept. 1845
Op zijn verzoek eervol ontslagen	10 Sept. 1850
Afgetreden	12 Mei 1851
Van Batavia naar Nederland vertrokken via Calcutta en verder langs den zoogenaamden overlandweg	27 Sept. 1851
Lid van de 2de kamer der staten-generaal	Sept. 1852
Commissaris des Konings bij de Ned. handelmaatschappij.	Mei 1853
Afgetreden als lid van de 2de kamer der staten-generaal.	Febr. 1857

Minister van koloniën met ingang van 18 Maart 1858 .	12 Maart 1858
Op zijn verlangen eervol ontslagen als 's Konings commissaris bij de Ned. handelmaatschappij	29 Maart 1858
Afgetreden als minister van koloniën	1 Jan. 1861
Lid van de 2de kamer der staten-generaal.	Nov. 1864
Als zoodanig afgetreden.	Sept. 1869
Overleden te 's-Gravenhage.	21 Jan. 1871

Decoratiën.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw	4 Juli 1829
Grootofficier van het Legioen van Eer	6 Aug. 1840
Commandeur der orde van den Ned. Leeuw.	28 Nov. 1840
Grootkruis van die orde.	10 Oct. 1841
Ridder van de 1ste klasse der orde van den Rooden Adelaar van Pruisen.	Jan. 1842
Grootkruis der Leopoldsorde van België	1845
Grootkruis der orde van het Zuiderkruis van Brazilië . .	Juli 1845
Grootkruis der orde van de Eikenkroon	18 April 1852
Ridder van de 1ste klasse der orde van den Gouden Leeuw van Nassau . . . . :	18 Aug. 1860
Grootkruis der Christusorde van Portugal	Mei 1861

De Rochussen- of Amberno-rivier (Noordkust van Nieuw-Guinea) werd aldus in 1850 naar dezen landvoogd genoemd.

Wij hebben van zijne hand:

„Verdediging der regten van Nederland tegen de aanmatigingen van Groot-Brittannië met betrekking tot het tractaat op den 17 Maart 1824 tusschen de beide Rijken gesloten." Amsterdam 1836 (waarvan ook gelijktijdig eene vertaling in het Engelsch is verschenen);

„Toelichting en verdediging van eenige daden van mijn bestuur in Indië, in antwoord op sommige vragen van Jhr. J. P. Cornets de Groot van Kraaijenburg", 's-Hage 1853, 8°;

„Het wetsontwerp op de particuliere cultuur-ondernemingen in N. I. beoordeeld in verband met het Gouvernements-cultuurstelsel." 's-Hage 1862, 8°;

,,Sur la culture du quinquine à Java" (zie Bulletin de la Société Impériale d'acclimatation. Paris, Mai 1863);

„Du régime des colonies Hollandaises. Discours prononcé au Congrès d'Amsterdam le 1er Oct. 1864". Bruxelles 1864;

„Daniël Hooibrink's kunstmatige bewerking en bevruchting van granen en boomen, en hare toepassing op cultures in Indië", 's-Hage 1864.

Rochussen was gehuwd 1°. met Anna Sara Velsberg, geboren te Rotterdam 1 Juli 1807, overleden te 's-Gravenhage 18 Juni 1841, dochter van Daniël Velsberg, kapitein ter zee, en van Johanna Margaretha Pape; 2°. te Rijswijk (Batavia) 2 Sept. 1848 met Elisabeth Charlotta Vincent, geboren te Padang 6 Juni 1827, overleden te Buitenzorg op Java 14 Aug. 1851, dochter van Anthony Vincent, secretaris der residentie Padang, en van Sara Wilhelmina van Groll.

Uit het eerste huwelijk:

1. Eduard Rochussen, geboren te Amsterdam 1824, overleden te Samarang 18 Sept. 1856, assistent-resident van Bawean, tevens wd. notaris, vendumeester en fung. havenmeester aldaar, daarna ambtenaar ter beschikking van den directeur der cultures in Ned.-Indië, gehuwd te Pekalongan 19 April 1849 met Maria Cornelia van Blommestein, geboren te Samarang 21 Dec. 1829, overleden te Amsterdam 1 Juni 1862, dochter van Hermanus van Blommestein, kapitein-luitenant ter zee, en van Catharina Johanna van Braam;
2. Mr. Jan Gustaaf Rochussen, geboren te Amsterdam 13 Aug. 1829, overleden te 's-Gravenhage 31 Dec. 1887, ridder der orde van den Ned. Leeuw, officier der orde van de Eikenkroon, rijksadvocaat, rechtsgeleerde van het Huis des Konings, bijzonder toegevoegd aan de thesaurie van Z. M., en rechter-plaatsvervanger in de arrond. rechtbank te 's-Gravenhage, gehuwd te 's-Gravenhage 24 Juni 1875 met Engeline Louise Regine Piceni, geboren te 's-Hertogenbosch 19 Jan. 1835, dochter van Joseph Antoni Hendrik Piceni en Nanette Catherine Barré;
3. Jan Jacob Rochussen, jong overleden;
4. Jonkhr. Mr. Willem Frederik Rochussen, geboren te Amsterdam 18 Dec. 1832, lid van den Raad van State, oud minister van buitenl. zaken, commandeur der orde van den Ned. Leeuw, officier der orde van de Eikenkroon, grootkruis der orden van Albrecht van Saksen, van Leopold van België, van Peter Frederik Lodewijk van Oldenburg, van de Waakzaamheid of den Witten Valk van Saksen-Weimar-Eisenach en der Dannebrogsorde van Denemarken, ridder van de 1ste klasse der orden van St. Anna van Rusland, van den Rooden Adelaar van Pruisen, van Verdiensten van Waldeck en Pyrmont en van den Leeuw en de Zon van Perzië, commandeur der orden van Frans Jozef van Oostenrijk en van de Poolster van Zweden, ridder van de 2de klasse met de ster der orde van de Kroon van Pruisen en ridder van de 1ste klasse der orde van Lodewijk van Hessen-Darmstadt, tot den Nederlandschen Adelstand verheven 5 Jan. 1876, gehuwd met Gregersine Mathilde Barones Wedell-Wedellsborg, geboren te Odense 10 Oct. 1835, dochter van Joachim Gotske Baron Wedell-Wedellsborg, luitenant-generaal in dienst van Z. M. den Koning van Denemarken, en van Olave Gregersine Juel;
5. Mr. Henri Rochussen, geboren te Amsterdam 20 April 1835, overleden te Caïro (Egypte) 27 Oct. 1873, advocaat te Batavia, gehuwd te Leiden 12

Jan. 1857 met Agatha Maria Catharina Koch, geboren te Alkmaar 1 Dec. 1834, dochter van Christiaan Frederik Koch, kolonel der infanterie, en van Geertruida Maria Nissen;

6. Emilie Annette Rochussen, geboren te Amsterdam 1838, overleden te 's-Gravenhage 12 Oct. 1889, gehuwd te 's-Gravenhage 30 Juli 1857 met Mr. Jacob Petrus Pompejus Baron van Zuylen van Nyevelt, geboren te Dordrecht 29 Juni 1816, kamerheer des Konings, lid van de 1ste kamer der staten-generaal, oud buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister bij de Fransche regeering, enz. enz., zoon van Arnout Baron van Zuylen van Nyevelt en Maria Repelaer;
7. Maurits Rochussen, geboren te 's-Gravenhage 29 Juni 1841, ongehuwd overleden te Berlijn 1 April 1875, secretaris van legatie bij Zr. Ms. gezantschap te Berlijn, luitenant ter zee der 1ste klasse titulair, ridder der orde van de Eikenkroon.

Uit het tweede huwelijk:

8. Maria Petronella Rochussen, geboren te Batavia 20 Juni 1849, gehuwd te 's-Gravenhage 3 Juli 1873 met Jonkhr. Mr. Abraham Pieter Cornelis van Karnebeek, geboren te Amsterdam 14 Sept. 1836, oud commissaris des Konings in de provincie Zeeland, oud minister van buitenl. zaken, enz., zoon van Jonkhr. Herman Adriaan van Karnebeek, schout-bij-nacht, adjudant des Konings, en van Petronella Rochussen.

Zie *Konst- en Letterbode* 1829, II, blz. 50; 1841, II, blz. 30 en 217; Melvill, *Moniteur*, I, blz. 5; A. van Bevervoorde, *Levensschets van Z. E. J. J. Rochussen*, 's-Gravenhage 1845, 8º.; *Tijdschrift voor Ned. Indië*, 7e jaarg., III, blz. 461; 1849, I, blz. 33; 1850, I, blz. 155; 1851, I, blz. 496; 1852, II, blz. 92, 149; 1853, I, blz. 76, 304, 352, 372; II, blz. 269; 1854, I, blz. 26, 44, 216, 321, 419, 439; II, blz. 77, 401; 1856, I, blz. 35, 42, 52, 53, 146, 433; 1857, I, blz. 299, II, blz. 49; 1858, II, blz. 60, 207; 1859, I, blz. 62, 131, 507; II, blz. 254; 1860, I, blz. 321; *Het bestuur van den afgetreden G.-G. J. J. Rochussen beoordeeld door het Dagblad »de Indiër«*. Met portret en facsimilé. Zalt-Bommel 1851, gr. 8º.; *De(n) Minister van Staat J. J. Rochussen beantwoord op zijne brochure «Het wetsontwerp op de particuliere cultuur-ondernemingen in N. I.»* Rotterdam 1862; Dr. W. Bosch. *De Minister van Staat J. J. Rochussen als publicist in 1862 en als Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië in 1845—1851* (zie Tijdschrift voor N. I. 1862, II, blz. 321—334); *Eenige bijdragen tot de kennis van den inwendigen toestand van Nederl.-Indië onder het bestuur van den G. G. J. J. Rochussen (1845—1851)*. Academ. proefschrift van J. H. Meiss. Leiden 1883. — Portretten: a. zie Fr. Muller, Ned. portretten, nº. 4520—4525; b. borstbeeld links, doch m. d. rechterarm zichtbaar, lithogr. d. C. W. Mieling, fol.; c. Geheel als Muller, nº. 4522, lithogr. bij C. W. Mieling, 4º.

KORTE KRONIEK.

1845 Aanvaarding van het bestuur door den minister van staat Jan Jacob Rochussen, als Gouverneur-Generaal (30 Sept.)

1846 Borneo's N. O. kust onder Ned.-Indië getrokken, en de Nederl. bezittingen op dat eiland tot een gouvernement verheven (28 Febr.)

Expeditie naar Bali Boelèlèng onder bevel van den schout-bij-nacht E. B. van den Bosch en den luitenant-kolonel G. Bakker.

1846 Boelèlèng en Singa-radja bemachtigd (28 en 29 Juni).

De vorsten van Boelèlèng en Karang-asam nemen de door het gouvernement gestelde voorwaarden aan (9 Juli).

De staatsraad Jhr. Mr. H. L. Wichers, belast met eene speciale missie naar N. I., komt te Batavia aan (3 Sept.)

De stad Makassar tot vrijhaven verklaard (9 Sept.)

1847 Aardbeving in geheel Westelijk-Java (16 Nov.)

1848 Eene tweede expeditie, tegen de vorsten van Kloenkoeng, Karang-asam en Boelèlèng uitgerust, keert terug, na vruchtelooze pogingen om zich meester te maken van de vijandelijke sterkte te Djaga-raga in Boelèlèng.

De hoofdplaats van Solok, het verblijf van de beruchte Solosche zeeroovers, getuchtigd door twee Nederl. oorlogsvaartuigen, onder bevel van den kapitein-luitenant ter zee van Braam Houckgeest.

Invoering van de nieuwe wetgeving (1 Mei).

Uitbarsting van den berg Kloet (16 Mei).

Aardbeving in Westelijk-Java (Juni en Juli).

Menado en Kema (Celebes) tot vrijhavens verklaard (8 Sept.)

1849 Z. M. Koning Willem II sterft te Tilburg (17 Maart).

Z. K. H. de Prins van Oranje aanvaardt de regeering onder den naam van Willem III (21 Maart),

Derde expeditie tegen de weerspannige vorsten van Bali. Djaga-raga stormenderhand ingenomen (16 April). De heilige tempel te Soengi-lawas ingenomen. Slag te Kasoemba. (24 Mei). De generaal-majoor A. V. Michiels doodelijk gewond, sterft (25 Mei).

De vorsten van Kloenkoeng, Badong, Tabanan en Gianjar zenden gezanten naar Batavia.

Het Nederl. gebied op Borneo verdeeld in twee groote afdeelingen onder de benaming van Wester-afdeeling en Zuid- en Ooster-afdeeling (27 Aug.)

Het gouvernement sluit tractaten met de vorsten van Bali.

De Gouverneur-Generaal bezoekt Bandjermasin en Makassar (Sept.—Oct.)

1850 Het op 10 Mei 1849 afgekondigd reglement op het houden van de registers van den burgerlijken stand voor de Europeesche en daarmede gelijkgestelde bevolking in Ned.-Indië treedt in werking (1 Jan.)

Onlusten in het Bantamsche (Febr.—April).

Expeditie derwaarts onder den luitenant-kolonel C. A. de Brauw (Mei).

Eene overeenkomst gesloten met W. F. A. Cores de Vries voor het onderhouden van eene geregelde stoomvaartgemeenschap in den Indischen archipel (19 Juli).

Regeling van de standplaatsen, jaarwedden, enz., van de voor Ned.-Indië toegestane predikanten (2 Aug.)

Onlusten onder de taykonsche Chineezen in de Westerafdeeling van Borneo; roemrijke overwinning op de vijandelijke Chineezen en verovering van Pamankat (11 en 12 Sept.) De commandant der expeditie, de luitenant-kolonel F. J. Sorg, wordt bij de bestorming van Pamankat zwaar gewond (11 Sept.)

Onrustige bewegingen op Banka.

Hevige aardbeving in de residentie Madioen (20 Sept.) en in de residentie Kediri (21 Sept.)

Brand van het stadhuis te Samarang, bij welke gelegenheid vele belangrijke bescheiden een prooi der vlammen worden (4 Oct.)

1850 De luitenant-kolonel Sorg sterft te Sambas tengevolge van zijne verwonding bij Pamankat. (25 Oct.)

Mr. George Isaäc Bruce, benoemd Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, overlijdt vóór zijn vertrek naar Indië (30 Dec.)

1851 Hevige aardbeving te Painan (Sumatra) (14 Maart).

De titulaire Sultan Anom sterft in zijnen kraton te Cheribon, in den ouderdom van omstreeks 82 jaren (2 April).

Cholera op Java (April).

De Gouverneur-Generaal Rochussen treedt af (12 Mei).

Mr. GEORGE ISAÄC BRUCE,

geboren te Deventer den 9 October 1803, zoon van Stewart John Bruce, luitenant-generaal, en van Christina Schimmelpenninck.

Studeerde te Leiden in de rechten van.	22 Sept. 1823
Bevorderd tot doctor in de beide rechten na verdediging van zijne dissertatie: „ad titulum Pandectarum de condictione, causa data causa non secuta"	21 Juni 1827
Advocaat te 's-Gravenhage.	25 Juni 1827
Tweede luitenant bij het 1ste bat. 1ste afdeeling der Zuid-Hollandsche schutterij	Sept. 1830
Tweede luitenant bij den staf van de 3de divisie infanterie en ordonnans-officier van den luitenant-generaal Meijer bij den tiendaagschen veldtocht	Aug. 1831
Officier bij de arrond. rechtbank te Zwolle	16 Sept. 1838
Lid van de 2de kamer der staten-generaal	Oct. 1839
Voorzitter van die kamer	Oct. 1845
Staatsraad in buitengewonen dienst	10 Aug. 1847
Afgetreden als voorzitter van de 2de kamer der staten-generaal.	11 Aug. 1847
Afgetreden als lid van die kamer.	21 Oct. 1847
Gouverneur van Overijssel	1 Nov. 1847
Commissaris des Konings in die provincie	10 Juli 1850
Benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië.	10 Sept. 1850
Eervol ontslagen en afgetreden als commissaris des Konings in Overijssel	24 Oct. 1850
Overleden vóór zijn vertrek naar Java aan boord van Zr. Ms. korvet „Sumatra", kapitein-luitenant ter zee 't Hooft, liggende in het Nieuwe Diep.	30 Dec. 1850

Decoratiën.

Ridder van de 4de klasse der Milit. Willemsorde . . .	12 Oct. 1831
Versierd met het Metalen Kruis	9 Maart 1833
Commandeur der orde van de Eikenkroon	5 Maart 1843
Commandeur der orde van den Ned. Leeuw.	11 Mei 1846
Grootkruis der orde van de Eikenkroon	9 Oct. 1850

Bruce was 28 Aug. 1845 te Deventer gehuwd met Agnesia Schimmelpenninck, geboren te Deventer 7 Dec. 1813, overleden op den huize Hassink bij Deventer 29 Juli 1869, dochter van Gerrit Schimmelpenninck, wijnhandelaar te Deventer, en van Antonia Catharina Schimmelpenninck.

Uit dit huwelijk geen kinderen.

Zie *Tijdschrift voor Neerl. Indië* 1850, II, blz. 284; 13e jaarg. 1851, I, blz. 87; *Astrea, Maandschrift voor schoone kunsten*, enz., 2e jaarg. 1852, blz. 133; *Handelingen en geschriften van het Ind. Genootschap te 's-Gravenhage*, 1e jaarg. 1854, blz 137; *De Nieuwe Recensent.* Tijdschrift, 1861 Mengelingen blz. 475; *Bij den dood van Z. E. Mr. George Isaäc Bruce*, gedicht van Dr. J. Th. Büser, dd. 6 Jan. 1851, voorafgegaan door eene toelichting dd. Zwolle 25 Juni 1861; Teenstra, *Nederl. Overz. Bezitt.*, blz. 956; van der Aa, *Biogr. Woordenboek; Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins. — Portret: kniestuk rechts, zittende, een boek in de hand, lithogr. naar en door Chimaer v. Oudendorp ad vivum bij Desguerrois & Co. gr. fol.

Mr. ALBERTUS JACOB DUYMAER VAN TWIST,

geboren te Deventer den 20 Februari 1809, zoon van Mr. Albertus Jacob Duymaer van Twist [1], hoogleeraar in de rechten aan de universiteit te Groningen, en van Judith van Loghem.

Studeerde in de rechten aan de hoogeschool te Leiden van	18 Mei 1829
Neemt dienst bij de compagnie vrijwillige jagers dier hoogeschool	Sept. 1830
Ontvangt de gouden medaille hem door de juridische faculteit te Leiden toegekend wegens zijn antwoord op de door die faculteit uitgeschreven prijsvraag: „quae fuit Peregrinorum, in imperio Romano, conditio, tum libera republica, tum sub Caesaribus?"	9 Febr. 1831
Neemt deel aan den tiendaagschen veldtocht	Aug. 1831
Aan de hoogeschool te Leiden bevorderd tot doctor in de beide rechten, nà verdediging zijner dissertatie: „de pactis, quorum objectum et physice, juridice vel moraliter impossibile, secundum juris Naturalis, Romani et Hodierni principia"	Oct. 1832
Practiseerend advocaat bij de rechtbank te Deventer . .	1832
Procureur en rechterplaatsvervanger bij die rechtbank. .	
Door de provinciale staten van Overijssel benoemd tot lid van de 2de kamer der staten-generaal	Oct. 1843
Te Kampen gekozen tot lid van de 2de kamer der staten-generaal.	1849
Lid der staatscommissie tot regeling van het hooger onderwijs	1849
Te Steenwijk gekozen tot lid van de 2de kamer der staten-generaal	1850
Voorzitter van de 2de kamer der staten-generaal gedurende de zitting van 1850—1851	Sept. 1850
Benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië	21 Jan. 1851
Vertrekt naar Oost-Indië langs den zoogenaamden overlandweg.	Maart 1851
Te Batavia aangekomen.	9 Mei 1851
Plechtig aldaar ontvangen en voorgesteld	10 Mei 1851
Aanvaardt het bestuur	12 Mei 1851

---

[1] Overleden te Groningen 27 Nov. 1820, oud bijna 46 jaren.

Doet eene reis door de Mihanassa en den Molukschen Archipel	Sept. en Oct. 1855
Op zijn verzoek eervol ontslagen	21 Nov. 1855
Afgetreden	22 Mei 1856
Keert naar Nederland terug met het schip „Rotterdam", gezagvoerder P. Vis	24 Mei 1856
In Nederland aangekomen	30 Sept. 1856
Tijdens zijne terugreis te Steenwijk gekozen tot lid van de 2de kamer der staten-generaal, voor welke benoeming hij echter om redenen van gezondheid bedankt	Oct. 1856
Minister van staat	1 Aug. 1857
Te Amsterdam gekozen tot lid van de 2de kamer der staten-generaal	Sept. 1858
Verzoekt tegen het einde van dat mandaat bij de nieuwe keuze buiten aanmerking te blijven, en treedt af	Sept. 1862
Door de provinciale staten van Zuid-Holland gekozen tot lid van de 1ste kamer der staten-generaal	Sept. 1865
Neemt als zoodanig zijn ontslag uit hoofde van zijn ver gevorderden leeftijd	Sept. 1880
Overleden op Nieuw-Rande bij Diepenveen	3 Dec. 1887

Decoratiën.

Versierd met het Metalen Kruis	5 April 1832
Ridder der orde van den Ned. Leeuw	6 Dec. 1846
Ridder met de ster der orde van de Eikenkroon	18 Febr. 1851
Commandeur der orde van den Ned. Leeuw	21 Nov. 1855
Grootkruis der orde van de Eikenkroon	2 Oct. 1856

Duymaer van Twist heeft ons van zijne hand nagelaten een opstel getiteld: „Artikel 56 van het reglement op het beleid der regering van Ned.-Indië", opgenomen in de Bijdragen tot de kennis van het staats- provinciaal- en gemeentebestuur in Nederland, 9_e deel (1864) blz. 1—74.

Duymaer van Twist was 7 Sept. 1837 te Deventer gehuwd met Maria Joanna Beck, geboren te Deventer 18 Dec. 1812, dochter van Joost Cecilius Jan Beck, gepensionneerd officier, en van Johanna Bernarda Cock.

Uit dit huwelijk geen kinderen.

Zie *Boekzaal* Febr. 1831, blz. 209; *Tijdschrift voor Ned.-Indië*, 1851, I, blz. 269; II, blz. 362; 1852, I, blz. 362, 372; II, blz. 82; 1853, I, blz. 214; II, blz. 73, 79, 239, 270; 1854, I, blz. 228; 1855, I, blz. 63, 352; II, blz. 91, 214; 1856, I, blz. 35. 66, 145; II, blz. 66, 206, 207, 254; 1857, I, blz. 149, 167; 1858, II, blz. 413, 414; 1860, I, blz. 365; II, blz. 180, 265; *Alg.*

Konst- en Letterbode 1852, I, blz. 402; 1855, blz. 381; *Tijdspiegel* 1860. II, blz. 310; *Navorscher* 1881, blz. 434, en 1884, blz. 253 en 478; Dr. P. Bleeker. *Reis door de Minahassa en den Molukschen Archipel gedaan in Sept. en Oct. 1855 in het gevolg van Mr. A. J. Duymaer van Twist.* Twee deelen, Batavia 1856, 8°; (Jhr. H. Quarles van Ufford) *Aanteekeningen betreffende eene reis door de Molukken van den G.-G. A. J. Duymaer van Twist in Sept. en Oct. 1855*, 's-Gravenhage 1856, gr. 8°; Jhr. Mr. J. K. W. Quarles van Ufford. *De reis van den Gouverneur-Generaal Duymaer van Twist naar de Molukken in 1855* (zie *de Gids* 1857, I, blz. 772 en II, bl. 47); *De Indische Gids*, Xe jaarg. (1888), I, blz. 273, 274; *Geïll. Tijdschr.* »*Eigen Haard*«, H. D. Tjeenk Willink te Haarlem. 1888, blz. 33—36 (met portret). — Portretten: a. kniestuk links, zittende, in galakleed, de linkerhand in de borst, lithogr. znd. eenigen naam. gr. fol. — b. kniestuk rechts, zittende, in gewone kleeding, m. d. rug n. e. schrijftafel d. Chimaer v. Oudendorp bij P. Blommers. gr. fol. — c. te halver lijve, rechts, zittende, m. 2 reg. holl. onderschr. lithogr. d. C. C. A. Last bij Blommers 1853. 8°.

KORTE KRONIEK.

1851 Mr. Albertus Jacob Duymaer van Twist aanvaardt het bestuur (12 Mei).
Cholera op Java (Mei—Sept.)
Expeditie tegen Amahey en Mahariko (Ceram) (Mei).
De rust op Banka hersteld.
Expeditie naar Palembang tot demping van den aldaar uitgebroken opstand.
Expeditie naar de Lampongsche districten.
Ter vervanging van de huistax eene belasting op het bedrijf op Java ingevoerd (Dec.)

1852 Gedeeltelijke afschaffing der bazaar-pachten (1 Jan.)
Aardbeving in Westelijk-Java (9 Jan.)
Oprichting van eene kweekschool voor inlandsche onderwijzers te Soerakarta.
De rust in het Palembangsche hersteld.
Aardbeving in Midden-Java (13 Oct.)
Zware aard- en zeebeving in de Molukken. Banda op 26 Nov. 1852 grootendeels verwoest (Nov. 1852—Jan. 1853).
Aardbeving in Midden- en Westelijk-Java (20 Dec.)

1853 Nieuwe onlusten der Chineezen op Borneo.
Gevechten in de omstreken van Sepang, Siminis en Bentoenai.
De cholera woedt op Sumatra.
Tentoonstelling van voortbrengselen der natuur en van landbouw en nijverheid in Ned.-Indië, gehouden te Batavia (Oct.—Dec.)

1854 Onlusten in de Palembangsche bovenlanden (Kommering Oeloe), verwekt door Radja Tiang Alam.
Dood van den Sultan van Sumanap (31 Maart).
Aardbeving in Oostelijk-Java (3 Mei).
Expeditie tegen de Chineezen in de Westerafdeeling van Borneo. De macht onder den luit.-kol. A. J. Andresen vermeestert Bentoenai, Sinkawang, Djintang en den 2den Juni de hoofdplaats Montrado. Mr. A. Prins commissaris van het gouvernement op Borneo.
De havens van Amboina, Banda, Ternate en Kajeli voor den vrijen handel opengesteld (23 Juni).
De Gouverneur-Generaal bezoekt de residentie Bantam en het gouvernement van Sumatra's Westkust.

1854 Nieuw muntstelsel in Ned.-Indië (21 Aug.)
De kina op Java geplant.
1855 Installatie van den derden Panembahan van Sumanap (20 Jan.)
Dood van Dipo Negoro in ballingschap (8 Febr.)
Nieuw regeeringsreglement ingevoerd (1 Mei).
A. van der Hart, kolonel, waarn. civiel en militair gouverneur van Celebes en onderhoorigheden, door een zijner bedienden vermoord (26 Mei).
Dood van Sultan Amankoe Boewono V van Djokdjokarta (4 Juni).
Roovers-flottieljes van Mindanao bezoeken den Oosterschen archipel.
Zware aardbeving op Ternate (Juli).
Reis van den Gouverneur-Generaal naar de Moluksche eilanden en Menado (Sept.—Oct.)
1856 Zware uitbarsting van den vuurberg Awoe op het eiland Groot Sangir (Maart).
Expeditie naar de baai van Tomorie op Celebes tot herstel van de rechten van den Sultan van Ternate (29 April—27 Juni).
Expeditie naar Mandar (Tapalang) tot tuchtiging van strandroof.
Radja Tiang Alam, hoofdmuiteling in Palembang, geeft zich over, en wordt naar Salatiga verwijderd.
Onrustige bewegingen onder de Chineezen van Battam (Riouw) gestild.
De Gouverneur-Generaal Duymaer van Twist treedt af (22 Mei).

CHARLES FERDINAND PAHUD,

geboren te Amsterdam den 18 April 1803, zoon van Abraham Daniël Ferdinand Pahud, president van de wees- en boedelkamer te Samarang, en van Antoinette Philippine Christine Walther.

Benoemd tot ambtenaar der 4de klasse voor den dienst in Oost-Indië	15 April 1823
Naar Batavia vertrokken met het schip „Catharina Elisabeth", gezagvoerder J. Ingerman	Juni 1823
Confrontist der 2de klasse bij het bureau van den achterstand van de algem. rekenkamer	8 Maart 1824
Eerste commies bij het bureau van den hoofdinspecteur van den waterstaat	21 Sept. 1824
Adjunct-ontvanger der ink. en uitg. rechten te Padang.	20 Dec. 1825
Commies-controleur der ink. en uitg. rechten voor de 1e afdeeling op Java.	11 Nov. 1826
Fungeerend controleur der ink. en uitg. rechten in de 1e finantieele afdeeling	15 Dec. 1827
Controleur der ink. en uitg. rechten in die afdeeling . .	20 Mei 1829
Tevens ontvanger van het recht van successie en overgang te Batavia	9 Jan. 1836
Waarn. ontvanger der ink. en uitg. rechten te Batavia .	14 Sept. 1837
Verlof naar Nederland verleend	14 Nov. 1838
Uit Indië vertrokken met het schip „Prins van Oranje", gezagvoerder P. de Boer	12 Febr. 1839
Keert naar Indië terug met het schip „Dionysia Catharina", gezagvoerder Goster	Oct. 1840
Inspecteur van financiën.	10 Mei 1841
Directeur der producten en civiele magazijnen	28 Aug. 1844
Verlof naar Nederland verleend	26 Jan. 1847
Fungeerend secretaris-generaal bij het departement van koloniën.	4 Juli 1849
Staatsraad in buitengewonen dienst.	20 Oct. 1849
Minister van koloniën met ingang van 1 Nov. 1849 . .	30 Oct. 1849
Eervol als zoodanig ontslagen met ingang van 1 Jan. 1856	21 Nov. 1855
Benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië .	21 Nov. 1855
Naar Indië vertrokken	Maart 1856
Te Batavia aangekomen.	20 Mei 1856

Aanvaardt het bestuur	22 Mei 1856
Doet eene reis door den Molukschen archipel .	Dec. 1860—Jan. 1861
Op zijn verzoek eervol ontslagen	23 Juni 1861
Legt zijne waardigheid neder	2 Sept. 1861
Vertrekt naar Nederland.	3 Sept. 1861
In Nederland aangekomen	11 Nov. 1861
Hem wordt vergund zich te noemen en teekenen Pahud de Mortanges	22 Dec. 1867
Overleden te 's-Gravenhage	31 Aug. 1873

Decoratiën.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw	12 Mei 1848
Grootkruis der Leopoldsorde van België	25 Mei 1852
Ridder van de 1ste klasse der orde van den Rooden Adelaar van Pruisen	22 Juni 1852
Commandeur der orde van den Ned. Leeuw.	4 Febr. 1853
Grootkruis van die orde.	1 Sept. 1854
Ridder der 1ste klasse der orde van St.-Anna van Rusland	4 Maart 1856
Ridder der 1ste klasse der orde van de IJzeren Kroon van Oostenrijk	2 April 1856
Grootofficier van het Legioen van Eer.	28 Mei 1857
Grootkruis der Frederiksorde van Wurtemberg	8 Juni 1858
Grootkruis der orde van de Eikenkroon	5 Dec. 1861

Pahud was 20 Jan. 1828 te Batavia gehuwd met Catharina Johanna Wilhelmina Bogaardt, geboren te Chinsurah (Bengalen) 26 Maart 1807, overleden aan boord van het schip „Prins van Oranje", op reis naar Nederland, 14 Mei 1839, dochter van Anthony Theodoor Bogaardt, lid van de weeskamer te Batavia, en van Catharina Hermine Regel.

Uit dit huwelijk:

1. Anthoinette Cathérina Pahud, geboren te Batavia 3 Nov. 1828, gehuwd te Batavia 14 Juni 1851 met Anthony William Adriaan Vincent, geboren te Batavia 18 Maart 1817, vermoord te Ponorogo (residentie Madioen) 31 Dec. 1852, assistent-resident van Ponorogo, benoemd assistent-resident van Madura, zoon van Anthony Vincent, secretaris der residentie Padang, en van Sara Wilhelmina van Groll;
2. Louise Marie Henriëtte Pahud, geboren te Batavia 17 Oct. 1830, gehuwd te 's-Gravenhage 28 Febr. 1856 met Carl Friedrich August Martini, geboren te Türnir (een riddergoed bij Erfurt) 11 Nov. 1825, boekhandelaar en uitgever te Elberfeld, zoon van Carl Johann Friedrich Martini, eigenaar der riddergoederen Türnir en Hüngerbach bij Erfurt, en van Hedwig Reissig;

3. Mr. Ferdinand Theodoor Pahud de Mortanges, geboren te Batavia 16 Jan. 1832, ridder der orde van den Ned. Leeuw, gepensionneerd Oost-Indisch hoofdambtenaar, laatstelijk resident der Preanger-Regentschappen, gehuwd 1°. te Fraubrunnen, kanton Bern (Zwitserland), 4 Aug. 1856 met Elise Julie Adolphine Petitpierre, geboren te Neuchatel 23 Febr. 1831, overleden te Bandong 16 Jan. 1879, dochter van Gonzalve Auréole Petitpierre, lid van den grooten raad in Zwitserland, en van Elise Peters; 2°. te Arnhem 18 Dec. 1879 met Johanna Frederika Engelbrecht, geboren te Batavia 6 April 1845, dochter van Frederik Cornelis Engelbrecht, kapitein ter zee, hoofdadministrateur der marine in Ned.-Indië, en van Antonia Veldman;
4. Willem Johannes Pahud de Mortanges, geboren te Batavia 8 Dec. 1833, gepensionneerd Oost-Indisch hoofdambtenaar, laatstelijk resident van Krawang, gehuwd te Batavia 8 Dec. 1856 met Margaretha Jacoba van Es, geboren te Rotterdam 20 Febr. 1837, dochter van Petrus Philippus van Es en Elisabeth Suzette Nortier.

Zie *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 1853, I, blz. 380; II, blz. 198; 1854, II, blz. 218; 1855, I, blz. 63; 1856, I, blz. 72; II, blz. 131, 206, 408; 1857, II, blz. 29, 123, 186, 390; 1858, II, blz. 129, 132; 1859, I, blz. 133; II, blz. 54, 76, 128, 172, 174, 200, 202, 234; 1860, I, blz. 202, 255, 262, 266; II, blz. 383; 1861, I, blz. 194, 197; II, blz. 62; 190, 299; P. van der Crab, *De Moluksche eilanden. Reis van den G. G. v. N. I. Ch. F. Pahud door den Molukschen Archipel*, Batavia 1862. 8°; *Het bestuur van den afgetreden landvoogd over Ned. Indië, den Heer Pahud, getoetst aan eenige feiten*. Rotterdam 1862. — Portretten: a. kniestuk rechts, zittende, m. gr. kr. ned. leeuw, lithogr. bij C. W. Mieling. gr. fol. — b. kniestuk links, staande, in galakleeding, lithogr. znd. eenigen naam. fol.

KORTE KRONIEK.

1856 Optreding van Charles Ferdinand Pahud als Gouverneur-Generaal (22 Mei).
Expeditie onder den kolonel A. J. Waleson naar de Lampongsche districten, tegen Raden Intan en zijn aanhang. De voornaamste muiters worden deels gevangen genomen deels door de bevolking gedood (Juli).
Eerste electro-magnetische telegraaf op Java tusschen Weltevreden en Buitenzorg (23 Oct.)
Toelating van vreemde consuls in Ned.-Indië (Nov.)

1857 Regeling der zaken in de binnenlanden ter Westkust van Borneo.
Verheffing van den Prins Alting, ook genaamd Safioedin, tot Sultan van Tidore, met den titel van Chalifatoellah Bi Dawami'l-daulati, 'l-wali Bi Fadlillahi'l-aziz Ahmad Safioe'd-din Sjah Kaitjil Arnold Alting (19 Maart).
Tractaat met den Sultan van Atjeh op Sumatra (Maart).
Madura tot eene afzonderlijke residentie verklaard (6 Mei).
Expeditiën naar Timor, Flores en Siak.
Nieuwe onlusten in het Palembangsche.
Aardbevingen in de Molukken (April en Mei).

1857 Regeling der Chineesche mijndistricten op Borneo's Westkust (25 Juli).
De Sultan van Lingga onttroond en vervallen verklaard (Sept.)
Voleindiging der delta-waterwerken van Soerabaija.
Dood van den Sultan Adam van Bandjermasin.

1858 Tuchtiging der wederspannige Berg-Alfoeren van Ceram (Febr.)
Overeenkomst met den Sultan van Siak. Vestiging van het Nederl. gezag aldaar (1 Febr.)
Zending van eene commissie naar Nieuw-Guinea (Maart).
Dood van Pakoe Boewono VII (Poerobojo), Soesoehoenan van Soerakarta (10 Mei). Zijn broeder Pangéran Adipati Ngabèhi volgt hem op onder den naam van Soesoehoenan Pakoe Boewono Senopati Ingalogo Ngabdoe'r-rahman Sajidin Panoto Gomo de VIIIe (17 Mei).
Overeenkomst met den Sultan van Sumbawa (2 Aug.)
Eene expeditie tegen Djambi gezonden tot handhaving der rechten van het gouvernement (Aug.)
Inname der hoofdplaats Djambi (6 Sept.) De Sultan ontzet, en een contract gesloten met den nieuw opgetreden Sultan Nasroe 'd-din (2 Nov.)
Ongeregeldheden in de Lematang-Oeloe (Palembang) (Oct.)
Sporen van onrustige bewegingen in Cheribon en Krawang (Nov.)
Expeditie tegen den weerspannigen Panglima Besar van Reteh; zijne versterkingen ingenomen en vernield. Hij sneuvelt met een aantal zijner aanhangers (Nov.)
Verzet van den Pembekel van Boelèlèng (Bali) Njoman Gempol tegen het gouvernement. De rust wordt door eene militaire demonstratie gehandhaafd (Dec.)

1859 Ongeregeldheden in de nabijheid van Sintang (Westerafdeeling van Borneo) (Jan.)
Expeditie tegen Boni (10 Jan.) onder den generaal-majoor Steinmetz; Badjoa ingenomen (10 Febr.) en ter plaatse een fort gebouwd.
De hoofdplaats Boni ingenomen (28 Febr.)
Inname van den doesoen Djati (Palembang) (29 Maart).
Tractaat met Portugal tot regeling der grenzen van het Portugeesch en Nederlandsch grondgebied op Timor (20 April).
Opstand te Bandjermasin (Z.- en O.-afdeeling van Borneo). Verscheidene Europeanen vermoord. Vertrek van eene expeditie derwaarts (Mei).
Bezetting van de districten Ampat-Poetoelai en Ampat-Lawang tusschen Benkoelen en Palembang (Juni).
Reglement op het pandelingschap (7 Juli).
De Sultan van Bandjermasin doet afstand van den troon (24 Juli).
Invoering van de nieuwe pasmunt in Ned.-Indië en inwisseling van het oude kopergeld (3 Sept.)
2e expeditie tegen Boni onder den luitenant-generaal van Swieten (23 Oct.)
Dood van den Sultan van Ternate, Tadjo 'l-moelki Amiroedin Iskandar Kaolani Sjah Portier Moehammad Djin (20 Nov.)
Inbezitname van Sindjai (24 Nov.)
Verovering van Boni (6 Dec.) Vlucht der Koningin.
Artesische put te Samarang (26 Dec.)

1860 Afschaffing van de slavernij in Ned.-Indië en van de perkhoorigheid op Banda (1 Jan.)

Vervallenverklaring van den troon der Koningin van Boni. Ahmad Sinkarroe Roeka Aroe Palakka wordt leenvorst van Boni (30 Jan.)

Contract met Boni en Soppeng, waarbij deze landen de souvereiniteit van Nederland erkennen (13 Febr.)

De afdeeling Redjang bij de residentie Palembang ingelijfd (19 Maart).

Zware overstroomingen in de residentiën Soerabaija, Kediri en Pasoeroean (Maart en April).

Het rijk Bandjermasin gebracht onder het bestuur van het Ned.-Ind. gouvernement (11 Juni).

Opstand te Samarang onder vreemdelingen, behoorende tot het garnizoen (17 Aug.)

Opening van het gymnasium Willem III te Batavia (15 Sept.)

Onlusten in het westelijk gedeelte van Ceram. Tuchtiging en onderwerping van de oproerigen (Sept.)

De Japansche ambassade op reis naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika bezoekt den Gouverneur-Generaal (1 Oct.)

De eilanden Bonerate en Kalao in beheer genomen (1 Nov.)

Afkondiging van het tractaat met Portugal van 20 April 1859, omtrent de regeling van de grenzen der Nederlandsche en Portugeesche bezittingen op Timor en onderhoorige eilanden (18 Nov.)

De Gouverneur-Generaal bezoekt de Moluksche eilanden en Menado (Dec. 1860—Jan. 1861).

Overwinning op de zeeroovers, gevestigd op het eiland Saljoesoe (Dec. 1860 en Jan. 1861).

1861 Nieuwe regeling van de gouvernements suikercultuur op Java (Jan.)

Aard- en zeebeving langs Sumatra's Westkust, Nias en de Batoe-eilanden (16 Febr.)

Overstrooming in Midden-Java (22 en 23 Febr.) Zending van het lid in den raad van Ned.-Indië Jhr. Mr. H. C. van der Wijck naar de geteisterde gewesten.

Installatie van Prins Moehammad Arsad, als Sultan van Ternate. Nieuw contract met Tidore (18 April).

Afkondiging van nieuwe bepalingen op de toelating in Ned.-Indië van Nederlanders, andere Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen (5 Juni).

Finale uitvoering der muntwet (Juli).

Dood van den Sultan van Batjan, Tamalaka Bi-fadli Rabi 'l-alamin Hajatoe'd-din Sjah Poetra Cornabe (9 Aug.)

De Gouverneur-Generaal Pahud treedt af (2 Sept.)

Mr. ARY PRINS,

geboren te Schiedam den 28 Augustus 1816, zoon van Ary Prins, cargadoor, reeder, houthandelaar, vice-consul van Denemarken en lid van den gemeenteraad te Schiedam, en van Jacoba Helena Hamel.

Studeerde te Leiden in de rechten van.	25 Juli 1834
Bevorderd tot doctor in de beide rechten na verdediging zijner dissertatie: „de sponsalibus, secundum jus antiquum Hollandicum"	14 Mei 1838
Naar Oost-Indië vertrokken met het schip „Willem de Eerste", gezagvoerder H. Poppe	14 Nov. 1838
Te Batavia aangekomen	6 Maart 1839
Gezworen klerk bij den raad van justitie te Soerabaija .	20 Maart 1839
Secretaris en fiskaal bij de rechtbank van omgang in de Samarangsche afdeeling	20 Juli 1839
Hem vergund om met Mr. R. A. Mess, in dezelfde betrekking bij de rechtbank van omgang in de Soerabaijasche afdeeling, onderling van standplaats te verwisselen	11 Aug. 1839
Hem wordt het radicaal van Indisch ambtenaar verleend	12 Dec. 1839
Griffier bij den raad van justitie tevens belast met de functiën van notaris te Padang.	15 Aug. 1841
Fiskaal bij dien raad en auditeur-militair te Padang . .	23 Sept. 1842
Lid in den raad van justitie te Soerabaija	19 Febr. 1843
Lid in den raad van justitie te Batavia	2 Mei 1845
Griffier bij het hoog-gerechtshof	16 Nov. 1846
Raadsheer in dat gerechtshof.	8 Febr. 1849
Gouvernements-commissaris voor Riouw	24 Juli 1849
Fungeerend algemeen secretaris	26 Maart 1851
Algemeen secretaris	19 Juni 1851
Gouvern.-commissaris voor de Westerafdeeling van Borneo.	19 Jan. 1853
Met verlof naar Nederland	28 Nov. 1855
Lid in den raad van Ned.-Indië	6 April 1856
Met verlof naar Nederland	17 Juli 1857
Waarnemend vice-president van den raad van Ned.-Indië van	27 Maart—1 Aug. 1859
Vice-president van dien raad	21 Jan. 1860
Neemt als zoodanig zitting.	1 Juli 1860
Waarnemend Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië van	2 Sept.—19 Oct. 1861

Op zijn verzoek op de meest eervolle wijze uit 's lands dienst ontslagen	5 Nov. 1864
Naar Nederland vertrokken.	Nov. 1864
Gepensionneerd.	6 Jan. 1865
Den 1 Febr. 1865 opnieuw benoemd tot vice-president van den raad van Ned.-Indië, met ingang van	1 Febr. 1865
Naar Indië vertrokken per Fransche mail van Marseille .	19 Mei 1865
Aangekomen te Batavia.	23 Juni 1865
Waarnemend Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië van	25 Oct.—28 Dec. 1866
Overleden te Sisepan, residentie Batavia	28 Jan. 1867

Decoratiën.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw	7 Juli 1855
Grootofficier der orde van de Eikenkroon.	6 Juli 1861
Commandeur der orde van den Ned. Leeuw.	29 April 1864

Door Prins werd in 1849 te Batavia opgericht een orgaan op rechtskundig gebied getiteld: Het Regt in Ned.-Indië.

Prins was gehuwd 1°. te Soerabaija 29 April 1840 met Marie Anne Pietermaat, geboren te Amsterdam 13 Dec. 1817, overleden te Samarang 17 Juli 1864, dochter van Mr. Daniël François Willem Pietermaat, resident van Soerabaija, ridder der orde van den Ned. Leeuw, en van Johanna Magdalena Ringeling; 2°. te Buitenzorg 10 Maart 1866 met Anna Catharina Adriana van der Leeuw [1]), geboren te Padang 17 Jan. 1842, dochter van Adrianus van der Leeuw, koffieplanter op Java, en van Cornelia Langewagen.

Uit het eerste huwelijk:

1. Louise Elisabeth Prins, geboren te Soerabaija 6 Febr. 1841, gehuwd te Batavia 30 Sept. 1862, met Gerhard Hermann Miesegaes, geboren te Bremen 25 Mei 1833, chef der handelsfirma Maclaine Watson & Co., zoon van August Friederich Miesegaas, chef der handelsfirma Fischer & Sohn, en van Meta Primavesi;
2. Jeanne Madeleine Prins, geboren te Padang 6 Mei 1842, gehuwd te Buitenzorg 25 Sept. 1861 met Jonkhr. Willem Herman Frederik Hendrik van Raders, geboren op Curaçao 13 Nov. 1827, overleden te 's-Graven-

[1]) De weduwe Prins, geboren van der Leeuw, is 24 Febr. 1873 te Ansbach (Beijeren) hertrouwd met Albert Georg Johann Freiherr von Rotberg, geboren te Ansbach 27 Nov. 1839, ritmeester en escadronschef in het Koninklijk Beijersche IIe Uhlanen regiment «König», laatstelijk majoor en étatsmässiger stabsofficier, thans majoor a. d., zoon van Eduard Anselm Freiherr von Rotberg, luitenant-generaal, en van Adèle Gravin Rapp.

hage 23 Dec. 1889, directeur der burgerlijke openbare werken in Ned.-Indië, zoon van Renier Fredrick Baron van Raders, ridder van verscheidene orden, generaal-majoor, gouverneur van Suriname, en van Elisabeth van der Meulen;

3. Adriana Jacoba Helena Prins, geboren te Soerabaija 21 Juni 1843, gehuwd te Batavia 18 Juni 1864, met Jonkhr. Nicolaas Antony Holmberg de Beckfelt, geboren te Pekalongan 3 Juni 1828, overleden te Apeldoorn 16 Febr. 1886, ridder en commandeur van verscheidene orden, kapitein ter zee, laatstelijk adjudant van Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden en kamerheer des Konings i. b. d., zoon van Jonkhr. Otto Carel Holmberg de Beckfelt, resident van de Preanger-Regentschappen, en van Henriëtte Marie Claire Smissaert;
4. Daniël François Willem Prins, geboren te Soerabaija 27 Jan. 1845, koopman en consul, gehuwd te Schiedam 3 Sept. 1868 met Gesina Maria Vaillant, geboren te Schiedam 10 Oct. 1845, dochter uit het eerste huwelijk van Christiaan Joannes Vaillant, medic. doctor en schoolopziener, en van Neeltje Helena Villerius;
5. Henri Everard Prins, geboren te Batavia 1 Maart 1847, assistent-resident van Batipoe en de X Kota's (Westkust van Sumatra), gehuwd te Batavia 18 Juli 1872 met Adrienne Schaap, geboren te Makassar 15 Nov. 1847, dochter van Dirk François Schaap, resident van Batavia, en van Rosalie Butin Bik;
6. Mr. Charles Hubert Prins, geboren te Batavia 29 Juni 1851, advocaat en procureur te Bergen op Zoom, gehuwd te Schiedam 13 Aug. 1874 met Cornelia Mathilde Vaillant, geboren te Schiedam 2 Febr. 1851, dochter uit het tweede huwelijk van Christiaan Joannes Vaillant, medic. doctor en schoolopziener, en van Maria Elisabeth Loopuyt;
7. Adriaan Karel Willem Prins, geboren te Batavia 11 April 1856, procuratiehouder der firma Maclaine Watson & Co., gehuwd te Batavia 10 Juni 1880 met Eugènie Schaap, geboren te Batavia 31 Jan. 1862, dochter van Dirk François Schaap, resident van Batavia, en van Rosalie Butin Bik.

Uit het tweede huwelijk:

8. Cornelia Elisabeth Madelaine Prins, geboren te Buitenzorg 23 Dec. 1866.

Zie *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 1849, I, blz. 296; 13e jaarg. 1851, II, blz. 213; *Dagblad van Z.-Holland*, 1867, N°. 65; van der Aa, *Biogr. Woordenboek.*

KORTE KRONIEK.

1861 Aanvaarding van het bestuur door den vice-president van den raad van Indië Mr. A. Prins, als waarnemend Gouverneur-Generaal (2 Sept.)

Maatregelen tot geleidelijke vermindering van het opiumverbruik op Java en Madura (12 Oct.)

De tijdelijk waarnemend Gouverneur-Generaal Prins treedt als zoodanig af (19 Oct.)

Mr. LUDOLF ANNE JAN WILT Baron SLOET VAN DE BEELE,

geboren te Voorst den 23 Maart 1806, zoon van Jan Adriaan Joost Baron Sloet van Oldhuis, districts-commissaris in Gelderland, en van Johanna Jacoba Sara Visscher.

Studeerde te Utrecht in de rechten van	16 Juni 1824
Bevorderd tot doctor in de beide rechten na verdediging van zijne dissertatie: „de differentiis juris Francici et novi Belgici ratione testamentorum"	17 Maart 1830
Beëedigd als advocaat te Zutphen	7 April 1830
Benoemd tot procureur aldaar.	18 Aug. 1831
Rechter-plaatsvervanger in de arrond.-rechtbank te Zutphen.	16 Sept. 1838
Adjunct-houtvester in het 2de jachtdistrict	19 Juni 1840
Hem wordt den titel van houtvester verleend	9 Dec. 1841
Wethouder te Zutphen	2 Jan. 1845
Benoemd tot griffier der staten van Gelderland. . . .	19 Nov. 1847
Eervol als houtvester ontslagen	27 Dec. 1847
Eervol ontslagen als rechter-plaatsvervanger in de arrond.-rechtbank te Zutphen	30 Dec. 1847
In functie getreden als griffier der staten van Gelderland.	1 Jan. 1848
Buitengewoon lid van de 2de kamer der staten-generaal van . . . . 9 Sept.—	7 Oct. 1848
Voorzitter van den raad van toezicht op de spoorweg-diensten.	31 Mei 1860
Benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië.	23 Juni 1861
Naar Oost-Indië vertrokken.	31 Aug. 1861
Te Batavia aangekomen.	17 Oct. 1861
Plechtig ontvangen en voorgesteld	18 Oct. 1861
Aanvaardt het bestuur	19 Oct. 1861
Op zijn verzoek eervol ontslagen	18 Sept. 1866
Afgetreden	25 Oct. 1866
Uit Indië vertrokken	29 Oct. 1866
In Nederland aangekomen	18 Dec. 1866
Lid van de 2de kamer der staten-generaal	Febr. 1868
Als zoodanig afgetreden.	Sept. 1871
Lid van den hoogen raad van adel.	19 Jan. 1875
President-curator der rijksuniversiteit te Leiden	31 Mei 1876

Decoratiën.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw . . . . 6 Dec. 1848
Ridder van de 3de klasse der orde van den Rooden Adelaar van Pruisen . . . . 2 Nov. 1857
Grootkruis der orde van de Eikenkroon . . . . . . 21 April 1862
Commandeur der orde van den Ned. Leeuw . . . . 29 April 1864

Sloet heeft geschreven:

„Het jachtbedrijf onzer vaderen." Arnhem, 1849;

„Bijdragen tot de kennis van Gelderlands grondgebied en bodem." Arnhem, Is. An. Nijhoff & Zn. (F. Gouda Quint), 1852—55, drie st. gr. 8°.

(L. A. J. W. Sloet en H. F. Fijnje) „Beschrijving van den watervloed in Gelderland, in Maart 1855". Arnhem, G. J. & D. A. Thieme, met krtn. en 12 schetsen. 8°;

„Mijn verblijf te Kissingen". Arnhem, Is. An. Nijhoff & Zn. 1857. 8°. m. plt.

„De hof te Voorst". Uitgeg. door de Kon. Acad. van Wetens. te Amsterdam, C. G. v. d. Post. 1863. 4°.;

„Wilh. de Berchen, De nobili principatu Gelrie et eius origine nunc primum edidit L. A. J. W. Sloet van de Beele". Hagae Com., M. Nijhoff, 1870, gr. 8°.;

„Een actio spolii volgens het kanonieke recht in het jaar 1299. Eene inleiding in erfgrond volgens het burgerlijke in het jaar 1243." Uitgeg. door de Kon. Acad. van Wetens. Amsterdam, C. G. v. d. Post. 1872. 4°;

„Oorkondenboek der Graafschappen Gelre en Zutfen, tot op den slag van Woeringen, 5 Juni 1288." 's-Hage, M. Nijhoff. 1872—1876. roy. 8°. 1e ged. Tot den dood van Graaf Gerard, 22 Oct. 1229. Met 4 facsimiles. 2e ged. Tot het einde van het jaar 1277. 3e ged. 1278—1288. Bijvoegsels en registers. 3 dln.;

„Het hoogadellijk, vrij wereldlijk stift te Bedbur bij Kleef en zijne Juffers." Uitgeg. door de Kon. Acad. van Wetens. Met eene plaat en eene kaart. Amsterdam, Joh. Müller 1879, 4°;

„De heilige Ontkommer of Wilgeforths. Een geschiedkundig onderzoek." Met 9 lithographiën. 's-Hage, M. Nijhoff. 1883. 8°;

„De dieren in het Germaansche volksgeloof en volksgebruik." 's-Hage, M. Nijhoff 1887/8. 8°., 1e en 2e gedeelte;

Behalve die afzonderlijke werken schreef Sloet verscheidene groote en kleinere bijdragen in: de Vaderlandsche Letteroefeningen (1837); de Nederl. Jaarboeken van rechtsgeleerdheid en wetgeving; de Nieuwe Bijdragen voor Rechtsgeleerdheid; de Bijdragen voor Vad. Geschiedenis en Oudheidkunde; het Tijdschrift voor Staathuishoudkunde en Statistiek; de Mededeelingen en Verslagen der Academie van Wetenschappen en in de Verhandelingen dier Academie; de Handelingen van de Maatschappij der Nederl. Letterkunde te

Leiden; de Konst- en Letterbode (1861); de Taal- en Letterbode, (2e jaarg.); en de eerste jaargangen van den Gelderschen Volksalmanak.

Sloet was 10 April 1834 te Voorst gehuwd met Jacoba Maria Visscher, geboren te Utrecht 15 Mei 1804, overleden te Buitenzorg (eiland Java) 13 Oct. 1866, dochter van Mr. Gerard Anthony Visscher, hoofdofficier van Utrecht, en van Jacoba Maria Bogaert van Alblasserdam.

Uit dit huwelijk:

1. Jan Adriaan Joost Baron Sloet, geboren te Zutphen 17 April 1835, overleden te Batavia 31 Mei 1864;
2. Gerardus Anthony Baron Sloet, jur. cand., geboren te Zutphen 20 Dec. 1836, overleden te Arnhem 26 Jan. 1859;
3. Maria Paulina Barones Sloet, geboren te Zutphen 3 April 1839, overleden aldaar 3 Juni 1841;
4. Ludolf Everhardus Willem Sophonius Baron Sloet, geboren te Zutphen 22 Febr. 1841, overleden te 's-Gravenhage 23 Oct. 1878, adjunct-ingenieur bij de maatschappij tot exploitatie van de staatsspoorwegen en secretaris der maatschappij Leiden—Woerden;
5. Maria Paulina Barones Sloet, geboren te Zutphen 17 Febr. 1843, gehuwd te Batavia 2 Sept. 1864, met Jonkhr. Gneomar Adelbert van Nispen, geboren te 's-Heerenberg 28 Maart 1839, lid der gedeputeerde staten van Gelderland, oud luitenant ter zee der 1ste klasse, oud burgemeester van Doetinchem, zoon van Jonkhr. Mr. Lodewijk Carel Jacob Christiaan Frans van Nispen, lid der gedeputeerde staten van Gelderland en administrateur der goederen van het huis Bergh, en van Eulalia Louise Bender;
6. Johan Julius Sigismund Baron Sloet, geboren te Zutphen 7 Oct. 1845, commies-chartermeester bij het rijksarchief te Arnhem;
7. Ernst Wilt Baron Sloet, geboren te Arnhem 9 Maart 1849; inspecteur van het materieel van de spoorweg-administratie „Grand Central Belge."

Zie *Tijdschrift voor Ned.-Indië*, 23e jaarg. 1861, II, blz. 126 en 193, en 24e jaarg. 1862, I, blz. 61; P. J. Veth. *Java*, I, blz. 550; II, blz. 695—698; III, blz. 172; *Geïll. Encyclopedie* van Winkler Prins.

KORTE KRONIEK.

1861 Aanvaarding van het bestuur door den Gouverneur-Generaal Mr. Ludolf Anne Jan Wilt Baron Sloet van de Beele, (19 Oct.)

Uitbreiding van den zout-aanmaak op Java en Madura (Nov.)

Dood van Pakoe Boewono VIII, Soesoehoenan van Soerakarta (28 Dec.) De Pangéran Adipati Anom volgt hem op, onder de namen van Soesoehoenan Pakoe Boewono Senopati Ingalogo Ngabdoe'r-rahman Sajidin Panoto Gomo IX (30 Dec.)

1861 Zware uitbarsting van den vuurspuwenden berg op het eiland Makian (Ternate (29 Dec.)

1862 Zending van den algemeenen secretaris Mr. A. Loudon naar Siam tot verdere onderhandeling en uitwisseling der akten van ratificatie van het op 17 Dec. 1860 tusschen Nederland en Siam gesloten tractaat van vriendschap, koophandel en zeevaart (Febr.)

Onderwerping en opzending naar Java van den gewezen Rijksbestierder van Bandjermasin Pangeran Hidajatoe'llah (Maart).

Rooversflottieljes van Solok bezoeken het eiland Bawean en vele andere plaatsen van N.-I. (April, Mei, Juni).

Vernieling van eene rooversvloot bij de Sangir-eilanden, door Z. M. stoomschip Reteh (April).

Expeditie onder den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden naar de berg-districten Manipi en Toeroengan tot herstel van 's gouvernements gezag (April).

Installatie van Prins Moehammad Sadik, als Sultan van Batjan (14 Mei).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar een gedeelte van Midden- en Oost-Java (Juni en Juli).

Uitbarsting van den vuurspuwenden berg op Ternate (14 Juni).

Veemarkt te Batavia (5 Sept.)

Overdracht van de leiding en behandeling der Chineesche en Japansche aangelegenheden van het Indisch bestuur op het ministerie van buitenlandsche zaken (Sept.)

Opdracht van de betrekking van gouverneur van Sumatra's Westkust aan een civiel hoofdambtenaar (Oct.)

Wederinvoering in de residentie Z.- en O.-afdeeling van Borneo van het reglement op het pandelingschap (Nov.)

Expeditie naar Mandar (Celebes en onderhoorigheden) tot handhaving onzer rechten (Nov. en Dec.)

1863 Invoering van een nieuw reglement op de brievenposterij (1 Jan.)

Splitsing van de afdeeling Groote en Kleine Dajak (Z.- en O.-afdeeling van Borneo) in twee afdeelingen (Mei).

Expeditie naar Nias, tot tegengang van den slavenhandel en kinderroof op dat eiland (Mei).

Zware stormen op de eilanden Rotti, Savoe en Soemba (7 en 8 Mei).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar een gedeelte van Midden en West-Java (Mei, Juni en Juli).

Bekrachtiging door de wet van de in Augustus 1862 verleende concessie tot het aanleggen en exploiteeren van een spoorweg van Samarang naar Soerakarta en van daar naar Djokdjokarta (Juli).

Herziening van het passenstelsel voor inlanders en daarmede gelijk gestelden op Java en Madura (Juli).

Uitbarsting van den vuurspuwenden berg Merapi (Kadoe) (28 Juli).

Veemarkt te Soerakarta (Sept.)

Expeditie naar de Toratea-landen (Celebes en onderhoorigheden) tot herstel van 's gouvernements gezag in de rijkjes Binamoe en Bankala (Oct.)

Oprichting van kamers van koophandel en nijverheid (Oct.)

1863 Opheffing van de verplichte teelt en levering van kruidnagelen in de residentie Amboina en onderhoorigheden (Dec.)

1864 Intrekking van de pacht der visscherijen in N.-I. (1 Jan.)

Uitbarsting van den vuurspuwenden berg Kloet (Kediri) (Jan.)

Oprichting van een statistiek bureau (Febr.)

Verwikkelingen in de afdeeling Sintang (Wester-afdeeling van Borneo) (Maart).

Concessie aan de N. I. spoorweg-maatschappij te 's-Gravenhage voor den aanleg en de exploitatie van een spoorweg van Batavia naar Buitenzorg (Maart).

Opheffing van de verplichte teelt en levering van specerijen op het eiland Banda.

Dood van den natuurkundige Dr. W. F. Junghuhn te Lembang (Preanger-Regentschappen) (24 April).

Hevige aard- en zeebeving op Nieuw-Guinea; verwoesting van Doreh en Mantinama (22 Mei).

De cholera op Java (Mei, Juni, Juli en Aug.)

De Gouverneur-Generaal steekt de eerste spade in den grond voor den aan te leggen spoorweg van Samarang naar de vorstenlanden (17 Juni).

Expeditie naar Marahoenoe (Ceram) tot onderwerping der in verzet zijnde bevolking aldaar (Juni).

Afkondiging der wet van 23 April 1864 tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van N.-I. (1 Juli).

Ethnologische en nijverheidstentoonstelling te Serang (Bantam) (Juli).

Veemarkt te Batavia (21 Juli).

Aanval van kwaadwilligen op de kazerne der pradjoerits en de regentswoning te Tagal (28 Oct.)

Het bevel over Zr. Ms. zeemacht in O. I. en de inspectie der marine in die gewesten gaat uit handen van den vice-admiraal adj. des Konings i. b. d. J. May, over op den schout-bij-nacht G. Fabius, onder den titel van commandant van Zr. Ms. zeemacht en chef van het depart. der marine in Ned.-Indië (7 Dec.)

Aardbeving te Boemiaijoe, regentschap Brebes (26 Dec.)

1865 Aardbeving te Buitenzorg (31 Jan.)

Installatie van Sjarif Kasim als Sultan van Siak (18 Maart).

Gevecht van Zr. Ms. stoomschip «Haarlemmermeer» op de westkust van Salibaboe (Menado) met vijf zeerooversprauwen van Solok (18 Mei).

Intrekking van de gouvernements kaneelcultuur op Java (Juli).

Idem van de indigocultuur, na afloop van den oogst van 1865.

Hevige aardbevingen te Ambawara, Banjoe-biroe en Willem I. De Gouverneur-Generaal bezoekt die plaatsen (Juli).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar Bantam (Aug.)

Expeditie naar de oostkust van Sumatra, tot bestraffing en onderwerping van de vorsten van Asahan, Serdang en anderen (Sept. en Oct.)

Tentoonstelling van voorwerpen van landbouw en nijverheid te Batavia door den Gouverneur-Generaal geopend (16 Oct.)

Intrekking van de nopalcultuur en de cochenilleteelt in de assistent-residentie Banjoewangi met ultimo 1865 (Oct.)

Onlusten op Ceram en expeditie daarheen (Oct.)

Eerste groot-ambtenaarsexamen in N.-I. (Oct.—Nov.)

1865 Reis van den Gouverneur-Generaal naar Madura, een gedeelte van Oost-Java en naar Bali (Nov. en Dec.)

1866 Invoering van nieuwe tarieven van in-, uit- en doorvoer in N.-I. (1 Jan.)

Expeditie naar- en inlijving van de nog onafhankelijke Pasoemah-landen.

Afschaffing van de blandongdiensten en invoering van het reglement voor het beheer en de exploitatie der houtbosschen van den lande op Java en Madura (Stbl. 1865, nº. 96) (1 Jan.)

Afschaffing van de straf van rottingslagen in N.-I., voor zoover die ter zake van misdrijf en politie-overtreding kon worden opgelegd (28 Febr.)

Onderwerping der weerspannige hoofden der Alfoeren op Ceram (Febr.)

Opening van de kweekschool voor inlandsche onderwijzers te Bandong (Mei).

Afkondiging van het wetboek van strafrecht voor Europeanen in N.-I. (6 Juni).

Regeling der voorwaarden, waaronder oostersche vreemdelingen in N.-I. zullen worden toegelaten (6 Juni).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar Oost-Java en de vorstenlanden (Juni en Juli).

De Gouverneur-Generaal Baron Sloet van de Beele treedt af (25 Oct.)

Mr. ARY PRINS.

Voor de tweede maal waarnemend Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, van 25 October tot 28 December 1866, zie blz. 200.

KORTE KRONIEK.

1866 De Gouverneur-Generaal Baron Sloet van de Beele wordt tijdelijk vervangen door den vice-president van den raad van N.-I. Mr. A. Prins (25 Oct.)

Afkondiging van de eerste bij de wet vastgestelde begrooting van N.-I. voor 1867 (11 Nov.)

Voltooiing van de telegraphische verbinding tusschen Sumatra en Java (Dec.)

De tijdelijk waarnemend Gouverneur-Generaal Prins treedt als zoodanig af (28 Dec.)

Mr. PIETER MIJER,

geboren te Batavia den 3 Juni 1812, zoon van Pieter Mijer en van Ernestina Geertruida Meijer. [1]

Met zijn stiefvader naar Nederland vertrokken	1820
Studeerde te Leiden in de rechten van.	5 Juni 1828
Bevorderd tot doctor in de beide rechten na verdediging van zijn academisch proefschrift, getiteld: „dissertatio historico-politica de commercio et internae administrationis forma possessionum Batavarum in India Orientali"	11 Oct. 1832
Als advocaat beëedigd voor het hoog-gerechtshof te 's-Gravenhage	17 Oct. 1832
Van Amsterdam naar Batavia vertrokken met het Bremer fregatschip „Sophia", kapitein Jacob Wessels	16 April 1833
Te Batavia aangekomen	15 Aug. 1833
Advocaat en procureur bij het hoog-gerechtshof en de verdere rechtbanken te Batavia	16 Juni 1834
Het radicaal van Indisch ambtenaar wordt hem verleend	6 Nov. 1834
Referendaris ter algemeene secretarie	21 Febr. 1835
Griffier van het hoog-gerechtshof en van het hoog militair gerechtshof.	16 Juli 1837
Lid, tevens secretaris der commissie tot voorbereiding van de invoering der nieuwe wetgeving in Ned.-Indië . . .	Oct. 1837
Adjunct-adviseur in de procedure van de erfgenamen van wijlen den Gouverneur-Generaal Daendels tegen den directeur-generaal van financiën, ter zake van in 's lands kas gestorte gelden . . . . :	April 1838
Waarnemend raad in het hoog-gerechtshof	3 Juli 1838
Raad in dat gerechtshof.	25 Dec. 1838
Neemt tijdelijk zitting in het hoog militair gerechtshof .	5 Maart 1839
Lid der directie van het militair weduwen- en weezenfonds	9 Maart 1841
Lid van het college van bestuur over de protestantsche kerk in Ned.-Indië	11 Nov. 1844

[1] Hertrouwd met Pieter van Hoek, overleden te Batavia 13 Febr. 1844, laatstelijk griffier bij den raad van justitie te Batavia, die na haar overlijden huwde met Geertryd Jacoba Edouardina Holmberg de Beckfelt (weduwe van Johannes van Rees), overleden 25 Febr. 1872.

Waarn. procureur-generaal bij het hoog-gerechtshof en waarn. advocaat-fiskaal voor de land- en zeemacht in Ned.-Indië.	20 Nov. 1845
Lid der commissie tot onderzoek van al hetgeen betrekking heeft tot de Ned.-Indische scheepvaart beoosten de Kaap de Goede Hoop	9 Mei 1846
Vice-president van het hoog-gerechtshof tevens vice-president van het hoog militair gerechtshof.	24 Sept. 1846
In verband tot de invoering der nieuwe wetboeken, ontslagen als vice-president bij het hoog-gerechtshof van Ned.-Indië en met ingang van 1° Mei 1848 als zoodanig op nieuw benoemd	3 Maart 1848
Lid der commissie belast met de vervaardiging van een ontwerp-wetboek van strafrecht voor Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen in Ned.-Indië	Juni 1848
Procureur-generaal bij het hoog-gerechtshof tevens advocaat-fiskaal voor de land- en zeemacht in Ned.Indië	9 Sept. 1849
President van het bestuur over de protestantsche kerk in Ned.-Indië	5 Sept. 1851
Lid van den raad van Ned.-Indië	9 Oct. 1851
Eervol ontheven van het lidmaatschap der commissie voor een ontwerp-wetboek van strafrecht	Jan. 1852
Hem verleend een tweejarig verlof naar Nederland . .	28 Febr. 1855
In Nederland aangekomen	30 Juli 1855
Minister van koloniën met ingang van 1° Jan. 1856 . .	21 Nov. 1855
Eervol ontslagen als lid van den raad van Ned.-Indië met ingang van 1 Jan. 1856	5 Dec. 1855
Honorair lid van de Oost- en West-Indische opvoeding-maatschappij	1856
Op zijn verzoek eervol als minister van koloniën ontslagen met ingang van 18 Maart 1858	12 Maart 1858
Gepensionneerd met *f* 10.000 's jaars	22 Maart 1858
Lid van de 2de kamer der staten-generaal van . . Sept.	1860—Mei 1866
Minister van koloniën	30 Mei 1866
Benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië.	18 Sept. 1866
Naar Oost-Indië vertrokken met de landmail.	Oct. 1866
Te Batavia aangekomen.	26 Dec. 1866
Plechtig aldaar ontvangen	27 Dec. 1866
Aanvaardt het bestuur	28 Dec. 1866
Op zijn verzoek eervol ontslagen	21 April 1871
Afgetreden [1])	1 Jan. 1872
Naar Nederland vertrokken.	Jan. 1872

[1]) De rede door hem bij die gelegenheid in de vergadering van den Raad van Ned.-Indië uitgesproken is als bijlage A gevoegd bij het koloniaal verslag van 1872, en ook afzonderlijk gedrukt. Utrecht, 1872 (niet in den handel).

In Nederland aangekomen	Febr. 1872
Overleden te Scheveningen	6 Febr. 1881

Decoratiën.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw	6 Dec. 1847
Commandeur van die orde	31 Jan. 1856
Grootkruis der orde van de Eikenkroon	12 Maart 1858
Grootkruis der orde van den Zähringer Leeuw van Baden	19 April 1858
Ridder van de 1ste klasse der orde van Medjidié van Turkije	26 April 1858
Grootkruis der Christusorde van Portugal.	Oct. 1869
Grootkruis der orde van de Kroon van Italië	Maart 1871
Ridder van de 1ste klasse der orde van den Witten Olifant van Siam.	Maart 1872

Mr. Pieter Mijer was schrijver van:

„Geschiedkundig onderzoek naar den handel en het bestuur der Ned. O.-I. bezittingen". Verhandeling opgenomen (anonym) in „de Vriend des Vaderlands" VII, N°. III. 1833, blz. 193—252;

„Bijdrage tot de geschiedenis der codificatie in Ned.-Indië" dd. 3 Juni 1839 (zie Tijdschrift voor N.-I., 2e jaarg. I, Batavia, 1839; Nederl. Jaarboeken voor rechtsgeleerdheid en wetgeving, III, Amsterdam, 1841, blz. 36 en 428);

„Geschiedenis der N. O. I. bezittingen onder de Fransche heerschappij" (zie Tijdschrift voor N.-I., 2e jaarg. II, blz. 229);

„Overzicht der ontdekkingsreize van Mr. Jacob Roggeveen, in de jaren 1721 en 1722" (Tijdschrift voor N. I., 2e jaarg. II, blz. 145);

„Beknopt overzigt der reize van den Gouverneur-Generaal G. A. G. P. Baron van der Capellen, naar het oostelijk gedeelte van den Indischen archipel in het jaar 1824" (Tijdschrift voor N. I. 2e jaarg. III, blz. 623);

„Statistieke aanteekeningen over de residentie Menado" (Tijdschrift voor N. I. 3e jaarg. I, blz. 109);

„Biographiën van de vijf eerste Gouverneurs-Generaal van N. I., namelijk van Both, Reynst, Reael, Coen en de Carpentier" (zie 5e, 6e en 7e jaargang van dat tijdschrift);

„Onpartijdige beschouwing van het geschrift getiteld: „Lotgevallen op mijne reis naar Java, het verongelukken van het fregatschip Overijssel, nabij het eiland Bali, en terugreis naar Nederland met het fregatschip Johanna Catharina, door G. Blom." Batavia, 1841;

„Biographie van Mr. P. G. van Overstraten" (zie Tijdschrift voor N.-I., 3e jaarg. I, blz. 204);

„Kronijk van Nederlandsch-Indië, loopende van af het jaar 1816 tot 1826" (zie Tijdschrift voor N.-I., 3e jaarg., II, blz. 265, 345, 477, 589;

4e jaarg., I, blz. 1, 129; 6e jaarg., II, blz. 320; 7e jaarg., II, blz. 429; III, blz. 43, 171);

„Gedenkboek der feestelijke vereeniging van oud-studenten der vaderlandsche hoogescholen, gehouden te Batavia den 2 Aug. 1844. Batavia, 1844. 8°.;

„Verzameling van instructiën, ordonnanciën en reglementen voor de regering van Nederlandsch-Indië, vastgesteld in de jaren 1609, 1617, 1632, 1650, 1807, 1815, 1818, 1827, 1830 en 1836, met de ontwerpen der staatscommissie van 1803 en historische aanteekeningen." Batavia, 1848. gr. 8°;

„Over het openstellen van kusthavens voor den algemeenen handel in Ned.-Indië", 's-Gravenhage, 1859. 8° (zie Tijdschrift voor N.-I. 1859, I, blz. 423);

„Levensbericht van J. C. Baron Baud" (in: Handelingen der jaarl. alg. vergadering van de Maatschappij der Ned. Letterkunde te Leiden 1860, blz. 28).

„Jan Chrétien Baud geschetst". Utrecht, 1878. gr. 8°.

Mijer was 4 Sept. 1837 te Batavia gehuwd met Jeannette Antoinette Pietermaat, geboren te Amsterdam 6 Juli 1816, overleden te Buitenzorg 8 April 1870, dochter van Mr. Daniël François Willem Pietermaat, resident van Soerabaija, ridder der orde van den Ned. Leeuw, en van Johanna Magdalena Ringeling.

Uit dit huwelijk:

1. Ernestina Geertruida Mijer, geboren te Batavia 3 Juni 1838, overleden te Buitenzorg 27 Febr. 1867, gehuwd te Soerabaija 30 Juli 1862 met Jonkhr. Herman Karel Ferdinand Alexander van Raders, geboren op Curaçao 2 Maart 1830, overleden te Soerabaija 3 Sept. 1884, laatstelijk havenmeester en lid van den raad van justitie te Makassar, zoon van Renier Frederick Baron van Raders, generaal-majoor, gouverneur van Suriname, ridder van verscheidene orden, en van Elisabeth van der Meulen;
2. Pieter Mijer, geboren te Batavia 19 Aug. 1839, assistent-resident van Bawean (residentie Soerabaija), overleden op Bawean 9 Dec. 1888;
3. Johanna Magdalena Mijer, geboren te Batavia 1 Juni 1841, gehuwd te Oldenbroek, bij Elburg, 4 Mei 1863 met Willem Callenbach, geboren te Nijkerk op de Veluwe 22 Dec. 1837, overleden te Loosduinen 14 Jan. 1879, predikant te Loosduinen, zoon van Cornelis Karel Callenbach, predikant te Elburg, en van Maria Catharina Meerburg;
4. Daniël François Willem Mijer, geboren te Batavia 18 Juli 1843, overleden op eene reis van Gorontalo naar Batavia in 1878, assistent-resident van Gorontalo, tevens vendumeester aldaar;
5. Jeannette Antoinette Mijer, geboren te Batavia 13 Nov. 1845;
6. Adriaan Mijer, geboren te Batavia 13 Aug. 1847, ingenieur der 1ste klasse bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken in Ned.-Indië, gehuwd te Buitenzorg 25 Nov. 1871 met Rosalie Sophie Vreede Bik, geboren te Soerabaija 20 Mei 1849, dochter van Pieter Vreede Bik, resident

van Soerabaija, en van Wilhelmina Petronella Frederica Kulenkamp Lemmers;

7. Suzette Antoinette Theodore Mijer, geboren te Batavia 30 Juli 1849, gehuwd te Buitenzorg 25 Nov. 1871 met Leonardus Johannes Jacobus Michielsen, geboren te Breda 27 Juli 1837, lid van den raad van Ned.-Indië, ridder der orde van den Ned. Leeuw, zoon van Petrus Josephus Johannes Michielsen en van Jacoba Cornelia Steveal;
8. Hubertus Karel Mijer, geboren te Batavia 29 Mei 1851, industrieel, gehuwd te Batavia 31 Jan. 1878 met Digna Jacoba Drossaars, geboren te Batavia 13 Jan. 1859, dochter van Jacobus Bartholomeus Drossaars, industrieel, oud architect der 1ste klasse bij 's lands burgerlijke openbare werken in Ned.-Indië, en van Helena Sophia Houthuysen;
9. Mr. Maurits Jan Mijer, geboren te Batavia 5 Mei 1853, adjunct-boekhouder bij de weeskamer te Batavia, gehuwd te Schiedam 23 Oct. 1878 met Anna Theodora Vaillant, geboren te Schiedam 7 Febr. 1856, dochter van Christiaan Joannes Vaillant, medic. doctor en schoolopziener te Schiedam, en van Maria Elisabeth Loopuyt;
10. Jan Dirk Mijer, geboren te Batavia 3 Maart 1855, administrateur van de suikerfabriek Pangka op Java, gehuwd te Batavia 25 April 1878 met Johanna Maria Wilhelmina Coster, geboren te Batavia 7 Juni 1856, dochter van Mr. Meinard Pieter Antoine Coster, procureur-generaal bij het hoog-gerechtshof van Ned.-Indië, tevens advocaat-fiskaal voor de land- en zeemacht, ridder der orde van den Ned. Leeuw.

Zie *Alg. Konst- en Letterbode* 1841, I, blz. 424; *Tijdschrift voor Neerl. Indië*, 1840, I, blz. 221; II, blz. 229; 1841, I, blz. 204; II, blz. 265, 345, 477, 589; 1842, I, blz. 1, 129; 1844, II, blz. 320; 1845, II, blz. 429; III, blz. 43, 171; 1849, I, blz. 12, 22, 296; 1851, II, blz. 289; 1856, I, blz. 433; II, blz. 61; 1857, I, blz. 275; 1858, II, blz. 207: 1859, I, blz. 423, 425; II, blz. 29; 1860, II, blz. 344, 401, 404; *Nederl. Regtspraak* LV, 1857, blz. 29: P. J. Veth. *Java*. II, blz. 689, 694, 698, 700; J. A. Kraaijenbrink. *Het particulier landbezit der Europeanen op Java verdedigd tegen de beschuldiging van den Heer Mr. P. Mijer, en vergeleken met het landrentestelsel in de gouvernements residentiën*. Tiel, 1862. 8°; *Javasche Courant* van 21 Dec. 1866, N° 102 (programma voor zijne ontvangst); Theophile. *De Gouverneur-Generaal Mijer* (*Tijdschrift voor N. I.* 1872, I, blz. 28); S. van Deventer Jsz[n], *Levensbericht van Mr. Pieter Mijer*, in *Levensberichten van de Maatsch. d. Ned. Letterkunde*. 1884, blz. 71.

KORTE KRONIEK.

1866 Mr. Pieter Mijer treedt op als Gouverneur-Generaal (28 Dec.)

1867 Inwerkingtreding van de reorganisatie van de departementen van algemeen bestuur, bedoeld bij Ind. Staatsblad 1866, N°. 127, en van de wijzigingen in het binnenlandsch bestuur op Java en Madura gebracht bij Ind. Staatsblad 1866, n°. 5 en 6 (1 Jan.)

Dood van Mr. A. Prins, vice-president van den raad van N.-I. (28 Jan.)

Uitbreiding van het personeel bij het hoog-gerechtshof van N.-I. en bij den raad van justitie te Batavia (10 April).

1867 Vaststelling der grondslagen, waarop de ontginning van aardolie-bronnen op Java en Madura kan worden toegestaan (29 April).

Hevige aardbeving in Midden-Java in de eerste helft van Juni.

Instelling van eene commissie tot onderzoek naar de rechten der bevolking van Java en Madura op den grond, en van de ter zake bestaande gebruiken en instellingen (Juli).

Opening van een gedeelte van de spoorweglijn Samarang-Vorstenlanden (10 Aug.)

Traktementsverhooging der Inlandsche hoofden en ambtenaren op Java en Madura. Afschaffing van het ambtelijk landbezit der inlandsche hoofden en ambtenaren, uitgezonderd de dorpsbestuurders (26 Sept.)

Beperking van de diensten, die door de inlandsche bevolking aan hare hoofden worden bewezen (26 Sept.)

Beëindiging der Sintangsche onlusten (Sept.)

De Sultan van Lingga, Riouw en onderhoorigheden te Batavia (24 Oct.)

Expeditie naar Mandar (Celebes) tot tuchtiging van de in dat rijk in verzet zijnde vorsten (Nov.)

Concessie aan de firma Dummler & Co. voor den aanleg en de exploitatie van een paardenspoorweg door de stad en voorsteden van Batavia (Dec.)

1868 Opheffing van den staat van oorlog in de Boven-doeson (Z.- en O.-afdeeling van Borneo).

Reorganisatie van het lager onderwijs voor Europeanen en met dezen gelijkgestelden in N.-I. (7 Juli).

Koortsepidemie te Samarang.

Reis van den Gouverneur-Generaal naar Oost- en Midden-Java (Juli, Aug. Sept.)

Verwikkelingen in het landschap Boelèlèng (Bali). Expeditie naar Bali (Sept.) Vernieling der kampong Bandjaran. De bevolking der in verzet geweest zijnde kampongs onderwerpt zich en legt den eed van trouw af. De hoofdmuiteling Ida Madé Rahi wordt uitgeleverd (Nov.)

Dood van Mr. A. Loudon, vice-president van den raad van Ned.-Indië (26 Oct.)

1869 Het opstandelingshoofd in de Z.- en O.-afdeeling van Borneo Toemenggoeng Teweh, alias Toemenggoeng Mas Moeda Widjaja, biedt zijne onderwerping aan (25 Jan.)

Instelling van een eereteeken voor hen, die deelgenomen hebben aan belangrijke krijgsbedrijven (Kon. besluit van 13 Febr.)

Ongeregeldheden te Bekasih in de Ommelanden van Batavia (3 April). De rust wordt onmiddellijk hersteld.

In beginsel wordt besloten tot eene geleidelijke opheffing van de rechtsmacht der residenten (21 Mei).

Feestviering ter gelegenheid van het 250jarig bestaan van Batavia (29 Mei—2 Juni). De Gouverneur-Generaal legt den eersten steen van een monument voor Jan Pieterszoon Coen (29 Mei). De feestviering wordt o. a. bijgewoond door Pangéran Adipati Arjo Mankoe Negoro, zijne zonen Radén Mas Soemito en Pangéran Siwojo, zoomede door Pangéran Soerjo Admodjo en den zoon van den Soesoehoenan van Soerakarta, Pangéran Ngahèbi.

Sir Harry St.-George Ord, gouverneur der Straits-Settlements, bezoekt Java (14—19 Juni).

1869 Brand van het gebouw van den raad van justitie te Padang, bij welke gelegenheid vele belangrijke bescheiden verloren gaan (3 Sept.)

Reorganisatie van het bestuur in het rijk van Lingga, Riouw en onderhoorigheden (1 Oct.)

De Gouverneur-Generaal steekt de eerste spade in den grond voor den aan te leggen spoorweg van Batavia naar Buitenzorg (25 Oct.)

1870 Afschaffing van de pacht der pandjeshuizen (Jan.)

Bepaling, dat de Gouverneur-Generaal zijn gewoon verblijf houdt te Buitenzorg (19 Jan.)

Gewapende demonstratie tegen eenige kampongs van het eiland Si Beroet, behoorende tot den Mentawi-Archipel (Sumatra's Westkust) (Febr.)

Nieuw octrooi en reglement voor de Javasche bank (April).

Oprichting der stoomvaart-maatschappij «Nederland», ten doel hebbende het aanleggen van een geregelde stoomvaart tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië, door het kanaal van Suez (April).

Concessie aan «the British Australian Telegraph Company, (limited)» tot het in werking brengen van eene telegraphische verbinding tusschen het eiland Java en Singapore en tusschen het eiland Java en Australië (Mei).

Afkondiging der wet van 9 April 1870, houdende aanvulling van art. 62 van het reglement op het beleid der regeering van N.-I. (29 Mei).

Rapport van den mijn-ingenieur de Greve omtrent het ontdekte Ombiliënkolenveld in de Padangsche Bovenlanden (Juli).

Maatregelen ter verzekering der neutraliteit gedurende den oorlog tusschen Frankrijk en Pruisen (30 Aug.)

Regeling van agrarische aangelegenheden (Koninklijk besluit van 20 Juli 1870, n°. 15) (Sept.)

Afkondiging der wet van 21 Juli 1870, houdende regeling van de op hoog gezag ingevoerde suikercultuur en wijziging van art. 60 van het reglement op het beleid der regeering van N. I. (8 Sept.)

Afschaffing van het verleenen van uitsluitende rechten op uitvindingen, invoeringen en verbeteringen van voorwerpen van kunst en volksvlijt in N.-I. (Sept.)

Besluit tot reorganisatie van het bestuur der residentie Preanger-Regentschappen (10 Sept.)

Onlusten in de Z.- en O.-afdeeling van Borneo (Sept.)

De kabel voor de telegraphische verbinding van Batavia met Singapore wordt door de Hibernia aangebracht. Het leggen van den kabel, waarmede 8 Nov. een begin werd gemaakt, wordt 14 Nov. daaraanvolgende met goed gevolg ten einde gebracht.

De hoofdmuiteling in de Z.- en O.-afdeeling van Borneo, Wangkang, sneuvelt bij de inneming van eene versterking te Soengi-Doerachman (27 Dec.)

1871 Opening van de telegraphische verbinding tusschen Java en Europa (1 Jan.)

De rust in de Z.- en O.-afdeeling van Borneo hersteld (Jan.)

Uitbarsting van den op Roewang (een der Sangir-eilanden) gelegen vulkaan, gepaard gaande met eene zeebeving (3 Maart).

De Eerste Koning van Siam, Somdet Phra Paramendr Maha Chulalonkorn, bezoekt, vergezeld van een talrijk gevolg, den Opper-landvoogd

van N.-I. Batavia en Samarang worden door den Oosterschen monarch in oogenschouw genomen (26 Maart—6 April).

1871 Ongeregeldheden in de residentie Pekalongan (Maart).

Dood van den leenvorst van Boni, Alimad Sinkarroe Roeka (28 Maart). Zijne oudste dochter, Aroe Timoeroeng, volgt hem op.

Invoering der reorganisatie van het bestuur der Preanger-Regentschappen (1 Juni).

Afkondiging van het Koninklijk besluit van 3 Mei 1871, nº. 17, houdende vaststelling der grondslagen voor het inlandsch onderwijs in N.-I. (Juli).

Concessie verleend voor den aanleg en exploitatie van een transportkabel van Djokdjokarta langs Sintolo en Pengaseh naar Poerworedjo, met eene verbinding in de nabijheid van Semangi (Bagelen) met den weg naar Ambal, en eene verlenging dier lijn uit de hoofdplaats Djokdjokarta naar Passar-Gedeh (Aug.)

Afkondiging van het Koninklijk besluit van 23 Juni 1871, nº. 27, houdende herziening der verordening op het benoemen van ambtenaren voor den burgerlijken dienst in N.-I. (31 Ang.)

Aankomst in N.-I. van de eerste boot der Stoomvaart-maatschappij Nederland (9 Sept.)

Opening van het gedeelte Batavia—Koningsplein van den spoorweg van Batavia naar Buitenzorg (15 Sept.)

De beperkende bepalingen nopens het reizen van vreemde Oosterlingen naar de Preanger-Regentschappen werden ingetrokken (Sept.)

De telegraafkabel tusschen Anjer en Tolok-Betoeng gelegd (10, 11 en 12 Oct.)

Aanstelling van rechtsgeleerden tot voorzitters van de landraden te Batavia, Samarang, Soerabaija, Modjokerto en Bondowosso (1 Nov.)

De telegraphische verbinding tusschen Java en Port Darwin (Australië) komt tot stand (18 Nov.)

1872 De Gouverneur-Generaal Mijer treedt af (1 Jan.)

Mr. JAMES LOUDON,

geboren te 's-Gravenhage den 8 Juni 1824, zoon van Alexander Loudon [1], in 1811 met de Engelsche vloot, onder den admiraal Sir Robert Stopford, als adspirant-officier van administratie op Java aangekomen, daarna resident te Banjoewangi, secretaris en waarn. resident te Samarang, en (1815) „collector of customs" aldaar, laatstelijk suiker- en indigo-fabrikant op Java, en van Susanna Gaspardina Valck [2].

Studeerde te Leiden in de rechten van.	7 Juni 1841
Bevorderd tot doctor in de beide rechten na verdediging van stellingen.	14 Mei 1846
Naar Oost-Indië vertrokken met het schip „Rotterdam", gezagvoerder P. Vis.	23 Mei 1846
Te Batavia aangekomen.	4 Sept. 1846
Advocaat en procureur bij de hooge gerechtshoven in Ned.-Indië en den raad van justitie te Batavia.	2 Nov. 1846
Wordt beschouwd als bezittende het radicaal van ambtenaar der eerste klasse.	22 Jan. 1848
Secretaris bij den commissaris van het gouvernement, tot het ontwerpen en voorstellen der vereischte wettelijke bepalingen in de bezittingen buiten Java en Madura	18 Febr. 1854
Referendaris bij de algemeene secretarie te Batavia . .	22 Dec. 1854
Met verlof naar Nederland.	3 Febr. 1857
Werkzaam gesteld bij het departement van koloniën . .	13 Mei 1858
Fungeerend secretaris-generaal bij dat departement. . .	28 Mei 1859
Minister van koloniën met ingang van 14 Maart 1861 .	12 Maart 1861
Als zoodanig afgetreden.	1 Febr. 1862
Commissaris des Konings in de provincie Zuid-Holland met ingang van 1 Maart 1862.	11 Febr. 1862
Benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië .	4 Mei 1871
Via Marseille naar Oost-Indië vertrokken	26 Nov. 1871
Te Batavia aangekomen.	31 Dec. 1871
Hij wordt plechtig ingehaald en aanvaardt het bestuur .	1 Jan. 1872
Op zijn verzoek eervol ontslagen.	17 Dec. 1874
Afgetreden	26 Maart 1875

[1]) Gehuwd te Samarang 10 April 1815, overleden te Rotterdam 12 Oct. 1840, oud 50 jaren.
[2]) Overleden te Krawang (Java) 30 Nov. 1828.

Van Batavia naar Nederland vertrokken met de mail van	28 Maart 1875
Met alle zijne wettige zoo mannelijke als vrouwelijke afstammelingen in den Nederlandschen Adelstand verheven . .	18 Febr. 1884

Decoratiën.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw	26 Dec. 1860
Commandeur van die orde	5 Jan. 1862
Grootkruis der orde van de Eikenkroon	Mei 1871
Ridder van de 1ste klasse der orde van St.-Anna van Rusland	Dec. 1873
Grootkruis der Hertogelijk Saksische huisorde van Ernestus	April 1874
Ridder van de 1ste klasse der orde van den Gouden Leeuw van Nassau	2 Mei 1879

Loudon huwde te Batavia 20 Aug. 1855 met Jonkvr. Louise Wilhelmine Françoise Félicité de Stuers, geboren nabij Arnhem 21 Juni 1835, dochter van François Vincent Antoine Ridder de Stuers, luitenant-generaal, commandant van het leger in Ned.-Indië, adjudant des Konings i. b. d., ridder van de 3de klasse der Milit. Willemsorde, grootkruis der orden van den Ned. Leeuw en de Eikenkroon, enz., enz., en van Jonkvr. Adriane Jacqueline de Kock.

Uit dit huwelijk:

1. Jonkvr. Adriana Jacqueline Marie Loudon, geboren te Batavia 5 Dec. 1856, gehuwd te 's-Gravenhage 6 Maart 1884 met Jonkhr. Mr. Theodorus Helenus Franciscus van Riemsdijk, (weduwnaar van Maria Catharina Christina Pels Rijcken), geboren te Maastricht 16 Aug. 1848, algemeen rijksarchivaris, zoon van Jonkhr. Adriaan Willem Gerrit van Riemsdijk en Jonkvr. Wilhelmina Cornelia de Jonge;
2. Jonkvr. Corry Loudon, geboren te 's-Gravenhage 9 Mei 1858;
3. Jonkvr. Alexine Susette Loudon, geboren te 's-Gravenhage 23 Mei 1859;
4. Jonkhr. Hugo Loudon, geboren te 's-Gravenhage 18 Juni 1860, civiel ingenieur, adjunct-ingenieur bij de Nederl. Zuid-Afrikaansche spoorwegmaatschappij;
5. Jonkvr. Eugénie Loudon, geboren te 's-Gravenhage 6 Oct. 1861;
6. Jonkvr. Cécile Loudon, geboren te 's-Gravenhage 30 Oct. 1862, gehuwd aldaar 15 Nov. 1888 met Heinrich Eberhard Carel Wilhelm Ulrich Graaf von Dankelmann, geboren te Gross Peterwitz, bij Gellendorf (Pruisen), 10 Juni 1864, zoon van Eberhard Graaf von Dankelmann en Herta Charlotte Gravin von Moltke;
7. Jonkhr. Mr. John Loudon, geboren te 's-Gravenhage 18 Maart 1866.

Zie *Econ. Bijblad* 1861, blz. 264, 265, 429—432; *Tijdschrift voor N.-I.*, 23e jaarg. 1861, II, blz. 253; 24e jaarg. 1862, I, blz. 129; P. J. Veth. *Java*. I, blz. 654, 661; II, blz. 689. 700; *Bemoediging, een woord aan zijne medeburgers door een Officier van het N. I. leger.* (Overdruk uit

het *Alg. Dagblad van N. I.* van 30 April 1873, N°. 22); J. I. de Rochemont. *Loudon en Atsjin.* Batavia en Amsterdam, 1875; J. I. de Rochemont. *Eigenbelang en vaderlandsliefde* (vervolg op het voorgaande werk), s-Hage, 1875; G. M. Verspijck. *Loudon en Atsjin.* Een woord van protest. 's-Hage, 1875. (Overdruk uit «*Het Vaderland*»); J. C. van Lier. *Mr. J. Loudon en zijn bestuur geschetst.* Batavia en Utrecht, 1875 (Overdruk uit «*De Indiër*», Nieuw Batav. Handelsblad); *Staatsblad van N. I.* over 1875, N°. 89; C. E. van Kesteren. *De tegenwoordige verhouding tusschen Gouverneur-Generaal en Opperbestuur.* Amsterdam, 1879; G. H. v.[d] Soest. *De officieele bescheiden betreffende het ontstaan van den oorlog tegen Atjeh in 1873* (Overdruk uit het *Tijdschrift voor N. I.* van Jan. 1882); *Ind. Gids* 1882, blz. 567—580; C. E. v. Kesteren. *De Nisero-quaestie en de Gouverneur-Generaal Loudon* (*Ind. Gids* 1884, II, blz. 115, 237, 422); J. I. de Rochemont. *Nederl. Kiesvereenigingen* (Overdruk uit het *Dagblad van Z.-Holland en 's-Gravenhage* van 27 Mei 1886). — Portret: borstbeeld v. voren, in galakleeding, m. 2 grootkruisen op de borst en eene ridderorde om den hals, in ovaal, lithogr. m. facsim d. C. Ch[ima]er op de Kon. steendr. fol.

KORTE KRONIEK.

1872 Optreding van den Gouverneur-Generaal Mr. James Loudon (1 Jan.)

Overstroomingen op verschillende gedeelten van Java, vooral te Batavia, Samarang en Japara (Jan.)

Afkondiging van nieuwe bepalingen op de toelating in N.-I. van Europeanen en Oostersche vreemdelingen (12 Maart).

Eene nieuwe regeling vastgesteld voor den aanslag en de inning der landrente (3 April).

Uitbarsting van den vulkaan Merapi (15 April).

Regeling der troonsopvolging in Djokdjokarta (17 April).

Afkondiging van een wetboek van strafrecht voor Inlanders in N.-I. (6 Mei);

Verwikkelingen in het landschap Deli (Mei).

Afkondiging van de met Groot-Britannië aangegane overeenkomst betreffende Sumatra (24 Mei).

Concessie aan A. G. Bosch te Amsterdam voor het daarstellen van droogе dokken te Batavia en te Soerabaija (27 Mei).

Afkondiging van algemeene politie-strafreglementen voor Europeanen en Inlanders (15 Juni).

Dood van den Sultan van Pontianak, Sjarif Hamid. Zijn oudste zoon Sjarif Yoesoef volgt hem op (Aug.)

Zijne Keizerlijke Hoogheid de Grootvorst Alexis van Rusland bezoekt Batavia (Aug.)

Aardbeving te Ambarawa (Oct.)

Vaststelling van eene nieuwe instructie voor de weeskamers in N.-I. (5 Oct.)

Afkondiging van nieuwe bepalingen omtrent het verleenen van concessiën voor den aanleg van spoorwegen in N.-I. (25 Oct.)

1873 Verbetering van de positie der ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur op de buitenbezittingen (15 Jan.)

Opening van het gedeelte Meester-Cornelis—Buitenzorg van den spoorweg Batavia—Buitenzorg (31 Jan.)

De Hertogen van Saksen-Coburg-Gotha, Ferdinand Philippe Marie Auguste Raphaël en Louis Auguste Marie Eudes, bezoeken Batavia.

Afkondiging van de wet van 27 Nov. 1872, houdende vaststelling van een nieuw tarief van in- uit- en doorvoer in N.-I. (14 Febr.)

1873 Rijstschaarschte op Java, vooral in de residentie Samarang (Febr.)

Verwikkelingen met Atjeh. De vice-president van den raad van N.-I., F. N. Nieuwenhuyzen, vertrekt als gouvernements-commissaris derwaarts (Maart). Nadat de gevoerde onderhandelingen tot geen gewenscht einde hadden geleid, wordt de oorlog aan den Sultan van Atjeh verklaard. Aankomst der transportvloot voor Atjeh (5 April). Algemeen debarkement, aanvang der vijandelijkheden (8 April). De generaal-majoor J. H. R. Köhler sneuvelt (14 April). Terugkeer (29 April). Blokkade van Atjeh.

De knokkelkoorts (dengue fever) heerscht algemeen.

Uitbreiding van den telegraaf op Sumatra (13 Mei).

Eene afzonderlijke residentie Oostkust van Sumatra ingesteld (15 Mei).

Opening van het gedeelte Bringin—Willem I van den spoorweg Samarang—Vorstenlanden (17 Mei).

De gepensionneerde luitenant-generaal J. van Swieten, gewezen commandant van het Indisch leger, door Z. M. den Koning aangewezen om te worden benoemd tot gouvernements-commissaris, tevens opperbevelhebber eener 2de expeditie naar Atjeh, komt te Batavia aan (Juli). Voorbereiding tot die expeditie.

Ongeregeldheden in Benkoelen. De assistent-resident H. van Amstel en de controleur der 2de klasse E. E. W. Castens vermoord (Sept.)

Eerste Indisch landbouw congres te Soerakarta (Oct.) Cholera epidemie.

Vertrek van de 2de expeditie naar Atjeh (14—21 Nov.)

Debarkement bij Koeala Gighen (9 Dec.) De vijand wordt achtereenvolgens uit zijne stellingen langs de kust en den rechteroever der Atjeh-rivier verdreven. Bivak Penajoeng betrokken.

1874 Verovering van de messigit Raja (6 Jan.)

Inname van den Kraton van Atjeh (23 Jan.), welke in bewoonbaren en verdedigbaren staat gebracht en tot hoofdvestiging ingericht wordt. Deze verkrijgt den naam «Kota Radja.» Dood van den Sultan van Atjeh (einde Jan.)

Regeling van het rechtswezen in de residentie Banka (30 Jan.)

Reorganisatie van het personeel bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken (15 Febr.)

Reorganisatie van het districtsbestuur in de gouvernementslanden op Java en Madura met uitzondering van de residentie Batavia en voor'shands ook van de Preanger-Regentschappen. Gedeeltelijke afschaffing der pantjèndiensten (1 Maart).

Reorganisatie van den burgerlijken geneeskundigen dienst (5 Maart).

Regeling van het recht der inlanders tot het ontginnen van gronden niet als gemeene weide of uit eenigen anderen hoofde tot de dorpen behoorende (7 Maart).

Afkondiging van het reglement tot regeling van het rechtswezen in het gouvernement Sumatra's Westkust (26 Maart).

Regeling der wijze van uitgifte van onbebouwde gronden in de gouvernements landen van Sumatra (26 Maart).

Nieuwe organisatie van het hoog-gerechtshof van N.-I. (4 April).

Reglement voor het beheer en de exploitatie der houtbosschen op Java en Madura (14 April).

Reorganisatie van den dienst van het stoomwezen (19 April).

1874 De opperbevelhebber der tweede expeditie naar Atjeh keert met de hoofdmacht naar Java terug, in Atjeh eene bezetting achterlatende onder bevel van den kolonel J. L. J. H. Pel, als militair, tevens civiel bevelhebber (26 April).

Achtereenvolgens worden door dezen het landschap Marasa en verschillende punten aan den rechteroever der Atjeh-rivier, zoomede ten zuiden en zuidwesten van Kota-Radja bezet. Aanleg van een zeehoofd te Oleh-leh en van een spoorweg van die plaats tot Kota-Radja. Bouw van een lichttoren op Poeloe Bras. Het meerendeel der Atjehsche kuststaatjes komt in onderwerping en erkent de Nederlandsche souvereiniteit.

Vaststelling van bepalingen omtrent de ontginning van delfstoffen (7 Mei).

Viering van het 25jarig krooningsfeest van Z. M. Willem III, Koning der Nederlanden (12 Mei).

Instelling eener afzonderlijke Atjeh-medaille (12 Mei).

Verbetering der rechtsbedeeling in het rijk Soerakarta en der rechtspleging op de landen van den Prins Mangkoe Negoro (8 Sept.)

Longbattah wordt ingenomen (31 Dec.)

1875 Opening der kweekschool voor inlandsche onderwijzers te Probolinggo (1 Jan.)

Zware overstroomingen in Midden- en Oost-Java.

Moddervloed uit den vulkaan Kloet in Kediri.

Vaststelling van nieuwe bepalingen omtrent de wijze van verificatie der ontvangsten in N.-I. en omtrent daarmede in verband staande onderwerpen (19 Jan.)

Vestiging eener particuliere onderneming voor de ontginning van tinerts houdende gronden in de bovenlanden van Siak.

Vereeniging van den post- en telegraafdienst (17 Maart).

De Gouverneur-Generaal Loudon treedt af (26 Maart).

Mr. JOHAN WILHELM VAN LANSBERGE,

geboren te Sante-Fé de Bogotá (Vereenigde Staten van Columbia) den 16 November 1830, zoon van Reinhard Frans Cornelis van Lansberge, gouverneur van Suriname, commandeur der orden van den Ned. Leeuw, van de Eikenkroon, van het Legioen van Eer en van Leopold van België, ridder der tweede klasse met de ster der orde van St.-Stanislaus van Rusland, ridder van de Danebrogsorde en der orde van de Poolster van Zweden, en van Victoria Maria Rodriguez.

Studeerde te Leiden in de rechten van	25 Sept. 1848
Bevorderd tot doctor in de beide rechten na verdediging zijner dissertatie: „de doli et culpae discrimine servato in codice poenali"	3 Nov. 1854
Benoemd tot attaché bij het Ned. corps diplomatique. .	1 April 1856
Geplaatst bij Zr. Ms. gezantschap te Parijs	2 Aug. 1856
Overgeplaatst naar Zr. Ms. gezantschap te Madrid. . .	31 Jan. 1857
Gezantschaps-secretaris	28 Mei 1857
Overgeplaatst naar Zr. Ms. gezantschap te St.-Petersburg	28 Dec. 1857
Overgeplaatst naar Zr. Ms. gezantschap te Brussel . .	17 Mei 1860
Raad van legatie en als zoodanig toegevoegd aan Zr. Ms. gezantschap te Parijs	10 Juli 1864
Tijdelijk secretaris-generaal bij het departement van buitenlandsche zaken	9 Mei 1866
Zaakgelastigde en als zoodanig toegevoegd aan het departement van buitenlandsche zaken	11 Juni 1866
Minister-resident	17 April 1868
Tijdelijk minister-resident te Londen.	2 Febr. 1871
Buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister bij het hof van België	8 April 1871
Benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië .	17 Dec. 1874
Naar Batavia vertrokken met het stoomschip „Voorwaarts"	23 Febr. 1875
Aldaar aangekomen	25 Maart 1875
Debarkeert, doet zijne plechtige intrede in Batavia en aanvaardt het bestuur	26 Maart 1875
Op zijn verzoek eervol ontslagen	24 Nov. 1880
Afgetreden en naar Nederland vertrokken.	12 April 1881
In Nederland aangekomen	21 Mei 1881

Decoratiën.

Ridder der orde van de Eikenkroon.	6 Oct. 1857
Commandeur met de ster der orde van Isabella la Catholica van Spanje	2 Maart 1858
Officier der orde van de Eikenkroon	6 Nov. 1861
Officier der Leopoldsorde van België	1 Aug. 1864
Officier van het Legioen van Eer.	24 Mei 1866
Ridder der orde van den Ned. Leeuw	19 Febr. 1867
Grootcommandeur der orde van St.-Michaël van Beijeren	17 Juni 1869
Commandeur met de ster: orde v. d. Zähringer Leeuw v. Baden	10 Aug. 1869
Grootkruis der orde van Frans Jozef van Oostenrijk . .	20 Febr. 1871
Commandeur der orde van den Ned. Leeuw.	25 Juni 1873
Grootkruis der Leopoldsorde van België	14 Jan. 1875
Grootkruis der orde van den Ned. Leeuw.	30 Sept. 1877
Grootkruis der orde van de Kroon van Italië	23 Oct. 1877

---

van Lansberge schreef:

„A propos du barrage de l'Escaut". La Haye, M. Nijhoff. 1867. gr. 8°. 1e édition; 2e édition augmentée d'une carte explicative;

„Réponse à un diplomate Belge". La Haye, M. Nijhoff. 1867. gr. 8°.

---

van Lansberge is 20 Nov. 1857 te Madrid gehuwd met Rafaela del Villar, geboren te Madrid 7 Febr. 1838, dochter van Rafael del Villar y Salamanca, kolonel, afdeelingschef bij het departement van oorlog te Madrid, en van Anna Battle y Segui.

Uit dit huwelijk geen kinderen.

Zie *Ind. Staatsblad* 1875, N°. 89, *Javasche Courant* van 30 Maart 1875, N°. 26 (zijne redevoering bij zijne aankomst aan het gouvernements-hotel op Rijswijk (Batavia); P. J. Veth. *Java*, II, blz. 701; De afgetreden Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië Mr. J. W. van Lansberge (*Eigen Haard* 1881, blz. 189—192). — Portret: kniestuk links, staande, in galakostuum, den steek onder den rechterarm, houtsnede door Smeeton Tilly, 4°. (in *Eigen Haard* 1881.)

KORTE KRONIEK.

1875 Optreding van Mr. Johan Wilhelm van Lansberge als Gouverneur-Generaal (26 Maart).

Regeling van het districtsbestuur in de resid. Preanger-Regentschappen (April).

Overbrenging van de kweekschool voor inlandsche onderwijzers te Soerakarta naar Magelang.

Regeling van den toestand der slaven in de gouvernementslanden van het gouvernement Celebes en onderhoorigheden (Juni.)

1875 Afkondiging der wet van 6 April 1875, tengevolge waarvan een aanvang wordt gemaakt met den aanleg van den staatsspoorweg Soerabaija—Pasoeroean—Malang en met de opname voor een staatsspoorweg ter verbinding van Batavia met Bandong (15 Juni).

Inwijding van den lichttoren op Poeloe Bras (Atjeh), waaraan den naam van Willemstoren wordt gegeven (23 Juli.)

Onlusten op Ceram. Tuchtiging der in verzet zijnde berg-Alfoeren (Juni, Juli en Aug.)

Ongeregeldheden te Menado, gepleegd door eene gewapende bende uit Bwool (26 Aug.)

Opvatting van Burniat en Merdajan, de hoofdaanleggers van den moordaanslag op den assistent-resident van Benkoelen in 1872 (Sept.)

Toepasselijk verklaring op de gouvernementslanden in de bezittingen buiten Java en Madura van het beginsel, dat alle grond, waarop niet door anderen recht van eigendom wordt bewezen, domein van den Staat is (4 Sept.)

Opening der kweekschool voor inlandsche onderwijzers te Bandjermasin (18 Sept.)

Oprichting eener hoogere burgerschool met driejarigen cursus te Soerabaija (1 Nov.)

Invoering der nieuwe regeling van het rechtswezen in het gouvernement Sumatra's Westkust, onder leiding van het lid van den raad van N.-I. Mr. T. H. der Kinderen, als gouvernements-commissaris voor de reorganisatie van het rechtswezen in de bezittingen buiten Java en Madura (1 Nov.)

Na een verlof van drie maanden naar Java, gedurende hetwelk de kolonel Wiggers van Kerchem tijdelijk als militair tevens civiel bevelhebber in Atjeh optreedt, keert de generaal-majoor Pel aldaar terug in Nov., om onverwijld over te gaan tot de uitvoering van het door de regeering goedgekeurde operatie-plan, strekkende om door het bezetten der lijn Kroeng Raba, ter westkust, tot Kroeng Raja, ter noordkust, den vijand naar het binnenland terug te dringen en zijne communicatiën met de zee en met de kuststaten af te snijden. Aanvang der operatiën tegen de VI, IV en IX Moekims.

De cholera eischt gedurende het geheele jaar talrijke offers.

1876 Krachtens overeenkomsten met den Sultan van Siak en de vorsten der meeste inlandsche staten, behoorende tot de residentie Oostkust van Sumatra, wordt het heffen van belastingen en andere rechten aldaar, tegen eene vaste schâdeloosstelling overgenomen door het gouvernement (1 Jan.)

Expeditie naar Kota Intan in de bovenlanden van Siak (Jan. en Febr.)

Verovering der VI, IV en IX Moekims, waarna (13 Febr.) de operatiën aanvangen ten einde de XXVI Moekims, voor zooveel noodig, en eenige punten aan de kust te bezetten. Dood van den generaal-majoor Pel in het bivak te Pango (24 Febr.) De luitenant-kolonel Engel neemt het commando op zich en zet den veldtocht voort. Verovering van Koeala Gighen en Kota Pohama. De generaal-majoor Wiggers van Kerchem treedt op als militair tevens civiel bevelhebber (10 Maart).

De grens tusschen de XXV en XXII Moekims wordt door een postenketen afgesloten. Binnen dien postenketen wordt der bevolking het dragen van wapenen verboden.

Onderwerping van den Radja van Pedir (28 Febr.)

1876 Plechtige vrijverklaring der slaven in het gouvernement Sumatra's Westkust (Mei).

Schipbreuk in straat Lagoendi van het stoomschip «Luitenant-Generaal Kroesen» der N. I. stoomvaart-maatschappij (21 Juni).

Opening van de kweekschool voor inlandsche onderwijzers en tolken te Makassar (1 Juli).

Onthulling van het standbeeld van Jan Pietersz. Coen te Batavia (4 Sept.)

Ongeregeldheden op Halmaheira. De scheepsmacht van den opstandeling Danoe Hassan door Zr. Ms. stoomschip «Pontianak» grootendeels vernield (Sept.)

Ernstige moeilijkheden tusschen werkgevers en werklieden op eenige landbouwondernemingen in Deli (residentie Oostkust van Sumatra) (Sept.)

Tocht van den generaal-majoor Wiggers van Kerchem tot verbetering van den postenketen tusschen Kota Alam en Koeala Gighen (Oosterlinie). Lamjong, Tjade, Silang en Kadjoe bezet (Sept.)

Opening van de landbouwschool te Buitenzorg (1 Nov.)

Afkondiging van nieuwe strafbepalingen tegen zeeroof en andere scheepvaartmisdrijven (3 Nov.)

Generaal-majoor Diemont benoemd tot militair tevens civiel bevelhebber in Atjeh (6 Nov.)

Algemeene bepalingen omtrent het beheer van den gouvernements post- en telegraafdienst (8 Nov.)

Na eene mislukte poging van Toekoe Moeda Angkasa, radja van Blangmé, om Tandjong Semantoh te veroveren, wordt dat landschap zoomede Simpang Olim door onze wapenen ten onder gebracht. De radja van Simpang Olim, Toekoe Moeda Nja Malim, biedt zijne onderwerping aan, doch neemt, alvorens aan de hem gestelde voorwaarden te hebben voldaan, de wijk naar het binnenland, en wordt daarop van zijn gezag vervallen verklaard (12 Dec.)

Toekoe Moeda Angkasa verraderlijk vermoord (11 Dec.). Zijn zoon wordt aangesteld tot radja van Blangmé, Merbouw en Tandjong Semantoh.

1877 Vermeestering van de noordkust van Groot-Atjeh van Koeala Gighen tot Kroeng Raja, waarmede het vroeger vastgestelde operatie-plan in zijn geheel ten uitvoer is gebracht. Koeala Loh, Lambada en Lamnga bezet (einde Jan.)

Wederoprichting te Batavia van het hydrographisch bureau (25 Jan.)

Reorganisatie van het bestuur in de residentie Z.- en O.-afdeeling van Borneo (2 Febr.)

Tot de oprichting van afzonderlijke openbare lagere meisjesscholen wordt in beginsel besloten (2 Maart).

Regeling voor de uitgifte in erfpacht van gronden, behoorende tot de gouvernementslanden binnen de residentie Menado (8 Maart).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar Atjeh, gedurende welke het dagelijksch beleid der zaken wordt opgedragen aan den vice-president van den raad van N.-I. O. van Rees. Tal van hoofden en radja's komen te Kota-Radja, ten einde aan den Landvoogd hulde te bewijzen. Onderwerping tevens van de radja's van Rigas, Tenom, Sabi en Telok-Kroet ter westkust. Toespraak van dien Landvoogd aan de vereenigde hoofden en radja's, houdende aansporing om tot eene vredelievende vestiging van het Nederlandsch gezag mede te werken en toezegging tot den wederopbouw der messigit Raja (Maart).

1877 Analaboe bezet (April). Tocht naar Lohong, Baba Awih en Noh ter westkust, tengevolge waarvan die landstreken in onderwerping komen, zoomede de moekims Koeala Daja en Koeala Lamboesi, behoorende tot de Sagi XXV Moekims (April).

Expeditie naar Langsar en Modjopahit ter oostkust, waardoor die beide staatjes onder Nederlandsch gezag komen (Mei).

Tuchtiging van Analaboe en Merbouw ter westkust (Mei).

H. M. Sophia, Koningin der Nederlanden, sterft op het Huis ten Bosch bij 's-Gravenhage (3 Juni).

Voorloopige gebiedsindeeling en organisatie van het bestuur in de Sagi XXV Moekims (11 Juni).

De kolonel K. van der Heyden treedt op als waarnemend militair en civiel bevelhebber in Atjeh (5 Juli).

Expeditie naar Simpang Olim. Tepin Siren, de versterking van den gewezen radja Toekoe Moeda Nja Malim, stormenderhand veroverd (Juli).

Wetenschappelijke expeditie tot onderzoek van Midden-Sumatra, uitgezonden door het aardrijkskundig genootschap te Amsterdam.

Regeling van den toestand der slaven in Boeleleng. Vrijmaking der slaven in Djembrana (28 April).

Nederlandsch-Indië opgenomen in de algemeene postvereeniging (1 Mei).

Aanvang der werkzaamheden aan den bouw der havenwerken te Tandjong-Priok nabij Batavia (1 Mei).

Wijziging van het muntwezen in N.-I. (1 Juni).

De haven van Joana (Japara) opengesteld voor den algemeenen handel (14 Juni).

Beëindiging van den opstand op Halmaheira. De muiteling Danoe Hassan komt in onderwerping (Juni).

Dood van den Sultan van Djokdjokarta, Hamangkoe Boewono de VI^de^ (20 Juli). De Kroonprins van dat rijk tot Sultan verheven en als zoodanig geïnstalleerd onder den naam van Hamangkoe Boewono de VII^de^ (5 Aug.)

Oprichting van eene burgeravondschool te Soerabaija (14 Aug.)

Expeditie naar Samalanga ter noord-oostkust van Atjeh onder bevel van den kolonel van der Heyden. De radja's van Samalanga en Merdoe bieden hunne onderwerping aan (Aug.—Sept.)

Regeling van de uitgifte in erfpacht van gronden in de assistent-residentie Billiton (26 Sept.)

De opstandeling Kraeng Bonto-Bonto geeft zich aan het bestuur over (Celebes) (10 Oct.)

Opening eener hoogere burgerschool met driejarigen cursus te Samarang (1 Nov.)

Heffing van in- en uitvoerrechten op de Tamiang-rivier (Oostkust van Sumatra) voor rekening van het gouvernement overgenomen (5 Nov.)

Vaststelling van een reglement op het beheer en toezicht over de burgerlijke openbare werken (25 Nov.)

Regeling van de persoonlijke diensten, waartoe de inboorlingen in het gouvernement Sumatra's Westkust verplicht zijn (12 Dec.)

Afkondiging van nieuwe bepalingen omtrent de judicature en manier van procedeeren in zake betreffende de prijsschepen en de verdeeling van prijs- en buitgelden (31 Dec.)

1877 Het jaar 1877 kenmerkt zich door langdurige droogte.

1878 Onderwerping van Toekoe Moeda Nja Malim, gewezen vorst van Simpang Olim (2 Jan.)

Regeling van het rechtswezen in Palembang (8 Jan.)

Reorganisatie van het bestuur in de gewesten Palembang en Benkoelen Het laatste gewest tot eene residentie verheven (12 Jan.)

Opdracht van het civiel bestuur en het militair commando in Atjeh en onderhoorigheden aan een hoofdofficier der landmacht met den titel van gouverneur van Atjeh en onderhoorigheden. Als zoodanig wordt benoemd de kolonel K. van der Heyden, waarnemend militair en civiel bevelhebber (13 Jan.)

Regeling van de heerendiensten in de gouvernementslanden der residentie Palembang (17 Jan.)

Regeling van de verkiezing en het ontslag van de hoofden der inlandsche gemeenten op Java en Madura (1 Febr.)

Oprichting bepaald van scholen voor zonen van inlandsche hoofden en van andere aanzienlijke inlanders te Bandong, Magelang, Probolinggo en Tondano (30 Maart).

Indienststelling van ambtenaren voor de beoefening van inlandsche talen (13 Mei).

Opening in tegenwoordigheid van den Gouverneur-Generaal van den eersten staatsspoorweg op Java van Soerabaija tot Pasoeroean. Derde Indisch landbouw-congres te Soerabaija (Mei).

Expeditie naar Silindong en de aan Tapanoeli grenzende onafhankelijke Bataklanden (Mei).

Eerste eeuwfeest van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen (1 Juni).

Aanvallen op de benting Segli (Pedir) ter noordkust van Atjeh; tocht naar Garoet (Mei). Verwikkeling ter oostkust van Atjeh; — expeditie tot tuchtiging van het landschap Gedoeng. Vijandelijke inval onder aanvoering van Habib Abdul Rachman al Zair in de XXV Moekims. Na terugkeer der naar de oostkust gezonden expeditionaire macht, wordt de vijand binnen weinige dagen weder verdreven (Juni).

Tot de voortzetting van den aanleg van staatsspoorwegen op Java wordt besloten (Juni).

Vrijverklaring van de slaven in het rijk Batjan (residentie Ternate) (1 Juli).

Bombardement van Pasangan ter noordkust van Atjeh door de Marine (14 Juli), tengevolge waarvan de radja van dat landschap door de hoofden van zijn gezag vervallen wordt verklaard, en de in zijne plaats gekozen vorst zich aan het Nederlandsch gezag onderwerpt (10 Aug.) Aanvang van den veldtocht tegen de XXII en XXVI Moekims (23 Juli). Anagaloeng (27) en Montassik (28 Juli) ingenomen. Tengevolge van hevige regens en overstroomingen worden de operatiën gestaakt. Onderwerping van Habib Abdul Rachman al Zair (13 Oct.), gevolgd door die van Toekoe Moeda Baid, hoeloebalang der VII Moekims (XXII Moekims).

Het beruchte rooversnest Maoenoera (Zuidkust van Flores) door Zr. Ms. stoomschip «Samarang» vernield (21 Sept.)

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Bangil-Sengon van de oosterlijnen der staatsspoorwegen (1 Nov.)

1879 Invoering van eene personeele en patent-belasting in N.-I. (1 Jan.)

1879 Gorontalo (Menado) opengesteld voor den algemeenen handel (7 Jan.)
De veeziekte breekt uit op het land Simplicitas in de residentie Batavia (10 Jan.) en verspreidt zich in den loop van het jaar over de geheele residentie, zoomede over Bantam, de Preanger-Regentschappen en Krawang.
Inlijving van de landschappen Silindong, Padang-Lawas, Pangkalan Kota Baroe en XII Kota Kampar bij het gouvernement Sumatra's Westkust (14 Jan.)
Regeling van het rechtswezen in de residentie Lampongsche districten (25 Jan.)
Hervatting van den veldtocht tegen de XXII Moekims (23 Maart). Indrapoeri ingenomen (24 Maart). Tuchtiging van de V Moekims (Redeb) (6—9 Mei). Toekoe Moeda Baid, hoeloebalang der VII Moekims, als verdacht van verraad gevangen genomen. Tocht naar Gleiëng, welke plaats den 9en Juni wordt bereikt en ingenomen.
Tjiandjoer (Preanger-Regentschappen) door aardbevingen gedeeltelijk verwoest (28, 29 en 30 Maart).
Opdracht der functiën van omgaand rechter in de derde, vierde en vijfde afdeeling aan de rechtskundige landraad-voorzitters (4 April).
Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Sengon-Lawang van de oosterlijnen der staatsspoorwegen (1 Mei).
Intrekking van art. 2, n°. 27 van het politie-strafreglement voor inlanders en aanvulling van het strafwetboek voor inlanders (26 Juni).
Vrijverklaring der slaven in het rijk Tidore (residentie Ternate), met uitzondering van Nieuw-Guinea (1 Juli).
Aanvang van den veldtocht tegen de XXVI Moekims (1 Juli), waaruit binnen drie dagen de vijand verdreven wordt. Tocht over zee naar Lampanas en Lamtoba (26 tot 29 Juli) en van daar naar Selimoen (15 Aug.) Tocht van Indrapoeri over Gleiëng naar Silemoen (13 en 14 Aug.) Onderwerping van Toekoe Moeda Daoed, hoofd van Selimoen, en van Toekoe Ijé Alang, broeder van Panglima Polim. Een groot gedeelte der uitgeweken bevolking keert in de XXII Moekims en voornamelijk in de XXVI Moekims terug. Eerste steenlegging van de messigit Raja, in tegenwoordigheid van eene groote menigte Atjehers, van al de voornaamste hoofden uit Groot-Atjeh en van vele radja's en hoofden uit de onderhoorigheden.
Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Lawang—Malang van de oosterlijnen der staatsspoorwegen (20 Juli).
Vrijverklaring der slaven in het rijk Ternate (20 Sept.)
Den driejarigen cursus aan de hoogere burgerscholen te Samarang en Soerabaija veranderd in een vijfjarigen (1 Nov.)
Gedurende dit jaar heerscht een buitengewoon regenachtige weêrsgesteldheid.
De koffiebladziekte (hemileia vastatrix) vertoont zich in het Buitenzorgsche.

1880 Benoeming van twee gouvernements-commissarissen voor de organisatie van het gewest Atjeh en onderhoorigheden (30 Jan.)
Regeling van het rechtswezen in de residentie Benkoelen (2 Febr.)
Regeling van het rechtswezen in de residentie Z. en O. afdeeling van Borneo (5 Maart).
Moord op de Fransche natuur-onderzoekers Guillaume en Wallon, gepleegd

in het gebied van den radja van Tenom, ter Westkust van Atjeh (11 Maart).

1880 Het octrooi der Javasche bank voor een jaar verlengd (25 Maart).

Afkondiging der wet tot wijziging der bepalingen betreffende de benoeming en het ontslag der leden van de algemeene rekenkamer (5 Juni).

Wederinvoering van de pacht der pandjeshuizen (1 Juli).

Regeling van de rechten en verplichtingen der landbouwondernemers en der van elders aangevoerde werklieden in de residentie Oostkust van Sumatra (13 Juli).

Openstelling van de haven van Bengkalis (Oostkust van Sumatra) voor den algemeenen handel (31 Juli).

Expeditie naar Samalanga ter noordkust van Atjeh (Juli).

Circulaire over de conversie van communaal in individueel grondbezit (15 Aug.)

De ex-regent van het koninkrijk Siam bezoekt Batavia en Buitenzorg (Aug.—Sept.)

Ongeregeldheden in de afdeeling Koetoardjo (Bagelen). De rust wordt onmiddellijk hersteld (Aug.)

Het kustlicht-etablissement op Java's 1e punt belangrijk beschadigd door aardbeving (1 Sept.)

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Sidoardjo—Modjokerto van de oosterlijnen der staatsspoorwegen (16 Oct.)

Te Oleh-leh (Atjeh) wordt het eerste Europeesche handelshuis opgericht onder de firma «de Lange & Co., Westkust» (22 Oct.)

Naar aanleiding van voorstellen der gouvernements-commissarissen voor de organisatie van Atjeh en onderhoorigheden, worden maatregelen genomen ten einde in dat gewest een meer normalen toestand in het leven te roepen.

Het lid in den raad van N.-I. Mr. T. H. der Kinderen vertrekt naar Atjeh in het belang van eene organisatie van het rechtswezen aldaar (10 Nov.)

Zware overstrooming in Atjeh (17 Nov.)

Afkondiging van het Koninklijk besluit houdende voorzieningen omtrent de Javasche Bank (13 Dec.)

Regeling voor de uitgifte in erfpacht van gronden, behoorende tot het staatsdomein, in de residentie Banka (18 Dec.)

Reis van Zr. Ms. stoomschip «Batavia» langs de zuidkust van Nieuw-Guinea. Plaatsing van een merkteeken (wapenbord) aan de grens van het Nederlandsch gebied aldaar — op 141° oosterlengte van Greenwich — (24 Dec.)

Schipbreuk der Ned. Ind. mailboot «Merapi» nabij Timorlaut (27 Dec.)

Vierde vijfjaarlijksche herziening van de regeling der heerendiensten op Java en Madura (31 Dec.)

Internationale tentoonstelling te Melbourne.

De veepest blijft in de residentiën Batavia, Bantam, Krawang en de Preanger-Regentschappen heerschen, doch breidt zich niet verder uit en neemt in die gewesten aanmerkelijk in hevigheid af. Onder de inlandsche bevolking heerschen, voornamelijk in Bantam en Batavia, vele ziekten.

Eerste vijfjaarlijksche volkstelling op Java en Madura.

1881 Eene hevige aardbeving richt ter hoofdplaats Koepang (Timor) belangrijke schade aan (5 Jan.)

Afschaffing van de huis-, tuin- en staldiensten bij de eerste en tweede districtshoofden in de Minahassa (Menado) (16 Jan.)

1881 Regeling der hasilbelasting in de Minahassa (5 Febr.)

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Modjokerto—Semboeng van de oosterlijnen der staatsspoorwegen (27 Febr.)

Herziening der voorschriften aangaande het meten van schepen en vaartuigen in N.-I. (28 Febr.)

Opnemingen gelast voor eene spoorwegverbinding van Djokdjokarta over Magelang naar Willem I, en voor eene telegraafverbinding tusschen Java en de Buitenbezittingen (Febr.)

Organisatie van het bestuur in het gewest van Atjeh en Onderhoorigheden (11 Maart).

Regeling van het rechtswezen in het gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden (14 Maart).

Aan J. F. Dijkman c. s. concessie verleend voor eene stoomtram-verbinding tusschen Samarang, Demak, Koedoes, Pati en Joana (18 Maart).

Oprichting te Amsterdam van eene «Koloniale Bank» ter onsteuning van ondernemingen van landbouw en nijverheid in N.-I. (22 Maart).

Aan de firma Dummler & C°. concessie verleend voor een stoomtramweg door de stad Batavia en tusschen die plaats en Meester-Cornelis (30 Maart).

Het octrooi der Javasche bank geeindigd (31 Maart).

Inlijving van de Bataksche landschappen Si Pahoetar, Paronan Ronggoe, Tapian Na Oeli met Loemban Si Mangonsong en Parlomboean met Loemban Naga Sariboe bij het gouvernement Sumatra's Westkust (5 April).

Oprichting der mijnbouw-maatschappij «Salida», ten doel hebbende het exploiteeren van delfstoffen houdende gronden in het gouvernement Sumatra's Westkust (11 April).

De Gouverneur-Generaal van Lansberge treedt af (12 April).

FREDERIK s'JACOB,

geboren te 's-Gravenhage den 25 Februari 1822, zoon van Mr. Frederik Bernard s'Jacob, eerst secretaris van den raad van state daarna ontvanger van de successierechten te Amsterdam, en van Maria Petronella Rochussen.

Adelborst der 2de klasse op het Koninklijk instituut voor de marine te Medemblik	16 Oct. 1835
Adelborst der 1ste klasse bij de Koninklijke Ned. Marine	1 Sept. 1839
Luitenant ter zee der 2de klasse	1 Jan. 1844
Naar Oost-Indië vertrokken met Zr. Ms. fregat „Jason", kapitein-luitenant ter zee J. F. D. Bouricius.	2 Juni 1845
Te Batavia aangekomen.	29 Sept. 1845
Overgeplaatst aan boord van Zr. Ms. korvet „Triton", wachtschip ter reede van Batavia, en gedetacheerd bij het topographisch bureau te Weltevreden (Batavia)	1 Oct. 1845
Ordonnans-officier bij den Gouverneur-Generaal Rochussen	15 Nov. 1845
Belast met eene zending naar Bandjermasin en Martapoera, tot opheffing van de bezwaren door den Sultan van Bandjermasin gemaakt, tegen het verleenen van concessie tot ontginning der steenkolenmijnen in zijn gebied	15 Dec. 1845
Neemt deel aan de 1e Balische expeditie.	Juni 1846
Belast met eene geheime zending naar den Gouverneur der Straits Settlements te Singapore, ter effening van gerezen moeilijkheden	31 Oct. 1846
Op zijn verzoek eervôl ontheven van de functiën van ordonnans-officier, onder toekenning van verlof buiten bezwaar van den lande	1 Oct. 1847
Op zijn verzoek eervol uit Zr. Ms. zeedienst ontslagen .	27 Oct. 1847
Suikerfabrikant op Java.	1847—1857
Naar Nederland teruggekeerd	Jan. 1857
Medeoprichter der maatschappij tot exploitatie van staatsspoorwegen	26 Sept. 1863
Tijdelijk president-directeur van die maatschappij . . .	1867—1868
Directeur-generaal van die maatschappij	1 Juni 1869
Als zoodanig afgetreden.	1 Juni 1879
Lid van den raad der gemeente Utrecht	1879—1880
Benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië.	24 Nov. 1880
Uit Nederland naar Napels vertrokken.	1 Maart 1881

Van Napels naar Indië vertrokken met het stoomschip „Koning der Nederlanden"	14 Maart 1881
In de haven van Tandjong-Priok aangekomen	11 April 1881
Doet zijne plechtige intocht te Batavia en aanvaardt het bestuur [1])	12 April 1881
Op zijn verzoek eervol ontslagen	20 Jan. 1884
Afgetreden	11 April 1884
Van Batavia vertrokken	12 April 1884
In Nederland aangekomen	14 Mei 1884

Decoratiën.

Ridder van de 4de klasse der Milit. Willemsorde	6 Dec. 1846
Ridder der orde van den Ned. Leeuw	12 Mei 1874
Ridder van de 2de klasse der orde van St.-Stanislaus van Rusland	28 Aug. 1874
Ridder van het Legioen van Eer	15 Juni 1877
Officier der Leopoldsorde van België	23 Maart 1879
Grootkruis der orde van de Eikenkroon	30 Dec. 1883
Grootkruis der orde Del Merito Naval van Spanje	19 Jan. 1885
Ridder van de 1ste klasse der orde van St.-Anna van Rusland	17 Sept. 1885

s'Jacob schreef:

„Ontwerp van een nieuw suikerkontrakt" en „Bedenkingen op de aanmerkingen der redactie over „de Proeve van een suikerkontrakt" (Zie Tijdschrift voor N. I. 16e jaarg. (1854) II, blz. 38—63 en blz. 187—194);

„Gedwongen en vrije suiker-cultuur op Java". Rotterdam, 1859;

„Beschouwingen over het wetsontwerp tot regeling van de dienst en het gebruik der spoorwegen" Utrecht, 1871.

s'Jacob is 3 Mei 1848 te Batavia gehuwd met Jonkvr. Léonie Susanne Charlotte van Hogendorp, geboren te St.-Omer 1 Jan. 1831, overleden te Soerabaija 13 Juni 1852, dochter van Carel Sirardus Willem Graaf van Hogendorp, oud lid van den raad van Ned.-Indië, en van Cécile Catharine Barones Olivier.

Uit dit huwelijk:

1. Frederik Bernard s' Jacob, geboren te Batavia 14 Mei 1850, civiel ingenieur, lid van den gemeenteraad te Rotterdam, van 1881—1884 particulier secre-

[1]) De bij die gelegenheid door den aftredenden landvoogd van Lansberge en den heer s' Jacob gehouden reden zijn vermeld in de Javasche courant van 12 April 1881, No. 29.

taris van zijn vader [1]), gehuwd te Rotterdam 26 Nov. 1874 met Mary Templeman van der Hoeven, geboren te Rotterdam 25 Jan. 1849, dochter van Thomas Bastiaan Templeman van der Hoeven, koopman te Rotterdam, en van Mary Suermondt;

2. Carel Sirardus Willem s'Jacob, geboren te Soerabaija 2 Febr. 1852, overleden aldaar 3 Sept. 1852.

Zie *Tijdschrift voor N. I.* 1854, II, blz. 38, 187, 195; 1859, I, blz. 129, 204; *De nieuwe Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië*, (*Indische Gids*, 3e jaarg. (1881) I, blz. 195—206); *F. s'Jacob door Mr. J. H. Fruin*, (*Eigen Haard*, Geïll. Volkstijdschrift, H. D. Tjeenk Willink, Haarlem, 1881, blz. 78—81); *Javasche Courant* van 29 Maart 1881 (programma van zijne ontvangst) en van 12 April 1881; *Staatsblad van N. I.* over 1884, N°. 32. — Portretten: a. borstbeeld links, lithogr. m. facsim. bij S. Lankhout & C°. 1881. 4°. — b. in gevorderden leeftijd, borstbeeld rechts, in gewone kleeding, in ovaal, houtsnede d. Smeeton-Tilly 4°. (in: Eigen Haard 1881).

KORTE KRONIEK.

1881 Optreding van Frederik s'Jacob als Gouverneur-Generaal (12 April).

Overeenkomst tusschen den Sultan en de rijksgrooten van Batjan en jhr. M. E. F. Elout van Soeterwoude c. s. voor de exploitatie van delfstoffen, bosschen, woeste gronden en parelbanken in het gebied van Batjan (27 April).

Oprichting te Amsterdam der vereeniging: «Koloniale Tentoonstelling», ten doel hebbende het nemen van maatregelen strekkende tot het doen houden eener koloniale en algemeene uitvoerhandel-tentoonstelling te Amsterdam in 1883 (1 Mei).

Ongeregeldheden te Takalar (Celebes) (Mei).

De Maharadja van Djohor, een der aanzienlijkste vorsten van het schiereiland Malaka, bezoekt Java (Mei).

Aankomst ter reede van Batavia van de Italiaansche stoomkorvet «Vettor Pisani», onder bevel van Z. K. H. Prins Thomas Albert Victor van Savoije, Hertog van Genua, (29 Mei).

Schipbreuk der N.-I. mailboot «Baron Bentinck» nabij Bawean (3 Juni).

Inlijving van het maleische landschap Gloegoer III Kota di Ilir bij het gouvernement Sumatra's Westkust (8 Juni).

De zendelingleeraar J. de Vroom op Bali vermoord (8 Juni).

Vaststelling van een nieuw reglement voor den postdienst in N.-I. (16 Juni).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Semboeng—Kertosono van de oosterlijnen der staatsspoorwegen (25 Juni).

Woelingen op godsdienstig gebied in de afdeelingen Ommelanden van Benkoelen en Laïs onderdrukt (Juni).

---

[1]) Bij Kon. besluit van 18 Dec. 1880, N°. 19, werd bepaald dat de heer F. B. s'Jacob, die zijn vader naar Indië zou vergezellen ten einde hem geheel buiten bezwaar van den lande, als particulier secretaris bij te staan, zoolang hij die functiën zou vervullen, in rang met de gewestelijke secretarissen in N. I. zou zijn gelijk gesteld en het voor hen bepaalde kostuum zou mogen dragen.

1881 De hoofdplaats Soerabaija door gas verlicht (1 Juli).

Inwerkingtreding van een nieuw reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in N.-I. (1 Juli).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar Bantam (2 Juli).

Dood van den Sultan van Djambi, Ratoe Achmad Nazaroedin (16 Juli).

Concessie aan F. von der Pfordten en W. Wille voor het aanleggen van telephoon-verbindingen te Batavia, Weltevreden, Tandjong-Priok, Samarang en Soerabaija, alsmede tusschen de eerstgenoemde drie plaatsen (31 Juli).

Ontdekking van eene samenzwering tegen het Nederl. gezag onder de inlandsche bevolking te Palembang — arrestatie der hoofdaanleggers (2 Aug.)

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Kertosono—Kediri van de oosterlijnen der staatsspoorwegen (13 Aug.)

De havens van Sambas, Singkawang en Soekadana (Westerafdeeling van Borneo) opengesteld voor den algemeenen handel (15 Aug.)

De eerste Nederl. chininefabriek ter verwerking van kinabast, opgericht te Amsterdam (31 Aug.)

Oprichting te Rotterdam der stoomvaartmaatschappij «Rotterdam», ten doel hebbende het onderhouden eener geregelde vaart tusschen Nederland en N.-I. (3 Sept.)

Dood van Pangeran Adipati Ario Mangkoe Negoro de IV^de^, hoofd van het Mangkoe Negarasche huis (2 Sept.) Zijn zoon, Pangeran Ario Praboe Prang Wedono, als zoodanig geïnstalleerd onder den titel van Pangeran Adipati Ario Praboe Prang Wedono (5 Sept.)

Concessie aan F. E. en L. C. J. Simonnar tot mijn-ontginning in de residentie Z.- en O.-afdeeling van Borneo (5 Sept.)

Oprichting te Amsterdam der «N.-I. Tramwegmaatschappij», ten doel hebbende het aanleggen en exploiteeren in N.-I. van stoom- en andere tramwegen (19 Sept.)

Herziening der voorschriften omtrent de regeling en verdeeling der persoonlijke diensten in de Minahassa (Menado) (20 Sept.)

De haven van Oleh-leh, gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden, voor den algemeenen handel opengesteld (28 Sept.)

Afkondiging der wet tot regeling van het auteursrecht voor Nederland en N.-I. (28 Sept.)

De cholera op Java (Sept.)

Oprichting der stoomvaartmaatschappij «Insulinde», ten doel hebbende het bevorderen van eene goedkoope vrachtvaart tusschen Nederland en N.-I. door het kanaal van Suez (Sept.)

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Kertosono-Ngandjoek van de oosterlijnen der staatsspoorwegen (1 Oct.)

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Buitenzorg—Tjitjoeroek van de westerlijnen der staatsspoorwegen (5 Oct.)

Oprichting te Amsterdam eener «Moluksche Handels Vennootschap», ten doel hebbende het drijven van handel en het exploiteeren van landbouw- en andere industrieële ondernemingen in de Molukken (9 Nov.)

Het eerste dok van de N.-I. droogdokmaatschappij op het eiland Amsterdam ter reede van Batavia voor het algemeen gebruik opengesteld (1 Dec.)

1881 De weder opgebouwde messigit Raja ter hoofdplaats Kota-Radja van het gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden wordt op plechtige wijze, in tegenwoordigheid van een groot aantal hoofden, in het bezit der bevolking gesteld (27 Dec.)

De eerste «Java Rameh-Cultuurmaatschappij» opgericht te Amsterdam (29 Dec.)

Koortsepidemie en veeziekte blijven in West-Java heerschen.

Het jaar 1881 kenmerkt zich door langdurige droogte.

1882 Reorganisatie van het bestuur in de residentie Amboina (12 Jan.)

Aan N. A. Ruyl en H. B. van Daalen voorloopig concessie verleend voor den aanleg en de exploitatie van eenen spoorweg, loopende van Tegal over Bandjaran naar Balapoelang, met een zijtak van Bandjaran naar Pangka (18 Jan.)

Opnemingen gelast voor den aanleg van eenen spoorweg van Probolinggo over Loemadjang, Djember en Bondowoso naar Panaroekan of Kapongan (21 Jan.)

Concessie aan F. von der Pfordten en W. Wille voor het aanleggen van telephoonverbindingen ter Oostkust van Sumatra (24 Jan.)

De triangulatie van Java geëindigd. Opheffing van den geographischen dienst in N.-I. (6 Febr.)

Regeling van het rechtswezen in de gewesten Celebes en Onderhoorigheden, Timor, Menado, Amboina en Ternate (6 Febr.)

Reorganisatie van het hoog-gerechtshof van N.-I. (14 Febr.)

Nieuwe bepalingen ter verzekering van het zout-monopolie (25 Febr.)

Regeling van het rechtswezen in de residentie Riouw en Onderhoorigheden (15 Maart).

Schipbreuk der Ned.-Ind. mailboot «Banda» in straat Sapi ten oosten van Soembawa (20 Maart).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Tjitjoeroek—Soekaboemi van de westerlijnen der staatsspoorwegen (21 Maart).

Afkondiging der wet van 4 Dec. 1881 houdende aanvulling van art. 108 van het reglement op het beleid der regeering van N.-I. (22 Maart).

Verwikkelingen met Indragiri. De Indragiri-rivier voor allen in- en uitvoer gesloten (25 Maart).

Nieuw reglement op den burgerlijken geneeskundigen dienst (30 Maart).

Hevige uitbarsting van den vulkaan Sindoro in Midden-Java (1 April).

Herziening der formatie van het leger in N.-I. (14 April).

Onderzoek naar de nadeelige gevolgen van het gebruik van opium voor de bevolking van Java en naar hetgeen daartegen kan worden gedaan (April).

Aan A. A. W. Brewer vergunning verleend om een stoomtramweg van Pasoeroean naar Banjoebiroe en van Gading naar Redjoso aan te leggen en te exploiteeren (April—Nov.)

Nieuw contract met Djambi. Pangeran Ratoe Marta Ningrat geïnstalleerd als Sultan van Djambi en Onderhoorigheden onder den naam en titel van Sultan Ratoe Mahi'ddin bin Soeltan Abd'oel Rachman Naçr Oedin (2 Mei).

Opheffing van de residentie Banjoewangi. De eilanden Bali en Lombok met de daarbij behoorende kleinere eilanden tot eene residentie verheven. De landschappen Boeleleng en Djembrana op Bali onder ons rechtstreeksch bestuur gebracht (4 Mei).

1882 Nieuw reglement op de toekenning van overtocht van Nederland naar N.-I. en omgekeerd (7 Mei).

Inlijving van de maleische landschappen: Moeara Soengei Lolo, VI Kota en Mapat Toenggoel, en van de Bataksche landschappen: Boeton en Loeboe Siregar, bij het gouvernement Sumatra's Westkust (10 Mei).

Afschaffing van eenige persoonlijke diensten op Java en Madura en heffing van een hoofdgeld van de heerendienstplichtingen (17 Mei).

Regeling van het rechtswezen in de residentie Bali en Lombok (21 Mei).

Verklaring tusschen Nederland en Duitschland tot wederkeerige bescherming van handels- en fabrieksmerken (Mei).

Bepalingen omtrent de priesterraden op Java en Madura (2 Juni).

Nieuwe regelen voor het materieel beheer bij het departement van oorlog (11 Juni).

Afkondiging van het Koninklijk besluit van 22 April 1882, n°. 16, houdende wijziging der verordening op het benoemen van ambtenaren voor den burgerlijken dienst in N.-I. (Juni).

Zware overstroomingen in Soerabaija, Madioen en Kediri (Juni).

Moddervloed uit den vulkaan Goentoer in de Preanger-Regentschappen (Juni).

Invoering der nieuwe regeling van het rechtswezen in het oostelijk gedeelte van den archipel onder leiding van het lid van den raad van N.-I. Mr. T. H. der Kinderen, als gouvernements-commissaris voor de reorganisatie van het rechtswezen in de bezittingen buiten Java en Madura (1 Juli).

Opening van het publiek verkeer van het gedeelte Ngandjoek—Madioen van de oosterlijnen der staatsspoorwegen (1 Juli).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar Soerabaija, gedurende welke het dagelijksch beleid der zaken wordt opgedragen aan den vice-president van den raad van N.-I. H. M. Andrée Wiltens (15—29 Juli).

Aan Th. Slaiter en H. van Rinsum vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg door de stad Soerabaija en van daar tot aan de brug bij Wonokromo (10 Aug.)

Nieuw tarief voor binnenlandsche telegrammen (13 Aug.)

Dood van den regent van Madura, Panembahan Tjokro Adiningrat (17 Aug.)

Inlijving van het Bataksche landschap Hoeta Djoeloe bij het gouvernement Sumatra's Westkust (17 Aug.)

Moeilijkheden tusschen werkgevers en werklieden op eenige landbouwondernemingen in Djokdjokarta (Aug.)

Afkondiging van het Koninklijk besluit van 11 Juli 1882, n°. 76, houdende buitenomloopstelling van oude zilveren muntspeciën (10 Sept.)

Afkondiging der wet van 10 Mei 1882 houdende goedkeuring van eene overeenkomst ter voorloopige regeling der handelsbetrekkingen tusschen Nederland en Servië (14 Sept.)

Aan M. Couvée vergunning verleend om een stoomtramweg ter hoofdplaats Buitenzorg aan te leggen en te exploiteeren (Sept.)

De eerste hoogere burgerschool voor meisjes te Batavia (2 Oct.)

Dood van den Sultan van Goenoeng Taboer (Borneo's Oostkust) Datoe Maharadja Denda Hasan Oedin (21 Oct.)

Aan Thierry Boom vergunning verleend tot het aanleggen en exploiteeren

van een stoomtramweg in de residentie Soerabaija van Waroe tot Djerebeng, met een zijtak naar Prambon (Oct.)

1882 Aan N. A. Ruyl en H. B. van Daalen voorloopig concessie verleend voor den aanleg en de exploitatie van eenen spoorweg van Samarang naar Cheribon (Oct.)

Opening voor het publiek verkeer van een gedeelte van den stoomtramweg Samarang—Joana (1 Dec.)

Overstrooming in Menado (29 Dec.)

De haven nabij Batavia te Tandjong-Priok voltooid (31 Dec.)

In het gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden geven herhaalde strooptochten van maraudeursbenden en velerlei geschillen tusschen de inlandsche bestuurders voortdurend aanleiding tot rustverstoring. Aanval op de benting te Samalanga. Samalanga en Pasangan getuchtigd. De bestaande spoorweg tusschen Oleh-leh en Kota-Radja wordt verder in het binnenland doorgetrokken.

Onlusten in de Boven-Doeson (Z.- en O.-afdeeling van Borneo).

De veeziekte blijft in West-Java heerschen.

Cholera-epidemie, koortsen en pokken.

1883 Inlijving bij het gouvernement Sumatra's Westkust van de Bataksche landschappen: Hoeta Pea Si Radja Deang (Lagoe Boti), de ondermarga's Loemban Pea Taroean en Loemban Pea Dollok (Tamboenan), Baligé Taraboenga, Lentong ni Hoeta (Pohon), Goergoer, Meat, Hoeta Gindjong, Tangga Batoe, Si Lando, Lentong ni Hoeta (Hombing), Parik Saboengan, Pinto Bosi, Tandohon en Si Poki (16 Jan.)

Concessie aan de Deli-maatschappij voor den aanleg en de exploitatie van eenen spoorweg, loopende van de ankerplaats aan de Belawan over Medan naar Deli-toewa, met een zijtak van Medan naar Timbang Langkat in het landschap Deli (Sumatra's Oostkust) (23 Jan.)

Regeling van het rechtswezen in de residentie Wester-afdeeling van Borneo (1 Febr.)

Aan G. Klay vergunning verleend om een stoomtramweg van Poerwodadi naar Goendih aan te leggen en te exploiteeren (8 Febr.)

Oprichting te Batavia van de naamlooze vennootschap: «Nederlandsch-Indische telephoonmaatschappij», ten doel hebbende het aanleggen en exploiteeren van telephoon-verbindingen (22 Maart).

In officieele stukken wordt zooveel mogelijk de spelling gevolgd, aangegeven in het woordenboek van de Vries en te Winkel (Maart).

Aan A. L. Bennink Janssonius en C. A. Olivier vergunning verleend tot het aanleggen en exploiteeren van een stoomtramweg van Modjokerto tot Peterongan, met een zijtak naar Djatiredjo (20 April).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Soekaboemi—Tjiandjoer van de westerlijnen der staatsspoorwegen op Java (10 Mei).

De sluiting der Indragiri-rivier voor allen in- en uitvoer opgeheven (13 Mei).

Vulkanische uitbarsting op het in straat Sunda gelegen eiland Krakatau (20 Mei).

Ongeregeldheden in Midden-Sumatra. Invallen van vijandige Bataks in Toba. Lagoeboti getuchtigd (Mei—Sept.)

1883 Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Kediri—Toeloengagoeng van de oosterlijnen der staatsspoorwegen op Java (2 Juni).

De nieuwe overeenkomst met de Ned. Handelmaatschappij bij de wet bekrachtigd (12 Juni).

Oprichting te Amsterdam van de naamlooze vennootschap: «Deli-Spoorweg-maatschappij», ten doel hebbende o. a. het aanleggen en exploiteeren van spoorwegen op de oostkust van Sumatra (28 Juni).

Opening voor het publiek verkeer van een gedeelte van den stoomtramweg Batavia—Meester-Cornelis (30 Juni).

Openstelling van de havens Pabean, Tamboekoes, Sangsit en Loloan (Boeleleng en Djembrana, eiland Bali) voor den algemeenen handel (30 Juni).

Ongeregeldheden in Amoentai (Z.- en O.-afdeeling van Borneo) (Juni en Juli).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Madioen—Paron van de oosterlijnen der staatsspoorwegen op Java (2 Juli).

Oprichting te Rotterdam van de naamlooze vennootschap: «Rotterdamsche Lloyd», ten doel hebbende o. a. vracht- en passagiersvaart op N.-I. (6 Juli).

Hevige brand in de marinemagazijnen te Batavia (8 Juli).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar Atjeh, gedurende welke het dagelijksch beleid der zaken wordt opgedragen aan den vice-president van den raad van N.-I. H. M. Andrée Wiltens. Handhaving vooralsnog van het statu quo aldaar. Door den Gouverneur-Generaal worden te Kota-Radja aan een aantal Atjehsche hoofden als een blijk van tevredenheid en welwillendheid geschenken en eereteekenen uitgereikt. Verbetering in de voeding van den minderen militair (4—23 Aug.)

Schipbreuk der Nederl.-Indische mailboot «Baron Mackay» in de Karimata-passage (Billiton) (6 Aug.)

Dood van den Soetan van Indragiri, Radja Hoesin (7 Aug.)

Afkondiging van bepalingen op de uitlevering van vreemdelingen (10 Aug.)

Dood van den Sultan van Soembawa, Moehamad Amaroellah (20 Aug.) Zijn kleinzoon, de Kroonprins Moehamad Djalaloeddin, wordt door de rijksgrooten tot troonsopvolger verkozen.

Tweede vulkanische uitbarsting in dit jaar op het in straat Sunda gelegen eiland Krakatau. De kustlanden in die straat meerendeels verwoest. Verhoogde vulkanische werking van den Goenoeng Api op Groot-Sangi, den Goenoeng Api op Banda en vele andere vulkanen van den archipel. In Bantam en de Lampongs laten ruim 34000 menschen het leven (27 Aug.) Tot leniging van den nood brengt de particuliere liefdadigheid ruim *f* 1.000.000 bijeen.

Dood van den Sultan van Lingga, Soeleiman Badroel Alam Sjah (17 Sept.)

Landbouwtentoonstelling te Buitenzorg (Sept.)

De resident van Sumatra's Oostkust steekt de eerste spade in den grond voor de aan te leggen spoorwegen in dat gewest (1 Oct.)

De Gouverneur-Generaal bezoekt met Zr. Ms. ramtorenschip «Prins Hendrik der Nederlanden» de geteisterde kuststreken in straat Sunda. Het dagelijksch beleid der zaken gedurende deze reis opgedragen aan den vice-president van den raad van N.-I. H. M. Andrée Wiltens (29 Oct.—6 Nov.)

1883 Invoering van ons rechtstreeksch bestuur in het regentschap Sumanap (Madura) (1 Nov.)

Afkondiging van nieuwe bepalingen op het benoemen van ambtenaren voor den burgerlijken dienst in N.-I. (3 Nov.)

Aan P. L. H. Stennekes vergunning verleend om in de residentie Pasoeroean stoomtramwegen aansluitende aan den staatsspoorweg aan te leggen en te exploiteeren (7 Nov.)

Schipbreuk van het Engelsche stoomschip «Nisero» nabij Panga ter westkust van Atjeh. De bemanning wordt door Toekoe Imam Moeda, Radja van Tenom, gevangen genomen en naar het binnenland gevoerd (8 Nov.)

Tractaat met Siam betreffende den invoer en den verkoop van geestrijke dranken in dat rijk (10 Nov.)

Cholera, pokken, veepest.

1884 Nieuwe territoriale indeeling van de residentie Banka (1 Jan.)

Expeditie naar Tenom (5 Jan.)

Rapport van Dr. Burck omtrent de getah-pertjah produceerende boomsoorten (10 Jan.)

Oprichting te 's-Gravenhage eener «Java Spoorwegmaatschappij», ten doel hebbende het aanleggen en exploiteeren van spoor- of tramwegen in N.-I. (12 Jan.)

Aan N. A. Ruyl c. s. concessie verleend voor den aanleg en de exploitatie van een spoorweg van Samarang naar Cheribon (23 Jan.)

Algemeen reglement op den aanleg en de exploitatie van stoomtramwegen. Voorwaarden waarop voor aanleg en exploitatie dier wegen vergunning kan worden verleend (1 Febr.)

Aan Th. S. Reyneke en J. O. H. Arntzenius vergunning verleend om een stoomtramweg aan te leggen van Papar over Kajen naar Paree, met een zijtak van Kajen naar de hoofdplaats Kediri (4 Febr.)

Aan de factorij der Ned. Handelmaatschappij te Batavia concessie verleend voor den aanleg en de exploitatie van een spoorweg van Batavia over Pasar-Senin en Meester-Cornelis naar Bekasi (19 Febr.)

Nieuw landverhuurreglement voor de Vorstenlanden op Java (1 Maart).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Paron—Modjo—Sragen van de oosterlijnen der staatsspoorwegen op Java (1 Maart).

Oprichting te Amsterdam eener «Borneo Mijn-maatschappij», ten doel hebbende het ontginnen van mijnen op het eiland Borneo (14 Maart).

Aan G. W. Winter vergunning verleend om ter hoofdplaats Soerakarta en van daar naar de halte Poerwodadi (spoorweg Samarang — Vorstenlanden) een stoomtramweg aan te leggen en te exploiteeren (24 Maart).

Een gouvernements telephoondienst ingevoerd (27 Maart).

De Gouverneur-Generaal s'Jacob treedt af (11 April).

OTTO VAN REES,

geboren te Culemborg den 4 Januari 1823, zoon van Johannes van Rees [1], stads medic. et art. obst. doctor te Culemborg, en van Geertruyd Jacoba Edouardina Holmberg de Beckfelt [2].

Van Amsterdam naar Ned.-Indië vertrokken met de brik „Margaretha Catharina", gezagvoerder J. H. Schippers . . .	5 April 1837
Te Batavia aangekomen	11 Juli 1837
Klerk bij de algemeene secretarie te Batavia	1 Sept. 1837
Eerste klerk bij die secretarie	1 Jan. 1840
Tweede commies bij idem	1 Jan. 1841
Eerste commies bij idem	1 Jan. 1844
Hem wordt het radicaal van Indisch ambtenaar verleend.	14 Sept. 1845
Hoofdcommies bij de algemeene secretarie	24 Mei 1846
Referendaris bij idem	31 Mei 1850
Adjunct-secretaris van het gouvernement	5 Juni 1851
Inspecteur van financiën	17 Juli 1851
Met verlof naar Nederland	8 April 1853
Naar Indië teruggekeerd	Sept. 1854
Hem opgedragen het ontwerpen van de instructiën voor de hoofdambtenaren belast met het gewestelijk bestuur . . .	4 Sept. 1855
Resident van Kadoe	6 Juli 1856
Resident van Bagelen	20 Aug. 1857
Resident van Soerabaija	14 Mei 1860
Benoemd tot lid van den raad van Ned.-Indië	14 Jan. 1864
Als zoodanig opgetreden	1 Mei 1864
President van de commissie geroepen om te beschikken over het onbesteed gebleven gedeelte der gelden bijeengebragt tot leniging van de rampen veroorzaakt door den watersnood op Java in 1861	23 Oct. 1864
Hem opgedragen eene zending als gouvernements-commissaris naar de Preanger-Regentschappen, ten einde daarna voorstellen intedienen, omtrent het vraagstuk der wijziging van het zoogenaamde Preanger-stelsel	16 Juni 1866

---

[1]) Overleden te Culemborg 20 Febr. 1829, oud 35 jaren.

[2]) Geboren te Culemborg 17 Juni 1794, overleden te Homburg v. d. Höhe 25 Febr. 1872, hertrouwd te Batavia 12 Aug. 1840 met Pieter van Hoek, weduwnaar van Geertruida Ernestina Meijer.

Op zijn verzoek wegens ziekte eervol ontheven van zijne betrekking en hem vergund Ned.-Indië te verlaten	25 Febr. 1868
In Nederland aangekomen	Juni 1868
Benoemd tot lid van den raad van Ned.-Indië met herstelling in zijne vorige ancienniteit	25 Sept. 1869
Naar Indië teruggekeerd	Jan. 1870
Opgetreden als lid van den raad van Ned.-Indië . . .	1 Maart 1870
Weder opgetreden als gouvernements-commissaris voor de hervorming van het bestuur in de Preanger-Regentschappen .	10 Sept. 1870
Deze zending als geëindigd beschouwd	25 Aug. 1871
Op zijn verzoek wegens ziekte eervol ontheven van zijne betrekking en hem vergund Ned.-Indië te verlaten	6 April 1872
Op zijn verzoek eervol uit 's lands dienst ontslagen en gepensionneerd met ƒ 10.440 's jaars	10 Juni 1872
Lid van de 2de kamer der staten-generaal	Sept. 1872
Benoemd tot vice-president van den raad van Ned.-Indië met ingang van 6 Sept. 1873	30 Aug. 1873
Afgetreden als lid van de 2de kamer der staten-generaal	Sept. 1873
Met de Fransche mail van Marseille naar Indië vertrokken	28 Sept. 1873
Te Batavia aangekomen	Oct. 1873
Belast met het dagelijksch beleid der zaken gedurende de reis van den Gouverneur-Generaal naar Atjeh	6—30 Maart 1877
Ingaande met den dag der maand April 1878 waarop hij Indië zal verlaten op zijn verzoek eervol uit 's lands dienst ontslagen, met behoud van recht op pensioen	16 Maart 1878
Naar Nederland vertrokken.	April 1878
Gepensionneerd met ƒ 12.000 's jaars	1 Mei 1878
Lid van de 2de kamer der staten-generaal van 17 Juni 1878	—Maart 1879
Minister van koloniën met ingang van 12 Maart 1879 .	10 Maart 1879
Op zijn verzoek eervol als zoodanig ontslagen met ingang van 20 Aug. 1879	18 Aug. 1879
Lid van de 2de kamer der staten-generaal	Sept. 1880
Voorzitter van die kamer	Sept. 1881
Afgetreden als lid en voorzitter van die kamer	20 Jan. 1884
Benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië .	20 Jan. 1884
Van Marseille naar Indië vertrokken	3 Maart 1884
Te Batavia aangekomen	10 April 1884
Opgetreden	11 April 1884
Op zijn verzoek eervol ontslagen	19 Juni 1888
Afgetreden	29 Sept. 1888
Naar Nederland vertrokken	Oct. 1888
Aldaar aangekomen	12 Nov. 1888

Decoratiën.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw	7 April 1865
Commandeur van die orde.	12 Mei 1874
Officier de l'Instruction Publique	12 Juni 1885

Aan een gebergte op de noordkust van Nieuw-Guinea werd naar dezen Landvoogd de naam van van Rees-gebergte gegeven.

Van zijne hand zijn twee belangrijke rapporten openbaar gemaakt, als:

Een rapport op 2 April 1863 door hem ingediend aan den Gouverneur-Generaal Sloet, houdende aanbeveling van hervormingsplannen (Ind. Gids van 1885, I, blz. 720—747); en

Een rapport ter zake van zijne zending in 1866 naar de Preanger-Regentschappen (Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, XXXIX, 1880).

van Rees huwde 1°. te Kemanglen (Tagal) 2 Oct. 1847 met Johanna Henriëtte Lucassen, geboren te Samarang 28 Febr. 1829, overleden te Amsterdam 19 Maart 1854, dochter van Theodoor Lucassen, kolonel, chef van de militaire administratie bij het leger in Ned.-Indië, ridder der Milit. Willemsorde en der orde van den Ned. Leeuw, laatstelijk suikerfabrikant op Java, en van Josine Antoinette Elisabeth Holmberg de Beckfelt; 2°. te Batavia 22 Juni 1855 met Johanna Sara Wilhelmina van Braam Morris, geboren te Batavia 7 Juli 1835, dochter van Frederik van Braam Morris en Theodora Françoise Pietermaat.

Uit het eerste huwelijk:

1. Otto Henri van Rees, geboren te Batavia 20 Sept. 1848, gehuwd te Soerakarta 18 Jan. 1882 met Antoinetta Dorothea Sophia Gout, geboren te Soerakarta 9 April 1863;
2. Theodoor Eduard van Rees, geboren te Batavia 18 Juli 1850;
3. Antoinette van Rees, geboren te Batavia 18 Dec. 1851, overleden te Brussel 8 Maart 1869.

Uit het tweede huwelijk:

4. Gertrude Jacqueline Gérarde van Rees, geboren te Samarang 10 Maart 1856, overleden Buitenzorg 29 Sept. 1886;
5. Theodora Françoise van Rees, geboren te Kadoe 12 April 1857;
6. Susanne Antoinette van Rees, geboren te Poerworedjo (Bagelen) 9 April 1858, gehuwd te Batavia 17 Aug. 1876 met Adriaan Mijer, geboren te Amsterdam 30 April 1842, lid der algemeene rekenkamer van N. I., zoon van Pieter Hendrik Mijer en Henriëtte Catharina Christoffels;
7. Johanna Magdalena van Rees, geboren te Poerworedjo 16 Dec. 1859;
8. Adrienne Josine Emilie van Rees, geboren te Soerabaija 16 Nov. 1860, gehuwd te Batavia 22 Oct. 1883 met Reinier Johannes van Genderen

Stort, geboren te Amsterdam, overleden te Buitenzorg 23 Febr. 1886, secretaris der residentie Preanger-Regentschappen, zoon van Pieter van Genderen Stort, medic. doctor te Amsterdam, en van A. E. Taapken;

9. Johanna Sara Wilhelmina van Rees, geboren te Soerabaija 8 Dec. 1861;

10. Daniël François Willem van Rees, geboren te Soerabaija 11 Maart 1863, hoofdcommies bij de algemeene secretarie te Batavia, gehuwd te Batavia 25 Juli 1889 met Eelcoline Pruys van der Hoeven, geboren te Benkoelen 23 Jan. 1867, dochter van Abraham Pruys van der Hoeven, lid van den raad van Ned.-Indië, ridder der Militaire Willemsorde en der orde van den Ned. Leeuw, en van Eelkoline Gerardina Petronella Canter Alta.

Zie: *Otto van Rees* door H. G. B., met portret (*Eigen Haard* 1884, blz. 144—148); *Staatsblad van N. I.* over 1884, N°. 63; *De Heer Otto van Rees, Gouverneur-Generaal* (*Ind. Gids*, 1885, II, blz. 803—845); «*Koning*» *Otto, een banierdrager.* 's Hage, 1888. — Portret: borstbeeld v. voren, in gewone kleeding, in ovaal, houtsnede n. P. A. Schipperus door E. Ost. 4°. (in Eigen Haard, 1884).

KORTE KRONIEK.

1884 Optreding van Otto van Rees als Gouverneur-Generaal (11 April).

Opening voor het publiek verkeer van den stoomtramweg Samarang—Joana (19 April).

Handelsovereenkomst met Frankrijk (19 April).

De nieuwe Solo-mond in straat Madura geopend (21 April).

Probolinggo verbonden aan de oosterlijnen der staatsspoorwegen (3 Mei).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Tjiandjoer—Bandong van de westerlijnen der staatsspoorwegen op Java (17 Mei).

De oosterlijnen der staatsspoorwegen op Java voltooid tot Soerakarta (24 Mei).

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Toeloengagoeng—Blitar van de oosterlijnen der staatsspoorwegen op Java (16 Juni).

De Bataviasche ooster-spoorwegmaatschappij opgericht te Amsterdam (10 Juli).

Hevige brand in de kolenmijn Oranje-Nassau (Z.- en O. afdeeling van Borneo) (12 Juli).

Voortdurend gewapend verzet in Atjeh. De sluiting van Atjehsche havens voor allen in- en uitvoer afgekondigd (31 Juli).

Afkondiging der wetten van 20 Juli 1884, tengevolge waarvan een aanvang wordt gemaakt met den bouw voor rekening van den staat van een spoorweg tusschen Djokdjokarta en Tjilatjap, en van een dergelijken weg tot verbinding van het station Soerabaija met den mond der Kali-Mas (Oedjoeng) (1 Aug.)

Den Radja van Tenom wordt een Nederlandsch-Engelsch ultimatum gesteld (14 Aug.)

Proclamatie aan de Vorsten, de Rijksgrooten en de bevolking in het gewest van Atjeh en Onderhoorigheden (19 Aug.)

1884 Verdere afschaffing van eenige persoonlijke diensten op Java en Madura (1 Sept.)

De schipbreukelingen van de «Nisero» worden door den Radja van Tenom uitgeleverd. De Radja onderwerpt zich op nieuw aan het Nederlandsch gezag (10 Sept.)

Opening voor het publiek verkeer van het gedeelte Bandong—Tjitjalengka van de westerlijnen der staatsspoorwegen op Java (10 Sept.)

Reorganisatie van het bestuur in het gewest van Atjeh en Onderhoorigheden. De kolonel H. Demmeni treedt op als civiel en militair Gouverneur (13 Sept.)

Opening voor het publiek verkeer van den stoomtramweg Batavia—Meester-Cornelis (15 Sept.)

De «Javasche Visch-Reederij», ten doel hebbende de uitoefening der vischvangst met stoomschepen met behulp van electrisch licht en den verkoop van visch in den archipel, opgericht te Batavia (19 Sept.)

De landbouwschool te Buitenzorg opgeheven (30 Sept.)

Onlusten onder de Chineezen in de Westerafdeeling van Borneo. De controleur bij het binnenlandsch bestuur J. C. Rijk in Mandor vermoord (Oct.)

Tentoonstelling van voortbrengselen van eenige takken van nijverheid en kunst in den planten- en dierentuin te Batavia (Nov.)

De oudste zoon van den Onderkoning van Riouw wordt, onder den naam van Abdoel Rachman Maadlam Sjah, tot Sultan van Lingga, Riouw en Onderhoorigheden verheven (23 Dec.)

Afschaffing van de slavernij of lijfeigenschap in Boeleleng (Bali).

Koortsen in Banjoemas en Bagelen.

Cholera. Pokken.

Veeziekte op Sumatra.

Koffiebladziekte.

Ziekte in het Cheribonsche suikerriet.

Buitengewone werking gedurende het geheele jaar van den vulkaan Merapi (Midden-Java).

1885 Ter hoofdplaats Boeleleng (Bali) heeft op plechtige wijze de vrijverklaring plaats van de slaven en lijfeigenen in de afdeeling van dien naam (1 Jan.)

Groote brand te Padang Sidempoean (Sumatra's Westkust) (13 Jan.)

Overlijden van Toekoe Bintara Kemangan, Radja van Gigieng (nacht van 30 op 31 Jan.)

De onlusten onder de Chineezen in Mandor ter Westerafdeeling van Borneo, tijdelijk bedwongen, breken op nieuw uit. De controleur bij het binnenlandsch bestuur van Mampawa, F. van Braam Morris, te Mentidoeng gesneuveld (5 Febr.) De kolonel, chef van den generalen staf, A. Haga, wordt tijdelijk belast met het civiel en militair gezag in de Westerafdeeling van Borneo (27 Febr.) en aanvaardt den 18den Maart het bestuur.

De bestuurder van het landschap Gianjar op Bali staat zijn land aan den Dewa Agoeng van Kloenkoeng af, die dezen afstand aanvaardt (Febr.)

De werkzaamheden aan de geconcentreerde stelling in Groot-Atjeh worden ten einde gebracht (1 Maart). Het 10de en 11de bataljon infanterie gaan naar Java terug.

Eene door kwaadwilligen en geestdrijvers beraamde poging om eenen algemeenen

opstand in de Padangsche Bovenlanden te verwekken wordt tijdig ontdekt en verijdeld (Maart).

1885 Vaststelling van bepalingen, regelende het constateeren der ziekte van burgerlijke ambtenaren, die een buitenlandsch verlof tot herstel van gezondheid verzoeken (24 Maart).

Definitieve openstelling voor publiek verkeer van het gedeelte Kramat—Meester-Cornelis van den stoomtramweg Batavia—Meester-Cornelis, en van het gedeelte Koedoes—Pati—Joana der hoofdlijn van den stoomtramweg Samarang—Joana (April).

Onlusten in de Toba-landen bedwongen (April).

Afkondiging van de door den Koning vastgestelde nieuwe organisatie van het personeel van den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken (9 April).

Overlijden van den Sultan van Djambi, Ratoe Mohamad Mahildin bin Sultan Adoel Rachman Naçr Oedin (10 April).

Opheffing van de sluiting der Atjehsche havens voor allen in- en uitvoer (April).

Pangeran Perbatasari, de hoofdleider van het jongste verzet in de Boven-Doesoen (Z.- en O.-afdeeling van Borneo), wordt met tal van volgelingen binnen het gebied van Koetei gevangen genomen (April).

De Radja van Rigas (Westkust van Atjeh), Potjoet Mohamad, sterft (13 April), en wordt opgevolgd door zijn oudsten zoon Potjoet Ismaël, die den 27sten April plechtig als Radja wordt geïnstalleerd.

Hevige uitbarting van den vulkaan Smeroe (Oosthoek van Java) (18 en 19 April). De koffie-onderneming Kalibening wordt door de lava-stroomen gedeeltelijk verwoest. De administrateur der onderneming, zoomede eenige opzieners en werklieden, verliezen bij deze ramp het leven.

Chineesche zeeroovers maken de kusten van Deli, Asahan en Serdang (Oostkust van Sumatra) onveilig (Mei en Aug.)

Twee inlanders dringen onverhoeds de societeit te Djambi binnen, vermoorden één en verwonden twee der aanwezige Europeanen (23 Mei).

Aan R. A. Eekhout, R. H. Eyssonius de Waal en Jhr. O. J. A. Repelaer van Driel concessie verleend voor den aanleg en de exploitatie van een spoorweg, aansluitende aan een der stations van den staatsspoorweg Djokdjokarta—Tjilatjap, en van daar loopende door de kloof van de Serajoerivier over Poerwokerto, Sokaradja en Poerworedjo naar Bandjarnegara (Banjoemas) (4 Juni).

Vaststelling van een algemeen reglement op den aanleg en de exploitatie van stoomtramwegen voor algemeen verkeer in N.-I., en van voorwaarden, waarop vergunning kan worden verleend voor den aanleg en de exploitatie van dergelijke stoomtramwegen (13 Juni).

Vergunning verleend aan G. J. C. van Vollenhoven en P. Cheriex om in de residentie Pasoeroean, van Waroengdowo tot Sengon, en aan E. Fabius om in dezelfde residentie, van de dessa Kali-anjar over Bangil, Kasri en Gempol naar Parrong, stoomtramwegen aan te leggen en te exploiteeren (23 Juni).

Aan Th. Boom, J. A. Ceulen en C. W. Groskamp vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg in de residentie Soerabaija, van Waroe over Krian en Prambon naar Modjosari,

met zijtakken van Krian naar Djerebeng, Koepang en Sido-ardjo en van Prambon naar Porrong (23 Juni).

1885 Aan A. L. Bennink Janssonius en C. A. Olivier wordt vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg van Modjokerto naar Peterongan, met zijtakken naar Djatiredjo en Ngoro, en van Modjokerto langs Patjing en Modjosari en terug over Ketanen en Ngembeh naar Patjing (10 Juli).

Aan J. L. de Grave en G. C. E. van Daalen wordt voor den tijd van vijftig achtereenvolgende jaren vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een machinale zuiver-watervoorziening ten behoeve der hoofdplaats Soerabaija (5 Aug.)

Nieuwe regeling der zegelbelasting (11 Aug.)

De in 1881 aan F. E. en L. C. G. Simonnar verleende concessie tot mijnontginning in de residentie Z.- en O.-afdeeling van Borneo wordt met alle de daaraan verbonden rechten en verplichtingen overgedragen ten name van de «Borneo Maatschappij» (13 Aug.)

Eene gewapende bende onder aanvoering van Matowa Tjamba-Tjamba bedreigt de rust in de Noorder-districten van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch wordt weldra uiteengedreven. De aanvoerder sneuvelt in den strijd (17 en 19 Aug.)

Onlusten in Djambi. Kwaadgezinden doen een aanval op onze bezetting, doch worden teruggeslagen (27 en 28 Aug.) De gouvernements steenkolenloodsen worden in brand gestoken (2 Oct.), en onze vestiging en benting herhaaldelijk beschoten (Oct.)

Aan C. H. D. Boudriot wordt vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg in de residentie Soerabaija, van Djombang naar Dollok (2 Sept.)

Vaststelling van een reglement op den aanleg en het gebruik van tramwegen ten behoeve van ondernemingen van landbouw en nijverheid (9 Sept.).

Aan R. A. Eekhout, R. H. Eyssonius de Waal en Jhr. O. J. A. Repelaer van Driel vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg in de residentie Banjoemas, van de dessa Kali-bagor over Soekaradja naar Poerbolinggo (19 Sept.)

De rust in Mandor hersteld. De kolonel, chef van den generalen staf, A. Haga, wordt eervol ontheven van het civiel en militair gezag in de Westerafdeeling van Borneo (26 Sept.)

Vergunning verleend aan A. A. W. Brewer tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg van de hoofdplaats Pasoeroean tot de dessa Banjoe-Biroe, met een zijtak naar Redjoso (30 Sept.)

Invoering van rechtstreeksch bestuur in het voormalig panembahanschap Madura (1 Nov.)

Ongeregeldheden te Poeloeng in de assistent-residentie Ponorogo van de residentie Madioen (1 en 2 Nov.)

Opening voor het publiek verkeer van den staatsspoorweg Batavia—Tandjong-Priok (2 Nov.)

Vaststelling van een algemeen reglement voor de spoorwegdiensten in N.-I. (3 Nov).

Eene bende gewapende Djambineezen doet een aanval op Loeboe-Mehang

in de afdeeling Iliran en Banjoeasin van de residentie Palembang. Twee politiedienaren sneuvelen (13 Dec.) Den volgenden dag den aanval hervattende, worden de kwaadgezinden met verlies door de politiedienaren teruggedreven.

1885 Eene Atjehsche bende vertoont zich in het Tamiangsche, residentie Oostkust van Sumatra (Dec.)

Cholera. Pokken. Koortsen.

Veeziekte op Java en Sumatra.

Hevige bandjirs op Java en in Menado.

Buitengewone vulkanische werkzaamheid.

1886 Aan J. E. F. Marcella vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg in de residentiën Pasoeroean en Soerabaija, van de dessa Meliekan naar de dessa Modjosarie (5 Jan.)

Vergunning verleend aan P. L. H. Stennekes tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg in de residentie Pasoeroean, van het koffie-etablissement te Toempang, over de dessa's Blimbing en Pakis, de halte Toempang van den staatsspoorweg, de hoofdplaats Malang, Boeloelawang en Toeren, naar Sanan in het district Gondanglegie (21 Jan).

Zware overstroomingen in het grootste gedeelte van Midden-Java (Jan.)

Aan A. Resink en F. A. Enklaar van Guericke vergunning verleend tot den aanleg en de exploitatie van een stoomtramweg in de residentie Djokdjokarta, van de hoofdplaats Djokdjokarta naar Brosot (4 Febr.)

De overstroomingen in Midden-Java duren voort (Febr.)

Ongeregeldheden op het particuliere land Tjomas, nabij Buitenzorg (Febr. en Mei).

Vergunning verleend aan J. B. van Overvest om ter hoofdplaats Soerakarta en van daar naar Bojolali een stoomtramweg aan te leggen en te exploiteeren (6 Maart).

Regeling van het oogstverband (7 Maart).

Gemeenschappelijk optreden van het bestuur ter Westerafdeeling van Borneo en het Serawaksch bestuur tegen de Batang Loepar-Dajaks, die getuchtigd worden.

Vaststelling van een algemeen reglement voor den dienst en het vervoer op de secundaire spoorwegen in N.-I. (30 Maart).

Midden-Java wordt nog steeds door overstroomingen geteisterd (Maart).

Herziening der bepalingen op de heffing der verponding in N.-I. (19 April).

Het geheele zout-etablissement te Nembakar (Madura) brandt af (25 April).

Groote brand in de Chineesche kamp te Laboean-Deli, Oostkust van Sumatra (25 April).

Vaststelling van een reglement op de openbare verkoopingen en van bepalingen omtrent het houden van openbare verhuringen en verpachtingen in N.-I. (April en Juli).

Eene bende Gajoe's, afkomstig van Poetih Ambang (Gajoekiri), doet een inval in het gebied van Toengkoe di Karang (Tamiang, Oostkust van Sumatra), doch wordt met verlies teruggedreven (April).

Eene Chineesche houtzaagonderneming aan de Soengei-Sedakan (Beneden-Langkat, Oostkust van Sumatra) in den nacht van 14 op 15 Mei door eene Atjehsche bende afgeloopen en verbrand. Twee Chineezen worden daarbij gedood en vier gewond.

1886 Een Atjehsche bende overvalt in den nacht van 1 op 2 Juni eene op Tamaran-estate (West-Langkat, Oostkust van Sumatra) opgerichte benting. Twee militairen en een Europeesch assistent der onderneming worden gedood, en acht militairen en een Europeesch assistent gewond.

Het onder Nederlandsche vlag varend stoomschip «Hok Canton» wordt te Rigas (Westkust van Atjeh) overvallen en geplunderd. Twee Europeesche opvarenden gedood. De gewonde gezagvoerder, diens echtgenoot en een Europeesch machinist worden aan wal gebracht (14 Juni). Eene expeditionaire macht, den 20en Juni van Oleh-leh ter bevrijding der gevangenen naar Rigas gezonden, keert den 26en d. a. v. onverrichterzake terug. De gezagvoerder overleden en de beide andere gevangenen in het binnenland gevoerd.

Groote brand te Joana (residentie Japara). 915 huizen, waarvan 231 met pannen gedekt, worden een prooi der vlammen (13 Juli).

Feestelijke opening van de stoomtramlijn Kota-Radja-Lamjong en van de nieuwe brug over de Atjeh-rivier (18 Juli).

Opening der sectie Laboean—Medan der lijn Belawan—Medan—Deli Toewa (25 Juli).

Verraderlijke aanval van eenige inboorlingen van Biak (Nieuw-Guinea) op het stoomschip «Coredo» van Ternate. De gezagvoerder en drie inlandsche opvarenden worden gedood (Juli). De schuldige kampongs worden getuchtigd (Aug.)

Machtiging verleend tot opening voor publiek verkeer van het gedeelte Tagal-Ketapang Slawi van den spoorweg Tagal-Balapoelang (14 Aug.)

Uitlevering der beide gevangenen van het stoomschip «Hok Canton» (6 Sept.)

De hoogleeraar Dr. C. A. Pekelharing en Dr. C. Winkler worden ter beschikking van den Gouverneur-Generaal gesteld tot het instellen van een onderzoek naar de middelen tot bestrijding van de in N.-I. heerschende ziekte genaamd beri-beri (30 Sept.)

Chineesche zeeroovers maken de kust van Batoe-Bahra (Oostkust van Sumatra) onveilig (Sept.)

De Atjehsche prauwenvaart en vischvangst verboden langs de noordkust van Atjeh, van Koeala Segli (die open blijft) tot en met Koeala Merdoe (10 Oct.)

Plechtige overgave en inwijding van den door het gouvernement aan de bevolking van Mandor (Westerafdeeling van Borneo) geschonken nieuwen tempel aldaar (12 Oct.)

Overstroomingen in het zuiden der residentie Bagelen (21—26 Oct.)

Aan W. A. Zilver Rupe en A. J. Snouck Hurgronje vergunning verleend tot het aanleggen en exploiteeren van twee stoomtramwegen, als:

a. in de residentie Soerabaija, van de Oedjong ter hoofdplaats Soerabaija over de Bibisbrug, Kramat-Gantong en Wonokromo naar Sepandjang, met een zijtak van Kramat-Gantong naar Koepang; en

b. op het eiland Madura, van Bangkalan naar Kamal (24 Oct.)

Moeilijkheden met de Raja-Bataks in de residentie Oostkust van Sumatra (Nov.)

De nieuwe versterking te Mandor voltooid, en door het daarvoor bestemd detachement onder een officier betrokken (medio Nov.)

Regeling van de onderlinge rechten en verplichtingen der werkgevers en der van buiten den vasten wal van het gewest afkomstige werklieden op de

ondernemingen van land- of mijnbouw in het gouvernement Sumatra's Westkust (30 Nov.)

1886 Reorganisatie van het bestuur in de Z.- en O.-afdeeling van Borneo (30 Nov.)

Het bezette gebied van Groot-Atjeh door bandjirs geteisterd (4—10 Dec.)

De generaal-majoor H. Demmeni, civiel en militair gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden, overlijdt te Pajakombo, werwaarts hij zich tot herstel van gezondheid had begeven (13 Dec.)

Hevige bandjirs in de residentie Tagal (18 Dec.)

Uitstel van betaling gedurende vijf jaren verleend voor de betaling van den cijns die in 1887 en volgende jaren verschuldigd is voor het door tusschenkomst van het gouvernement verkregen suikerriet (wet van 25 Dec.)

Gedurende vijf jaren, te rekenen van 1 Juni 1887, ontheffing verleend van de betaling van uitvoerrecht voor suiker (wet van 25 Dec.)

Gedrukte toestand der suikerindustrie.

Cholera. Pokken. Beri-beri onder het leger. Koortsen.

Veeziekte.

Koffiebladziekte.

Buitengewone vulkanische werkzaamheid.

1887 De wacht bij de Willemstoren (Poeloe-Bras) door Atjehers overvallen (3/4 Jan.)

Uitvaardiging van verbodsbepalingen tegen het werven van inlanders tot het verrichten van arbeid buiten N.-I. (9 Jan.)

De zetel van het bestuur in de residentie Oostkust van Sumatra wordt verplaatst van Bengkalis naar Medan, en dat bestuur gereorganiseerd (25 Jan.)

Vaststelling van een nieuw reglement op het rechtswezen in dat gewest (21 Febr.)

Invoering der heffing van een accijns van petroleum in de gewesten waar van wege het N.-I. bestuur invoerrechten worden geheven (1 Maart).

Eene bende Atjehers, die binnen onze linie gedrongen was en in de kampong Koewala stelling genomen had, wordt na een hevig gevecht daaruit verdreven (4 April).

Vaststelling van nieuwe regelen, in acht te nemen bij aanvragen om concessie voor den aanleg en de exploitatie van spoorwegen voor algemeen verkeer in N.-I. (24 April).

Openstelling voor het publiek verkeer van den zijtak Medan—Timbang Langkat van den Deli-spoorweg (1 Mei).

Troemon wordt verontrust door Atjehsche benden (Mei), die echter door de Troemoneezen, gesteund door eene derwaarts gezonden militaire colonne, verdreven worden (Aug.)

Reis van den Gouverneur-Generaal naar Midden-Java (Juni—Juli.)

Openstelling voor het publiek verkeer van den staatsspoorweg Djokdjokarta—Tjilatjap, met den zijtak Koetoardjo—Poerworedjo (20 Juli)

Vaststelling van bepalingen tot verbetering van het toezicht op het vervoer van personen en goederen door middel van stoomschepen (22 Juli.)

De Toba-landen worden door benden kwaadwilligen onder aanvoering van Si Sarboet en Parloepoe (broeder van Singa Manga Radja) verontrust (einde Juli.) Door onmiddellijk derwaarts gedirigeerde troepen werd de rust spoedig hersteld; de troepen keerden einde Nov. terug met achterlating van tijdelijke versterkingen in Toba en Silindong.

Vaststelling van nieuwe modellen, behelzende de voorwaarden waaronder de

exploitatie van 's lands bosschen op Java en Madura wordt aanbesteed en gegund (30 Aug.)

1887 Wet van 6 Juli 1887, bevelende den aanleg voor rekening van den staat van een spoorweg in het gouvernement Sumatra's Westkust, in N.-I. afgekondigd (6 Sept.)

De Atjehsche kust van Segli tot Kloempang weder opengesteld voor de prauwvaart en vischvangst, en het verbod voor de Atjehsche prauwen om de eilanden Nasi, Bras en Way aan te doen, ingetrokken (Sept.)

Aanvallen van Atjehsche benden op de versterking te Edi worden met schitterend succes afgeslagen (11 Sept. en 6 Nov.)

De Atjehsche prauwvaart en vischvangst verboden op het deel der westkust bezuiden Soesoeh tot Troemon, met uitzondering van Tampat Toewan (1 Oct.)

Eene bende van 400 Atjehers, die zich binnen de linie nabij Kota-Radja Bedil had genesteld, wordt door onze troepen verdreven (2 Oct.)

De Raja-Bataks doen een inval in het landschap Padang (Oostkust van Sumatra), doch worden verjaagd (8—27 Oct.)

Aanleg eener telegraaflijn van Medan naar Padang Sidempoean.

Afkondiging van een reglement op het verleenen van pensioenen aan inlandsche burgerlijke landsdienaren op Java en Madura (23 Oct.)

Regeling van de onderlinge rechten en verplichtingen der werkgevers en der van buiten het gewest afkomstige werklieden op de ondernemingen van land- of mijnbouw in de residentie Palembang (4 Nov.)

Verlenging der overeenkomst met de Nederlandsche Handel-maatschappij voor den tijd van vijf jaren, ingaande met 1 Januari 1890 (5 Nov.)

Tjilatjap door de militaire bezetting ontruimd (einde Nov.)

1888 Instelling van een laboratorium voor onderzoekingen op het gebied van pathologische anatomie en bacteriologie te Batavia (15 Jan.)

Inlijving van eenige Bataksche landschappen (20 Jan.)

Krachtens de hem bij staatsblad 1888, n°. 33, verleende bevoegdheid, wordt door den civielen en militairen gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden alle in- en uitvoer in eenige staatjes ter Westkust verboden. (Febr. en Maart).

Vaststelling van regelen voor den afstand in erfpacht van tot het staatsdomein behoorende gronden in de residentie Z.- en O.-afdeeling van Borneo (21 Maart).

De invoer van sterke dranken in het Nederlandsche gedeelte van Nieuw-Guinea verboden (31 Maart).

Regeling van de onderlinge rechten en verplichtingen der werkgevers en der van elders afkomstige werklieden op de ondernemingen van land- of mijnbouw in de residentiën Ternate en Onderhoorigheden en Amboina (29 April).

Wet, houdende machtiging tot het sluiten van eene overeenkomst voor de bediening van de pakketvaart in den Nederlandsch-Indischen Archipel, gedurende de jaren 1891 tot en met 1905 (in N.-I. afgekondigd 18 Mei).

Wet, houdende goedkeuring der op 8 Juni 1887 te Madrid tusschen Nederland en Spanje gesloten handels- en scheepvaartovereenkomst (in N.-I. afgekondigd 20 Mei).

Concessie verleend aan J. P. van der Ploeg te Batavia tot het winnen van

van steenkolen op een terrein, gelegen ter plaatse van de verlaten Gouvernements-steenkolenmijn Oranje-Nassau te Pengaron, residentie Z.- en O.-afdeeling van Borneo (8 Juli).

1888 Onlusten te Tjilegon (Bantam). De assistent-resident van Anjer J. H. H. Gubbels met zijn gezin en eenige Europeesche evenals de meeste Inlandsche ambtenaren worden vermoord (9 Juli). De rust wordt spoedig hersteld met behulp van militaire macht, daartoe onverwijld van Batavia gezonden.

Woelingen van geestdrijvers en hun aanhangers in Midden- en Oost-Java, waaraan echter door de Inlandsche bevolking geen deel wordt genomen.

Talrijke arrestatiën waarbij de hoofden der ontdekte samenzweringen worden opgevat.

Onrust onder de Europeesche bevolking (Aug.)

De Gouverneur-Generaal van Rees treedt af (29 Sept.)

Mr. CORNELIS PIJNACKER HORDIJK,

geboren te Drumpt den 13 April 1847, zoon van Abraham Pijnacker Hordijk, medicinae doctor te Drumpt en te Tiel, en van Geertruida Johanna van Wijk.

Studeerde te Utrecht in de rechten van	17 Oct. 1864
Bevorderd tot doctor in de beide rechten na verdediging van stellingen	28 Nov. 1873
Hoogleeraar aan het athenaeum illustre en de gemeentelijke universiteit te Amsterdam	4 Maart 1874
Voorzitter der plaatselijke schoolcommissie aldaar . . .	2 Sept. 1878
Hoogleeraar in de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de rijks-universiteit te Utrecht, om onderwijs te geven in het oud-vaderlandsch recht en zijne geschiedenis	1 Maart 1881
Minister van binnenlandsche zaken	10 Febr. 1882
Met ingang van 22 April 1883 op zijn verzoek eervol als zoodanig ontslagen	22 April 1883
Lid der plaatselijke commissie voor het middelbaar onderwijs te 's-Gravenhage	27 Nov. 1883
Commissaris des Konings in de provincie Drenthe . .	19 Juni 1885
Op zijn verzoek eervol ontslagen als lid der plaatselijke commissie voor het middelbaar onderwijs te 's-Gravenhage .	9 Juli 1885
Met ingang van 1°. Oct. 1885 benoemd tot lid in het college van curatoren der rijks-universiteit te Groningen . .	20 Sept. 1885
Met ingang van 1°. Maart 1887 benoemd tot voorzitter tevens lid van het college van regenten over de rijks-werkinrichtingen, Veenhuizen N°. 1, 2 en 3	30 Jan. 1887
Benoemd tot Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië	19 Juni 1888
Met ingang van 10 Juli 1888 op zijn verzoek eervol ontslagen als commissaris des Konings in de provincie Drenthe en als curator van de rijks-universiteit te Groningen . . .	4 Juli 1888
Op zijn verzoek eervol ontslagen als voorzitter tevens lid van het college van regenten over de rijks-werkinrichtingen, Veenhuizen N°. 1, 2 en 3, onder dankbetuiging voor de in die betrekking bewezen diensten	18 Juli 1888
Uit Nederland vertrokken	25 Aug. 1888
Van Marseille naar Indië vertrokken met het stoomschip „Sumatra"	30 Aug. 1888

Te Batavia aangekomen [1]. . . . . 28 Sept. 1888
Opgetreden [2]) . . . . 29 Sept. 1888

Decoratiën.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw . . . . 11 Febr. 1883
Commandeur van die orde . . . . 10 Mei 1889

Pijnacker Hordijk gaf in het licht:

„Nederlands behoefte aan meer dan ééne hoogeschool. Redevoering bij de aanvaarding van het hoogleeraarschap in de rechtsgeleerdheid aan het Athenaeum illustre te Amsterdam, uitgesproken den 27 April 1874". Utrecht, J. L. Beijers. 1877. 8°;

„De taak van den beoefenaar der Nederlandsche rechtsgeschiedenis. Redevoering bij de aanvaarding van het hoogleeraarsambt aan de Rijks-Universiteit te Utrecht 7 Oct. 1881." Utrecht, J. L. Beijers. 1881. 8°;

„Rechtsbronnen der stad Zutphen van het begin der 14e tot de tweede helft der 16e eeuw". 1881. 8°. (N°. 2, 1e reeks van de Werken der Vereeniging tot uitgave der bronnen van het oude vaderlandsch recht, gevestigd te Utrecht);

„Quedam narracio de Groninghe, de Threnthe, de Covordia et de diversis aliis sub diversis episcopis Trajectensibus". (In de Werken van het Historisch Genootschap te Utrecht, N°. 49).

Pijnacker Hordijk huwde te Utrecht 18 Dec. 1873 met Theodora Esther Clasina van Bijnkershoek van der Koog, geboren te Maastricht 22 Jan. 1850, dochter van Mr. Jan Anton Cornelis van Bijnkershoek van der Koog, raadsheer in het hof van Limburg, en van Vincence Petronella van Toulon.

Uit dit huwelijk:

1. Gerard Johan Pijnacker Hordijk, geboren te Amsterdam 3 Nov. 1874, overleden te Utrecht 19 April 1882;
2. Vincence Petronella Pijnacker Hordijk, geboren te Amsterdam 29 Sept. 1876;
3. Maria Pijnacker Hordijk, geboren te Amsterdam 7 Juni 1881.

Zie: Cornelis Pijnacker Hordijk door Dr. H. F. Jonkman te Amersfoort, met portret (*Eigen Haard*, 1888, blz. 397—399); *Navorscher* 1890, blz. 127. — Portret: in de Maleische Almanak 1890 (14e jaarg.) Uitgave van H. Bruning, Djokjâkartâ, 8°.

---

[1]) Zie: «Het programma voor zijne ontvangst,» bijlage M.

[2]) Zie: «Het programma van het ceremonieel bij de overname van het bestuur,» bijlage N.

KORTE KRONIEK.

1888 Optreding van den Gouverneur-Generaal Mr. Cornelis Pijnacker Hordijk (29 Sept.)

Te Srikaton in Soerakarta wordt door een geestdrijver met zijn volgelingen eene poging gedaan tot verzet tegen het gezag van zijn souverein, het hoofd van het Mangkoe Negorosche huis. Deze poging, waaraan de bevolking geen deel neemt, wordt door het onverwijld optreden van het bestuur, gesteund door militaire macht, in de geboorte onderdrukt (11 Oct.)

Opheffing van het marine-etablissement op Onrust (15 Oct.)

Opening voor het publiek verkeer van de telegraphische verbinding van Java met Makassar via Boeleleng (17 Oct.)

Het gelukt den assistent-resident J. A. G. Brugman om met den hoofdvorst van Wadjo (Celebes) een politiek contract te sluiten (15 Nov.)

Verhoogde werking van den vulkaan Merapi (Midden-Java).

Krachtens de hem bij Ind. Staatsblad 1888, N°. 195, verleende bevoegdheid wordt door den gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden alle in- en uitvoer in de ter noordkust van Atjeh gelegen staatjes, van Batoe-Poetih af tot den westelijken oever van Kwala Merdoe, verboden (29 Dec.)

Algemeene en langdurige droogte.

1889 Vaststelling van een nieuw reglement op het beheer en toezicht over den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken (7 Febr.).

De serehziekte in het suikerriet breidt zich op Java uit. Bepalingen uitgevaardigd tot tegengang van de verbreiding dier ziekte (6 Maart).

Inval in Edi van talrijke vijandelijke benden, die de gemeenschap van de benting met de reede dreigen af te snijden. Na aankomst eener expeditionaire colonne uit Kota Radja worden de vijanden, na hardnekkigen tegenstand, met zwaar verlies uit hunne stellingen verdreven (April en Mei).

De landschappen Gorontalo, Limbotto, Bone en Boalemo (residentie Menado) worden onder rechtstreeksch bestuur gebracht (17 April).

De invoer van opium in het Nederlandsch gedeelte van Nieuw-Guinea verboden (18 Mei).

Herziening van de bepalingen tot regeling van de onderlinge rechten en verplichtingen der werkgevers en der van elders afkomstige werklieden in de residentie Oostkust van Sumatra (13 Juli).

Onze versterking Kota Pohama in Groot-Atjeh hevig beschoten uit eenige vijandelijke versterkingen nabij Kota Toeankoe. Een dier versterkingen wordt ten koste van belangrijke verliezen op den vijand veroverd (26 Juli).

Vaststelling van nieuwe voorwaarden voor de opiumpacht. Uitbreiding van de verboden kringen voor den invoer, het bezit, het vervoer en den verkoop van opium of overblijfselen van opium op Java (28 Juli).

Reis van den Gouverneur-Generaal naar de Preanger-Regentschappen (12 Aug.)

Openstelling voor het publiek verkeer van het gedeelte Tjitjalengka—Garoet van de westerlijnen der staatsspoorwegen op Java (14 Aug.)

Hevige koortsepidemie in de afdeeling Demak der residentie Samarang (Aug. en Sept.)

Vaststelling van een nieuw reglement op de openbare verkoopingen en van

nieuwe voorschriften omtrent het houden van openbare verhuringen en verpachtingen in N.-I. (7 Sept.)

1889 Uitgifte van verscheidene concessiën van landbouw en mijn-ontginning in de Westerafdeeling van Borneo. Regeling van de onderlinge rechten en verplichtingen der werkgevers en der van buiten het gewest afkomstige werklieden op de ondernemingen van land- of mijnbouw aldaar (20 Sept.)

Eene bende kwaadwilligen, die onder aanvoering van Singamaharadja de Toba-landen verontrust, wordt door onze troepen teruggedreven (Sept.)

Opening voor het publiek verkeer van de telegraphische verbinding van Java met Madura (24 Sept.)

Het jaar 1889 onderscheidt zich door eene zeer abnormale weersgesteldheid, tengevolge waarvan op vele plaatsen de oogst in mindere of meerdere mate mislukt.

1893 afgetreden

De Commissarissen-Generaal.

RIJCKLOF VAN GOENS Jr.,

geboren te Batavia den 11 Juni 1642, zoon van Rijcklof van Goens, Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, en van Jacobine Rosegaard.

Voor zijne opvoeding naar Nederland vertrokken met het schip „de Vogel Struys"	17 Dec. 1646
Aangenomen als assistent in dienst van de O. I. Comp. op *f* 300 's jaars en *f* 10 's maands kostgeld	1656
Naar Oost-Indië teruggekeerd met het schip „Orangie" .	22 Nov. 1656
Te Batavia aangekomen.	1 Juli 1657
Geplaatst ter secretarie van den Gouverneur-Generaal. .	Juli 1657
Naar Ceylon vertrokken.	2 Oct. 1658
Studeert onder de leiding van den predikant Philippus Baldaeus te Jafnapatnam van	Maart 1659—Maart 1660
Onderkoopman te Batavia op *f* 40 's maands	1660
Lid in den raad van justitie te Colombo	Oct. 1662
Koopman en landdrost (dessave) over de provinciën Gale en Mature (Ceylon) op *f* 50 's maands	Sept. 1663
Als commandeur over vier schepen van Gale naar Nederland vertrokken	23 Jan. 1669
Te Texel aangekomen	10 Aug. 1669
Door de Heeren XVII aangesteld tot raad extra-ordinair van Ned.-Indië.	1670
Van Texel naar Oost-Indië vertrokken met het schip „Brederode"	13 Oct. 1670
Te Tutecorijn aangekomen.	12 Mei 1671
Gouverneur van Ceylon.	12 April 1675
Door de Heeren XVII benoemd tot Commissaris-Generaal over geheel Indië	Dec. 1678
Afgetreden als gouverneur van Ceylon.	3 Dec. 1679
De regeering van Ned.-Indië, niet genegen hem zijne commissie te laten vervolgen, biedt hem aan de betrekking van superintendent, admiraal en veldoverste over de provinciën van Ambon, Banda, Makassar en Ternate, hetgeen door hem van de hand wordt gewezen	1680
Op zijn verzoek ontslagen	20 Sept. 1680
Als admiraal der retourvloot uit Indië vertrokken . . .	27 Nov. 1680
Als commissaris aan de Kaap de Goede Hoop. . . .	1681

In Nederland aangekomen	24 Juli	1681
Benoemd tot raad ordinair van Ned.-Indië		1684
Naar Oost-Indië teruggekeerd		1685
President van het college van schepenen te Batavia . .	Mei	1686
Overleden op de terugreis naar Nederland	14 Mei	1687

---

van Goens was gehuwd 1°. te Colombo 17 Maart 1667 met Louisa Brasser, geboren te Dantzig 24 Jan. 1649, overleden te Batavia 21 Juli 1680, dochter van Joost Brasser en Perpetua Trouwhart; 2°. met Catharina van Adrichem, overleden 1 Aug. 1687, dochter van Dirk van Adrichem, directeur van Suratte, en van Esther de Solemne.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jacob van Goens, geboren te Mature (Ceylon) 13 Dec. 1667, overleden 9 Mei 1668, begraven te Colombo;
2. Jacoba Africana van Goens, geboren aan boord nabij de Kaap de Goede Hoop 22 Maart 1669, overleden aan boord 8 Aug. 1669;
3. Justina van Goens, geboren te Amsterdam 22 Juli 1670, overleden op de reis naar Indië 29 Oct. 1670, begraven te Colombo;
4. Johanna Louisa van Goens, geboren te Colombo 13 Aug. 1672, overleden aldaar 3 Juli 1673;
5. Rijcklof Perpetuus van Goens, geboren te Colombo 26 Aug. 1673, overleden 28 Nov. 1720;
6. Louis Justus van Goens, geboren te Colombo 4 Nov. 1674, overleden 1708;
7. Johanna Jacoba van Goens, geboren te Colombo 26 Aug. 1676, overleden aldaar 8 Sept. 1676;
8. Mr. Volkert van Goens, geboren te Colombo 26 Sept. 1677, overleden 13 Oct. 1727, gehuwd met Anna Margaretha Lutha, overleden 21 Aug. 1763;
9. Perpetua van Goens, geboren te Colombo 26 Sept. 1677, overleden 4 Juni 1761, begraven te 's-Gravenhage 10 Juni 1761, gehuwd 1°. met Mr. Jan Reinoud Snevens, geboren te 's-Gravenhage omstreeks 1671, overleden 1708, advocaat voor het hof van Holland, zoon van Mr. Isaäc Snevens en Elisabeth van der Chijs; 2°. met Mr. Casparus Clotterbooke, begraven te 's-Gravenhage 25 Dec. 1745, zoon van Mr. Casparus Clotterbooke en Eva van Couwenhoven;
10. Constantia Louisa van Goens, geboren te Colombo 8 Aug. 1679, overleden 29 Oct. 1759, begraven te 's-Gravenhage 5 Nov. 1759, regentes van het burgerweeshuis aldaar, gehuwd met Cornelis François Duyvensz, begraven te 's-Gravenhage 15 Oct. 1759; commies ter financiën van H.H. Mog.

Zie: Valentijn. *Oud- en Nieuw Oost-Indiën.* IV, blz. 309, 371; *Berigten van het Historisch Genootschap te Utrecht.* V, (1856), blz. 1—47; van der Aa. *Biogr. Woordenboek;* de Jonge. *De opkomst van het Nederl. gezag in Oost-Indië.* VIII, blz. XIII, 198.

FREDERIK LAMBERTSZ. BENT,

gedoopt te Enkhuizen den 30 November 1638, zoon van Lambert Jansz. Bent en Ariaentje Adriaensdr.

Vermeld als koopman in dienst der O. I. Comp. en secunde van de Perzische directie	12 Aug. 1670
Provisioneel directeur in Perzië	15 Sept. 1673
Opperkoopman	3 Nov. 1673
Directeur in Perzië	30 Aug. 1675
Verzoekt ontslag	12 Febr. 1678
Door de Heeren XVII bevorderd tot raad extra-ordinair van Ned.-Indië	Nov. 1679
Over Ceylon, Coromandel en Malaka te Batavia aangekomen	26 Nov. 1679
Geïnstalleerd en bevestigd als raad van Indië	1 Sept. 1680
Door de Heeren XVII aangesteld tot Commissaris-Generaal over alle kantoren in Indië	23 Oct. 1680
Geëligeerd tot president van de weeskamer te Batavia .	6 Juni 1681
Is tegenwoordig bij de installatie van den Gouverneur-Generaal Speelman	25 Nov. 1681
Afgetreden als president van de weeskamer te Batavia .	23 Sept. 1682
Wordt door ongesteldheid verhinderd de functiën van Commissaris-Generaal uit te oefenen	Sept. 1682
Overleden te Batavia [1])	Oct. 1682

Zie Valentijn. *Oud en Nieuw Oost-Indiën.* IV, blz. 371, 374, 398; de Jonge. *De opkomst van het Nederl. gezag in Oost-Indië.* VIII, blz. XIII.

[1]) Tusschen 23 en 30 Oct. 1682. — Uit het bovenstaande, grootendeels ontleend aan het archief der voormalige O. I. Comp., blijkt o. a., dat minder juist is de mededeeling van de Jonge, dat Bent overleden was vóór dat zijne benoeming tot Commissaris-Generaal in Indië was aangekomen, en dat met Jan Lambertsz. Bent, door Valentijn vermeld als extra-ord. raad en ontvanger-generaal van N.-I. van 1681 tot 1683, de bovengenoemde Commissaris-Generaal zal zijn bedoeld.

Jonker HENDRIK ADRIAAN VAN REEDE TOT DRAKESTEIN,[1]

Heer van Mijdrecht, geboren in 1636, zoon van Jonker Ernst van Reede, Heer van de Vuursche en Drakestein, luitenant-houtvester van den lande van Utrecht, maarschalk van het Overkwartier van het Sticht, in 1633 wegens Utrecht gecommitteerd ter admiraliteit te Amsterdam, en van Jonkvrouwe Elizabeth van Utenhove.

Vaandrig in dienst van de O. I. Comp.	1662
Neemt de oude Koningin van Cochin (Kust van Malabar) gevangen	Febr. 1662
Provisioneel kapitein	Nov. 1662
Kwijt zich dapper bij het tweede beleg van Cochin en bij de verovering van die stad	7 Jan. 1663
Kapitein	Jan. 1663
Is bij de verovering van het fort Cananoor (Kust van Malabar)	15 Febr. 1663
Commandeur van de Kust van Malabar	1671
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	Maart 1677
Dient aan de hooge regeering te Batavia een verslag in over Ceylon	23 Nov. 1677
In Nederland teruggekeerd	1679
Koopt de ridderhofstad Mijdrecht waarmede hij wordt beleend	2 Jan. 1680
Uit dien hoofde beschreven in de Ridderschap 's lands van Utrecht	6 Jan. 1680
Door de Heeren XVII aangesteld en afgevaardigd tot Commissaris-Generaal „bekleed met hooge magt en authoriteit en voorzien van eene instructie" [2])	1684
Hem wordt als zoodanig toegekend een soldij van ƒ 1000 's maands, benevens vele andere voordeelen	Dec. 1684

---

[1]) Zijne kwartieren zijn: van Reede, van Utenhove, van Diest, van Renesse van Baer, van Nyenrode, Kethel van Hackfort, van Vehlen, Schimmelpenninck.

[2]) Eene instructie «hem speciaal dicterende om de kantoren in Bengale, op de kust van Choromandel, op Ceylon, Malabar, Soeratte en aan de Kaap te visiteren, alle frauden, mesusen, malversatiën te ontdekken, zoodanige redressen te beramen en in te voeren als noodig zouden zijn, niet alleen de schuldigen, maar de verdachte ambtenaren te ontslaan en met hunne stukken en informatiën naar Nederland op te zenden.» In zijne commissie werden hem toegevoegd Isaäc Soolemans, laatstelijk visitateur-generaal van Ned.-Indië, en Joannes Bacherus, opperkoopman, bevelhebber te water en te lande.

Van Texel vertrokken met het schip „de Purmer", van de kamer Amsterdam	24 Dec. 1684
Van de Kaap de Goede Hoop vertrokken	Aug. 1685
Op Ceylon aangekomen.	1685
Ter Kust van Coromandel aangekomen	1687
Herstelt aldaar de vervallen zaken in den handel en laat te Negapatnam een kasteel bouwen [1])	1687—1690
Ontwerpt het plan van het theolog. seminarie voor de Malabaarsche taal, opgericht te Naloer, een dorp bij Jafnapatnam	1690
Overleden nabij Bombay, aan boord van het schip „Drechterland", op eene reis van Ceylon naar Suratte . .	15 Dec. 1691
Zijn gebalsemd lijk wordt zeer plechtig onder eene prachtige graftombe in de nabijheid van Suratte begraven [2])	Jan. 1692

---

van Reede was gehuwd met Johanna Schade, dochter van Johan Schade en van diens 2de vrouw Elisabeth de Leeuw.

Uit dit huwelijk:

Jonkvr. Francina van Reede, Vrouwe van Mijdrecht, gehuwd 1°. met Maurice César de la Baije, Heer van Malay, overleden te Colombo 14 Febr. 1693, kapitein in dienst van de O. I. Comp., zoon van Messire Paul de la Baije, Baron du Theil, Heer van Neede, Pont-sur-Varme, Chavan, Malay, enz., generaal-majoor in dienst van de Vereen. Nederlanden; 2°. 1694 (huw.-contract dd. 11 Jan. 1694 voor notaris van Hees te Utrecht) met Jonker Anthonie Karel van Panhuys tot Voorn, geboren 3 Juni 1657, overleden 12 Jan. 1714, kapitein bij de infanterie, beleend met de ridderhofstad Vliet 21 Oct. 1699, zoon van Jonker Bartholomeus van Panhuys, Heer van Voorn, en van Jonkvr. Mechteld van Reede van Drakestein.

Zie P. Baldaeus. *Naauwkeurige beschrijvinge van Malabar en Choromandel*, enz. Amsterdam, 1672, blz. 116; F. Valentijn. *Oud en Nieuw Oost-Indiën.* IV, stuk 2, blz. 102, 149; V, stuk 1, blz. 5; V (Ceylon), blz. 247—285; V, stuk 2, blz. 41, 137, 138 (zijne instructie ten aanzien van de Kaap de Goede Hoop); Ferwerda. *Ned. Geslacht-, Stam- en Wapenboek.* II, stuk 1, Leeuwarden, 1772, (Genealogie van Reede); *Verhandelingen van het Zeeuwsch Genootschap.* VI, 1778. blz. 557; *Tijdschrift voor N.-I.* 4e jaarg. (1842), II, blz. 586; d'Ablaing van Giessenburg. *De Ridderschap van Veluwe.* blz. 340; *Tegenwoordige staat.* XII, blz. 212; *Navorscher* 1862, blz. 203; J. J. Meinsma. *Geschiedenis van de Nederlandsche Oost-Indische Bezittingen.* I, blz. 107, 108; de Jonge. *Opkomst.* VIII, blz. XIII, XIV, 13; C. A. L. van Troostenburg de Bruyn. *De Hervormde Kerk in N. O. I.* Arnhem, 1884, blz. 510. — Portret: zie Muller, Beschrijv. v. portr., n°. 4479.

---

[1]) Dat kasteel zou aan de Edele Comp. *f* 1.500.000 à *f* 1.600.000 of volgens anderen *f* 1.000.000 à *f* 1.200.000 hebben gekost.

[2]) De onkosten op die begrafenis gevallen bedroegen *f* 14.697—8—7, «na aftrek van 20 pCt. voor de differentie van 't gelt in Hollands gelt.»

Mr. SEBASTIAAN CORNELIS NEDERBURGH,

geboren te 's-Gravenhage den 7 Maart 1762, zoon van Mr. Herman Nederburgh, pensionaris van Rotterdam, en van Dina Adriana Spruyt.

Studeerde te Leiden in de rechten van	13 Sept. 1777
Aldaar in de beide rechten gepromoveerd na verdediging zijner dissertatie: „de violenta jurium defensione".	17 Sept. 1782
Tweede advocaat van de O. I. Compagnie te Amsterdam	Jan. 1787
Eerste advocaat van die Compagnie.	Juli 1787
Door den Opperbewindhebber der O. I. Compagnie benoemd tot Commissaris-Generaal over alle Compagnie's bezittingen in Indië en van de Kaap de Goede Hoop, op *f* 90.000 's jaars	29 Juni 1791
Voorzien van eene commissie of opene brieven, en van eene instructie [1].	19 Aug. 1791
Van Texel vertrokken met 's lands fregat „de Amazone", commandant A. Cuvel	Dec. 1791
Aan de Kaap de Goede Hoop aangekomen	12 Juni 1792
Van daar vertrokken.	2 Sept. 1793
Te Batavia aangekomen.	13 Nov. 1793
Met staatsie ingehaald	15 Nov. 1793
Door de colleges, enz., gecomplimenteerd	18 Nov. 1793
Te Batavia voorgesteld	9 Dec. 1793
President van de gecombineerde vergadering.	10 Dec. 1795
Verzoekt ontslag	22 Dec. 1795
Verzoekt zulks nader bij herhaling aan het Comité tot de zaken van den O. I. handel en bezittingen. . 10 Juli en	10 Nov. 1797
Doet eene reis over Java voor een onderzoek naar de duurte der rijst	1798
Het voormeld Comité staat hem toe naar Nederland terug te keeren . . . . , ...	12 Juli 1798
Ontvangt daarvan de tijding	Mei 1799
Op eervolle wijze ontslagen	1799
Legt zijne waardigheid neder bij de ontbinding der commissie van Commissarissen-Generaal op plechtige wijze te Batavia	28 Sept. 1799

[1] Zie over die Instructie: Nederburgh. Echte stukken. 's Hage, 1803, blz. 135; en Cornets de Groot. Over het beheer onzer koloniën. 's Hage, 1862, 8°., blz. 3.

Van Java vertrokken met een Hamburgsch scheepje	9 Oct. 1799
In Nederland aangekomen	20 Juni 1800
Doet verslag van zijne reis	22 Juli 1800
Rapporteert over zijne verrichtingen aan den raad der Aziatische bezittingen en etablissementen	1800
Gecommitteerd tot de commissie om het Staatsbewind te dienen van c. en a., omtrent den voet en wijze, waarop in het vervolg de handel op 's lands bezittingen in de O. I. zoude behooren gedreven en die bezittingen bestuurd te worden, enz.	11 Nov. 1802
Volkomen gedechargeerd door den raad der Aziatische bezittingen en etablissementen	17 Nov. 1803
Benoemd tot lid van dien raad op *f* 5000 's jaars	22 Maart 1804
Verzoekt van het aannemen van dien post te worden verschoond	10 April 1804
Dat verzoek wordt niet ingewilligd, doch hem vergund boven en behalve zijn traktement het genot van de helft van zijn pensioen groot *f* 5000 's jaars	27 April 1804
Staatsraad in buitengewonen dienst	15 Juli 1806
Toegevoegd aan de sectie koophandel en koloniën van den raad van state	16 Juli 1806
Vice-president van de commissie tot verevening en betaling van den achterstand	1807
Overleden op de hofstede Oostduin bij 's-Gravesande	3 Aug. 1811

Decoratiën.

Ridder der orde van de Unie	16 Febr. 1807
Commandeur van die orde	

Nederburgh heeft geschreven:

„Consideratiën over de Jacatrasche en Preanger-Regentschappen". Batavia, 25 Nov. 1796;

„Advertentie aan zyne landgenooten betrekkelijk onderscheiden gedrukte stukken in de jaaren 1799, 1800 en 1801 uitgegeeven op den naam van D. van Hogendorp". 's-Hage, 1802;

„Verhandeling over de vragen: of, en in hoe verre het nuttig en noodzakelijk zijn zoude, de O. I. bezittingen van deezen Staat, ofte sommigen derzelven, te brengen op den voet der W. I. volkplantingen; en of, en in hoe verre het voordeeliger voor dit Gemeenebest, en desselfs ingezeetenen, zijn zoude, den handel op voormelde bezittingen bij aanhoudendheid door eene uitsluitende compagnie te drijven, dan wel die voor allen 's lands ingezeetenen open te stellen; en in dit laatste geval: op welke voorwaarden, en onder welke bepalingen". 's-Hage, 1802, 8°.;

„Echte stukken betreffende het volbragt onderzoek der verrichtingen van de Generale Commissie in den jaare 1791 benoemd geweest over de O. I. bezittingen van den Staat en de Kaap de Goede Hoop, benevens den finalen uitslag van hetzelve", 's-Hage, 1803, 8º.;

„Request aan het Staatsbewind der Bataafsche Republiek", Mei 1803. 8º.;

Als lid van den Aziatischen raad heeft Nederburgh opgesteld een:

„Exposé succint des Etablissements Hollandais aux Grandes Indes", dat 28 Juni 1806 aan Koning Lodewijk werd aangeboden.

Nederburgh was 9 Oct. 1787 te 's-Gravenhage gehuwd met Elizabeth Geertrui Scheltus, geboren te 's-Gravenhage 29 April 1767, overleden te Leiden 6 Mei 1822, dochter van Mr. Isaäc Scheltus, landsdrukker, en van Maria Elisabeth de Rasière.

Uit dit huwelijk:

1. Mr. Herman Adriaan Nederburgh, geboren op Oostenburg bij Voorburg 4 Aug. 1788, overleden te Amsterdam 21 Aug. 1857, bewaarder der hypotheken en van het kadaster te Amsterdam, gehuwd met Anna Maria Marcks, geboren 28 Oct. 1787, overleden te Leiden 6 April 1849;
2. Maria Elisabeth Nederburgh, geboren op Oostenburg 31 Aug. 1789, ongehuwd overleden te Warmond 7 Juli 1881;
3. Mr. Cornelis Bastiaan Nederburgh, geboren op Oostenburg 14 Sept. 1790, overleden te Warmond 14 Febr. 1865, lid van de gedeputeerde staten van Z.-Holland, gehuwd te Voorburg 29 Juni 1825 met Clementia Cornelia Eliza Gevers, geboren te Maassluis 5 Oct. 1798, overleden te Warmond 3 April 1875, dochter van Mr. Abraham Gevers, president van de rechtbank van eersten aanleg te Rotterdam, en van Susanna Margaretha Beeldemaker;
4. Anna Maria Nederburgh, geboren te Arnhem 9 Aug. 1791, overleden te Doesburg 12 Sept. 1874, gehuwd op de hofstede Oostduin bij 's-Gravesande 27 Aug. 1822 met Christiaan Johan Bichon, geboren te Rotterdam 22 Febr. 1797, overleden te Doesburg 2 Febr. 1880, zoon van Herman Bichon, bewindhebber der W. I. Comp., en van N. Heldewier;
5. Mr. Johan Jacob Nederburgh, geboren op Sonsbeek bij Arnhem 22 Juni 1801, overleden te 's-Gravenhage 31 Jan. 1871, burgemeester van Naaldwijk, gehuwd te Leiden 27 Dec. 1832 met Wilhelmina van Olden, geboren te 's-Gravenhage 16 Febr. 1802, overleden te Doesburg 9 Mei 1855, dochter van Mr. Rudolf van Olden, thesaurier van den Prins van Oranje en raad en generaal meester van de munt te Utrecht, en van Ida Scheltus;
6. Sara Jacoba Hester Nederburgh, geboren op Sonsbeek 1 Juni 1802, overleden op Oudendijk bij 's-Gravesande 31 Jan. 1864, gehuwd te Zutphen 9 April 1824 met Mr. Jacobus Petrus de Fremery, geboren te Leiden 25 Febr. 1800, overleden op Oudendijk 12 Aug. 1874, burgemeester en secretaris van 's-Gravesande, notaris aldaar, lid van de provinciale staten

van Z.-Holland, zoon van Casparus de Fremery en Ursula Hortentia Sprecher de Bernegg.

Zie *N. Nederl. Jaarboeken*, Amsterdam, 1766—1798, 8⁰., XXVI, 1791, I, blz. 789, 823, 1955; *Vaderl. Magazijn van Wetenschap, Kunst en Smaak*. Amsterdam, 1803, II, blz. 243, noot; *Aanmerking over de verhandeling van Nederburgh* in een brief dd. Batavia 10 Aug. 1803. Amsterdam, 1804, 8⁰.; *Algemeene Konst- en Letterbode*. 1805. II, blz. 14; *Handelingen Ind. Genootschap*. I, 1854, blz. 323; *Tijdschrift Ind. T.- L.- en Volkenkunde*. III, 1855, blz. 110, 195, 299; *Tijdschrift voor N. I.* 1865. N. S. 3e jaarg. I, blz. 204, 454 (Inventaris van de door Nederburgh nagelaten geschriften) en blz. 459; Meinsma. *Geschiedenis van Ned. O. I. bezittingen*. I, blz. 244; G. Lauts. *Geschiedenis van de vestiging, enz. der Nederlanders in Indië*. V, blz. 275, 297; P. J. Veth. *Java*. II, blz. 518—520, 539, 541; van der Aa. *Biogr. Woordenboek;* de Jonge. *Opkomst*. XII, blz. XXXIX, XLV noot, XLIX, LIII, LVIII, LIX, LIX, LXIII, LXIX, 334, 335, 365, 382, 405, 425, 447, 556; *Bijdrage tot de geschiedenis van het Europeesch opperbestuur over N. I.*, Academisch proefschrift van G. J. A. van Berckel. Delft, 1880, blz. 37, 38, 199. — Portret: borstbeeld rechts, m. ridderorden, lith. m. wapen door H. W. Last. fol.

SIMON HENDRIK FRIJKENIUS,

gedoopt te Utrecht den 28 Maart 1747, zoon van Lambertus Bernhardus Frijkenius, raad, schepen, burgemeester en kerk- en potmeester te Wijk bij Duurstede, en van Anna Catharina Rademaker.

Luitenant bij het Ed. Mog. college ter admiraliteit te Amsterdam		1776
Kapitein ter zee bij de admiraliteit van West-Friesland en het Noorder-Kwartier	17 Nov.	1777
Luitenant-kolonel en kapitein ter zee ten dienste van de Republiek		
Door den Opperbewindhebber der O. I. Compagnie benoemd tot Commissaris-Generaal over alle Compagnie's bezittingen in Indië en van de Kaap de Goede Hoop, en tot commandant en chef van 's lands en Compagnie's navale macht in Indië, op *f* 15.000 's jaars [1])	29 Juli	1791
Voorzien van eene commissie of opene brieven, en van eene instructie [2])	19 Aug.	1791
Van Texel vertrokken met 's lands fregat „de Amazone", commandant A. Cuvel	Dec.	1791
Aan de Kaap de Goede Hoop aangekomen	12 Juni	1792
Van daar vertrokken	2 Sept.	1793
Te Batavia aangekomen	13 Nov.	1793
Met staatsie ingehaald	15 Nov.	1793
Door de colleges, enz., gecomplimenteerd	18 Nov.	1793
Te Batavia voorgesteld	9 Dec.	1793
Verzoekt ontslag	Dec.	1795
Overleden te Batavia	6 Juni	1797

Frijkenius, ook vermeld als Frykenius, gaf in 1796, in twee brieven, bericht van den ongeschikten toestand waarin de hoofdstad Batavia verkeerde, nadat onze andere bezittingen in handen der Engelschen waren gevallen.

---

[1]) Aan de door hem natelaten weduwe werd een pensioen van *f* 1500 's jaars verzekerd (Secrete resolutie van het Bewind dd. 25 Mei 1791).

[2]) Zie over die instructie: Nederburgh. Echte stukken. 's-Gravenhage, 1803, blz. 135; en Cornets de Groot. Over het beheer onzer koloniën. 's-Hage, 1862, 8°., blz. 3.

Frijkenius was 19 Nov. 1780 te Utrecht gehuwd met Anna Elizabeth Hooft, geboren te Bunnik en gedoopt aldaar 28 Dec. 1749, overleden te Utrecht 7 April 1833, dochter van Jan Jacob Hooft en Anna Maria Susanna Frijkenius [1]).

Uit dit huwelijk:

1. Anna Catharina Frijkenius, geboren te Thamen a/d Amstel (Uithoorn) 26 Febr. 1781;
2. Mr. Jan Jacob Frijkenius, gedoopt te Utrecht 14 Febr. 1783, ongehuwd aldaar overleden 16 Febr. 1807, kanunnik in het kapittel van Oudmunster te Utrecht.

Zie *Vaderl. Historie ten vervolge op Wagenaar.* XXIV, blz. 331—337; XXXVI, blz. 294; de Jonge. *Geschiedenis van het Ned. Zeewezen.* VI, st. 1, blz. 240, 268; van der Aa. *Biogr. Woordenboek.* VI, blz. 266; *Tijdschrift voor N. I.* 3e jaarg. I, Batavia, 1840, blz, 260; de Jonge. *Opkomst.* XII, blz. XLIX, volgg., LXIII, 335, 365, volgg., 367, 426; Lauts. *Geschiedenis van de vestiging, enz., der Nederlanders in Indië.* V, blz. 297; P. J. Veth *Java, geographisch, ethnologisch, historisch.* Haarlem, 1852—1862, II, blz. 539; *Bijdrage tot de geschiedenis van het Europeesch opperbestuur over Ned.-Indië.* Academisch proefschrift van G. J. A. van Berckel, Delft, 1880. blz. 37, 38.

---

[1]) Hertrouwd met Jacob Langerak Oosterland.

Mr. WILLEM ARNOLD ALTING.

Commissaris-Generaal over geheel Nederlandsch-Indië en de Kaap Goede Hoop van 15 November 1793 tot 17 Februari 1797. (Zie Gouverneurs-Generaal blz. 111).

HENDRIK VAN STOCKUM,

gedoopt te Amsterdam den 15 November 1739 [1]), zoon van Jan van Stockum en van Willemijntje Deunk.

Als jongen op eene gage van *f* 5 's maands met het schip „Voorland", van de kamer Amsterdam, van Texel naar Batavia vertrokken	2 Nov.	1754
Te Batavia aangekomen.	14 Juli	1755
Jong assistent op *f* 16 's maands.		1756
Assistent op *f* 24 's maands	16 Juni	1758
Boekhouder op *f* 30 's maands		1763
Ordinaris klerk in het ambachtskwartier te Batavia . .		1766
Overdrager in dat ambachtskwartier		1766
Onderkoopman op *f* 40 's maands	8 Juni	1768
Koopman en boekhouder op het negotiekantoor. . . .		1770
Tweede opperkoopman van het kasteel Batavia . . .		1771
Eerste opperkoopman van dat kasteel		1771
Kapitein der compagnie pennisten van dat kasteel. . .		1771
Raad extra-ordinair van Ned.-Indië	Nov.	1776
Buitenregent van de hospitalen		1780
President van het college van weesmeesteren		1780
Commissaris politiek bij den Bataviaschen kerkenraad .		1780
Belast met eene herziening van de in 1778 herdrukte Orders op de vrije vaart	23 Febr.	1781
President van het college curatoren en scholarchen over stadsscholen te Batavia		1784
Raad ordinair van Ned.-Indië	Jan.	1786
Directeur van de amfioen-societeit		1786
Eerste raad en directeur-generaal van Ned.-Indië . . .		1789
Door den Opperbewindhebber der O. I. Compagnie benoemd tot Commissaris-Generaal over alle Compagnie's bezittingen in Indië en van de Kaap de Goede Hoop . . .	29 Juni	1791
Voorzien van eene instructie [2])	19 Aug	1791

[1]) Des avonds in de Oude Kerk door Ds. Snethlage. Getuigen: Hendrik Deunk en Yda Doornik.

[2]) Zie over die instructie: Nederburgh. Echte stukken. 's Hage, 1803, blz. 135; en Cornets de Groot. Beheer. blz. 3.

Overleden te Batavia, vóór dat hij in de voormelde betrekking heeft kunnen optreden . . . . 24 Juni 1793

---

van Stockum was omstreeks 1779 te Batavia gehuwd met Catharina Elisabeth Romswinckel (weduwe van Otto Frans Nicolaas Marci, majoor der artillerie en fabriek- en keurmeester van kalk en steen te Batavia [1]), geboren te Batavia 20 Nov. 1744, overleden aldaar 18 Juni 1785, dochter van Matthijs Romswinckel en Catharina van der Dussen.

Uit dit huwelijk:

Catharina Wilhelmina van Stockum, gehuwd te Batavia 30 Maart 1801 met Joost Carel Romswinckel, geboren te Haarlem 1772, overleden te Batavia 29 Juli 1846, ridder der orde van den Ned. Leeuw, raad extra-ordinair en ontvanger-generaal van Ned.-Indië, laatstelijk koopman te Batavia [2]), zoon van Mr. Nicolaas Abraham Romswinckel, schout en secretaris van Nieuwveen, Zevenhoven, Noorden en Uiterbuurt, en van diens 1ste vrouw Johanna Dorothea Sellius.

Zie *N. Ned. Jaarboeken.* XXV, 1790, 2, blz. 1547; XXIX, 1794, I, blz. 72, 107; *Konst- en Letterbode*, V, 1790, blz. 21, 147; *Missive van G.-G. en Raden aan de Vergadering van XVII*, dd. 11 Juli 1793, op het Rijks Archief; *Tijdschrift voor N. I.*, 3e jaarg. (1840), I, blz. 260; de Jonge. *Opkomst.* XII, blz. 6—8.

---

[1]) Geboren te Lubeck, overleden te Batavia in 1778, zoon van Adolph Frederik Marçi en Maria Elisabeth Pape.

[2]) Uit dit huwelijk: Christina Henriëtte en Johanna Catharina Romswinkel, beiden op jeugdigen leeftijd overleden.

JOANNES SIBERG.

Commissaris-Generaal over geheel Nederlandsch-Indië en de Kaap de Goede Hoop van 14 December 1793 tot 28 September 1799. (Zie Gouverneurs-Generaal blz. 117).

Mr. PIETER GERHARDUS VAN OVERSTRATEN.

Commissaris-Generaal over Nederlandsch-Indië en de Kaap de Goede Hoop van 17 Februari 1797 tot 28 September 1799. (Zie Gouverneurs-Generaal blz. 115).

CHARLES HENRI VAN GRASVELD.

Den 11 November 1805 benoemd tot Commissaris-Generaal over Bataafsch Indiën doch op de reis derwaarts den 20 Juni 1806 teruggeroepen. (Zie Gouverneurs-Generaal blz. 122).

Mr. CORNELIS THEODORUS ELOUT,

geboren te Haarlem den 22 Maart 1767, zoon van Cornelis Pieter Elout, commissaris der bank van justitie, raad in de vroedschap, schepen, thesaurier en hoofdofficier van Haarlem, Heer van Schoten en hoofdingeland van de Hondsbossche voor Haarlem, en van Sara Salome van Orsoy.

Studeerde te Leiden in de rechten van. . . . . . . 1 Sept. 1783

Bevorderd tot doctor in de beide rechten na verdediging zijner dissertatie: „de testamento duorum una tabula condito". 1788

Advocaat te Amsterdam. 1788

Schout crimineel van Texel . . . . 27 Maart 1795

Raad in den hove van Holland en Zeeland . . . . . 5 April 1796

Lid in de commissie tot samenstelling van een civiel en crimineel wetboek . . . . 21 Mei 1799

Lid van het departementaal gerechtshof van de Texel . 25 Mei 1799

Procureur-generaal bij het nationaal gerechtshof. . . . 12 Maart 1802

Bij staatsbesluit der Bataafsche republiek benoemd tot Commissaris-Generaal [1]) voor de invoering van eene nieuwe wijze van bestier der Indische regeering, justitie en handel in Indië . . . . 11 Nov. 1805

Voorzien van opene brieven en van eene instructie [2]), vastgesteld bij staatsbesluit. . . . . 27 Jan. 1806

Zijne geldelijke voordeelen vastgesteld bij secreet staatsbesluit, L. Q. . . . . 27 Jan. 1806

Voorzien van eene secrete instructie [3]). . . . . . . 10 Febr. 1806

Op zijn verzoek eervol ontslagen als procureur-generaal bij het nationaal gerechtshof. . . . . 28 Mei 1806

Over de Vereenigde Staten naar Java vertrokken . . . 1806

Te New-York aangekomen, van daar teruggeroepen . . 20 Juni 1806

In Holland teruggekeerd. . . . . 4 Jan. 1807

Hem wordt een pensioen van *f* 6000 's jaars verleend . 12 Mei 1807

Lid van de commissie voor de samenstelling van een crimineel wetboek . . . . 18 Oct. 1807

---

[1]) Was door den Aziatischen raad voorgedragen voor de betrekking van Gouverneur-Generaal.

[2]) Zie omtrent die instructie: Cornets de Groot. Over het beheer onzer koloniën. 's-Hage, 1862, 8°., blz. 30; en Bijdragen T.-, L.- en Volkenkunde van N.-I., XII, Nieuwe Volgreeks, VIII, 1865, blz. 418.

[3]) Zie deswege die Bijdragen XII, Nieuwe Volgreeks, VIII, 1865, blz. 440 en 479.

Lid van den staatsraad . . . . 3 Juli 1808

Lid der commissie belast om na het decreet der inlijving van 10 Juli 1810 te Parijs Hollands belangen te behartigen . Juli 1810

Advocaat te 's-Gravenhage 1811

Lid der commissie bestemd tot het ontwerpen der staatsregeling . . . . Dec. 1813

Lid van den raad van state . . . . 6 April 1814

Benoemd tot staatsraad i. b. d. en tot Commissaris-Generaal over Ned.-Indië, en als zoodanig met zijne beide mede-commissarissen-generaal van der Capellen en Buyskes gemachtigd om, krachtens het verbond met Zijne Groot-Britannische Majesteit op den 13 Aug. 1814 gesloten, weder van Ned.-Indië bezit te nemen . . . . 22 Sept. 1814

Hem wordt als zoodanig toegekend *f* 150.000 's jaars gedurende den tijd van drie jaren, ingaande met den dag van vertrek naar Java, *f* 40.000 voor uitrusting, en bij terugkomst herstel van zijn actueel pensioen groot *f* 6000 's jaars . . . 7 Dec. 1814

Voorzien van eene instructie [1] . . . . 3 Jan. 1815

Van Texel naar Indië vertrokken met Zr. Ms. oorlogschip „de Admiraal Evertsen" . . . . 29 Oct. 1815

Te Batavia aangekomen . . . . 26 April 1816

Met zijne mede-commissarissen-generaal opgetreden en van den Britschen Luitenant-Gouverneur in rade het bezit van het eiland Java overgenomen [2] . . . . 19 Aug. 1816

Doet met van der Capellen eene inspectiereis over Java 1817

Afgetreden bij de plechtige inwijding der hooge regeering van Ned.-Indië te Batavia . . . . 16 Jan. 1819

Aanvaardt de terugtocht naar Nederland met Zr. Ms. oorlogschip „de Admiraal Evertsen" . . . . 16 Febr. 1819

Dat schip wordt in den Indischen oceaan lek en gestuurd tot aan het eilandje Diëgo Garcia nabij Ile de France (Mauritius), alwaar een Amerikaansche brik de equipage redde; terwijl het schip aan de golven wordt prijs gegeven 10 April 1819

Over St.-Helena naar Nederland vertrokken en daar aangekomen . . . . 29 Nov. 1819

Vóór zijne aankomst benoemd zijnde tot lid van de 2de kamer der staten-generaal, wordt dat eerbewijs door hem niet aangenomen; hij doet verslag van zijne zending en bedankt voor het hem toekomende pensioen groot *f* 6000. 1819

Benoemd tot plenipotentiaris des Konings om te Londen met gevolmachtigden van Zijne Groot-Britannische Majesteit

---

[1] Zie omtrent die instructie, Cornets de Groot. Beheer. blz. 55.

[2] Zie Ind. Staatsblad 1816, N°. 5; Meinsma. II, blz. 43.

in onderhandeling te treden over de belangen der beide staten, de O. I. bezittingen betreffende, mitsgaders over eene tot stand te brengen liquidatie ter zake van het overnemen der Ned. O. I. bezittingen uit handen van Groot-Britannië [1]), met toekenning van *f* 80 daggeld en *f* 2000 voor de reis heen en terug . . . . 12 Juni 1820

Minister van financiën . . . . 1 Mei 1821

Minister voor de nationale nijverheid en de koloniën . . 30 Maart 1824

Bepaald dat hij den titel zal aannemen van minister voor de marine en koloniën . . . . 5 April 1825

Op zijn verzoek met ingang van 1 Oct. 1829 eervol ontslagen, met behoud van den titel en rang van minister van staat . . . . 6 Sept. 1829

Overleden te 's-Gravenhage . . . . 3 Mei 1841

Elout was lid van de maatschappij der Nederl. letterkunde te Leiden en directeur der Holl. maatschappij van wetenschappen te Haarlem.

In het jaar 1885 werd zijn portret geplaatst bij de verzameling portretten in het paleis te Weltevreden (Batavia).

Decoratiën.

Ridder der orde van de Unie . . . . 23 April 1808

Commandeur der orde van den Ned. Leeuw . . . . 18 Nov. 1815

Grootkruis van die orde. . . . . 1 Dec. 1839

Uit de door Elout nagelaten papieren zijn getrokken de navolgende gepubliceerde bijdragen:

„Bijdragen tot de kennis van het koloniaal beheer". 's-Gravenhage, 1851. 8°.;

„Bijdragen tot de geschiedenis van het koloniaal beheer." 's-Gravenhage, 1861. 8°.;

„Bijdragen tot de geschiedenis der onderhandelingen met Engeland betreffende de Overzeesche Bezittingen 1820—1824". 's-Gravenhage, 1863. 8°.;

„Bijdragen betrekkelijk koloniale en andere aangelegenheden in den Raad van State behandeld". 's-Gravenhage, 1874. 8°.

Elout was 3 Aug. 1794 te Haarlem gehuwd met Henriëtte Josina van Eybergen, geboren te Haarlem 13 Juli 1768, overleden te 's-Gravenhage 17 Jan. 1853, dochter van Mr. Pieter Jacob van Eybergen, commissaris der bank van justitie te Haarlem, en van Susanna Christina van den Boogaard.

---

[1]) Hierdoor werden de grondslagen gelegd van het tractaat van 17 Maart 1824 (Nederl. Staatsblad 1824, N°. 39).

Uit dit huwelijk:

1. Cornelis Pieter Jacob Elout, geboren te Haarlem 26 Nov. 1795, overleden te Heemstede 3 Sept. 1843, generaal-majoor honorair, lid van den raad van Ned.-Indië, ridder van de 3de klasse der Milit. Willemsorde, ridder der orde van den Ned. Leeuw, versierd met de Java-medaille, gehuwd te Batavia 1 Febr. 1835 met Carolina Benjamina Catharina Brest van Kempen, geboren te Breda 31 Jan. 1807, overleden te Pau 20 Sept. 1888, dochter van Jacobus Joannes Brest van Kempen, directeur van 's lands drukkerij te Batavia, en van Maria Frederika van Engelen van Strijen;
2. Susanna Sara Elout, geboren te 's-Gravenhage 13 Maart 1797, overleden te Velp 12 April 1870, gehuwd te 's-Gravenhage 21 Oct. 1829 met Théodore Gevers Leuven, geboren te Tottenham, Essex (Engeland), 21 Dec. 1801, overleden te Velp 6 Febr. 1869, luitenant-kolonel bij de infanterie, zoon van Arnout Johannes Gevers Leuven, grondbezitter in Engeland, en van Louisa Elisabeth Parker;
3. Jacoba Petronella Elout, geboren te 's-Gravenhage 11 Maart 1798, overleden op den huize Pleekpoel bij Winterswijk 24 Mei 1856, gehuwd te 's-Gravenhage 10 Jan 1825 met Johannes Jacobus de Bruyn Prince, geboren te Velsen 14 Sept. 1798, overleden te Winterswijk 7 Juli 1868, lid van den gemeenteraad te Haarlem, zoon François Jacob Prince, baljuw van Velsen, en van Geertruida Elisabeth van Oosten de Bruyn;
4. Mr. Jacob Nicolaas Jan Elout, geboren te Haarlem 11 Nov. 1799, overleden te Padang 10 Juni 1834, president van den raad van justitie te Padang;
5. Arend Jan Elout, geboren te Haarlem 31 Juli 1801, overleden te 's-Gravenhage 21 Oct. 1822, candidaat in de rechten aan de hoogeschool te Leiden;
6. Henriëtte Veronica Christina Elout, geboren te 's-Gravenhage 13 Juli 1803, overleden aldaar 18 Oct. 1869;
7. Jonkhr. Mr. Pieter Jacob Elout, Heer van Soeterwoude, geboren te 's-Gravenhage 11 Aug. 1805, commandeur der orde van den Ned. Leeuw, versierd met het Metalen Kruis en met het teeken van 20-jarigen officiersdienst, achtereenvolgens vice-president van het gerechtshof te 's-Gravenhage, lid van den raad van state en van de beide kamers der staten-generaal, lid van staatscommissiën onder welke die voor de diplomatieke examens, verheven tot den Nederlandschen Adelstand, gehuwd 1°. op Changins bij Nyon 14 Oct. 1835 met Elisabeth Henriëtte Gravin de Saint George, geboren op Chardonay (Morges) 19 Maart 1811, overleden te 's-Gravenhage 20 Maart 1837, dochter van Gabriël Graaf de Saint George, kolonel, honorair kamerheer des Konings, enz., en van Caroline de Carteret; 2°. te Amsterdam 25 April 1845 met Jonkvr. Wilhelmina Louise van Loon, geboren te Amsterdam 16 Mei 1823, dochter van Jonkhr. Willem van Loon, lid van de ridderschap en van de provinciale staten van N.-Holland, ridder der orde van den Ned. Leeuw, en van Anna Louisa Agatha van Winter;

8. Susanna Christina Adriana Elout, geboren te 's-Gravenhage 11 Aug. 1805, overleden aldaar 2 Aug. 1850;
9. Maurits Theodorus Elout, geboren te Haarlem 19 Oct. 1808, overleden te Velp 12 Oct. 1889, majoor der artillerie, ridder van de 4de klasse der Milit. Willemsorde, ridder der orde van de Eikenkroon, versierd met het Metalen Kruis, gehuwd te Brussel 1860 met Pauline Gertrude Marie Fabre, dochter van Antoine Fabre en Catharina Lohman.

Zie: Lodewijk Napoleon. *Geschiedk. gedenkst.* II, blz. 121, 368; F. van Hogendorp. *1813*; A. R. Falck. *Brieven; Leven van D. J. van Lennep; Nederl. Staatscourant* van 11 April 1825; van Kampen. *Geschiedenis der Nederlanders buiten Europa.* III, blz. 519, 530, 533; *Weekblad van het Regt* 1841, N°. 179; *Handelingen der jaarl. algem. vergadering van de Maatschappij der Nederl. Letterkunde te Leiden.* 1841, blz. 43; Teenstra. *Nederl. Overz. Bezittingen.* blz. 287, 614; P. J. Elout. *Aanteekeningen van een staatsman betrekkelijk de opdragt der souvereiniteit in 1813.* Medegedeeld in een schrijven aan Mr. G. Groen van Prinsterer. 's-Gravenhage, 1850 8°.; Kobus en de Rivecourt. *Biogr. handwoordenboek;* van der Aa. *Biogr. Woordenboek; Tijdschrift voor N.-I.* 1851, I, blz. 326; II, blz. 43; Lauts. *Geschiedenis van de vestiging, enz. der Nederlanders in Indië.* V, blz. 274; Veth. *Java.* II, blz. 548, 612, 677: *Handelingen Ind. Genootschap.* III, 1856, blz. 265; *Biographisch Album.* 2e afl.; Jorissen. *De ondergang van het Koninkrijk Holland*, Arnhem, 1871; *Bijdrage tot de geschiedenis van het Europeesch opperbestuur over N.-I.*, Academisch proefschrift van G. J. A. van Berckel. Delft, 1880, blz. 192, 193, 199; *Nederl. Familieblad* 1883, N°. 34, blz. 5a. — Portretten: a. op gevorderden leeftijd, ter halver lijve, links, in gewone kleeding, m. ordester op de borst, een bril in de hand; lithogr. znd. nm. d. pers. naar L. A. Vintcent, door J. C. Elink Sterk bij H. J. Backer. fol. — b. borstb. links, in gewone kleed., m. ordester; lith. m. facsim. naar L. A. Vintcent, door J. H. Hoffmeister bij E. Spanier, fol.

Mr. GODERT ALEXANDER GERARD PHILIP Baron VAN DER CAPELLEN.

Commissaris-Generaal over Nederlandsch-Indië van 19 Augustus 1816 tot 16 Januari 1819. (Zie Gouverneurs-Generaal blz. 145, 146).

ARNOLD ADRIAAN BUYSKES [1],

geboren te Enkhuizen den 21 Januari 1771, zoon van Mr. Pieter Buyskes, raad en burgemeester van Enkhuizen, en van Arnoldina Adriana Jordens.

Adelborst bij het college ter admiraliteit te Amsterdam op *f* 10 's maands . . . . 15 Oct. 1783

Doet eene reis naar de Middellandsche zee met „de Medea", kapitein J. O. Vaillant. . . . . . 13 Dec. 1783—3 Mei 1786

Ordinair luitenant ter zee . . . . 17 Jan. 1788

Naar Oost-Indië vertrokken met 's lands korvet „de Havick", kapitein C. A. Ver Huell . . . . 28 Febr. 1789

Ter reede van Batavia aangekomen. . . . . 15 Nov. 1790

Eerste luitenant ter zee in het corps zeeartilleristen . . 1792

Van Batavia vertrokken met „de Havick". . . . . . 3 Juni 1792

In Nederland aangekomen . . . . 25 Juni 1793

De staten van Holland en W.-Friesland verleenen hem brieven van venia aetatis . . . . 2 Oct. 1793

Belast met het opnemen en in kaart brengen van de zeegaten der Republiek. . . . . 11 Febr. 1796

Kapitein-luitenant ter zee . . . . 6 April 1798

Belast met het bevel over 's lands gaffelschepen van oorlog N°. 6, 7 en 8, ter verdediging van de Zeeuwsche stroomen 8 Juni 1798

Belast met het generaal commando over de Zuiderzee, tevens commandant der linie van defensie te water voor Amsterdam . . . . 7 Sept. 1799

Kapitein ter zee der 3de klasse . . . . 27 Febr. 1801

Naar Oost-Indië vertrokken met het schip „de Eendracht" 3 Jan. 1802

Ter reede van Batavia aangekomen. . . . . 27 Nov. 1802

Benoemd tot 1n gecommitteerde der Indische regeering om de Molukken van de Engelschen over te nemen. . . . Dec. 1802

Door het staatsbewind bevorderd tot kapitein ter zee der 2de klasse . . . . 17 Jan. 1804

In Holland teruggekeerd. . . . . 30 Sept. 1804

Adjudant-generaal op de Vlissingsche flottielje van oorlog onder bevel van den vice-admiraal C. A. Ver Huell . . . . 30 Oct. 1804

---

[1]) Zijne kwartieren zijn: Buyskes, Jordens, van Rossen, Walraven.

Commandant van het fregat „Euridice" bestemd om de heeren van Grasveld en Elout met gevolg naar Oost-Indië over te voeren	4 Jan. 1806
Adjudant-generaal van den Raadpensionaris der Bataafsche Republiek	4 Jan. 1806
Commandant van 's-Konings schip van oorlog „Chattam"	3 Oct. 1806
Schout-bij-nacht en aide de camp van Koning Lodewijk van Holland	16 Febr. 1807
Benoemd tot bevelhebber der zeemacht in Indië met den titel van Luitenant-Gouverneur-Generaal en den last, om, als Daendels niet in Indië mocht zijn aangekomen het bestuur van Wiese over te nemen	17 Mei 1807
Onder den naam van „Mr. Bökler van St.-Thomas" van Texel naar Oost-Indië vertrokken met de N.-Amerikaansche koopvaardijbrik „Hannach", gezagvoerder J. C. Fanning	30 Juni 1807
Te New-York aangekomen	7 Sept. 1807
Van daar vertrokken met het Amerikaansch koopvaardijschip „Constellation", gezagvoerder Hamilton	18 Nov. 1807
Ter reede van Batavia aangekomen	10 April 1808
Benoemd tot vice-president van den raad van Indië, op 35.000 rijksdaalders papier	April 1808
Als Luitenant-Gouverneur-Generaal door Daendels geïnstalleerd, die hem opdraagt het commandement en chef over de troepes en gewapende corpsen onder het ressort van Batavia behoorende, waaronder zijn begrepen die van het campement van Weltevreden, de garnisoenen van Batavia, Mr.-Cornelis, Tandjong Poera, Tangerang, Buitenzorg, enz., op 1000 rijksdaalders 's maands	18 April 1808
Aanvaardt het commandement over de zee- en landmacht te Soerabaija	6 Dec. 1808
Op zijn verzoek ontslagen	Oct. 1809
Uit Indië vertrokken met het koloniale vaartuig „de Havik"	5 Nov. 1809
Op de reis door de Engelsche kruiser „Thistle" aangevallen, gewond en krijgsgevangen	10 Febr. 1810
Naar de Bermudes opgebracht en later naar Halifax, in in Nova Scotia, vervoerd	1810
Benoemd tot Baron van het Koninkrijk Holland	1 Juli 1810
Van Halifax naar Engeland overgevoerd met een Engelsch oorlogschip	30 Oct. 1810
Te Falmouth aangekomen	30 Nov. 1810
Schout-bij-nacht bij de Fransche marine	12 Dec. 1810
Van Falmouth naar Morlaix vertrokken	Dec. 1810
Naar Parijs vertrokken	11 Jan. 1811
Met verlof naar het vaderland teruggekeerd	Jan. 1811

Vertoeft te Parijs	1814
Van daar naar Holland vertrokken	12 April 1814
Schout-bij-nacht in Nederl. dienst.	5 Juli 1814
Commandant van een naar Oost-Indië bestemd eskader .	Sept. 1814
Benoemd tot Commissaris-Generaal over Ned.-Indië, en als zoodanig met zijne beide mede-commissarissen-generaal Elout en van der Capellen gemachtigd om, krachtens het verbond met Zijne Groot-Britannische Majesteit op den 13 Aug. 1814 gesloten, weder van Ned.-Indië bezit te nemen .	20 Nov. 1814
Bepaald dat zijn traktement (met inbegrip van het militair traktement als commandant van dat eskader) zal bedragen *f* 50.000 's jaars gedurende den tijd van drie jaren, ingaande met den dag van vertrek naar Java, en *f* 20.000 in eens voor uitrusting	7 Dec. 1814
Voorzien van eene instructie [1])	3 Jan. 1815
Lid der commissie benoemd om reglementen van administratie en discipline voor de Milit. Willemsorde te ontwerpen	24 Mei 1815
Voorzien van opene brieven	26 Sept. 1815
Van Texel naar Indië vertrokken met Zr. Ms. oorlogschip „de Admiraal Evertsen"	29 Oct. 1815
Te Batavia aangekomen.	26 April 1816
Met zijne mede-commissarissen-generaal opgetreden en van den Britschen Luitenant-Gouverneur in rade het bezit van het eiland Java overgenomen [2])	19 Aug. 1816
Gecommitteerd naar Amboina, Saparoea en omliggende eilanden, ten einde het souverein gezag uit te oefenen en het noodige te verrichten tot herstel der rust in de Molukken. .	Juli 1817
Derwaarts vertrokken met Zr. Ms. schip „Prins Frederik"	29 Juli 1817
Van zijne zending teruggekeerd	5 April 1818
Afgetreden als commissaris-generaal bij de plechtige inwijding der hooge regeering van Ned.-Indië te Batavia . .	16 Jan. 1819
Als commandant van het eskader naar Nederland vertrokken met Zr. Ms. oorlogschip „de Admiraal Evertsen" . .	16 Febr. 1819
Dat schip wordt in den Indischen oceaan lek en gestuurd tot aan het eilandje Diego Garcia nabij Ile de France (Mauritius), alwaar een Amerikaansche brik de equipage redde; terwijl het schip aan de golven wordt prijs gegeven. . . .	10 April 1819
Over St.-Helena naar Nederland vertrokken en daar aangekomen.	29 Nov. 1819
Benoemd tot vice-admiraal met ingang van 1 Juli 1827	15 Juli 1827
Overleden op den huize Valkenbosch onder Loosduinen .	23 Jan. 1838

[1]) Zie deswege: Cornets de Groot. Beheer. blz. 55.
[2]) Zie Ind. Staatsblad 1816, N°. 5; Meinsma. II, blz. 43.

Buyskes was sedert 1819 tot in zijne laatste levensjaren werkzaam in verschillende commissiën betreffende de zeemacht en de verdediging van het land.

In het jaar 1864 werd zijn portret geplaatst bij de verzameling portretten in het paleis te Weltevreden (Batavia).

Decoratiën.

Ridder der orde van de Unie	16 Febr. 1807
Commandeur van die orde	16 Febr. 1807
Commandeur der orde van de Réunie	29 Febr. 1812
Ridder van de 3de klasse der Milit. Willemsorde . . .	8 Juli 1815
Commandeur van die orde	6 Juli 1818
Ridder der orde van den Ned. Leeuw	23 Juli 1829

Buyskes was 9 Febr. 1794 te Enkhuizen gehuwd met Eva Clasina van Romond, geboren te Enkhuizen 27 April 1769, overleden op den huize Klein Endegeest onder Oestgeest 22 Oct. 1841, dochter van Mr. Jan van Romond, burgemeester van Enkhuizen en dijkgraaf van Drechterland, en van Catharina Semeyns.

Uit dit huwelijk:

Mr. Pieter Buyskes, geboren te Helder 31 Oct. 1794, overleden te 's-Gravenhage 14 Dec. 1863, vice-president van het provinciaal gerechtshof van Zuid-Holland, ridder der orde van den Ned. Leeuw, gehuwd te Haarlem 29 April 1820 met Helena Elizabeth Enschedé, geboren te Haarlem 22 Mei 1797, overleden te 's-Gravenhage 17 Sept. 1846, dochter van Mr. Johannes Enschedé, boekdrukker te Haarlem, en van Johanna Elisabeth Swaving.

Zie: Q. M. R. Ver Huell. *Herinneringen*, enz., 2 deelen, Haarlem, 1835, 1836; de Jonge. *Geschiedenis van het Nederl. zeewezen*, VI, stuk 2, 1848; Kobus en de Rivecourt. *Biogr. handwoordenboek.* Zutphen, 1854; *Handelingen en geschriften van het Ind. genootschap te 's-Gravenhage.* 2de jaarg. 1855, blz. 369—381; J. B. J van Doorn. *Matulesia*, Amsterdam, 1857; van der Aa. *Biogr. Woordenboek;* P. J. Veth. *Java*, II, blz. 545, 613; *Bijdragen tot de geschiedenis van het koloniaal beheer getrokken uit de door Elout nagelaten papieren.* 's-Gravenhage, 1861; J. J. Backer Dirks. *De Nederl. zeemacht nà 1795.* Nieuwediep, 1876; *Nederl. Heraut*, I, 1882; de Jonge. *Opkomst*, XIII, blz. XCII, 314, 412, 421, 494, 500; Winkler Prins. *Biogr. Woordenboek.* — Portret: borstb. links, m. 2 ridderorden, lith. m. facsim. znd. nm. v. teeken. kl. fol.

LEONARD PIERRE JOSEPH Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES,

geboren op het kasteel van Dottignies (Oost-Vlaanderen) den 1 Maart 1780, zoon van Pierre Ignace Joseph du Bus [1]) en van Marie Thérèse Barbe Vuylsteke [2]).

In dienst getreden van het Fransche keizerrijk	1802
Lid van de 2de kamer der staten-generaal	Sept. 1815
Verheven tot den Nederlandschen Adelstand.	20 Febr. 1816
Geadmitteerd in de Ridderschap van West-Vlaanderen bij organiek besluit van.	13 Sept. 1817
Voorzitter van de 2de kamer der staten-generaal . . .	Oct. 1818
Hem wordt de titel van Burggraaf en aan zijne drie zonen die van Ridder verleend	22 Mei 1819
Afgetreden als lid en voorzitter van de 2de kamer der staten-generaal	Sept. 1819
Gouverneur der provincie Antwerpen	3 April 1820
Lid der commissie van landbouw in die provincie . . .	Jan. 1821
Hem wordt eene wapenvermeerdering verleend	14 Juni 1822
Gouverneur der provincie Zuid-Brabant.	25 Maart 1823
Eervol ontslagen als lid der Commissie van landbouw in de provincie Antwerpen	23 Aug. 1823
Benoemd tot Commissaris-Generaal des Konings in Ned.-Indië, ten einde in het vereenigd belang van Nederland en Ned.-Indië al datgene te verrichten wat door Z. M. zelve op de plaats zijnde, zoude kunnen verricht worden, op een traktement van ƒ 200.000 's jaars en met behoud zijner functiën van gouverneur der provincie Zuid-Brabant, middelerwijl door een ander waar te nemen.	10 Aug. 1825
Voorzien van opene brieven en van eene instructie [3]), vastgesteld bij Koninklijk besluit van	13 Sept. 1825

Van Texel naar Oost-Indië vertrokken met Zr. Ms. fregat

---

[1]) Overleden te Dottignies 17 Nov. 1785, oud 29 jaren.

[2]) Overleden te Dottignies 5 Mei 1782, oud 28 jaren.

[3]) Gedeeltelijk medegedeeld en toegelicht in het werk van Cornets de Groot, Over het beheer onzer koloniën. 's-Gravenhage, 1862. 8°. blz. 71. — Zie ook over die instructie: D. C. Steyn Parvé, Het koloniaal monopoliestelsel getoetst aan geschiedenis en staathuishoudkunde, nader toegelicht. Zalt-Bommel, 1851. 8°.

„Bellona", kapitein-luitenant ter zee H. M. Dibbetz . . . . 28 Sept. 1825
Te Batavia aangekomen en plechtig ontvangen. . . . 3 Febr. 1826
Opgetreden . . . . 4 Febr. 1826
Eervol ontslagen als gouverneur der provincie Zuid-Brabant en benoemd tot minister van staat. . . . . . . 9 Mei 1828
Op zijn verzoek teruggeroepen . . . . 21 Oct. 1828
Legt zijne waardigheid neder in de vergaderzaal van het paleis te Weltevreden (Batavia). . . . . 16 Jan. 1830
Uit Indië vertrokken met Zr. Ms. fregat „Bellona". . . 7 Febr. 1830
In Nederland aangekomen . . . . 16 Juni 1830
Als een duurzaam blijk van des Konings bijzondere tevredenheid over de wijze, waarop hij zich van zijne betrekking heeft gekweten, wordt aan zijne zonen de Ridders Bernard Amé Léonard en Albéric en de Jonkneeren Chrétien Henri Honoré Léonard en Constantin Léonard Anne François Marie Joseph verleend de titel van Baron, overgaande bij eerstgeboorte . . . . 29 Aug. 1834
President van den hoogen raad van landbouw . . . .
Overleden op het kasteel van Oostmalle (provincie Antwerpen). . . . . 31 Mei 1849

Decoratiën.

Ridder der orde van den Ned. Leeuw . . . . 24 Nov. 1816
Commandeur van die orde. . . . . 20 Juli 1823
Grootkruis van die orde. . . . . 6 Juli 1830
Officier der Leopoldsorde van België . . . .

Van du Bus de Gisignies hebben wij een rapport over het stelsel van kolonisatie dd. 1 Mei 1827, waarover door den luitenant-generaal J. van den Bosch op 6 Maart 1829 een advies is uitgebracht (een en ander gedrukt als bijlagen tot de memorie van beantwoording der staatsbegrooting voor het dienstjaar 1851), en in het boven (blz. 282, 3e noot) aangehaalde werk van Steyn Parvé).

du Bus de Gisignies heeft ontworpen het „Reglement op het beleid der Regering, van het Justitie-wezen, de Kultuur en den Handel in 's Lands Aziatische Bezittingen", vastgesteld bij zijn besluit van 30 Aug. 1827 (Indisch Staatsblad 1827, N°. 89), en heeft in 1828 uitgevaardigd het „Reglement op het houden van Registers van den Burgerlijken stand voor Christenen en Joden in Ned.-Indië (Indisch Staatsblad 1828, N°. 50).

Te zijner eere werd eene fraaie gedenksteen met eene latijnsche inscriptie opgericht in de Roomsch Katholieke kerk aan het Waterlooplein te Batavia.

---

du Bus de Gisignies was gehuwd 1°. met Marie Anne Catherine Bernardine de Deurwaerder, geboren te Brugge 5 Mei 1783, overleden te Oostmalle 23 Juli 1836, dochter van Bernard de Deurwaerder, raadpensionaris van Brugge; 2°. te Rumpst bij Mechelen 20 Nov. 1839 met Marie Caroline Antoinette van der Gracht de Frétin (douairière van Pierre Joseph de Waepenaert d'Erp, lid van de ridderschap der provincie Antwerpen [1]), geboren te Thildonck 12 Sept. 1779, overleden te Brussel 24 Juli 1864, dochter van Louis François Eugène Joseph Ridder van der Gracht en Marie Ferdinande Ghislaine Snoy d'Oppuers.

Uit het eerste huwelijk:

1. Jonkvr. Clémentine Catherine Françoise de Bus de Gisignies, geboren te Brugge 7 Aug. 1803, overleden te Kortrijk 18 Oct. 1817;
2. Gustave Bernard Joseph Ridder du Bus de Gisignies, geboren te Brugge 5 Mei 1807, overleden te Brussel 23 Sept. 1831;
3. Bernard Amé Léonard Burggraaf du Bus de Gisignies, geboren te Doornik 20 Juni 1808, lid van de academie van wetenschappen, ridder der Belgische Leopoldsorde, raadsheer, gehuwd te St.-Josse-ten-Noode 19 Mei 1845 met Pétronille Dorothée Truyts, geboren te Heyst op den Berg 2 April 1801, overleden te Oostmalle 20 Mei 1886;
4. Albéric Burggraaf du Bus de Gisignies, geboren te Doornik 30 Mei 1810, lid der Belgische kamer van volksvertegenwoordigers, commissaris van het arrondissement Mons of Bergen, later van Turnhout, ridder der Belgische Leopoldsorde, overleden te Brussel 26 Juli 1874;
5. Chrétien Henri Honoré Léonard Baron du Bus de Gisignies, geboren te Kortrijk 17 Sept. 1819, overleden te Brussel 9 Juni 1835;
6. Constantin Léonard Anne François Marie Joseph Burggraaf du Bus de Gisignies, geboren te Brussel 11 Oct. 1823, overleden te St.-Josse-ten-Noode 16 Nov. 1850.

Zie: *Bataviasche Courant* van 8, 9 en 15 Febr. 1826; *Noodzakelijke toelichting van eenige z. g. finantiële maatregelen van Z. E. den Nederl. Commissaris-Generaal in Oost-Indië Burggraaf Léopold du Bus de Gisignies, inzonderheid met opzigt tot het lot der inlandsche bevolking en tot den inlandschen handel*, door eenen ambtenaar van het Gouvernement van N. I. naar daadzaken opgemaakt en met officiële aanwijzingen gestaafd. Amst. 1829; Mr. P. Mijer. *Verzameling der Instructiën*, enz. Batavia, 1848 (Inleiding blz. XXI); *Javasche Courant* van 1849, N°. 67 (levensbericht); *Tijdschrift voor N. I.* 1849, I, blz. 6; 1851, II, blz. 59 (levenschets); 1854, I, blz. 157; Nieuwe serie, 3e jaarg. II, blz. 518; *Handelingen en geschriften van het Indisch Genootschap te 's-Gravenhage*, 1e jaarg. 1854, blz. 132; Kobus en de Rivecourt. *Biogr. handwoordenboek;* van der Aa. *Biogr. Woordenboek;* Sloet tot Oldhuis.. *Tijdschrift voor Staathuishoudkunde*, enz. VII, blz. 39; P. J. Veth. *Java.* I, blz. 190, 269, 550; II, blz. 620, 626, 639, 645, 651, 655, 670, 675; III, blz. 46, 49, 50, 145, 152, 158; *De Nederl. O. I. bezittingen onder het bestuur van den Kommissaris-Generaal du Bus de Gisignies* (1826—1830) Academisch proefschrift van Jhr. Mr. H. van der Wijck. 's-Gravenhage, 1866. 8°.; C. A. L. van Troostenburg de Bruyn. *De Herv. Kerk in N. O. I. 1602—1795*. Arnhem, 1884, blz. 171, noot 1; *Navorscher* 1885, blz. 449; J. B. Rietstap. *De wapens van den tegenwoordigen en den vroegeren*

---

[1]) Geboren te Mechelen in 1753, overleden 28 April 1827, gehuwd 1°. met Marie Amélie Jeanne Josephine Huens; 2°. 25 Juni 1813 met Marie Caroline Antoinette van der Gracht bovengenoemd.

Nederl. Adel. Groningen, 1890, blz. 275, 276. — Portretten: a. borstbeeld links, in galakleeding, lith. m. facsim. d. I. H. Hoffmeister bij E. Spanier. fol. — b. borstb. links, m. wapen, lith. v. Jobard. 4°.

JOHANNES VAN DEN BOSCH.

Commissaris-Generaal over Nederlandsch-Indië van 27 Juni 1833 tot 31 Januari 1834. (Zie Gouverneurs-Generaal, blz. 157).

ALGEMEEN OVERZICHT

De GOUVERNEURS-GENERAAL van 1610—1811

	opgetreden	afgetreden	in functie overleden	Tijd der bewindvoering jaren	maanden	dagen
P. Both	19 Dec. 1610	6 Nov. 1614	—	3	10	18
G. Reynst	6 Nov. 1614	—	7 Dec. 1615	1	1	1
Dr. L. Reael	19 Juni 1616	21 Maart 1619	—	2	9	2
J. Pzn. Coen	21 Maart 1619	1 Febr. 1623	—	3	10	11
P. de Carpentier	1 Febr. 1623	30 Sept. 1627	—	4	7	29
J. Pzn. Coen	30 Sept. 1627	—	21 Sept. 1629	1	11	21
J. Specx	25 Sept. 1629	7 Sept. 1632	—	2	11	12
H. Brouwer	7 Sept. 1632	1 Jan. 1636	—	3	3	24
A. van Diemen	1 Jan. 1636	—	19 April 1645	9	3	18
C. van der Lijn	19 April 1645	7 Oct. 1650	—	5	5	18
C. Reyniersz	7 Oct. 1650	—	18 Mei 1653	2	7	12
Mr. J. Maetsuyker	18 Mei 1653	—	4 Jan. 1678	24	7	17
R. van Goens	4 Jan. 1678	25 Nov. 1681	—	3	10	22
C. Speelman	25 Nov. 1681	—	11 Jan. 1684	2	1	16
J. Camphuys	11 Jan. 1684	24 Sept. 1691	—	7	8	14
Mr. W. van Outhoorn	24 Sept. 1691	15 Aug. 1704	—	12	10	21
J. van Hoorn	15 Aug. 1704	30 Oct. 1709	—	5	2	16
Mr. A. van Riebeeck	30 Oct. 1709	—	17 Nov. 1713	4	—	18
C. van Swoll	17 Nov. 1713	—	12 Nov. 1718	4	11	25
H. Zwaardecroon	13 Nov. 1718	8 Juli 1725	—	6	7	25
M. de Haan	8 Juli 1725	—	1 Juni 1729	3	10	24
Mr. D. Durven	1 Juni 1729	28 Mei 1732	—	2	11	27
Mr. D. van Cloon	28 Mei 1732	—	10 Maart 1735	2	9	13
A. Patras	11 Maart 1735	—	3 Mei 1737	2	1	23
A. Valckenier	3 Mei 1737	6 Nov. 1741	—	4	6	4
J. Thedens (a. i.)	6 Nov. 1741	28 Mei 1743	—	1	6	22
G. W. Baron van Imhoff	28 Mei 1743	—	1 Nov. 1750	7	5	4
J. Mossel	1 Nov. 1750	—	15 Mei 1761	10	6	14
P. A. van der Parra	15 Mei 1761	—	28 Dec. 1775	14	7	14
J. van Riemsdijk	28 Dec. 1775	—	3 Oct. 1777	1	9	6
R. de Klerk	4 Oct. 1777	—	1 Sept. 1780	2	10	28
Mr. W. A. Alting	2 Sept. 1780	17 Febr. 1797	—	16	5	15
Mr. P. G. van Overstraten	17 Febr. 1797	—	22 Aug. 1801	4	6	3
J. Siberg	22 Aug. 1801	15 Juni 1805	—	3	9	24
A. H. Wiese	15 Juni 1805	14 Jan. 1808	—	2	6	29
C. H. van Grasveld	—(zie blz. 122)	—	—	—	—	—
Mr. H. W. Daendels	14 Jan. 1808	16 Mei 1811	—	3	4	3
J. W. Janssens	16 Mei 1811	17 Sept. 1811	—	—	4	2

De LUITENANT-GOUVERNEURS van het eiland Java en Onderhoorigheden tijdens het Engelsch tusschenbestuur van 1811—1816

	opgetreden	afgetreden	in functie overleden	Tijd der bewindvoering jaren	maanden	dagen
Th. Stamford Raffles.	5 Oct. 1811	11 Maart 1816	—	4	5	7
J. Fendall.	11 Maart 1816	19 Aug. 1816	—	—	5	9

De GOUVERNEURS-GENERAAL van 1816—1888

	opgetreden	afgetreden	in functie overleden	jaren	maanden	dagen
Mr. G. A. G. P. Baron van der Capellen	19 Aug. 1816	1 Jan. 1826	—	9	4	13
H. M. de Kock (luit.-g.-g.) . .	1 Jan. 1826	16 Jan. 1830	—	4	—	15
J. van den Bosch.	16 Jan. 1830	2 Juli 1833	—	3	5	17
J. C. Baud (a. i.)	2 Juli 1833	29 Febr. 1836	—	2	7	28
D. J. de Eerens	29 Febr. 1836	—	30 Mei 1840	4	3	—
C. S. W. Graaf v. Hogendorp (wd.)	1 Juni 1840	6 Jan. 1841	—	—	7	5
Mr. P. Merkus	6 Jan. 1841	—	2 Aug. 1844	3	6	27
Jonkheer J. C. Reynst (wd.) .	5 Aug. 1844	30 Sept. 1845	—	1	1	26
J. J. Rochussen.	30 Sept. 1845	12 Mei 1851	—	5	7	12
Mr. G. I. Bruce	—(zie blz. 188)	—	—	—	—	—
Mr. A. J. Duymaer van Twist.	12 Mei 1851	22 Mei 1856	—	5	—	11
C. F. Pahud.	22 Mei 1856	2 Sept. 1861	—	5	3	11
Mr. A. Prins (wd.).	2 Sept. 1861	19 Oct. 1861	—	—	1	17
Mr. L. A. J. W. Baron Sloet van de Beele	19 Oct. 1861	25 Oct. 1866	—	5	—	7
Mr. A. Prins (wd.).	25 Oct. 1866	28 Dec. 1866	—	—	2	4
Mr. P. Mijer	28 Dec. 1866	1 Jan. 1872	—	5	—	4
Mr. J. Loudon.	1 Jan. 1872	26 Maart 1875	—	3	2	25
Mr. J. W. van Lansberge . .	26 Maart 1875	12 April 1881	—	6	—	17
F. s'Jacob	12 April 1881	11 April 1884	—	2	11	29
O. van Rees	11 April 1884	29 Sept. 1888	—	4	5	18
Mr. C. Pijnacker Hordijk . .	29 Sept. 1888					

De COMMISSARISSEN-GENERAAL

	opgetreden	afgetreden	in functie overleden	jaren	maanden	dagen
R. van Goens Jr.	—(zie blz. 259)	—	—	—	—	—
F. Lzn. Bent	—(zie blz. 261)	—	—	—	—	—
Jonker H. A. van Reede tot Drakestein	Oct. 1685	—	15 Dec. 1691	6	2	—
Mr. S. C. Nederburgh.	15 Nov. 1793	28 Sept. 1799	—	5	10	13
S. H. Frijkenius	15 Nov. 1793	—	6 Juni 1797	3	5	22
Mr. W. A. Alting	15 Nov. 1793	17 Febr. 1797	—	3	3	2
H. van Stockum	—(zie blz. 271)	—	—	—	—	—
J. Siberg.	14 Dec. 1793	28 Sept. 1799	—	5	9	15
Mr. P. G. van Overstraten .	17 Febr. 1797	28 Sept. 1799	—	2	7	9
C. H. van Grasveld.	—(zie blz. 272)	—	—	—	—	—
Mr. C. Th. Elout.	—(zie blz. 273)	—	—	—	—	—
Mr. C. Th. Elout.	19 Aug. 1816	16 Jan. 1819	—	2	4	28
Mr. G. A. G. P. Baron van der Capellen.	19 Aug. 1816	16 Jan. 1819	—	2	4	28
A. A. Buyskes	19 Aug. 1816	16 Jan. 1819	—	2	4	28
L. P. J. Burggraaf du Bus de Gisignies	4 Febr. 1826	16 Jan. 1830	—	3	11	10
J. van den Bosch	27 Juni 1833	31 Jan. 1834	—	—	7	4

BIJLAGEN.

BESCHRIJVING DER WAPENS ENZ.

Het merk der Oost-Indische Compagnie

Ingevolge resolutie van de Heeren XVII van 28 Febr. 1603 voerde de Oost-Indische Compagnie als merk eene V, met eene O door het rechterbeen en eene C door het linkerbeen van die letter [1]; de aanvangletters van de woorden: Vereenigde Oost-Indische Compagnie.

Blijkens de afbeelding van dit merk in het werk van Valentijn (opdracht 1[ste] deel), zijn de letters blauw in een zilveren veld. De daarenboven nu en dan in het schildhoofd voorkomende letters wijzen de kamers aan, als: A de kamer Amsterdam, enz.

Het wapen van Batavia

Het wapenschild van Batavia, reeds in de voorrede beschreven, heeft tot schildhouders twee blauw-getongde en blauw-genagelde gouden leeuwen, die in den rechterklauw een zilveren zwaard en in den linkerklauw een bundel van zeven gouden pijlen houden; zijnde de leeuw, doch zonder kroon, uit het wapenschild der voormalige Generaliteit, of der Republiek [2].

De kleur van het veld, hier vermoedelijk eene zinspeling op den naam van het huis van Oranje, is in wapenschilden zoo zeldzaam als eene witte raaf, waardoor aan haar bestaan, als heraldieke kleur, wel eens is getwijfeld [3]. Wanneer die kleur de eigenschap heeft, welke volgens de Vulson de la Colombière het purper bezit, door dien geleerden heraldicus genoemd «émail mitoyen et neutre» [4]), dan zondigt een blauw zwaard in een oranje veld niet tegen de regelen der heraldiek. Moet oranje, aangeduid door diagonale lijnen van links naar rechts, gekruist door perpendiculaire, zoo als men in Groot-Britannië heeft gedaan, onder de heraldieke kleuren worden gerangschikt [5], dan is het wapen van Batavia een zoogenaamd valsch wapen, en behoort het als zoodanig ook tot de «armoiries à enquérir», waarvan de noodzakelijkheid van dit mijn betoog het meest doorslaande bewijs levert.

---

[1]) Navorscher 1860, blz. 318.

[2]) Zie Jan de Marre. Batavia, begrepen in 6 boeken. Amsterdam, 1740; Navorscher. 1855, Bijblad, blz. CIX; 1860, blz. 214; de Riemer. Beschr. v. 's-Gravenhage. I, blz. 289; v. Loon. Ned. Hist. penn. I, blz. 409; II, blz. 53; Les Souv. du Monde. III, blz. 406; H. v. Goeckingh (Herald. Bibl., N. reeks, V, blz. 12).

[3]) Navorscher 1851, blz. 277, 327; Bijdragen tot de T.-, L.- en Volkenkunde van N.-I., 4de volgreeks VI, blz. CXI.

[4]) M. de Vulson de la Colombière. La Science Héroïque. Paris, 1644.

[5]) Elémens généraux du Blason (Magasin Pitoresque. II, blz. 111, 112); Navorscher 1852, blz. 98.

De valsche wapens (kleur op kleur of metaal op metaal) zijn niet de slechtste, aangezien mij is gebleken dat Carel, Koning van Frankrijk. toen hij Etienne Guillier, een gewoon soldaat, die zich in 1441 bij het beleg van Pontoise had onderscheiden, bij opene brieven van 22 Sept. 1441 adelde, tot wapen gaf: en champ d'or, trois tours brisées d'argent [1]).

Eigenaardig is de wijze waarop Walter Scott verdedigde de door hem gegeven beschrijving van het wapen van den Zwarten Ridder (Richard Leeuwenhart) voorkomende in zijn roman Ivanhoe. Hij zegt daaromtrent het volgende: «Men heeft den schrijver verweten, dat hij zich vergist had, door metaal op metaal in het wapenschild te plaatsen. Men moet echter niet vergeten, dat de wapenkunde eerst in de kruistochten ontstaan is, en dat al de minutiae van deze fantastische wetenschap slechts langzamerhand, en veel later ingevoerd werden. Hij die anders hierover denkt, moet zich verbeelden, dat de Godin der wapenkundigen in de wereld kwam van top tot teen met de bonte sieraden der wetenschap, welke zij beschermt, behangen. Ter bevestiging van het gezegde dient, dat Godfried van Bouillon, na de verovering van Jeruzalem, een wapen voerde, waarin ook metaal op metaal prijkte. Men zie hierover Ferne's Blazon of the Gentrie. Ed. 1586, p. 238, en Nisbet's Heraldry, 2de Ed. dl. I, p. 113» [2]).

De wapens van de Gouverneurs-Generaal

Both. In rood eene groen-gepunte en goud-geknopte vierbladerige zilveren roos, vergezeld van drie zilveren leliën, 2 en 1. Dit wapen kan ook worden beschreven als: in rood drie zilveren leliën, vergezeld in het hart of het middenpunt van het schild van eene groen-gepunte en goud-geknopte zilveren mispelbloem, alias roos.

Reynst. In blauw drie antieke zilveren flesschen, 2 en 1, met gouden stoppen aan gouden kettinkjes, die schuinlinks om de flesschen slingeren en aan oogjes zijn vastgehecht, vergezeld in het schildhoofd van eene zespuntige gouden ster. Helmteeken: eene flesch uit het schild.

Volgens G. A. Brederode waren de Reynst-en oudtijds wijnkoopers «in de 3 fleschjes» te Amsterdam, en hebben zij daaraan hun wapen ontleend.

Reael. In blauw een gestengelde en gebladerde tuinlelie, tusschen twee rechtop geplaatste kronkelende en naar elkander toegewende slangen, alles van goud. Helmteeken: de lelie, tusschen eene antieke blauwe vlucht.

Nadat Reael in Engeland tot Ridder was verheven, werd, blijkens het hem uitgereikt diploma, tot onsterfelijke gedachtenis, het voormeld helmteeken gewijzigd en aan zijn wapen het motto of devies: «Invidia florenti infesta» toegevoegd [3]).

Coen. In goud een vruchtdragende groene kokosboom, op een lossen grasgrond. Helm met goud-groene wrong en goud-groene dekkleeden [4]). Helmteeken: de kokosboom.

Dit wapen is door Coen aangenomen. De kokosboom, ook kalappa of klapperboom

---

1) Revue d'Histoire Nobiliaire. Paris, 1882, blz. 86.

2) Noot aan het slot van het 2de en laatste deel van den genoemden roman.

3) Zie de Bijlagen. Er leefde in de 17e eeuw te Amsterdam nog een geslacht Reael of Reaal dat een ander wapen voerde.

4) Aldus komt Coen's wapen, doch zonder het helmteeken, onder zijn portret voor. De afbeelding van dit wapen in het werk van Valentijn, zou m. i. ten onrechte doen denken aan een zilveren kokosboom in een oranje veld.

genaamd, zal eene zinspeling zijn op den naam van het door hem veroverde Jakatra, vroeger genaamd Sunda-Kalappa [1]). du Bois vermeldt omtrent Coen's wapen: «Il portoit un Cocotier en pal, qu'il avoit apparemment pris de l'ancien nom de Batavia, dont la fondation pouvoit bien lui tenir lieu de Quartiers de Noblesse» [2]).

de Carpentier. Gevierendeeld: 1. en 4. in zwart tien aaneengesloten gouden ruiten, 3, 3, 3 en 1, die elkander alle met de hoeken raken; 2. en 3. in rood drie goud-geriemde gouden sporen, 2 en 1, de raderen omlaag en schuinlinks gericht [3]). Helmteeken: een uitkomende leeuw.

Specx. In rood een stappend goud-getand en goud-gehoefd zilveren everzwijn. Helmteeken: het everzwijn uitkomende.

Brouwer. In groen twee rechtop geplaatste van elkander afgewende zilveren zalmen, vergezeld in het schildhoofd van eene achtpuntige gouden ster. Helm met wrong en groen-zilveren dekkleeden [4]).

van Diemen. In rood twee beurtelings gekanteelde zilveren dwarsbalken. Helmteeken: eene zilveren vlucht [5]).

van der Lijn. Doorsneden van goud en blauw, de doorsnijdingslijn beladen met een zilveren dwarsbalk, vergezeld in het schildhoofd van twee zwarte raven, naast elkander, en aan den schildvoet van eene gouden gravenkroon [6]). Helmteeken: een raaf uit het schild, tusschen eene antieke vlucht, rechts goud en links zilver.

Reyniersz. In zwart zeven aaneengesloten groene ruiten, 3, 3 en 1, die elkander alle met de hoeken raken, en een rood schildhoofd, beladen met gouden krullen (diapré). Helmteeken: een zilveren hazewindhondskop en hals.

Maetsuyker. In groen twee gouden korenschoven, naast elkander, van onderen vergezeld van een goud-geknopt zesbladerig madeliefje aan een stengel met twee blaadjes, alles van zilver. Helmteeken: het madeliefje.

van Goens. Gedeeld: 1. in goud een zwarte halve adelaar, uitgaande van de deelingslijn; 2. in zilver een links springend rood hert, alles ondersteund door eenen blauwen schildvoet, beladen met eenen dwars liggenden gouden zandlooper. Helmteeken: een aanziend en uitkomend rood hert, tusschen eene zilveren vlucht.

Speelman. Doorsneden van zilver en rood, de doorsnijdingslijn beladen met eenen blauwen dwarsbalk, vergezeld van boven van eene roode rechter- en eene roode linkerhand, beide van binnen gezien en rechtop naast elkander, en van onderen van een rechtop geplaatsten zwarten kuipershamer met gouden steel. Gekroonde helm. Helmteeken: de rechterhand uit het schild, tusschen eene zilveren vlucht.

---

[1]) de Jonge. Opkomst. II, blz. 199.

[2]) du Bois. blz. 98.

[3]) Balen. Beschrijving van Dordrecht. blz. 1139, 1305; Collectie wapenboeken uit de nalatenschap van van der Lely op het gemeente-archief te Delft. Op het wapen onder het portret van de Carpentier zijn de kwartieren andersom geplaatst.

[4]) Op de wapenkaart der veertigraden van Leiden door G. van Rijckhuyzen zijn in het wapen van den zoon van Brouwer de zalmen en de ster zwart, in een gouden veld.

[5]) In de Heraldieke Bibliotheek (1873, blz. 8) wordt als helmteeken vermeld: een uitkomende paardepoot, in natuurlijke kleur, tusschen eene roode vlucht, elke vleugel beladen met een dwarsbalk van het schild. Zie ook Navorscher 1886. blz. 346.

[6]) Zie de voormelde wapenboeken van van der Lely te Delft.

Bij de verheffing van den kleinzoon van Speelman tot Baronet, heeft dit wapen eene wijziging ondergaan [1]).

Camphuys. In rood een geharnaste rechterarm die een zilversmidshamer in de hand vasthoudt, en oprijst uit eene wolk aan den schildvoet geplaatst, alles van zilver. Helmteeken: de arm met den hamer.

Dit wapen werd door Camphuys aangenomen als eene herinnering aan zijn vroeger beroep [2]).

van Outhoorn. Gevierendeeld: 1. in rood een blauw-getongde en blauw-genagelde zilveren leeuw; 2. in zwart een blauwe paal beladen met zes gouden kepers; 3. in rood drie zilveren jachthoorns met gouden beslag en snoer, 2 en 1, de tweede omgewend; 4. in goud een zwarte schuinbalk. Helmteeken: een uitkomende zilveren eenhoorn.

Dit wapen, doch op den blauwen paal drie in stede van zes kepers, komt zonder bijschrift voor op zijn grafzerk, welke na het afbreken van de zoogenaamde Binnenkerk te Batavia werd overgebracht voor den ingang tot de begraafplaats voor Europeanen op Tanah-Abang [3]).

van Hoorn. In goud een zwarte met zilver gemonteerde en rood gesnoerde jachthoorn, vergezeld van drie zespuntige blauwe sterren, 2 van boven en 1 van onderen. Helmteeken: eene ster uit het schild, tusschen eene vlucht, of ook wel de ster alleen [4]).

van Riebeeck. In rood drie gouden ringen, 2 en 1. Helmteeken: een uit de wrong opkomende zilver-geharnaste rechterarm, de elboog rechts, een ring uit het schild in de hand houdende.

van Swoll. Gevierendeeld: 1. en 4. in blauw een goud-geknopt zilveren madeliefje aan een naar rechts gebogen stengel met vier groene blaadjes; 2. en 3. in goud een molen met witte wieken, van voren gezien, in natuurlijke kleur, ondersteund door een grasgrond. Gekroonde helm. Helmteeken: eene vlucht, rechts goud en links blauw [5]).

Zwaardecroon. In blauw een zilveren zwaard met naar links overhellende gebroken punt en gouden gevest. Helmteeken: eene uitkomende roode rechterhand, die een groenen lauwerkrans vasthoudt.

Dit wapen komt ook voor op zijne zeer schoone gedeeltelijk bronzen grafzerk liggende voor de Buitenkerk te Batavia [6]).

de Haan. In blauw een roode kraaiende haan. Helmteeken: de haan.

Durven. In goud twee witte duiven en een met den staart opwaarts kronkelende groene slang, die de roode tong uitsteekt, geplaatst 2 en 1. Helmteeken: de slang, tusschen eene vlucht, rechts groen en links goud.

---

[1]) Valentijn IV, blz. 315; van Loon. Nederl. Hist. penningen. III, blz. 306; Scheffer en Obreen. Rotterdamsche Historiebladen I, blz. 127; Rietstap. De wapens van den Ned. adel. Groningen, 1890, blz. 225.

[2]) van Loon. Nederl. Hist.-penningen IV, blz. 155.

[3]) Navorscher 1886, blz. 339, 342.

[4]) Onder zijn portret ziet men alleen de ster als helmteeken. Valentijn heeft alleen de vlucht daarvoor afgebeeld.

[5]) De kroon wordt alleen in het werk van Valentijn aangetroffen;

[6]) Navorscher 1886, blz. 346. Zie ook Navorscher, Bijblad 1854, blz. LXXX; Bijblad 1855, blz. CIX.

van Cloon. In zilver een versmald gouden kruis, vergezeld in het 1ste en 4de kwartier van een roode zuil, en in het 2de en 3de kwartier van een rood-getongden en rood-genagelden zwarten leeuw. Helmteeken: eene vlucht, rechts zilver en links rood.

Dit wapen, doch met den leeuw in het 1ste en 4de kwartier en de zuil in het 2de en 3de kwartier, en met een hartschild waarop een zwarte dubbele adelaar, is te Nijmegen als dat van het geslacht van Herwaerden vermeld gevonden.

Patras. In blauw een zilveren adelaar, en een rood schildhoofd beladen met drie zespuntige gouden sterren. Helmteeken: eene ster uit het schild, tusschen eene zilveren vlucht.

Omtrent dit wapen heeft G. Vallier het navolgende medegedeeld: «Abraham Patras, Gouverneur-Général, portait: d'azur, à l'aigle d'argent, au chef cousu de gueules, chargé de trois molettes d'argent, alias de trois étoiles d'or. Cimier: une molette, alias quatre plumes d'autruche.

On peut s'assurer, par l'examen de notre médaille, qu'il y avait encore une variante à donner à la description de ces armoiries. Dans tous les cas, ma leçon est assise sur un monument parfaitement authentique».

Het wapen op die medaille wordt door dien schrijver als volgt beschreven: «d'azur à l'aigle éployée d'argent, au chef cousu de gueules chargé de trois étoiles d'argent a six rais; le tout timbré d'un casque ailé, surmonté d'une étoile à six rais et orné de lambrequins» [1]).

Op de grafzerk van Patras, thans liggende voor den ingang tot de begraafplaats voor Europeanen op Tanah-Abang, hebben de voormelde sterren vijf punten en is het helmteeken eene vijfpuntige ster, tusschen eene vlucht [2]).

Valckenier. In goud een blauwe paal tusschen twee van elkander afgewende roode wassenaars, de paal beladen met een rechtop geplaatsten knoestigen zilveren stok. Helmteeken: de rechtsgewende wassenaar, tusschen eene zilveren vlucht.

Thedens. Doorsneden: 1. in goud een blauw-getongde en blauw-genagelde halve roode leeuw, zwemmende, en oprijzende uit de gevolgde doorsnijdingslijn; 2. gedwarsbalkt en gegolfd van blauw en zilver in zes stukken.

Dit wapen, geheel gelijk aan dat der provincie Zeeland, is vermoedelijk door Thedens aangenomen.

van Imhoff. Gevierendeeld: 1. en 4. in rood een gouden zeeleeuw met twee pooten, rustende op den linkerpoot, de rechterpoot schuinrechts opgeheven, de staart over den kop omgebogen naar rechts (v. Imhoff); 2. en 3. gedeeld van rood en zilver, met een ring van 't eene in 't andere (v. Gundelfinger). In een gouden hartschild, over alles heen, een zwarte dubbele adelaar zonder tongen, overtopt door eene gouden kroon van drie bladeren afwisselende met twee paarlen. Drie gekroonde helmen, de 1ste met goud-roode, de 2de met rechts goud-roode en links zilver-roode en de 3de met zilver-roode dekkleeden. Helmteekens: 1° de zeeleeuw; 2° de dubbele adelaar, overtopt door de kroon uit het hartschild; 3° een van zilver en rood gedeelde ring, getopt met een bos van zes zwarte haneveeren, 3 naar rechts en 3 naar links omgebogen [3]).

---

1) La Revue Belge de numismatique. Année 1875.

2) Navorscher 1886, blz. 340, 341.

3) Rietstap. De wapens van den Nederl. adel. blz. 117.

Dit wapen komt voor op zijn grafzerk thans liggende voor den ingang tot de begraafplaats voor Europeanen op Tanah-Abang [1]).

Mossel. In zilver drie zwarte mosselschelpen, 2 en 1. Helmteeken: een mosselschelp uit het schild, tusschen eene zilveren vlucht.

van der Parra. Doorsneden: 1. in goud een zwarte adelaar; 2. in groen een zilveren keper, vergezeld van drie gouden eikels met de stelen opwaarts. Helmteeken: de adelaar, uitkomende [2]).

van Riemsdijk. In groen een rood-getongde en rood-genagelde zilveren griffioen. Helm met groen-zilveren wrong en groen-zilveren dekkleeden. Helmteeken: de griffioen, uitkomende [3]).

de Klerk. In zilver een met een zilveren binnenzoom belegd rood hart, op den bovenrand waarvan is gezeten een bruine duif met een groenen olijftak in den bek. Helmteeken: een zwart-geharnaste rechterarm, uit de helmwrong opkomende, de elboog naar rechts gewend, de hand een kromzwaard zwaaiende.

Alting. In goud een groene oranjeboom beladen met zeven gouden appelen, 1, 2 en 4, op een lossen grasgrond, in eene omheining, van ouds genoemd tuinenburg [4]), van natuurlijke kleur. Helmteeken: de oranjeboom.

van Overstraten. In goud drie zwarte kookpotten, 2 en 1, met lange halzen, twee ooren en op drie pooten. Helmteeken: een pot uit het schild [5]).

Siberg. In zilver eene groen-gepunte en goud-geknopte vijfbladerige roode roos. Helm met zilver-roode wrong en rood-zilveren dekkleeden. Helmteeken: de roos.

Wiese. In blauw een bijenkorf in natuurlijke kleur. Gekroond schild. Schildhouder: links een omziende leeuw.

van Grasveld. Onbekend.

Daendels. In blauw drie aanstootende zilveren wassenaars, 1 en 2, de bovenste klimmende, de beide onderste van elkander afgewend [6]). Helmteeken: de klimmende wassenaar.

Janssens. Gedeeld: 1. in blauw eene zilveren roos, vergezeld van vier schuin met de toppen naar de roos gewende gouden leliën, 2 van boven en 2 van onderen, zoodat de beide bovenste omgekeerd zijn; 2. in zilver een rood-getongde blauwe leeuw. Helm met blauw-zilveren wrong en zilver-blauwe dekkleeden. Helmteeken: een uitkomende wildeman in natuurlijke kleur (zonder omkransing of omgording met

---

[1]) Navorscher 1886, blz. 340.

[2]) Vervolg op van Loon. Ned. Hist.-penningen. Stuk 6. Amsterdam, 1861, blz. 19; Navorscher 1857, blz. 331.

[3]) Zie deswege Navorscher 1880, blz. 318. Onder zijn portret is abusievelijk afgebeeld het wapen van het adellijk geslacht van Riemsdijk (in goud een blauw-gebekte en gepoote roode dubbele adelaar).

[4]) Zie nopens dit zeldzaam wapenfiguur: J. Bosscha. Neêrlands Heldendaden te land I, blz. 102; J. van Manen Adsz. Verhandeling over de levenswijze en gewoonten onzer voorvaderen (in Verhandelingen van Teyler's tweede Genootschap, stuk XIX, blz. 132); Navorscher IV, blz. 384; V, blz. 151, 152; 1855, bijblad, blz. LXXXVIII.

[5]) Navorscher 1870. blz. 109.

[6]) Opmerkelijk is de overeenkomst van dit wapen met dat van het Fransche geslacht Banes, hetwelk wordt beschreven als volgt: »d'azur à trois croissans adossez et mal ordonnez» (zie Menestrier. La Nouvelle Méthode raisonnée du Blason.Lyon, 1701, blz. 161).

loof), in de rechterhand eene bruine morgenster (strijdknods) houdende en de linker in de zijde zettende.

van der Capellen. In blauw een zilveren ankerkruis, in het 1ste kwartier vergezeld van eene gouden kapel (kerkje) met een spits dak waarop een kruis, en in het gebouw drie vierkante roode vensters, 2 en 1, en eene vierkante roode poort. Helm met zilver-blauwe wrong en zilver-blauwe dekkleeden. Helmteeken: de kapel. Schildhouders: twee rood-getongde gouden griffioenen, de tusschen de pooten gegeslagen staart eindigende in eene pijlpunt. Wapenspreuk: Pietate et fortitudine.

de Kock. In zilver twee ineengehaakte verkorte zwarte kepers, één omgekeerd, beide in den schildvoet geplaatst: de top van den rechtstaanden keper een bladerloozen stengel met drie korenaren, 1 en 2, dragende, waarvan de twee benedenste aren naar onderen omgebogen zijn; alles van goud. Helm met zwart-zilveren wrong en zilver-zwarte dekkleeden. Helmteeken: eene antieke zilveren vlucht.

van den Bosch. Gevierendeeld: 1. en 4. in blauw vijf zespuntige gouden sterren, 3 en 2; 2. en 3. in rood eene zilveren duif, met een groenen olijftak in den bek. Helm met blauw-gouden wrong en goud-blauwe dekkleeden. Helmteeken: eene gouden ster, tusschen eene vlucht, rechts blauw en links goud.

Baud. In blauw een gouden leeuw, vergezeld van drie zespuntige sterren van 't zelfde, waarvan twee boven elkander zijn geplaatst ter rechterzijde van den leeuw en de derde aan de schildpunt. Gekroonde helm. Helmteeken: drie gouden korenaren, elk getopt met eene zespuntige ster [1]).

Bij de verheffing van Baud tot den adelstand werd zijn wapen eenigszins gewijzigd en daaraan schildhouders, enz., toegevoegd [2]).

de Eerens. Gevierendeeld: 1. en 4. in groen twee schuinlinks geplaatste zilveren leliën; 2. en 3. in goud twee naar elkander toegewende zilveren duiven op een grasgrond. In een zilveren hartschild, over alles heen, twee groene dwarsbalken. Helm met groen-zilveren dekkleeden. Helmteeken: drie struisveeren.

van Hogendorp. In zilver een zwart molenrad van vier spaken en 16 schepplankjes, die niet door de velgen heengaan, maar elk aan het boveneinde een dwarsplankje hebben. Nederlandsche gravenkroon. Schildhouders: twee omziende gouden griffioenen.

Merkus. In goud drie blauwe kepers. Helmteeken: eene vlucht, rechts goud en links blauw.

Reynst. In blauw drie zilveren kruikjes, 2 en 1, met wijder buik dan hals, en met een zilveren oor van onderen aan de linkerzijde; elk kruikje gedekt met een gouden stop met knop, waarvan aan de linkerzijde een gouden ketting afdaalt, die stop en oor met elkander verbindt; alles vergezeld van een gouden ster boven in het schild. Helm met blauw-gouden wrong en goud-blauwe dekkleeden. Helmteeken: een kruikje uit het schild, tusschen eene zilveren vlucht.

Rochussen. In blauw een antiek zilveren schip van drie masten, met want en bolle zeilen, elke mast met eene kleine vlag in top; op den voorsteven een klein mastje ook met eene kleine vlag en op den achtersteven een vlaggestok met eene grootere vlag; al die vlaggen naar rechts gericht: het schip op eene geschaduwde zilveren zee. Het schild gedekt door een helm.

---

[1]) Heraldieke Bibliotheek, 1872, blz. 33.

[2]) Rietstap, De wapens van den Nederl. adel. blz. 12.

Bruce. In goud een rood St.-Andrieskruis en een rood schildhoofd. Gekroond schild. Schildhouders: rechts een rood-getongde gouden leeuw; links een zilveren eenhoorn met gouden hoorn, manen en hoeven. Wapenspreuk: Fuimus, op een zilveren lint boven de kroon.

Duymaer van Twist. Gevierendeeld: 1. en 4. in rood drie gouden arendsbeenen, de klauwen omlaag, 2 en 1 (van Twist); 2. en 3. geschuinbalkt van zilver en zwart, van zes stukken, de derde (zilveren) balk beladen met een schuinrechts geplaatsten rooden dubbelen adelaar (Schoock). In een groen hartschild, over alles heen, drie zilveren vogels, 2 en 1. (Duymaer). Helmteeken: een arendsbeen uit het 1ste kwartier.

Pahud. In zwart een golvende zilveren dwarsbalk. Gekroond schild. Schildhouders: twee griffioenen in natuurlijke kleur.

Prins. Gevierendeeld: 1. en 4. in zilver drie roode kepers; 2. en 3. in blauw drie gouden zwijnskoppen, 2 en 1. Gekroond schild.

Sloet. In zilver een roode wassenaar. Helm zonder dekkleeden met rood-zilveren wrong. Helmteeken: een roode wassenaar, tusschen eene zilveren vlucht. Schildhouders: twee omziende rood-getongde gouden griffioenen.

Mijer. In goud twee zeisen in natuurlijke kleur als een St.-Andrieskruis in het schildhoofd geplaatst, met de punten omlaag, en in den schildvoet drie zwarte meerltjes, 1 en 2; een en ander vergezeld van twee vijfpuntige blauwe sterren, een aan het schildhoofd boven de zeisen en een aan de schildpunt geplaatst.

Loudon. Gegeerd van hermelijn en rood, van acht stukken. Helm met zilver-roode dekkleeden. Helmteeken: een geheele, roode dubbele adelaar.

van Lansberge. In zilver drie rood-getongde en rood-genagelde zwarte leeuwen, 2 en 1. Gekroonde helm met zilver-zwarte dekkleeden. Helmteeken: twee zwarte leeuwenpooten, opkomende uit de kroon.

s'Jacob. In goud drie gedekte drinkschalen op voet, 2 en 1, alles rood. Helm met goud-roode wrong en goud-roode dekkleeden. Helmteeken: een gedekte drinkschaal uit het schild.

van Rees. Gedeeld: 1. in rood een links gewende gouden ree, staande op de achterpooten; 2. in zilver een uitgetande zwarte schuinbalk. Helmteeken: de ree, uitkomende en links gewend.

Pijnacker Hordijk. Gedeeld: 1. in . . . . drie opengebarsten granaatappelen met steel en blaadjes, 1 en 2; 2. in . . . . drie . . . . . . vogels gezeten op . . . . , . . . ruiten, 1 en 2. Het schild gedekt door een helm.

De wapens van de Commissarissen-Generaal

van Goens. Als dat van den Gouverneur-Generaal van dien naam.

Bent. Onbekend.

van Reede. In zilver twee hoekige zwarte dwarsbalken. Helm met zwart-zilveren wrong en zilver-zwarte dekkleeden. Helmteeken: eene vlucht volgens het schild.

Nederburgh. In blauw een keper, vergezeld van boven van twee zespuntige zeesterren en van onderen van eene burgt, alles van goud. Helmteeken: een groene boom. Schildhouder: een aanziende links gewende liggende leeuw, die het schild ondersteunt. Wapenspreuk: Virtus pretium sibi.

Frijkenius. In goud een zwarte dubbele adelaar.

Alting. Zie Gouverneurs-Generaal.

van Stockum. Gevierendeeld: 1. en 4. in goud drie goud-genagelde zwarte hoefijzers, 2 en 1, de kalkoenen omlaag; 2. en 3. in zilver een zwart molenijzer.

Siberg. Zie Gouverneurs-Generaal.

van Overstraten. Zie idem.

van Grasveld. Zie idem.

Elout. Gevierendeeld: 1. en 4. in rood drie aanziende zilveren vrouweborstbeelden, 2 en 1, het haar kort (Elout; 2. en 3. rechtsgeschuind: a. in blauw een schuingeplaatst kruis, perpendiculair op de schuiningslijn, de schuinrechtsche balk gevierendeeld van goud en rood en de schuinlinksche balk gevierendeeld van zilver en rood; b. in goud een blauw hoefijzer met zilveren nagels beslagen, schuinrechts geplaatst, de kalkoenen omhoog (v. Orsoy, ook v. Hablützel). Twee helmen, de 1ste met rood-zilveren wrong en zilver-roode dekkleeden, de 2de met blauw-goud-rood-zilver-blauwe wrong en goud-rood-blauw-zilveren dekkleeden. Helmteekens: 1°. een zilveren vrouweborstbeeld uit het schild, omgewend; 2°. een zilver-geharnaste arm, van de wrong oprijzende, de elboog met gouden lijsten afgezet en links gewend, bij de hand met smallen rooden opslag, die hand van natuurlijke kleur een zilveren degen met gouden gevest schuinlinks houdend.

van der Capellen. Zie Gouverneurs-Generaal.

Buyskes. Doorsneden: 1. in zilver een haringbuis met bijstaand razeil aan druilsmast en vlag in top; de groote mast schuin gestreken (in de mik) zichtbaar, alles in natuurlijke kleur en drijvende op de gegolfde doorsnijdingslijn; 2. gedwarsbalkt en gegolfd van blauw en zilver in zes stukken. Half aanziende en gesloten helm met blauw-zilveren wrong en zilver-blauwe dekkleeden. Helmteeken: de haringbuis.

du Bus de Gisignies. Gevierendeeld: 1. in blauw een zilveren schildje, vergezeld van vier leliën van 't zelfde, 1, 2 en 1; 2. in zilver, uitgeschulpt-omzoomd met rood, een rood kruis, in 't hart beladen met eene zilveren roos, en vergezeld van vier vijfpuntige zwarte sterren (de Baudrenghien); 3. in goud drie zwartje meerltjes, 2 en 1 (Vuylsteke); 4. in blauw een dwarsgelegde zilveren degen met gouden gevest, vergezeld van drie zilveren meerltjes, 2 van boven en 1 van onderen (de Deurwaerder). (Deze vier wapens zijn eene wapenvermeerdering van 14 Juni 1822). In een gouden schildhoofd, een eenigszins schuinrechts geplaatste, van eenige rechts en links overgebogene bladeren voorziene groene palmtak (het oude wapen der familie du Bus). Helm met goud-groene wrong en goud-groene dekkleeden. Helmteeken: een uitkomende zwarte adelaar. Schildhouders: twee omziende zilveren hazewindhonden met goud-geringde gouden halsbanden, elk eene banier houdende, die ter rechterzijde volgens het schildhoofd, en die ter linkerzijde volgens het wapen met de vier kwartieren; de banieren omzoomd met gouden franje en gehecht aan tournooilansen van 't zelfde, met zilveren spitsen en gouden koorden en kwasten. Wapenspreuk: Finis laborum palma.

van den Bosch. Zie Gouverneurs-Generaal.

BIJLAGE *B*

Universis, et singulis, cujuscunque loci, Status, Gradus, Ordinis, ac conditionis, ad quos praesentes pervenerint, Guilielmus Segar, Miles, alias dictus Garterus, Principalis Rex Armorum Regni Angliae, salutem in Domino sempiternam. Cum omnium omnino sit veritatem, ac honestatem tueri, & testimonium virtutis cuilibet bono perhibere, tum mea imprimis interest, qui Rex Armorum florentissimi Regni Angliae sum juratus, & regia authoritate sub magno Angliae Sigillo munitus, ut Genealogias Virorum Nobilium, atque virtute praeclarorum, una cum Armis, sive Clypeis, Gentilitiis ac Insignibus (tam exteris, quam subditis) in Officio Armorum fideliter conservem, eorumque dignitatibus, honoribus, praeeminentiis, quoties rogatus fuerim, attester. Quorum in numero, quum, per Diploma sub magno Angliae Sigillo, 7mo die Februarii, annoque Regni primo Domini nostri **Caroli**, Magnae Brittanniae, &c., Regis, concessum, Dominum Laurentium Reael, Amstelodamensem, Juris Doctorem, & quondam nomine Illustrium Dominorum Ordinum Provinciarum Unitarum Inferioris Germaniae Gubernatorem in India Orientali, & nunc Vicarium Thalassiarchae classis subsidiariae, propter egregia sua munera, merita eximia, eruditionem praeclaram, nec non conatus laudabiles in tam excellenti viro existentes, titulo, honore, & Dignitate Ordinis Equestris, sive Equitis Aurati, ab Illustrissima sua Majestate ornatum, & condecoratum fuisse invenerim, & rogatus ab illo fuerim, me, praedictum Garterum (ad officium quoniam, meum proprie pertineat) hujus suae dignitatis in Armorum Archiva, non tantum mentionem fieri velle sed & libris officii inserere, & in perpetuum conservare antiquum Familiae suae clypeum Gentilitium, seu insignia, videlicet in campo caerulio Lilliam auream inter duos Angues etiam aureos exsurgentem, & ut pristinae suae Cristae loco (liliae nempe Aureae inter duas Alas caeruleas) novam aptamque majus excogitarem, excogitatam depingerem, depictamque illi, sine cujuspiam praejudicio assignarem; pro virtute ergo Officii mei, ut voto suo (quoad in me est) responderem; sibi, & suis supra Galeam, e tortilio, inter duas Alas caeruleas Rosam Angliae rubram duobus Anguibus aureis, culmum Viridem Caducei in morem succingentibus (in Dignitatis istius in illum, a Regia sua magnae Brittanniae Majestate haud Immerito non ita pridem collatae memoriae Immoriturae Symbolum) excogitavi, depinxi, & assignavi, prout latius in margine depingitur. Quam Cristam praedictus ego Garterus, virtute Officii mei, confirmo, concedo, assigno, praenominato Nobili Viro Laurentio Reael, Equiti Aurato, &c., posterisque suis, ad utendum, gerendum, & ferendum, in Clypeis, Vexillis, Armatura, & quocunque, prout sibi, & illis, libitum & placitum erit, juxta jus faeciale. In cujus rei testimonium manum meam apposui, & Sigillum Officii mei affixi. Datum Londini decimo die Februarii, An. Dni 1626. Annoque Regni Domini Nostri **Caroli**, Dei Gratia, Magnae Brittanniae, Franciae, & Hiberniae Regis, Fidei Defensoris, secundo.

GULIELMUS SEGAR GARTERUS [1]).

---

[1]) De eerste van de drie Engelsche wapenkoningen was destijds steeds genaamd »alias Garter«, de tweede «alias Clarentieux», de derde «alias Norroy» (Navorscher 1852, blz. 34). Eene zeer nauwkeurige vertaling van het bovenstaande diploma treft men aan bij Valentijn (bijvoegsel van het 5e of laatste deel, 2e stuk).

VERTALING

Aan allen en een iegelijk, van wat plaats, staat, rang en betrekking hij zij, tot wien deze tegenwoordige (letteren) zullen komen, wenscht William Segar, edelman, anders genaamd Garter, eerste Wapenkoning van het Koninkrijk Engeland, eeuwige zaligheid in den Heer. Vermits het een iegelijk past de waarheid en rechtschapenheid voor te staan, en aan alle goede lieden een getuigenis van deugd te verleenen, zoo is het voor mij, als door het Koninklijk gezag onder het Groot-zegel van Engeland aangesteld tot gezworen Wapenkoning van het zeer bloeiende rijk van Engeland, van groot belang de genealogiën der Edelen en van hen die door hunne dapperheid beroemd zijn, te gelijk met hunne Geslachtwapens en Schilden, mitsgaders de onderscheidingsteekenen (zoowel voor de vreemdelingen als voor de onderdanen) in het register van het wapenambt getrouw te bewaren, ten einde nopens hunne waardigheden, eeretitels en voorrechten, zoo dikwijls mij daarom wordt verzocht, attesten te kunnen afgeven. Onder hun getal is door mij aangetroffen de Heer Laurens Reael, van Amsterdam, Doctor in de rechten, weleer, uit naam van de Doorluchtige Heeren Staten der Vereenigde Nederlandsche Provinciën, Gouverneur in Oost-Indië en nu vice-admiraal van de auxiliaire vloot, die uitmuntende door zijne aanzienlijke ambten, voortreffelijke verdiensten, beroemde geleerdheid en zijn loffelijk streven, bij diploma voorzien van het groot-zegel van Engeland, van den 7^{en} Februari in het eerste jaar der regeering van onzen Heer **Carel**, Koning van Groot-Britannië, enz., enz., door zijne Doorluchtige Majesteit werd beschonken en versierd met den titel, de eer en de waardigheid van den Ridderstand of die van Guld-Ridder, en daar ik Garter door hem ben aangezocht, om (aangezien dit eigenlijk tot mijn ambt behoort) van deze zijne waardigheid in de registers van wapendiploma's niet alleen gewag te maken, maar ook het aloude schild van zijn geslacht en huis of derzelver onderscheidingsteekenen, in de registers aan dit ambt te vermelden en voor altijd te bewaren; te weten op een hemelsblauw veld een gouden lelie uitkomende tusschen twee gouden slangen: en in de plaats van zijn vorig helmteeken (een gouden lelie tusschen twee hemelsblauwe vleugels) een nieuw en beter uittedenken, het bedoelde aftebeelden en dat afgeteekende hem, zonder iemand te benadeelen, toetekennen, zoo heb ik uit kracht van mijn ambt, om aan zijn wensch (voor zooveel mogelijk) gevolg te geven, voor hem en de zijnen, boven den helm, uit de wrong, tusschen de twee hemelsblauwe vleugels, de Roos van Engeland omvat als een Merciriusstaf door twee gouden slangen (tot een teeken van onsterfelijke gedachtenis van deze waardigheid waarmede hij niet onverdiend nu onlangs door zijne Koninklijke Majesteit van Groot-Britannië werd bekleed) bedacht, geteekend en toegekend, gelijk dat breeder op de kant is afgebeeld. Welk helmteeken ik Garter voornoemd, uit kracht van mijn ambt bevestig, toesta, en toeken aan den voornoemden Edelman Laurens Reael, Ridder, enz., en aan zijne nakomelingen, om hetzelve te gebruiken, te voeren en te dragen in hunne schilden, vaandels, wapentuig en waarin het zou mogen zijn, zooals zulks hem of hun zal behagen of welgevallen, volgens het recht van den Heraut. Ten blijke waarvan ik mijne handteekening hieronder heb gesteld en mijn ambtszegel daaraan gehecht. Gegeven te Londen den tienden Februari in het jaar des Heeren 1626 en in het tweede jaar van onzen Heer **Carel**, door Gods genade Koning van Groot-Britannië, Frankrijk en Ierland, Beschermer des Geloofs.

(w. g.) William Segar, Garter.

Onder het wapen staan de woorden: «Invidia florenti Infesta», dat is: «De Nijd kant zich tegen een die bloeit».

Aan deze bul hing een zegel van den voornoemden wapenkoning, met het omschrift:

«SIGILL: GARTERII PRINCIPALIS REGIS ARMORUM.»

BIJLAGE *C*

Afschrift van noot 1 op blz. 13 van de »Beknopte Geschiedenis der stad »Hoorn, en verhaal van de stichting, voltooijing en verfraaijing van de »Groote Kerk» door C. A. Abbing, Ph. Th. Mag. Litt. Hum. Doct. en Rector der Latijnsche scholen. Hoorn, 1839.

[1]) Zie over Koen, Valentijn IV. I. bl. 286 enz. Leven van J. Pietersz. Koen, geplaatst in de derde uitgave van de Chronyk van Velius, door Isaäk van der Beek, 1648, en overgenomen, in de 4e uitgave, door Centen, bl. 659 enz. Merkwaardig is de wijze, waarop Koen, toen hij voor de tweede maal als Gouverneur-Generaal naar Indië vertrok, en vreesde in handen der Engelschen te vallen, zich eenigen tijd, als konstabelsmaat vermomd, op de vloot verborgen hield, en zich onverwacht bekend maakte, tot geen' geringen schrik van den Schipper, die hem geweigerd had scheepsraad te beleggen, en gedreigd, hem voor den mast te laten binden. Zie Valentijn, en Centens Aanteekening bij het leven van Koen, bl. 664 enz., bevestigd door het getuigenis van David Pietersz. de Vries, die zelf op de vloot was, hare reis beschreef, en zegt, dat sommige matrozen zeer verwonderd waren, toen zij zagen, dat Koen op de vloot was, dewijl zij nooit gehoord hadden, dat hij mede naar Indië ging. Daar Koen geene kinderen naliet, kwamen zijne nagelaten bezittingen aan de weeskamer te Hoorn, van waar zij onder bewaring van de Directie van het Amortisatie-Syndicaat zijn overgenomen. De eerste aanstelling van Koen tot Gouverneur-Generaal, 1617, berust nog heden bij mijne schoonmoeder, Mevr. de Wed. Alewijn. In dezelve, gelijk ook bij Velius zelven, in wiens tijd Koen eenige jaren àchtereen te Hoorn woonde, (van 1623 tot 1627) wordt hij niet Koen, maar Koenen genaamd. — Zie de lijst der goederen van Koen, thans bij het Amortisatie-Syndicaat bewaard, in de Aanteekeningen achter dit werkje.

BIJLAGE *D*

Nota of inventaris van de nalatenschap van wijlen Jan Pieterszoon Koen, welke nog geheel of gedeeltelijk, sedert 5 Maart 1823, bij de permanente commissie van het Amortisatie-Syndicaat berust.

1. Twee groote, oude Lessenaars met Papieren, Aanteekeningen, Schetsen en Dagverhalen, alle in loopend schrift geschreven.

2. Eene Kist met Afschriften van alle de Tractaten, door Koen met Inlandsche Vorsten van Java gesloten.

3. Eene kist met Malaksche Inktkokers.

4. Twee kisten met Instrumenten voor de Stuurmanskunst en Scheepsgereedschap.

5. Een Admiraals- of Commandostaf, door Koen gebruikt, toen hij zich voor de tweede maal, en wel incognito, naar de Oost begeven heeft.

6. Registers van alle de steden en gehuchten op Java.

7. Platte grond van Jacatra, later Batavia.

8. Eene groote doos, waarin alle de aanstellingen, welke Koen gehad heeft, van den tijd, dat hij in dienst getreden is, tot zijne laatste, hooge bediening van Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië.

9. Eene kist, houdende papieren, betrekkelijk den twist met de Engelschen op Amboina.

10. Rekening en Staat van Verantwoording van alle contributiën en brandschattingen, door Koen, gedurende zijn geheel bewind, uitgeschreven.

11. Staat van verevening der gelden, welke aan Koen toebehooren, van de Oost-Indische Kamer Hoorn.

12. Acte van bewaring of depôt eener somma van 262.000 rijksdaalders, welke, voor het laatste vertrek van Koen naar Oost-Indië, door hem te Hoorn in bewaring gegeven zijn aan de Bewindhebbers der Kamer Hoorn, en aan Heeren Gecommitteerde Raden van het Noorder-Kwartier.

13. Een prachtig gouden halssieraad of gouden ketting met vier Medaillons en onderscheiden bijhangsels met edelgesteenten bezet.

14. Een ouderwetsche degen met gouden gevest, rijk met edelgesteenten omzet, tot zelfs de schede.

15. Een prachtig schabrak, rijk met gouden franje omzet, doch zeer door ouderdom geleden hebbende.

16. Twee paar heele en halve laarzen, met gouden, in het vuur vergulde sporen.

17. Eene speer of sponton van massief goud, de punt van blaauwen lazuursteen, zijnde een' geschenk van een' Indischen Vorst.

18. Ordonnantiën van Gecommitteerde Raden van het Noorder-Kwartier, tot betaling van aandeel in gemaakte prijzen.

19. Dito van de Oost-Indische Compagnie, Kamer: Hoorn en Enkhuizen.

20. Een extra fraai en proper getimmerd klein model Fregatschip, naar de wijze, in 1627 gebruikelijk, met het geheele tuigaadje &c. &c.

> NB. Dit wordt sedert 1768, als wanneer het in het kabinet van den Stadhouder, wijlen Prins Willem V is overgegaan, niet meer onder de goederen van Koen gevonden.

21. Zeven kistjes met differente Indische munten, zoo van zilver en goud, als vele van tin, koper en zink, met de beschrijving.

22. Lijst van eenige goederen en documenten, die zich ter Kamer Delft bevonden hebben.

23. Dito, die zich ter Kamer Middelburg bevonden hebben.

24. Acte van Koen, waarbij aan de Momboir-Kamer te Utrecht opgedragen wordt het bewaren en administreren van zeker Kapitaal, ten behoeve der familie Tak, welke uit Schoonhoven afkomt. Dat Kapitaal heeft oorspronkelijk en bij de eerste fundatie, beloopen de somma van 15.000 rijksdaalders of 39.000 gulden, sedert altijd onverrekend en onverantwoord onder het beheer der Utrechtsche Momboir-Kamer verbleven.

25. Acte van bewaring eener bepaalde somma, welke te Hoorn, bij de Kamer aldaar, gedeponeerd moest blijven, zoo lang eenige wettige naamvoerder der familie

Koen overig was; het Kapitaal was primitief 21.000 rijksdaalders, en is in 1748 geadministreerd door eene gemengde Commissie van leden uit het Admiraliteits-Collegie van het Noorder-Kwartier, uit de Oost-Indische Kamer Hoorn en Enkhuizen, mitsgaders uit Gecommitteerde Raden.

26. Handschriftelijke beschrijving van het leven, sterven en begrafenis van Koen.

27. Authentike, ten overstaan van den Raad van Nedl.-Indië opgemaakte Staat des boedels, zoo als die bevonden werd bij het overlijden van zijn H. Ed.

28. Correspondentie of briefwisseling van Koen, in XII Deelen, met alle de hooge Autoriteiten, tot welke hij in betrekking stond.

29. Staat van zijne jaarlijksche Inkomsten en van de Schuldvorderingen, hetzij op den lande in het algemeen, hetzij op de Oost-Indische Comp. in het bijzonder te eischen, bij zijn overlijden onverevend en steeds openstaande gebleven.

BIJLAGE *E*

Kopie-extract uit de „Geschiedenis der stad Hoorn" door C. A. Abbing. Hoorn, 1841, deel I, blz. 143, 8°.

Nog verdient vermeld te worden, dat, niettegenstaande, zeer aanzienlijke bezittingen van Jan Pietersz. Koen, na zijnen dood, aan de Weeskamer te Hoorn, later onder directie van het Amortisatie-Syndicaat kwamen (zie Bekn. Gesch. bl. 13, verg. Aant. bl. 8—10), in het Vervolg van Velius, Handschr. van van Voorst, op het jaar 1660 staat aangeteekend: «In dat jaar bekwamen de Erfgenamen van den overledenen Gouverneur-Generaal van Neêrlands Indiën Jan Pietersz. Koen, in deze stad zijne nalatenschap, zie A. Aitzema op dat jaar». Welk gedeelte dit echter geweest is, of hoe dit overeen te brengen zij met de bekende bewaring door de Weeskamer, is mij niet helder.

BIJLAGE *F*

Afschrift
N°. 183. 's-GRAVENHAGE den 23 October 1869.

Ter voldoening aan Uwer Excellentie's verlangen uitgedrukt bij missive dd. 16 September 1869, Generaal Secretariaat N°. 54, heb ik de eer hierbij aan Uwe Excellentie terug te zenden de bijlagen, welke gevoegd waren bij eenen brief in der tijd aan mijnen ambtsvoorganger onder dagteekening van 12 Julij 1858, door het ministerie van Finantiën gerigt en welke brief betrekking had op de nalatenschap van Jan Pietersz. Coen, in leven Gouverneur-Generaal van Neêrlands-Indië.

Overeenkomstig uw wensch heb ik tevens nogmaals een onderzoek naar bovengen. nalatenschap in de Archieven der voormalige Oost-Ind. Comp. doen instellen en is de uitkomst daarvan geweest het navolgende:

Des 's nachts tusschen 20 en 21 September 1629 is de Gouverneur-Generaal Coen in het kasteel Batavia overleden, nadat zijne gemalin drie dagen vroeger bevallen was van een dochterken. Deze opgave blijkt uit de generale missive van Gouv. Gen. en Raden dd. 15 December 1629.

Op den 23ⁿ September 1629 werd dit kind gedoopt, zooals blijkt uit het doopboek van Batavia, waarin men vindt aangeteekend:

23 Sept.

Johanna OUDERS { De Ed. Heer Generaal Jan Pietersz. Coen, overleden
Mevrouw Eva Ment.

getuyghen { E. Hʳ. Petrus Vlacq, raedt van Indie, E. Hʳ. Anthonio van Diemen, raedt van Indie, E. Hʳ. Crijn Jacobsz. Raemburgh, raedt van Indie, Juffvr. Elizabetha Vlack, Juffvr. Maria de Meester.

Op 15 December 1629 was dit kind nog in leven, want de Generale missive van Gouvern. Generl. en Raden dd. 15 Dec. e. a. aan de bewindhebbers in Nederland, zegt: «Mevrouw Coene gaet met haer dochterken met dese schepen over» (i. e. naar patria).

De weduwe van Coen kwam in den zomer van 1630 in Nederland aan en nu moet of op de reis of kort na de aankomst het dochterken zijn overleden want in Januarij daaraanvolgende hadden de erven van Jan Pietersz. Coen eene scheiding van den boedel gemaakt en daarbij wordt het minderjarig kind niet vermeld. Dit leert ons de navolgende resolutie van de Bewindhebbers van de Kamer Amsterdam der O. I. C

»Resolutie Kamer Amsterdam 9 Januarij 1631.

»Ter vergadering sijn gecompareert de Maijor Hasselaar wegen de weduwe van den gewesene Generael Coene ende Pieter Bruynse swaager van de voors. Coene, zaliger, hebben vertoont eene acte van scheydinge tusschen de weduwe ende d'erfgenamen van den overleden gemaeckt versoeckende dat de uytdeelinghe van de actie op des overledens naem staende haer sonde mogen volgen, insgelijks dat de actie verdeylt ende achtervolgens de scheydinge iegelijck sijn deel getransporteert worden twelck haer is geconsenteert en toegestaan».

Aan die resolutie is op den volgenden dag gevolg gegeven want men vindt op de Kapitaal-rekening van de Oost-Ind. Comp., kamer Amsterdam, boek gemerkt 20. 1. bladz. 109, het kapitaal van Jan Pietersz. Coen, in 1626 ingeschreven tot een bedrag van *f* 13200, op den 10ⁿ Januarij 1631 gesplitst in twee parten als:

(Jan Pietersz. Coen) — *f* 13200)

Eva Ment zijne weduwe	*f*	7200
Pʳ. Bruynse sijne swager	-	6000
	f	13200

Ook hier weder is van geen minderjarig kind sprake. Nu blijkt verder dat de weduwe van Jan Pietersz. Coen, Eva Ment op 29 September 1632 reeds weder hertrouwd was met eenen Marinus Louwissen, want op dien datum, treft men eene resolutie aan van, de Vergadering der XVII Bewindhebbers van dezen inhoud: «Marinus Louwissen als getrouwd hebbende de weduwe wijlen dhr Generael Coen zalʳ ter vergadering comparerende heeft overgegeven eene remonstrantie inhoudende verscheyde pretentiën tot laste van de Comp. aengaende sijn portie in de prinsen in de Oost Indien verovert bij de Comp. en de burgerije tot Batavia dewijle (terwijl)

hij (Coen) hier geweest is, mitsgaders betalinge van sijn bedongen tractement, soolange van hooger handt alhier opgehouden is nevens *f* 104.17.6 van eenige porceleynen aen de voors. weduwe uyt Oost Indien gesonden en bij de camer tot Middelburch vercoft en daerenboven noch particulierlijck pretenderende *f* 529. 2 st. 8 p. sooveele hij voor sijn vertreck van Batavia tot verversing betaelt heeft, is verstaen dat de vergaderinge in de voornoemde pretensien niet en is gehouden ende diens volgens als ongefondeert afgeslagen, uytgesondert de vercofte porceleynen, waarvan hem bij de camer tot Middelburch sal betaelt werden zooveel deselve in India gecost hebben.»

Ook hier weder is van geen minderjarig kind of van eene weeskamer sprake en schijnt de weduwe geen andere pretensiën dan de bovengenoemde te kunnen aanvoeren. Maar ook de tweede man van Eva Ment kwam na een zoon te hebben verwekt, te overlijden en voor de derde maal schijnt de weduwe van Jan Pietersz. Coen in het huwelijk te zijn getreden met eenen Isaacq Buys licentiaat in de regten. Dit ten minste bleek mij uit een mandement van den hove van Holland dd. 27 November 1658, in copy bewaard in de Loketkas der Staten-Generaal, met eenige andere stukken betreffende een proces door de erfgenamen van Jan Pietersz. Coen aan de Oost-Ind. Comp. aangedaan. In dit mandement komt een zinsnede voor, waaruit men de erven van Coen en hunne pretensien, bij name leert kennen. Die zinsnede luidt »Alsoo Isaacq Buys, licentiaat in de rechten, als in huwelijck gehadt hebbende Eva Ment, die weduwe was van Jan Pietersz. Coenen in zijn leven Gouverneur Generael van de Geoctroyeerde Oost Indische Compagnie ende Michiel Louisse, van Grijp, coopman tot Amsterdam, als eenige soon van voors. Eva Ment sijne moeder, mitsgaders noch den voors. Isaacq Buys als last en procuratie hebbende van Pieter Reyniersz Minnes, Volckert Jacobsz Brouwer ende Jan Verschoor als bij testamente gestelde voogden over de zes minderjarige naergelaten kinderen van zaliger Pieter Bruyns die erfgenaem van zal: Aeffge Pietersz. Coene sijne eerste huysvrouwe dewelcke een mede erfgename is geweest van den voors. Generaal Johan Pietersz. Coene zal: haren broeder» enz. [1]).

Het geding waarin bovenstaand mandement voorkomt, betrof eene pretensie op de Oost Ind. Comp. van de erven Eva Ment en Aeffge Pietersz. Coen, wegens een gedeelte der bezoldiging van den gewezen Gouverneur Generaal Coen, maar dit geding zelf staat tot het onderzoek dat ons thans bezig houdt in geen andere betrekking, dan dat wij daar uit de verdere regthebbenden op de successie Coen leeren kennen.

Het blijkt dus ten duidelijkste uit de resolutie van de kamer Amsterdam van 9 Januari 1631 hierboven medegedeeld dat het minderjarig kind van Gouvern. Gener. Jan Pietersz. Coen in 1631 reeds moet zijn overleden en dat de moeder niet ab intestato als ascendent erfgename van haar kind is opgekomen maar als erfgename van haren echtgenoot. Want indien Eva Ment ab intestato geerfd had van haar kind dan zou zij eenige erfgename zijn geweest, krachtens art. III van het plakkaat der Staten van Holland van 18 Dec. 1599, maar uit resol. kamer Amsterdam, blijkt dat zij niet alléén maar met de zuster van Coen tot de erfenis geregtigd was, en die verdeeling kon alleen voortspruiten uit eene testamentaire beschikking van Jan

[1]) Loketkas Staten-Generaal-stukken rakende den Gen. Coen 1661. O. I. Comp. nº. 36.

Pietersz. Coen waarbij hij ingeval hij geen descendenten mogt hebben, zijn goed verdeelde tusschen zijne echtgenoote en zijne zuster.

In 1658 komen dan ook weder zooals uit bovengen. mandement blijkt de descendenten van Eva Ment in casu haar eenigen zoon Michiel Louisse, en de descendenten van de zuster van Coen als erven op.

Hierbij valt vooreerst nog optemerken, dat Michiel Louisse genoemd wordt eenige zoon van Eva Ment en alleen als descendent op komt, hetgeen op nieuw bewijst, dat het kind van Eva Ment in huwelijk met Coen verwekt niet meer in leven was; en ten anderen dat Michiel Louisse in 1658 bij den dood van Eva Ment zijne moeder meerderjarig moet zijn geweest want hij is koopman en treedt met zijn stiefvader uit eigen hoofde op.

Er is dus geen reden te vinden, waarom de boedel van Jan Pietersz. Coen ooit onder beheer van de weeskamer te Hoorn zou zijn gesteld.

Het berigt door Burgemeester en Wethouders van Hoorn bij missive dd. 25 Febr. 1858 gegeven waarbij zij melden dat van geen inbreng in de weeskamer te Hoorn van de nalatenschap van Coen tusschen de jaren 1629 tot 1660 blijkt stemt met deze conclusie overeen. Op deze gronden meen ik tot het besluit te mogen komen, dat de mededeelingen van den Heer Abbing onjuist zijn en dat de nalatenschap van Koen ter regter tijd door de regtmatige erven is genoten.

De Archivaris van het Rijk,
(get.) L. Ph. C. van den Bergh.

Aan
Zijne Excellentie den Minister
van Financiën.

BIJLAGE *G*

BATAVIA ANNO 1713

W Erd U E: Op Maan-dag den 20 NOVEMBER, ter Begraveniſſe verſogt met het Lyk van
Sijn Edelheid de HEER

ABRAHAM van RIEBEECK,

Gouverneur Generaal van Neder-lands India.

Sal gedragen werden uit ſijn Edelheids wooninge ſtaande binnen het Caſteel.

Als Vriend.

Tegens 7. Uuren 's morgens
Hollands Kerkhof.

BIJLAGE *H*

Afschrift van eenige nota's uit den tijd van den Gouverneur-Generaal van Riemsdijk en bij een van zijne nakomelingen berustende.

Statie van een Gouverneur Generaal op Batavia.

Twee schildwagten granadiers voor zijn huys, die alle twee uuren werden afgelost;
twee helmbardiers die vierentwintig uuren de wagt hebben;
twee militairen te paard om boodschappen te doen.

Als den Gouverneur uyt rijd hetzij na de vergadering als andersints:

Een looper vooruyt, gekleed in wit sattijn met gouden passementen en onderkleeden na advenant, een vergulde silvere plaat met het wapen van Sijn Edelheyd voor op de muts en een stok met een groote silvere knop;
twee trompetters te paard blasende;
vier jongens met rottingen met zilvere knoppen en korte rood lakense rokken met goude passementen, twee aan twee;
een koets met twee ook wel eens met vier paarden bespannen, aan de regterhand rijd een officier van de cavallerye en aan de linkerhand twee helmbardiers te paard, en agter de koets twee militairen te paard.

Groote statie.

Een looper als evengesegt vooruijt;
twee trompetters te paard;
een compie dragonder lijfwagt van Zijn Hoog Edelheyd van 48 man te paard, met hun officieren en pauken;
een koets bespannen met ses fraaije paarden en een voorreyder;
een officier te paard aan de regterhand, twaalf helmbardiers aan de linkerhand en agter de koets.

Als Mevrouw Generaals uytreyd:

Vier jongens gekleed als evengemeld vooruyt;
een koets met twee of vier paarden en twee helmbardiers te paard ter zijde de koets.

Alle de helmbardiers, koetsiers en voorreyders zijn Europeesen en dragen sComp^s^. leverije, die altijd deselfde blijft, en bestaat in roode lakense rokken, camisoolen en broeken, rijkelijk met breede goude passementen belegt, en witte hoeden met breede goude passementen.

De bediendens van een Gouverneur Generaal zijn:

Een eerste hoffmeester die vaandrig is;
een tweede d°. , die de tafel dekt, het eeten op tafel plaats en weeder afneemt, die zergeant is;
een banketbakker;
een broodbakker;
twee koks;
een tuynier;
twee koetsiers;
een voorrijder;
drie knegts die de tafel bedienen en wijn schenken, alle Europeesen.

Pro memorie.

Als den Gouverneur Generaal na de vergadering of na de kerk rijd, rijden twee

trompetters vooruyt, blasende op de trompetten, een officier van de cavallerye op de regterzijde van de koets, twee helmbaardiers rijden ter linkerzijde en vier helmbaardiers agter de koets nevens eenige arthillerye bed^s. te paard, en in volle statie uytgaande een looper vooruyt, waar op volgt een comp^ie dragonders of lijfwagt van den Gouverneur Generaal sterk 48 koppen, opgevoert wordende door een officier, en als dan de koets van zijn Hoog Edelheyd, bespannen met zes paarden, en een voorrijder en op de zijde en agter de koets twaalf helmbaardiers en de verdere bediendens.

BIJLAGE *I*

Extract uyt een brieff geschreeven [1] aan mijn soon Mr. Isebrandus Johannes Faber van Riemsdijk tot Haarlem.

Het landgoed Buytensorg 13 uuren van Batavia geleegen, heb ik van Mevrouw Douarière van den Heer Gouverneur-Generaal Van der Parra gekogt voor rds. 59000:— hetzelve brengt 's jaars op rds. 13000 of *f* 31230.— het land is van een seer groote uytgestrektheyd tot aan de hooge gebergtens, de koebeesten die aldaar in de weyden loopen, hebben ult^o. Maart bestaan in een getal van 765 stux groot en kleen en die van de buffels in 170 stux, de aftekeningen van de gesigten van Buytensorg soo van vooren als van agteren heb ik aan mijn susters gesonden, nu manqueeren nog de gesigten van het land genaamt Pondok Gedee en Sicero, die nog hooger leggen als Buytenzorg en mijn meede toebehooren; zijnde Sicero het ver afgelegenste en digt bij de hooge bergen, alwaar het 's morgens en 's avonds soo koud is als in 't vaderland in den herfst tijd, die landen zijn extra ordinair vrugtbaar, het gras groeyt daar als in Nederland, soo meede alderhande kruyden en groentens als salie, rosemarijn, wijnruyt, salade, wortelen, selderije, andivie, kool in zoort, excepto blomkool, snijboonen, peulen, witte boonen, grauwe erwten, aardappelen en alderhande vrugten als soetappelen, citroenen, pompelmoessen, enz. en bloemen in menigte daaronder witte lelien, angelieren en roosen van welke laatste op Cicero hooge heyningen zijn daar men van verre de reuk heeft.

Mijn soon den sabandhaar heeft bij de Hooge Regeering versogt te mogen verwisselen van dienst met den commissaris van den Inlander de Heer Blijdenberg, dat toegestaan is soo dat mijn soon tans commissaris over den Inlander is, Sijn Edele heeft een extra fraaije buytenplaats gekogt een uur van Batavia geleegen aan de zeekant genaamt Tanjong Priok voor rds. 16300, daar men een ruym gesigt in zee heeft en de scheepen op de Bataviase rheede kan sien leggen, aan de land kant zijn fraaije bossen alle van vrugtboomen zeer vermakelijk, bevoorens toebehoort hebbende de soon van den overleeden Heer Van Haaften, raad van Justitie deses casteels.

Mijn schoonzoon Mom is tot resident van Cheribon aangesteld en den 9 deeser beneevens zijn huysvrouw met het schip Roodenrijs Capitain Arend Van der Deuren derwaards vertrokken.

[1]) Vermoedelijk geschreven in 1776.

Beschrijving van mijn twee thuynen op de weg van Angiol en mijn huys op de tijgersgragt te Batavia. 5

Deselve sijn naast den anderen gelegen op de weg van Angiol, een half uur van de stad Batavia, van vooren aan een rijweg en rivier soo breed als den vaartsen Rijn, daar seer veel passagie is, en van agteren aan de zee, in ieder thuyn is een steenen speelhuys, van waar men de scheepen op de rheede siet leggen en van de rheede na 't vaderland en de Indiase comptoiren zeylen en van daar arriveeren, ook kan men de eylanden Onrust en de Kuyper, waar van mijn soon Willem eerste administrateur is, sien, komende mijn soon met zijn jagt en fraaije equipagie aan de thuyn. wat nu de huysen in de thuynen betreft, deselve sijn seer gemaklijk, logiabel en koel, als rond om door digte swaare boomen gedekt sijnde, en de thuynen alle met mooije laanen van hooge digte boomen, daar men het grootste gedeelte van den dag in kan wandelen of met een rijtuyg rijden, van de eene thuyn in den anderen, als zijnde met bruggen aan een gehegt, ook zijn in beyde de thuynen considerable groote visrijke vijvers, alle zeevisch, lopende het water uyt de zee in de vijvers, soo dat ik nooit om visch verlegen ben, de Inlandse menschen komen dagelijks met een kleen vaartuygje agter mijn thuynen met den hengel visschen, zijnde haar tuyg van koperdraad dat seer sterk is, en de vishaak mede van suffisant koperdraad, aan welke haak zij een groote levendige garnaal doen, en daar meede in ons gesigt visschen vangen, genaamt kaakoppen, de grootste als een middelmatige cabeljouw en van een seer goede smaak, die sij dan bij mijn levendig te koop brengen, de zeevisch op Batavia is heel goed, en wel voornamentlijk de kaakoppen, die na cabeljouw gelijken, tongen, both, spiering, rogh en garnalen als in 't vaderland, dog de riviervisch bestaat principiaal in karper als in 't vaderland, goeramie, lijkende na brasem, en paling, de andere soorten syn slegt;

De eerste thuyn als men van de stad koomt is genaamt Schoonsigt, van vooren met een fray hek en heyning en een regte breede laan van hooge digte boomen, van boven tot den anderen gegroeyt, lang 72 roeden of 864 voeten van 12 duymen ider, en de takken van de boomen laag bij de grond, dan komt het huys, omringt met een vijver en agter het huys een sterrebosch, lang 40 roeden of 480 voeten van 12 duymen en een speelhuys aan zee, de tweede thuyn naast de eerste gelegen, en eenelijk met een sloot en heyning van den anderen gescheyden, is genaamt Vijvervreugt, meede met een fraay hek van vooren en mooije laanen voorsien, staande het huys circa 30 roeden of 360 voeten van de rijweg, aan weder zijden van het huys een fraay vertrek, zijnde het een de eetzaal en het ander een biljard kamer, en agter het huys twee considerable groote vijvers alle met steene beschoeijingen en een breede laan tussen beyde en agter een mooy speelhuys van vaderlandse klinkers en engelse schuyframen, staande van agteren in zee, konnende uit het speelhuys met den hengel in zee gevischt werden, op de sijde van het speelhuys is een oesterbank, die seer lekkere oesters in goede quantiteyt uytlevert, sijnde beyde de thuynen met wagenhuysen en paardestallen voorsien, naast de evengem. thuyn Vijvervreugt heb ik nog een stuk weyland met klapperboomen beplant, genaamt Oostende, daar een groote stalling op staat, alwaar mijn koebeesten, hertebeesten en ander vee, vet gemaakt werden, en insgelijks aan de zee uytkomende.

Wat nu mijn woonhuys op de tijgersgragt betreft, hetselve staat op de beste plaats van de gragt, die aan weerskanten met canarieboomen, die seer digt en hoog groeijen, beplant is en jaarlijks even als de lindenboomen in de palamasiebaan gesnoeyt

werden, voor het huys agter de canaryeboomen staat een groot speelhuys van boven met blauw geverwde cherappen of plankjes even eens als de lijen in 't vaderland gedekt en op palen over de tijgersgragt, al waar de menschen die mijn spreeken moeten haar verblijf nemen.

Het huys is heel breed, de zijkamer voor aan de weg is soo groot dat daar in wel veertig Mejuffrouwen konnen geplaast werden, met Engelsche schuyfraamen, en de vloer van swarte en witte marmere steenen, een breede gang naast de kamer, meede met een schuyfraam en dan komt de galderije of het binnen vertrek, die zijn ligt ontfangt van een groote plaats met twee deuren en vijf schuyfraamen, de vloer van blauwe arduyne steenen, die honderden jaaren goed blijven, voorts een kelderkamer met vijf trappen opgaande, die in de 40 voeten lang en circa 30 voeten breed is, wijders een gemakkelijke trap na boven, daar men van vooren aan de weg een kamer heeft soo groot als die van beneden en een kleender kamer daar naast, item een agterkamer soo groot als de kelderkamer en een kleender kamer daar nevens, sijnde agter die twee kamers een buyten gaanderije, soo lang als het huys breed is, en dertig voeten wijd van boven met planken beschooten en pannen gedekt en in de groote bovenkamer een deur, waardoor men na de gaanderije gaat, de kelder is soo groot en breet als de opkamer, en de vloer van zarksteenen, uyt het huys gaande na agteren, vind men een gaanderije soo groot als de bovenste, op houte gedraayde pylaren twee aan twee, kerkwerk, vervolgens een considerable groote plaats, in de midden open, dog aan wedersijden bebouwt met een ruyme kombuys of keuken, een gemakhuys, en verscheyde andere gebouwen, wijders de kombuys voor de slaven en diverse vertrekken, alle met een boven verdieping en woningen voor de slaven, en agter twee wagenhuysen en paardestallen, alwaar thans twintig fraaije koetspaarden, geappelde, kastange bruyne en swarte op stal staan, daaronder drie spannen, van vier paarden, en drie koetsen met glasen, waarvan een uyt het vaderland gekomen is, een Engelse koets, met gaas in steede van glas, drie wagens als berlijns, voor vier menschen, een faijeton, vier charetten en twee chaisen, bestaande het volk in een Europeese koetsier, twee Europeese oppassers en een Europeese kok, mitsg^{s}. twee honderd mans en vrouwen slaven en haar kinderen, nog sijn in de thuynen, zes paarden die daar altoos blijven, en drie chaisen eenige karren en boerewagens, als meede verscheyde jagtjes en roeyschuyten om van de een na de andere plaats te konnen vaaren, en laatstelijk een groot veehok, wel voorsien van kalkoenen, cappoenen, hoenders, eenden en duyven, waar bij sig de assurante huysmussen, die hier net zijn als in 't vaderland, meede in menigte gevoegd hebben.

BIJLAGE *J*

ONTWERP tot de Publicque Voorstelling van Zijn Edelheid, den Hoog-Edelen Heer JEREMIAS VAN RIEMSDIJK, als Gouverneur Generaal wegens den Staat der Vereenigde Nederlanden en derzelver G'Octroyeerde Compagnie in Oost Indien. Zo als dezelve door de Heeren extraordinaris Raden Jacobus Johannes Craan en David Joan Smith, daar toe den 7[den] Juni Anno 1777 in Rade van Indie versogt en gecommitteerd, is gereguleert, en op Zaturdag den 18[den] October aanstaande, staat volbragt te worden. [1]).

Eerstelijk, zal met het aanbreken van den dag, door den Lieutenant Colonel Colmond moeten worden bezorgt, dat boven de Poorten van het Casteel en de Stad, item de vier Punten van het eerste en de voornaamste Punten van de laaste worden geplant de aan handen zijnde vendels, om aldaar te blijven waaijen tot Zons ondergang, ten welken einde dezelve onder een Corporaalschap benevens den onder Majoor, 's daags te vooren, aan en op de voorschreven plaatsen zullen moeten bezorgt, des avonds te zes uuren ingenomen, en tot 's anderen daags aan de voormelde Poorten en Punten geborgen, om vervolgens op de ordinaire plaats overgebragt en bewaart te worden.

Ten Tweeden, zullen door den Commandeur en Opper-Equipagiemeester Schrijver moeten worden verleend de noodige orders aan de overheden der op de Bataviase Rheede ten dien daage gevonden wordende 's Compagnies Schepen en alle andere mindere Vaartuigen, ten einde almede met het aanbreken van den dag tot Zons ondergang, van dezelve te doen waaijen de bij Ceremonien gebruykelijke Vlaggen en Wimpels, waartoe ook de Gezagvoerders of Eigenaars van de Burger en Inlandse Vaartuigen, zo op de Rheede als in de Rivier en de vrijmans Haven te vinden, door den Sabandhaar zullen moeten worden geinciteert.

Ten Derden, zal onder den Ritmeester Aumund 's morgens de klokke zes uuren onder de wapenen moeten komen het geheele Corps Dragonder-Lijfwagt, uitgezondert een klein detachement ter Patroulleering in de Stad, voorzien van Standaart, Pauken en Trompetten, mitsgaders het Casteel moeten uit rijden langs de Heere of Prince-straat en zo vervolgens tot voor het huis van Zijn Hoog-Edelheid, alwaar dezelve zig in een enkelde reije, om plaats voor de passeerende Reytuygen te laten, zal moeten stellen aan de Noord west zijde tegen over den ingang tot een tamelijke distantie, en zo dra de Heer Gouverneur Generaal in zijn Edelheids koets sal zijn getreden om naar het Casteel te rijden, voor af marcheeren langs de geheele Oostzijde van de Tijgersgragt tot aan het Noorder eynde van dien, alwaar links gezwenkt, en over de brug, de marsch genomen zal moeten worden tot aan de brug bij de nieuwe Hooftwagt, die op, de Poort van de Hooftwagt in, en de Casernen der Dragonders even voor bij gereden zijnde, regts gezwenkt en agter de aldaar staande Pennisten en Burgers gemarscheert zal moeten worden tot bij de Valbrug van het Casteel; alwaar dat Corps links zal moeten keeren en zig met het

[1]) *Gedrukt* te Batavia *in* 's E Compagnies Boek-Drukkerij, bij EGBERT HEEMEN.

front naar het westen posteren naast gemelde Valbrug, en daar meede zo veel spoed maaken, dat aldaar zal konnen zijn voor het passeeren van den Heer Gouverneur Generaal, die naar den gebruike, onder het geluit van Pauken en Trompetten zal worden gesalueert.

Ten Vierden, vergaaderen zig in volle wapenen 's morgens te zes uuren binnen de Stad, voor de woning van hunnen Capitain Lieutenant Mr. Isaac Titsing de Compagnie Pennisten van het Casteel, ten einde van daar precies te zeven uuren onder hunnen Capitain Adriaan Boesses, langs de westzijde van de Tijgersgragt, over het Stadhuis plein, door de Heeren-straat, binnen de Hooftwagt te marcheeren, tot op een tamelijke distantie van de Valbrug van het Casteel, makende het front naar het Westen, om zoodanig te blijven staan, tot dat gepasseert zal zijn welgemelde zijn Edelheid, die onder het slaan van den marsch met Vendel en Sponton zal moeten worden gesalueert, na de order in Militairen dienst.

Ten Vijfden, zullen ook onder derzelver Capitain Carel Fredrik Severin, voor deszelfs huis, aan het Noord-Oosteynde van de Tijgersgragt staande, in volle wapenen 's morgens te zes uuren bij den anderen moeten komen de Pennisten gehorende tot de Compagnie van de Stad, om even als de Compagnie Pennisten van het Casteel precies te zeven uuren binnen de poort van de Hoofdwagt te marcheeren en hun naast dezelve te plaatsen, teffens observeerende hetgeen in het even voorgaande vierde artikel omtrent het Salut is gezegd.

Ten Zesden, zal de Oostzijdse Burgerije binnen de Stad voor de woning en onder hunnen Capitain Jan Marchant Carelsz 's morgens te zes uuren vergadert zijnde, van daar opmarcheeren precies te zeven uuren tot binnen de Poort van de Hoofdwagt, om zig vervolgens aan de Oostkant van het Plein te stellen naast de Pennisten van de Stad.

Ten Zevenden, vergadert zig ook 's morgens te zes uuren voor de woning van haaren Capitain Jan van Groenenberg de Westzijdse Burgerije, om van daar op te trekken en zig naast de Oostzydse Burger Compagnie te plaatsen, waar van in het voorgaande artikel is gesproken geworden.

Ten Agtsten, posteeren zig ter zijde van de tot deze Ceremonie expres vervaardigde Estrade 's morgens te zes uuren 't Corps Granadiers, om eerst af te lossen de ordinaire wagt van het Casteel, en dan aldaar, met de aankomst van den Heer Gouverneur Generaal het front naar de Capelle gemaakt hebbende, zodanig te blijven staan tot dat het geheele Lichaam van de Hoge Regeering onder het slaan van den Marsch gepasseert zal zijn, wanneer dezelve in order te rug marcheeren en zig drie diep rangeren moeten vlak voor de meergemelde Estrade, om aldaar post te vatten als het Centrum van alle de overige Troupes; bij welkers opmarsch om zig nevens dat Corps te stellen naar de te meldene wijze, de Granadiers het front na de Valbrug zullen moeten maken en onder het slaan van den marsch dezelve inwagten, mitsgaders na dat die alle zullen zijn voor bij gemarcheert, zig herstellen met het front naar de Estrade.

Ten Negenden, trekt al mede onder de wapenen, 's morgens ten half zeven uuren, het Bataillon van den Lieutenant Colonel Colmond, zig stellende even buyten of bezuyde de Valbrug van het Casteel, regt tegens over de Dragonders met het front naar het Oosten, en voorzien met de noodige Hoboisten, Basonisten, Walthoornisten en ander gewoon musiek.

Ten Tienden, zal, na dat voor een te verkiezene woning in de stad, onder hunnen Ritmeester Jan Blanke zullen zijn vergadert de Compagnie Burger Cavallerye

in volle wapenen, met Standaart, Pauken en Trompetten voorzien, dezelve door hem opgevoerd worden tot voor het huis van den Heere Gouverneur Generaal, alwaar dat Corps zig aan de Zuid-Westkant tegen over den ingang in een enkele reije even als de Dragonders zal moeten plaatsen, en vervolgens den Heere Gouverneur Generaal benevens de Leden van de Regeering conduiseeren tot binnen de Poort van de Hoofdwagt, om zig vervolgens aan de Oostkant of voor de Casernen der Dragonders te stellen, aan de Linkervleugel van de Westzijdse Burgerije.

Ten Elfden, zal, onder den Capitain Salomon Jansz Salomons aan de wagt bij de Passarbrug, 's morgens te zes uuren moeten vergaderen de geheele Compagnie onder hem gehorende, om aldaar te blijven tot de voorstelling van Zijn Edelheid zal zijn volbragt en vervolgens, na dat zulks zal wesen geschiet, met de helfte van het volk aldaar de wagt te houden, tot 's anderen daags 's morgens te zes uuren.

Ten Twaalfden, komen onder hunnen Capitain Jan Andries de Haan 's morgens te zes uuren voor het Stadhuis, de Burgers onder zijn Compagnie gehoorende, om aldaar, bij het passeeren van den Heere Gouverneur Generaal onder de wapenen staande, het front naar de Tijgersgragt te maken, en door de Officieren, onder het slaan van den Marsch, het gewoon Salut met Vendel en Piek of Sponton gedaan zijnde, met de helft van het Corps op het Stadshuis wagt gehouden te worden tot 's anderen daags 's morgens te zes uuren, wanneer zij zullen worden afgedankt en aftrekken.

Ten Dertienden, zullen onder den Capitain Abdulla Dauod en Lieutenant Patan Mochamat Nina moeten vergaderen, en, zig in de helft verdeelt hebbende, op de Vleugels van de Compagnie van den voormelden Inlands-Capitain Jan Andries de Haan op het Stadshuis plein 's morgens te zes uuren plaatsen, alle de Mooren onder gemelde Compagnie gehorende, met haare gewone wapenen en kleding.

Voorts zal den Heer Directeur Generaal met de Heeren Raden Ordinair Alting en Breton nevens den Eersten Secretaris Thomaszen zig 's morgens te zeven uuren gelieven te vervoegen binnen het Generaal Gouvernement, om aldaar beneden de puije te ontfangen den Heere Gouverneur Generaal, die van Zijn Edelheids Huys op de Tijgersgragt afgehaalt zal worden door alle de overige Heeren Leeden der Edele Hooge Indiasche Regering met den Twede Secretaris Goetbloed, dewelke dan gesamentijk, aan het hooft hebbende den Heere Gouverneur Generaal binnen het Generaal Gouvernement zig zullen begeven.

Ten zeven uuren zullen op de Voorzaal van des Heeren Gouverneur Generaals woning binnen het Casteel, op praeadvertentie van de Heeren Praesidenten der respective Collegien moeten Compareeren de Leeden van den Agtbaaren Raad van Justitie en het Eerwaarde Collegie van Schepenen met hunne Officieren en Secretarissen, mitsgaders de Kerkenraad, Weesmeesteren, Heemraden, Commissarissen van de Bank-Courant en Bank van Leening, Commissarissen van Huwelijkse en Kleine Gerigts-zaken, Boedelmeesteren, Notarissen, Diaconen met de Buiten Regenten van het Lazerus- en Vrouwen Tugthuis.

Ook zullen op gemelden voorzaal moeten verscheinen alle Militaire en Zee-Officieren, tot Schippers inclusive, ongerekent de geenen die onder de wapenen zullen gevonden worden, en zo ook de Officieren van de Marinen en Ambagts gezellen, blijvende die van de Pennisten en Burgerije, als hunne Compagnien opvoerende, daar van zo wel g'excuseert, als alle Advocaten, Procureurs, Capitains en andere

Officieren der Mardijkers, item alle andere Inlandse Natien, benevens de aanwesende gezanten van Vreemde Indiase Vorsten.

Wordende ook van deze comparitie g'excuseert Oud Weesmeesteren, Oud Commissarissen en Oud Boedelmeesteren, met alle mindere Dienaren in den dienst der E. Compagnie.

Wijders zullen op gemelden Voorzaal door den Eersten Secretaris der Edele Hoog Indiase Regeering, op schriftelijke Ordonnantie ter order van den Heere Gouverneur Generaal en de Raden van Indië ondertekend, g'appoincteert worden, de volgende gequalificeerde Ministers en Fatsoenelijkste Burgers: als.

De Heer Jan Crans, Oud Gouverneur van Malacca.
» » Godofredus Weijerman, Oud Gouverneur titulair.
» » Mr. Pieter Poelman, Oud Ordinair Lid in den Agtb. Raad van Justitie deezes Casteels.
» » Johannes Bacheracht, Oud Directeur van Bengale.
» » Pieter Greving, Oud Bailliuw dezer Stede.
» » George Theoheeren, Eerste Opperkoopman dezes Casteels.
» » Gerrit van Grol, Twede Opperkoopman dezes Casteels.
» » Jan Diderik Schrijver, Commandeur en Opper Equipagie Meester.
» » Anthony Hendrik Dormieux, Visitateur Generaal.
» » Jan Vermeulen, Boekhouder Generaal.
» » Melchior Blokkert, Majoor der Burgerij.
» » David de Cordua, Oud Majoor der Burgerij titulair.
» » Benjamin de Bruyn, Oud Majoor der Burgerij titulair.
D' E: Daniel Armenault, Oud Opperhoofd van Japan.
» » Thomas Fredrik Wannemaker, Opperhoofd van het Generale Soldij Comptoir.
» » Willem Vincent Helvetius van Riemsdijk, Opperkoopman en gecommitteerde tot en over de Zaken van den Inlander.
» » Carel Jan Boers, Opperkoopman en Sabandhaar.
» » Pieter Joseph de Vienne, Oud Opperkoopman.
» » Willeboort Peusens, onder Equipagiemeester.
» » Jan Bierens, Opperkoopman en groot Cassier.
» » Johannes Themans, Hoofd van de Chirurgie.
» » Lambertus Daniel Kreps, Opperkoopman en eerste Practizijn in 't binnen Hospitaal.
» » Cornelis Domburg, Oud Schepen.
» » Johannes Wassenberg, Oud Schepen.
» » Anthony Hellemans, Oud Schepen.
» » Adriaan de Bock, Eerste gezworen Clercq ter Generale Secretarye.
» » Johan George Schindelaar, Negotie Boekhouder.

De Administrateurs van 't Provisie-Magazijn.
» » » van de West-zijdsch Pakhuizen.
» » » van 't IJzer-Maguazijn.
» » » van 't Graan-Maguazijn.
» » » van de Pakhuisen ten Eilande Onrust.
» » » van de Waterpoort.
» » » van 't Klede Pakhuis.

De Administrateurs van 't Zuiker Pakhuis.
» » » van de Grote Winkel.
» » » van de Medicinale Winkel dezes Casteels.
De Factuurhouder.
» Eerste suppoost op de Generale Visite.
» Eerste suppoost van 't Comptoir Generaal.
» Equipage Boekhouder.
» Visitateur der Soldij-boeken.
De Baasen Respective, en
De verdere Kooplieden, en Onderkooplieden, in zo verre dezelve nevens gemelde Administrateurs en verdere Bedienen niet onder hunne Compagnien moeten optrekken; en
De Officieren van de Chineese Natie.

De voorenstaande Collegianten, Dienaren, en Burgers &c ter gezetten tijd en plaatse zijnde verscheenen, zal het lichaam der Hoog Indiasche Regeering zig uit Compagnies wooning begeven naar de Vergader-Zaal, en aldaar aan de regterzijde van den Heere Gouverneur Generaal in een enkelde reije zitting nemen.

Hier op zullen op een Ceremonieele wijze door den Lieutenant Colonel Colmond de Sleutels van het Casteel en de Stad, alschoon die sedert de introductie van den Heere Gouverneur Generaal op den 28ste Decemb. 1775, reeds onder de Zorge van Zijn Edelheid zijn geweest, op de tafel der Hooge Regeering overgelegt, en benevens de sleutels van de Stads-Waterpoort, aan Zijn Edelheid moeten worden aangeboden, gelijk ook door den Majoor van de Arthillerye Marci, de Sleutels van de respective kruitkelders indiervoegen almede zullen moeten worden gepresenteert, en voorts door hun beyden afgewagt de order van den Heere Gouverneur Generaal daar omtrent.

In deser wijze zullen dan vervolgens door de Heeren Raden extraordinair Willem Fockens, Mr. Thomas Schippers en David Joan Smith voor den Heere Gouverneur Generaal op tafel worden nedergelegt, de Zegels van de Weeskamer, den Raad van Justitie dezes Casteels en Schepenen deezer Stede, als ook het Klein Zegel onder gemelde Heeren uit hoofde van hunne Praesidien in voormelde Collegien en bij singuliere Commissien berustende, waar na door den Heer Directeur Generaal Rijnier de Klerk, als Eerste Raad, uit name der Vergadering (nadien den onderlingen Eed, door het Lichaam der Hooge Regeering op den 28^en^ December 1775 na de order van de Compagnie in Rade van Indië, op het aanvaarden van het gezag door den Heere Gouverneur Generaal, is gepraesteert) welgemelde Zijn Edelheid met de overgave van voorschrevene kentekens en ornamenten aan het Gouvernement van Indië geherende, zal worden gefeliciteert, tot herhaling en vervolg der geluk wenschingen, waar mede Zijn Edelheid ten vooren geciteerden dage door de voorgeschrevene vergadering ontmoet en aangenomen is.

Na deeze Complimenten, en dat door den Heere Gouverneur Generaal zijne dankbetuiging daar voor zal wezen afgelegt, zal ieder Collegie apart (terwijl de Heeren Praesidenten, in Rade van Indië sessie hebbende, aan de Hooge Tafel blijven zitten;) door den Heere tweden Secretaris Goetbloed worden binnen geroepen naar de rang, te weeten, eerst de oud en titulair Gouverneurs, ten tweden de verdere gezamentlijke gequalificeerde Dienaren en Burgers hier voren vermelt, die gesteld zijnde aan de linker zijde van gemelde tafel, ieder afzonderlijk, door den Heere Directeur Generaal kennisse zal worden gegeven van de reden

hunner ontbieding, behelzende het aanhooren der publicatie der Acte van Authorisatie en het formulier van den Eed daar annex, tot voorstelling en aflegging van den Eed aan den Heere Gouverneur Generaal JEREMIAS VAN RIEMSDIJK, zoodanig het een en ander ten bijwezen van alle de Raden van Indië, van de Estrade binnen het Casteel aan de Pennisten, Militie, Burgers en verdere vergaderde gemeente zal voorgelezen en openbaar worden gemaakt door den mond van den Eersten Secretaris der Edelen Hoogen Indiaschen Regeering Thomaszen, zullende de voormelde Collegien vervolgens separaat na de voorzaal van des Heeren Generaals woning gedimitteerd, en hun met eenen in de vergaderzaal door den Heere Directeur Generaal aangekondigt worden, dat dezelve hun onder dien Eed, waar van zij de Publicatie staan aantehooren, voortaan zullen moeten begrijpen, zo wel als onder eenigen anderen Eed, wel eer door hun gepraesteert, zonder eenig onderscheid van Perzonen.

Onder de aansprake in de Vergaderzaal zullen de voormelde Collegianten en alle Dienaren uit name van de Regeering moeten worden aangezegt, dat, vermits de Hoog Edele Heer JEREMIAS VAN RIEMSDIJK reets in Rade van Indië na de order van de Compagnie, in die qualiteit bevestigd is geworden op het overlijden van Zijn Edelheid PETRUS ALBERTUS VAN DER PARRA G. G. zij lieden gezamentlijk worden gecontinueerd in die termen en zodanige functien als hun zijn toegevoegt, en zulks wel op de Eeden, die zij aan de Generale Compagnie, zo bij intreding hunner bedieningen, als op derzelver aanneming in 's Compagnies dienst reeds hebben afgelegt, zo in Neederland als in deeze gewesten.

En dus dan een ieder naar de puije gerenvoijeert zijnde, zal de Heer Gouverneur Generaal aan de respective Heeren Praesidenten, hier vooren gemelt, weder intrageeren de gespecificeerde Signetten, zo mede de Sleutels van het Casteel en de Stad aan den Lieutenant Colonel Colmond, en die van de Kruitkelders aan den Majoor Marci, die daarom op nieuw ontboden zullen worden.

Gedurende deeze Ceremonien zal van tusschen het Casteel en de Hoofdwagt, moeten opmarcheeren tot voor en bezijden de Estrade, Eerstelijk de Compagnie Dragonder-Lijfwagt onder den Ritmeester Aumund, zig plaatsende voor de grote geldcassa en de grote winkel, met het front naar de Casteels-Capelle.

Ten Tweden, de beide Compagnien Pennisten van 't Casteel en de Stad, die van hunne plaats bij de valbrug opmarcheerende en dus de Dragonders volgende, hun stellen aan de regter vleugel van de Granadiers, die vlak voor de Estrade zullen gerangeert staan.

Ten Derden volgen in meermelden opmarsch de beide Compagnien Burgerije, zo van de Oost als de West, om hun te stellen aan de linker Vleugel van de Granadiers.

Ten Vierden, het Bataillon van den Lieutenant Colonel Colmond, dat zig in order zal moeten stellen naast, of op de linker vleugel van de Pennisten, en de regter Vleugel van de Burgerije, een weynig agterwaarts.

Ten Vijfden, de Burger-Cavallerye, die, tot op een behoorlijke hoogte agter boven geciteerde Corpsen opgereeden zijnde, eerst links zwenkt, en met het front naar de grote geld-cassa zig steld voor de Capel in het Casteel.

Blijvende de ordinaire wagt aan de Hoofdwagt post houden naar den gebruike, waar toe het twede Bataillon van den Majoor Engelert zal worden geemploieerd.

Na dat alle de voormelde troupes invoegen voormeld zullen wezen geposteerd, zal wel gemelde Heer Gouverneur Generaal, des behagende, de vergadering

laten opstaan, om zodanig gezamentlijk onder de Lijfwagt der Helmbardiers, op een statelijke wijze uit het Generale Gouvernement naar de voormelde Estrade te gaan, terwijl op Zijn Edelheids buiten komst, alle Trompetten, Pauken, Trommels en alle andere Musicale Instrumenten zullen moeten gaan, en Zijn Edelheid benevens het geheel lichaam der Hooge Regeering door de Hoofd-Officieren der troupes waar voor dezelve passeeren, met Sponton en Vendel worden gesalueert: voorts naar de opgemelde Estrade, of eygenlijk tot op dezelve eenlijk gevolgt wordende van de aanwezende oud, en titulair Gouverneurs, den Agtbaren Raad van Justitie dezes Casteels, den oud Bengaals-Directeur Bacheracht, het Eerwaarde Collegie van Heeren Schepenen, de Eerwaarde Predicanten, den gecommitteerde tot en over de Zaken van den Inlander en den Sabandhaar zonder meer, zullende de overige gequalificeerdens zig op zijde derzelven moeten vervoegen, ten eynde nevens de gantsche vergaderde gemeente aan te hooren de afkondiging van de ondervolgende acte van Anthorisatie met den Eed, daar toe behorende, luydende als volgt:

DE RADEN wegens den Staat der Vereenigde Nederlanden en de Generale Nederlandsche Compagnie in Indien, allen den geenen, die dezen zullen zien of hooren leesen, salut! doen te weeten:

Dat de eminente Waardigheid van Gouverneur Generaal van Indie op den 28ste December 1775, door het ontslapen van den Hoog Edelen Heer Petrus Albertus van der Parra, (H. L. M.) zijnde komen te vaceren, wij in nakoming van de order en het welbehagen der Hoog Mogende Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, onze Souverainen, en de Compagnie, om, tot betragting van den Welstand dezer Landen, ten eersten uit de aanwezende Raden de bekwaamste en ervarenste provisioneelijk tot dat hoogwigtig Ampt te verkizen, consterende bij de Instructie van de Edele Hoog-Agtbaare Heeren Gedeputeerde Bewindhebberen ter Vergadering van de Seventienen voor Generaal en Raden van den 22sten Augustus Anno 1617. bij Hunne Hoog Mogenden, op den 3^den^ November daar aan geratificeert, na den naam des Allerhoogsten aangeroepen te hebben om over die importante Charge met rijpen verstande te disponeren, en aflegging van den eed, voor de Raden van Indië in dezen gevalle beraamd, geconsidereert hebbende niet alleen de talenten en goede qualiteyten van den Heer toenmaligen Eersten Raad en Directeur Generaal, Jeremias van Riemsdijk, maar ook de grondige kennisse en ervarenheid, bij Zijn Edele door langjarige diensten en het bekleden van verscheiden' hooge Ampten geacquireert, overzulks eenpariglijk hebben goedgevonden en verstaan Zijn Edele te verkiezen en te installeren tot Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië, op de hooggeëerde approbatie der Edele Hoog-Achtbaare Heeren Bewindhebberen van de Compagnie.

En dat ons onlangs uit de door de Wel-Edele Achtbaare Heeren Bewindhebberen ter praesidiale Kamer Middelburg in Zeeland, op de qualificatie van de Vergadering der Hoog-Edele Heeren Seventienen, geschrevene Missive van den 4^den^ November Anno passato, tot zonderling Contentement, gebleken is, dat het Zijne Doorlugtige Hoogheid den Heere Prince van Oranje en Nassau &c. &c. &c. Als Opper-Bewindhebber van de Generale Nederlandsche Oostindische

Maatschappije, behaagd had uit de nominatie, door de Edele Hoog-Achtbaare Heeren Seventienen aan Hoogst-Dezelve gepresenteert, te verkiezen den voornoemden Hoog-Edelen Heere JEREMIAS van RIEMSDIJK tot die Hoog-aanzienlijke Digniteit, weshalven op den 7 dezer maand in Rade van Indie alverder goedgevonden en gearresteert zijnde de publieke Voorstelling van Zijn Edelheid aan den Volke in dat Carakter, dewelke naar Zijn Edelheids welbehagen dus lange is uitgesteld, plegtiglijk te laten gevolg neemen op den 18 October naastkomende, zoo ter dezer Hoofdplaatse, als op alle andere Comtoiren van Indiën, alwaar de orders ten dien einde tijdig zullen werden aangebragt, en op de anderen, zoo kort daar aan, als gevoeglijk zal kunnen geschieden; ten einde een iegelijk van allen bewust zij en weeten mogen wien hij, gelijk tot nu toe, zoo ook voortaan voor zijnen wettigen Gouverneur Generaal en Opper-Gebieder heeft te respecteren en te gehoorzamen; Zoo is 't dat wij, als van wegens den Staat het Lichaam der Regeeringe hier te lande uitmakende, alle Raden van Indië, Gouverneurs, Directeurs, en Commandeurs, Collegien en Officieren van Justitie, Hoofd- en mindere Officieren van de Militie, Zeevaart en Burgerije, mitsgaders alle verdere hooge en laage Bediendens van de Politie, de Justitie, den publieken Godsdienst, de Commercie, den Degen, de Marine en den Burgerstand, nevens alle andere Personen en Ingezetenen in den dienst en eed, item onder het ressort van de Generale Oostindische Compagnie, mitsgaders de Gehoorzaamheid van den Nederlandschen Staat sorterende, zoo die reeds in Indie zijn, als namaals mogten aankomen, bij dezen ordonneren en bevelen Hooggemelde Zijn Edelheid, den Hoog-Edelen Heere JEREMIAS van RIEMSDIJK, voor haren wettigen Gouverneur Generaal aan te nemen, te erkennen, te respecteeren en te gehoorzamen, agtervolgens den Eed van trouwe en obedientie daar toe specialijk in Rade van Indië beraamd.

Gegeven in 't Casteel Batavia, in 't Koningrijk Jaccatra op het Eyland Groot-Java den 12den Juny Anno 1777. (was getekent) R. DE KLERK, W. A. ALTING. H. BRETON, J. VOS, W. FOCKENS, T. SCHIPPERS, J. J. CRAAN, D. J. SMIT, J. C. M. RADERMACHER, H. VAN STOCKUM en J. H. POOCK. (ter zijde stond) *Compagnies Zegel, gedrukt in rood Wasch met een papieren ruite overdekt, (en daar onder) ter Ordonnancie van welgemelde Hunne Hoog-Edelheden (was getekent) J. R. Thomaszen, Secretaris.*

FORMULIER VAN DEN EED.

Wij alle Dienaren van de Generaale Nederlandsche Oostindische Compagnie, zoo van de Politie, Justitie, en den publieken Godsdienst, als van de Commercie, Militie, Zeevaart, etc., mitsgaders Burgers en Ingezetenen onder de Jurisdictie en Gehoorsaamheid van dezelve Compagnie, gene uitgezonderd, beloven en zweeren, dat wij de Hoog mogende Heeren STAATEN GENERAAL van de Vrije Vereenigde Nederlanden, als onze Hooge Souvereinen, mitsgaders Zijne Doorlugtige Hoogheid, den Heere PRINCE van ORANGE en NASSAU etc. etc. etc., buiten en boven de reeds verschuldigde subjectie en obedientie aan Hooggemelde Dezelve, als Erf-Stadhouder en Capitain, en Admiraal Generaal van de Republiek, ook als onzen Opper-Gouverneur Generaal en Algemeenen Opper-Gebieder, item de BEWINDHEBBEREN van de Generale Nederlandsche Oostindische Compagnie, en den tegenwoordigen Gouverneur Generaal JEREMIAS van RIEMSDIJK, nevens de Raden van Indië,

gehouw en getrouw zullen zijn, en dat wij alle orders, zoo bij den Artikel-brief, en de Ordonnancien, bij hoogstgedagte Zijn' Hoogheid, mitsgaders de voorschreven BEWINDHEBBEREN of ook bij den welgemelden Gouverneur Generaal en de Raden van Indië alreeds gemaakt, als die bij Haar en alle andere door Haar over ons gestelde Bevelhebberen, gedurende onzen dienst nog gemaakt zullen worden, naar ons uiterste vermogen, en in allen deelen zullen nakomen en opvolgen, mitsgaders alles doen wat inzonderheid bij den Artikel brief, ten belange van de Dienaaren, en bij de successive Ordonnancien, ten regarde van de Burgers en verdere Onderdaanen, uitgedrukt staat.

ZOO WAARLIJK HELPE MIJ GOD ALMACHTIG!

De Publicatie geperfectioneert, en door de toehoorders op de aanspraake van den Heer Directeur Generaal Rijnier de Klerk VIVAT uytgegalmt zijnde, zal zijn Edelheid van de Collegien en andere bedienden meermeld ontvangen de openbare geluk wenschingen, waar mede de Heeren Raden op de gemelde Estrade haar zullen voorgaan, terwijl door de gezamentlijke Infantery (blijvende alle de Cavallery van het vuuren g'excuseert) drie generaale salvos uyt het handgeweer (op Commando, van den Lieutenant Colonel Colmond door de Trom) gedaan, en tusschen ieder derzelve een kanonschoot, en vervolgens nog gelost zullen moeten worden de volgende kanonschooten, te weeten.

van de Punt de Diamant . . . . 7 Schoten.
» » » » Paarl, ... 7 »
» » » » Saphier, ... 7 »
» » » » Robijn, ... 7 »

Van de Stadspunten als:

van Amsterdam, ... 5 Schoten.
» Gelderland, ... 5 »
» Hollandia, ... 5 »
» Zeelandia, ... 5 »
» Groningen, ... 5 »

Uyt de buyten Forten.

Mr. Cornelis, ... 5 Schoten.
Jaccatra, ... 5 »
Anké, ... 5 »
Noordwijk, ... 5 »
Rijswijk, ... 5 »
Angiol, ... 5 »

Uyt de Veld Schansen.

Tangerang, ... 5 Schoten.
Tangjongpoera, ... 5 »
van 't Eyland Onrust . . . . 15 »

Mitsgaders van alle de ter Rheede leggende schepen, als:

Van ieder Schip van 150. voeten, ... 7 Schoten.
Van ieder Schip van 140. voeten, ... 5 »
En van alle mindere kanon voerende Vaartuigen, ... 3 »

Na dat gemelde drie salvos uyt het handgeweer, mitsgaders de derde daar op volgende kanonschoot van 't Casteel zullen weezen gedaan, zal ten eersten de Dragonder Lijfwagt onder den Ritmeester Aumund den afmarsch openen, rijdende voor

bij de Estrade onder het doen van het gewoon salut tot op de hoogte van de oude puije van des Heeren Generaals woning, alwaar links gezwenkt, en voorts voortgemarcheert zal worden in een behoorlijke order tot voor 's Compagnies stal en aldaar aftreden.

Voorts zullen de Officieren van alle de Infanteristen op de beweeging van de Dragonders aanstonds meede den marsch doen slaan, en met het geheele lichaam links gezwenkt zijnde in behoorlijke order de roete volgen; gelijk ook de Burger Cavallerye, die het laatste zal afmarcheeren, om met de beyde Compagnien pennisten, item de Oost- en Westzijdsche Burgerije en Cavallery, tot voor de woningen van hunne Capitains en Ritmeester genadert zijnde, aldaar te worden afgedankt.

Zullende het Bataillon van den Lieutenant Colonel Colmond zig voor of bezijden de Arthillerye moeten te zamen voegen en aldaar aftreden.

Dog de Compagnie Granadiers zal, na dat de Estrade zal wezen gepasseert, zig marcheerende moeten posteeren, voor de Capelle van het Casteel met 't front naar de Groote winkel, om aldaar te blijven wagthouden tot de nadere order van den Heer Gouverneur Generaal, latende tot het passeeren van de agter haar volgende Troepen zo veel plaats, op dat dezelve voor haar konnen voortmarcheeren, als dienstig zal zijn, moetende gedurende dien tijd en tot dat de Heer Gouverneur Generaal en de Heeren Raden in het Generale Gouvernement zullen wezen te rug gekeert het geweer gepresenteerd en de Marsch geslagen worden.

Op de brug aan de hoender passer zal den gantschen dag en nagt de wagt houden de aldaar gehoorende Inlandsche wagt, die ten eynde des morgens te zes uuren aldaar moeten te zamen trekken.

Van 's avonds te zes uuren tot 's anderen daags morgens, zal binnen de Stad door de Dragonders worden gepatroulleert.

De aan de Papanger Wagt, mede door 't volk aldaar gehoorende Wagt gehouden worden, van 's morgens te zes uuren tot 's anderen daags morgens te zes uuren.

Mitsgaders aan de Wagt bij de ophaal brug aan de Chineese Campong in zelvervoegen door de Compagnie van den Inlandsch Capitain Salomon Jansz. Salomons.

De wagten aan de respective poorten van de Stad zullen ten dien dage moeten versterkt, en de Water Poort des Casteels 's morgens te zeven uuren, en dus voor 't aangaan van de Ceremonie gesloten, en indiervoegen gehouden worden gedurende dezelve, dog na het eyndigen geopent.

En voorts ten dien dage als Adjudant Generaal van den Heere Gouverneur Generaal fungeeren de Capitain Lieutenant van de Lijfwagt Johan Carel Hornung.

BIJLAGE *K*

PROJECT [1]) tot de plegtige Uytvaart van Zijne Edelheid, den Hoog-Edelen Groot Achtbaren Heer REYNIER DE KLERK, *Gouverneur Generaal wegens den Staat der Vereenigde Nederlanden, en derzelver Geoctroijeerde Oost-Indische Compagnie in Indië;* obiit den 1. September 1780. 's Avonds ten seven uuren, zo als hetzelve, door de Heeren *Extraordinaris Raden* Mr. Jacob Cornelis Mattheus Radermacher en Hendrik van Stockum, als daar toe den 2. daar aan in *Rade van Indië* verzogt en gecommitteerd zijnde, *overeenkomstig wijlen Zijne Hoog-Edelheids* bij *uiterste wille uitgedrukte begeerte*, is gereguleert en op Maandag den 4. der evengemelde Maand, des morgens, staat volbragt te worden.

Eerstelijk zullen, van 's morgens ten half ses uuren, alle klokken van het Casteel, de Stad, en alle de Kerken, van half uur, tot half uur, telkens een quartier luyden en voorts van dat de Lijkstatie begind tot dat dezelve geëyndigt is.

Ten tweeden; zullen ter Rheede, met Sons opgang, de Vlaggen van alle de Scheepen, even als sedert het ontslapen van Zijn *Edelheid*, dagelijks is geschied, ter halverstok waajen, en het Commandeurs Schip zal voor het Lijk, van dat het zelve word opgenomen, tot dat het in het Graf gezet is, minut schooten doen, waar toe het teeken van de vlagge stok, op de werf, zal worden gegeven.

Tegen ses uuren zal zig, op het plein van het Casteel, in volle Monteering en Wapenen, moeten laten vinden de Dragonder Lijfwagt, opgevoerd wordende door den Capitein Lieutenant *Johan Fredrik Willem Lijpziger.*

In het Casteel zal in de Wapenen komen een Compagnie Granadiers om daar, in plaats van de ordinaire wagt, post te vatten, en zal het Lijk zoo wel als den Regeerenden Heer Gouverneur Generaal salueren.

Tot Ceremoniemeesters, om te bezorgen dat alles wel in ordre mag toegaan, zullen verzogt en g'employeerd worden de volgende gequalificeerdens, te weeten:

Den Commandeur en Opper-Equipagiemeester Jan Diderik Schrijver.
Den Koopman Theodorus Visscher van Gaasbeek.
——— Willem Kraane.
——— Augustus van Greven.
——— Petrus Albertus van der Parra.
Den Onderkoopman Philippus de Elwijk.
——— Nicolaas Marcus Martheze.
——— Gose Theödore Vermeer.

Alles wat tot den uitvaart nodig is in gereedheid zijnde, zal, op het daartoe gegeven sein, zig immediaat op marsch begeeven het Corps Dragonder Lijfwagt, zoo als het zelve is opgevoerd.

[1]) Volgens bijlage G van het Leeven van *Reinier de Klerk*, door Ary Huysers. oud koopman, in dienst der Nederlandsche Oostindische Compagnie. Amsterdam, 1792.

Na de voorschreeven Dragonders zullen volgen twee Trompetters in den zwaaren rouw, met lange sleepende Mantels en een rouw Cherp om het Lijf, en de Banderollen met floers bekleed.

Daar na zal volgen het Wapen van den Overledenen Heer Gouverneur Generaal, hetwelk gedragen zal worden door den onder-Equipagiemeester *Willebord Peusens.*

De Staf van Commando of Regiments Staf op een fluweel kussen, met zilvere kwasten aan de hoeken, gedragen wordende door den Capitain Militair *August Martin Wederman.*

De Deegen in de scheede, meede op een zwart fluweel kussen met zilvere kwasten, gedragen door den Koopman *Daniël Diderik van Haak.*

Vier Helmbardiers, twee aan twee, met Cherpen en Rouwbanden, draagende hunne Helmbaarden agterwaarts gekeert.

Twaalf Aanspreekers, gaande vier aan vier agter den anderen.

Hier na zal het Lijk van den Heer Gouverneur Generaal volgen, overdekt met een zwart fluweel kleed tot aan de grond en aan wederzijden behangen met agt wapen-schilden van zijne *Edelheid*, in de Lijkkoets aan de hand gedragen wordende door twaalf gequalificeerde Comp. Dienaaren, met behulp van dertig ordinaire dragers uit de Militie, die alle ter zijde van de Lijkkoets zullen marcheeren, en het Lijk weder uit de koets op het kerkhof dragen en in het Graf nederlaten; — zullende de voorschreeven gequalificeerde Dragers bestaan in de volgende, als:

De Koopman *Hendrik Laurens van der Crap.*
———— *Lambertus Cornelis Radder.*
———— *Elardus Magnus de Roth.*
De Onderkoopman *Gerard Joan Runstorff.*
———— *Jan Daniël Beynon.*
———— *Nicolaas van Eyk.*
———— *Willem Adriaan Willems.*
———— *Jacob Anthony van Gessel.*
———— *Gerard Rogier van Polanen.*
———— *Willem Christoffel Engert.*
De Gezwore Klerk *Jan Constantijn van Son.*
———— *Melchior van Haak.*

Leggende het Lijk in een gesoldeerde kist, en deeze wederom in een welbezorgde en waterdigt gemaakte houte kist, met zwart fluweel bekleed, en aan de kanten met zilvere tressen.

Buiten de voorwaarts gemelde dragers zullen ook ter wederzijde van het Lijk gaan agt gequalificeerde Ministers, als slipdragers, die het fluweele overkleed zullen ophouden en alle met slepende mantels omhangen zijn;

Waar toe zullen geëmploijeerd worden:

De Eerste Opperkoopman dezes Casteels *George Theoheeren.*
» Twede dito *Gerardus van Groll.*
» Boekhouder Generaal *Jan Vermeulen.*
» Visitateur Generaal *Carel Fredrik Severin.*
De Oud Commandeur van Bantam *Johannes Reynouts.*
» Opperkoopman en Opperhoofd van het generaale Soldij-Comptoir *Arnoldus Constantijn Mom.*
De Koopman *Steven Poelman.*
» Koopman *Frans Hendrik Vroom.*

Agter het Lijk.

De Domestiecquen van Zijne *Edelheyd* (*H. L. M.*) in den zwaren Rouw, met ontbloote hoofden, agter den anderen.

Twee Helmbardiers met Cherpen en Rouwbanden, en den Helmbaard agterwaarts dragende, naast malkanderen.

Voorts Zijne *Edelheids* aanwezende naastbestaanden, ieder agter den anderen in koetsen, te weeten:

Mr. *Jacob Cornelis Mattheus Radermacher.*

Hendrik van Stockum.

Adriaan Boesses.

Mr. *Jan Westpalm.*

Hendrik Pieter Bangeman en

Jan Reynier Coortzen.

Daar na zullen gaan twee Helmbardiers, met hunne Helmbaarden agterwaarts.

Vervolgens, mede in koetsen dog bij paaren.

Zijne *Edelheid*, de *Hoog-Edele Groot-Agtbaare Heer*, Mr. Willem Arnold Alting, *Gouverneur Generaal* van Nederlands Indië.

De Wel-Edele Groot-Agtbaare Heer Hendrik Breton, *Eerste Raad en Directeur Generaal van Nederlands Indiën.*

De Wel-Edele Gestrenge Heer Johannes Vos, *Raad Ordinair van Nederlands Indië en Ontvanger Generaal.*

De Wel-Edele Gestrenge Heer Mr. Thomas Schippers, *Raad Ordinair van Nederlands Indië en President van den Agtb: Raad van Justitie dezes Casteels.*

De Wel-Edele Gestrenge Heer Jacobus Johannes Craan, *Raad Extraordinair van Nederlands Indië, Commissaris politicus bij den Eerw: Kerken-Raad, Eerste Buyten Regent van Comp. Hospitalen, en Directeur van de gepriviligeerde Amfioen Societeit.*

De Wel-Edele Gestrenge Heer David Joan Smith, *Raad Extraordinair van Nederlands Indië, en President van het Eerw: Collegie van Heemraden der Bataviasche Ommelanden.*

De Wel-Edele Gestrenge Heer Jan Hendrik Poock, *Raad Extraordinair van Nederlands Indië, mitsgaders Directeur van de Bank Courant en Bank van Lening.*

De E. Heer Dirk Goetbloed, *Eerste Secretaris der Edele Hoog Indische Regeering.*

De E. Heer Adriaan de Bock, *Tweede Secretaris der Edele Hoog Indische Regeering.*

Voorts zullen in order, met lange mantels volgen:

Den Raad van Justitie dezes Casteels met den Advocaat fiscaal, Waterfiscaal, en hunne Agtbarens Secretaris; de Deurwaarders voor uit met blote hoofden, dragende, buiten de ordinaire schilden op de linker borst, het wapen van gemelden Raad in de regter hand; zullende de substituten der Officieren, tot dit Collegie gehoorende, zig wederzijds aan de buyten kant moeten rangeeren.

Het oud ordinair Lid in gemelden Raade *Mr. Pierre Poelman.*

De Collonel titulair, de Commandeurs en die daar mede in rang gelijkstandig zijn, zoo van de politie als militie.

Het Collegie van Schepenen dezer steede, met hunne Eerwaardens Officieren en Secretaris, de Bodens voor uit, insgelijks met blote hoofden, met hunne wapenen en stokken, moetende de substituten der Officieren, als vooren, wederzijds aan de buiten kant van hunne meesters gaan.

De Eerwaarde Predicanten en Ouderlingen, uitmakende den Bataviaschen Kerken-Raad.

De Eerwaarde Predicanten en Ouderlingen van de Lutersche gemeente.

De Majoors en oud Majoors zoo van de Militie en Artillery als Burgerij.

De Sabandaar en Licentmeester; — item de verdere Opperkooplieden, in en buiten employ, naar hunnen rang.

De oud Schepenen.

De Capitains Militair.

Het Collegie van Weesmeesteren dezer steden, met hunne Eerwaardens Secretaris; — item de Bode met deszelfs Adjunct vooruit met bloote hoofden, met het wapen van gemelde Collegie.

Het Collegie van Heemraaden der Bataviasche Ommelanden, met hun Eerwaardens Secretaris, de Bode voor uit, alsmede blootshoofds.

Het Collegie van de Bank Courant en Bank van Leening, met hunnen Cassier en Secretaris, de Boden vooruit, met bloote hoofden.

De Kooplieden in Employ en die boven hun rang hebben.

De Advocaaten.

De Kooplieden buiten Employ.

De Schippers.

Het Collegie van Commissarissen van kleine Geregts en Huwelijkse Zaaken, met hunnen Secretaris, de Bode vooruit, bloodts hoofds.

De Boedelmeesteren van der Onchristenen Sterfhuysen met hunnen Secretaris, de Bode vooruyt, bloots hoofds.

Het Collegie van Diaconen.

De Diaconen van de Lutersche Gemeente.

De Luitenants, Onderkooplieden in en buiten Emplooy, zullen alle met lange Mantels voorzien zijn, excepto de *Inlandsche* en *Chineese Boedelmeesteren*, en bij paren in koetzen rijden.

Voorts de voornaamste *Burgers*, de *Clercquen* van de Generaale Secretary, item de Boekhouders en Assistenten van de respective Comptoiren, en eindelijk de Mardijkers, Javaanse, Balyse, Chineese, Moorse, en verdere Inlandsche Officieren, item alle anderen, zoo Europeesen als Inlanders, die het Lijk te voet zullen volgen.

Indiervoegen alles aan den gang, en op de weg geraakt zijnde, zoo zal de route genomen worden, van de Brug aan het einde van het voorplein deses Casteels, links af na de Tijgers Gragt, en langs de Oostzijde van dezelve, tot aan het einde toe, voorts de Zuydelijkste brug over, en de Westzijde langs noordwaards op, tot regt over den ingang van 't Hollands Kerkhof, om dus den Oostelijken opgang van het zelve in te komen, over het welke, ter regter zijde van het pad of aan de Noordkant, met het front naar het Zuyden, zig zal posteeren, het Corps Dragonders, terwijl de Lijkstatie voorbij voorsz. Dragonders, welke tegens die tijd met gepresenteert geweer zullen staan, onder het slaan en blazen van de Marsch, zal doortrekken tot op het Kerkhof, en aldaar bij de Grafkelder van Zijne Hoog Edelheid gekomen zijnde, zal het Lijk door de gequalificeerde dragers worden nedergelegt bij Zijne rustplaatze, en vervolgens door de ordinaire Lijkdragers in het Graf nedergelaten, als wanneer of terwijl hetzelve met de Bhaar en Roef overdekt, en met het fluweele kleed word geslooten, van het Casteels Bolwerk den Diamant, zullen worden gedaan negen Canon schoten.

Ondertusschen zal de Lijkstatie zoo lange rondsomme het graf gerangeerd blijven

staan, om vervolgens, nadat de Lijkkoets weg gereeden, en het voorsch. salvo gedaan zal zijn, voorbij het Corps Dragonders, met gepresenteerd geweer staande, door de Heerenstraat, in gelijke ordre naar het Casteel te passeeren, alleenlijk met dit onderscheid, dat de Slipdragers, met de voorsch. ornamentdragers, even voor de Aanspreekers, paar aan paar, zullen gaan, dog dat de gequalificeerde dragers van 't Lijk agter aan de Lijkstatie zullen komen, gevolgd zijnde van de voormelde dragers uit de Militie, paar aan paar.

Van het Kerkhof af zal de Lijkstatie geslooten worden door het voorsch. Corps Dragonders; zullende, terwijl de Lijkstatie op dese wijze naar het Casteel te rug keerd, na het voorm. salvo van het bolwerk den Diamant, van alle de verdere punten, zoo van het Casteel, als de Stad, item de buiten posten, en de Scheepen ter Rheede, mitsgaders van het Eiland Onrust, zodanige Eerschooten uit het Canon worden gedaan, als hier vervolgens worden aangewezen, namentlijk.

21. Van 't *Casteel*,
47. Van de *Stad*,
7. Van de Post *Jaccatra*,
7. Van de Post *Ankee*,
7. Van de Post *Tangerang*,
17. Van het Eyland *Onrust*,

Op de Rheede alhier, na dat de Stadt geschooten heeft.

21. Schooten van het *Commandeurs* Schip voor de Praesidiale kamer *Amsterdam*.
19. Schooten voor de Kamer, *Zeeland*.
17. ———————— *Delft*.
15. ———————— *Rotterdam*.
13. ———————— *Hoorn*.
11. ———————— *Enkhuisen*.

Houdende de minut-schooten op, met de eerste schoot, die van de Punt de Diamant word gedaan; en als de Scheepen gevuurd hebben, zullen de Vlaggen van alle dezelve weder opgaan.

N.B. Voorts is de plechtige Lijkrede, op het afsterven van Zijne Hoog Edelheid, gehouden, op Woensdag avond, den 6. September 1780, in de Hollandsche Kerk, te Batavia, door den Wel Eerwaarden Heer Jan Nupoort, over 1 Sam: XXV: 1. het eerste deel.

BIJLAGE *L*

STAATSBESLUIT der Bataafsche Republiek van 11 November 1805 N°. 28. (Onder den Raadpensionaris *Rutger Jan Schimmelpenninck*).

In overweging genomen zijnde, dat binnen kort zal worden overgegaan tot het vaststellen eener nieuwe wijze van bestier der Indische Regering, Justitie, en Handel in Indiën; en wijders dat, ter meerdere bespoediging van deze zoo dringende als gewigtige zaak, reeds dadelijk behoort te worden bepaald hoedanig de alzoo vast te stellen wijziging zoude dienen te worden daargesteld.

Is besloten, de invoering daar van optedragen en toe te vertrouwen aan twee geschikte, en van hier uittezenden commissarissen generaal, met alle zoodanige ampele magt en autoriteit, als volgens den aard dier zendingen bij eene nader te formerene Instructie zal worden bevonden te behooren; en dat wijders tot het volvoeren van dezelve Commissie zullen worden benoemd en aangesteld, gelijk daar toe benoemd en aangesteld worden bij dezen, de Heeren C. H. van Grasveld, Minister van dezen staat aan het Hof van Portugal, en Mr. Cornelis Theodorus Elout, Procureur Generaal bij het Nationaal Geregtshof, en Lid der Commissie tot het ontwerpen van een algemeen Wetboek.

En voorts in aanmerking genomen zijnde, dat van hier almede behoort te worden uitgezonden een geschikt Persoon, als Gouverneur Generaal van Bataafsch Indiën, en dat aan denzelven, als tevens zijnde Opperbevelhebber over de Land en Zeemagt van den Staat daar te Lande, behoort te worden opgedragen eene hooge militaire Charge; is al wijders besloten, tot Gouverneur Generaal van Bataafsch Indiën, en tot Luitenant Generaal in dienst der Republiek te benoemen en aantestellen, gelijk daartoe benoemd en aangesteld wordt bij dezen, de hiervoren benoemde Commissaris generaal C. H. van Grasveld; zullende de benoodigde Commissiën voor dezelve benoemde Personen in hunne respective qualiteiten, ter Staats-Secretarie worden opgemaakt en gedepecheerd.

En zal Extract enz.

BIJLAGE *M*

PROGRAMMA voor de ontvangst van Zijne Excellentie den Heere Mr. C. PIJNACKER HORDIJK, bij Zr. Ms. besluit van 19 Juni 1888, N°. 18, benoemd tot Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

AFDEELING I

Art. 1. Van het eiland *Edam*, door het hijschen aan den lichttoren van de Nederlandsche vlag, en van den uitkijk te *Tandjong-Priok* wordt sein gedaan, zoodra in het gezicht is het stoomschip *Sumatra*, waarmede Zijne Excellentie de Heer

Mr. *C. Pijnacker Hordijk* benoemd Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch Indië*, naar *Batavia* wordt overgebracht.

Van dit sein wordt met den meesten spoed door den Havenmeester kennis gegeven aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal en aan de Leden der Commissie bedoeld in artikel 3.

Art. 2. Zr. Ms. schepen van Oorlog, welke het stoomschip *Sumatra* ontmoeten of door hetzelve worden voorbij gestoomd, doen de gebruikelijke eerbewijzen en begroeten het met 21 schoten, voor zoover zij meer dan zes stukken geschut voeren, kunnende de vaartuigen, welke dat aantal of minder stukken voeren, ingevolge de bestaande bepalingen, volstaan met het achtereenvolgens afvuren der batterij.

Bij het naderen van de haven *Tandjong-Priok* salueeren, paradeeren en pavoiseeren de zich aldaar bevindende oorlogsschepen.

Art. 3. Op ontvangst van de tijding, dat het sein gedaan is, verzamelt zich onverwijld eene deputatie bestaande uit:

den Algemeenen Secretaris,

den Directeur van Financiën,

den Resident van Batavia,

den Commandant der Eerste Militaire Afdeeling op Java,

den oudst-aanwezend Hoofdofficier van Zr. Ms. Zeemacht, gedetacheerd aan het Departement der Marine, en

den Havenmeester,

te *Tandjong-Priok*, waarheen zij zullen worden overgevoerd met een daartoe aan het station *Batavia* van den Spoorweg *Batavia—Buitenzorg* gereed staanden trein en begeeft zich met een daarvoor aangewezen stoomvaartuig naar boord van het stoomschip *Sumatra*, om Zijne Excellentie den benoemden Opperlandvoogd, uit naam van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal, geluk te wenschen met Zijne aankomst in *Nederlandsch-Indië* en Zijn welmeenen omtrent de ontscheping te verzoeken, hare diensten tot dat einde aanbiedende.

Art. 4. Zoodra het stoomschip *Sumatra*, binnen het bassin gekomen, het anker heeft laten vallen, wordt het van den wal met 21 schoten begroet.

Art. 5. Drie kanonschoten van de Citadel *Prins Frederik* te *Weltevreden* strekken tot sein, dat dit programma verder zal worden opgevolgd.

Afdeeling II

Art. 6. Met het aanbreken van den volgenden dag pavoiseeren de vaartuigen van oorlog. Wanneer het stoomschip *Sumatra* van het bassin naar de binnenhaven verhaalt, wordt door de zich in de haven bevindende oorlogsschepen geparadeerd en gesalueerd, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 2.

De Gouvernements vaartuigen worden voor zooveel mogelijk met vlaggen versierd, terwijl van het Gouvernements huis te *Weltevreden*, het stadhuis en andere landsgebouwen, waar zulks bij feestelijke gelegenheden gebruikelijk is, almede Nederlandsche vlaggen worden uitgestoken.

De gezagvoerders van alle ter reede en in de haven liggende Nederlandsche en vreemde schepen en ook de gezagvoerders van de inlandsche vaartuigen, liggende in de rivier en de vrijmanshaven, worden door den Resident van *Batavia* uitgenoodigd, de gebruikelijke vlaggen en wimpels van het aanbreken van den dag tot zonsondergang te doen wapperen.

Art. 7. Op dien dag, des ochtends te 6 ure, verzamelt zich aan het station

Batavia van den spoorweg *Batavia—Buitenzorg* eene deputatie, bestaande uit de in art. 3 genoemde personen, ten einde zich met een gereedstaanden trein te begeven naar *Tandjong-Priok* en van daar aan boord van het stoomschip *Sumatra*, om Zijne Excellentie den optredenden Gouverneur-Generaal per spoortrein stedewaarts te begeleiden.

AFDEELING III

Art. 8. Des ochtends te 6½ ure verzamelt de schutterij zich op de gewone loopplaats, rukt vervolgens op naar de noordzijde van het *Koningsplein* en stelt zich aldaar op tegenover en front makende naar het hôtel van den Gouverneur-Generaal met den rechtervleugel ter hoogte van Gang Secretarie.

Art. 9. Des ochtends te 6½ ure komt de infanterie van het garnizoen te *Weltevreden* en *Meester-Cornelis* onder de wapenen en schaart zich, aansluitende aan den linkervleugel van het bataljon Bataviasche schutterij, *en haye*, langs de noordzijde van het *Koningsplein* tot aan den weg van *Tanah-Abang* en van daar langs *Rijswijk* en verder langs den weg stedewaarts, ieder corps naar den rang, welke aan hetzelve bij de bestaande bepalingen is toegekend.

Art. 10. De compagniën gekleede Inlandsche piekeniers verzamelen zich des ochtends te zes ure, onder bevel van den Assistent-Resident voor de politie der *Stad* en *Voorsteden van Batavia*, bij compagniën op het *Prinsenveld*, iedere compagnie aan het hoofd hebbende den tot dezelve behoorenden Districts-commandant in zijn nationaal costuum en de Inlandsche officieren (Alferissen) op de voor hen bepaalde wijze gekleed; een van welke officieren dragen zal het ontrolde vaandel.

Deze piekeniers sluiten zich aan den linkervleugel van de in het vorige artikel genoemde geweerdragende corpsen en scharen zich ook *en haye* op zoodanigen afstand, dat de weg tot aan het *Stadhuisplein* door de aanwezige manschappen kan worden bezet.

Art. 11. Op het *Stadhuisplein* verzamelt zich des ochtends te zes ure het corps stadssoldaten, onder bevel van den Kapitein-commandant, die door de manschappen, *en haye* opgesteld, met het front naar het Zuiden, doet bezetten den weg langs de zuidzijde van dat plein naar het station *Batavia* van den spoorweg *Batavia—Buitenzorg*, voor zoover als het front der manschappen, op 12 voet onderlingen afstand, zich uitstrekt, met den rechtervleugel tegenover de *Binnennieuwpoortstraat*.

Art. 12. Tegenover het station scharen zich in groote kleederdracht in zes rijen achter elkander de effective en titulaire Hoofden van Vreemde Oosterlingen, die naar gewoonte eerbewijzen geven.

Art. 13. Des ochtends te zes ure verzamelen zich op het *Stadhuisplein* onder bevel van den Hoofddjaksa, bij wien zich aansluiten de Inlandsche ambtenaren voor zoover zij niet elders dienst doen, alle Inlanders, die in hun nationaal costuum kunnen verschijnen, zooveel mogelijk gewapend met pieken.

Voor zoover zij niet noodig zijn tot aanvulling van het corps stadssoldaten, scharen zij zich tegenover het station achter de Hoofden der Vreemde Oosterlingen, naast wie de Inlandsche ambtenaren zich plaatsen.

Art. 14. Eene eerewacht, onder bevel van eenen officier, wordt door het garnizoen bij het hôtel aan het *Koningsplein* geplaatst.

Art. 15. Bij het voorbijgaan van Zijne Excellentie den benoemden Gouverneur-Generaal presenteeren de geweerdragende troepen het geweer; de Inlandsche gewapende manschappen zetten de piek af; de tamboers slaan den marsch, de vaandels salueeren de officieren geven met hun zijdgeweer het saluut.

Art. 16. De schutterij, het garnizoen en de gewapende Inlanders worden terstond, nadat het detachement cavalerie, hetwelk den trein sluit, is voorbijgetrokken, bedankt en rukken in, terwijl de commandanten en verdere officieren, niet bestemd om de troepen te geleiden, den trein naar het hôtel aan het *Koningsplein* volgen.

Van de Inlandsche Hoofden en die der Vreemde Oosterlingen worden in dat hôtel alleen toegelaten:

de Hoofddjaksa,

de Hoofdpanghoeloe,

de Districtscommandanten,

de Ceremoniemeester,

de Majoor der Chineezen,

de Majoor-titulair der Chineezen,

de Kapitein der Arabieren,

het Hoofd der Mooren en Bengaleezen.

AFDEELING IV

Art. 17. Des ochtends te 6¼ uur van den dag van den plechtigen intocht bevindt zich bij het station *Batavia* van den spoorweg *Batavia—Buitenzorg* de Cavalerie van het garnizoen, ten einde aldaar aftewachten de komst van Zijne Excellentie den benoemden Gouverneur-Generaal en Denzelven te begeleiden naar het hôtel aan het *Koningsplein;* tot welk einde de détachementen, die het escorte openen en sluiten, zich voor en achter het rijtuig plaatsen, zoodra Zijne Excellentie het stationsgebouw verlaat.

Art. 18. Des ochtends te 6¼ ure van dien dag verzamelen zich op het perron van het station *Batavia* van den spoorweg *Batavia—Buitenzorg* in groote deputatie:

de Commandanten van Land- en Zeemacht,

de Directeur van Justitie,

de Procureur-Generaal bij het Hoog-Gerechtshof van *Nederlandsch-Indië*, en de President van de Algemeene Rekenkamer.

Deze deputatie wacht den benoemden Gouverneur-Generaal op, wenscht Zijne Excellentie geluk met Deszelfs behouden aankomst en begeleidt Haar met de Commissie bedoeld in de artikelen 3 en 7, naar het wachtende rijtuig.

Art. 19. Bij het verlaten van het station door Zijne Excellentie den benoemden Gouverneur-Generaal wordt op het *Stadhuisplein* een saluut van 21 schoten gedaan en de trompet gestoken.

AFDEELING V

Art. 20. Des ochtends te 7½ ure van dien dag vereenigen zich bij Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal in het hôtel aan het *Koningsplein:*

de Vice-President en de Leden van den Raad van *Nederlandsch-Indië*,

de Secretarissen van het Gouvernement, de Secretaris van den Raad van *Nederlandsch-Indië.*

Voorts verzamelen zich aldaar:

de President van het Hoog-Gerechtshof van *Nederlandsch-Indië*,

de Chef der IIe Afdeeling van het Departement van Oorlog,

de Chef van den Generalen Staf,

de Hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, waaronder ook wordt uitgenoodigd de Oud-Directeur der Burgerlijke Openbare Werken, *T. C. J. Kroesen*,

de Vice-Presidenten van het Hoog-Gerechtshof van *Nederlandsch-Indië*,
de Hoofdinspecteur der Spoorwegdiensten en van het Stoomwezen met den personeelen titel van Inspecteur-Generaal, Chef van den dienst der Staatsspoorwegen op *Java*, *H. G. Derx*,
de Hoofdinspecteurs,
de Hoofdintendant der Militaire Administratie,
de Chef van het wapen der Genie,
de Chef van het wapen der Artillerie,
de Chef over den Geneeskundigen Dienst,
de Leeraren der Christelijke Kerkgenootschappen,
de President van den Raad van Justitie te *Batavia*,
de Raadsheeren in het Hoog-Gerechtshof van *Nederlandsch-Indië*,
de Leden van het Hoog-Militair Gerechtshof van *NederlandschIndië*,
de Leden van de Algemeene Rekenkamer,
de Officier van Justitie te *Batavia*,
de Hoofdofficieren,
de Hoofdingenieurs,
de Inspecteurs,
de President van de Weeskamer te *Batavia*,
de Voorzitter van het Bestuur over het Civiel Weduwen- en Weezenfonds,
de Secretarissen der Departementen van Algemeen Burgerlijk Bestuur en van dat der Marine, zoomede die van de Algemeene Rekenkamer,
de Advocaten-Generaal,
de President van den Landraad der *Stad en Voorsteden* van *Batavia*,
de Algemeene Ontvanger,
de Chef van den Hydrographischen dienst,
de Chef van de Gouvernements Marine,
de Directeur van het Magnetisch- en Meteorologisch Observatorium,
de Ingenieur, Chef van het Kadaster,
de Algemeene Pakhuismeester,
de Controleur der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen,
en vervoegen zich ook, des morgens te 7¼ ure van dien dag, in hetzelfde hôtel:

a. alle Officieren van het Departement van Oorlog, den Gewestelijken en Plaatselijken Staf en de Officieren zonder troepen, voor zoover hun niet eene andere bestemming aangewezen is;
b. de aan den wal zijnde Officieren van de Nederlandsche Marine,
c. alle hoogere en lagere Civiele en Militaire Ambtenaren tot en met den rang van Hoofdcommies ingesloten, voor zoover zij niet elders zijn bescheiden of behooren tot de Schutterij, van welke alle leden buiten de bijzonderlijk opgenoemde ambtenaren, op dien dag onder de wapenen behooren te verschijnen.

Art. 21. De Presidenten van de Factory der Nederlandsche Handelmaatschappij, van de Javasche Bank en van de Kamer van Koophandel en Nijverheid te *Batavia*, de Consuls-Generaals, Consuls en Consulaire Agenten, mitsgaders alle notabele ingezetenen der hoofdplaats voor zoover dezen niet tot de Schutterij behooren, worden uitgenoodigd zich ook des ochtends te 7¼ ure van den dag van den plechtigen intocht in het hôtel aan het *Koningsplein* te vereenigen.

Art. 22. Eene commissie van zes Ceremoniemeesters (drie Civiele, twee van de

Landmacht en een van de Marine) zorgt voor de behoorlijke rangschikking der in het hôtel aan het *Koningsplein* bijeen gekomenen.

AFDEELING VI

Art. 23. Zijne Excellentie de benoemde Gouverneur-Generaal begeeft zich inmiddels, den weg nemende langs het *Molenvliet*, *Rijswijk* en de noordzijde van het *Koningsplein* naar het hôtel aldaar.

De stoet wordt gevormd in volgender voege:

1°. een peleton cavalerie;

2°. de koets, in welke Zijne Excellentie de benoemde Gouverneur-Generaal gezeten is, bespannen met zes paarden.

De Commandant van het Indisch Leger, de Commandant van Zr. Ms. Zeemacht in *Oost-Indië* en, zoo er een vierde plaats open is, de Algemeene Secretaris nemen bij Zijne Excellentie den benoemden Gouverneur-Generaal plaats.

De commandeerende officier van het escadron cavalerie rijdt ter rechterzijde en een daarvoor door den Legercommandant aan te wijzen bereden officier ter linkerzijde van de koets;

3°. een peleton cavalerie;

4°. de rijtuigen der personen, in de artt. 7 en 18 vermeld, die zich, zooveel mogelijk, met paren in dezelven zullen bevinden.

De rijtuigen moeten behoorlijk *en file* rijden, zonder openingen te laten of belemmeringen te veroorzaken;

5°. een peleton cavalerie.

De stoet rijdt stapvoets.

Art. 24. Op het oogenblik dat Zijne Excellentie de benoemde Gouverneur-Generaal aan het hôtel aan het *Koningsplein* afstapt, wordt een saluut van 21 schoten gegeven.

De stafmuziek speelt het Volkslied en doet zich daarna gedurende de plechtigheid van tijd tot tijd hooren.

Art. 25. De rijtuigen rijden den ingang van het hôtel aan het *Koningsplein* op en, terstond nadat de aangebrachte personen zijn afgestapt, de poort aan den kant van *Rijswijk* uit.

Bij het eindigen der plechtigheid rijden de rijtuigen door deze laatste poort weder voor.

Art. 26. Zijne Excellentie de benoemde Gouverneur-Generaal stapt af aan den hoofdingang van het hôtel aan het *Koningsplein* in welks zalen zich bevinden Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal met den Vice-President en de Leden van den Raad van *Nederlandsch-Indië*, de Secretarissen van het Gouvernement en den Secretaris van den Raad van *Nederlandsch-Indië*, mitsgaders de autoriteiten, genoemd in artikel 20.

De leden der commissiën, bedoeld bij de artt. 7 en 18, vervoegen zich ook aldaar.

Bij het binnenkomen van het rijtuig begeven zich de Vice-President en de Leden van den Raad van *Nederlandsch-Indië* met de Secretarissen van het Gouvernement en den Secretaris van den Raad van *Nederlandsch-Indië* naar buiten, en begeleiden Zijne Excellentie den benoemden Gouverneur-Generaal naar binnen.

Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal, omgeven van Zijne Adjudanten, gaat Zijne Excellentie den benoemden Gouverneur-Generaal tegemoet.

Art. 27. Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal wenscht Zijne Excellentie den

benoemden Opperlandvoogd geluk met Deszelfs aankomst en stelt de aanwezige autoriteiten voor, waarna aan de notabele ingezetenen en kooplieden de gelegenheid wordt gegeven, hunne hulde aan Zijne Excellentie den benoemden Gouverneur-Generaal aan te bieden.

Allen, uitgezonderd Hunne Excellentiën de aftredende en optredende Gouverneurs-Generaal en gevolg, verwijderen zich voorts.

Art. 28. Alle Officieren behooren te zijn gekleed in groot tenue, alle Ambtenaren, voor wie costuum is voorgeschreven, in groot costuum, en Ambtenaren en personen, voor wie geen costuum voorgeschreven is, en frac met witte das.

Art. 29. Na deze plechtige voorstelling wordt de cavalerie bedankt en rukt in.

Art. 30. Ten einde den stoet in het rijden niet hinderlijk te zijn en verwarring en ongevallen te voorkomen, worden op dien dag, van 's morgens te zeven ure tot zoolang de trein niet is voorbij gegaan, tusschen de geschaarde troepen langs den geheelen weg, waarover de stoet zich begeeft, geene rijtuigen stadwaarts toegelaten, moetende dezelven den weg nemen langs *Goenoeng Savi* en *Jakatra.*

Ook de wagens der *Nederlandsch-Indische* Tramweg Maatschappij zullen gedurende dien tijd langs den weg, welke de stoet neemt, niet rijden.

Gearresteerd bij § 1 van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 3 September 1888 N°. 1.

BIJLAGE *N*

PROGRAMMA van het Ceremonieel bij de overgave en de overname van het bestuur van Nederlandsch-Indië door den aftredenden Gouverneur-Generaal, den heer O. van Rees, aan den heer Mr. C. Pijnacker Hordijk, bij het Koninklijk Besluit van 19 Juni 1888 n°. 18 benoemd tot Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

De overgave van het Bestuur door den aftredenden Gouverneur-Generaal aan den optredenden Gouverneur-Generaal heeft plaats op den dag van de plechtige intrede van Zijne Excellentie te *Batavia*, in het paleis te *Weltevreden* des voormiddags te 10½ uur.

Aldaar bevinden zich in costuum de Vice-President en Leden van den Raad van *Nederlandsch-Indië* met den Algemeenen Secretaris en de Secretarissen van het Gouvernement en den Secretaris van den Raad van *Nederlandsch-Indië* in de gewone vergaderzaal.

De aftredende en de optredende Gouverneur-Generaal begeven zich derwaarts van het hôtel aan het *Koningsplein*, vergezeld van Hunne Adjudanten.

Een detachement cavalerie gaat het rijtuig vooraf en volgt hetzelve.

Eene compagnie infanterie is geplaatst aan den noordelijken ingang van het Gouvernementshuis aan beide zijden van den weg.

Bij het doorrijden wordt door de Officieren met den degen gesalueerd, door de manschappen het geweer gepresenteerd en door de tamboers de marsch geslagen.

Voorts heft de stafmuziek het *Wilhelmus van Nassauen* aan.

Zoodra de komst van den aftredenden en van den optredenden Gouverneur-Generaal wordt aangekondigd, begeven zich de beide jongste Leden van den Raad van *Nederlandsch-Indië*, met den Algemeenen Secretaris naar buiten om Hunne Excellentiën aan den trap te ontvangen en de vergaderzaal binnen te leiden.

De aftredende Gouverneur-Generaal neemt plaats op den praesidialen zetel, de optredende Gouverneur-Generaal op den stoel daar tegenover, terwijl de Vice-President en de Leden van den Raad van *Nederlandsch-Indië* in de gewone orde zitting nemen en de Secretarissen zich aan de uiteinden der tafel plaatsen.

Na opening der vergadering wordt de nieuw benoemde Gouverneur-Generaal door den Voorzitter verzocht te willen overleggen de opene brieven des Konings, betreffende Zijne benoeming en het bewijs van den door Hem in handen van Zijne Majesteit afgelegden eed, van welk een en ander zoomede van het Koninklijk Besluit, waarbij aan den aftredenden Gouverneur-Generaal op zijn verzoek een eervol ontslag is verleend, de Secretaris van den Raad van *Nederlandsch-Indië* op verzoek van den Voorzitter voorlezing doet.

Nadat dit is geschied, legt de aftredende Gouverneur-Generaal met eene toespraak de hooge waardigheid van Gouverneur-Generaal neder, die overgevende in handen van Zijn opvolger.

De optredende Gouverneur-Generaal verklaart het Bestuur van *Nederlandsch-Indië* te aanvaarden, waarop terstond door het geschut van de citadel *Prins Frederik* een saluut gedaan wordt van 21 schoten.

De afgetreden Gouverneur-Generaal verlaat hierop de vergadering, door dezelfde commissie, die Hem ontvangen heeft, uitgeleid, en keert, vergezeld van Zijne Adjudanten, naar het hôtel aan het *Koningsplein* terug, op dezelfde wijze geëscorteerd en onder inachtneming van dezelfde eerbewijzen als bij het rijden van Zijne Excellentie naar de vergadering.

De opgetreden Gouverneur-Generaal neemt nu plaats op den praesidialen zetel en zit verder de vergadering voor.

Na het sluiten der vergadering wordt door den Gouverneur-Generaal in het bijzijn van den Vice-President en de Leden van den Raad van *Nederlandsch-Indië* algemeene audientie verleend in de groote vergaderzaal, ten einde de gelukwenschen te ontvangen der colleges, departementen, autoriteiten en ingezetenen.

De Gouverneur-Generaal ontvangt bij Zijn vertrek gelijke eerbewijzen als bij Zijne komst en keert terug naar het hôtel aan het *Koningsplein*, vergezeld van Zijne Adjudanten en op dezelfde wijze geëscorteerd; waarmede het ceremonieel der overgave en overname van het Bestuur over *Nederlandsch-Indië* zal zijn afgeloopen.

Gearresteerd bij § II van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* van 3 September 1888 N°. 1.

AANHANGSEL.

ALPHABETISCHE NAAMLIJST

der Nederlandsche opperhoofden, bestuurders van factorijen, posthouders en leggers in Oost-Indië, sedert 1597 tot 1610; de stichters van het Nederlandsch gezag daar te lande [1]).

Adams (William) van Rotterdam naar Indië vertrokken 1598. Als schipbreukeling van het schip «Erasmus» in Japan aangekomen April 1600. Gunsteling van den Keizer van Japan 1611.

Admiraal (Willem Jansz.) vaart als schipper naar Indië 1603. Doet een tocht naar Nieuw-Guinea en Australië 1606. Afgevaardigd naar Banda 1607. In Atjeh 1610. Te Paleacatte 1610. Raad extra-ord. van N. I. Maart 1619. Vermeestert 4 Engelsche schepen bij Tikoe Oct. 1619. Gouverneur van Banda 23 Oct. 1623. Raad ord. van N. I. 1626. Na terugkomst in het vaderland door de Heeren XVII met een gouden ketting ter waarde van *f* 1700. vereerd, 18 Aug. 1629 [2]).

Adriaensz (Laurens) in de eerste Nederl. factorij te Firato (Japan) 1609.

Aelmering (Pieter) op Hitoe (Amboina) 1608—1610.

Aertbrugge (Dirk van den) opperkoopman op Amboina 1608.

Aertsz (Pieter) te Soekadana en Landak (Borneo) 1608 en 1611. Te Sambas (Borneo) 1610.

Anthonisz (Lucas) resident in Atjeh voor de Zeeuwsche compagnie van Adriaen Hendriksz. ten Haeff 1601—1603.

Bergel (Hendrick van) opperkoopman op Banda 1605—1610. Gouverneur aldaar 15 Aug. 1609.

Bitter (Jacob de), geboren te Haarlem. Vaart als onderkoopman naar Indië 1601. Als opperkoopman naar Indië 1607. Aan de kust van Coromandel 1608. Te Bantam 1608. Gouverneur van Banda 1609. Overleden aldaar aan zijne wonden 14 Aug. 1609.

Blommaert (Samuel), zoon van Louis Blommaert en Margaretha Hoefnagel. Opperkoopman te Soekadana en Landak 1608— Sept. 1610. Sluit een verbond met den Koning van Sambas 1609. Repatrieert 1610. Bewindhebber der W. I. Comp. Gehuwd 5 Juni 1612 met Catharina Reynst, dochter van Gerard Reynst en Margaretha Niquet.

Bonsel (Willem) te Soekadana en Landak 1606, 1607.

Both. (Pieter), zie Gouverneurs-Generaal.

Bourgoingne (Pieter Gerardsz.) vaart als opperkoopman naar Indië 1607. Vertrekt naar Mazulipatnam Sept. 1608. Te Tirepoplier en Tegenapatnam (Kust van Coromandel) 1608—1610.

Broeck (Abraham van den) koopman te Pahang en te Djohor (Malaka)

---

1) Zie de Jonge. Opkomst. III, blz. 395—400.

2) Zie Navorscher 1860, blz. 181.

1607—1608. Hoofd der Nederl. factorij te Batoesawer 1608. Opperkoopman in Japan 1609. Gezant naar Mataram Mei 1615.

Buys (Pieter Willemsz.) onderkoopman en hoofd te Mazulipatnam 1608. Te Arakan 1608. Op Ceylon Nov. 1610— Febr. 1611.

Buys (Gerrit Gerritsz. van der), geboren te Amsterdam. Kapitein ter zee, hopman in de vesting Maleijo (Ternate) 11 Juni 1607— Juli 1608.

Buysen (Jacob) te Djohor (Malaka) 1602.

Caerden (Paulus van) vaart naar Indië 1595. Op Bali 1597. Als vice-admiraal naar Indië 21 Dec. 1599. In Atjeh 1600. Repatrieert 1601. Naar Indië 1602. Als admiraal naar Indië 1606. Voor Mozambique 1607. Aan de kust van Malabar 1607. Te Bantam 5 Jan. 1608. Op Amboina 1608. Op Ternate Mei 1608. Verovert met 300 man Taffasoha (Makian) op de Spanjaarden 20 Juni 1608, en kort daarna geheel Makian. Op Tjau door de Spanjaarden gevangen genomen Aug. 1608. Wordt uitgewisseld 18 Maart 1609. Als admiraal over 3 schepen in Nederland teruggekomen 7 Aug. 1609. Naar Indië vertrokken en benoemd tot Gouverneur der Molukken, d. i.: Ternate, Makian, Batjan, Motir en verdere onderhoorigheden, 1 Juni 1610. Wordt weder door de Spanjaarden gevangen genomen Juli 1610.

Claesz (Jacob), geboren te Delft. Vaart als matroos naar Indië met het schip «Mauritius» 1595, op Bali achtergebleven 20 Febr. 1597—1601.

Compostel [1]) (Hendrik Jacobsz.) vaart naar Indië als opperkoopman 18 Dec. 1603. Opperhoofd te Grissee (Java) 1605—1607.

Corssen (Adriaen) bevelhebber te Tacomi of Willemstad (Ternate) 1609, 1610.

Coteels of Couteels (Mateo of Matthijs) vaart als koopman naar Indië Jan. 1610. Raad van Indië en boekhouder-generaal 1611. President van het kantoor te Bantam. Sterft aldaar 1613.

Cuff (Adriaen Jacobsz.) in de Waigioe-Misoel-archipel 1609.

Decker (Jan of Hans) als scheepsraad naar Indië gevaren 1602. In Atjeh 1603. Aanvoerder eener Fransche expeditie naar Indië 1618.

Deinse (David van), van een geslacht uit Zeeland. Directeur der factorij te Goezeratte, aldaar vermoord 1608.

Delft (Pieter Walichsz. van) vaart als onderkoopman naar Indië 1600. Hoofd der factorij te Patani 1602—1604. Naar Siam 1604.

Denijs (Samuel) te Samboppo (Celebes) 1609—1612. Opperkoopman te Makassar 1613.

Does [2]) (Frank van der), geboren te Amsterdam. Vaart naar Indië 1595 en 1598. Koopman, hoofd van het kantoor op Ternate 1599—1601. Wordt door den vijand gevangen genomen.

Doornick (Gheurt van) te Grissee op Java 1602.

Dorst (Christiaen Adriaensz. den) koopman op Ternate 1601. Boekhouder te Taffasoha (Matjan) 1608—1611.

Driel (Adam Claesz. van) vaart als opperkoopman naar Indië 1607. Naar Calicoet 1608. Te Grissee 1609—1616.

Dussen (Adriaen Jacobsz. van der), geboren te Delft, zoon van Jacob Bruinsz. van der Dussen en Cornelia Fransdr. Duyst van Santen. Onderkoopman, eerste hoofd en kapitein op Batjan 1609—1612. Opperkoopman. Gezant naar Djohor

[1]) Van een geslacht uit Enkhuizen.

[2]) Zie inleiding blz. 1.

1614. Hoofdman en kapitein van Banda. Sergeant-majoor en opperbevelhebber der troepen bij de verovering van Poeloe Ay 10 April 1616. Commandant van het fort Revenge aldaar. Luitenant-gouverneur van Batjan. Ontslagen 30 Juni 1617 en naar Holland gezonden. Naar Indië terug. Koopman en opperhoofd te Djambi 1620—1623. Repatrieert en wordt presideerende raad in Brazilië, bewindhebber der W. I. Comp. en (1632) schepen te Rotterdam. Hij was gehuwd met Helena Besemer.

Enden (Wouter van den) posthouder te Orontatte (een der Banda-eilanden), door de inlanders vermoord 24 Mei 1609.

Eyloof (Pieter Isaäcsz.) op Neira Juli 1599. Vaart als onderkoopman naar Indië 1603. Opperhoofd te Mazulipatnam (Coromandel) 1605—1610. Sterft aldaar 1610.

Fontaine (Abraham) te Paliacatta (Coromandel) 1610.

Franex (Cornelis) opperkoopman, hoofd te Djohor (Malaka) 1607.

Gaeff (Claes) opperkoopman te Bantam (Java) Aug. 1602.

Groenendijck (Steven Doenssen van), geboren te Gouda 3 Oct. 1574, zoon van Doen Willemsz. van Groenendijck en Geertruyd Jans. Onderkoopman te Bantam 20 Aug. 1603. Opperkoopman en hoofd te Grissee 1607 — Febr. 1609. Terug naar Nederland 1609. Vaart als koopman naar Indië Jan. 1610. Raad van Indië 1611. Gezant naar Mataram Mei 1615. Repatrieert 1616. Raad, 1619, schepen, 1622, en burgemeester, 1639, te Gouda. Gehuwd te Gouda 2 Dec. 1618 met Anna de Lange, geboren 31 Maart 1594, overleden 24 Juli 1652, dochter van Pieter Cornelisz. de Lange en Adriana Leendertsdr. Meys. Hij stierf 24 Juli 1649. Hij voerde in goud een zwarte keper, vergezeld van 3 groen-gestengelde en gebladerde roode rozen van vijf bladeren.

Hansz (Jacob Jansz.) opperkoopman op Tidore 1605.

Hein (Lambert Jacobsz.) reist naar Siam, vestigt zich te Adjoedhja 1608.

Hermite Jr. (Jacques l'), geboren te Antwerpen. Opperkoopman en president der loge te Bantam 23 April 1607—1611. Sluit een nieuw verbond met Bantam Febr. 1609. Onderhandelt met Jakatra 1610. Raad van Indië 1611. Repatrieert Juni 1612. Door de Heeren XVII beloond met 220 ℔ vlaamsch 14 Aug. 1612 [1]). Gehuwd te Amsterdam 2 Maart 1613, oud omstreeks 31 jaren, met Theodora van Wely, van Wijk-bij-Duurstede, dochter van N. van Wely en Geertruyd van Eylaet. Uitgezonden naar de Zuidzee als admiraal over de Nassausche vloot van elf schepen 29 April 1623. Overleden in het Callao de Lima 2 Juni 1624. Hij voerde in groen een gouden paternoster een keper vormende, vergezeld van drie zilveren rozen.

Heynsz (Arnout) koopman te Grissee 1603, 1604.

Hoorn (Claes Dircksz. van) assistent 1603 en koopman, 1604, te Grissee.

Houtman (Frederik Pietersz.), geboren te Gouda. Vaart als ondercommies naar Indië 1595. Gevangen te Pedir (Atjeh) 1599—1602. Vaart als opperkoopman naar Indië 1613. Gouverneur van Amboina 1605 — Febr. 1611. Repatrieert. Vroedschap van Alkmaar 1618. Raad van Indië 1619. In Indië aangekomen 3 Sept. 1619. Gouverneur der Molukken 11 Juli 1621—25 Febr. 1623. Repatrieert. Overleden te Alkmaar 1627. Hij voerde in zilver een pronkende pauw in natuurlijke kleur, aanziende gesteld. [2])

---

[1]) Navorscher 1860, blz. 181.

[2]) Navorscher 1852, blz. 153.

Jansz. (Heyndrick) vaart als schipper naar Indië Juni 1600. Onderkoopman te Patani 1607. Opperkoopman aldaar 1613.

Jolijt [1] (Cornelis) vaart als koopman naar Indië 1601. In Atjeh voor de Zeeuwsche Comp. van ten Haeff 1601—1603.

Jonghe (Jasper Jansz. de), opperkoopman, gezant naar Queda Nov. 1606. Op Amboina 1608. Luitenant-gouverneur aldaar 1610. Gouverneur aldaar Febr. 1611—1614. Raad van Indië Nov. 1614. Gouverneur van Amboina 1615. Repatrieert 1618.

Lafer koopman in Goezeratte 1602. Te Calicut. Te Goa door de Portugeezen opgehangen 1603.

Lam (Jan Dircksz.) vaart als stuurman naar Indië 1599. Als opperkoopman naar Indië 1606. Op Batjan 1609. In Atjeh 1609. Verovert, als commandeur, Poeloe Ay 10 April 1616. Door de Spanjaarden bij Manilla verslagen 28 Oct. 1616. Raad van Indië 1621.

Lannoy (Carolus de) gezant naar den vorst van Candi (Ceylon) Nov. 1610—Febr. 1611.

Leck (Daniël van der) koopman te Patani 1602—1604. In Judja 1604. In Siam. Repatrieert als admiraal over drie schepen 6 Febr. 1606. In Nederland aangekomen Oct. 1606. Bewindhebber der O. I. Comp. ter kamer Rotterdam 7 April 1610. Op nieuw naar Indië 6 Dec. 1625. Raad ordinair en directeur-generaal van Indië 1626.

Leeuwen (Dirk van) koopman en hoofd te Grissee 21 Nov. 1603—1606. Opperkoopman te Petapoeli (Coromandel) 1606. Te Mazulipatnam 1608.

Leurs (Claes) te Samboppo (Celebes) 1607.

Leynse (Jacob) op Ceylon Nov. 1610—Febr. 1611.

Lodewijcksz (Jan) op Lonthor Juli 1599. Onderkoopman te Bantam Aug. 1602.

Marcelis (Hans) koopman te Petapoeli 1608. Te Tirepoplier en Tegenepatnam 1608, 1609. Te Paliacatta (Coromandel) 1610.

Martens ook Martsz (Jan), geboren te Amsterdam. Vaart als schipper naar Indië 1598. In Atjeh voor de Zeeuwsche Comp. van ten Haeff 1601—1602.

Meebael [2]) (Claes Simonsz.) vaart als onderkoopman naar Indië 1599. Hoofd der factorij te Bantam 1600. Komt ter reede van Atjeh 8 Maart 1603. Te Patani 1604. Opperkoopman te Bantam 1607.

Meer (Cornelis Pietersz. van der) opperkoopman en hoofd te Grissee Febr.—Maart 1609.

Mercier (Jean le) overleden in Atjeh 1608.

Michiels (Ferdinand) opperkoopman te Patani 1605—1607.

Michielsz (Gillis), koopman, vermoord te Bandjermasin 1607.

Nyevelt (Anthonie van) op Ternate tot 1605.

Obelaer (Jacques), afkomstig uit Vlaanderen. Vaart als opperkoopman naar Indië 1607. Te Batoesawer en Djohor 1609.

Perre (Jacques van de) drijft handel op Tidore 1604 en in Siam 1604—1606.

Pieterssen (Nicolaes) in Atjeh voor de Zeeuwsche Comp. van ten Haeff 1601—1603. Gebleven in de eerste Nederl. factorij te Firato (Japan) 1609.

Pietersz (Dirk) koopman op Orontatte (een der Banda-eilanden), door de inlanders vermoord 24 Mei 1609.

---

[1]) Van een geslacht uit Middelburg (Smallegange, blz. 487).
[2]) Van een geslacht uit Goes (Navorscher 1865, blz. 236).

Pietersz (Jan) koopman op Ternate 31 Juli 1601.

Pietersz (Rochus) vaart als opperkoopman naar Indië 1600. Te Bantam 1602.

Quaeckernaeck (Jacob Jansz.), geboren te Rotterdam. Vaart als schipper naar Indië Juni 1598. Als schipbreukeling van het schip «Erasmus» in Japan aangekomen April 1600. Vertrekt van Japan 1604. Komt te Patani 1606. Sneuvelt voor Malaka. Hij was 19 Maart 1581 te Rotterdam gehuwd met Maritge Cornelisdr. Matelieff (weduwe van Nicolaes Maertensz. van Hoechstraten). Zij werd 13 April 1598 te Rotterdam begraven.

Ravesteyn (Pieter Gillisz. van) te Petapoeli (Coromandel) 1609. Te Mazulipatnam 1610. Vermoedelijk aldaar in 1613 door de Portugeezen vermoord.

Roeff (Hans) te Grissee 1602. Koopman en opperhoofd te Soekadana en Landak 1606—8 Juli 1607. Te Patani 1607.

Roodenburgh (Emanuel), geboren te Amsterdam. Vaart als matroos naar Indië 1597. Blijft op Bali achter tot 1601.

Roos (Hector) onderkoopman te Djohor 3 Febr. 1609. Te Soekadana en Landak 1610.

Roy (Jan Jansz. de) op Bali 1597—1601.

Ruyll (Pieter Gerritsz.) te Arrakan 1608.

Rijck (Abraham Willemsz. de) onderkoopman te Batoesawer en Djohor 1609.

Salvement (W. J.) te Soekadana en Landak 1610.

Santvoort (Melchior van) vaart als commies naar Indië 1598. Als schipbreukeling van het schip «Erasmus» in Japan aangekomen April 1600. Vertrekt van Japan 1604. Komt te Patani 1606. Vertrekt weder naar Japan 1608.

Schaeck (Adriaen Gijsbertsz.) kooman te Grissee 1602.

Schorer (Anthonio) aan de kust van Coromandel 1609—1613. Vermoedelijk in 1613 aldaar de Portugeezen vermoord.

Schotte of Scotte [1]) (Apollonius), geboren uit het aanzienlijk Zeeuwsch geslacht van dien naam. Kapitein, opperkoopman te Taffasoha (Makian) 1608—1611. Sluit een verbond met den Koning van Boeton 5 Jan. 1613. Verovert het fort der Portugeezen op Solor 20 April 1613, na een beleg van vier maanden. Raad van Indië 1613. Verdrinkt in de rivier te Jakatra 25 Nov. 1613.

Segertsz (Pieter) vaart als koopman naar Indië 1607. Opperkoopman en hoofd te Grissee Febr. 1609. Gezant naar Atjeh. Te Patani 1610. Vertrekt naar Japan 1611.

Soldt (Paulus van) vaart als opperkoopman naar Indië 1605. Vertrekt naar de kust van Coromandel 1606. Vertrekt naar Makassar 4 Mei 1607.

Sonnenbergh (Jan Dirksz.) vaart als onderstuurman en ziekentrooster naar Indië 1599. Naar Amboina 1600. Gouverneur van het fort aldaar 1601.

Soury (Andries) opperkoopman te Grissee 1610, 1612. Koopman en opperhoofd te Djambi 1616—1619. Raad van Indië 1619. Helpt Jakatra ontzetten 1619.

Specx (Cornelis) vaart als commies naar Indië 1601. Commandeur op het schip «het Lam». Hoofdman in Atjeh voor de Zeeuwsche Comp. van Balthasar de Moucheron 1602—1603. Te Patani Mei 1604. Gezant naar Siam Juni 1604. Voor die Comp. in Siam en in Ligor. Komt te Bantam Dec. 1607. Sterft op de terugreis naar het vaderland 11 Juli 1608.

Specx (Jacques), zie Gouverneurs-Generaal.

---

[1]) Volgens zijne handteekening (de Jonge, Opk. III, 334).

Sprinckel (Victor) opperkoopman te Patani 1607—1610.

Steyl (Jac. Symonsz.) aan de kust van Coromandel 1610.

Stolck (Adriaen Clementsz.) bevelhebber op Motir 1609.

Suijer (Jan Pietersz.) op Ternate 1601.

Tonneman (Willem Pieters) in Siam 1604—1606.

Veen (Adriaen) op Lonthor (Banda) 1599—1602.

Verschoor (Jan Willemsz.) opperhoofd te Bantam 1605—1607. Repatrieert en komt in Nederland aan Mei 1608. Wordt later schout-bij-nacht en vice-admiraal bij de Nassausche vloot 1623—1624.

Verstreepen (Hans) assistent in de eerste Nederl. factorij te Firato (Japan) 1609—3 Maart 1611.

Vianen (Gijsbrecht van), geboren te Utrecht. Op Amboina 1608. Luitenant-gouverneur en kapitein van Matjan 1613. Luitenant-kolonel bij de troepen die 10 April 1616 Poeloe Ay veroverden. Opperhoofd op Matjan 1616.

Visscher (Nicolaes de) op Neira (Banda) door de inlanders vermoord 22 Mei 1609.

Vloots (Sr.) hoofd eener factorij te Bantam 1602.

Voort (Willem van der) opperkoopman op Banda 15 Aug. 1609. Gouverneur van Banda 2 Juni 1610.

Warkijn (Pieter) koopman te Petapoeli (kust van Coromandel) 8 Mei 1606.

Wesick (Joan van) opperkoopman te Petapoeli (kust van Coromandel) 1608—1610. Te Mazulipatnam (kust als voren) 1609. Voorzitter te Paleacatte 1612.

Wiele (Augustus Stalpert van der) hoofd van het kantoor op Neira (Banda) 1599—1602.

Willemsz (Aelbrecht) onderkoopman in Atjeh 1608—1610.

Wittert (François) opperkoopman, president van de loge te Bantam 20 Aug. 1603—1605. Naar Nederland teruggekeerd. Op nieuw naar Indië als vice-admiraal 1607. Naar Ternate Febr. 1609. Admiraal April 1609. In den zeeslag voor de baai van Manilla door de Spanjaarden gevangen genomen, 16 April 1617, en kort daarna overleden.

Wolff (Hans de) koopman te Goezeratte 1602 en te Cananoor (kust van Malabar) 1603. Te Goa door de Portugeezen opgehangen 1603.

Woutersz (Adriaen) vaart als opperkoopman naar Indië 1606. Op het fort Oranje (Ternate) Juli 1608—1610.

VERMEERDERING EN VERBETERING

Blz. 6, r. 11, v. o. staat: Garter; lees: Garter ²).
" 6, noot " : Hij was; " : ²) Hij was.
" 16, r. 12, v. o. " : visiteur; " : visitateur.
" 25, r. 5, v. b. " : Scott; " : Scotte of Schotte.
" 27, r. 16, v. o. " : overleden aldaar 25 Dec. 1671; lees: overleden te Utrecht 27 Dec. 1671, begraven in de N. Kerk te Amsterdam 30 Dec. 1671.
" 30, r. 4, v. b. staat: krooning; lees: kroning.
" 31, r. 12, v. o. " : verbrant; " : verbrandt.
" 32, noot 1 " : goedig; " : goeder.
" 41, r. 13, v. o. " : afgebroken; " : opgebroken.
" 43, r. 10, v. o. " : Maurits; " : Frederik Hendrik.
" 46, r. 2 en 3, v. b. " : Culenborg; " : Culemborg.
" 53, r. 9, v. o. " : Willeborts; " : Willeboorts.
" 61, r. 2, v. b. " : ketting; " : keten.
" 61, r. 2, v. o. " : verwelkomt; " : verwelkomd.
" 62, r. 14, v. b. Hier kan worden bijgevoegd het volgende grafschrift van Rijcklof van Goens:

Gloria post obitum major.

'sLants Hooftbevelheer Goens, het Oost ten dienst, die fier
't Grootmachtig Indiën, ruim vierwerf dartien jaeren
Met raet en daet bestierde, in vrede en krijgsgevaeren,
Bewant van schrandre zoons, den nijt ten trots, rust hier,
Van deugd en dapperheyt in 't heldengraf gedragen
Terwijl twee werelden van Rijklofs trouw gewagen.

Vervoert van Amsterdam na 's-Gravenhaege 20 Novemb. 1682. — Bartholomeus Abba Rechtsgeleerde.

" 75, r. 8, v. b. staat: Manhoe; lees Mankoe.
" 91, r. 10, v. o. " : orcaan; " orkaan.
" 94, noot 2. Voeg er bij: Die consideratiën vindt men in extenso gedrukt, doch in de Fransche taal overgebracht, in »Le commerce de la Hollande ou tableau des Hollandois dans les quatre parties du monde par l'auteur des Interêts des Nations (Jos. Accarias de Sérionne). Amsterdam, Changuion. 1768, III, blz. 141.
" 95, r. 8, v. b. Voeg er bij: Ook op zijn vertrek naar Oost-Indië en zijne inhuldiging op 26 Jan. 1743 aan de Kaap de Goede Hoop werden gedenkpenningen geslagen (Zie: Vervolg op van Loon, stuk III, blz. 163, 170).
" 95, r. 7, v. o. staat: Furtelijke; lees: Furstelijke.
" 105, r. 19, v. b. " : van Beek; " : van Beeck.
" 105, r. 20, v. b. " : N. Viruly; " : Ignatia Viruly.
" 111, noot 2. " : 1808; " : 1803.
" 121, r. 7 en 9, v. b. " : Marçi; " : Marci.
" 138, r. 8, v. b. Voeg hieronder: In 1844 zagen te Londen het licht: Antiquarian, Architectural and Landscape illustrations of the History of Java, bij Sir Thomas St. Raffles.
" 141, r. 5, v. b. staat : 11 Mei; lees : 26 April en 11 Mei.
" 146, r. 1, v. b. " : voor; " : over.
" 151, r. 2, v. o. " : krijsgevangen " : krijgsgevangen.

Blz. 153, r. 19 en 21, v. o. staat : von Belfinger; lees: von Bilfinger.
" 155, r. 19, v. b. " : W. Merkus de Kock; " : H. Merkus de Kock.
" 157, r. 14, v. o. " : eene gedenkpenning; " : een gedenkpenning.
" 172, r. 21, v. b. " : in de residentieraad; " : in den residentieraad.
" 183, r. 2, v. o. " : Hooibrink; " : Hooibrenk.
" 184, r. 2, v. b. " : 18 Juni 1841; " : 18 Juli 1841.
" 185. Nadat dit blad was afgedrukt vernam ik het overlijden, op 4 Nov. 1890 te 's-Gravenhage, van Mr. J. P. P. Baron van Zuylen van Nyevelt, minister van staat, kamerheer des Konings i. b. d.
" 209, noot, staat: Geertryd; lees: Geertruyd.
" 212, r. 14, v. b. " : Jan Chrétien; " : Jean Chrétien.
" 265, r. 20, v. b. " : raad van state; " : staatsraad.
" 271, noot 1, " : Marçi; " : Marci.
" 283, r. 10, v. o. " : 1851); " : 1851.
" 291. Bij de beschrijving van het wapen van Batavia is verzuimd te vermelden, dat de schildhouder rechts het zwaard in den linkerklauw en den bundel pijlen in den rechterklauw houdt.
" 293. Nopens het aldaar beschreven wapen van Maetsuyker moet nog worden verklaard, dat omtrent de kleuren niet de gewenschte zekerheid is kunnen worden verkregen.
" 294, r. 22, v. o. staat: vier groene blaadjes; lees: vijf groene blaadjes, 2 rechts en 3 links.
" 322, r. 5, v. b. " : obüt; " : obiit.
" 322, r. 18, v. b. " : haverstok; " : halverstok.

REGISTER

Met de *cursieve* cijfers wordt verwezen naar de *noten* der bladzijden.

Aa (Pijnssen van der) . . *145*
Abbema 56
Abbing 34, 35, 307
Abeleven. 112, 118
Adams 337
Admiraal . . 161, 179, 337
Adriaensdr 261
Adriaensz 337
Adrichem (van) . . 63, 260
Aduard (Lewe van) . . . 96
Aelmans. 115
Aelmering 337
Aelst (van) 47
Aerden (van) 101
Aertbrugge (van den) . . 337
Aerts. 47
Aertsz. 337
Alewijn 302
Allaerts 69
Alta (Canter) 243
Altenstadt(v.Schmidt auf) 158, 180
Alting *15*, 108, 111—114, 118, 269, 286, 287, 296, 298, 314, 319, 324
Amerongen (van). . . . 78
Amerongen (Taets van) 99, 145
Amsterdam (Merk van de Kamer) 291
Anthonisz 337
Appelman *90*
Appels 98, 99
Armenault 315
Arminius *29*
Arriëns 133
Assendelft (van) *84*
Auckema 78
Aumund . . . 312, 317, 320

Baar (van) *145*
Bacheracht 315, 318
Bacherus. *262*
Baer (van Renesse van) . *262*
Baerts 176
Bake 101
Baldaeus 259
Balneavis 133, 158
Banes *296*
Bangeman. 324
Bara. 53
Barnaart 168
Barré 184
Bartlo 170
Barwell (Bridjett) . . . 158
Basel (van) 112
Basel (Senn van) . . . 162
Batavia (Wapen van) . . 291
Battle y Seguí 223
Baud 158, 161—165, 212, 287, 297
Baudrenghien (de) . . . 299
Baye (de la) 263
Beauregard (de Cotlandie de) 167
Beck 191
Beckfelt (Holmberg de) 201, *209*, 240, 242
Beeck (van) . . . 105, 343
Beeckhoff (van) 69
Beeckman. *178*
Beek (van) *145*
Beeldemaker 266
Bekkers 168
Bellasis. *145*
Bender. 204
Benningq 34
Bent. . . . 261, 287, 298
Berchem (van) *23*
Berendrecht (van) . . . 81
Bergel (van) 337
Bergh (Borgerhoff van den) 176
Berkmans 56
Bernegg (Sprecher de) . 267
Besemer 339
Bessels 27, 30, 73
Beynon 323
Bichon 266
Bicker *178*
Bierens. 315
Biesum (van). 91
Bik (Butin) 201
Bik (Vreede) 212
Bilfinger (von) . . . 153, 343
Bisschop. 128
Bitter (de) 337
Blanke 313
Blencke 111
Blokkert. 315
Blom. 211
Blomhert 112
Blommaert 27, 337
Blommestein (van) . . . 184
Bloys van Treslong . . . 164
Blume 175
Blusset 88
Blijdenberg. 309
Bock (de) 315, 324
Bodegom (van) 76
Boer (de) 194
Boers. 315
Boesses 313, 324
Bogaardt 195
Bogaert 104
Bogaert van Alblasserdam . 204
Bois (du) 3, *90*
Bökler 279
Bonhomme. 167
Bonsel 337
Boogaard (van den). . . 275
Boreel 94, 96
Borgerhoff van den Bergh . 176
Bors van Waveren . . . 77
Bosch 109
Bosch van Drakestein . . 172
Bosch (van den) 156—160, 161, 180, 283, 285, 287, 297, 299
Bosman 27
Bossche (Sas van den) . . 63
Both 7, 9, 18, 19, 23—25, *26*, 29, 32, 211, 286, 292, 337
Bothsbaai (Pieter-) . . . 23
Bothsberg (Pieter-) . . . 23
Boullenger (le) 99
Bourgoingne 337

Bouricius 182, 231
Bousquet 163
Bouwens. *178*
Bouyet 176
Boxhorn. 2
Braam (van) . 128, 163, 184
Braam Morris (van). . . 242
Brakel *99*
Brakel (van) 89
Brandt 81
Brasser 260
Braun 43
Brekelencam (van) . . . 122
Brest van Kempen . . . 276
Breton . 102, 314, 319, 324
Bridjett Barwell 158
Briel (van den) 104
Broeck (van den). *28*, 63, 337
Bronckhorst (van) . . . *145*
Brouwer 19, 43—45, 46, 286, 293, 306
Brouwer (Straat). . . . 44
Brouwershaven 44
Bruce. *18*, 188—189, 287, 298
Brun 161
Brunet de Rochebrune. . 173
Bruneton (de Salve de). . 167
Bruyn (de). 315
Bruyn (van Oosten de) . 276
Bruyn Prince (de) . . . 276
Bruynse. 305, 306
Burgh (van der) 163
Bus (du). 282, 299
Bus de Gisignies (du) 152, 282—285, 287, 299
Butin Bik 201
Buys. . . 34, 41, 306, 338
Buys (van der) 338
Buysen 338
Buyskes *124*, 146, 274, 278—281, 287, 299
Bijnkershoek van der Koog (van) 253

Caerden (van). . . *23*, 338
Caimax 62
Calkoen 176
Callenbach 212
Campbell 172, 173
Camphuys *9*, 68—70, 286, 294
Candidius 41
Canter Alta 243
Capellen (van der) 14, 145—150, 211, 274, 277, 280, 287, 297, 299
Carels *90*, 96, *145*
Carpentier (de) 8, 19, 37—38, 211, 286, 293
Carteret (de). 276
Casembroot (de). . . . *145*
Charentieux *300*
Chavonnes (Pasques de) . 86
Christoffels 242
Chijs (van der) 260
Claesz 338
Clerck (de) 107
Clifford. *178*
Clignett *145*
Cloon (van) 86—87, 286, 295
Clotterbooke 260
Cock. 191
Coen 8, *9*, 13, 14, 19, 23, 29, 32—36, 37, 39, 43, 69, 211, 286, 292, 304—307
Coertzen 154
Coeverden tot Rijsselt (van). *145*
Collen (van) *90*, *145*
Colmond 312, 313, 316, 317, 320, 321
Colve *90*
Comans 106
Commissarissen-Generaal 257—285, 287, 298
Compagnie (Merk der O. I.) 291
Compostel. 338
Constant 47
Constant Villars (de) . . 156
Coortzen 324
Copes van Hasselt. . . 133
Coppier. 43
Coppit *90*
Cordua (de) 315
Cornelisz 40
Corssen. 338
Cos 56
Coster 213
Coteels. 338
Cotlandie de Beauregard (de) 167
Couper. 44
Couperus 180
Court (de la). 153
Couteels 338
Couvers 128
Couwenhoven (van) . . 260
Coymans 27, 96
Craan . . 105, 312, 319, 324
Cramer. 166
Crans 315
Cransen *15*
Cranssen . . 175, 176, 180
Crap (van der) 323
Cuff 338
Cuvel. 264, 268
Cuylenburg (Graaf van) . *43*

Daendels 6, 9, 14, 15, 16, 19, 121, *123*, 124—130, 132, 164, 209, 279, 286, 296
Dam (van). 63
Dankelmann (von) . . . 218
Dauod 314
Decker 338
Deinse (van) 338
Delft (van). 338
Denijs 338
Derx 331
Deunk 270
Deuren (van der). . . . 309
Deurwaerder (de). . 284, 299
Dibbetz 108, 283
Dibbetz (de Klerk) . . . 108
Diemen (van) 44, 46—49, 50, 286, 293, 305
Diemen (Kaap Maria van) *47*
Diemer 154
Diest (van). *262*
Dikes. 151
Dilsen (van) 69
Does (van der). . 1, 13, 338
Domburg 315
Doornick (van) 338
Doornik *270*
Dopff (van). 62
Dormieux 315
Dorp (van). 41
Dorst (den). 338
Doublet 41
Dreijer 120
Driel (van). 338
Drongen (van). *90*
Drossaars 213
Dudde 101
Duiff 161
Durven . . 84—85, 286, 294
Dussen (van der) 172, 271, 338
Duymaer 298
Duymaer van Twist 19, 190—193, 287, 298
Duynen gezegd Helmer . 27
Duyst van Santen . . . 338
Duyvensz 260

Eberhard 167
Eck (van) 133
Eerens 166

Eerens (de) 19, 166—169, 287, 297
Ehrensperger 163
Elliot 6
Elout 17, *18*, 146, 273—277, 279, 280, 287, 299, 327
Elwijk (de). 322
Emougher 96
Enden (van den). . . . 339
Engelbrecht 196
Engelen van Strijen (van) 276
Engelert. 317
Engelhard *15*, 112
Engelsch tusschenbestuur 135-141
Engert 323
Enschedé 281
Epinois (d') 167
Erbervelt 182
Erp (de Waepenaert d') . 284
Es (van). 196
Everson 96
Eybergen (van) 275
Eyk (van) 323
Eylaet (van) 339
Eyloof 339

Faber van Riemsdijk . . 105
Fabre. 277
Faes 55
Fagel. 147
Falconer. 137
Fanning. 279
Farquharson 140
Feith. 128
Feltz (van der) 95
Fendall 7, *18*, 140—141, 287
Feney 15
Fischer & Sohn 200
Flinck 62
Fockens. 316, 319
Fontaine. 339
Fraenkel. 176
Francis (Intveld). . . . 12
Francx 339
Fremery (de) . . . 266, 267
Frétin (van der Gracht de) 284
Frijkenius 17, *18*, 268—269, 287, 298

Gaasbeek (Visscher van) . 322
Gaeff. 339
Gallas. 109
Gallé 128
Garter . . . 300, 301, 302
Gautier 88
Genderen Stort (van) 242, 243
George (de Saint) . . . 276
Gerold 172
Gessel (van) 323
Geusau (von). 112
Gevers 266
Gevers Leuven 276
Gisignies (du Bus de) 152, 282—285, 287, 299
Gockinga 112
Goens (van) 16, *18*, 59—64, 259—260, 286, 287, 293, 298, 343
Goes (van der) 41
Goetbloet . . 314, 316, 324
Gogh (de). *84*
Goossens 92
Goster 194
Gout 242
Gracht de Frétin (van der) 284
Grasveld (van) 17, *18*, 122—123, 151, 272, 279, 286, 287, 296, 299, 327
Gray 164
Grebel 112
Grenfell 128, 164
Greve 127
Greven (van). 322
Greving 315
Groenenberg (van). . . 313
Groenendijck (van). . . 339
Groeninx van Zoelen . . 177
Groll (van) 184, 195, 315, 323
Grotenhuys (ten) . . . *90*
Gruyter (de). 41
Guillier. 292
Guitard. 121
Guldenarm 101
Guldenfinger (v.) . . . 295

Haaften (van) 309
Haak (van) 323
Haan (de) 82—83, 133, 286, 294, 314
Hablützel (von) 299
Hackfort (Kethel van). . *262*
Haeff (ten) . 337, 340, 341
Hamel 199
Hamilton 279
Hanneman. 41
Hansz 339
Hardy 172
Harff (van) *145*
Harmansse. *26*
Harrington 137
Hartingh. 99
Hartsen 133
Haseveld (van) *178*
Haspel (van) 91
Hasselaer. . 86, 99, *145*, 305
Hasselt (Copes van) . . . 133
Hasteley. 96
Hastings (Lord) *6*
Haye (de la) 61
Haze (de) 44
Hebert 96
Heeckeren (van) *145*
Heere (de) 9, 74, 77
Hein 339
Helbach 173
Heldewier 266
Hellemans 315
Helmer (Duynen gezegd) . 27
Helst (van der) 62
Helvetius 105
Helvetius van Riemsdijk 105, 315
Hemert (Junius van) 158, 159, 180, 181
Hendrik (Paleis van Prinses) 89
Hermite (l') 339
Herwaerden (van) . . . 295
Herzeele (van), ... 99
Heulen (van) 80
Heuven (van) 105
Heydanus 44
Heynsz 339
Hilgers 99, 105
Hoechstraten (van) . . . 341
Hoefnagel 27, 337
Hoek (van) *209*, *240*
Hoesen (van) 112
Hoeven (van der) . . . 118
Hoeven (Pruys van der) . 243
Hoeven (Templeman van der) 233
Hoevenaar 46
Hofmann 172
Hogendorp (van) 8, *18*, 77, 170—173, 232, 265, 287, 297
Hohendorff (von). . . . 99
Holmberg de Beckfelt 201, *209*, 240, 242.
Holten (van) 9
Homoet 133
Hooft. 30, 269
Hooft ('t) 188
Hooibrenk 183, 344
Hoorn (van) 9, 69, 71, 73—75, 77, 286, 294, 339
Hordijk (Pijnacker) 252—255, 287, 298, 327, 328, 333

Hornung 321
Houthuysen 213
Houtman 339
Huens. *284*
Hull 138
Huysers 108, *322*
Huysman 96

Imhoff (van) 3, 4, 12, 14, *15*, 94—97, 286, 295
Ingerman 194
Intveld Francis 12

Jacob (s') 173, 231—239, 287, 298
Jacobs *29*
Jacobsdr. 59
Jacobsz. 29
Jalink 112, 117
Jans 339
Jansse 107
Janssens 127, 131—134, 151, 161, 286, 296
Jansz. 340
Jolijt 340
Jonge (de) 218
Jonghe (de) 340
Jordens 278
Joseph (Villoso de St.) . . 50
Joubert 125
Juel 184
Junius van Hemert 158, 159, 180, 181
Jutting 163

Kalf 23
Karnebeek (van) 185
Kempen (Brest van). . . 276
Kempenaer (de) 91
Keppel (van) *145*
Kethel van Hackfort. . . *262*
Keyser (de). 30
Kien 86
Kievit. 66
Klerk (de) *15*, 107—110, 111, 286, 296, 316, 319, 320, 322.
Klerk Dibbetz (de) . . . 108
Klerks (de). 27
Knabe 112, 118
Knoote 164
Koch. 185
Kock (de) 151—155, 218, 287, 297, 344
Koen 35, 69, 302, 303, 304
Koog (van Bijnkershoek van der) 253

Koopman 167
Kostuum van den Gouverneur-Generaal 12
Kraane 322
Kraijenbelt 163
Kraijenhoff 156
Kraymes *107*
Kreps 315
Kroesen 330
Kruseman 162
Kruthoffer. 175
Kulenkamp Lemmers . . 213
Kunst 47

Lafer 340
Lam 29, 340
Lange (de) 339
Lange van Wijngaerden (de) 154
Langerak Oosterland . . *269*
Langewagen 200
Lannoy (de) 340
Lansberge (van) *18*, 222—230, *232*, 287, 298
Lantsheer 158
Laquo (de) *178*
Leck (van der) 340
Ledenberch (van) . . . *145*
Leeuw (de) 263
Leeuw (van der) . . . 200
Leeuwen (van) . . 172, 340
Lely (van der) *293*
Lembert 172
Lemmers (Kulenkamp . 213
Lengele 86
Lennep (van). 41
Leurs 340
Leuven (Gevers). . . . 276
Levetzow (von) 96
Lewe 96
Lewe van Aduard . . . 96
Leydecker 77, 98
Leyden. 138
Leynse. 340
Liedrecht 176
Lievens 63
Limburg Stirum (van) . 118
Lindeman 137
Lodewijcksz. 340
Lodisio . . . 116, 121, 153
Loghem (van) 190
Lohman 277
Loo (van). 99
Loon (van) . . 2, *178*, 276
Loopuyt 201, 213
Looten 44

Los 164
Loten *178*
Loudon 217—221, 287, 298
Louisse . . . 34, 306, 307
Louter (de). 12
Louwissen 34, 305
Lucassen 242
Luitenant-Gouverneurs 135-141
Lutha. 260
Lutsenburg (van). . . . 157
Luyken 77
Luysia *66*
Lijn (van der) 19, 50—52, 286, 293
Lynden (van) *145*
Lijnslager *178*
Lijpziger 322

Macharis *107*
Maclaine, Watson & Co. 200, 201
Maesdijck 66
Maetsuyker *9*, 55—58, 62, 286, 293, 344
Maey 26
Magnus 63
Maire (le) 51
Malbergh 63
Mannaert 44
Manneel (van). 95
Marcelis 340
Marchant 313
Marci . . 121, 271, 316, 317, 343, 344
Marcks 266
Mariamne 138
Martens 340
Martheze 322
Martini 51, 195
Martsz. 340
Massis 91
Matelieff. 13, 341
Mathenesse (van) 80
Méchin 172
Meebael 340
Meer (van der) 340
Meerburg 212
Meerman *84*
Meester (de) 305
Meeuwsen 46
Ment . . . . 34, 305—307
Menten . . . 34, 305—307
Mercier (le) 340
Merct (van der) 44
Merk der Kamer Amsterdam 291
Merk der O. I. Compagnie 291

Merkus 151, 174—177, 287, 297
Mess 199
Meulen (van der) . . 201, 212
Meurs 113
Meyde (van der) 61
Meijer . . . 188, 209, *240*
Meys 339
Michiels 340
Michielsen 213
Michielsz. 340
Mierop (van den) 84
Miesegaes 200
Minnes 306
Minto (Lord) . . 6, 19, 137
Moens 18
Moira (Earl of) 6
Moltke (von) 218
Mom 106, 309, 323
Monceau (du) 170
Moor 30
Morris (van Braam) . . . 242
Mortanges (Pahud de) 195, 186
Mossel 8, 9, 12, *15*, 98-100, 286, 296
Moucheron (de) 341
Mouchon 174
Muller 163, 176
Mijer 209—216, 242, 287, 298

Nanning 170
Nederburgh 17, 19, 264—267, 287, 298
Nessnarc 175
Nest (van der) 133
Nierop (van) 51
Nieuwes 29
Nina 314
Niquet 27, 337
Nispen (van) 204
Nissen 185
Noirot *145*
Norroy *300*
Nortier 196
Nupoort 326
Nyenrode (van) *262*
Nyevelt (van) 340
Nyevelt (van Zuylen van) 118, *145*, 185, 344

Obelaer 340
Olden (van) 266
Olivier . . . 171, 172, 232
Ommeren (van) 63
Oordt (van) 102
Oosten (van) . . 74, 76, 77
Oosten de Bruyn (van) . 276
Oosterhoudt (van) . . . 158
Oosterland (Langerak) . . *269*
Opperbewindhebber der O. I. Comp. 3
Oppuers (Snoy d') . . . 284
Orsoy (van) . . . 273, 299
Otters 123
Outhoorn (van) . 71—72, 74, 286, 294
Outshoorn (de Vlamingh van) 55
Overstraten (van) 12, 18, 115—116, 121, 156, 211, 272, 286, 287, 296, 299

Pabst 163
Pahud . 194—198, 287, 298
Pahud de Mortanges 195, 196
Palsrok 33
Panhuys tot Voorn (van) . 263
Pape 184, *271*
Parker 276
Parra (van der) *15*, 101—103, 286, 296, 309, 317, 318, 322
Parvillez 176
Pasques de Chavonnes . 86
Patras . . 88—89, 286, 295
Pauw *90*
Pelgrom 96
Pelleke (van) 27
Pellicorne 90
Pels *178*
Pels Rijcken 218
Perre (van de) 340
Pescatore 32
Peters 196
Petitpierre 196
Peusens 315, 323
Peyrou (du) *178*
Piceni 184
Pichegru *5*
Pick 133
Pietermaat . . 200, 212, 242
Pieters *29*, 95, 96
Pieterssen 340
Pietersz. 340, 341
Pigeou 96
Pla *99*
Plug 174
Poelman 112, 315, 323, 324
Polanen (van) 323
Polet 51
Poningh 156
Poock 319, 324
Poppe 199
Portretten *2*, 18, 19
Prehn (van) 121
Primavesi 200
Prince (de Bruyn) . . . 276
Prins *18*, 199-201, 208, 287, 298
Pruys van der Hoeven . . 243
Pui (du) 118
Pijnacker Hordijk 252—255, 287, 298, 327, 328, 333
Pijnssen van der Aa . . *145*

Quaeckernaeck 341
Qualberghe (van) *178*
Quevellerius 76

Radder 323
Rademaker 268
Radermacher 109, 118, 178, 319, 322, 324
Raders (van) . 200, 201, 212
Raemburgh 305
Raet (de) 27
Raey (van) 13
Raffles (Stamford) 6, 7, *14*, *18*, 137—139, 287, 343
Ranst *90*
Ranst Valckenier 90
Ranzow (van) . . . 163, 164
Rapp *200*
Rasière (de) 266
Ravesteyn (van) 341
Ravevelt 37
Rawdon 6
Reael 8, 19, 29—31, *32*, 211, 286, 292, 300, 301
Realen-eiland 30
Reede (van) . *145*, 262, 298
Reede tot Drakestein (van) 16, *18*, 80, 262—263, 287
Rees 131
Rees (van) *209*, 240—251, 298, 287, 333
Reesgebergte (van) . . . 242
Regel 195
Reissig 195
Reitz 158, 181
Renesse van Baer (van) . *262*
Rengers 112
Repelaer 185
Residentie van den Gouverneur-Generaal 13
Reyniersz. . 53—54, 286, 293
Reynouts 323
Reynst 8, *18*, 19, 23, 26—28, 30, 32, 43, *73*, 118, 178—181, 211, 286, 287, 292, 297, 337

Reynst (Theunissen) . . 180
Riebeeck (van) 9, 10, 74, 76—77, 286, 294, 307
Riemsdijk (van) *15*, 104—106, 162, 218, 286, 296, 308, 309, 312, 317, 318, 319
Riemsdijk (Faber van) 105, 309
Riemsdijk (Helvetius van) 105, 315
Riesz 176
Rikker (de) 30
Ringeling 200, 212
Ripperda. 74, *145*
Rivière (la). *43*
Rochebrune (Brunet de) . 173
Rochussen 173, 182—187, 231, 287, 297
Rochussen- of Amberno-rivier 183
Rodriguez 222
Roeff 341
Roggeveen 211
Romond (van). 281
Romswinckel . . . 121, 271
Roo (de). 84
Roodenburgh 341
Roos 341
Rosegaard 63, 259
Rossen (van) 278
Rotberg (von) *200*
Rotgers 105
Roth (de) 323
Rouwenoort (van) . . . 109
Roux (le) 172
Roy (de) 341
Roy (de Sandol) 158
Ruloffs 176
Runstorff 323
Ruyll. 341
Rijck (de) 341
Rijck (van). 163
Rijcken (Pels) 218
Rijk 152
Rijnbende 172
Rijnevelt (van) 78
Rijsenborch (van) . . . *145*

Saint George (de) . . . 276
Saleh (Raden). 18
Salomons 314, 321
Salve de Bruneton (de) . 167
Salvement 341
Sandol Roy (de) 158
Santen (Duyst van). . . 338
Santvoort (van) 341
Sartorius 151
Sas van den Bossche . . 63
Schaap 201
Schade 263
Schaeck 341
Schaep *178*
Schauburg (Snouckaert van) 176
Scheltus 266
Schenkberg 175
Scherpingh 180
Schimmelpenninck 17, 151, 188, 189, *262*, 327
Schindelaar 315
Schinne (van). 89, 109, *178*
Schippers 240, 316, 319, 324
Schmidt auf Altenstadt (von) 158, 180
Schönstedt 163
Schoock 298
Schoor (van) 158
Schorer. 341
Schotte. 341
Schriek (van). *90*
Schrijver . . 312, 315, 322
Schueren (van der) . . *145*
Schukort 151
Schull 123
Schutter 106
Schuurman 175
Schuyt. 27
Schweckow (von) . . . 153
Scotte 341, 343
Segar 300, 301
Segertsz 341
Sellius 271
Semeyns 281
Senn van Basel. . . . 162
Senstius 172
Severin 313, 323
Siberg 9, *18*, 19, 112, 117—119, 156, 272, 286, 287, 296, 299
Sloet (van de Beele) 8, 202—207, 242, 287, 298
Sloet van Toutenborgh . 177
Smal 40
Smissaert 27, 201
Smith . 312, 316, 319, 324
Snabelius 113
Snethlage *270*
Snevens 260
Snouckaert van Schauburg 176
Snoy d'Oppuers. . . . 284
Soldt (van) 341
Solemne (de) . . . 63, 260
Son (van) 163, 323
Sonnenbergh 341
Soolemans *262*
Soury. 341
Spannyt 101
Specx 19, 40—42, 286, 293, 341
Speelman 65—67, 261, 286, 294
Sprecher de Bernegg . . 267
Sprinckel 342
Spruyt 264
Stalpert van der Wiele . 342
Stamford Raffles 6, 7, *14*, *18*, 137—139, 287, 343
Steveal 213
Steyl. 342
Stirum (van Limburg) . 118
Stockum (van) *18*, 270—271, 287, 299, 319, 322, 324
Stolck 342
Stopford. 217
Stort (van Genderen) 242, 243
Stuart 133
Stuers (de) . . . 153, 218
Sturler (de) 158
Suermondt 233
Suijer 342
Swaerdecroon 81
Swart 89
Swaving 281
Swoll. (van) . 78—79, 286, 294

Taapken 243
Taets van Amerongen 99, 145
Tak 303
Tak (van der). 174
Tasman *47*
Tedens 92
Templeman van der Hoeven 233
Teylingen (van) 153
Thedens 19, 92—93, 286, 295
Theedens 92
Themans 315
Theoheeren. . . . 315, 323
Theunissen 180
Theunissen Reynst . . . 180
Thibaut *90*
Thienen (van) *145*
Thomaszen 314, 317
Tiggelaar *117*
Titsing 313
Tolling 91, 105
Tombe (des) 154
Tonneman 342
Torck. 74, *145*
Toulon (van). 253
Treslong (Bloys van) . . 164

Trip 74, 96
Tromp 66
Trouwhart 260
Truyts 284
Tulleken. 124
Tuyl van Serooskerken (van) 147
Twist (van). 298
Twist (Duymaer van) 19, 190—193, 287, 298

Umbgrove 113
Utenhove (van) 262

Vaillant . . 201, 213, 278
Vaillant (de) 95
Valck. 217
Valckenier 90—91, 94, 286, 295
Valckenier (Ranst) . . . 90
Valentijn 8, 9, 19
Vayer (du) 56
Veen 342
Vehlen (van) *262*
Veldman. 196
Velingius 112
Velsberg. 184
Verbeeck 27
Ver Huel . . 109, 151, 278
Verklocke 105
Vermeer. 322
Vermehr. 167
Vermeulen 315, 323
Verschoor 306, 342
Versfelt 175
Versluys. 82
Verster 153
Verstreepen. 342
Verijssel. 108, 109
Vianen (van) . . . 104, 342
Victor 127
Vienne (de). 315
Villar y Salamanca (del) . 223
Villars (de Constant) . . 156
Villerius 201
Villoso de St. Joseph . . 50
Vincent 184, 195
Viruly 105, 343
Vis 162, 191, 217
Visscher 202, 204
Visscher van Gaasbeek . 322
Visscher (de). 342
Vitringa 123
Vlack 305
Vlacq 305
Vlamingh van Outshoorn(de) 55
Vlierden (van) . . 126, 127
Vloots 342
Vondel 30, 62
Voort (van der). . 105, 342
Vos 319, 324
Vreede Bik 212
Vries (de) 302
Vroom 323
Vultejus 91
Vuylsteke 282, 299

Waegberge 96
Waepenaert d'Erp (de) . 284
Waerwijck (van) . . . 13
Walraven *278*
Walther 194
Wannemaker. 315
Wapen van Guillier . . 292
Wapen van Herwaerden . 295
Wapen van Zeeland . . 295
Wapenkoningen van Engeland *300*
Warkijn 342
Warwijck (van). . . . 13
Wassenberg 315
Wateringe. 53
Waveren (Bors van) . . 77
Wedell-Wedellsborg . . 184
Wederman 323
Weiking. 163
Wely (van). 339
Wentinck 104, 105
Wesick (van) 342
Wessels 209
Westpalm . 108, 109, *111*, 324
Weije (van der) *145*
Weijerman 315
Wiele (Stalpert van der) . 342
Wiese 9, *18*, 19, 116, 118, 120—121, 156, 279, 286, 296
Wiggerts 112
Willeboorts 53, 343
Willems 323
Willemsz 342
Willer 176
Winter (de) 151
Winter (van) 276
Witt (de) 53
Wittert 65, 342
Wolff (de) 342
Wonderaer 66
Woodis 128
Woutersz 342
Wijk (van) 252
Wijngaarden (van) . . . 82
Wijngaerden (de Lange van) 154
Wijnstok 173

IJperen (van). 108
IJske 180

Zeeland (Wapen van) . . 295
Zoelen (Groeninx van) . . 177
Zuylen van Nyevelt (van) 118, *145*, 185, 344
Zwaardecroon 80—81, 286, 294
Zwedenrijk (van). . . . 44
Zijvert 26

INHOUD

Inleiding Blz.

Hoofdstuk I. De Oost-Indische Compagnie. 1
Hoofdstuk II. De Regeeringen sedert 1796. 5
Hoofdstuk III. De waardigheid van Gouverneur-Generaal en de daaraan verbonden inkomsten, enz. 7
Hoofdstuk IV. De Residentie van de Gouverneurs-Generaal 13
Hoofdstuk V. Commissarissen-Generaal over Nederlandsch-Indië 16
Hoofdstuk VI. Portretten van Gouverneurs-Generaal en Commissarissen-Generaal van Nederlandsch-Indië 18

De Gouverneurs-Generaal van 1610 tot 1811 21
Pieter Both 23
Gerard Reynst 26
Dr. Laurens Reael 29
Jan Pietersz. Coen 32
Pieter de Carpentier 37
Jan Pietersz. Coen 39
Jacques Specx 40
Hendrik Brouwer 43
Antonio van Diemen 46
Cornelis van der Lijn 50
Carel Reyniersz 53
Mr. Joan Maetsuyker 55
Rijcklof van Goens 59
Cornelis Speelman 65
Joannes Camphuys. 68
Mr. Willem van Outhoorn 71
Joan van Hoorn 73
Mr. Abraham van Riebeeck 76
Christoffel van Swoll 78
Henricus Zwaardecroon. 80
Mattheus de Haan 82
Mr. Diederik Durven 84
Mr. Dirck van Cloon 86
Abraham Patras 88
Adriaan Valckenier 90
Johannes Thedens (a. i.) 92
Gustaaf Willem Baron van Imhoff 94
Jacob Mossel 98

Blz.
Petrus Albertus van der Parra 101
Jeremias van Riemsdijk 104
Reynier de Klerk 107
Mr. Willem Arnold Alting 111
Mr. Pieter Gerhardus van Overstraten 115
Joannes Siberg 117
Albertus Henricus Wiese 120
Charles Henri van Grasveld 122
Mr. Herman Willem Daendels 124
Jan Willem Janssens 131

De Luitenant-Gouverneurs van het eiland Java en Onderhoorigheden tijdens het Engelsch tusschenbestuur van 1811 tot 1816 135
Thomas Stamford Raffles 137
John Fendall 140

De Gouverneurs-Generaal van 1816 tot 1888 143
Mr. Godert Alexander Gerard Philip Baron van der Capellen 145
Hendrik Merkus de Kock (luit.-g.-g.) 151
Johannes van den Bosch 156
Jean Chrétien Baud (a. i.) 161
Dominique Jacques de Eerens 166
Carel Sirardus Willem Graaf van Hogendorp (wd.) 170
Mr. Pieter Merkus 174
Jonkheer Joan Cornelis Reynst (wd.) 178
Jan Jacob Rochussen 182
Mr. George Isaäc Bruce 188
Mr. Albertus Jacob Duymaer van Twist 190
Charles Ferdinand Pahud 194
Mr. Ary Prins (wd.) 199
Mr. Ludolf Anne Jan Wilt Baron Sloet van de Beele 202
Mr. Ary Prins (wd.) 208
Mr. Pieter Mijer 209
Mr. James Loudon 217
Mr. Johan Wilhelm van Lansberge 222
Frederik s' Jacob 231
Otto van Rees 240
Mr. Cornelis Pijnacker Hordijk 252

De Commissarissen-Generaal 257
Rijcklof van Goens Jr. 259
Frederik Lambertsz. Bent 261
Jonker Hendrik Adriaan van Reede tot Drakestein 262
Mr. Sebastiaan Cornelis Nederburgh 264
Simon Hendrik Frijkenius 268
Mr. Willem Arnold Alting 269
Hendrik van Stockum 270
Joannes Siberg 272

Blz.
Mr. Pieter Gerhardus van Overstraten 272
Charles Henri van Grasveld 272
Mr. Cornelis Theodorus Elout 273
Mr. Godert Alexander Gerard Philip Baron van der Capellen 277
Arnold Adriaan Buyskes 278
Leonard Pierre Joseph Burggraaf du Bus de Gisignies 282
Johannes van den Bosch 285

Algemeen overzicht 286

Bijlagen 289
A. Beschrijving der wapens enz. 291
Het merk der Oost-Indische Compagnie 291
Het wapen van Batavia. 291
De wapens van de Gouverneurs-Generaal 292
De wapens van de Commissarissen-Generaal 298
B. Diploma van den Eersten Wapenkoning van Engeland, dd. 10 Febr. 1626, waarbij een nieuw helmteeken aan Reael wordt toegekend, met vertaling 300
C, D, E en F. Over de nalatenschap van Jan Pietersz. Coen 302
G. Uitnoodiging ter bijwoning van de begrafenis op 20 Nov. 1713 van Mr. Abraham van Riebeeck 307
H. Afschrift van eenige nota's over de staatsie van een Gouverneur-Generaal uit den tijd van van Riemsdijk en bij een van zijne nakomelingen berustende 308
I. Extract uit een brief van den Gouverneur-Generaal van Riemsdijk omstreeks 1776 geschreven aan zijn' zoon Mr. Isebrandus Johannes Faber van Riemsdijk te Haarlem 309
Beschrijving van de twee tuinen van dien Landvoogd op den weg van Angiol en van zijn huis op de Tijgersgracht te Batavia. 310
J. Ontwerp tot de «Publicque Voorstelling» op 18 Oct. 1777 van van Riemsdijk als Gouverneur-Generaal 312
K. Project tot de plegtige Uytvaart op 4 Sept. 1780 van den Gouverneur-Generaal de Klerk 322
L. Staatsbesluit der Bataafsche Republiek van 11 Nov. 1805 N. 28, houdende benoeming van van Grasveld en Elout 327
M. Programma voor de ontvangst te Batavia van den benoemden Gouverneur-Generaal Mr. Pijnacker Hordijk 327
N. Programma van het Ceremonieel bij de overgave en de overname van het bestuur van Ned.-Indië door O. van Rees aan Mr. Pijnacker Hordijk . . 333

Aanhangsel 335
Alphabetische naamlijst der Nederlandsche opperhoofden, bestuurders van factorijen, posthouders en leggers in Oost-Indië, sedert 1597 tot 1610; de stichters van het Nederlandsch gezag daar te lande. 337

Vermeerdering en verbetering 343
Register 345

Wapen-Afbeeldingen

MERK DER VEREENIGDE
OOST-INDISCHE COMPAGNIE

BATAVIA

Gouverneurs-Generaal:

BOTH

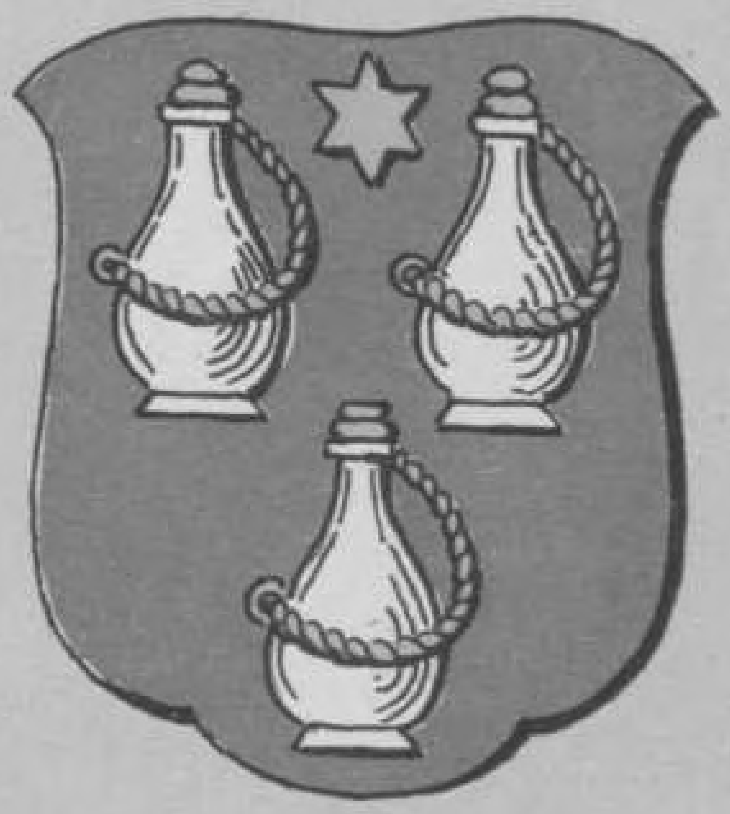

REYNST

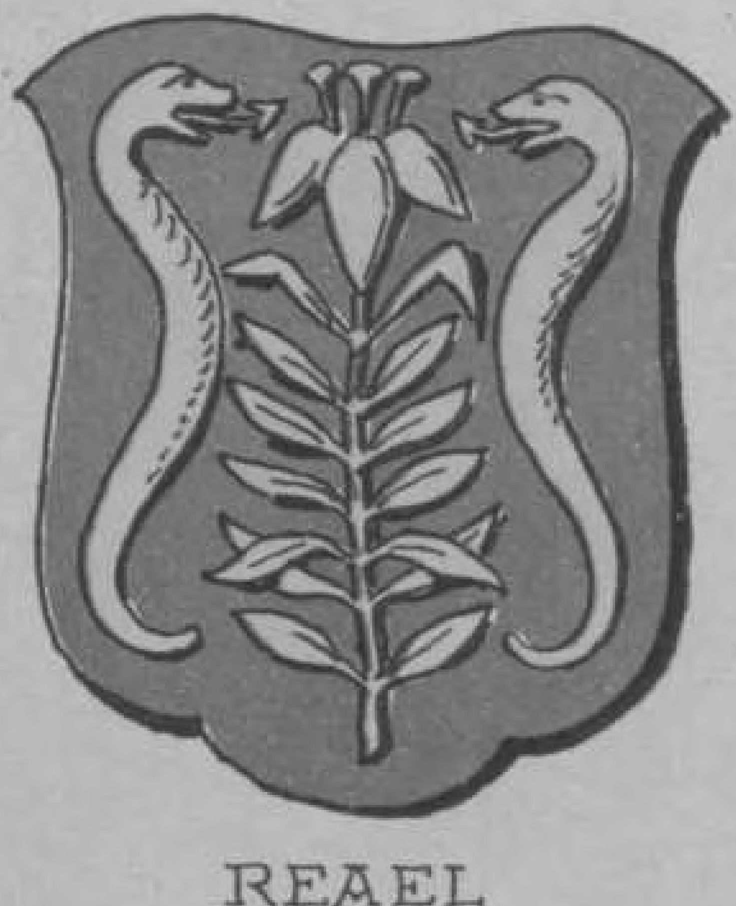

REAEL

COEN

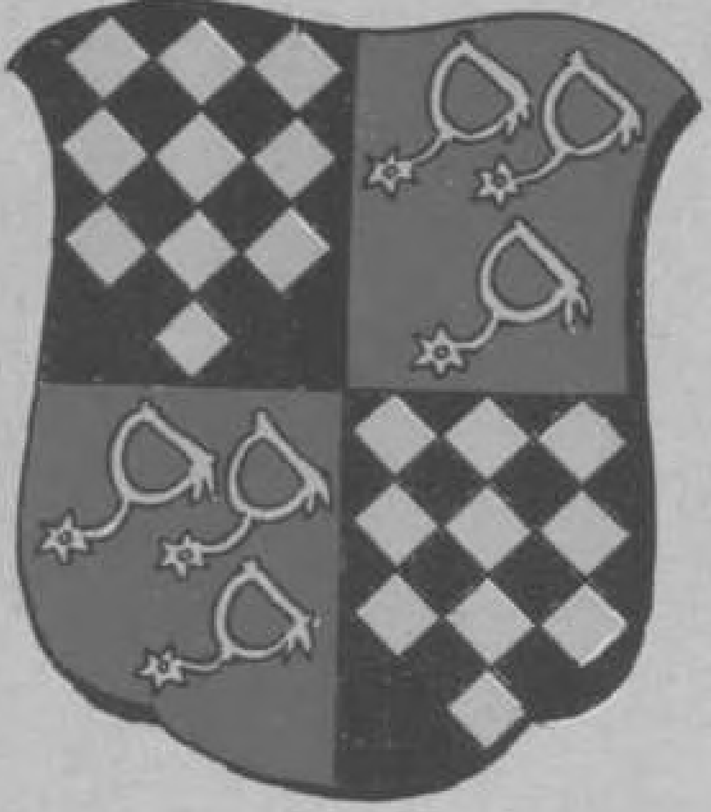

DE CARPENTIER

SPECX

BROUWER

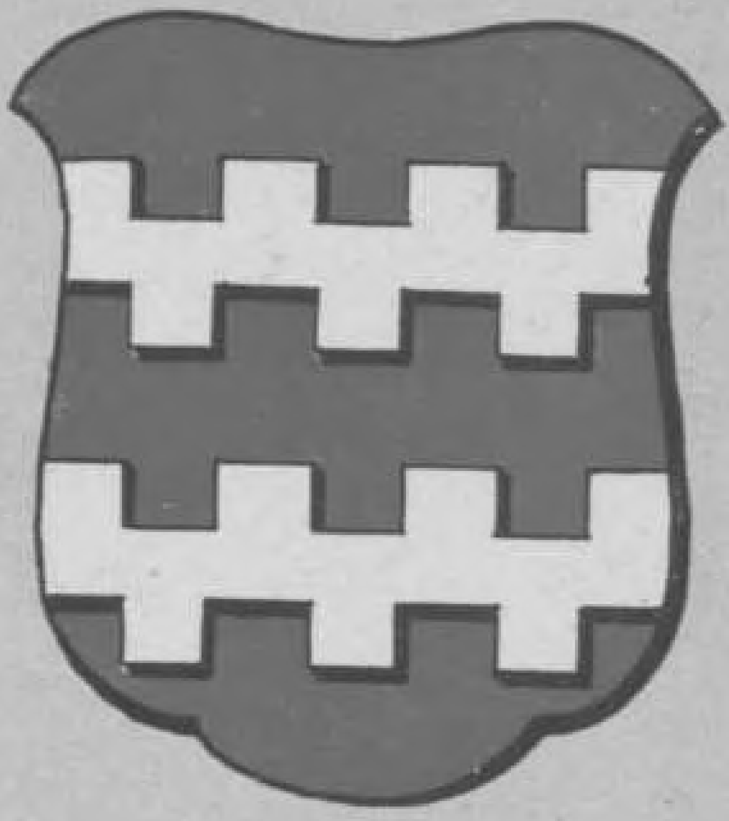

VAN DIEMEN

VAN DER LIJN

REYNIERSZ

MAETSUYKER

VAN GOENS

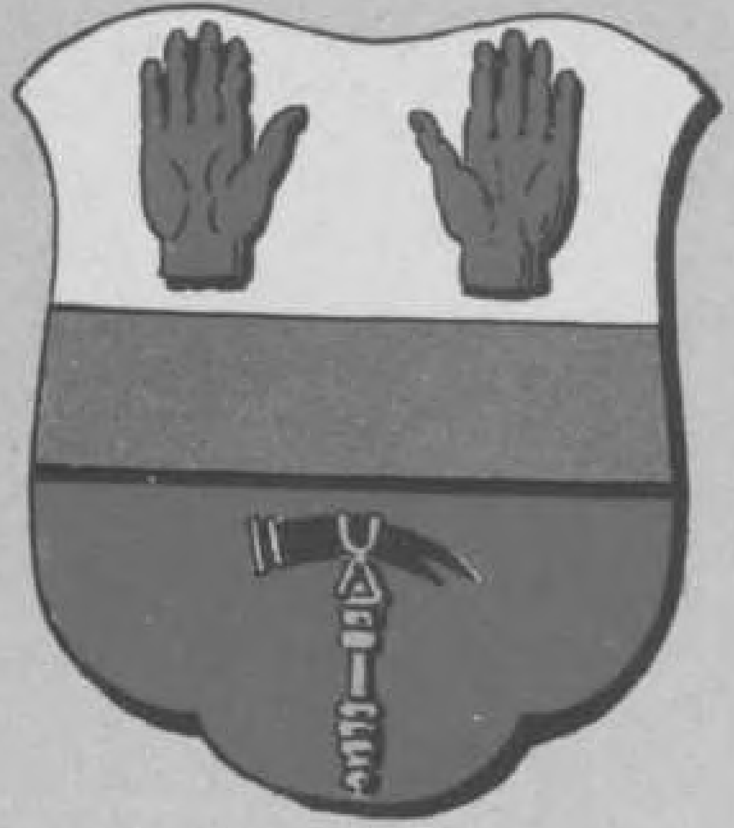

SPEELMAN

CAMPHUYS

VAN OUTHOORN

VAN HOORN

VAN RIEBEECK

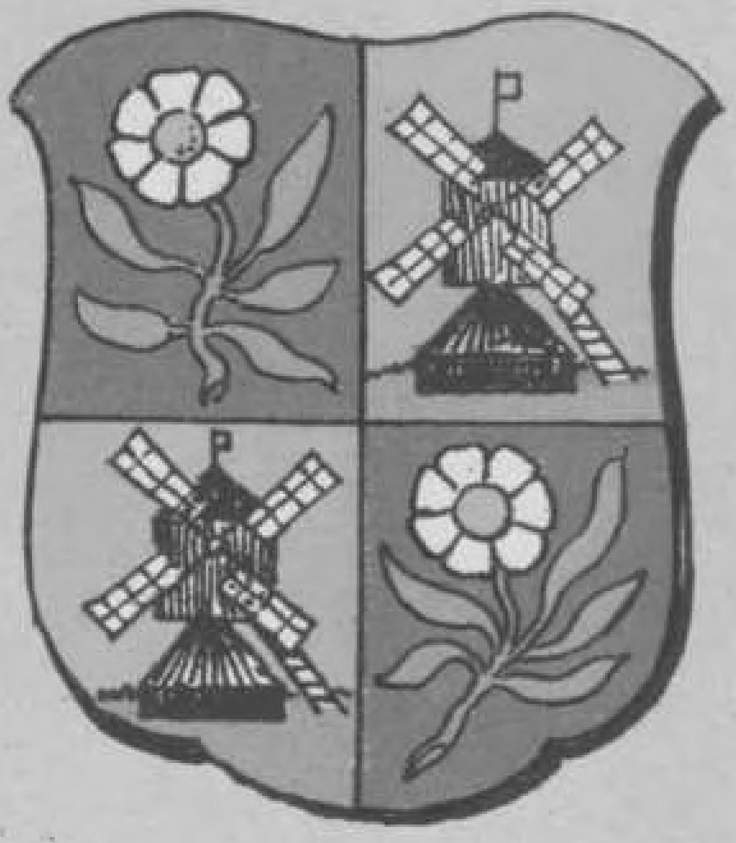

VAN SWOLL

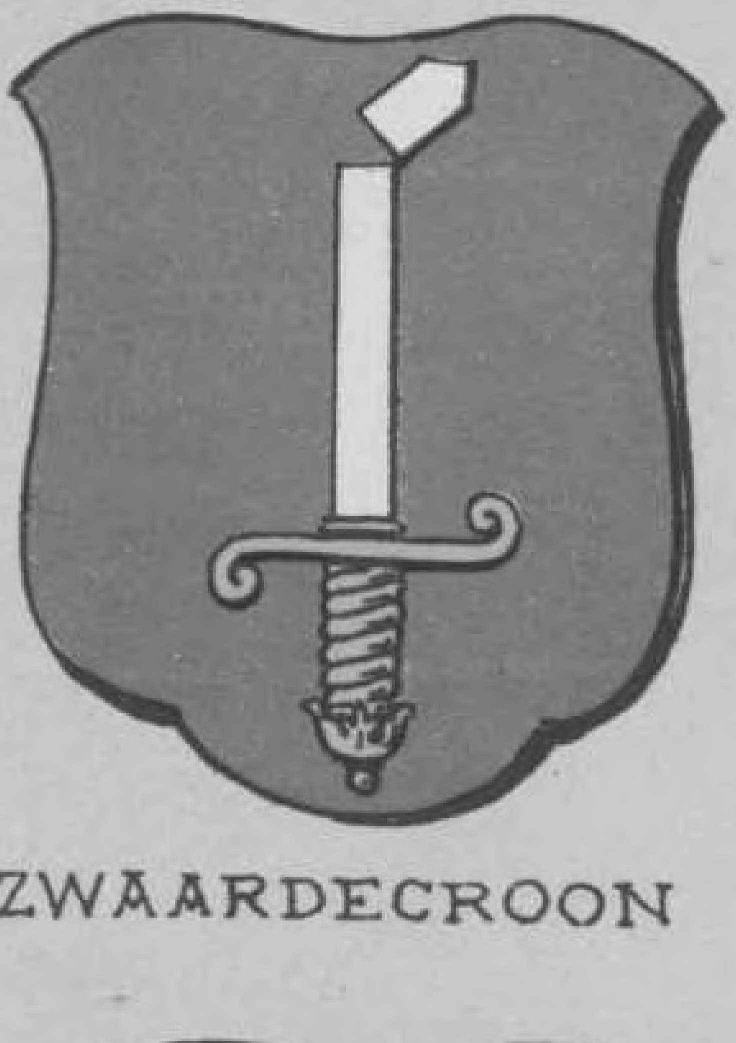

ZWAARDECROON

DE HAAN

DURVEN

VAN CLOON

PATRAS

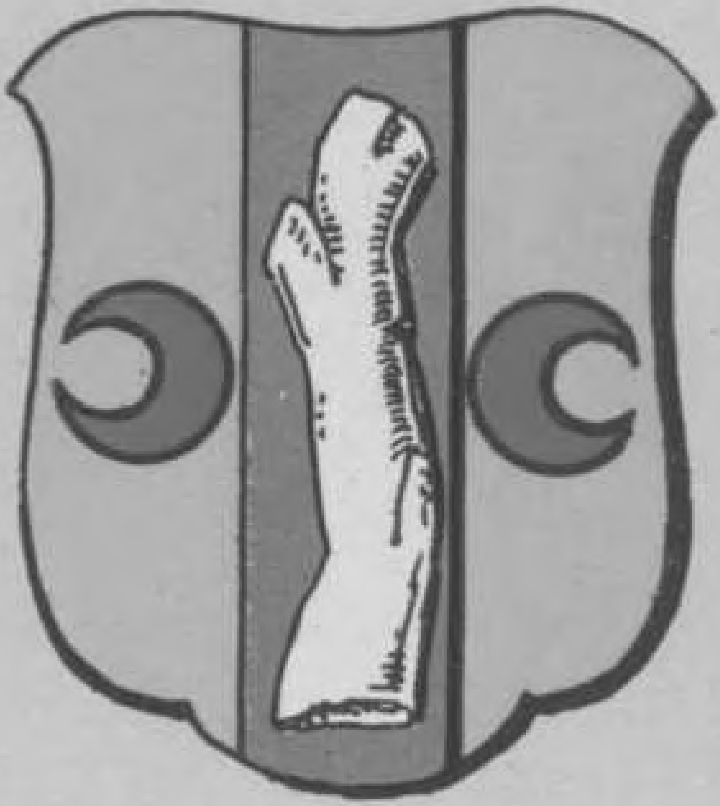
VALCKENIER

THEDENS

VAN IMHOFF

MOSSEL

VAN DER PARRA

VAN RIEMSDIJK

DE KLERK

ALTING

VAN OVERSTRATEN

SIBERG

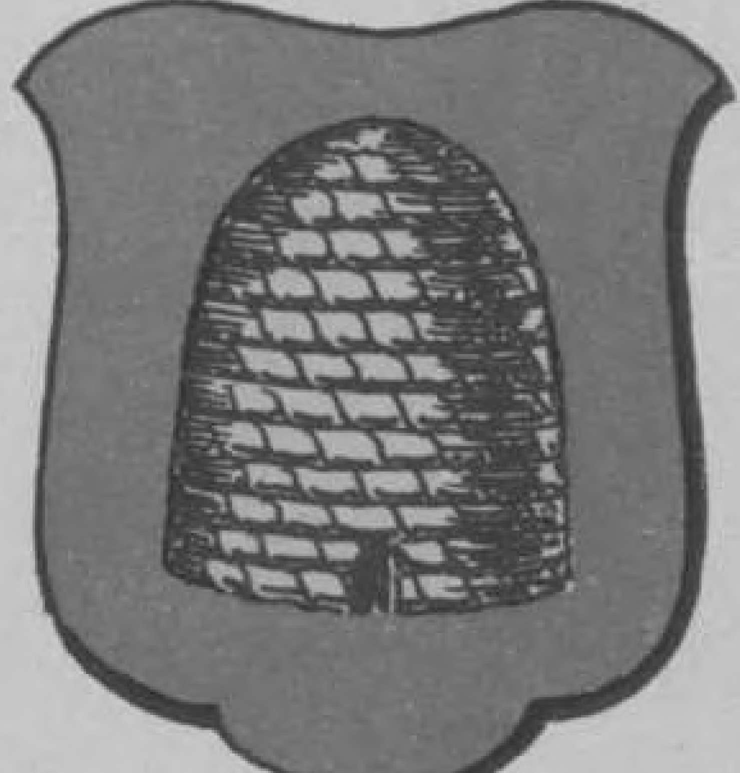

WIESE

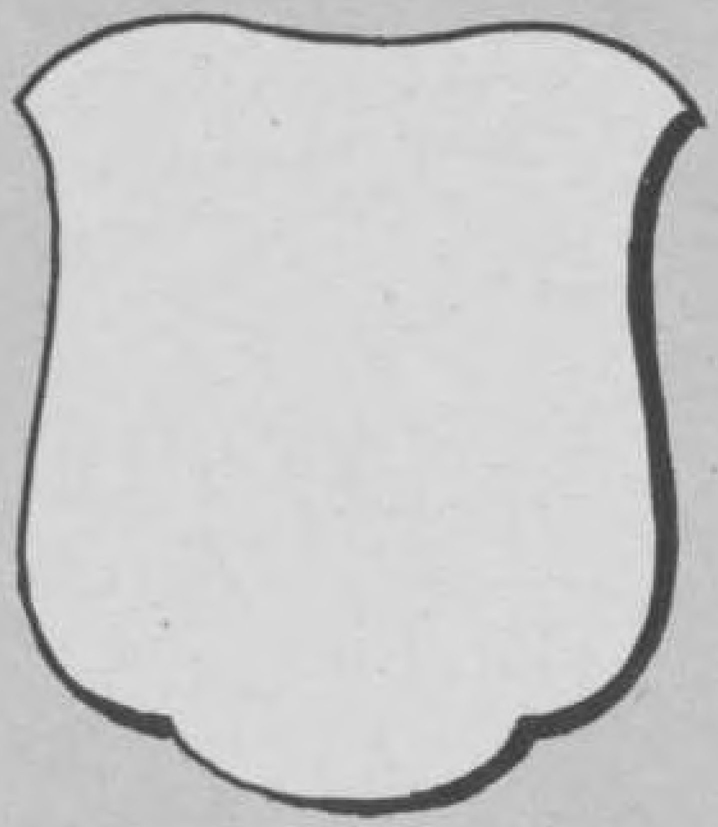

VAN GRASVELD

DAENDELS

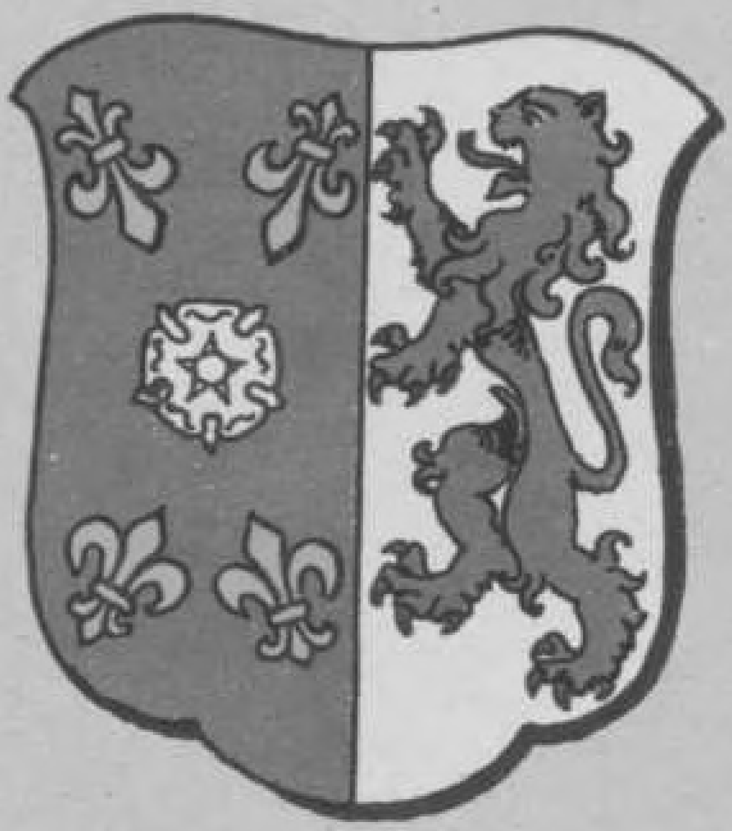

JANSSENS

VAN DER CAPELLEN

DE KOCK

VAN DEN BOSCH

BAUD

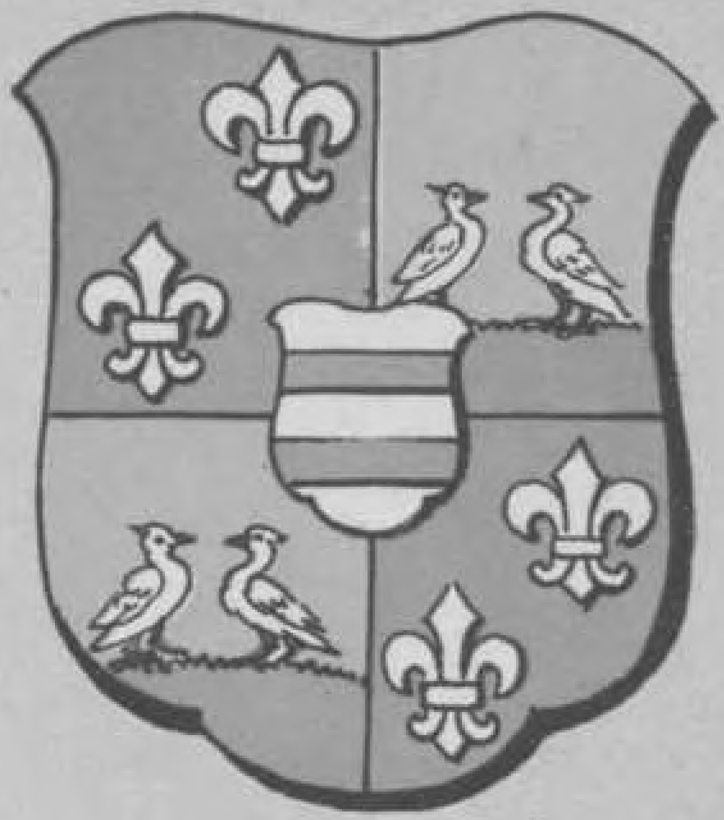

DE EERENS

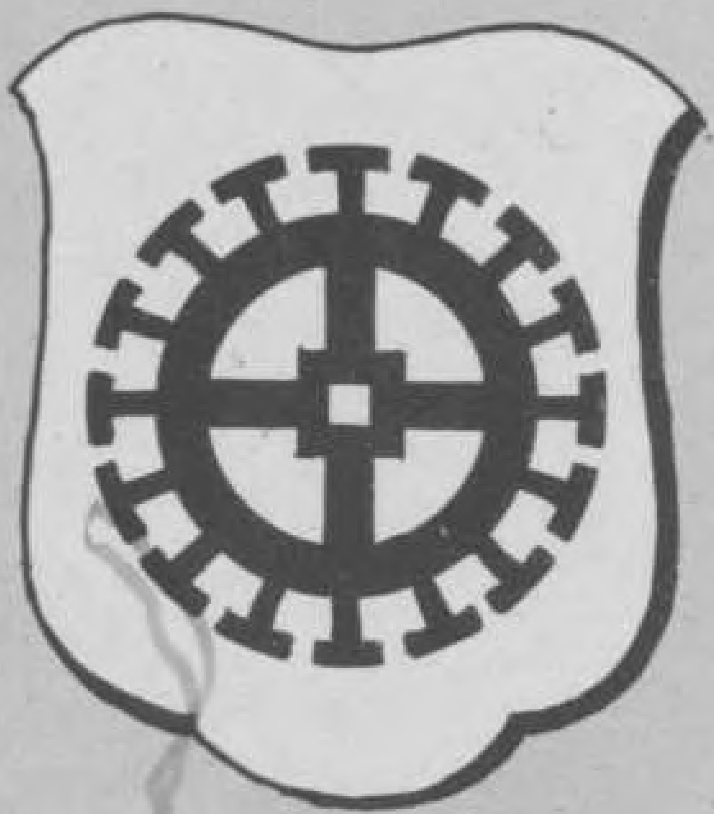

VAN HOGENDORP

MERKUS

REYNST

ROCHUSSEN

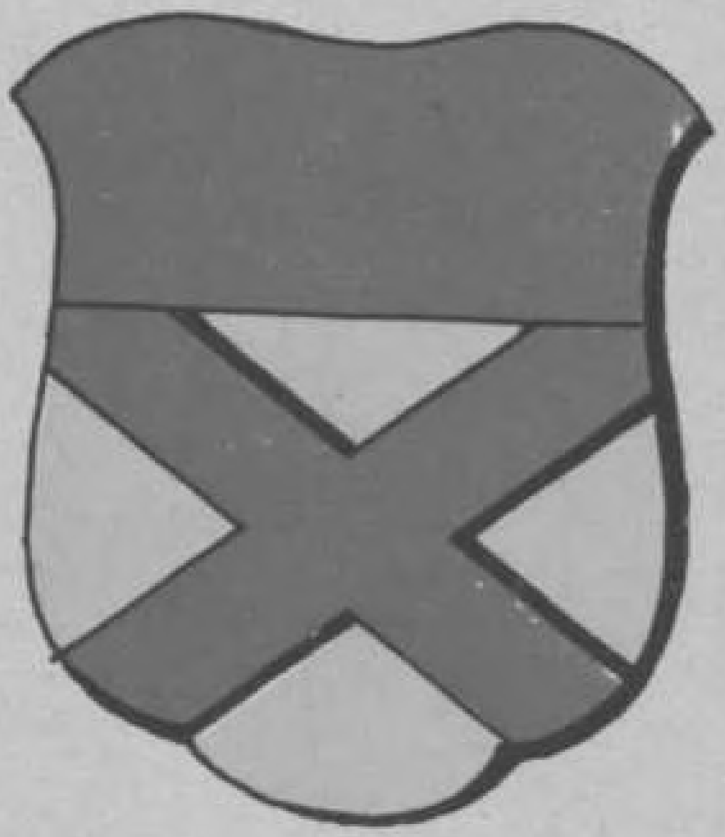

BRUCE

DUYMAER VAN TWIST

PAHUD

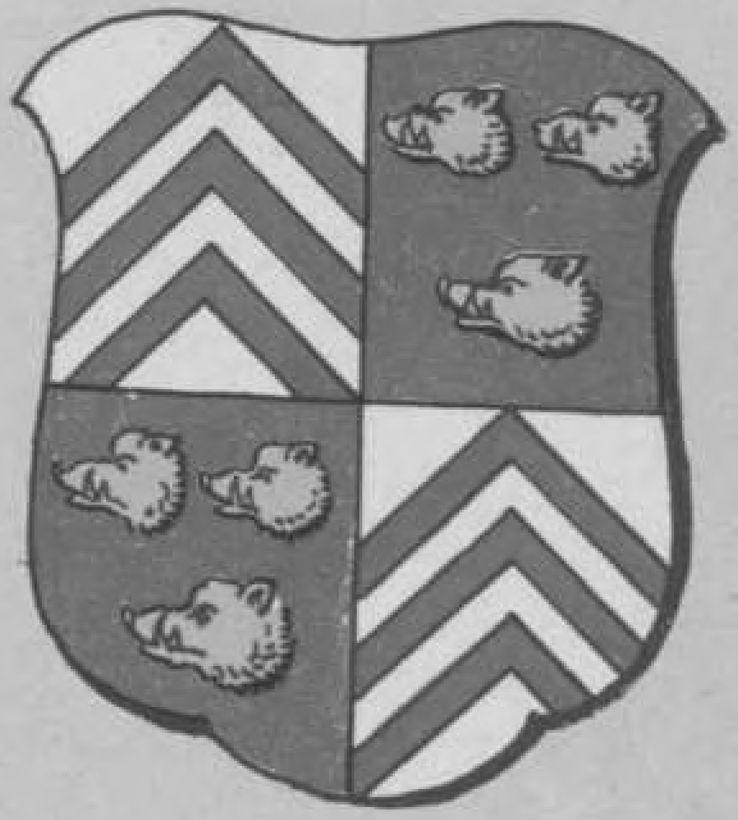

PRINS

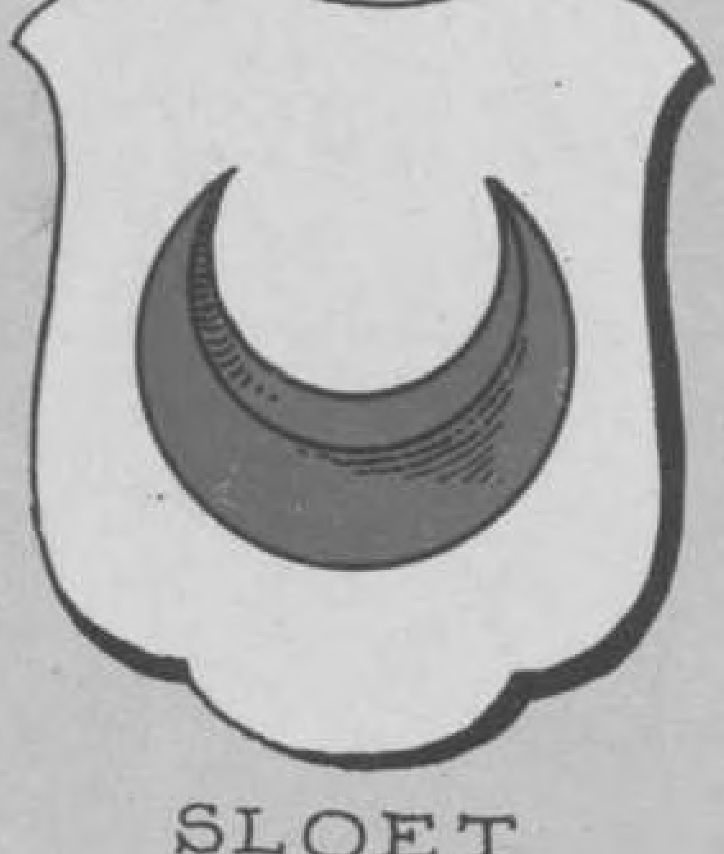

SLOET

MIJER

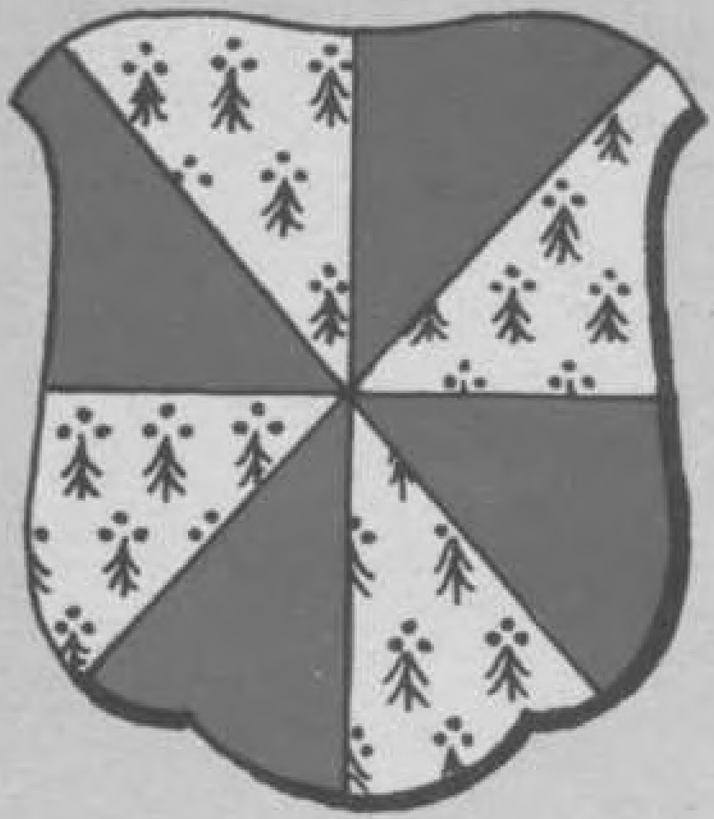

LOUDON

VAN LANSBERGE

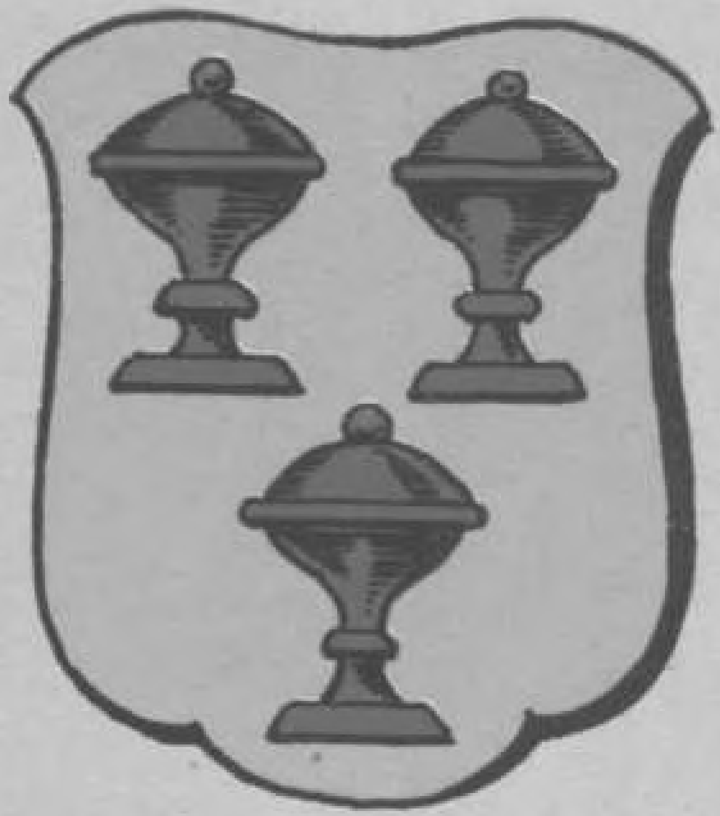

S'JACOB

VAN REES

PIJNACKER HORDIJK

FRIJKENIUS

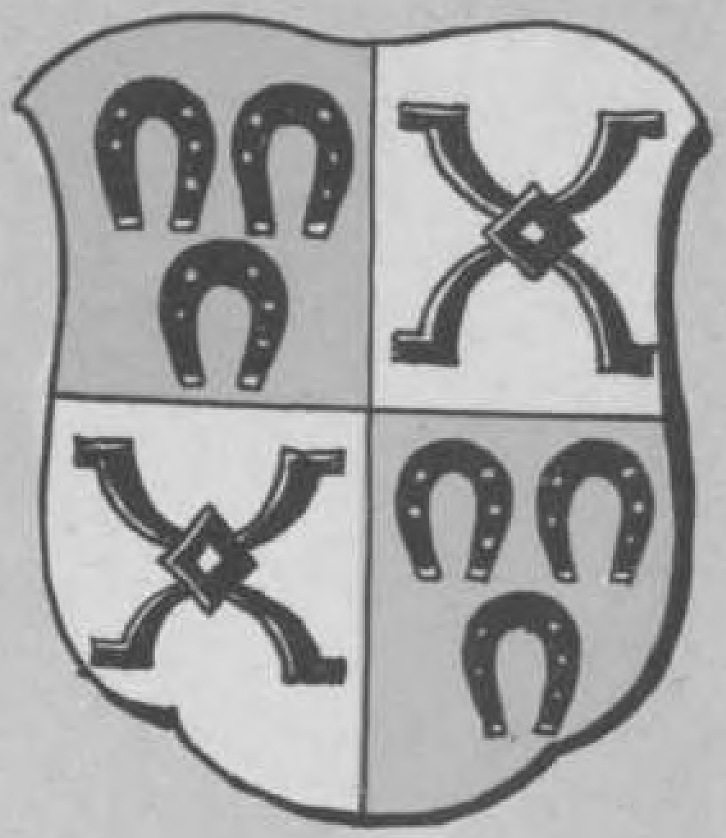
VAN STOCKUM

ELOUT

BUYSKES

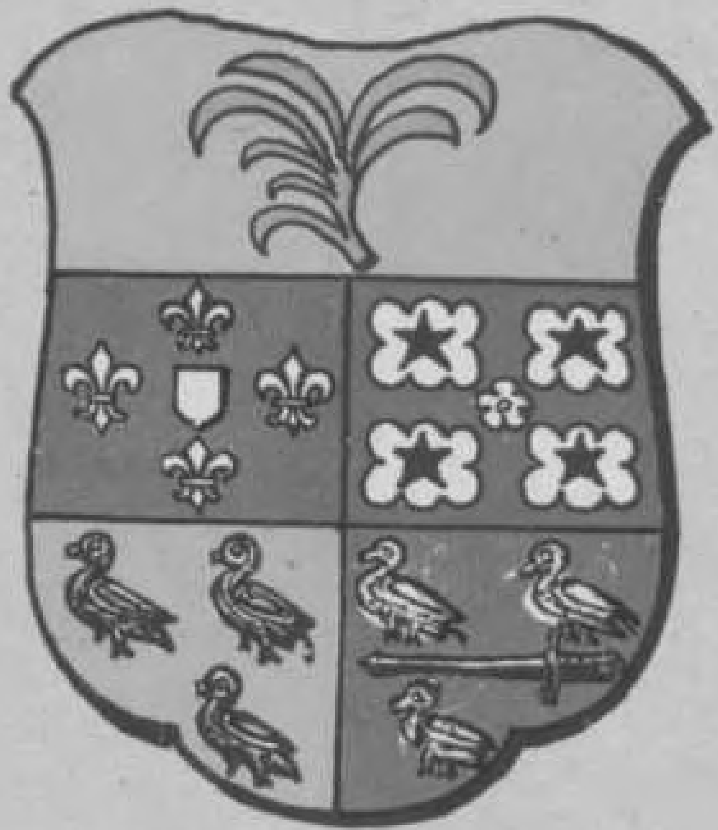
DU BUS DE GISIGNIES

J.M.LION, DEN HAAG.

Overgedrukt uit „De Nederlandsche Leeuw"
1956

Aanvullingen en verbeteringen op Van Rhede van der Kloot's De Gouverneurs-Generaal en Commissarissen-Generaal van Nederlandsch-Indië (1610—1888),

door PROF. DR. W. PH. COOLHAAS.

Het in de titel genoemde boek gaf bij zijn verschijning (1891) veel nieuws, het was over het algemeen ook zorgvuldig bewerkt. Evenwel is sinds de verschijning op genealogisch gebied zeer veel verschenen, zodat het niet zonder meer kon worden herdrukt. De uitgever verzocht mij een jaar of veertien geleden of ik met een vakgenoot een tweede druk wilde voorbereiden. Ik verzamelde daartoe alles wat ik in de literatuur over het onderwerp kon vinden en verrichtte, waar het mij mogelijk was, ook bronnen-onderzoek. Toen ik in 1950 uit het vroegere Nederlands-Indië terug kwam, bleek mij na verloop van tijd, dat de uitgever door allerlei omstandigheden niet tot het uitgeven van een tweede druk zou overgaan. Hij stelde mij het manuscript weer ter hand, dat ik grotendeels reeds in 1944 aan mijn medewerker had kunnen verschaffen. Die medewerker heeft, ook alweer door onvoorziene omstandigheden, aan mijn werk niets veranderd of toegevoegd. De redactie van ons Maandblad is nu zo welwillend aan dit stiefkind onderdak te verschaffen. Ik heb getracht het arme schaap zo klein mogelijk te houden door alles weg te laten wat in het oorspronkelijke werk is te vinden niet alleen, maar ook om voor samenhangende mededelingen in algemeen bekende genealogische werken (Ned. Patr.; Ned. Adelsboek; Elias, Vroedschap; Wijnaendts van Resandt, De Gezaghebbers der O.I.C.; Feith en Bloys van Treslong Prins, De bekende landheer van Tjampea; de van Riebeeck-genealogie) daarheen te verwijzen. Men vindt hier dus alleen wat òf uit archieven òf uit verspreide artikelen en losse gegevens in boeken en tijdschriften door mij is bijeengebracht. Ik ben er mij van bewust, dat men zodoende een slecht leesbaar geheel krijgt, ik mocht evenwel niet nog meer ruimte vragen; men beschouwe het artikel dus als een verzameling (naar ik hoop complete) aanvullingen en verbeteringen op het oorspronkelijke werk. Er steekt, zoals ieder die ooit op dit terrein bezig was zo zal zien, veel werk in; fouten zullen er, vrees ik, ook wel eens ingeslopen zijn, hoeveel moeite ik ook deed ze te vermijden. Voor toevoegingen zal ik zeer dankbaar zijn. In één opzicht vroeg ik wat meer ruimte n.l. om die te kunnen gebruiken om de m.i. zeer merkwaardige verwantschapsbanden tussen de verschillende ge-

noemde personen te kunnen aangeven. Het werk is tot de laatste landvoogd voortgezet. Het boek van Van Rhede van der Kloot en de vermelde werken geven met het artikel samen dus complete genealogische gegevens over de Gouverneurs-Generaal en de Commissarissen-Generaal, hun ouders en kinderen, c.q. verwijzingen naar werken, waar men die kan vinden. Aan de velen, die mij gegevens verschaften — niet allen vermeldde ik in de tekst — betuig ik mijn welgemeende dank.

De Gouverneurs-Generaal en Luitenant-Gouverneurs-Generaal.

1. *Pieter Both.*

Uit een onderzoek te Utrecht in het Rijksarchief door wijlen de Heer de Kruyff ingesteld bleek het volgende:

Henrick Both, te Amersfoort, was volgens de erfpachtsbrief van het erve Seldrecht, ook de Poll geheten, en gelegen nabij Amersfoort, waarschijnlijk tweemaal gehuwd, waarvan éénmaal met *Henrickgen N.N.* Hij stierf vóór 11 mei 1587, toen zijn oudste zoon *Johan* door het kapittel van St. Pieter te Utrecht met Seldrecht werd beleend. Bij Henricks dood was zijn zoon *Pieter,* de latere G.-G., voor Napels. Hij verkreeg in 1588 (zijn broeder *Johan* was vóór 11 nov. 1587 gestorven) de erfpacht van Seldrecht. Bij notariële acte van 31 aug. 1588 beloofde hij met zijn broeder *Hen(d)rick* het kapittel schadeloos te houden voor het verlenen van de erfpacht. 9 sept. 1601 was *Pieter* omtrent 33 jaar oud. Hij huwde te Amersfoort 1 maart 1603 Joffr. *Sophia van Duverden van Voordt.* Na zijn omkomen bij het verongelukken van de Banda ter kuste van Mauritius op 6 maart 1615, hertrouwde zij te Amersfoort 19 okt. 1618 met *Johan Sael (Wten Engh),* met wie zij 30 sept. 1619 voor notaris Jan van Ingen mutueel testament maakte. Voor haar tweede huwelijk was op 10 okt. 1618 de boedel van wijlen *Pieter Both* gescheiden. Zij stierf vóór 20 nov. 1630, op welke datum in een acte van boedelscheiding Pieters broeder *Hen(d)rick,* kameraar van de stad Utrecht, genoemd wordt. Uit het huwelijk *Both-van Duverden van Voordt* (volgorde onbekend):

1. *Henrick Both,* raad en burgemeester van Amersfoort, die 5 april 1638 voor notaris Johan van Ingen huwelijkse voorwaarden maakte en aldaar 14 sept. 1638 huwde met *Alida Evertsdr. Vlugge,* weduwe van Dr. *Willem van den Houve. Henrick,* naar het erfpachtsgoed de Pol, waarmee hij 20 febr. 1616 door het Kapittel van St. Pieter werd beleend, en dat hem bij de boedelscheiding van 20 nov. 1630 werd toegewezen, vaak *Both van de Poll* genoemd, stierf vóór 18 sept.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

1674, toen Alida als weduwe voor notaris Willem Visser te Amersfoort testeerde.

2. *Elisabeth Both* trouwt Amersfoort 2 april 1623 *Marcellus Thiens*, jonkman van Aken, met wie zij 29 dec. 1621 voor notaris Jan van Ingen huwelijkse voorwaarden had gemaakt.
3. Volgens een acte van zekere *Woutertgen Both* van 2 maart 1620 waren toen drie kinderen van de G.G. in leven. Van dit derde kind is verder niets bekend.

2. *Gerard Reynst.*

In stukken op het Alg. Rijksarchief tekent hij zijn naam zo, niet als Gerrit Reynst. Zie voor hem Elias, Vroedschap, p. 373 vlg. Volgens een artikel in De Navorscher van 1929, p. 85, getiteld „Aanvullingen en Aanteekeningen uit het Landsarchief te Batavia", zou zijn weduwe in de loge te Jakatra 1616 gestorven zijn. Ik betwijfel ten zeerste of *Maria Nicquet* ooit in de Oost kwam, dus ook deze opgave omtrent haar overlijden. In de mij bekende brieven van Reynst blijkt niets van haar tegenwoordigheid. Uit het door mij als landsarchivaris ingestelde onderzoek kwam te Batavia niets omtrent haar aan het licht. Ik vermoed, dat het bedoelde artikel van de hand van Mr. Bloys van Treslong Prins was, die in zijn exemplaar van Elias' Vroedschap aantekende: zij stierf Jakatra 1616. Waarschijnlijk stamt deze aantekening uit V. I. van de Wall's boek Vrouwen uit den Compagniestijd, 1923, waar men een heel hoofdstuk over Maria Nicquet in Indië vindt, dat echter op fantasie berust. Ook de andere historische werken van deze auteur moeten met veel voorzichtigheid worden geraadpleegd.

De door Elias niet genoemde zoon *Pieter*, door van Rhede van der Kloot als nr. 6 der kinderen genoemd, was waarschijnlijk het oudste kind.

Een zoon van Reynst's dochter *Margaretha* (nr. 3 bij van Rhede van der Kloot) huwde met een dochter van G.G. nr. 3, Dr. *L. Reael*. Een dochter van *Margaretha* was de moeder van G.G. nr. 17, *J. van Hoorn*. De ná nr. 43 genoemde Jhr. *J. C. Reynst* stamt af van een broeder van deze GG. Reynst's vrouw was een tante van de vrouw van nr. 3, Dr. *L. Reael.*

3. Dr. *Laurens Reael.*

Zie voor hem Elias, Nr. 127. Zijn vrouw was een zuster's dochter van de vrouw van nr. 2 *(G. Reynst)*. Zijn oudste dochter was getrouwd met een kleindochter van nr. 2 *(G. Reynst)*. *Reael* had behalve de twee dochters resp. door van Rhede van der Kloot en Elias genoemd, ook twee zoons *Laurens* en *Bartholomeus*, beiden te Amsterdam 1637 gestorven.

4 en 6. *Jan Pietersz. Coen.*

Hij was zoon van *Pieter Willemsz. van Twisck (Twisch)*, alias *Pieter Willemsz. Coen*, koopman te Hoorn, en van *Geert Jansdr. (Mol)*. Zijn zuster *Aeffge* was gehuwd met *Pieter Bruynse*. Zie voor Coen's huwelijk Elias, p. 43. *Eva Ment*'s broeder *Gerrit Ment*, † Batavia 16 dec. 1627, haar moeder stierf aldaar kort daarna. Haar zuster *Lysbeth Ment* huwde aldaar 1628 met de raad van Indië Dr. *Pieter Vlack*, die door Coen op zijn sterfbed als zijn opvolger werd aangewezen, maar die door de Raden van Indië werd gepasseerd. Uit het huwelijk *Coen-Ment* werd nog een dochter geboren: *Geertruyt Coen*, ged. Hoorn 27 sept. 1626 en † Batavia kort vóór 23 mei 1628. Men zie voor haar mijn artikeltje „Een Kind van J. P. Coen terechtgebracht" in Bijdr. Kon. Inst. Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië, deel 102, 1943.

5. *Pieter de Carpentier.*

Zie voor zijn ouders, huwelijk en zoon *Jan*: Nederland's Patriciaat, jrg. 23 (1937). De broeder van zijn moeder, *Louis Delbeecque*, was een der oprichters van de V.O.C. Pieter's zuster *Susanna de Carpentier*, geb. 1579, tr. 1° Amsterdam 21 juli 1601 *Daniel de Raet;* tr. 2° ald. 23 dec. 1604 *Daniel Braems*. Zij stierf te Londen begin juni 1629.

Jan de Carpentier was Pieter's vijfde kind. De andere kinderen waren:

1. *Anna de Carpentier*, geb. Londen 2 april 1631.
2. *Maria de Carpentier*, geb. Londen 5 dec. 1632, † ald. 3 febr. 1633.
3. *Pieter de Carpentier*, geb. Londen 26 januari 1634, dr. phil., begr. (Westerkerk) Amsterdam 6 febr. 1659.
4. *Roeland de Carpentier*, geb. Amsterdam, onderkoopman te Batavia en Banda, opperhoofd op Poeloe Ai 1661, koopman te Batavia 1662, tr. ald. 1 mei 1664 *Anna Thysdr. Payaert*. Hij repatrieerde 2 dec. 1664.
6. *Agneta de Carpentier*, geb. Amsterdam, tr. *Ernst Klenck*.
7. *Maria de Carpentier*, geb. Amsterdam, tr. *Pieter van der Venne*.

7. *Jacques Specx.*

De hem betreffende gegevens dank ik grotendeels aan ons medelid Mr. P. J. W. Beltjes.

Gedoopt te Dordrecht 16 okt. 1589 als zoon van *Jan Specx* en *Barbara de Decquere*. Hij tr. 1° in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage 29 okt. 1628 *Maria Odilia Buys*, dr. van *Cornelis Paulusz. Buys* en *Geertruyd Pietersdr. van der Goes*, die 19 juni 1636 te Amsterdam in de Westerkerk werd bijgezet, hij tr. 2° *Magdalena Doublet* (zie verder van Rhede van der Kloot. Haar moeder was een zuster van de moeder

van de eerste vrouw), begr. Westerkerk te Amsterdam 8 febr. 1652. *Jacques* werd daar 22 juli 1652 begraven.

Bewees reeds IJzerman in zijn Cornelis Buysero te Bantam, 1923, p. 238, wie Specx' vader was en vond Mr. Beltjes zijn moeders naam, deze laatste vond ook het rouwbord van een nakomeling, *Bartholomeus de Gruyter*, burgemeester van Utrecht (in het bezit van de heer C. van Straaten aldaar), begraven in de St. Janskerk in 1782 en voorts in de collectie van Atteveld R.A. Utrecht een kwartierstaat van de aldaar 30 mei 1693 gestorven *Jacques de Gruyter*, waaruit blijkt wie de ouders van *Maria Odilia Buys* waren.

Specx was van 1643 tot 1651 bewindhebber van de V.O.C. Hij woonde bij zijn overlijden in het huis thans genummerd Keizersgracht 129-131 (tussen de Heren- en de Spiegelstraat). Specx liet een rijke inboedel na, w.o. vele schilderijen, waarvan de fraaiste wel waren Rembrandts portretten van zijn schoonzuster *Petronella Buys* en van haar echtgenoot *Philip Lucasz* (in Moes' Iconographia Batava II 5949 ten onrechte vermeld als Placas). Specx liet zich zelf schilderen door Ravestein en Govert Flinck. De inventaris komt voor in het protocol van notaris P. de Bary, Amsterdam 3 sept. 1652 (Not. Arch. nr. 1698).

Zwager *Philip(s) Lucasz*. bracht het tot directeur-generaal en eerste raad van Indië, de echtgenoot van het andere schoonzusje, *Geertruyd Buys* (getr. Batavia in febr. 1632). *Arent Gardenijs* was eveneens raad van Indië. Voor *Lucasz*. zie men mijn „J. Pzn. Coen, Bescheiden enz." dl. VII, p. 906, voor Gardenijs, ibid, p. 1835 en Wijnaendts van Resandt, „De Gezaghebbers enz.", p. 93.

Omtrent de kinderen uit het huwelijk *Specx-Buys* kan worden toegevoegd:

2. *Johannes Specx*, tr. Utrecht 1658 *Anna Maria van Lennep*, geb. 1634, † Utrecht 21 juni 1664, dr. van *Werner*, schout van Rhenen, en van *Cornelia van Eck*. *Johannes* is vermoedelijk te Amsterdam geboren circa juli 1635.
3. *Maria*, ged. Amsterdam (Nieuwe Kerk) 8 juni 1636, † Utrecht (begr. Janskerk) 7 januari 1704, tr. kort na 13 mei 1655 ald. (ondertr. 7 mei 1655) *Bartholomeus de Gruyter*, † Utrecht 7 dec. 1685, zn. van *Pieter* en van *Anna van Diemen*, zuster van nr. 9 *(A. van Diemen)*.

Specx' half-Japanse natuurlijke dochter *Sara*, over wie zoveel te doen is geweest en die zelfs in een drama van Slauerhoff terecht is gekomen, moet te Firando (Hirado) circa 1617 zijn geboren, zij ondertrouwde te Batavia 20 mei 1636.

Een broeder van de meisjes Buys was kapitein *Paulus Buys*.

8. *Henrik Brouwer.*

IJzerman heeft in zijn Buysero aangetoond (p. 174 vlg.) dat hij tussen 24 maart en 18 juli 1581 werd geboren als zoon van *Gijsbert Brouwer Simonsz.* en van *Geerte Cornelisdr. (van der) Streng(en).* Hij tr. Amsterdam 24 maart 1617 *Agnieta Pelser* (van Eupen), geboren ong. 1589, dr. van *Eberhard Pelzer* en *Maria Raye.* (Zie H. F. Macco, „Geschichte und Genealogie der Familien Pelzer" (Aken 1901), pag. 323) en had uit dit huwelijk 8 kinderen, van wie bij zijn dood in 1643 nog in leven waren:

1. *Maria Brouwer,* geb. ong. 1619, tr. 2 okt. 1642 *Johannes Luls,* van Aken.
2. *Geertruid Brouwer,* geb. ong. 1629, begr. Edam 11 maart 1670, tr. Purmerend 9 dec. 1655 *Klaas Teengs,* van Edam. (Zie Ned. Patriciaat, jrg. 12 (1921/22), p. 293.)

De gegevens bij van Rhede van der Kloot berusten op verwarring met een andere persoon en dienen te vervallen.

9. *Antonio van Diemen.*

Deze Culemborger raakte in de laatste jaren wat op de achtergrond ten opzichte van zijn stadgenoot Jan van Riebeeck, hoewel hij verre boven Jan uitsteekt en hij een der grootste Gouverneurs-Generaal was. In Australië zou men hem beter kunnen eren dan de onbehouwen Tasman, die slechts uitvoerde wat Antonio had voorgeschreven.

Antonio van Diemen was zoon van *Meus Antonisz. van Diemen* (herhaaldelijk schepen en stadsburgemeester van Culemborg en kort vóór 6 oktober 1632 overleden) en van *Christina Lambrechtsdr. Hoevenaar.*

Van zijn zusters was de oudste *Anna* te Culemborg 1610 gehuwd met *Peter* (later *Pieter*) *de Gruyter,* zn. van *Johan de Gruyter* en *Elisabeth Rampers;* hij was afkomstig van Arnhem en kuiper, later wijnkoper te Utrecht, waar hij kort vóór 8 mei 1665 stierf, zij stierf aldaar kort vóór 4 maart 1650; beiden werden in de Jacobikerk begraven; uit dit huwelijk *Bartholomeus de Gruyter,* die met een dochter van nr. 7 huwde.

De tweede zuster *Elisabeth* stierf kort na 19 april 1638 ongehuwd te Culemborg, de derde *Hendricxken* trouwde kort vóór 1632 met de Culemborgse predikant *Johannes van Raveswaey.* Beiden stierven aldaar in 1636 aan de pest, hij werd 7 augustus, zij 28 augustus begraven.

Van Diemen ondertr. Batavia 17 januari 1630 *Maria Aeltsz.,* geb. Steenbergen(?), dr. van *Aelt Jansz.* en van *Aeltje Aertsdr. (van Zijl)* en weduwe van 1° *Johan Libener,* koopman in dienst der O.I.C., en 2° *Bartholomeus Havicksz. Kunst,* opperhoofd te Djambi, daarna vrijburger, ouderling en presi-

dent van de weeskamer te Batavia, met wie zij ald. 13 juni 1628 was ondertrouwd en die in sept. 1629 was gestorven. Zij hertrouwde Amsterdam 9 okt. 1646 *Carel Constant*, geb. Middelburg 1613, oud-president van het V.O.C.-kantoor te Ispahan (zie over hem Wijnaendts van Resandt, op. cit., p. 242) en (als *Maria van Aelst)* Utrecht 10 okt. 1661 *Gijsbrecht van der Hoolck*, oud-burgemeester van Utrecht, die te 's-Gravenhage 25 sept. 1680 als weduwnaar overleed.

Van Diemen's schoonmoeder *Aeltgen Aert van Zijlsdr.* was 23 juli 1652 de vrouw van *Cornelis de Keyser*, oud-burgemeester van Culemborg. In hun testament van die datum komen voor, behalve haar dochter *Maria*, een dochterszoon *Aelt Jansz. de Bruyn* en diens zuster *Anna Maria*, en haar zoons-zonen *Willem, Jan* en *Hendrick Aelst. Maria Aeltsz.* had nog een halfzuster *Hendrickje*, terwijl haar tweede echtgenoot bij een Aziatische vrouw een voorzoon *Gerbrant Kunst* had.

Maria's broeder *Aert* (vader van de drie juist genoemde broers *Willem, Jan* en *Hendrick*) kwam 1632 met zwager van Diemen als luitenant naar Batavia, 11 maart 1635 werd hij kapitein, kort daarna is hij overleden.

Voor het bovenstaande ben ik grotendeels Mr. Beltjes weer dank verschuldigd; men leze zijn artikel van Aelst in „De Nederl. Leeuw" van maart 1949, kol. 95. Gegevens over Van Diemen vindt men ook in mijn zo geheten artikel in Bijdr. Kon. Inst. v. d. Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië, deel 103, p. 469-546 en in mijn Een Indisch Verslag uit 1631 van de hand van Antonio van Diemen, Bijdr. en Med. Historisch Genootschap, dl. 65, p. 1—237. Toegevoegd kan nog worden, dat van Diemen wel vóór 1593 zal zijn geboren. Hij wordt althans reeds 14 november 1609 in een notariële acte te Amsterdam vermeld (mijn zegsman verzuimde te vermelden van welke notaris) als gemachtigd om penningen te ontvangen in zake de vloot van admiraal Wybrand Warwyck.

10. *Cornelis van der Lijn.*

Hij werd vermoedelijk 1608 te Alkmaar geboren als zoon van *Jan van der Lijn*. Zijn eerste vrouw werd begraven te Alkmaar 27 sept. 1651, zijn tweede vrouw, *Geertruid van Mierop*, 27 juli 1673. Zijn vijftien kinderen uit eerste huwelijk worden opgesomd in dit blad, jrg. 1930, kol. 249. Zij stierven allen jong met uitzondering van de jongste, *Levina*, gedoopt Batavia 2 okt. 1650, die te Alkmaar 19 febr. 1679 huwde met *Salomon Quaadt*. Uit van der Lijn's tweede huwelijk tweemaal een *Cornelia*, te Alkmaar resp. 1 juli 1657 en 23 maart 1659 gedoopt; de door van Rhede van der Kloot genoemde *Johanna*, ged. Alkmaar 4 nov. 1663 en *Anthony*, voor wien men zie Elias, p. 905.

11. *Carel Reyniersz.*

Men zie voor hem Elias, p. 20, noot n, waaraan ik nog kan toevoegen de doopdatum te Batavia van de zoon uit het tweede huwelijk *Carolus*, nl. 20 okt. 1650 en van een dochter *Susanna Catharina*, n.l. 29 febr. 1652, de sterfdatum van de eerste vrouw, Batavia 21 juli 1646 en de datum van het tweede huwelijk 18 juni 1648. De tweede echtgenoot van Reyniersz' weduwe was gescheiden van *Maria Silvernagel*.

12. Mr. *Johan Maetsuycker.*

De datum van zijn tweede huwelijk was 26 augustus 1664, zijn tweede echtgenote, *Elizabeth Abbema*, was geboren 8 nov. 1638, zij stierf te Batavia 19 nov. 1674, haar moeder was *Cecilia Elizabeth de Vayer*. Maetsuycker's zusterszoon, de Amsterdamse acteur *Heere de Boer*, erfde een ton gouds van hem, Maetsuycker's zuster, een klopje, twee ton. Een broederszoon *Willem Maetsuycker* werd april 1672 gouverneur van Banda, waar hij 14 januari 1675 stierf.

13. *Rijckloff van Goens.*

Vgl. Ned. Patr., jrg. 14 (1924).

Zijn vader werd geboren te Neustadt-Goedens in Oost-Friesland. De moeder van zijn eerste vrouw heette *Françoise (N.N.)*, de vader van zijn derde vrouw *Hubert van Ommeren*, haar moeder *Johanna Merkus*. De derde vrouw, *Johanna van Ommeren*, hertrouwde Beek bij Nijmegen 14 april 1684 met *Johannes Ingenool*. De tweede vrouw van Rijckloff's zoon Rijckloff Jr., *Catharina van Adrichem*, was de dochter van Rijckloff Sr.'s tweede vrouw uit haar eerste huwelijk. Een zoon van Rijckloff Sr.'s zoon Mr. *Volckert*, n.l. Mr. *Rycklof Michael*, was gehuwd met *Elizabeth Leydecker*, zustersdochter van de G.G. van Riebeeck (Nr. 18). Al hun nakomelingen vindt men in het door het Genootschap uitgegeven werk over Jan van Riebeeck en zijn nageslacht.

De oom van nr. 13 *Boycke van Goens*, vrijburger, schepen, weesmeester en ouderling te Batavia, trouwde daar augustus 1624 met *Elsken Abels*, uit Meppelen; uit dit huwelijk een zoon *Pieter*.

Een aardig boek over deze G.G. is de Utrechtse dissertatie van Dr. W. M. Ottow, „R. V. van Goens, De Carrière van een Diplomaat (1619—1655)", 1954.

14. *Cornelis Speelman.*

Zie Nederland's Adelsboek, 1951. Zijn schoonvader, *Sebald Wonderaer*, stierf te Batavia 21 mei 1653. Uit zijn eerste huwelijk met „donna *Luisa*", wel een vrije Aziatische vrouw (een zgn. mardijkersdochter) had Wonderaer een dochter *Helena*, die te Batavia in januari 1647 trouwde met *Leonard*

Winnincx, geb. 1614 en overleden 23 okt. 1689, 1657—1661 directeur van Suratte, voor wien men vgl. Wijnaendts van Resandt, Gezaghebbers, p. 279.

Speelman had behalve de in het Adelsboek genoemde zoon nog drie te Batavia geboren, jong gestorven kinderen:

1. *Hadewij Speelman*, ged. Holl. Kerk 3 januari 1655.
2. *Sebald Wonderer Speelman*, ged. ibid. 16 juli 1656.
3. *Hadewijna Speelman*, ged. aldaar 25 okt. 1657.

Speelman's zuster *Maria* was eerst gehuwd met *Dirck Verhaven*, koopman, later met *Bernhardus Craeyvanger*, medicus en Remonstrants predikant.

15. *Jo(h)annes Camphuys.*

Hij werd gedoopt te Haarlem 20 juli 1634 als zoon van *Barent Arentse Camphuys* en *Helena van Beeckhof(f)*, die te Batavia 24 januari 1630 gehuwd waren (zie voor hen van Rhede van der Kloot p. 69). Zijn zuster *Elisabeth*, die de vrouw was van *Jeronimo van Dilsen*, was gedoopt te Haarlem 29 juli 1638. Deze gegevens dank ik aan de gemeente-archivaris van Haarlem. Camphuys' stiefvader was *Willem Kerkhem*.

16. Mr. *Willem van Outhoorn.*

Zijn vader was geboren 's-Gravenhage 1 januari 1609, zijn moeder was *Agnieta Tiemans*. Hij tr. Batavia 1 sept. 1661 *Elisabeth van Heyningen*, geb. Hoorn(?) 4 dec. 1648, † Batavia 10 okt. 1704, dr. van *Rogier van Heyningen*. Zijn dochter *Susanna Agneta*, ged. Batavia 3 juli 1672, stierf daar 16 okt. 1703, zij was de tweede vrouw van *Joan van Hoorn* (nr. 17).

Voor Mr. Willem's broeder *Cornelis*, tussen 1686 en 1696 driemaal opperhoofd in Japan en later baljuw van Batavia, zie men Wijnaendts van Resandt, Gezaghebbers, p. 151. 's Mans vrouw, *Susanna Muller*, had als tante *Anna Muller*, grootmoeder van de moeder van Mr. *D. van Cloon* (nr. 23), terwijl haar moeder, *Maria Quevellerius*, de volle nicht was van de moeder van Mr. *A. van Riebeeck* (nr. 18).

Willem's broeder *Hendrik*, die opperhoofd te Masulipatam was, was eerst gehuwd met *Petronella Dureus*, daarna met *Maria Lobs*.

Zijn zuster *Arlanda* zou eerst gehuwd zijn met *Jan van der Laan* (de bekende majoor = troepencommandant), daarna met *Leendert van Sorgen*, opperkoopman op Banda, die 1661 stierf. Daar Van der Laan in 1666 repatrieerde, moet de volgorde der huwelijken andersom zijn.

17. *Joan van Hoorn.*

Zijn vader, *Pieter Jansz. van Hoorn*, was geboren Amsterdam 10 juli 1619 en stierf Batavia 17 januari 1682. Zijn

moeder, *Sara Bessels*, geb. Amsterdam 19 april 1621, † Batavia 12 juli 1686, was een kleindochter van nr. 2 *(G. Reynst)*. Zijn eerste vrouw, *Anna Struys*, ged. Holl. Kerk te Batavia 4 nov. 1664 en overleden 28 april 1691, was dochter van *Abraham Struys*, commissaris van huwelijkse zaken, schepen en kapitein der burgerij en van zijn eerste vrouw *Maria Oldenvliet*. Zijn tweede vrouw was de dochter van Mr. *W. van Outhoorn* (nr. 16), zijn derde vrouw, voor wie men zie „Jan van Riebeeck, zijn Voor- en Nageslacht", was de dochter van Mr. *A. van Riebeeck* (nr. 18). De oudste dochter uit het tweede huwelijk werd gedoopt Holl. Kerk te Batavia 25 juli 1693; de tweede, *Petronella Willemina*, 1 mei 1697, dan volgt de gelijknamige door van Rhede van der Kloot genoemde dochter, die Holl. Kerk 29 juli 1698 werd gedoopt en die stierf kasteel Rosendaal 29 okt. 1764 (haar tweede man was geen vrijheer, maar heer van Rosendaal); een vierde dochter, ook uit dit huwelijk, *Johanna Susanna*, werd gedoopt Holl. Kerk 20 dec. 1701.

Van Hoorn's broeder Govert, ged. Amsterdam 23 juni 1658, † Batavia in 1702, die van 14 aug. 1696 tot 8 juni 1700 gouverneur van Malakka was, was gehuwd 1° met *Johanna Caesar*, daarna met *Johanna Christina van Leenen*, dr. van *Joan van Leenen*, raad-extra-ord. van Indië, en van *Judith Fabricius* en die hertrouwde met de raad van Indië, *Adam van Rijn* (zie Elias, p. 270), door zijn moeder *(Elisabeth Bessels)* een achterkleinzoon van nr. 2 (*G. Reynst*).

Van Hoorn's broeder *Pieter*, geb. Amsterdam 6 dec. 1661, † te Batavia 6 nov. 1680 als vaandrig. Zijn zuster *Margaretha*, geb. Amsterdam in 1655, † Batavia in juni 1694, tr. ald. 12 sept. 1675 *François Tack*, voor wie men zie Wijnaendts van Resandt, p. 207. Een zuster *Catharina*, geb. Amsterdam 10 okt. 1659, † Batavia na 21 mei 1685.

18. Mr. *Abraham van Riebeeck*.

Men zie voor hem het werk „Jan van Riebeeck, zijn Voor- en Nageslacht". Uit de kwartierstaat op p. 14–15 blijkt, dat hij op twee wijzen verwant was met nr. 9. Voor familiebetrekkingen met andere Gouvs.-Gen. zie men onder nrs. 13, 16 en 17.

19. *Christoffel van Swoll*.

Hij huwde te Batavia kort na 7 aug. 1708 zijn volle nicht *Gelia(na) van Swoll*, dr. van *Jan Stoffelsz. van Swoll* en van *Margaretha Stalmans* en weduwe van 1° *Jacobus van der Hagen Paulusz.*, opperstuurman, † 1682, en 2° *Jan Torant*, commandeur van Onrust. Uit haar tweede huwelijk had zij een zoon *Joan Christoffel Torant*, wiens weduwe de tweede vrouw was van Mr. *D. Durven* (nr. 22). Alle vrouwen die door van

Rhede van der Kloot genoemd worden als erfgenamen van nr. 19 waren germain nichten.

20. *Henricus Zwaardecroon.*

Zijn moeder was *Margaretha Heulen*. Van een huwelijk van deze G.G. is niets bekend. De door van Rhede van der Kloot genoemde *Hillegonda* was niet zijn dochter maar zijn zuster. Zij werd begr. Holl. Kerkhof te Batavia 10 febr. 1737. Haar man Mr. *Cornelis van Berendrecht* was geboren te Leiden 26 mei 1661, hij stierf te Batavia 10 januari 1731.

21. *Mattheus de Haan.*

Hij was eerst getrouwd met *Francina Thivart*, dr. van *François Thivart*, opperkoopman, en van *Anna Cooren*, daarna met *Catharina Lurelius*, geb. 21 maart 1662, † Batavia 19 januari 1717.

Uit het eerste huwelijk: 1. *Anna de Haan*, ged. Batavia (Holl. Kerk) 9 maart 1692, begr. Port. Binnenkerkhof ald. 4 sept. 1723; zij trouwde 1° vóór 10 juni 1712 *Antony Chasteleyn Cornelisz.*, koopman en eerste magazijnmeester ald., die vóór 26 januari 1717 overleed; en 2° Mr. *Joan François de Witte van Schoten*, geb. te 's-Gravenhage, † ald. 24 januari 1743, lid van de Raad van Justitie te Batavia 31 dec. 1717, ouderling 9 januari 1720, raad-extraord. van Indië 17 juli 1727, president van Heemraden 22 maart 1729, raad ord. van Indië 28 mei 1732, buitenregent van het Hospitaal 6 juni 1732, als admiraal van de retourvloot naar Nederland vertrokken 24 aug. 1734, hij hertr. Batavia 14 juli 1725 *Johanna Allegonda Diodati*.

Uit het tweede huwelijk: 2. *Johanna de Haan*, ged. Batavia (Holl. Kerk) 30 aug. 1696; 3. *Adriana de Haan*, ged. Batavia (Holl. Kerk) 20 dec. 1703, † ald. 22 juni 1727. Men zie voor haar huwelijk met *Stephanus Versluys* Wijnaendts van Resandt, p. 70, en Ned. Adelsboek 1953, p. 90.

De Haan's zuster *Henrina* was gehuwd met *Hendrik Grousset*.

22. Mr. *Diederik Durven.*

Hij tr. 1° *Jacoba van Breda;* tr. 2° Batavia in maart 1725 *Anna Catharina de Roo*, begr. Delft (Nieuwe Kerk) 1 maart 1741, dr. van *Willem de Roo*, gouverneur van Makassar, Raad van Indië, directeur van Bengalen (W. v. R., p. 36) en van zijn tweede vrouw *Anna Carels*, en weduwe van *Joan Christoffel Torant*, ged. Batavia 14 okt. 1687 (stiefzoon van nr. 19), onderkoopman.

Uit het eerste huwelijk:

1. *Paulus Durven*, ged. Batavia (Holl. Kerk) 3 juli 1708.

Uit het tweede huwelijk:

2. *Ida Anna Durven*, ged. ald. 13 dec. 1725.

Durven's broeder *Hendrik*, gehuwd met *Catharina Haak*, was 1721—'22 opperhoofd in Japan; in 1723 weer daartoe benoemd, verongelukte hij op de reis derwaarts. Een andere broeder, *Samuel*, was 1707 onderkoopman op het schip Vrijburgh.

23. Mr. *Dirck van Cloon*.

Daar vrij recente gegevens over deze G.G. zoals het artikel in het Nieuw Ned. Biogr. Woordenboek VI, kol. 308, het vermelde in Bijdr. Kon. Inst. v. Taal-, Land- en Volkenkunde, dl. C., p. 439—440, en het artikel van Cloon in dr. F. W. Stapel's de Gouverneurs-Generaal van Ned.-Indië ('s-Gravenhage 1941, p. 51) onjuistheden bevatten, vat ik hier samen wat een onderzoek, waarbij ik hulp ontving van de gemeentearchivarissen van 's-Gravenhage, Rotterdam, Schiedam en Utrecht en van de archivaris van de Leidse Universiteit, aan het licht bracht. 's Mans vader, aanvankelijk in de stukken steeds *Philip(s) van Cloon* genoemd, sinds juni 1703 vaak *Philippus Jacobus*, was afkomstig van Amsterdam. Hij was in juni 1686 te Batavia, waar hij toen „reets dry maenden in vrijage" was met *Agnita van der Walle*, en wel als juwelier. In 1695 werd hij er lid van het college van weesmeesteren, in 1696 en 1698 schepen; in mei 1699 wordt van hem vermeld dat hij „met de aanstaande besendinge na het vaderland staat te vertrecken".

Agnita van der Walle was dochter van *Adriaan van der Walle*, in leven koopman en hoofd van het kantoor Indragiri, en kleindochter van *Pieter Hillebrandsz. van der Walle*, † omstreeks 1683, oud-schepen van Schieland, wonende te Delft. Gedurende haar vrijage stond Agnita onder voogdij van Ds. *Theodorus Zas*, wiens huisvrouw *Anna Muller*, van Firando, eerder weduwe van 1° *Hendrick van Berckel*, opperkoopman te Malakka, † vóór dec. 1651 en 2° *Emanuel du Moulin*, van Amsterdam, sjahbandar (= havenmeester) te Malakka (vgl. Wijnaendts van Resandt, p. 206) de predikant „representeerde als haar grootmoeder". Als Stapel in het genoemde werkje schrijft dat de hem onbekende moeder van deze G.G. „Indisch bloed bezat" is hij dicht bij de waarheid. *Anna Muller*, haar grootmoeder, was n.l. een dochter van *Augustus Muller* en een Japanse vrouw, gedoopt onder de naam *Susanna*. *Anna* was een tante van een schoonzuster van nr. 16 (Mr. W. van Outhoorn).

Philippus Jacobus van Cloon ondertr. Rotterdam 3 juni 1703 (attestatie om te trouwen voor Heren Burgemeesteren 24 juni 1703) als weduwnaar wonende op de Boompjes, waar hij in dec. 1700 een huis had gekocht, met *Maria Timmers*, vrouwe tot Capelle aan de Yssel, weduwe Mr. *Dirck Groenhout*, raad en vroedschap van Rotterdam (Huwelijkse voorwaarden *van Cloon-Timmers* gesloten voor notaris Arnoldus

Meysterius op 30 mei 1703, evenwel niet in het protocol van Meysterius voorkomend; *Maria* had uit haar eerste huwelijk een zoon *Dirck*, heer van Capelle, schepen van Rotterdam en een dochter *Marta Maria Groenhout*). Uit een te 's-Gravenhage voor notaris Pieter Hoyer door de latere G.G. afgegeven volmacht d.d. 22 sept. 1719 blijkt dat zijn vader toen schepen van Rotterdam was. Als Mr. *Philip Jacob van Cloon* werd hij 30 april 1728, 30 april 1730 en 30 april 1731 geëligeerd tot schepen van Schiedam, 30 april 1732 tot burgemeester en 30 april 1733 tot weesmeester, wat hij tot zijn dood bleef. 6 juli 1737 testeerde hij (president-weesmeester, raad en vroedschap van Schiedam) ten overstaan van notaris J. van Lijken, zijn dochter *Maria* werd universeel erfgename onder verplichting aan haar broeder *Adriaan* 60.000 gulden uit te keren, terwijl *Maria Timmers* haar mans huis mocht blijven bewonen. Daar Maria van Cloon's echtgenoot, wonend te Utrecht, 17 dec. 1739 procuratie verleent aan de juist genoemde notaris, zal Philippus Jacobus kort daarvoor zijn overleden.

Uit het huwelijk *van Cloon-van der Walle* werden te Batavia gedoopt *Theodorus* (d.i. *Dirck*, de latere G.G.) 25 sept. 1687, *Maria*, 18 juni 1690 en *Adriaan* 7 april 1693, telkens in de Holl. Kerk.

Maria tr. te Rotterdam 8 aug. 1713 met *Hendrik van Soesdijk*, ged. Utrecht 28 aug. 1672 (Buurkerk), zn. van *Steven van Soesdijk* en *Johanna Quint*. Hij was raad in de Utrechtse Vroedschap, schepen, cameraar, thesaurier, schout, burgemeester (1729), heemraad van de Lekdijk Bovendams en woonde op de Nieuwe Gracht bij de Zuilenstraat, hij † 30 maart 1743, zijn weduwe 30 juli 1760, beiden rusten in de Buurkerk. Hun zoon *Philippus Jacobus van Soesdijk van Cloon* werd gedoopt in de Domkerk op 8 sept. 1715, hij promoveerde 9 sept. 1733 in de rechten op proefschrift „De obligatione impuberis". Hij huwde 19 januari 1739 met *Anna Agneta van de Wijs* en was van april 1743 tot sept. 1747 raad in de Utrechtse Vroedschap. Later (1752) stond hij onder curatele en was hij gescheiden van tafel en bed.

Adriaan van Cloon was zwakzinnig, hij was blijkbaar in 1737 nog in leven.

Omtrent de G.G. kan nog worden toegevoegd aan het door van Rhede van der Kloot vermelde dat hij 25 maart 1707 als student te Leiden werd ingeschreven, hij promoveerde er 1 april 1707 (beide malen met de voornaam Theodorus) in de rechten op proefschrift „De rebus corporalibus et incorporalibus". Men schrijve deze uiterst korte studie niet aan genialiteit toe! Het was zeer gebruikelijk zich pas in te laten schrijven als student kort voor de promotie. Dirck vertrok 15 april 1707 als onderkoopman met de

Donckervliet naar Batavia. Hij werd 25 juni 1708 factuurhouder te Negapatnam, 7 mei 1711 kassier aldaar, 19 april 1715 (1713?) koopman en opperhoofd te Sadraspatnam. 27 april 1717 werd hij buiten dienst en gage naar Batavia gezonden wegens inkoop van slechte lijwaten en 1 juni d.a.v. als onnut en ontrouw naar patria. Hij werd 24 sept. 1718 te Utrecht als burger ingeschreven; hem werd 27 nov. 1719 op zijn verzoek wegens zijn vertrek naar Indië het burgerschap gecontinueerd op zekere voorwaarden.

Hij huwde Sadraspatnam 1713 *Antonia Lengele*, dr. van *Philippus Lengele* en *Maria Weyns* (of *Weiss*). Haar tweede echtgenoot, de directeur-generaal *Pieter Rochus Pasques de Chavonnes* was weduwnaar van *Hendrina Cornelia Hasselaer*, halfzuster van de echtgenoot van de jongste dochter van nr. 28 *(Jacob Mossel)*.

Uit het huwelijk *van Cloon-Lengele* twee te Sadraspatnam dood geboren zoontjes (20 april 1714 en 16 nov. 1715, het jaar bij Wijnaendts van Resandt, p. 109 noot, voor het laatste kind opgegeven (1719) kan niet juist zijn).

Uit de bovengenoemde volmacht van 22 sept. 1719 blijkt, dat toen te Jafnapatnam woonde het echtpaar *Joan Roos*, oud-onderkoopman en *Antonia Pechota*, welke laatste de grootmoeder was van *Antonia Adriana Lengele* (hier *Lengelé* gespeld).

24. *Abraham Patras.*

Hij was geboren uit het tweede huwelijk van zijn vader, die 11 juli 1612 te Veynes werd geboren en die 2 januari 1696 te Grenoble stierf.

Patras tr. te Amboina 8 juni 1699 *Gehasia Cnipping*, † ald. 17 dec. 1700, dr. van *Ernst Cnipping*, boekhouder aldaar. De dochter uit dit huwelijk heette *Olympia Josina*.

Patras' universele erfgenaam *Anthony*, werd als zoon van *Anthony* (broeder van Abraham), medicus te Grenoble, en van *Françoise de Blanlus*, aldaar 17 juni 1718 geboren. Hij tr. Batavia 23 nov. 1738 met *Magdalena Adriana van Schinne*, dr. van Mr. *Isaac van Schinne* en *Everdina de Joode* (Ned. Adelsboek 1951, p. 123). Haar tante *Rozina Magdalena Elisabeth van Schinne* was door haar huwelijk met Mr. *Cornelis Versluys* een schoonzuster van een schoonzoon van nr. 21. Door de van Schinne's bestaan ook relaties met nr. 31.

Anthony Jr.'s broeder *François*, had uit zijn huwelijk met *Marie Emilie Rosier de Linage* een zoon *Nicolas Joseph*, geb. Grenoble 8 januari 1746 en daar † 5 dec. 1815. Hij was kolonel ten dienste der Ver. Nederlanden en overleed als laatste mannelijke Patras; zijn dochter had nakomelingen.

25. *Adriaan Valckenier.*

Zie voor hem Elias, p. 479 vlg. en 717. Zijn eerste huwelijk had plaats te Batavia, zijn eerste vrouw, *Johanna Alida Tol-*

ling, was daar 18 dec. 1707 gedoopt, zijn schoonmoeder was *Anna Catharina van Happel*. De dochter uit dit huwelijk werd te Batavia in de Holl. Kerk 8 april 1728 gedoopt. De ouders van de tweede vrouw waren *Isaac Massis* en *Catharina Colijns*.

Zijn overgrootmoeder *Rebecca Carel* was een zuster van *Jacoba Carel*, overgrootmoeder van *Van Imhoff* (nr. 27). Het antagonisme tussen deze beide gouvs. gen. vond er zijn oorsprong in, dat hun families tot verschillende groepen van het Amsterdamse regentenpatriciaat behoorden.

Valckenier's eerste vrouw was een tante van de vierde vrouw van nr. 30 (*J. van Riemsdijk*).

26. *Johannes Thedens*.

Hij werd (Luthers) gedoopt te Friedrichstadt an der Eider op 14 mei 1679 als zoon van *Johann Tetens* (begr. ald. 23 maart 1679) en *Anna Margaretha van Loo* († Haarlem in juni 1723). Mogelijk is de vader dezelfde als *Johann Tetens*, van Weddingstedt in Dithmarschen, zoon van *Claus Tetens;* deze Johan tr. Friedrichstadt 21 april 1661 met de weduwe (van N.N.) *Marieke van der Loo*, welke vrouw ald. 5 maart 1676 begraven werd. *Anna Margaretha van Loo* was een volle nicht van de schoonmoeder van *Jacob Mossel* (nr. 28).

Thedens tr. 1° (ondertr. Batavia 16 januari) 1721 *Anna Susanna Moerbeek*, ged. ald. 12 mei 1699, dr. van *Jeroen Barentsz. Moerbeek*, commandeur van Onrust, en van *Johanna Molkman*, zij was reeds 4 nov. 1722 niet meer in leven, en tr. 2° Batavia 4 januari 1737 *Geertruyda Margaretha Goossens*, ged. Batavia (Hollandse Kerk) 9 okt. 1696, begr. aldaar 22 sept. 1758, dr. van *Johannes Goossens* en van *Sophia Fauconnier* en weduwe van 1° *Michiel Westpalm*, directeur-generaal (uit welk huwelijk een dochter, de vrouw van nr. 31) en 2° *Frederik Julius Coyett*, gezaghebber van Java's N.O.-kust en raad van Indië, die Batavia 5 sept. 1736 was gestorven.

Uit Thedens' eerste huwelijk een zoon: *Johannes Jeronimus Thedens*, ged. Holl. Kerk te Batavia 30 dec. 1721, begr. ald. 20 febr. 1739.

27. *Gustaaf Willem* des H.R. Rijksvrijheer *van Imhoff*.

Zie voor hem Ned. Adelsboek, 1943—'48, p. 13, en voor zijn verwantschap met nr. 25 (Valckenier) bij die G.G.

Uit zijn huwelijk met *Catharina Magdalena Huysman*, wier grootvader *Marten* gehuwd was met *Magdalena Chasteleyn*, tante van de bij nr. 21 genoemde *Antony Chasteleyn*, sproten behalve de door van Rhede van der Kloot genoemde zoon:

1. *Willem Hendrik* des H.R. Rijksvrijheer *van Imhoff*.

ged. Batavia (Holl. Kerk) 4 juli 1728 en begr. ald. ald. 31 aug. 1734.

2. *Catharina Isabella* des H.R. Rijksvrijvrouw *van Imhoff*, ged. Batavia (Holl. Kerk) 20 sept. 1730, kort naarna gestorven.
3. *Anthonia Johanna* des H.R. Rijksvrijvrouw *van Imhoff*, ged. Batavia (Holl. Kerk) 13 april 1732, kort daarna gestroven.

Uit de verbintenis met de Boeginese slavin, die, vrijverklaard, gedoopt werd met de naam *Helena Pieters* (zij stierf Batavia 3 sept. 1759 als echtgenote van *Jan Andries Duurkoop* — of *Dürkopp* —, luitenant van de lijfwacht, die te Batavia 9 okt. 1792 als vrijburger stierf, hij was geboren in Oostfriesland 23 sept. 1722) werden behalve de in het Adelsboek vermelde zoon nog geboren:

6. de bij van Rhede van der Kloot genoemde *Isabella Anthonia*, die tr. Rouveen 2 sept. 1764 met *Jean Guillaume le Vaillant*.
7. *Wilhelmina Sophia*, door van Rhede van der Kloot vermeld.
8. *Gustaaf Hendrik van Imhoff*, ged. Batavia (Holl. Kerk) 21 maart 1751, begr. ald. 3 januari 1752.

Van Imhoff's broeder *Hieronymus Rudolf*, onderkoopman, werd 18 nov. 1734 in de Holl. Kerk te Batavia begraven, zijn broeder *Rudolf Christiaan* overleed 1751 als 1e administrateur van Onrust. Voor zijn zuster *Louisa Isabella*, gehuwd met *Herman Roelof Willem van der Feltz* zie men Adelsboek 1941, p. 393. Twee tantezegsters *van der Feltz* waren gehuwd met twee broeders *Mossel*, kleinzoons van een oom van nr. 28. Haar eigen kleinzoon was met een kleindochter van een der beide juist genoemde meisjes getrouwd.

28. *Jacob Mossel.*

Hij was allerminst een volksjongen, maar lid van een familie, die tot de regentengroep van Enkhuizen behoorde. Een vijftienjarige(!), die carrière bij de V.O.C. wilde maken, moest echter in de laagste rang beginnen.

Zijn vrouw, *Adriana Appels*, was gedoopt Batavia (Holl. Kerk) 15 nov. 1714, zij † te Negapatnam 18 juni 1743. Haar moeder, *Catharina van Loo*, die te Batavia 9 mei 1737 stierf, was een volle nicht van de moeder van nr. 26.

Van de kinderen huwde 1. *Philippina Theodora* de eerste maal in 1748 (haar schoonmoeder was *Elisabeth Anthonetta von Groben*), de tweede maal in 1762 (ondertr. Batavia 6 maart); haar tweede man, *Nicolaas Hartingh*, zoon van *Marten Hartingh* en van *Amerentia Silver*, was weduwnaar van 1° *Dorothea Weber* en 2° *Guiliana Willemina Hilgers*, wier broeder's weduwe de vijfde vrouw van nr. 30 werd.

De vrouw van Mossel's vijfde kind, Mr. *Jacob Mossel*, n.l. *Martha van Herzeele*, was geboren 15 januari 1 7 3 7, niet 1739. Nr. 6 *Catharina Johanna* was geboren Negapatnam 9 januari 1741, zij stierf te Antwerpen, zie verder Adelsboek 1952, p. 292. Nr. 7 *Geertruida Margaretha* was geboren Negapatnam 24 juli 1742, zij werd begr. Batavia (Holl. Kerk) 11 januari 1768. Zie voor haar huwelijk Elias, p. 903. Haar man Mr. *P. C. Hasselaer* was halfbroeder van een vrouw, vermeld bij nr. 23. Mossel had uit de slavin *Jacomina* van Sumbawa, nog een natuurlijke dochter (8) *Arnolda Schulp*, geb. 1751.

29. Petrus Albertus van der Parra.

Zijn vaders' vader heette *Rombout van der Parra*, zijn moeder's van was *Spanuyt*, zij hertr. Colombo 24 aug. 1721 met *Adriaan Maten*, commandeur van Malabar en stierf te Leiden in 1763. De zuster van de G.G. *Maria Henrietta van der Parra*, ged. Colombo 19 febr. 1713, tr. ald. 14 mei 1730 *Willem Bernard Albinus*, voor wie men zie Wijnaendts van Resandt, p. 220, 221. Het eerste huwelijk van de G.G. had plaats te Batavia 30 sept. 1738 (niet 1733), zijn eerste vrouw, *Elisabeth Petronella van Aerden*, werd begr. Batavia (Holl. Kerk) 11 nov. 1741; het tweede huwelijk had te Batavia plaats. De ouders van de tweede vrouw, *Adriana Johanna Bake*, waren *David Johan Bake* (ged. Hulst 18 okt. 1689, † Batavia 23 sept. 1738) en *Ida Dudde* (ged. Batavia 8 januari 1691, † ald. 4 juli 1766). Zie Wijnaendts van Resandt, p. 218. Van Ida's kinderen uit haar eerste huwelijk met *Constantijn Comans* valt nog te vertellen dat *Ida Constantia Comans*, door haar huwelijk met majoor *Gerrit Mom*, de moeder werd van Mr. *Arnoldus Constantijn Mom*, vermeld bij nr. 30, sub 10 en dat *Maria Magdalena Comans* door haar huwelijk met Ds. *Henricus Dreyer* de grootmoeder werd van G. G. Wiese (nr. 35).

De kinderen uit van der Parra's eerste huwelijk waren:

1. *Cornelis Maurits van der Parra*, ged. Batavia (Holl. Kerk) 25 aug. 1739, begr. ald. 16 dec. 1739.
2. *Geertruyda Cornelia van der Parra*, geb. 1740, jong gestorven.
3. *Maurits van der Parra*, ged. Batavia (Holl. Kerk) 11 nov. 1741, begr. ald. 18 mei 1745.

De zoon uit het tweede huwelijk: 4. *Petrus Albertus van der Parra* werd gedoopt Batavia (Holl. Kerk) 18 mei 1760, hij werd begr. ald. 24 juli 1783. Hij tr. 17 (niet 18) mei 1778, zijn weduwe, *Catharina Geertruida Breton*, hertr. met *Gerard van Groll*.

30. *Jeremias van Riemsdijk.*

Men zie voor hem en zijn nageslacht, speciaal dat van zijn zoon *Willem Vincent Helvetius van Riemsdijk*, het curieuze boek „De Bekende Landheer van Tjampea, W. V. H. van Riemsdijk", door Jhr. Mr. P. R. Feith en Mr. P. C. Bloys van Treslong Prins, Batavia 1933. Opgemerkt worde hier slechts dat de moeder van zijn vierde vrouw, *Egidia Cornelia Tolling* de zuster was van de eerste vrouw van nr. 25. De vijfde vrouw was een schoonzuster (in vroeger huwelijk) van de tweede vrouw van de tweede echtgenoot van nr. 28, 1. De tweede vrouw van *Paulus Godefridus van der Voort*, weduwnaar van zijn dochter uit het derde huwelijk 5. *Johanna Maria*, n.l. *Catharina Louisa Gallas* was weduwe van 1° *Pieter Wentink*, boekhouder-generaal en 2° *Cornelis Jacob Bosch*, vermeld bij nr. 31. Door zijn zoon uit het vierde huwelijk 7. *Willem Vincent Helvetius* ontstond aanverwantschap met de bij nrs. 32, 35 en 41 genoemde *(Senn) van Basel*'s en was hij voorvader van de eerste vrouw van nr. 41. Zijn dochter uit dit huwelijk 10. *Catharina Louysa* was de vrouw van de sub 29 genoemde Mr. *Arnoldus Constantijn Mom*.

31. *Reynier de Klerk.*

Zijn zuster *Catharina* tr. te Middelburg met *Jobs Cole*. Zijn vrouw, *Sophia Francina Westpalm*, geb. Batavia 3 sept. 1722, was voor de eerste maal weduwe van *Barthold Borchers*, secretaris van de Hoge Regering. Haar moeder *Geertruida Margaretha Goossens* was in derde huwelijk de tweede vrouw van nr. 26. Voor *Sophia Francina*'s dochter uit haar tweede huwelijk, *Margaretha Sophia Verijssel*, zie men het artikel Radermacher in het Adelsboek 1950, p. 63. De man van die dochter, Mr. *Jacobus Cornelis Mattheus Radermacher*, was een zoon van *Susanna Ignatia van Schinne*, tante van de sub nr. 24 genoemde vrouw van *Anthony Patras*. Hierdoor bestaat ook enige relatie met de sub 21 genoemde *Versluys* (wiens tweede stiefmoeder een *Radermachet* was, oudtante van Mr. *J. C. M. Radermacher*) en met een nakomelinge van nr. 28, n.l. *Johanna Theodora Mossel*, gehuwd met Jhr. *Isaac van Schinne*, waarvoor men zie Adelsboek 1951, p. 123, zij was nl. dochter van de sub 28 genoemde Mr. *Jacob* en *Martha van Herzeele*. Radermacher hertrouwde met *Anna Jacoba Bosch*, dr. van de sub nr. 30 vermelde *Cornelis Jacob Bosch* en *Catharina Louisa Gallas*.

32. Mr. *Willem Arnold Alting.*

Zijn vader was geboren Groningen 1 april 1694, zijn moeder *Fokkelina Blencke* 12 maart 1698. Een zuster, *Johanna Christina*, was gehuwd met *Isaack Pieter Velingius*, een zuster *Maria* met de luitenant-ingenieur *Nicolaus Engelhard*, die

13 febr. 1765 stierf. De eerste vrouw van nr. 32 werd gedoopt Batavia (Holl. Kerk) 21 febr. 1741, haar ouders waren *Christiaan Ludowick Knabe* en *Mayke Sybens;* zijn tweede vrouw, geb. Batavia 1736 of 1737 en ald. † 4 febr. 1779, was dochter van *Benjamin Grebel*, baas der loodwerkers en van de vrije inlandse vrouw *Susanna*, van Makassar. *Maria Susanna Grebel* was weduwe, eerst van *Gerhard Pruymers*, opperkoopman en fabriek, begr. Batavia 12 febr. 1769, daarna van *Huybert (Senn) van Basel* (zie voor hem Ned. Patr. 1945, p. 253), wiens tweede vrouw zij was.

Uit haar tweede huwelijk sproot *Maria Wilhelmina Senn van Basel*, geb. Batavia 28 mei 1770, † 12 dec. 1822, die ald. 8 maart 1784 trouwde met *Nicolaus Engelhard*, geb. Arnhem (of Eelde) 1 dec. 1761, de bekende gouverneur van Java en zoon van het juist genoemde echtpaar *Engelhard-Alting*. Zijn zuster *Gerhardina Fokkelina Engelhard* had uit haar huwelijk met *Johannes Petrus Servatius* een zoon *Willem Nicolaas Servatius*, die gehuwd was met een *Senn van Basel*, zuster van de vrouw van nr. 41.

De eerste man van A's oudste dochter 1. *Elisabeth Fockelyna*, heette Wicherts (niet Wiggerts), hij was geboren 17 juni 1742, haar tweede man *Steven Poelman*, zoon van Mr. *Pieter*, geboortig van Goes en begr. Batavia (Holl. Kerk) 9 nov. 1794, was weduwnaar van *Anna Maria Tile*, hij hertr. Batavia 19 aug. 1781 *Philippina Maria Senn van Basel*, dr. uit het eerste huwelijk met *Soetje Sara Cloot* van de juist genoemde *Huybert van Basel*. Uit het huwelijk *Poelman-Senn van Basel* sproot een dochter *Adriana Philippina Theodora*, die tr. met *Huibrecht Librecht Senn van Basel*, zoon uit het eerste huwelijk van de sub 35 genoemde Mr. *Willem Adriaan Senn van Basel*, die op zijn beurt ook uit het huwelijk van *Basel-Cloot* sproot. (vgl. Ned. Patr. 1945, p. 235). Voor het huwelijk van Alting's tweede dochter *Pieternella Gerhardina* met Mr. *Samuel Jan Abeleven*, vgl. men Ned. Patr. 1946, p. 19; hij was een achterkleinzoon van een broeder van nr. 18, zij hertr. met *J. Siberg* (nr. 34). De vierde dochter 5. *Willemina Hendrina Alting* stierf Batavia 9 juli 1792. (Met dit gegeven kan het Adelsboek artikel Von Geusau worden aangevuld). Haar tweede man, *Samuel van Hoesen*, werd aldaar begraven 10 juni 1792, hij was een zoon van Mr. *Wilhelm Kuysten van Hoesen* en *Marie Agathe Croiset*. Een dochter van het echtpaar (9) *Umbgrove-Alting* tr. met een zoon van het echtpaar *von Geusau-Alting*.

33. Mr. *Pieter Gerhardus van Overstraten.*

Volgens zijn grafzerk was hij geboren 19 febr. 1756. Hij tr. Batavia 8 febr. 1784. Zijn schoonmoeder was *Adriana Magna Franchimont*. Zijn weduwe *Jacoba Maria Lodisio*, die 21 aug. 1838 stierf, hertr. met nr. 35.

34. *J o a n n e s   S i b e r g.*

Zie voor hem Adelsboek 1951, p. 243. Zijn schoonvader was nr. 32. Zijn jongste zoon was getrouwd met een zuster van de na nr. 43 genoemde *Reynst*. Hierdoor ontstonden relaties met de meer genoemde Radermachers en van Schinnes. Zie nrs. 24 en 31.

35. *A l b e r t u s   H e n r i c u s   W i e s e.*

Zijn moeder, *Ida Henriette Dreyer*, geb. Ternate 18 sept. 1739, was dochter van Ds. *Henricus Dreyer* en van *Maria Margaretha Comans*, stiefzuster van de tweede vrouw van nr. 29. Zijn zusters *Maria Margaretha Wiese* tr. 1° Mr. *Anthonis Schwencke*, resident van Grissee, tr. 2° Dr. *Willem Michael Dockers*, binnenregent van het Buitenhospitaal te Batavia. Zijn broeder *Gustaaf Willem Wiese*, onderkoopman, tr. *Gasparina Beylon*, die hertr. met *Jacobus Albertus van Middelkoop*, 1816 gouverneur van Amboina. (Uit het huwelijk *Wiese-Beylon* een dochter, uit wie *van Prehn* en *van Prehn Wiese*, vgl. Ned. Patr. 1945, p. 221, echter met de verbetering 1946, p. 311). Zijn zuster *Ida Helena Wiese*, † 1791, tr. 1° *Johan Theodoor Adriaan Visscher van Gaasbeek*, koopman en eerste administrateur in het kledingpakhuis, tr. 2° *Gerardus Roghe*, resident van Japara, tr. 3° Mr. *Willem Adriaan Senn van Basel* (zn. van de sub 32 genoemde *Huibert* uit zijn eerste huwelijk met *Sara Soetje Cloot)*, weduwnaar van *Anna Maria Hooreman* en hertr. met een *van Riemsdijk*, kleindochter van nr. 30 (Vgl. Ned. Patr. 1945, p. 254). Wiese's eerste vrouw, *Christina Elisabeth Marci*, was een stiefdochter van *Hendrik van Stockum* (Comm. Gen. nr. IIIa).

35a. *C h a r l e s   H e n r i   v a n   G r a s v e l d*[1]).

Toe te voegen een zoon: 4. *Henri Guillaume van Grasveld*, geb. 's-Gravenhage 18 juni 1798, ontvanger en agent der domeinen, verdwenen na 1859, tr. 's-Hertogenbosch 18 maart 1829 Jkvr. *Henriette Caroline Florentine de Lannoy*, voor wie men zie Adelsboek 1943—'48, p. 255.

36. Mr. *H e r m a n   W i l l e m   D a e n d e l s.*

Ons medelid Mr. F. J. J. Besier verschafte mij de door de gemeente-archivaris van Kampen gevonden gegevens over Daendels' huwelijk, n.l. te Kampen 9 maart 1788, de ondertrouw had ald. 22 febr. plaats, er wordt vermeld: laatstelijk ald. gewoond hebbende, terwijl generlei gegevens over attestatie uit Hattem of over getuigen bekend zijn. Ik stelde mij in verbinding met twee afstammelingen van nr. 36, n.l. onze medeleden Mr. H. A. Daendels en G. Roosegaarde Bisschop (die ook van nrs. 41 en nr. 30 afstamt), van wie ik vernam

[1]) Van Grasveld trad nimmer in functie.

dat volgens de familie-overlevering Daendels zijn vrouw (door een te Hattem nog aanwijsbaar poortje) zou hebben geschaakt, waarbij een a.s. schoonzusje als chaperonne optrad tot het huwelijk. Dit zou 9 maart 1787 (datum suspect, juist een jaar voor het huwelijk te Kampen!) te Lage (Bentheim) zijn gesloten, nadat v o o r a f Ds. van Riemsdijk, omdat vader van Vlierden „zijn gegeven consent had herroepen en de gelegde liefdeband wilde verbreken" hen had „vereenigd". Met Mr. Daendels acht ik termen aanwezig om aan een in 1787 in het buitenland gesloten huwelijk te geloven, o.a. om de gedetailleerdheid van de overlevering; met hem zie ik in het huwelijk te Kampen een overtrouwen, wenselijk omdat Daendels met het oog op zijn a.s. vertrek naar Frankrijk papieren nodig had, die volkomen in orde waren voor het daar verkrijgen van geldelijke onderstand; de rechtsgeldigheid van het huwelijk te Lage was vermoedelijk dubieus, natuurlijk zal de op handen zijnde komst van het 4 maart 1788 (dus nog voor de huwelijkssluiting te Kampen) geboren kind een factor van belang zijn geweest. De beide nakomelingen zijn met mij van mening dat de kinderen 2—5 wel niet in Nederland geboren zullen zijn (dat vindt men n.l. in sommige opgaven) maar in Noord-Frankrijk, waarbij vooral aan St. Omer en Duinkerken valt te denken.

Uit Daendels' huwelijk:

1. Een dochter, geb. en † 4 maart 1788, verm. Kampen.
2. *Burchard Johan Daendels*, geb. 8 juni 1789, † (waar?) 4 juli 1789.
3. *Petronella Daendels*, zie van Rhede van der Kloot sub 1. Door haar huwelijk met *Willem Charles van Braam* was zij een tante van de tweede vrouw van de G.G. *Baud* (nr. 41), *Ursula Susanna van Braam*.
4. *Josina Christina Daendels*, geb. 31 aug. 1792, † (waar?) 23 sept. 1792.
5. Een kind, geb. en ongedoopt overleden in 1793.
6. *Josina Maria Christina Daendels*, zie Rhede van der Kloot sub 4. De naam van haar schoonmoeder is volgens Josina's huwelijksacte *Fanny Borlace*. Josina's man werd evenwel te Londen geboren 12 febr. 1796, terwijl zijn vader daar eerst 14 juli 1809 trouwde met *Frances Woodis*, wed. van *Walther Borlase*. Een zoon uit het huwelijk Grenfell-Daendels, trouwde met een dochter uit het eerste huwelijk van nr. 41 (Vgl. Ned. Patr. 1933—34, p. 76).
7. *Burchard Johan Daendels*, geb. 's-Gravenhage 13 mei 1796, † ald. 5 okt. 1796.
8. *Burchard Johan Daendels*, ged. 's-Gravenhage 9 juli 1797, † (ald. of te Hattem?) 7 okt. 1825. Hij is nr. 2 bij Rhede van der Kloot.

9. *Constant Jacques Daendels*, nr. 6 bij van Rhede van der Kloot. Volgens zijn overlijdensadvertentie overleden te Plantoengan 19 nov. 1847 en 48 jaar oud.
10. *Aleida Elisabeth Reiniera Daendels*, nr. 7 bij van Rhede van der Kloot.
11. *Hermanna Wilhelmina Daendels*, ged. Hattem 31 okt. 1800, † Amsterdam 16 januari 1818, nr. 3 bij van Rhede van der Kloot.
12. *Egbert Andreas Daendels*, nr. 8 bij van Rhede van der Kloot.
13. *August Derk Daendels*, nr. 8 bij van Rhede van der Kloot. De moeder van zijn eerste vrouw heette *Convers*, niet *Couvers*. Zij was geboortig van Ballens bij het Lac de Joux in de Jura Vaudois. De ouders van zijn tweede vrouw waren *Gerhardus Willem Bisschop* en *Petronella Egberta van den Bijllaardt*. Mr. *Constant Henri Roosegaarde Bisschop*, zoon van zijn dochter *Aleida Elisabeth Reiniera Daendels*, was gehuwd met *Wilhelmine Otteline Jeanne van Son* (vgl. Ned. Patr. 1952, p. 269), achterkleindochter van nr. 41 en afstammelinge van nr. 30.
14. *Henriette Geertruida Theodora Daendels*, nr. 10 bij van Rhede van der Kloot.
15. *Louise Françoise Daendels*, nr. 11 bij van Rhede van der Kloot. Zij stierf Hattem 6 sept. 1807.

De bij van Rhede van der Kloot nr. 5 genoemde *Rutger Herman Hendrik Daendels* is een zoon van Mr. *Egbert Anthony Daendels* en *Hermanna Henriette Otters*, dus een broers-zoon van de G.G. Hij werd geb. te Hattem 5 juni 1796.

Onder Daendels was van 18 april 1808 tot okt. 1809 Arnold Adriaan Buyskes als luitenant-gouverneur-generaal werkzaam. Hij was Comm. Gen. nr. VIII.

37. *Jan Willem Janssens.*

Zie voor hem Adelsboek 1943/48, p. 69 vlg.

Bij van Rhede van der Kloot volgen nu de beide Engelse luitenant-gouverneurs van Java: Raffles en Fendall. Dit is echter minder juist, zij waren ambtenaren staande onder de te Calcutta zetelende gouverneur-generaal van India en hadden ook niet het geheel vroegere Nederlands-Indië onder zich, delen van de Archipel stonden ook onder de van hen niet afhankelijke bestuurshoofden te Malakka en Amboina. Beter is het daarom hier de Gouvs. Gen. te Calcutta uit deze jaren te laten volgen.

A. *Gilbert Elliot* (sinds 20 okt. 1797 Baron, sinds 24 febr. 1813) Earl *of Minto*.

Hij was geboren te Minto, Roxburgshire 23 april 1751 en stierf Stevenage 21 juni 1814. Hij was zoon van Sir *Gilbert*

Elliot, 3rd baronet († 11 febr. 1777), lid van het Parlement (1753—1777) en schatmeester van de vloot (1770—1777), lid van de Privy Council, en van *Agnes Dalrymple-Murray-Kynynmound* († 30 dec. 1798). Door de capitulatie van Tuntang (17 sept. 1811) werd geheel Ned.-Indië engels; Minto trad in 1813 af.

Hij huwde 3 januari 1777 *Anna Maria Amyand* († 8 maart 1829), dr. van Sir *George Amyand*, baronet.

Uit dit huwelijk:

1. *Gilbert Elliot-Murray-Kynynmound*, 2nd earl of Minto etc., geb. 16 nov. 1782, † 31 juli 1859, lid v. d. Privy Council, gezant te Berlijn 1832—1834, 1e Lord van de admiraliteit 1835—1841, Lord Privy Seal 1846—1852, tr. 4 sept. 1806 *Mary Brydone* († 21 juli 1853), dr. van *Patrick Brydone*, van Coldstream, Berwickshire. Zijn kleinzoon Gilbert John, fourth earl *of Minto*, was 1905—1910 gouverneur-generaal van India.
2. Hon. Sir *George Elliot*, geb. 1 aug. 1784, † Nemi 24 juni 1863, admiraal v. d. Royal Navy 3 maart 1853, „general of the Mint of Scotland", Lord van de admiraliteit, tr. in dec. 1810 *Eliza Cecilia Ness* († 23 mei 1848), dr. van *James Ness*, van Osgodvie.
3. Hon. *John Edward Elliot*, † 6 aug. 1813.
4. Lady *Anne Maria Elliot*, geb. 26 okt. 1785, † 18 okt. 1855, tr. 5 mei 1832 Sir *Rufane Shawe Donkin*, † 1841, luitenant-generaal.
5. Hon. John *Edmund Elliot*, geb. 30 maart 1788, † 4 april 1872, lid van het Parlement, tr. 3 okt. 1809 *Amelia Casamayor* († 23 juli 1872), dr. van *James Henry Casamayor*, van Madras.
6. Lady *Harriet Mary Frances Elliot*, geb. 5 juni 1790, † in juli 1825.
7. Hon. *William Elliot*, geb. 6 febr. 1792, † in juni 1811.
8. *Lady Catharine Sarah Elliot*, geb. 2 juli 1797, † 25 juni 1862, tr. 14 nov. 1825 Sir *John Peter Boileau*, 1st baronet, of Tacolnestone (geb. 2 sept. 1794, † 9 maart 1869), vrederechter, zn. van *John Peter Boileau* en van *Henrietta Pollen*.

B. *Francis Rawdon-Hastings*, Earl of *Moira* (sinds 13 febr. 1817 *Marquess of Hastings*).

Hij werd geboren 9 dec. 1754 en stierf aan boord van de Revenge in de baai van Napels 28 nov. 1826, zn. van *John Rawdon*, 1st earl *of Moira* (geb. 1723, † 20 juni 1793) en van zijn derde vrouw *Elizabeth Hastings*, baroness *Botreaux*, *Hungerford*, *de Moleyns and Hastings* (geb. 23 maart 1731, † 11 april 1808). Door de overname door de Nederlanders

van het bewind over Ned.-Indië op 19 aug. 1816 had hij daarmee verder geen bemoeienis.

Hij huwde 12 juli 1804 *Flora Mure Campbell*, Countess *of Loudoun*, geb. in aug. 1780, † 8 januari 1840, dr. van *James Mure Campbell*, 5th Earl *of Loudoun*, generaal-majoor, lid van het Parlement en van *Flora Macleod*, van Rasay.

Uit dit huwelijk:

1. Lady *Flora Elizabeth Rawdon-Hastings*, geb. 11 febr. 1806, † Buckingham Palace 5 juli 1839, „Lady of the Bedchamber" der hertogin van Kent.
2. *Francis George Augustus Rawdon-Hastings*, Lord *Mauchline*, geb. 13 febr. 1807, † 14 febr. 1807.
3. *George Augustus Rawdon-Hastings*, 2nd Marquess *of Hastings*, geb. 4 febr. 1808, † 13 januari 1844, tr. 1 aug. 1831 *Barbara Yelverton*, Baroness *Grey de Ruthyn*, geb. 29 mei 1810, † 19 nov. 1858, dr. van *Henri Edward Yelverton*, 19th baron *Grey de Ruthyn*, en van *Anna Kilham*; zij hertr. 9 april 1845 Sir *Hastings Reginald Henry* (later *Yelverton*), † 23 juli 1878, admiraal.
4. Lady *Sophia Christina Rawdon-Hastings*, geb. 1 febr. 1809, † 28 dec. 1859, tr. 10 april 1845 *John Crichton Stuart*, 2nd Marquess *of Bute* and 7th Earl *of Dumfries*, geb. 10 aug. 1793, † 18 maart 1848, Lord Lieutenant van Glamorganshire en van Bute, „Recorder" van Banbury en Gouverneur van het slot Rothesay, zn. van *John Stuart*, Lord *Mount Stuart* en van Lady *Elizabeth Crichton* of the Earls *of Dumfries*, en weduwnaar van Lady *Maria North*, of the Earls *of Guilford*.
5. Lady *Selina Constance Rawdon-Hastings*, geb. 15 aug. 1810, † 8 nov. 1867, tr. 25 juni 1838 *Charles John Henry*, kapitein in het 56e regiment, zn. van *John Joseph Henry* en van Lady *Emily Elizabeth Fitz-Gerald* of the Dukes *of Leinster*.
6. Lady *Adelaida Augusta Lavinia Rawdon-Hastings*, geb 25 febr. 1812.

38. Mr. *Godert Alexander Gerrit Philip* baron *van der Capellen*.

Zie voor hem Adelsboek 1941, p. 40.

39. *Hendrik Merkus de Kock*.
(Luitenant-Gouverneur-Generaal).

Zie voor hem Adelsboek 1943/48, p. 187.

Zijn stiefbroeder was de bekende Parijse auteur *Paul de Kock*.

Zijn schoonmoeder *Adriana Geertruida Lodisio* was een zuster van de echtgenote van nr. 33 (*Van Overstraten*) en nr. 35 (*Wiese*).

Gedurende zijn verblijf als legercommandant in midden-Java tijdens de Javaoorlog trad als Luitenant-Gouverneur-Generaal op de vice-president van de Raad van Indië *Petrus Theodorus Chassé*, voor wie men zie Adelsboek 1941, p. 63.

40. *Johannes van den Bosch.*

Zie voor hem Adelsboek 1940, p. 445.

De schoonmoeder van zijn oudste zoon, *Jenny Balneavis*, was een zuster van de eerste vrouw van nr. 37 (*Janssens*). Een dochter van die zoon was gehuwd met een zoon van de na nr. 43 genoemde *Reynst*. De twee jongste gehuwde zoons waren getrouwd met twee zusters *Junius van Hemert*, zusters van de echtgenoot van de stiefdochter van de na te noemen *Reynst*.

41. *Jean Chrétien Baud.*

Zie voor hem Adelsboek 1940, p. 125.

Zijn eerste vrouw was een dochter van de sub 35 (*Wiese*) genoemde Mr. *Willem Adriaan Senn van Basel*, uit diens derde huwelijk met een kleindochter van nr. 30 (*Van Riemsdijk*). Zijn dochter Jkvr. *Godefrida Jacoba Johanna Baud* was getrouwd met een kleinzoon van nr. 36 (*Daendels*), nl. *William Grenfell*. Zijn dochter Jkvr. *Maria Wilhelmina Vincentia* was de grootmoeder van Mevrouw *Roosegaarde Bisschop-van Son*, genoemd bij nr. 36. Een oom van zijn tweede vrouw was gehuwd met een dochter van nr. 36.

42. *Dominique Jacques de Eerens.*

Zijn vader stierf 31 maart 1802, zijn moeder in maart 1781. Zie voor zijn vrouw Adelsboek 1951, p. 16, voor zijn schoondochter, geb. Jonkvr. *Barnaart*, Adelsboek 1940, p. 114.

De door Van Rhede van der Kloot genoemde *Carel Sirardus Willem* graaf *van Hogendorp* nam als vice-president van de Raad van Indië het ambt van Gourverneur-Generaal ambtshalve waar. Hij behoort dus eigenlijk niet in het boek thuis. Zie voor hem Adelsboek 1942, p. 570. Zijn jongste dochter was de vrouw van nr. 51 (s' *Jacob*).

43. Mr. *Pieter Merkus.*

De echtgenoot van zijn oudste dochter (1) *Jan Schuurman*, stierf Godesberg 8 januari 1897, zijn zoon Mr. *Jan Caspar Willem* (2) stierf Utrecht 23 juli 1912. Zie voor zijn 22 juni 1915 te Utrecht gestorven zoon Mr. *Carel Ricus* (3) het Adelsboek 1941, p. 12 en 13. Een dochter van deze nr. 3 huwde met *Iman François*, die in tweede huwelijk gehuwd was met een dochter van nr. 53 (*Pijnacker Hordijk*). *Henri L. G. Merkus* (4) † te Batavia 22 juni 1836, *Pierre Merkus* (6) † te Rijswijk in aug. 1912, *Jeanne Merkus* (7) † te

Utrecht 1 febr. 1897. Zie voor de echtgenoten van zijn gelegitimeerde dochter het Adelsboek 1951, p. 392.

De bij van Rhede van der Kloot genoemde Jhr. *Joan Cornelis Reynst* behoort om dezelfde reden als van Hogendorp eigenlijk niet in het boek thuis. Zie voor hem Adelsboek 1950, p. 283 vlg. Hij stamt af van een broeder van nr. 2. De sub 31 (*de Klerk*) genoemde Mr. *Jacobus C. M. Radermacher* was een oom van zijn moeder. Zijn overgrootmoeder *Susanna Ignatia Radermacher-van Schinne* was een tante van de sub 24 (*Patras*) genoemde *Magdalena Adriana Patras-van Schinne*. Zijn zuster *Maria Anna* was de eerste vrouw van de jongste zoon van nr. 34 *(Siberg)*. Zijn zuster *Susanna Ignatia* wes de grootmoeder van nr. 54 (*van der Wyck*) en de moeder van de vrouwen van 2 broeders van nr. 49 (*Loudon*). Zijn zoon was gehuwd met een kleindochter van nr. 40 (*van den Bosch*). Zijn merkwaardige wijze mede in de adelstand verheven stiefdochter Jkvr. *Louise Johanna Batiste Charlotte Theunissen Reynst* was gehuwd met een *Junius van Hemert*, broeder van twee zusters, beide gehuwd met zoons van nr. 40. Een jongere broeder van dit drietal *Junius van Hemert* (voor wie men zie Adelsboek 1942, p. 486 vlgg.) was gehuwd met *Maria I. D. A. van Rijck*, wier oudste broeder (zie Jan van Riebeeck, p. 71) gehuwd was met *Louise Francina Hardy*, zuster van de vrouw van de oudste zoon van de na nr. 42 genoemde *van Hogendorp*. *Maria van Rijck's* stiefmoeder was een *van Riemsdijk*, kleindochter van nr. 30. Maria's derde broeder had tot tweede vrouw een *Hoevenaar* wier moeder Jkvr. *A. M. C. Holmberg de Beckfelt* de moeder van nr. 52 (*van Rees*) tot tante had.

44. *Jan Jacob Rochussen.*

Zie voor hem Adelsboek 1950, p. 313. Zijn zuster was de moeder van nr. 51 (s' *Jacob*). De broeder van zijn tweede vrouw was gehuwd met de oudste dochter van nr. 46(*Pahud*). Zijn zoon *Eduard* (1) werd geboren Amsterdam 13 maart 1826, zijn zoon Mr. *Jan Gustaaf* (2) was gehuwd met *Engelina Ludovica Regina Piceni*, die † te 's-Gravenhage 26 okt. 1906. Zijn zoon *Jan Jacob* (3) werd geboren te Amsterdam 27 april 1831 en † 's-Gravenhage 30 maart 1855. Zijn zoon Mr. *Henri* (5) † te Caïro 30 okt. 1871, zijn trouwdag was 13 januari 1857, zijn vrouw † te 's-Gravenhage 15 januari 1922. Zie voor zijn dochter *Emilie Annette* (6) het Adelsboek 1953, p. 567. Zijn zoon *Maurits* (7) was geboren 18 juni 1841. Zie voor zijn dochter *Maria Petronella* (8) het Adelsboek 1943—48, p. 136. Toe te voegen een dochter (9), geboren en overleden Buitenzorg 21 juni 1851.

44a. Mr. *George Isaac Bruce.*

De vader van deze persoon, die overleed voor hij het ambt aanvaardde, was geboren Breda 21 juni 1767 en overleed te Deventer 14 febr. 1847. Bruce's moeder was een zuster van de raadpensionaris *Schimmelpenninck*. Bruce huwde met een nicht.

45. Mr. *Albertus Jacobus Duymaer van Twist.*

Zijn vader Mr. *A. Jacobus Duymaer van Twist* was geboren Puttershoek 3 januari 1775, zijn moeder te Deventer 28 juni 1776, waar zij 19 nov. 1837 overleed. Zijn weduwe overleed te Diepenveen 24 sept. 1895.

46. *Charles Ferdinand Pahud.*

Zie voor hem Nederland's Patriciaat 39, 1953, p. 223. Zijn oudste dochter was gehuwd met *A. W. A. Vincent*, broeder van de tweede vrouw van nr. 44 (*Rochussen*).

De bij van Rhede van der Kloot genoemde Mr. *Ary Prins* nam als vice-president van de Raad van Indië het ambt van Gouverneur-Generaal tweemaal waar, hij behoort dus eigenlijk ook niet in het boek thuis. Zijn eerste vrouw *M. A. Pietermaat* was een zuster van de vrouw van nr. 48 (*Meijer*) en een tante van de tweede vrouw van nr. 52 (*van Rees*). Zijn tweede vrouw *A. C. A. van der Leeuw* overleed Traunstein 5 sept. 1922, haar tweede echtgenoot, Freiherr *van Rotberg* ald. 13 febr. 1921. Haar moeder was *Cornelia Magdalena Elisabeth Langewagen*. Prins' dochter *Jeanne Madeleine* (2) overleed 's-Gravenhage 6 dec. 1918, haar man Jhr. *W. H. F. H. van Raders* was een broeder van de echtgenoot van de oudste dochter van nr. 48. Zijn dochter *Adriana Jacoba Helena* (3) die te Leiden 13 juli 1923 stierf, was gehuwd met een *Holmberg de Beckfelt* (Adelsboek 1942, p. 507), broeder van de bij Jhr. Reynst genoemde Jkvr. *A. M. C. Holmberg de Beckfelt* en tantezegger van de moeder van nr. 52. Zijn zoon *Daniel François Willem* (4) overleed 's-Gravenhage 22 nov. 1909, diens vrouw *G. M. Vaillant* ald. 9 nov. 1927, haar jongere stiefzuster huwde met een jongere broeder (6) van haar man, een andere stiefzuster was de vrouw van de vijfde zoon van nr. 48. Prins' zoon *Henri Everard* (5) die te 's-Gravenhage 24 okt. 1922 als gepensioneerd resident overleed, was hertrouwd met *Ida M. W. van Heemskerck*, dochter van *Willem Edwin Frederik* en *Johanna Wilhelmina David von Franquemont*. Zijn zoon Mr. *Charles Hubert* (6) overleed 's-Gravenhage 29 sept. 1914, hij was laatstelijk lid der effectenfirma Engelberts en Prins, zijn vrouw overleed 's-Gravenhage 29 okt. 1932. (Men zie voor deze Vaillant's

Ned. Patr. 32, 1946, p. 282—283). Zijn zoon *Adriaan Karel Willem* (7) overleed 's-Gravenhage 9 juni 1917.

47. Mr. *Ludolf Anne Jan Wilt* Baron *Sloet van de Beele.*

Zie voor hem Adelsboek 1951, p. 356. Zijn vrouw was zijn volle nicht.

48. Mr. *Pieter Mijer*[2]).

Zijn vader was te Amsterdam 14 juli 1782 geboren als zoon van *Salomon Mijer* en van *Constantia Dorothea Kerkhoven*, hij was koopman. Mr. Pieter's moeder *Geertruida Ernestina Meijer*, dr. van kapitein *Jacob Meijer*, hertr. als weduwe 13 juni 1813 met *Pieter van Hoek*, die op zijn beurt hertrouwde met de moeder van nr. 52 (*van Rees*). Mijer's vrouw was een zuster van de vrouw van de na nr. 46 genoemde Mr. *A. Prins* en een tante van de vrouw van nr. 52. De echtgenoot van zijn oudste dochter was broeder van de echtgenoot van een dochter van Mr. *Prins*, de vrouw van zijn vijfde zoon was de zuster van twee schoondochters van Mr. *Prins*. Deze zoon, Mr. *Maurits Jan Mijer*, was laatstelijk president van de Weeskamer te Makassar, hij overleed te 's-Gravenhage 23 dec. 1916, zijn vrouw ald. 8 nov. 1922.

49. Mr. *James Loudon.*

Zie voor hem Adelsboek 1943—48, p. 449, en Ned. Patr. 21, 1933—34, p. 243. Een dochter van zijn oudste broeder was gehuwd met een kleinzoon van Comm. Gen. VI (*Elout*), een zoon met een broedersdochter van nr. 54 (*van der Wyck*). Zijn tweede broeder was evenals de oudste gehuwd met een *de Kock van Leeuwen*, wier oom de na nr. 43 genoemde *Reynst* en wier oudste zuster de moeder van nr. 54 was. De vrouw van nr. 49 was een dochtersdochter van nr. 39 (*de Kock*).

50. Mr. *Johan Wilhelm van Lansberge.*

Zie voor hem Ned. Patr. 36, 1950, p. 215.

51. *Frederik s'Jacob.*

Zie voor hem Ned. Patr. 29, 1943, p. 214. Zijn moeder was een zuster van nr. 44 (*Rochussen*), zijn vrouw een dochter van de na nr. 42 genoemde *C. S. W.* graaf *van Hogendorp*. Een broedersdochter was gehuwd met een kleinzoon van nr. 39 (*de Kock*).

---

[2]) Aanvullingen zijn niet volledig.

52. *Otto van Rees.*

Zie voor hem Ned. Patr. 3, 1912. Zijn moeder hertrouwde met de stiefvader van nr. 48 (*Mijer*). Zij was een oudtante van de echtgenoot van een dochter van de na nr. 46 genoemde Mr. *A. Prins*. Ook was zij de tante van een *Holmberg de Beckfelt* genoemd bij Jhr. Reynst (na nr. 43). Van Rees' eerste vrouw, zustersdochter van zijn moeder, had tot stiefmoeder een zuster van de vrouwen van de na nr. 46 genoemde Mr. *Prins* en van nr. 48, terwijl een van haar stiefzusters huwde met een *de Stuers*, kleinzoon van nr. 39 (*de Kock*). Van Rees' tweede vrouw was een dochter van een zuster van de zo juist bedoelde stiefmoeder van zijn eerste vrouw. Van Rees' oudste zoon *Otto Henri* (1) overleed Djember 12 aug. 1918, zijn dochter *Adrienne Josine Emilie* (8) te 's-Gravenhage 21 juni 1924, zijn jongste zoon *Daniel François Willem* (10), oud-vice-president van de Raad van Indië en onder-voorzitter van de permanente commissie voor de internationale mandaten van de Volkenbond, te Montreux 31 okt. 1934.

Van Rees werd geboren in het fraaie huis op de Markt (nr. 11) te Culemborg, waar thans de Rotterdamsche Bank is gevestigd.

53. Mr. *Cornelis Pijnacker Hordijk* (29 sept. 1888—17okt. 1893).

Zie voor hem Ned. Patr., 28, 1942, p. 255. De echtgenoot van zijn jongste dochter, *Iman François*, was weduwnaar van een kleindochter van nr. 43 (*Merkus*).

54. Jhr. *Carel Herman Aart van der Wyck* (17 okt. 1893—3 okt. 1899).

Zie voor hem Adelsboek, 1953, p. 490. Zijn moeder's moeder was de zuster van de na nr. 42 genoemde Jhr. *Reynst*. Twee zusters van zijn moeder waren gehuwd met broeders van nr. 49 (*Loudon*), een van zijn broeders was gehuwd met een dochter van een van die broeders van nr. 49. Zijn jongste dochter was gehuwd met nr. 60 (*de Graeff*), zijn oudste kleinzoon *van der Wyck* met een nakomelinge van nr. 39 (*de Kock*).

55. *Willem Rooseboom* (3 okt. 1899—1 okt. 1904).

Zie voor hem Ned. Patriciaat, 36, 1950, p. 264.

56. *Joannes Benedictus van Heutsz.*[3]) (10 okt. 1904—18 dec. 1909).

Hij werd geboren te Coevorden 3 febr. 1854 en overleed te Montreux 10 juli 1924. Hij was zoon van *Joannes Fran-*

[3]) Onvolledig.

ciscus van Heutsz. (geb. 27 juni 1806, † 8 okt. 1881), kapitein der artillerie en van *Maria Lucilla Kocken* (geb. Breda 2 aug. 1811, † ald. 6 mei 1888). Hij huwde 20 maart 1877 *Maria Henriette van der Zwaan.* Uit dit huwelijk vier zoons en twee dochters. Een zoon was *Willem Charles van Heutsz,* geb. Medan 12 juni 1884, † Neuilly sur Seine 22 aug. 1930, te Doorwerth 28 nov. 1905 gehuwd met *Jeanne Henriette Gabrielle* barones *van Brakell* (zie Adelsboek, 1940, p. 496), een andere zoon *Joannes Benedictus* was arts, een dochter was gehuwd met generaal-majoor van der Weyden van het K.N.I.L., de andere eerst met *P. A. H. Heldens,* officier K.N.I.L., later met *M. Kuyper,* farmer in Virginia.

57. *Alexander Willem Frederik Idenburg* (18 dec. 1909—21 maart 1916).

Zie voor hem Ned. Patriciaat, 36, 1950, p. 196.

58. Mr. *Johan Paul* Graaf *van Limburg Stirum* (21 maart 1916—24 maart 1921).

Zie voor hem Adelsboek 1943—48, p. 390. Hij overleed te Oldebroek 19 april 1948.

59. Mr. *Dirk Fock* (24 maart 1921—7 sept. 1926).[4])

Zie voor hem Ned. Patriciaat 8, 1917. Hij overleed te 's-Gravenhage 17 okt. 1941, nadat hij te 's-Gravenhage 11 maart 1926 hertrouwd was met *Alida Françoise Johanna Diemont,* geb. Gorinchem 18 juni 1875, † 's-Gravenhage 2 mei 1931, dr. van Mr. *Christiaan Diemont* en van *Catharina Elisabeth Simons* en gescheiden echtgenote van *Pieter Abraham Mollinger,* generaal-majoor van het K.N.I.L. Fock's schoonzoon. Dr. *Willem van Woerkom* overleed Rotterdam 26 mei 1931.

60. Jhr. Mr. *Andries Cornelis Dirk de Graeff* (7 sept. 1926—sept. 1931).

Zie voor hem Adelsboek 1942, p. 193. Hij is schoonzoon van nr. 54 (*van der Wyck*). De echtgenoot van zijn oudste dochter, luitenant-generaal *Murk Boerstra* overleed te 's-Gravenhage 9 mei 1953. De Graeff's zoon is gehuwd met Mej. *J. M. A. Bijl de Vroe.*

61. Jhr. Mr. *Bonifacius Cornelis de Jonge* (sept. 1931—16 sept. 1936).

Zie voor hem Adelsboek 1943—48, p. 108.

---

[4]) Onvolledig.

62. Jhr. Mr. *Alidius Warmoldus Lambertus Tjarda van Starkenborgh Stachouwer* (16 sept. 1936—1 nov. 1945).

Zie voor hem Adelsboek 1952, p. 397.

63. Dr. *Hubertus Johannes van Mook* (Luitenant-Gouverneur-Generaal, 1 januari 1942—1948).

Hij werd geboren te Semarang 30 mei 1894 als zoon van *Mattheus Adrianus Antonius van Mook* (geb. Honselersdijk 12 juni 1864, † Soerabaja 31 mei 1937), leraar H.B.S. en wethouder van Soerabaja, en van *Cornelia Rensina Bouwman* (geb. Amsterdam 31 januari 1869, † Soerabaja 25 juni 1925).
Hij trouwt Apeldoorn 5 juli 1918 *Alberta Diederika Maureau*, geb. Djokjakarta 24 okt. 1894, dr. van *Petrus Johannes Maureau*, onderwijzer, en van *Alberta Diederika Molanus*.
Uit dit huwelijk:
1. *Cornelis*, geb. 's-Gravenhage 23 maart 1927.
2. *Alberta*, geb. Batavia 1 juli 1930.

De Commissarissen-Generaal.

De drie personen, die in de 17de eeuw deze titel voerden, bekleedden een inspecterend ambt, dat veel minder te beduiden had dan dat der latere Commissarissen-Generaal, wier bevoegdheden die van de Gouverneurs-Generaal te boven gingen. Zij behoren dus eigenlijk in het werk van van Rhede van der Kloot niet thuis.

Rijckloff van Goens Jr. was een zoon van G.G. nr. 13.

Frederik Lambertsz. Bent tr. 1° *Margaritha Loth*, dr. van *Samuel Loth*, notaris te Alkmaar, en van *Catharina Schagen*, en tr. 2° Malakka in nov. 1679 *Gijsberta Sloet*, geb. Doesburg circa 1648, dr. van *Timon Sloet* (voor wien men zie Adelsboek 1951, p. 363, en weduwe van *Pieter Verstangen* (met wien zij Batavia 3 maart 1675 was gehuwd). Uit het eerste huwelijk een dochter *Adriana Bent*, ged. Batavia 2 okt. 1667 (2 febr. 1689 was zij niet meer in leven), gehuwd met *Johannes Cops*, geb. ca. 1651, † Batavia 10 aug. 1706 als oud-raad van Indië, zn. van *Jacob Cops*, raad extra-ord. van Indië, en van *Elisabeth Uleus*.

I. Mr. *Sebastiaan Cornelis Nederburgh*.
Zie voor hem Ned. Patriciaat 7, 1916.

II. *Simon Hendrik Frijkenius*.

Zie voor hem Ned. Leeuw LIII (1935), kol. 210—212.

III. Mr. *Willem Arnold Alting.*
Is Gouv.-Gen. nr. 32.

IIIa. *Hendrik van Stockum*[5]).

Zijn huwelijksdatum was 12 juli 1778. Zijn vrouw werd geboren te Batavia 20 nov. 1744, zij † ald. 18 juni 1785. Zijn oudste dochter, *Catharina Wilhelmina van Stockum* (1) werd begraven Batavia 18 april 1781. Zijn gelijknamige door van Rhede van der Kloot genoemde dochter (2), † Weltevreden 18 juli 1806. Haar man, *Joost Carel Romswinckel,* was geboren Haarlem 10 mei 1772, hij hertr. Batavia 18 okt. 1807 met *Femmetje Huberta Brouwer,* begr. Weltevreden 15 aug. 1827, dr. van *Aart Brouwer* en weduwe van kapitein *E. J. le Franck van Berkhey.* De dochter uit het eerste huwelijk van van Stockum's vrouw, *Christina Elisabeth Marci,* was de eerste vrouw van nr. 35 (*Wiese*).

IV. *Joannes Siberg.*
Is Gouv.-Gen. nr. 34.

V. Mr. *Pieter Gerhardus van Overstraten.*

Is Gouv.-Gen. nr. 33.

Va. *Charles Henri van Grasveld*[6]).

Is Gouv.-Gen. nr. 35a.

VI. Mr. *Cornelis Theodorus Elout.*

Zie voor hem Ned. Patr. 37, 1951, p. 66. Een kleinzoon was gehuwd met een oomzegster van nr. 49 (*Loudon*).

VII. Mr. *Godert Alexander Gerrit Philip* baron *van der Capellen.*
Is Gouv.-Gen. nr. 38.

VIII. *Arnold Adriaan Buyskes.*

Was onder nr. 36 Luitenant-Gouverneur-Generaal. Verder niets toe te voegen.

IX. *Leonard Pierre Joseph* Burggraaf *Du Bus de Gisignies.*

Niets toe te voegen.

---

[5]) Van Stockum overleed voor hij het ambt van Comm.-Gen. kon aanvaarden.
[6]) Hij trad nimmer in functie.

Ten slotte nog enkele aanvullingen bij was op p. 37 vgl. van Van Rhede van der Kloot vermeld is over de luitenant-gouverneur van Java en Onderhorigheden *Thomas Stamford Raffles.*

Zijn geboortedatum was 6 juli 1781. Zijn vader leefde van 1739 tot waarschijnlijk juni 1797, toen hij op reis naar Jamaïca schijnt te zijn overleden. Zijn moeder, *Anne Lyde*, overleed in 1824. Zijn zuster *Harriet* (1783—1818) tr. in okt. 1816 te Londen met *Thomas Browne*, zijn zuster *Leonora* (1785—1855) tr. eerst *John Billington Loftie* (1772—12 sept. 1812), arts en weduwnaar, tr. daarna Buitenzorg 20 april 1813 Dr. *Thomas Campbell Brown*, zijn zuster *Mary Anne* (1789—1837) tr. eerst *Quintin Dick Thompson* († 1 juli 1809), „naval agent" te Pinang, daarna (2 mei 1811) *William Lawrence Flint* (1781–1828), captain Royal Navy, de jongste zuster *Ann* (1793—1825) bleef ongehuwd.

Raffles huwde Bloomsbury, London, 14 maart 1805 met *Olivia Marianne Devenish*, geb. (waarschijnlijk te Madras) 16 febr. 1771, dr. van (waarschijnlijk) *George Devenish* en van een Circassische vrouw en weduwe (gehuwd 1793) van *Jacob Cassivelaun Fancourt*, assistant surgeon, die te Raikot, Pendsjab, in mei 1800 stierf. Raffles trouwde 2° 22 febr. 1817 *Sophia Hull*, geb. 1786, † Highwood 12 dec. 1858, dr. van *J. Watson Hull.*

Van de kinderen is 1. *Charlotte T. S.*, geb. 15 febr. 1818, † 14 januari 1822, 2. *Leopold S.*, geb. 23 maart 1819, † 4 juli 1821, 3. *Stamford Marsden*, geb. 25 mei 1820, † 4 januari 1822, 4. *Ella Sophia*, † 5 mei 1840, 5. *Flora Nightingall*, geb. 12 okt. 1823, † 28 nov. 1823.

Naschrift. Ons medelid, Mr. F. J. J. Besier, heeft zijn nasporingen omtrent Daendels voortgezet, zodat thans nog het volgende kan worden toegevoegd.

36. Mr. *Herman Willem Daendels.*

Uit het huwelijksregister van de evangelisch-reformierte Kirche te Lage in het graafschap Bentheim blijkt, letterlijk, het volgende: 1787: „Den 19 Aug. de Weled. Hr. Mr. *Herman Willem Daendels* J. M. en de Jongv. *Alida Elizabeth Reiniera van Vlierden*, beyde van Hattem." Blijkt hieruit dus, dat het huwelijk werkelijk te Lage is gesloten, zij het ook niet op de datum, die vroeger werd opgegeven (9 maart 1787), vermoedelijk is er toch twijfel geweest over de rechtsgeldigheid in verband met het ontbreken van de toestemming van de wederzijdse ouders. Dr. Edel te Quendorf, door Mr. Besier geraadpleegd, schrijft naar aanleiding van de mogelijkheid, dat het in Maart 1787 bij een „Aufgebot" zou gebleven zijn, „es dürfte wohl etwas dazwischen gekommen sein, sei es ein

Einspruch der Eltern oder dasz die Aufgebote in Hattem nicht beigebracht werden konnten. Pastor van Riemsdijk wird sich wohl an die Kircheordnung gehalten haben: en vermag geen Pastor eenig paer te proclameren, veel minder te copuleren sonder het voornoemde consent." Waarom de predikant op 19 aug. nu toch het huwelijk gesloten heeft? Waren toen de beletselen vervallen? Ik betwijfel het, vermoed eerder, dat de familieoverlevering juist is, boven, kolom 353, vermeld, dat het huwelijk werd gesloten te Lage (zij het niet op 9 maart), nadat Ds. van Riemsdijk, omdat vader van Vlierden „zijn gegeven consent had herroepen en de gelegde liefdeband wilde verbreken, hen had vereenigd". Daendels heeft wel meer mensen dan de predikant weten om te praten! Hoe dan ook, blijkbaar is het huwelijk te Lage niet geheel in orde geweest en niet erkend. Althans blijkt uit Recognitieboek Hattem, folio 138, 29 febr. 1788, van huwelijks voorwaarden met volkomen toestemming der wederzijdse ouders; belovende de a.s. echtelieden hun huwelijk naar lands- en kerkelijke orde te zullen voltrekken. Hierop heeft dan het huwelijk te Kampen op 9 maart 1788 plaats.

Mr. Besier schrijft mij voorts nog, dat in een manuscript, tot haar overlijden in het bezit van mevr. Vattier Kraane-Daendels, nr. 9 *Constant Jacques Daendels* te 's-Gravenhage zou zijn gedoopt op 6 okt. 1798, zodat Van Rhede van der Kloot's mededeling, dat hij op die dag te Amsterdam zou zijn geboren, niet juist zou zijn. Het is van deze Daendels, dat ons medelid Mr. *H. A. Daendels* afstamt; vgl. Ned. Leeuw, 1938, p. 331 (ik ben niet geheel overtuigd van de juistheid van wat de redactie daar in een noot vermeldt). Volgens hetzelfde manuscript zou nr. 12, *Egbert Andreas Daendels*, te Hattem geboren zijn op 15 jan. 1802.